Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Ingemann, B. S.; illustrerede af Sigurd Olrik ; Udg. af P. E. Langballe.
Titel | Title:	B.S. Ingemanns Historiske Romaner
Alternativ titel | Alternative title:	Historiske Romaner.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 3
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København ; Kristiania : Gyldendal, 1911-1912
Fysiske størrelse | Physical extent:	4 bd. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130011107118
I Bd. 31

B. S. INGEMANNS ILL. HIST. ROMANER

INGEMANNS HISTORISKE ROMANER

B. S. INGEMANNS
HISTORISKE ROMANER

ILLUSTREREDE AF
SIGURD OLRIK
UDGIVNE AF
P. E. LANGBALLE

CAND. MAG. SKOLEINSPEKTØR

KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
1912

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

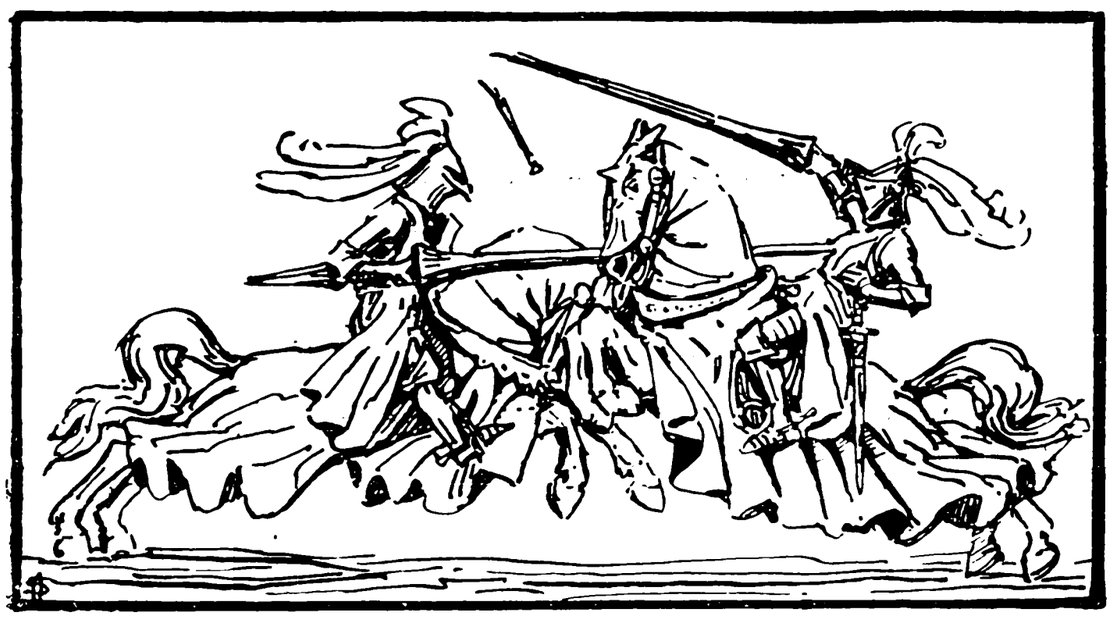

B.S.INGEMANN
KONG.ERIK OG.DE FREDLØSE

Første Udgave udkom 1833 og var tilegnet
Dronning Marie Sophie Frederike.
Nærværende Udgaves Tekst gengiver femte Udgave 1858.
Hvor Fodnoterne er mærkede med et (I),
skyldes de Ingemann selv.

TILEGNELSE TIL
DRONNING MARIE SOPHIE FREDERIKE.

Der staaer et Abildtræ i Danmarks Have;
Det skygger over tusind Slægters Grave;
Det Træ har Røster laant af Tidens Tunge.
Hver Gren kan tale og hvert Blad kan sjunge.

Fra Skjoldung-Stammetræets høie Krone
Om fjerne Tider Heltedraper tone;
Om Abildfrugtens Kræfter Barder synge:
Lig Idunsæbler, Slægten de forynge.

Et Folk sig hviler under Stammens Skygge;
Sangfugleskarer i dens Løvsal bygge;
Kan Mindets Fugl udsjunge hvad den hører,
Den gamle Tid i Folkets Sjæl sig rører.

I Stammens Ly staaer grønne Blomsterthrone
For Slettens Drot med gyldne Axekrone,
Og ved hans Side Danmarks Moder skimter
Hvert Stjerneblink, som gjennem Løvet glimter.

Hver Gren hun elsker, og hvert Blad hun kjender;
Til Sagnets Billedskrift sit Blik hun vender;
Hun tankefuld opruller Tidens Skrifter
Og rister Tegn til Fædrenes Bedrifter.

O! Danedronning! hvad Du saae helt nøie
Du laaner Liv af Straalen i Dit Øie,
Naar Digtningsfuglen flagrer til Din Throne,
Med Billedblad fra Skjoldung-Stammens Krone.

FØRSTE DEL

FØRSTE KAPITEL.

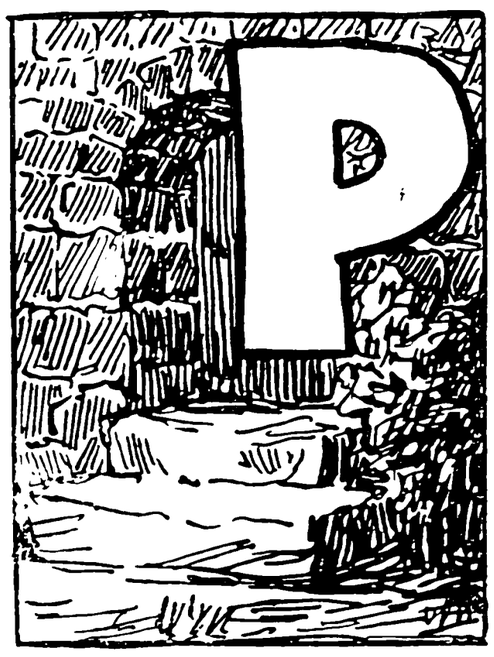

aa den nordøstlige Kyst af Sjælland, en halv Mil fra Gilleleie, ligger Landsbyen Søborg. Her støder undertiden Spaden og Plovjernet paa Grundstene af gamle Bygninger, og der sees Tegn til brolagte Kjøbstædgader, som Ingen mere veed Navn paa, og hvorover nu Sæden groer eller Hjordene græsse; her stod endnu i Slutningen af det 13de Aarhundrede en lille Kjøbstad, der var bygget paa Ruinerne af det ældgamle Sjøborg. Paa en Bakke mellem Sivene af den nu næsten udtørrede Søborg-Indsø findes der endnu Levninger i Jorden af hugne Kampestensmure; her stod det stærke og velbefæstede Sjøborg-Slot, der i det 13de og 14de Aarhundrede indesluttede saa vigtige Statsfanger. Stedet, hvorpaa Slottet stod, var dengang helt omflydt af den ferske Sø, der saaledes dannede en naturlig Befæstning og gjorde konstige Borggrave overflødige. Slottet var omringet af Jordvolde; det var bygget af svære tilhugne Kampesteen og forsynet med et stærkt firkantet Taarn, hvori de farligste Statsfanger forvaredes. I den dybe Taarnkjelder var Luften slet og indespærret; der trængte ingen Lysstraale ned; men det øverste Taarnfængsel fik Luft og Lys gjennem et lille rundt Gittervindue i 18 Alens Frastand fra Jorden. I dette øvre Taarnfængsel bevogtedes endnu i Slutningen af Aaret 1295 en af de vigtigste Deeltagere i Marsk Stigs Sammensværgelse. Det var den myndige og urolige Erkebiskop, Jens Grand. Som Medvider i Kongemordet paa Erik Glipping og som de fredløse Kongemorderes Beskytter, var han her bleven fængslet i Kong Erik Menveds Mindreaarighed.

Denne farlige Prælat havde mange Tilhængere i Landet og mægtige Venner, saavel blandt Europas verdslige Fyrster, som ved det pavelige Hof. Ifølge den berygtede Veile-Constitution: *Cum eclesia Daciana**), der havde givet Anledning til saa farlige Stridigheder mellem Kongerne og Geistligheden i Danmark, skulde Folk og Land uopholdelig straffes med Forbud (Interdict), hvorved al Gudstjeneste over hele Riget skulde ophøre, saasnart en Bisp af Kongen eller den verdslige Magt blev fængslet. Dette var dog ikke skeet ved Erkebisp Grands Fængsling. Ikke alene Kjærlighed til Fædrelandet og Frygt for den Ugudelighed, Ryggesløshed og Forvirring, en saadan Landestraf vilde foraarsage, men ogsaa Frygt for Folkets Harme og den verdslige Magt havde bevæget den største Deel af den danske Geistlighed til selv at indgaae med Anraab til Paven mod Fuldbyrdelsen af denne Straf. Kirkernes Tillukkelse kunde for Geistligheden selv have de farligste Følger paa en Tid, hvori Bevægelserne efter et Kongemord endnu ikke vare standsede, og Folkets oprørte Lidenskaber saa ofte udbrøde i Voldsomheder og blodige Optrin. Denne vigtige Sag stod længe uafgjort hen. Gudstjenesten vedblev imidlertid som sædvanlig; men man befrygtede med Føie, at hvis Erkebispen ikke snart løslodes, vilde Forbudet bekræftes af Paven, og Landet derved styrtes i den største Ulykke.

Kong Erik Menved havde opnaaet sin Myndighedsalder, det 21de Aar; han havde oplevet en Barndom, der tidlig maatte danne ham til Mand og udvikle det Eiendommelige i hans ualmindelige Aandsevner. Det voldsomme Angreb paa Kongeværdigheden, han, som Barn, havde været Vidne til, havde givet hans Retfærdighedsiver et heftigt lidenskabeligt Anstrøg og tidlig vakt Myndighedsfølelsen i hans Kongesind. Tidsalderens ridderlige Aand havde virket mægtigt paa ham; hans Omhu for at bevare Thronens Glands og Majestæt ansaaes af Mange som en statsklog Nødvendighed i saa farlig en Tid; men forbunden med hans naturlige Livlighed, havde denne Omsorg for Kronens Glands givet ham et Hang til Pragt og udvortes Anseelse, der ofte lagdes ham til Last som Forfængelighed og tom Glimresyge. Den Alvor, hvormed han imidlertid greb Kongespiret, røbede en fast og standhaftig Sjæl, der tidlig var hærdet i Ulykken, og den Kjækhed, hvormed han udstedte sine første

---

*) „Da den danske Menighed," de første Ord i Documentet, hvorved den fastsattes. (I.).

selvstændige Kongebud, røbede en Herskeraand, der følte sig beslægtet med hans store Oldefader og Forbillede, Valdemar Seier. Erik Menveds første Kongedaad var intet ringere, end et Forsøg paa at forsvare Majestætens Magt og Myndighed mod den mægtigste af alle Jordens Herskere, der fra St. Peders Stol betvang Kongerne, som Folkene, i alle christne Lande. Dette vovede den unge Konge selv paa en Tid, hvori hans personlige Lyksalighed for en stor Deel afhang af det pavelige Hof. Han havde sendt sin ældste og erfarneste Raadgiver, Rigsraad Jon Litle, tilligemed Drost Hessel til Rom, for at forsvare, som retmæssigt Nødværge, hvad der imod den geistlige Ret var foretaget mod Erkebispen og fordre ham dømt af Paven selv som Majestætsforbryder. Men foruden dette vigtige Hverv havde den gamle Rigsraad et andet, der paa enhver anden Tid ingen Vanskelighed havde kunnet medføre, skjøndt det nu var ligesaa misligt, som det var Kongen magtpaaliggende. Han skulde nemlig af Paven erholde og snarest muligt hjemsende den længe lovede Slægtskabs-Dispensation, som først kunde tillade Kongen at ægte den skjønne Prindsesse Ingeborg af Sverrig, hvem han havde været forlovet med, som Barn, og længe elsket som en søsterlig Frænde, men hvem han nu følte sig henreven til med hele Ynglingens heftige og lidenskabelige Elskovsstyrke.

Medens man ved det pavelige Hof opholdt det danske Gesandtskab med vidtløftige Undersøgelser og tvetydige Omsvøb, havde man sendt den pavelige Nuntius, Erkepræst Isarnus, til Danmark, for at true den unge danske Konge med uundgaaeligt Band og Interdict, hvis han ikke uden alle Betingelser løslod Erkebispen. Om Dispensationen og Tilladelsen til Kongens Ægteskab havde den listige Erkepræst intet skriftligt Ord fra Paven; men han yttrede sig mundtlig derom heelt forblommet, og det var temmelig klart, at man vilde benytte den uerfarne Konges Lidenskabelighed i dette Hjerteanliggende til at stemme ham føielig mod det pavelige Magtbud og eftergivende mod den geistlige Statsforbryder paa Sjøborg.

Dog den unge, heftige Konge syntes ved denne Fremgangsmaade saa langt fra at ville falde tilføie, at han meget mere derved æggedes til en Modstand og Trods mod den pavelige Stol, som kunde have de farligste Følger for ham selv og Riget.

Dispensation, Fritagelse for et kirkeligt Paabud.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Endnu var Sagen uafgjort. Cardinalen havde med stærke Trudsler forladt Danmark og var dragen til Lybek.

Den stolte Erkebisp Grand, som ene var Skyld i denne Spænding og overhængende Fare, sad imidlertid endnu bestandig i det strenge Fængsel. I de første 36 Uger af sit Fangenskab havde han ligget i Bolt og Lænker i den mørke, dybe Taarnkjælder og lidt megen Nød, skjøndt den da umyndige Konge af de Fleste frikjendtes for Deelagtighed i denne Haardhed. Erkebispens Medfange, den forræderske og ondskabsfulde Provst Jacob, var paa Grund af Sygdom kommen ud af Fængslet, men havde strax benyttet denne Skaansel til at flygte til Rom, hvor han virkede ivrig mod Kongen og satte alle Midler i Bevægelse til Erkebispens Befrielse og fælles Hevn.

Forrige Jul havde Kongen været paa Sjøborg og selv tilbudt Erkebispen Forlig og Frihed, naar han vilde fratræde sin Erkebispestol, forlade Riget og afsværge al Hevn og Forbindelse med Kronens Fjender. Uagtet den overmodige Trods og Haan, hvormed Erkebispen havde afslaaet dette Tilbud, var hans Fængsel dog paa Kongens Befaling blevet formildet, og han var bragt op paa det høie Taarnkammer, han nu beboede, hvor han ikke savnede Lys og frisk Luft, men hvor han endnu paa det Strengeste skulde bevogtes i Lænker. Saasnart Kongen forlod Slottet, blev Fangens Tilstand imidlertid ogsaa her høist elendig. Den nye Slotsfoged, Jesper Mogensen, var berygtet for sin Gjerrighed, Grumhed og sit hykkelske Væsen, og Kongens Broder, Junker Christopher beskyldtes for at have megen Deel i den Haardhed, hvormed Erkebispen behandledes, uagtet Prindsen ved alle Leiligheder dadlede Kongens Forhold i denne Sag og

raadede til ethvert Offer og enhver Ydmygelse, for at undgaae et formeligt Brud med Kirken og det pavelige Hof.

En Aften i October Maaned gik Slotsfogden paa Sjøborg, med Kokken og en gammel Taarngjemmer, op ad Vindeltrappen, der førte til Erkebispens Fængsel og til Taarngjemmerkamret ovenover Fængslet. Det stærke Skin af en Blendlygte, som Kokken holdt i Veiret, oplyste Slotsfogdens Ansigt og Skikkelse. Han var en lille stærktbygget Mand med et ægte Bøddelansigt, hvori hjerteløs Haardhed og skadefro Nederdrægtighed var forenet med en lumsk, skinhellig Mine. En laadden Hue sad ham dybt ned over den lave, indskrænkede Pande. Han bar en kort, smudsig Lammeskindspels og trampede med store, jernbeslagne Støvler i Trappestenene. Han syntes yderst forbittret og urolig. „Det Satans Menneske! den gudsforgaaene Krop!“ — brummede han — „har han med Fanden at gjøre, hjælper hverken Bolt eller Lænker meer.“

„Som jeg siger Jer, Husbond!“ — svarede den tykke rundkindede Kok med en vigtig Mine — „han taler med usynlige Aander, og ingen Taarngjemmer tør længer være inde hos ham. Han staaer ligesaa formeligt i Pagt med den Onde, som jeg staaer det med Jer, paa det nær, at han ikke, som jeg, kan sige sin Tjeneste op til Faredag. I husker dog vel, at jeg har sagt op i rette Tid og har Lov til at gaae, om jeg vil, idag eller imorgen? her skal Fanden nu blive længer, siden — — siden han allerede er her, havde jeg nær sagt.“

„Sladder, Morten! du skal blive til jeg faaer en anden Madsvend, det har du lovet mig. Men hvoraf er den Snak kommen om hans Trolddomskonster?“

„Det har sin Rigtighed“ — sagde Kokken — „Ingen kjender saaledes den sorte Konst til Grunden: I veed jo selv, Junker Christophers Folk fandt Bogen om den sorte Konst blandt Brevene fra de Fredløse, dengang de ragede op blandt Erkebispens Hemmeligheder i Lunde Sacristikiste. Bogen brændte dem jo paa Fingrene og forsvandt strax imellem Hænderne paa dem. En saadan djævelsk Bog kommer altid tilbage til sin Herre. Endnu har han den ikke, det er jeg sikker paa; men jeg er bange, han kan den udenad: han skal flittig have studeret den i Lund, og han kan jo alle de hedenske og græske Bøger bedre udenad end sit Fadervor, den ugudelige Hund!“

„Du har Ret, Morten! han er et Satans Menneske, og man kan ikke strengt nok passe paa ham; hans fordømte Lærdom

har aldrig huet mig.“ Her blev Slotsfogden betænkelig staaende i Nærheden af Døren til Erkebispens Fængsel.

„Ja, pas kun paa, Husbond!“ — vedblev Kokken — „han fylder os snart Huset med Djævelskab og maner os hele Helvede paa Halsen, hvis han ikke faaer gjort reent hos sig og faaer bedre Mad og Drikke. Jeg var tilfreds, han døde af Sult og raadnede helt op af Urenlighed: det var endda tusinde Gange for godt til saadan en fordømt Landsforræder og Hexemester. Men naar man har den Lede i Huset, gjør man dog klogest i at huske paa sine egne Smaasynder, og ikke handle værre mod en fangen Djævel, end man vil, han skal handle mod os“ — —

„Sladder, Morten! Fanden er jo ikke vor Næste“ — afbrød Slotsfogden ham med et mistroisk Blik — „havde jeg ikke selv hørt hvor du bandte og skosede den fordømte Erkebisp, skulde jeg næsten troe, du stod i Complot med ham.“

„Nei, Husbond! det kan jeg sige mig fri for; før vilde jeg staae i Complot med Beelsebub selv, og det kan Taarngjemmerne vidne: der er ingen af dem alle, der har større Hjertensglæde af at plage og drille ham, end jeg. Naar han maa drikke muddret Vand og æde skimlet Brød som et Svin derinde, saa synger jeg Drikkeviser nede i Stegerset og lukker Vinduet op, for at han skal lugte Stegen, der gaaer hans Næse forbi, og jeg kommer aldrig hans Dør nær, uden jeg synger Et eller Andet, som jeg veed, han ret kan ærgre sig gul og sort og grøn over. Jeg gjorde en Vise i Foraaret om Friheden og den grønne Mai; den ærgrer han sig altid over. Nu skal I høre, Husbond!“ og nu sang han høit udenfor Fængselsdøren:

„Der er saa smukt i det Frie,
Saa deiligt i det Grønne!
Fri Fugl flyver Taarnet forbi:
Kom med, fangen Mand! hvis du kan!
Jeg flyver til Hammershus og til Rønne.“

„Er du fra Forstanden? Morten!“ — afbrød Slotsfogden ham — „opmuntrer du ham til at flygte til sit Slot paa Bornholm?“

„Det lader han nok være, som han ligger her; hørte I ikke hvor dybt han sukkede? det var af Harm og Græmmelse over, at den mindste Fugl kan til Foraaret flyve til hans Slot og

bygge Rede, medens han hverkèn kan røre Haand eller Fod. Den Vise har jeg alene gjort for at plage og ærgre ham.“

„Du har Ret, Morten! det ærgrede ham“ — sagde Slotsfogden fornøiet — „Du er en ærlig Sjæl. Nu hørte jeg selv, hvor han sukkede. Men saadanne Viser skal du dog ikke synge for ham: det sætter ham kun Fluer i Hovedet og Bisselæder i Skoene. Du er en brav veltænkende Karl, Morten! det veed jeg nok; men du er kun noget eenfoldig. Forstod Bispen den sorte Konst, havde han nok ikke siddet her saalænge. Jeg vil før troe, han har en Skrue løs.“

„Tag Jer kun iagt, Husbond! han er Fanden ikke gal, den Karl: her er ingen Bisp i Landet, som kan sætte ham i Latinen.“

„Om han er gal eller klog, rager ikke mig“ — brummede Slotsfogden og steg op ad Trappen til Taarngjemmerkammeret. Han aabnede Døren til dette Loftkammer øverst i Taarnet, lige-overfor Erkebispens Fængsel. Her holdt altid to Taarngjemmere Vagt og holdt Øie med Fangen gjennem et Hul i Gulvet. Om Natten pleiede to andre tillige at holde Vagt i Stuen hos Fangen og sidde ved hans Hovedgjærde, hvor de da idelig plagede ham, og tidt med deres Snak forhindrede ham i at sove; men det Rygte, der nylig var udbredt om Erkebispens Trolddoms-konster, havde nu gjort alle Husfolkene angest, og Ingen turde længer være om Natten hos ham. De to Taarngjemmere paa Loftkammeret sade ved et Brætspil og kastede Tærninger, da Slotsfogden traadte ind til dem. De skjulte hastig Tærningerne og reiste sig ærbødige.

„Jo, I passer mig godt paa“ — brummede Slotsfogden — „medens I sidder her og dobler, lader I ham dernede spille høiest Øine med Satan om sin Sjæl. Pas vel paa ham! det raader jeg Jer. Slipper han løs, kan I være ligesaa saa sikkre paa at blive hængte, som I alt havde Strikken om Halsen og den klare Luft til Fodskammel. Nu, lad see! hvad tager han sig for?“ Med disse Ord bøiede Slotsfogden sig til Hullet i Gulvet og kiggede ned. „Jeg troer, han sover“ — hviskede han — „han ligger paa Ryggen uden at røre sig.“

„Det er han næsten nødt til for Lænkerne og for ikke at forgaae af Stank“ — sagde Kokken.

„Nu ja“ — svarede Slotsfogden — „man maa ikke foragte noget Middel, der kan tjene til at frelse en fortabt Sjæl. See, derfor er det, jeg lader den forstokkede Synder dernede ligge, som han har redet, i sin egen Søle. Kun eenfoldige Mennesker kan kalde det Grumhed; det er den sande Barmhjertighed. Hvor-

længe troer du den mest forhærdede Forbryder kan holde saadant et Fængsel ud, uden at omvende sig og krybe til Korset?“

„Ja deri har I, saa visselig, Ret, Husbond! I har taget Jer fromt og faderligt af ham; I udsætter Jer endogsaa høimodig for Kongens Vrede igjen, ene og alene for at udøve den rette christelige Barmhjertighed og frelse Fangens Sjæl. Men han skjønner kun lidt derpaa, det Skarn! hans Halsstarrighed er uden Lige. Skulde I troe det, Husbond! uagtet Alt, hvad I gjør, for at bringe ham til Omvendelse, forbander han Jer dog hver Time paa Dagen og ønsker, I maa komme til at lide tusinde Gange saamange Kvaler i Helvede, som I her af lutter Christenkjærlighed lader ham udstaae?“

„Jeg troer det nok, Morten! af slige Folk skal man aldrig vente Taknemmelighed. Men det er dog nu for galt her med Loftet og Taget“ — mumlede Slotsfogden og saae sig om — „under aaben Himmel skal han dog ikke ligge; det kunde endogsaa være farligt.“

„Det er jo efter eders egen Befaling, Husbond!“ — vedblev Kokken i troskyldig Tone og gabede med eenfoldig Mine paa Hullerne i Loftet og Taget — „ellers kunde det jo ikke regne ned paa den fordømte Satan. Han lader nok være at flyve ud af Taget med Uglerne, og om Natten, naar det er koldt, saa er lidt Regn og Hagl et høist velgjørende Middel til at bringe ham til Eftertanke og Erkjendelse af sine Synder.“

„Nu ja, det er sandt, Morten! jeg har selv paa en Maade befalet det; men der er Maade med Alt; det maa ikke see ud som man med Flid lod Taget forfalde. De onde Tunger har nok at snakke om alligevel. Imorgen skal Taget bødes. Nogle Smaahuller kan man lade blive — de falde ikke i Øinene. Frisk Luft er sund, og selv lidt Regn og Sne kan have sin Nytte. Ikke en Regndraabe falder til Jorden, Børn! uden at den jo kan blive et Middel til en forhærdet Synders Omvendelse.“

„Ak, Husbond!“ — sagde Morten med bevæget Stemme og foldede sine Hænder — „I kunde, Skam, gjerne være bleven Bisp; I taler mangengang saa opbyggeligt og rørendes, at Taarerne komme mig i Øinene.“

„Nu ja“ — svarede Slotsfogden med et selvtilfreds Smil — „jeg var ogsaa bestemt engang til den geistlige Stand, og skjøndt jeg ikke fik Tonsuren, lærte jeg dog i mit Noviciat mange fromme og nyttige Sandheder. Men det er ikke nok, man kjender Sand-

---

Tonsuren, afraget Plet paa Issen. Noviciat, Prøvetid.

heden, man maa, sandfærdig vide at anvende den i Livet til sin egen og sin egen Medmenneskers Frelse.“

„Ak ja, Husbond!“ — vedblev Morten med andægtig Mine — „hvem der kunde sige det med saa god en Samvittighed som I! Det er et tungt Kald for et fromt christeligt Gemyt og en følsom Sjæl, som Jer, at maatte være en saadan Blodhund og Bøddelknegt mod en stakkels Fange; men hvad gjør man ikke for Pligtens og den kjære Dyds Skyld, og for at frelse et Menneskes Sjæl! en saadan dydig Blodhund og Bøddelknegt — —“

„Hold Mund, Morten!“ — afbrød Slotsfogden ham — „saadanne Ord maa du aldrig bruge om din Husbond, om du aldrig mener det saa ærligt. Men hør, nu taler han jo dernede. Kan du høre hvad han siger? Mig synes det er Latin eller Græsk.“

Kokken kastede sig paa Maven og lagde Øret til Hullet i Gulvet. „Kors bevare os!“ — hviskede han og saae helt forskrækket ud — „han kalder paa Aristoteles, Djævelens Skolemester, og giver ham Anviisning paa Jer. Han forbander sig paa, at I er fuldmoden til at gaae i Skole hos ham.“

„Ja saa, det ligner ham, det ugudelige Skarn! Men det syntes mig, jeg hørte en anden Stemme; der er dog aldrig Nogen hos ham?“

Morten lyttede igen. „Hilledød! Husbond! hørte I det?“ — vedblev han og sprang op med en forskrækket Mine, idet han saae til Døren som for at undflye.

„Nu, hvad var det? hvad gaaer af dig, Morten! hvad hørte du?“

„Læg selv Øret til Hullet, Herre! saa skal I høre. Kors naadelig bevare os! den Onde er skinbarlig hos ham — han vil hente Jer til Midnat, hvis I ikke strax giver hans gode Ven, Erkebispen, Steg og Vin og rene Klæder. Hør kun selv!“

Slotsfogden kastede et mistænkeligt Blik til Kokken, men lagde dog Øret til Hullet, medens han paa samme Tid holdt Øie med Morten og de forskrækkede Taarngjemmere. I denne Stilling havde han ikke ligget ret længe, førend han foer dødbleg op, og Navnet Jesper Mogensøn, ledsaget af en dæmpet unaturlig Latter, lød hult som fra en Afgrund, og med en Røst, der aldeles ikke lignede Erkebispens.

„Hørte I det nu selv? Herre!“ — sagde Morten — „Den, der nu kaldte paa Jer, har jeg ingen Lyst til at see nærved.“

„Tys!“ — hviskede Slotsfogden og nærmede sig atter Aabningen i Gulvet med ængstelig Mine.

„Jesper Mogensøn!“ — tonede nu samme frygtelige Stemme,

ligesom under hans Fod, og saa høit, at Alle kunde høre det — „plei min høilærde Mester og Kunde! eller jeg knækker din Hals og vender ud og ind paa din skinhellige Sjæl.“

Medens denne brølende Røst lod sig høre, laae Taarngjemmerne næsegrus paa Gulvet og bade deres Avemaria. Slotsfogden rystede og bævede; men Morten Madsvend var bleven blodrød i de runde Kinder, og der stod ham Vand i Øinene som af en hemmelig Anstrengelse, medens han kneb Læberne tæt sammen og stod som maalløs af Skræk.

„Saa lad ham da faae det som det forlanges!“ — stammede Slotsfogden — „er her slige Konster med i Spillet, kan hverken Junker Christopher eller Nogen forlange, jeg skal sætte Liv og Sjæl paa Spil længer. Bras op for Bispen, i Satans Skind og Ben, Morten! lad ham æde og drikke sig ihjel, om han saa

---

Ave Maria, Begyndelsen af en Bøn til Jomfru Marie.

lyster! men undslippe skal han ikke, om han aldrig har saamange Djævle til Venner.“

„Det skal I have ondt ved at hindre, Husbond!“ — svarede Morten med frygtsom Stemme — „Den, der saaledes kan brøle, maa det være en smal Sag at flyve gjennem Nøglehullet med en Bisp — —“

„Det vil jeg see, før jeg troer det“ — sagde Slotsfogden og syntes at have besindet sig og overvundet sin Skræk — „Du er en brav Karl, Morten! men du er noget overtroisk og eenfoldig. Her stikker maaske nogle Kneb under; men det vil jeg baade lade dig og Jer Andre vide: mærker jeg Uraad, eller har Nogen af Jer mindste Lod og Deel i dette Djævelskab, skal det komme Jer dyrt at staae: I skal blive levende brændte eller radbrækkede, saa sandt her er Lov og Ret i Landet.“

„Kors bevare os, Husbond!“ — udbrøde de forskrækkede Taarngjemmere i Munden paa hverandre.

„Som jeg siger Jer“ — vedblev Slotsfogden — „det er ikke Andet, end Kneb og Bedrageri. For at prøve ham dernede, vil jeg give ham god Kost og Renlighed for en Tid; men gjør han mig flere Optøier, skal han ned i Hundehullet igjen; og det siger jeg Jer, Karle! vover Nogen at hjælpe ham til Flugt, skal I Een for Alle og Alle for Een blive hængte, I skal nu vaage her alle Tre inat.“

„Ak, det tør vi ikke, strenge Husbond!“ — sagde den gamle Taarngjemmer — „Er her Djævelskab i Taarnet, tør vi ikke være her, uden Morten Madsvend maa blive her og sætte Mod i os.“

„Saa bliv da hos de dumme Karle inat, Morten!“ — sagde Slotsfogden — „Du er dog den Fornuftigste. Jeg skal forskylde dig for det, og imorgen skal jeg nok faae Karle, som ikke er bange.“

„Det er det samme, Husbond!“ — svarede Morten kjæk — „jeg skal nok holde Mod i dem inat. Den, der — som I og jeg — har en god Samvittighed, han behøver ikke at være bange for en Smule Djævelskab.“

„Det var et sandt Ord, Morten! følg mig nu først ned af Trappen! jeg er bleven lidt hovedsvimmel af at bukke mig — saa kan du med det Samme hente Mad og Drikke til Fangen og Jer alle.“

„Kom, Husbond, tag mig under Armen!“ — sagde Morten og fulgte Slotsfogden ud af Døren. „Nu er Alt roligt og i Orden“ — vedblev han, medens de gik ned af Trappen — „det

tænkte jeg nok: Den ene Føielighed er den anden værd. I skal see, vi blive tilsidst saa vante til den Smule Djævelskab, at det gaaer som Fod i Hose. Hvorfor skulde man heller ikke kunne komme ud af det med en to tre Smaadjævle, naar de vil føre sig honnet og maneerlig op og leve i christelig Samdrægtighed og smuk huslig Fred med os?“.

Saasnart Morten havde fulgt Slotsfogden ned, løb han ind i sit Kammer og derfra til Stegerset og Fadeburet. Snart kom han med en Bylt Klæder, to Madkurve og et Par Flasker og Dunke op ad Taarntrappen igjen og traadte ind til de tre Taarngjemmere. „Bring du Hunden dernede Maden og Vinen og Klæderne, Mads!“ — sagde han til den gamle Taarngjemmer — „men stjæl Intet deraf paa Veien! Der skal gjøres ordentlig rent hos ham, siger Husbond. Der skal nu staae Vagt udenfor Døren baade Nat og Dag, saa du behøver ikke at læsse alt det Jern paa ham. Lad os Andre imidlertid faae Noget at leve af! Seer I, Karle, jeg har baade Mjød og tydsk Øl med. Gaa du kun, Mads, vi skal nok levne Noget til dig, hvis du kommer ædru tilbage.“

Den Gamle saae begjerlig til Vinen og de Herreretter, han skulde bringe Fangen, og gik. Morten Madsvend dækkede nu ivrig Bordet og begyndte at drikke lystig med begge de unge Taarngjemmere. Den Ene havde været i Krigstjeneste og kaldte sig Niels Rytter; han var en stor Elsker af stærke Drikke og havde en temmelig rød Næse. Den Anden var en frygtsom og forsigtig Karl med et listigt gjerrigt Blik; han sad med Tærningerne i Haanden og talte hvormange Ørtuger han havde fravundet sin Kammerat,

„Du er mig en fortræffelig Karl, Morten!“ — sagde Niels Rytter og skubbede Huen fra det brune Krigeransigt, idet han tømte sit Mjødbæger og greb Ølkruset — „Du veed hvad der hører til en Vaagestue, naar man skal holde Øinene aabne og være ved lystigt Mod. Jeg vilde, min Sjæl, hellere ligge i Felten og passe paa en hel Hær Krigsfanger, end sidde her, helst hvis den fordømte Bisp forstaaer sig paa den sorte Konst og sligt Djævelskab. Hvorledes troer du det hænger sammen? Morten!“

„Ih, det kommer ikke Lægfolk ved“ — svarede Morten — „Jeg kjender hverken den hvide eller den sorte Konst; men det veed jeg: for mig maa det herefterdags pusle og tumle saameget det vil dernede, jeg rører mig ikke af Stedet. Naar vi holde vor Næse derfra og passe vor Dont, lader det os nok i

Fred, og vi kan sidde her som i Abrahams Skjød. Nu, drik, Niels! og du, Jørgen! hvad tænker du paa?“ — sagde han til Karlen med Tærningerne — „du vil nok hellere forslaae Tiden med Dobbel og Spil, end med ærlig, uskyldig Drik? Nu, Herregud! hver Menneskesjæl har sin Orm i Verden; men man maa synge med de Fugle, man er iblandt, Kammerat! syng og drik nu først med os! saa spille vi siden med dig. Blanke Sølvører har vi nok af!“ Med disse Ord kastede den lystige Kok en Haandfuld Sølvpenge paa Bordet og begyndte at synge en munter Drikkevise. Jørgen Taarngjemmer stirrede begjerlig paa Sølvet og rystede Tærningerne. „Vi kan jo spille først, lille Morten!“ — sagde han venlig med et polisk Smil — „saa kan vi siden synge og drikke. Tør du vove høiest Øine om en Øre Sølv?“

„Om tyve, naar det skal være“ — svarede Morten — „men jeg giver alle Øine og Ører en god Dag, saalænge jeg kan væde min Tunge. Den er det vigtigste Lem i Verden, seer du, og den fortjener vel at kjæles for: den lille Ting kan vende op og ned paa Riger og Lande. Jeg er allerede halvdrukken, mærker jeg, og du har jo ikke sat et Bæger tillivs endnu. Den, jeg skal spille høiest Øine med, maa have ligesaa lystige Øine som jeg. Lige Børn lege bedst, veed du, og Spil maa ikke gaae ud paa Beskub.“

„Nu ja, saa skjenk mig et halvt Krus af Øllet, hvis det ikke er for stærkt“ — sagde den forsigtige Jørgen — „Mjøden løber mig strax til Hovedet. Naar man vil spille, maa man dog kunne tælle til Sex. Vi sidde heller ikke her for at drikke os fulde, kan jeg troe.“

„Ligesaagodt for at drikke, som for at spille“ — svarede Morten — „men lad det være min Sag! Jeg kjender Humlen og Øllet, og jeg veed nok hvad fire Karle kan bære, naar de ikke er Kjærlinger.“ De drak, og han skjenkede for dem igjen. „Veed I Nyt, Karle!“ — vedblev han høirøstet, idet han satte sig til god Ro med Armene paa Bordet — „Vi kan snart vente Kongen her paa Slottet; saa vil her vanke Drikkepenge, og saa vil her flyde med Mjød og Vin og saxisk Øl som i det kjære velsignede Paradis.“

„Kongen? Hillemænd!“ — sagde Niels Rytter — „saa vil her blive Stads og Jav: han vil, min Tro, give Jægerne Noget at bestille.“

„Saa skal I see, Bispen dog bliver fri“ — sagde Jørgen Taarngjemmer og rullede med Tærningerne — „for han er vel aldrig gal og gjør Kongen vred igjen ligesom sidst.“

„Det skal I see han er ikke bange for“ — svarede Kokken — „den Karl bryder sig hverken om Konger eller Keisere; og er det sandt, Paven i Rom holder med ham, saa kan Kongen maaske endnu komme tilkort.“

„Hvad kan Paven da gjøre vor Konge?“ — spurgte Niels Rytter — „han er jo Pokker i Vold i Romerland paa hin Side det store Verdenshav, og han har jo hverken Ryttere eller Langskibe at sende hid.“

„Men saa har han Det, der er skrappere“ — sagde Morten — „han har et Par Nøgler, ja, det er Nøgler, som har vasket sig: dem kan ikke hundrede Karle bære, og med dem kan han lukke baade Himmel og Helvede op og i for Enhver af os, alt som ham lyster. Helveddøren lader han gjerne staae aaben; for der er nu altid saamegen Færdsel; men Himmerigsporten — den lukker han, Skam, selv i hver Aften og lægger Nøglen under sin Hovedpude.“

„Men den har jo St. Peder“ — indvendte Niels Rytter — „han maa jo staae Vagt der baade Nat og Dag.“

„Deri har du Ret, Niels! men St. Peder er Pavens Fætter; ham har Paven desuden i sin Lomme, og han tager Nøglen fra ham hver Aften, saasnart det begynder at mørknes, ligesom Slotsfogden gjør ved dig. Paven er desuden Vor Herres Statholder, det veed du jo nok, og naar han bliver vred, kan han med et eneste Ord lukke alle Kirker i hele Landet og fordømme os Alle med Hud og Haar og Sjæl til at gaae Fanden i Vold.“

„Kors bevare os!“ — sagde Niels og korsede sig — „og det troer du han turde vove mod vor Konge og alle christne Mennesker her i Landet?“

„Ja, han truer skrapt dermed, siger man. Gid Pokker havde den fordømte Bisp dernede! han er Skyld i al den Ulykke; det var bedre for Land og Rige, om han for længe siden havde smurt Haser.“

„Mener du det, Morten! men saa er det jo dumt, man vil holde paa den Karl.“

„Det maa Kongen om“ — svarede Morten — „han maa vel vide hvad han gjør, og han har sagtens sine Grunde. Bispen havde jo en Finger med i Spillet, da de gjorde Ende paa hans Fader i Finnerup Lade. Den Kong Glipping var der rigtignok ikke Stort ved; men Konge var han dog, og det var en egen Sag med det Mytteri. Det skal Vor Herre bevare mig for at forsvare. Ingen kan heller fortænke vor unge Konge i, at han ikke kan tilgive Bispen; men som sagt: Land og Rige var vist

bedre tjent med, at Kongen var lidt mindre streng og Bispen Fanden i Vold.“

Under denne Samtale kom den gamle Taarngjemmer halvberuset tilbage og slængte sig paa Bænken ved Drikkebordet.

„See, see, Mads! hvor du har faaet røde Kinder“ — sagde Kokken og loe — „du har nok credentset Bispen Vinen — det var Ret! hvem kunde vide om den ikke var forgiftet.“

„Død og Pestilents, Morten! hvad er det for Snak!“ — lallede den Gamle forskrækket og spyttede — „jeg har saamænd ikke smagt en Draabe af hans Vin; men det er dog ikke Noget at spøge med.“

„Vær kun rolig, Gamle!“ — sagde Morten beroligende — „jeg har selv drukket af den paa Trappen. Nu, hvad sagde han for godt til den Forandring?“

„Ikke saameget som den Dunk, Kammerat! — før den Hund skulde give noget Menneske et godt Ord, lod han sig sætte paa Spid; han troede maaske ogsaa, det var Gift, jeg bragte ham; men, Død og Pestilents!“ — afbrød han og spyttede igjen — „jeg skulde dog aldrig troe“ — —

„Vær du kun rolig, Mads! du har jo ikke smagt en Draabe; her er ialtfald Noget at skylle efter med, som jeg lover dig for er sundt og godt. Nu skal jeg synge Jer en lystig Vise dertil; den kan ogsaa Bispen have godt af.“

Idet han nu skjenkede paany for dem Alle, rømmede han sig og sang:

„Paa Sjøborg sidder en Flue;
Han snurrer i Spindelvæv:
Han Land og Konge tør true;
Han er helt kjævegæv. —
Lad snurre, lad snurre
I Væven den usselig Flue!

Alt i sin Velmagts Dage
Han Kongen paa Næsen sad,
Og der lod han tilbage
Hvad Ingen eie gad. —
Lad snurre, lad snurre
I Væven den usselig Flue!“

---

credentse, smage paa Mad eller Drikke for at vise, at den ikke er giftig.

„Hvad er det for en Vise?“ — spurgte Niels Rytter — „den har jeg aldrig hørt før.“

„Det er en Spotvise over Bispen dernede“ — svarede Morten — „og den har jeg selv gjort. Nu skal I høre: for ret at drille ham og gjøre Nar af hans unyttige Lærdom, har jeg endogsaa faaet lidt Latin proppet ind i den — det har jeg lært af Pater Gregor — og nu vedblev han:

„For *Crimen læsæ Majestatis**)
Han snurrer i Spindelvæv;
*Custodibus inebriatis***),
Med Ræv saa fange vi Ræv. —
Lad snurre, lad snurre
I Væven den usselig Flue!

Idet Kokken saaledes sang med høi Røst, hørte man Lænkerne rasle nedenunder i Erkebispens Fængsel, og de to halvberusede Taarngjemmere sprang op, medens Jørgen, der endnu var ædru, men ikke havde givet Agt paa Sangen, benyttede Leiligheden til at bringe et Par af Kokkens Sølvører i sin Lomme. „Lad ham kun slide i sine Lænker, den Hund!“ — sagde Morten og blev rolig siddende — „han hører nok hvorledes jeg spotter ham i Visen, og det ærgrer ham; men det har han godt af.“

„Du har Ret, Morten!“ — sagde Niels Rytter, idet han kigede ned gjennem Gulvhullet — „han slider i Lænken, som han var besat. Du kan troe, det er Latinen, der ærgrer ham; men det skader ikke — lad ham kun høre, vi Lægfolk heller ikke er tabte bag af en Vogn.“

„Kom, lad os drikke, Kammerater!“ — raabte Kokken og vedblev at synge, medens han nu reiste sig og ravede om paa Gulvet som helt beruset:

„Heida! du arme Fange!
Har rent du glemt dit Latin?
Forstaaer du ei Fuglens Sange,
Saa er din Lykke kun fin. —
Lad snurre, lad snurre
I Væven den usselig Flue!

---

*) Majestætsforbrydelse. (I.)
**) Naar Vogterne ere berusede. (I.)

FØRSTE DEL

Hør! Fuglen sjunger behænde:
Vil du have Bud til Rom,
Hvad heller til Verdens Ende?
Jeg flyver alt som jeg kom. —
Lad snurre, lad snurre
I Væven den usselig Flue!“

Idet han sang det sidste Vers, faldt han næsegrus hen over Hullet til Erkebispens Fængsel og tittede derned.

„Den falske Kok! han er udsat paa mig“ — hørte han Fangen hviske med et dybt Suk.

„Lad snurre, lad snurre
I Væven den usselig Flue!“

sang Morten Madsvend af fuld Hals, idet han reiste sig ravende og vedblev at gjentage Omkvædet, som Taarngjemmerne med høi Latter istemte.

„Du er mægtig drukken, Morten!“ — sagde Niels Rytter med lallende Tunge og faldt under Bordet — „Du skulde dog betænke, vi er paa Vagt her og ikke til Kroes“ — — Dermed lagde Krigsmanden sit tunge Hoved paa en nedreven Øldunk og sov ind.

„Men hvor blev Niels Rytter af?“ — sagde den gamle Taarngjemmer, som imidlertid havde udtømt et stort Krus af det

stærktberusende saxiske Øl — „Jeg vil lade mig hænge, om jeg kan see ham.“

„Ih han snorker jo under Bordet, den Fyldehund!“ — svarede Jørgen — „jo, I er de rette Karle at holde Vagt med — jeg kommer nu til at vaage og være ædru for Jer alle. Kom Morten, lad os To nu være fornuftige og passe vor Dont! her ligger dine Sølvører og flyder om i Øl og Mjød — lad os gjøre rent Bord! — skal vi slaae et Kast om dem? Den, der faaer høiest Øine skal stikke dem i Lommen. Du maa gjerne slaae først.“

„Det er et Ord!“ — sagde Morten — „men ærligt maae det gaae til.“ — Han greb Tærningerne og kastede — „Kan du tælle, saa tæl!“ — lallede han uden at see paa dem.

„To, tre — syv fik du kun“ — svarede Jørgen og skrabede hastig Tærningerne til sig — „See, nu slog jeg“ — han rullede med Tærningerne og lagde et høit Tal op — „vundet! Pengene er mine — See selv!“ — Han skrabede Pengene til sig.

„Jeg troer dig nok — du er en ærlig Karl“ — svarede Morten og fyldte ravende hans Krus — „Pengene er dine; men nu skal du, min Sjæl, ogsaa drikke min Kjærestes Skaal, saa vil jeg sove. Drik den Skaal rent ud! ellers er du en Hallunk, som sidder her og trækker mig op.“

„Nu vel, lille Morten, den smukke Karen Jeppes Skaal i Gilleleie! seer du nu, jeg er ærlig“ — sagde Jørgen og drak — „Nu er der ikke en Draabe mer i Kanden.“

„Ret saa! du er dog en ærlig Sjæl“ — lallede Kokken og tumlede om paa Gulvet, hvor han snart snorkede høiere end Nogen af de Andre.

„Det dumme Fæ!“ — mumlede Jørgen og følte sig ogsaa tung i Hovedet — „ham kan man da tage ved Næsen saameget man gider.“ Det varede nu heller ikke længe inden han lagde Hovedet over Armene paa Bordet og sov fast. Neppe begyndte han at snorke, før Kokken reiste sig, fuldkommen ædru, og be-

tragtede nøie ved det døsige Lampeskin de tre sovende Taarngjemmere. Saasnart han havde overbevist sig om, at de sov trygt, listede han sig sagte hen til Hullet i Gulvet og saae ned til Fangen. „Ærværdige Herre!“ — hviskede han — „nu har jeg drukket dem alle tre snydfulde. De sove som Stene. I behøver ikke at mistroe mig. Jeg har altid været Jer tro. Jeg har kun maattet plage og drille Jer for at sætte de Andre Blaar i Øinene; jeg vil gaae eders Bud, hvorhen I vil sende mig.“

„Er det dit Alvor? Morten!“ — hviskede den fangne Eskebisp.

„Ja, det er, paa min Sjæl og Ære!“ — svarede Kokken — „I har reddet mit Liv og fordulgt hvad I veed nok; derfor har jeg lovet den hellige Martinus at redde eders Liv igjen, hvad det saa skal koste.“

„I Guds Navn! saa vil jeg troe dig“ sagde Fangen — „Vil du redde mit Liv, saa gak til Kjøbmandhafn til min Kannik Hans Rodis og tag ham paa Raad med! Bed ham skaffe mig Pen og Blæk, en Fil og en Stige af Hampeliner!“

„Hans Rodis er paa Esrom, Herre!“ — svarede Kokken. — „Han har bedet mig bringe denne lille Medisterpølse i eders fromme Hænder. Kan I for Lænken, saa hold Hænderne lige herunder! Nei, see! hvor rigtigt vi har passet Maalet.“ Med disse Ord trykte Morten gjennem Gulvhullet en tynd sammenrullet Pakke, der var skjult i en Tarm. Den var fastbunden til en Snor, som han nedhissede den med og holdt fast paa.

„Jeg har det“ — lød Fangens Stemme — „priset være Kongernes Herre! min troe Tjener sender mig hvad jeg behøver. „Slip ikke Snoren!“ — vedblev han efter et Ophold — „Bring Lampen til Hullet! Kun een eneste Lysstraale!“ Kokken adlød taus og stille — „Jeg skriver et vigtigt Ord til min Høvding paa Hammershus; vil du besørge det tro i hans egen Haand?“

„Ja jeg vil, paa min Sjæl og Ære! kun skynd Jer!“

„Din Løn skal være stor i Himlen, som paa Jorden; kun Lys, Lys!“

„Alt er aftalt“ — hviskede Kokken og holdt Lampen nærmere til Hullet — „Lad kun Hammershus være os vis! og det skal lykkes. Først naar I seer mig igjen, er det Tid. Brug imidlertid Filen forsigtig! jeg og Kanniken sørger for Resten. Niels Brock og hans Venner vil hjælpe os. Johan Kyste og Ole Ark er med. Vær kun ved godt Mod, Herre! mig kan I stole paa; men skynd Jer! de røre sig de Fyldehunde — jeg er bange, de vaagne.“

„Kun et Øieblik endnu;“ — hviskede Fangen — „Træk til

det er besørget“ — vedblev han efter et kort Ophold. Morten trak hastig i Snoren. I Tarmen, som hang derved, mærkede han et sammenrullet Pergamentsblad. Han forvarede den omhyggelig. „Tys! de vaagne!“ — hviskede han — „Jeg maa til at husere igjen.“ Derpaa rullede den tykke Kok sig henad Gulvet blandt de berusede halvvaagne Taarngjemmere og gav sig af alle Kræfter til at puffe og støde dem. Heisa! nu banke vi Kjød!“ — raabte han — „og nu skal vi støde Peber. Hvad er det for en Klump i Grøden? den maa mases dygtig ud.“

„Au, Au! er du gal, Morten! det er jo mig!“ — raabte Niels Rytter.

„Snak har vi nok af; det maa jeg forstaae“ — vedblev Morten og slog omkring sig — „jeg er hverken fuld eller gal; men her skal Fanden blive længer. Vil I Grødklumper snakke med og være klogere, end Madsvenden? vil I bilde mig ind, jeg har Ryttere i Gryden?“ — Medens han saaledes raabte og teede sig som overstadig drukken, rev han Lampen om, ravede i Mørket ud af Taarnkammeret og tumlede ned ad Trappen. Da Taarngjemmerne om Morgenen kom til fuld Besindelse, var Morten Madsvend forsvunden og ingensteds at finde paa Slottet.

ANDET KAPITEL.

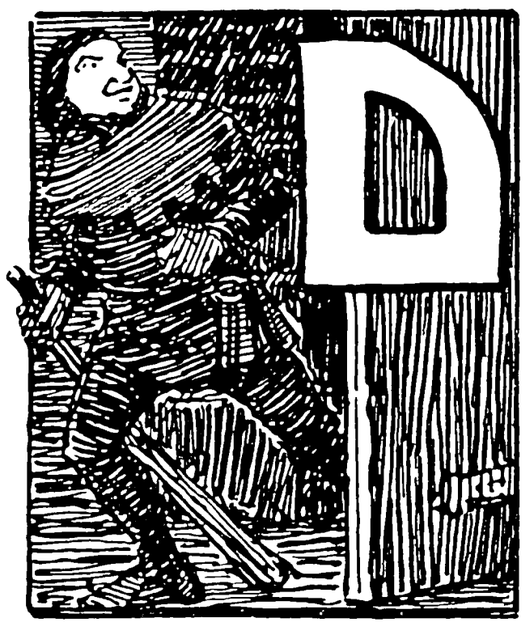

a Solen stod op, gik den raske firskaarne Kok, med en stor Knippel i Haanden, i Selskab med to andre Vandringsmænd gjennem Skoven ved Esrom Sø. Det var en taaget Morgen. Store Skarer af borttrækkende Vildgæs fore med skingrende Skrig hen over Søen, og det affaldne Bøgeløv hvirvlede henad Veien for den skarpe Morgenvid. Kokken og hans Ledsagere gik tause frem med hastige Skridt, og da Solen nu begyndte at adsprede de kolde Morgentaager, rømmede Morten Madsvend sig og sang en lystig Kæmpevise. Hans Ledsagere vare to stærke bredskuldrede Karle med røde Vadmelskofter over et Par smudsige Læderkøllerter og med brede Slagsværd og Daggerter i de stærkt udstoppede

Bælter, der tillige syntes at tjene dem til Pengekatte. De saae ud som rømte eller afskedigede Krigsmænd. De bare begge Mundskæg, som kongelige Ryttere, men de lode til længe at have forsømt Alt, hvad der hører til Renlighed og Legemets Pleie: deres forsvirede smudsige Ansigter røbede Mangel paa Søvn og ordenligt Nattely; Slagstykkerne af et Par Pleile tjente dem til Vandringsstave; paa Ryggen bare de store Bylter af kostbare Klæder, hvoraf røget Flæsk og andre Fødemidler stak frem. Det lange uredte Haar fløi dem om Skuldrene. De vare begge saa mørkladne i Hud og Haar og havde saa lidet danske Ansigter, at man vilde holdt dem for Udlændinger, hvis ikke deres Mundart havde røbet, at de vare Bønderkarle fra Lolland, der idetmindste ikke i de første Led kunde bevise deres vistnok vendiske Herkomst. Den høieste af dem manglede et Øie, og den anden havde en stor Skramme mellem Næsen og Munden, der saae ud som et Hareskaar, og hvorved de skjæve fremstaaende Hugtænder gave ham et glubsk Vildsvine-Udseende.

De tre Fodgængere saae sig undertiden tilbage, som om de ventede at blive eftersatte; men de saae kun de hvide takkede Gavle af Esrom Kloster, som de for kort siden vare komne forbi.

„Nu skal I have Tak for godt Følgeskab“ — sagde Morten Kok og standsede ved en Korsvei i Skoven — „Nu gjør vi nok klogest i at skilles ad for det Første. I har jo forstaaet mig? I holder Jer skjulte ved Gilleleie og passer paa hver Nat til I seer Skuden med den sorte Vimpel; saa lægger I ud med Jeppes Baad og sætter mig iland. Giv imidlertid nøie Agt paa paa Alt, hvad her skeer, og hvem her gaaer ud og ind paa Slottet! Hvad Niels Brock og Erkebispen har lovet Jer, kan I være visse paa; men saa maae I være selvraadige. Med Magt og Indbrud faaer I ham dog ikke ud, og kommer Kongen og Marsk Olufsen her idag eller imorgen, kan I let blive hængte og fordærve os Alt.“

„For Fanden! lad det være vor Sag, Morten Polisk!“ — sagde Karlen med det ene Øie — „Johan Kyste veed nok hvad han gjør. Jeg har kun gjort een dum Streg i mit Liv; det var den Paaske Aften, jeg rømte fra Marsken og tog Øget fra den andægtige Klerk; jeg slog ham kun et lille Hul i Skaldepanden, men det var stort nok for hans Smule Sjæl til at smutte ud af; de hellige Mænd skal man lade fare i Fred. Derfor maa jeg nu ogsaa hjælpe mig med det ene sølle Øie.

Det andet gik Fanden i Vold samme hellige Aften, og det var dog ikke første Gang, jeg ragede i Slagsmaal i en Kro; men saa svoer jeg ogsaa ved den hellige Jomfru og St. Joseph at blive gudfrygtig fra den Time og aldrig lægge Haand paa Andre, end verdslige Folk.“

„Det var fromt tænkt af dig“ — sagde Morten — „var du ikke saadan en Blodhund og Manddraber, troer jeg næsten, du kunde blive salig endnu, om du ogsaa stjæler og røver en Smule.“

„Dermed har det gode Veie“ — svarede den Eenøiede — „jeg har et Afladsbrev fra Erkebispen indenfor Uldskjorten, og det skal gjælde, naar hele Verden ryger ad Helvede til. Den høilærde Mester Grand har jeg ogsaa tjent tro i mange Aar og det baade ved Nat og Dag. Jeg har mangen Midnat med Livsfare gravet Kongens raadne Venner op af Kirkegaarden og kastet dem i Rakkerkulen. Derfor har den fromme Erkebisp ogsaa givet mig Frihed for Faste — og Syndsforladelse for ti hele Aar; paa sine Sølvører har han heller ikke sparet; og nu skulde jeg taale, man spærrer saadan en Mand inde og berøver mange brave Folk deres Næring? Hvad siger du? Ole Ark! skal vi taale det længer? har Mester Grand forskyldt det af os? —“

„Sladder, Kyste! hvem siger, I skal taale det og lade ham i Stikken?“ — afbrød Morten ham — „Vi vil jo Alle have ham ud; men ikke som Dosmere, der vil rende Døre op med de tykke Pander. Med Magt kommer man her ingen Vei. Gjør kun nu som jeg siger, og spar eders Tapperhed til vi behøve den!“

„Morten har Ret, Kyste!“ — tog nu den anden Lollik Ordet og grinte ilde med de fremstaaende Tænder — „du er en gal Tyr og vil altid frem med Hornene. Hvad Jav har det ogsaa med at faae ham ud? Han var en brav og gavmild Guds Mand, saalænge han var i Velmagt — det er sandt! men siden han sidder paa Sjøborg, har vi jo intet Stort hørt om ham og ikke seet en Ørtug fra hans runde Haand.“

„Dumme Torsk!“ — svarede Johan Kyste ivrig — „troer du ikke hvad den ærlige Morten Madsvend i Bispens Navn har tilsagt os? saasnart vi skaffe ham ud, er vi jo hans Styresmænd paa Bornholm og faae Lov til at gjøre saamange Fangster, vi vil, i alle Kongens Riger og Lande.“

„Nei, bi lidt, gode Karl!“ — rettede Morten ham — „kun saalænge der er Ufred mellem Kongen og Bispen, giver han Jer Lov til at drive det Haandværk: kun i Kirkens og den fromme Herres Tjeneste kan det være fromt og christeligt for en Tid; siden skal I nøies med hvad han under Jer af sit Eget og holde Jer i Skindet; men inden Aar og Dag kan I dog være rige Knarke. Nu afsted! og forsøm ikke hvad I har taget Jer paa for andre Vovestykker! Jeg vil ikke have Jer længer med. Seer Nogen mig i saa smukt Selskab, kunde man let faae i Sinde at hænge mig op engang ved Siden af Jer, for det hæderlige Kammeratskabs Skyld.“

„Nei see, vil du være storsnudet, Morten Spækkenaal!“ — sagde den Eenøiede — „hvad større Ære kunde du forlange, du Stegvender! — men tys! hvad var det? — Er her Jægere i Skoven saa tidlig?“

Man hørte Jagthorn og Larm af mange Heste og Hunde i Nærheden. De tre Vandringsmænd gik endnu nogle raske Skridt fremad, men sprang derpaa pludselig hver til sin Side.

„Død og Pølse! Kongen og alle hans Hofmænd!“ — udbrød Morten og stillede sig bag et tykt Bøgetræ ved Siden af Veien, medens begge hans mistænkelige Ledsagere skjulte sig i de tætte Tjørnebuske.

Et stort Jægertog nærmede sig. I Spidsen red den unge Konge mellem Drosten og Marsken. Det var et herligt Syn at

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

see den kjække ridderlige Kong Erik tilhest. Han red altid paa en høi mælkehvid Hingst, der syntes hovmodig af sin Byrde og ofte faldt ind i det konstige Dandseskridt, som den

ved Dystløb og Tourneringer var vant til. Dens Bidsel og Saddeltøi glimrede af Guld og prægtige Stene; Silketøilen, hvori Kongen styrede den, var det eneste Tvangsmiddel; den taalte; den mindste Berørelse af Guldkringlen i Kongens Sporer hævede den paa Bagbenene, og for alle Andre, end Kongen selv, syntes det et farligt Vovestykke at tumle dette stolte Dyr. Kongen selv var en herlig Ynglingsskikkelse med et kjækt, bestemt, næsten altfor strængt Aasyn, der dog ved de lange nedhængende gule Lokker fik en Mildhed, der i visse kjærlige Øieblik erindrede om den sædvanlige Afbildning af hin Frelserens kjæreste Apostel, som hvilede sit Hoved ved hans Bryst. Den unge Konge besad megen ridderlig Værdighed, der endnu mere forhøiedes ved en næsten blændende Pragt, hvilket kun ikke syntes passende til et Jagttog. Den høie hvide Fjærbusk i hans Hat glimrede af smaa Sølvstjerner, og den grønne hermelinsbræmmede Jagtkjortel var saa rigt baldyret med Silkeløver og Guldhjerter, at den lignede et glimrende Harnisk.

Den Glands, den unge Konge syntes at ynde, udbredte sig ogsaa til hans Følge. Drosten, Aage Johnsøn, der red ved Kongens høire Side, var af lige Alder med Kong Erik og havde ikke fyldt sit to og tyvende Aar. Han havde været Kongens Legebroder og Fortrolige fra Barndommen af og var endnu i Besiddelse af hans hele Fortrolighed. Der var en blid men næsten tungsindig Alvor udbredt over Drost Aages Ansigt, som gav ham et ældre Udseende, end Kongen. Han havde kastet sin mørkeblaae Kappe over den skummende Hesteryg, som et Dækken, og hans prægtige Sindalkjortel var heelt overstænket af Kongens urolige og fraadende Hingst, som han red nærved og syntes at have et opmærksomt Øie med.

Marsken Niels Olufsen, der red paa Kongens venstre Side, var en høi stærk Mand paa nogle og tredive Aar, med et skarpt raat Krigeransigt og stiv Rytterholdning. Han var næst Drosten Kongens uundværligste Mand og en særdeles virksom og tapper Herre; men han var ikke fri for et Udtryk af Haardhed og Overmod i sine Miner, hvilket sædvanlig oprørte Frihedsfølelsen og saarede Selvkjærligheden hos enhver, der ikke følte sig ham overlegen. Selv Kongen og Drost Aage, der fuldkommen kunde maale sig med ham i ridderlig Dygtighed og vare ham høit overlegne i Finhed og Kløgt, følte sig ofte ubehagelig stødte af hans kantede Fusentastvæsen, der var ham selv saa ubekjendt, at han i høieste Grad forbausedes, naar han i sin ube-

hændige Raahed og Selvtillid stødte baade Venner og Fjender fra sig.

Blandt de andre Herrer i Kongens Følge var der to tydske Mestersangere, Mester Rumelant fra Schwaben og Mester Poppe den Stærke, som i deres tydske Sangerdragt opvakte megen Opmærksomhed. Mester Rumelant var uanseelig af Vækst, men havde et livligt lidenskabeligt Ansigt; han disputerede gjerne høirøstet og med stor Iver, helst om theologiske Sager, hvori han havde sine egne helt besynderlige Meninger. Hans Landsmand, Poppe den Stærke, svarede til sit Tilnavn: det var en sand Kæmpeskikkelse med langt kulsort Haar og Skæg. Ved sit Udseende skræmmede han ofte Børn og gamle Kvinder, der undertiden endog antoge ham for en Troldmand; han talte med en Kraft og Fynd som en Feltherre; han red en mager graa Hest og bar altid en sort Fjær i sin Hat, som Tegn paa en Sorg, han af Andre fordrede seet og æret.

Disse to fremmede Herrer havde i nogen Tid opholdt sig som ærede Gjæster hos den unge danske Konge, der selv besad videnskabelig Dannelse og særdeles yndede dygtige Konstnere og Videnskabsmænd. De ledsagede ham nu paa denne Jagtreise tilligemed den berømte danske Philosoph *Petrus de Dacia*, der gjaldt for sin Tids største Regnemester og Astronom og var ligesaa navnkundig for sin geistlige Skriftlærdom, som for sin fine Veltalenhed og sine grundige Kundskaber i den græske og latinske Philologie. Han red i sin sorte Kannikdragt stille paa en Pasgænger, mellem de tyske Mestersangere, og var altid Mellemmanden, naar de i deres Iver bleve altfor heftige og vare nærved at sige hinanden haarde Ting. Han var endnu en ung Mand. Paa sin Reise i Tydskland havde han lært at kjende den for sin Hellighed saa berømte Nonne, Christine Stambel i det Cølnske, og den Begeistring, hvormed han altid omtalte denne Dame, vilde have paadraget ham Mistanke for en hemmelig Elskov, hvis han ikke saavel i Skrifter som i Tale med endnu høiere Begeistring altid havde prist den velsignede Jomfru Maria som Skjønhedens og Herlighedens Krone og hævdet hendes guddommelige Rang over alle Helgener og Helgeninder i Verden. Med henrivende Veltalenhed havde han beviist, at den store Naade og Tillid, Herren viste den hellige Peder ved at betroe ham Menigheden, dog i langt høiere Grad var forundet den elskelige St. Johannes Apostel, der som Herrens kjæreste Discipel skulde være den hellige Jomfrues Beskytter. Hans heftige theologiske Strid om

denne Gjenstand med den lærde og berømte *Aldobrandinus Papparonus Venensis* af Prædikeordenen havde for en stor Deel grundet den store Agtelse, han stod i blandt de Lærde. Kun naar Talen var om denne hans Yndlingsgjenstand, blev han ivrig i Sindet; ellers var hans Tale rolig, besindig og klar; den stille Kraft, der laae i hans store, noget sværmeriske Øine, vakte, med den største Fordringsløshed, altid velvillig Opmærksomhed og Tillid; men, hvad der var et Særsyn blandt hans Tids Tidsalders Lærde — han var aldeles fri for Pedanteri og Brammen med sin Lærdom.

Kongen og hans Følge nærmede sig nu Korsveien og det Træ, bag hvilket Morten Kok havde skjult sig; herfra aabnede der sig den skjønneste Udsigt over Esrom Sø. „Holdt!“ — sagde Kongen og sprang af sin Hest — „her er et smukt Sted; her vil vi tøve og holde Davre. Denne Vei maae de jo komme fra Ørekrog?“

„Upaatvivlelig, Herre Konge!“ — svarede Marsk Olufsen, idet han og Drosten ligeledes stege af deres Heste og overlode dem til Kongens Rideknegt — „her gaaer Hovedveien til Esrom og Sjøborg. Men kjender jeg Markgreven ret, rider han ikke gjennem Ørekrog, før alle de smukke Piger ere vaagne og kan beundre hans Skjønhed og Ridekonst: han har jo endnu kun Hovedet fuldt af Elskovseventyr og sligt Tant.“

„Kalder I Kjærlighed Tant? min kjække Marsk!“ — afbrød Kongen ham — „glemmer I, jeg er Brudgom — og jeg vil haabe ingen af de koldsindige?“

„Brudgom? Herre Konge!“ — svarede Marsken — „det kalde vi paa Dansk kun en Fæstemand paa hans Bryllupsdag, og førend den kommer, maa der Meget være skeet?“

„Meget?“ — gjentog Kongen, og hans glade livlige Ansigt blev pludselig alvorligt og strengt — „Nu vel! Meget kan skee i kort Tid; men gjør man mig Tiden for lang, kan den Dag, jeg længes efter, komme naar jeg vil.“

„Det forbyde Gud og vor hellige Frue!“ — sagde Drost Aage halvt sagte og betragtede sin unge Konge med et Blik, fuldt af urolig og inderlig Deeltagelse.

„Lad Hornblæserne spille, Aage!“ — afbrød Kongen disse Yttringer, der lode til at mishage ham — „Det bliver en smuk Dag — vi vil begynde den muntert.“

Paa Drostens Vink begyndte Hornblæserne, der fulgte Jagttoget, at spille den bekjendte gamle Vise om Axel Thordsøn og skjøn Valborg, som de vidste Kongen gjerne hørte.

„Nu ja, det er smukt, om just ikke muntert“ — sagde Kongen — „hvor er Rumelant og Poppe? Skade, de ikke kan synge Dansk! til disse Toner passe deres konstige Mestersange kun ringe.“

„De ivres igjen om geistlige Sager“ — sagde Marsken — „de duede bedre paa et Klerkemøde, end paa et Jagttog.“

„Lad os dog høre engang!“ — sagde Kongen — „Jeg tør vædde, Mester Poppe har Ret, men Mester Rumelant dog vinder Seier i den Ordkamp.“

Medens Musikken vedblev og der dækkedes et Frokostbord paa en lav Brændestabel, blev Kongens Opmærksomhed hendragen til hvad de to ivrige Tydskere afhandlede. De stode med deres Heste ved Bidslerne og talte høirøstet, medens den alvorlige Mester Petrus sad stille og opmærksom paa sin Pasgænger og saae ud over Søen.

„Min Paastand vil jeg forsvare for hele Cleresiet og alle rettroende Sjæle i Christenheden“ — sagde den lille ivrige Rumelant og slog paa sin Sadel med Pidskeskaftet — „vor Syndighed er os visselig en bedre Borgen for Paradisets Salighed, end al vor lumpne Dyd, saasandt den hellige Jomfrues Forbøn kan udrette Noget, og det kan ingenlunde kaldes Naade, at hun skaffer os Naade; det er Kjærlighed og Taknemmelighed, som hun ligefrem skylder os for vore Synders Skyld; thi det er jo ikke Verdens Dyd, men dens Synd alene, hun har at takke for sin Ære og Herlighed.“

„For Djævelen! hvor vil I hen? min kjære Mester Rumelant!“ — raabte den høie Mester Poppe — „hvad Ære har den hellige Jomfru af, at vi ere nogle syndige Hallunker? det kan jo hverken vi selv eller Andre have Ære af.“

„Ikke det? min selvkloge Herre!“ — raabte hans Modstander — „jo, den Sag er klarere, end Solen. Det er jo ikke af vor Fuldkommenhed, vi skal rose os, men netop af vor Skrøbelighed. Var den kjære hellige Frue nogensinde bleven det, hun blev, dersom ikke Adam og Eva og vi Alle med dem havde syndet?“

„Nei vist ikke, kjæreste Ven! men for Djævlen“ — —

„*Ergo* har hun jo Menneskets Synd at takke for sin Ære og Herlighed, og *ergo* maatte hun være høist utaknemmelig, naar hun ikke tog sig af alle Syndere og ligeledes lod os komme til Ære og Herlighed for vore Synders Skyld.“

Ergo, altsaa. (I.).

FØRSTE DEL

„I gjør mig gal, Mester Rumelant!“ — raabte Poppe hidsig og trampede — „jeg veed nu ikke hvad jeg skal svare Jer; men Uret har I, min Sjæl, og det vil jeg som en ærlig Tydsker bevise Jer med mit gode Sværd, naar I forlanger det. Hvad, om jeg nu begik den Synd og slog Jer ihjel her paa Stedet? maatte den hellige Jomfru da lade mig komme til Ære og Herlighed derfor? eller var det maaske saa lille en Synd, at den ikke kunde regnes mig til stor Fortjeneste?“

„Kjære Herrer!“ — afbrød Mester Petrus dem alvorlig — „tal ikke om det Guddommelige med Spidsfindighed eller med oprørt Sind, og mindst om vor kjære hellige Frue, som er Klarheden og Himmelstilheden selv! I forvexler de legemlige Vaaben med de aandelige, Mester Poppe! og I gjør Mørket til Lysets Kilde, Mester Rumelant, naar I lader Herligheden udstrømme af Synden paa Jorden, istedetfor af den store ubegribelige Barmhjertighed i Guds Rige.“

„Mig synes, det er om Synd og Barmhjertighed, de lærde Herrer tale“ — sagde Kongen og satte sig med Drost Aage noget afsides paa en Træbul — „Nu ja, det er et Kapitel, som er uendeligt, og som jeg vel ogsaa bør overtænke, naar jeg drager til Sjøborg.“

„Tilvisse, min Konge!“ — svarede Aage og betragtede Kongens ædle Aasyn med glad Deeltagelse — „naar vi betænke den store Barmhjertighed, vi Alle trænge til, maae vi hellere ønske at kunne tilgive vore Fjender, end faae den retfærdigste Straffedom over dem.“

„Ham, du mener, tilgiver jeg aldrig i Evighed“ — udbrød Kongen heftig — „han sad øverst i Raadet blandt min Faders Snigmordere — han bør sidde nederst blandt Forbryderne i mit Rige. Vil Paven ikke dømme ham, saa vil jeg selv. Hans Blod forlanger jeg ikke; men æreløs og fredløs skal han være alle Dage.“

„Med Rette kan Paven dog kun dømme ham, min Konge!“ — bemærkede Aage — „og saalænge han sidder fangen her, kan han ikke forsvare sin Sag for sit rette Værnething; derfor synes det mig billigt“ — —

„Nei, Aage!“ — afbrød Kongen ham — „hverken billigt eller retfærdigt er det, at løslade den grebne Morder, for at lade ham lyve sig fri og hædret blandt sine Jævninger; men klogt var det maaske for min egen Fred og Lykke“ — —

„Og maaske for Landets og Rigets med“ — svarede Aage — „saameget er vist, Herre Konge! saalænge denne farlige

Mand sidder paa Sjøborg, kan hverken Overdrost Hessel eller Rigsraad Jon skaffe Jer Dispensation til eders Formæling, og forstod jeg den listige Isarnus ret, har han allerede lønlig Fuldmagt fra Paven til at hævde den ulykkelige Veile-Constitution baade mod Eder og Riget.“

„Om selv saa var“ — sagde Kongen og reiste sig — „troer du da, jeg og Riget blev virkelig fordømt derfor? — Skulde Danmarks Bisper og Klerke vove at holde Forbudet mod deres Konge og alle deres Landsmænd? Har du ikke selv i hele to Aar, for din Troskab mod mig, været bandlyst af Erkebispen, min kjære Aage! og befinder du dig ikke derfor lige sund og vel? Har nogen Klerk i Danmark vovet at lukke dig Kirkedøren, naar du kom ved min Side, eller negte dig det høihellige Sacrament i min Nærværelse?“

„Min Fordømmelse er heller ikke endnu bekræftet af den hellige Fader“ — svarede Aage — „og dog, Herre Konge, dog er det mig en Gru at tænke derpaa: mangen ærlig Landsmand betragter mig med Blik, som bedrøve og fast forfærde mig. — Bandstraalen er frygtelig, selv i den lænkede Forbryderhaand — mig vilde den have knuget til Jorden, hvis jeg endnu ikke havde det Haab, at den Forbandelse, en Kongemorder har lyst over mit Hoved, ingen Magt har hos den forbarmende Gud i Himlen; den hellige Fader vil vist ogsaa, for min retfærdige Sags Skyld og for eders Bøns Skyld, borttage den.“

„Det skal, det maa han“ — svarede Kongen heftig — „eller jeg skal lære dig at trodse Urettens Magt. Maaske kommer nu ogsaa jeg og hele Danmark til at dele din Skjæbne, min troe Aage! men, vil Gud og vor kjære hellige Frue, det skal ikke nedslaae os eller bringe os til at fornedre os — jeg sætter Liv og Krone derpaa“ — —

„For Gud i Himlens Skyld, min ædle Herre og Konge!“ — udbrød Aage forfærdet; men hvad han vilde sagt blev pludselig afbrudt ved et Vink af Kongen, som idetsamme fik Øie paa et rundt rødmusset Ansigt, der med spændt Opmærksomhed tittede frem bag Træet, de stode ved. „Hvem er det? — spurgte Kongen — „det er jo ingen af vore Jægere! — staaer du der paa Lur? Landsmand!“

„En Fremmed!“ — udbrød Aage — „kom hid! hvem er du?“

„Vil de gode Herrer mig Noget?“ — sagde Morten Madsvend og traadte frem — „mig syntes, I talte til mig. — Jeg

er tunghør, maae I vide — har I Noget at befale, maae I raabe høit.“

„Hvem er du?“ — spurgte Aage med forstærket Røst, idet han betragtede ham med et forskende Blik — „hvad vil du her?“

„Den vilde Hær?“ — sagde Kokken og satte et eenfoldigt Ansigt op — „nei, det holder jeg Jer dog ikke for; men jeg skal ikke negte, jeg blev noget bange for eders Heste og skjøttede ikke om at møde dem paa fastende Hjerte.“

„Herregud! et stakkels fjantet Menneske!“ — sagde Kongen — „Lad ham gaae med Fred, Aage! havde han ogsaa hørt hvad vi talte om, hvad havde det at betyde?“

„Jo, Mænd, har Heste paa fastende Hjerte Noget at betyde, høie Herre!“ — vedblev Morten og betragtede Kongen med synlig Deeltagelse — „Den hvide Hest betyder Seier og hastig Dom over Herrens Fjender — siger Pater Gregor“ —

„Saameget desbedre!“ — sagde Kongen livlig og rakte ham et Par Sølvstykker — „gaa med Gud! du har i din Eenfoldighed sagt sandt, vil jeg haabe: — den hvide Hest er min.“

„Men den blodrøde betyder Oprør — og den gule Pestilents“ — vedblev Morten og syntes bevæget, idet han modtog Kongens Gave og kyssede hans Haand — „see, derfor blev jeg bange, da jeg saae Jer mellem de to Bester. — Jeg er ellers en fattig Synder, til Tjeneste; jeg gaaer en Pilgrimsgang for mine egne og Andres Synder — nu skal jeg ogsaa bede Godt for Eder, høie Herre!“ Med disse Ord skred han hastig over Veien og forsvandt i Skoven.

„Hvad vilde han vel sige med den røde og gule Hest?“ — sagde Kongen alvorlig — „de fromme Klosterherrer fylde os dog Folket med Overtro.“

„Den Karl var maaske hverken døv eller fjantet“ — svarede Aage — „Eder vilde han vel sige noget Behageligt, for at undslippe. Vor strenge Marsk er ikke godt lidt af Landstrygerne; den røde Hest, han rider idag, har han ellers nylig tilbyttet sig af eders Broder, Junker Christopher. — Min gule Hest er vel bekjendt, og siden jeg blev bandlyst, er jeg i Almuens Øine den rene Pestilents og Ulykke ved eders Side.“

Disse alvorlige Betragtninger over Kokkens Ord bleve nu afbrudte ved en pludselig Larm af Jagthundene, som fore frem i Kobbelet mod en tæt Hvidtjørnebusk og gave Hals. „Vildt!

---

fjantet, sindssyg.

Vildt!“ — raabte Jægerne; men istedetfor det formentlige Vildt sprang de to skjulte Rømningsmænd frem af Busken; de havde afkastet Bondekofterne og Bylterne, for i de lette Vaabentrøier at redde sig ved Flugten; men derved røbede de sig nu og vakte Mistanke. Paa Marskens Bud bleve de grebne og bragte frem for Jagtselskabet.

„Hvad er det?“ — raabte Kongen og studsede — „vi er jo ikke paa Menneskejagt. — Hvad skal det betyde?“

„Et Par Rømningsmænd af eders lollandske Ryttere, Herre Konge!“ — meldte Marsk Olufsen — „Jeg kjender dem: vi har længe været paa Jagt efter dem. Det er dem, Greven af Lolland lader efterspørge som Ransmænd og Mordere.“

„Saa lad dem føre til Flynderborg og vente deres Dom!“ — bød Kongen — „Hvad vilde de her? de skal strengelig forhøres.“

De overraskede Rømningsmænd bleve strax trukne tilside for at bindes og føres til Fæstningen. De havde hidtil staaet stille og modfaldne, som overbeviste Forbrydere; men da de nu saae, de skulde bindes, fore de pludselig op og satte sig med fortvivlet Raseri til Modværge. Med deres Daggerter saarede de tre af Kongens Jægere, og under den Skrigen og Larm, herved opstod, løsreve de sig og styrtede sig ud i Søen. Nogle Jægere satte efter dem tilhest, og man løste et Kobbel

Hunde, der vare vante til Vildandejagten; men Flygtningerne svømmede saa rask og behændigt under Vandet, at Ingen kunde øine dem, førend de lode sig see paa den modsatte Søbred, hvor de hastig forsvandt i Krattet.

Kongen var med sit Følge gaaet ned til Søen, for at see dette Særsyn. Man lod nogle Jægere ride udenom Søen, for om muligt at indhente Flygtningerne. Drost Aage vilde ogsaa sende Nogle efter den foregivne døve Karl, som han nu troede havde staaet i Forbindelse med de farlige Rømningsmænd.

„Nei!“ — sagde Kongen — „han skal ikke forfølges: Den, jeg giver Sølv i Haand den ene Time, giver jeg ikke Jern om Haand i den anden.“

Man gik tilbage til det opdækkede Frokostbord. Saasnart man havde forfrisket sig, satte man sig tilhest og vilde drage videre; men nu hørtes der Jagthorn paa Veien fra Ørekrog, og tre fyrstelig klædte Herrer, med endeel Riddere og Jægere, nærmede sig i fuldt Firspring. Det var Kongens Broder, Junker Christopher, med den unge Markgrev Valdemar af Brandenborg, der i denne Tid var Kongens Gjest, og den kjække Grev Henrik af Meklenborg, der nylig var traadt i Kongens Tjeneste, som Krigshøvding. De havde været i Ørekrog, hvor Prinds Christopher paa Kongens Vegne havde modtaget et kongeligt svensk Gesandtskab. Markgreven var fulgt med for at more sig og see den smukke Egn, hed det; men det var skeet paa Opfordring af Prinds Christopher, som med megen Iver søgte den unge Markgreves Venskab. Prindsen syntes uadskillelig fra ham og drog ham som oftest med sig om i Landet, naar han, som han bestandig attraaede, afsendtes af Kongen i Anliggender, hvorved han havde Leilighed til at vise sig med Anseelse og Myndighed for Folket, idet han udrettede Et eller Andet i Kongens Navn.

Prinds Christopher eller Junkeren, som han almindelig kaldtes, var to Aar yngre, end sin Broder Kongen. Skjøndt han var høi og stærk, var der langtfra det skjønne Forhold i hans Legemsbygning, som i Kongens. Hans lange storformede Ansigt, med det tykke, sorte og nedhængende Haar, havde et mørkt, næsten skummelt Udtryk, som opvakte Mistillid og som altfor meget erindrede Folket om hans forhadte og myrdede Fader. Hans Broder Kongen havde derimod mest Lighed med Moderen, den skjøne, kloge Dronning Agnes, der i Kongens Mindreaarighed for en stor Deel havde forestaaet Rigsforstanderskabet, men nu levede et lykkeligt Privatliv med sin anden

Gemal, den holstenske Grev Gerhard, paa Nykjøbing Slot. Den Folkeyndest, den ridderlige Kong Erik Menved allerede fra sin tidlige Barndom havde vundet, syntes Broderen ikke at unde ham, og Mange troede, at Prindsen gjorde sig hemmelig al Flid for at vinde et mægtigt Parti for sig i Landet. I det Tilfælde, at Thronen blev ledig, var han vel for Øieblikket den Prinds af Kongehuset, der først kunde ventes at vælges til Thronfølger; dog dertil var der ingen rimelig Udsigt. Uagtet der i Anledning af Erkebispens Fangenskab havde været nogen Tvist mellem Brødrene, var det dog saa langt fra, at Kong Erik viste nogen Mistillid til sin Broder, at han endogsaa jævnlig forøgede hans Anseelse og betroede ham betydelige Forlehninger i Riget; men Drost Aage havde Prindsen høilig mistænkt for ærgjerrige og forræderske Hensigter, og Drostens Mistillid til Christopher blev snarere forøget end formindsket ved den Iver, hvormed Prindsen nu lod til at tage Deel i Underhandlingerne om Kongens Formæling. Saavel om denne for Kongen saa vigtige Sag, som om den svenske Kong Birgers Formæling med Kongens og Christophers Søster, Merete, fandt der i denne Tid hyppige Underhandlinger Sted mellem det svenske og danske Hof. Den femtenaarige svenske Konge var aldeles afhængig af sit Rigsraad, hvoriblandt der var Mænd af den forskjelligste Tænkemaade; og Drost Aage befrygtede, at Prinds Christopher kun var dragen det svenske Gesandtskab imøde, for om muligt at forøge Vanskelighederne ved denne dobbelte Forbindelse. Dog af Frygt for at fremkalde en farlig Misforstaaelse mellem Brødrene vovede Aage ikke at meddele Kongen sine Betænkeligheder, og det var saa langt fra, Kongen anede nogen uredelig Hensigt hos sin Broder, at han endogsaa ansaae hans Forekommenhed mod de svenske Gesandter som et Beviis paa hans broderlige Deeltagelse. Han modtog nu saavel Christopher som Markgreven med godmodig Venlighed. Saasnart han havde hilset dem og den raske Grev Henrik, saae han efter de svenske Afsendinger, der med et Par danske Riddere fulgte de fyrstelige Herrer. Med Tilfredshed hilsede Kongen i den anseeligste af de to svenske Herrer, Kong Birgers troe Raadgiver, den kloge svenske Rigsforstander og Marsk, Ridder Thorkild Knutson, en høi, midaldrende Mand med et ædelt, alvorligt Ansigt; men ikke uden et Slags Uro saae Kongen hans Ledsager: det var en vissen udtørret Skikkelse med et bestandigt Smil i det kolde, listige Ansigt, og med et underfundigt Speiderblik i de graae stirrende Strudsøine; det var

den svenske Rigsraad og Drost Hr. Johan Brunke, der næst Thorkild Knutson var den vigtigste Statsmand i Sverrig og syntes ligesaa godt anskreven hos den svage Kong Birger, som hos hans ærgjerrige Brødre, idet han udforskede Enhvers Svagheder og vidste at drage Fordeel af enhver Omstændighed.

Da Kongen havde seet og hilset disse Herrer, opsatte han Jagten og begav sig med det forøgede Selskab til Esrom Kloster, hvor han strax talte med Gesandterne og modtog Breve fra Kong Birger, Prindsesse Ingeborg og sin Søster Merete, der, efter en tidligere Overeenskomst, som Sverrigs tilkommende Dronning, var bleven opdragen ved det svenske Hof. Da Kongen havde læst Brevene, syntes han særdeles oprømt og veltilfreds. Den Iver, hvormed han paaskyndte sit Bryllup og ønskede det fastsat til næstkommende Sommer, var bleven optagen med den største Velvillie af det svenske Kongehus; og Prindsesse Ingeborgs Brev aandede den inderligste Kjærlighed. De Indvendinger og Betænkeligheder, Gesandterne mundtlig tilføiede, angik fornemmelig Misforholdet til det pavelige Hof og den manglende Slægtskabsdispensation, som Kongen i sin Kjærlighedsglæde ikke ansaae for nær saa vigtig, som den virkelig var. Han indbød Gesandterne til at være hans Gjester i nogle Uger, da han snart haabede at kunne hæve enhver Vanskelighed. Man tilbragte Eftermiddagen fornøiet paa Jagten, og om Aftenen drog Kongen med det hele store Selskab til Sjøborg, hvor der samme Dag var ankommen en Mængde Pakvogne med det kongelige Stegers og alle dertil hørende Betjenter.

Det gamle Fangeslot syntes nu forvandlet til et kongeligt Lystslot. De store Haller glimrede af fyrstelig Pragt og gjenløde af al den Tummel og Færdsel, der fulgte med et Hofhold. Paa Taarnet nær, var hele det rummelige Slot for kort Tid siden indrettet til Beboelse. Slottets beleilige Beliggenhed med Hensyn paa Jagten syntes ikke alene at have bragt Kongen hid. For Jagtens Skyld havde han vel undertiden tilforn tilbragt nogle Dage paa dette Slot; men dennegang lod han til at ville opholde sig der en hel Maaned eller længere. Han havde sine vigtigste Mænd med sig, og uagtet han ofte drog paa Jagt, lod han derfor ikke de alvorlige Regjeringsforretninger hvile. Han arbeidede ofte langt ud paa Natten i sit Lønkammer; saavel Drosten som Marsken modtoge daglig vigtige Befalinger, med Hensyn paa Retspleien, Krigsvæsenet og Landets borgerlige Anliggender; der kom og afgik daglig Afsendinger fra og til de kongelige Høvedsmænd og Stadsfogder i hele

Landet, og undertiden bragtes der Kongen vigtige Brevskaber fra fremmede Lande. Den fangne Erkebisp spurgte Kongen ikke om og lod ikke til at erindre. Et sømmeligt Forlig med denne vigtige Mand var dog uden Tvivl den hemmelige Hensigt med Kongens Ophold paa Sjøborg. Det kunde aldrig være ham vigtigere, end nu, at faae bilagt denne fortrædelige Sag, der ikke alene var en væsenlig Hindring for hans Bryllup, men endog truede Land og Rige med saa stor Fare; dog denne Hensigt med Kongens Ophold her syntes Ingen at skulle mærke, mindst den fangne Erkebisp selv, som derved rimeligviis vilde spænde sine Fordringer, paa det Høieste. Kongen selv syntes heller ikke endnu i denne Henseende at have taget nogen afgjørende Beslutning. Skjøndt Hevngjerrighed aldrig havde været hans Feil, men han tværtimod ofte viste den høimodigste Tænkemaade, havde den oprørende Erindring om hans Faders Mord dog næsten gjort ham uforsonlig og haard mod Enhver, der stod i Forbindelse med Kongemorderne, og til et Forlig med Erkebisp Grand var det ham ikke muligt at gjøre det første Skridt. Det lod, som han ventede, at den trodsige Fange selv først skulde bede ham om en Sammenkomst og med ydmyg Erkjendelse af sin Brøde indlede Forliget. Dette skete imidlertid ikke, og een Uge gik efter en anden. Paa Sjøborg forøgedes daglig Gjesternes Antal. Markgreven af Brandenborgs og de svenske Gesandters Nærværelse, saavelsom det hele lystige Jægerselskab og Junker Christophers Hofstat, frembragte paa det ellers saa øde Slot et Liv og en Munterhed, der stod i en næsten skærende Modsigelse til dets alvorlige Bestemmelse og de mange mørke Erindringer, der knyttede sig til Stedet.

TREDIE KAPITEL.

n Dag i November saae man et usædvanligt og underligt Optog paa Sjøborg Slot. Fra et Par hanseatiske Handelsskibe, der laae ved Fiskerleiet, var der sat endeel fremmede Skibsfolk iland, der med det rostokske Flag foran sig, i pyntelig Sømandsdragt og med store Slagsværd ved Siden, nærmede sig Slottet, under en skurrende Musik af Piber og Trommer. I Spidsen for Toget gik en tyk, høi Mand i en sid Borgerkjortel af fint Klæde med store Bræmmer af kosteligt Foerværk. Det var den rige Handelsherre Berner Kopmand fra Rostok, som man ofte havde seet paa de store Markeder i Skanør og Falsterbo, hvortil han altid bragte de rigeste Ladninger af Klæde og kostelige Specerier. Han var almindelig bekjendt for sit overmodige Væsen og for den Overdaadighed, hvormed han søgte at give sig Mine af en Pengekonge og borgerlig Fyrste. Ved hans Side gik den næsten ligesaa bekjendte Henrik Gullandsfar fra Visby, der ligeledes var en af de mægtigste hanseatiske Kjøbmænd og tillige gjaldt for en fin, statskløgtig Underhandler mellem Hansestæderne og de nordiske Fyrster. De meldte sig ved Slottet som hanseatiske Gesandter og bleve indladte i Høienloftssalen, medens deres Følge blev bevertet i Borgestuen.

Mellem Kongen og de fremmede Kjøbmænd fandt der en lang Underhandling Sted, i Drostens og Rigsraadets Nærværelse, hvorved især Berner Kopmand var høirøstet, og hvorved Kongen usædvanlig længe holdt Taalmodigheden vedlige. De betydelige Handelsprivilegier, Kongen for fire Aar siden havde givet de hanseatiske Stæder og forrige Aar udvidet i Nyborg, vare Rostokkerne endnu ikke tilfreds med: de fordrede samme Toldfrihed ved Sildefangsten i Danmark, som den norske Konge nylig havde tilstaaet dem, saavelsom Erkjendelse af deres selvtagne Ret til paa deres Skibe at fælde Dødsdom og holde Execution efter lybsk Ret over enhver dansk Undersaat, som fornærmede dem og faldt i deres Hænder, ligesom alle de vendiske Stæder med Kjøbmændene i Meklenborg og Lybek vare blevne

---

Specerier, Krydderier.

enige om, paa egen Haand og uden Forskjel, at lade enhver Ridder og Adelsmand hænge, der fra de befæstede Borge i Tydskland gjorde Veiene usikkre.

„Det er nok“ — afbrød Kongen endelig den hele Under-

handling og reiste sig heftig — „jeg vilde dog høre hvorvidt I kunde drive de uforskammede Fordringer, og jeg lod Eder tale ud. Her er mit Svar: Hvad jeg har lovet Eder ifjor, har jeg hidtil holdt; er I ikke tilfreds dermed, kan vi Danske vel ogsaa lære engang at hente hvad vi behøve fra fremmede Lande og udføre hvad vi kan undvære. Naar Gjester og Fremmede her fornærmes, kan de klage: her er Lov og Ret i Landet; men de, der tage sig selv til Rette paa dansk Grund eller i de danske Farvande, skal dømmes, som Voldsmænd og Røvere, efter dansk Lov og Ret, hvad enten de ere Riddere eller Borgere, hvad enten de ere Indfødte eller Fremmede.“ Dermed vendte Kongen Kjøbmandsgesandterne Ryggen. Uden at lægge Mærke til deres fornærmede Miner, begav han sig til sine fyrstelige Gjester og de svenske Herrer, som ventede ham til et Jagttog, medens han overlod de hanseatiske Borgeres Bevertning til Drosten.

De forbittrede Kjøbmænd forlod øiebliklig Slottet med deres Følge, som i Borgestuen var blevet lystigt og helt beruset, men som Marsken, til Kjøbmændenes endnu større Ærgrelse, havde tilladt sig at afvæbne; da de opførte sig usømmeligt og med vildt Overmod tiltog sig Friheder, der strede mod Lov og god Skik. Deres Vaaben bleve imidlertid tilbagegivne dem ved Stranden, hvorhen Drost Aage med nogle Riddere med kold Høflighed ledsagede dem, tildeels for at beskytte dem mod den tilstimlede Almueshob, der med Spot og Latter havde omringet de berusede Skibsfolk. Paa Veien til Fiskerleiet talte de fornærmede Hanseater ikke et Ord; men det var som Blodet skulde sprænge Berner Kopmands store blussende Ansigt, medens Henrik Gullandsfar smilede rolig og kold.

Da begge de fornemme Handelsherrer med deres ravende Følge vare stegne i Aareskuden og man stødte fra Land, for at roe ud til Skibene, hævede den svære Rostokker pludselig sin Røst og raabte med løsladt Forbittrelse: „bring Kong Erik Eriksøn vor Afskedshilsen, Hr. Drost! sig ham fra mig, Berner Kopmand fra Rostok, og fra Henrik Gullandsfar af Visby, i vort eget og den store mægtige Hanses Navn, at vi undsige ham paa Liv og Død som vor Friheds og den ædle Borgerstands Fjende!“

Henrik Gullandsfar stødte sin Collega forskrækket paa Albuen; men den stolte hidsige Rostokker vedblev: „sig Kongen af Danmark, at den Foragt, han har viist os idag, skal komme ham dyrt at staae, saasandt jeg hedder den rige Berner Kopmand! og saasandt jeg er Mand for at spørge hvad dette Land

og Rige koster, og hvormange Pund en Konge gjælder i vor Tid, naar den hellige Bandstraale svæver over hans Hoved!"

„Slig Hilsen og Undsigelse maa I selv bringe min Herre og Konge" — svarede Drosten — „hvis I har Lyst til at sendes bagbunden tilbage til Rostok, som en gal Mand." Dermed vendte han Rostokkeren foragtelig Ryggen og begav sig med sine Riddere tilbage til Sjøborg. Han indhentede siden Kongen og det store Selskab paa Jagten uden videre at omtale hin dumdristige Undsigelse, der vel forekom ham afmægtig og betydningsløs, men dog var ham et mærkeligt Beviis paa disse Pengearistokraters utaalelige Overmod og paa den Dristighed, Kongens spændte Forhold til Pavehoffet gav enhver Fornærmet og Ildesindet.

Efter en anstrengende Jagt red Kongen om Aftenen tilbage til Sjøborg, nærmest ledsaget af Drost Aage. Det var allerede mørkt. Den kolde Novemberblæst hvirvlede Løvet omkring dem paa Skovveien. Maanen stod nu op bag ved Skoven og glimtede ustadigt gjennem de nøgne Grene mellem flyvende Skyer. Bag efter dem red Marsk Olufsen mellem Grev Henrik af Meklenborg og den svenske Rigsforstander, hvis Hjemreise var bestemt til næste Dag. Nogle Jægere fulgte dem med Jagtbyttet. Den øvrige Deel af Jagtselskabet var bleven tilbage paa Esrom Kloster. Kongen havde den hele Dag været usædvanlig stille og Drost Aage ligeledes. Siden de svenske Herrers Ankomst havde man hver Dag forgjeves ventet Budskab fra det kongelige Gesandtskab ved Pavehoffet. Kongen havde endnu intet Skridt gjort til Forlig med den fangne Erkebisp. De svenske Gesandters Reise kunde ikke opsættes længere, og de Vanskeligheder, man havde gjort angaaende Kongens Formæling, vare ingenlunde hævede. Kongen og hans troe Aage rede nu tause ved Siden af hinanden og syntes beskjæftigede med en Forestilling, som de ikke kunde løsrive sig fra, men som dog Ingen af dem vilde berøre med noget Ord. Det var den ulykkelige St. Cæciliæ Dag, som hvert Aar smertelig erindrede Kongen om hans Faders skrækkelige Mord i Finnerup Lade. Marsk Olufsen syntes ikke at erindre hvad Dag det var; han spøgede muntert paa sin Viis med den tydske og svenske Herre og priste den fromme og sparsommelige Maade, hvorpaa Kong Birgers Læremester, en vis Carl Tydsker, for nogle Aar siden havde helbredet sin unge Konge, nemlig ved at gjøre samme Løfte for ham til tre Helgener paa eengang og siden ved Lodkastning bestemme til hvem af de gode Helgener Løftet skulde betales. „Jeg har siden tænkt

paa“ — sagde Marsken og loe — „om ikke Seiren over Karelerne var med i Kjøbet og var et af Hellig Eriks Mirakler, isaafald maa jeg tilstaae, den Carl Tydsker var Guld værd.“ Ved denne uheldige Spøg stødte Marsken paa eengang baade den tydske og den svenske Herres Nationalfølelse, uden at han selv lod til at have mindste Anelse derom.

„Naar mine Landsmænd, saavelsom jeg, tjene eders Konger her i Norden, Hr. Marsk!“ — svarede den behjertede Grev Henrik — „saa mener jeg, vi fortjene Tak og ikke Spot derfor, hvad enten vi tjene dem med Bøn eller med Sværd.“ Med disse Ord slog han temmelig stærkt paa sin Klinge.

Marsken satte et høist forbauset Ansigt op; han taug, men blev endnu mere forbauset, da ogsaa Thorkild Knutson gav ham et alvorligt Svar. „Anseer I min Seier over de tappre Hedninger for et Mirakel? Hr. Marsk!“ — sagde den svenske Herre med et roligt Smil — „Alt er Mirakel, om I vil: uden himmelsk Bistand vindes ingen Seier paa Jorden — det maatte jo selv eders seierrige Kong Valdemar erkjende; dog det forringer ikke hans Hæder; jeg anseer Volmarseiren med Himmelbanneret for hans skjønneste Heltekrands. Vor Tid er sparsommere paa Krandse, Hr. Marsk! vi vil ikke berøve hverandre dem, vi vinde med Ære.“

„Men min Gud og Skaber!“ — udbrød Marsken med opspilede Øine og blodrøde Kinder — „hvem i al Verden tænker at fornærme enten Eder eller den kjække Grev Henrik? Jeg veed, min Sjæl, ikke hvorledes det er fat“ — vedblev han heftig — „var jeg saa kort for Hovedet, som alle Andre, saae det galt ud.“

Grev Henrik kunde ikke tilbageholde en godmodig Latter over den pudseerlige Selvmodsigelse i Marskens Ord og vrede Stemme. Misforstaaelsen var snart hævet, og man talte om gamle og nye Krigsbegivenheder. Uden at tænke paa hvad der især paa denne Dag maatte vække bittre Erindringer hos Kongen, omtalte nu den høirøstede Marsk Feiden med Marsk Stig og Hjelms Erobring, hvor han selv havde været med under David Thorstensøns Banner.

„Men den forvovne Marsk Stig fik I dog hverken død eller levende“ — sagde Grev Henrik — „det er underlige Sagn, man her fortæller om hans Forsvinden.“

„Hans Død, som hans Liv, er indhyllet i Mulm og Nat“ — bemærkede den svenske Herre — „ogsaa hos os har han et frygteligt Navn.“

„En stor Feltherre var han dog“ — sagde Grev Henrik —

„jeg vilde give Meget til, jeg havde seet ham; var han saa høi som Ridder Brock eller som Hertugen af Langeland?“

„Han saae anseeligere ud, end Niels Brock og Hertug Langben, om han end ikke havde fuldt deres Længde; i det Stykke kunde maaske baade I og jeg have været hans Lige; men en allerhelvedes Karl var han: jeg troer, hverken Tydskland eller Sverrig har havt hans Mage.“

„En saa høit agtet Kongemorder kan vi rigtignok ikke rose os af“ — sagde Grev Henrik stødt — „men jeg beiler ikke til at være hans Lige.“

„Men min Gud og Skaber! er det nu galt igjen?“ — udbrød Marsken forbauset — „troer I, jeg havde ønsket Noget høiere i Verden, end at jeg kunde have knust hans forvovne Pandehrask? derfor kan jeg vel uden Fornærmelse sige, at hverken I eller Marsk Knutson har seet hans Lige.“

„Derfor vil baade jeg og Grev Henrik takke Gud“ — sagde den svenske Herre alvorlig — „Det Land, der er Moder til slige Helte, kan let betale sin Moderstolthed med Livet. Vi har ogsaa undertiden Orkaner hos os, Hr. Marsk! og, desværre, vi spørge længe derefter Oversvømmelser og Skibbrud. Her gaaer det vel ligesaa? Jeg mener, Danmark har kjøbt den Erfaring dyrt, at een forvoven Haand kan slaae dybere Saar i et Folks Hjerte, end en hel Tidsalder kan læge.“

„Man taug nu noget forstemt. Kongen havde hørt hvad der taltes om bag ved ham og drog et dybt Suk. „I denne Nat var det, Aage!“ — sagde han med dæmpet Røst — „nu har jeg i ni Aar baaret Danmarks Krone, og endnu har jeg ikke tilfulde holdt hvad jeg lovede, da jeg saae ham sidst.“

„Hvem? Herre Konge!“ — spurgte Aage adspredt.

„Min myrdede Fader“ — sagde Kongen — „Husker du ikke, da de løftede Laaget af hans Kiste i Viborg Domkirke og lagde Sacramentet paa hans blodige Bryst — jeg sagde ham da det sidste Farvel. Hvad jeg lovede ham, hørte kun den retfærdige Gud — men jeg skal visselig holde det eller lade mit Liv.“

„Dengang var I, som jeg, en Umyndig, Herre Konge!“ — sagde Aage — „Var eders Løfte til den Døde ikke christeligt og fromt, bør I nu, som en myndig Ridder og Konge, ikke holde det.“

Kongen taug. Maanen belyste hans ædle Skikkelse, og som han sad der, rank og stille, paa sin stolte Dystløber, med den hvide Fjær i Hatten og Purpurkappen over Skulderen, saae han fast ud som den ridderlige St. Jørgen, der vil støde Landsen

mod Uhyrets Strube; hans kjække Aasyn var blegt, og en ædel Harme var synlig deri. „Hvad jeg lovede den Døde, maa jeg holde“ — sagde han efter et tankefuldt Ophold — „En viis Konge maa adsprede de Ugudelige“ — —

Som Kongen sagde disse Ord, susede der en Pil tæt forbi hans Bryst og blev siddende i Drost Aages Kappe.

„Mordere! Forrædere!“ — raabte Kongen og drog sit Sværd, medens han havde Møie med at standse sin urolige Hingst. Aage foer strax med draget Sværd om paa den Side af Kongen, hvorfra Pilen var kommen; de tre andre Herrer rede forbausede til — „En Pil — Stimænd — Forrædere!“ — udbrøde de i Munden paa hverandre og saae sig om til alle Sider paa den maanelyse Vei; men de øinede intet Menneske.

„Fordømte Niddinger!“ — raabte nu Marsk Olufsen pludselig og red ind mellem Buskene paa venstre Side, hvor han saae noget Hvidt bevæge sig. Der hørtes et Skrig som af en fin kvindelig Stemme. Marskens Hest sprang til Side. Idetsamme løb to unge Piger i Bondepigedragt, med lange lyse Haarfletninger ned ad Ryggen, med hinanden ved Haanden over Veien, medens en kæmpehøi Karl i jydsk Bondedragt, med et stort Slagsværd i Haanden, sprang frem og stillede sig mellem Marsken og de Flygtende.

„Hold Jer til mig!“ — raabte Karlen — „mig var det — Mads Jyde var det, der skjød. Jeg har ikke isinde at smøre Haser. Lad Jomfruerne rende! — de har Intet gjort — men jeg er Karl for at vove en Dyst med Jer alle.“ Med disse Ord svingede han vildt sit Sværd og saarede Marskens Hest i Mulen. Hesten steilede og fnyste. „Fordømte Satan!“ — raabte Olufsen og huggede forgjeves efter den forvovne Kæmpeskikkelse — „giv dig til Fange eller du er Dødsens!“

Ved denne Larm, vilde Kongen ride hen, hvor han saae Sværdene blinke mellem Buskene i Maaneskinnet; men Aage og den svenske Herre søgte at holde ham tilbage, medens Grev Henrik strax omringede Krattet med Jægerne og sendte nogle efter Flygtningerne. Marsken var sprungen af sin ubændige Hest. Kast dit Sværd, dumme Djævel! du seer jo, du er omringet!“ — raabte han til den lange Jydekarl.“

„Nei Gu' gjør jeg ei“ — raabte Karlen — „Marsk Stigs Svend skal Ingen fange levende. Hold kun Stand, bitte Høvedsmand! — du skal føle hvad Mads Jyde duer til“ — og nu huggede han rasende ind paa Marsken; men den krigerske Høvding var ham overlegen i Vaabenkonst, og efter en kort fortvivlet

Kamp styrtede den rasende Karl med kløvet Pande til Jorden. Han reiste sig halvt op igjen og greb med begge Hænder til det kløvede Hoved. — „Det var for dig, bitt' Else!“ — stønnede han — „Lad kun min Herres Børn rende! og I maa gjerne“ — — Meer fik han ikke sagt; han slap det saarede Hoved og sank livløs tilbage.

Imidlertid var Kongen med sit Følge reden til. Nogle af Jægerne havde indhentet de flygtende Piger og bragt dem fangne ing i Kredsen blandt Kongens Følge. Alle betragtede dem med Forundring; thi som de stode der i Maaneskinnet, saae de ud som et Par forklædte Prindsesser: Bondepigedragten skjulte ikke deres fine Hud og overraskende Skjønhed; den høieste, der tillige lod til at være den ældste, holdt ligesom beskyttende den mindre høist urolige Pige ved Haanden; hun selv var bleg og stille; med dyb Smerte betragtede hun den døde Vaabensvend og syntes ikke at lægge Mærke til de Andre. Den yngste Pige syntes baade forskrækket og nysgjerrig; skjøndt hun ikke længer var noget Barn, men saae ud til at kunne være en sytten til atten Aar, tede hun sig helt barnlig: hun skjulte sig grædende bag Søsteren for Kongen og hans Mænd, medens hun dog tittede med spændt Opmærksomhed til de prægtigklædte Ryttere.

„Sig frem! hvem er I?“ — spurgte Kongen og red nærmere hen mod dem.

Den Yngste skjulte sig og gjorde Mine til at undflye; men den Ældste holdt hende fast ved Haanden og vendte sig mod Kongen med rolig Fatning, idet hun slog de store mørkeblaae Øine op og betragtede ham: „Kong Erik Eriksøn!“ — sagde hun — „din Fjendes Børn er' i din Haand. Vi er' to faderløse og forfulgte Piger. Ingen Mand tør mere huse os i Danmarks Rige — vor sidste Ven og Beskytter har dine Mænd nu myrdet. Vor Fader var den ulykkelige fredløse Marsk Stig“ — —

„Marsk Stigs Døttre! Kongemorderens Børn!“ — udbrød Kongen og kastede et harmfuldt Blik til dem — „Hm, I vilde altsaa fuldkomme eders Faders Ugjerning? I gaae nu Landet om med Stimænd og Kongemordere“ — —

„Vi er' uskyldige, Kong Erik!“ — sagde den Ældste og lagde Haanden paa sit Bryst — „Gud forlade dig saasandt vor Faders Død og det Blod, her flyder! Vor Herres er Hevnen. — Vi vilde kun ud af dit Rige“ — —

„Og derfor vilde I sende mig ud af Verden?“ — afbrød Kongen hende — „De skal bringes til Kallundborg Slot“ — sagde han til Jægerne — „Deres Sag skal undersøges. Ere de

FØRSTE DEL

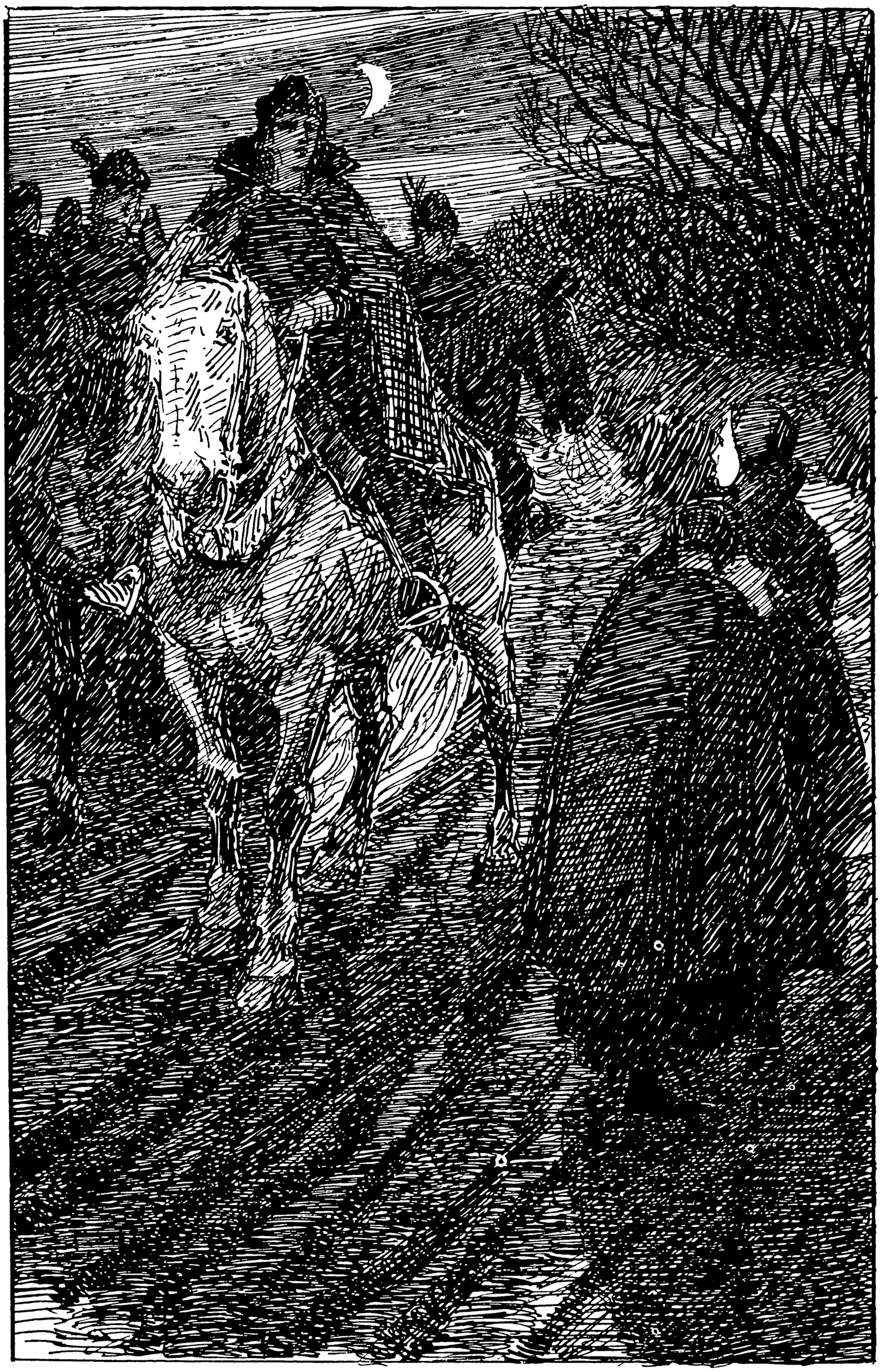

sagløse, kan de forlade Riget. — Bort med dem! jeg vil ikke see dem.“ Med disse Ord dreiede han Hesten og vendte sig bort fra Synet af de skjønne Ulykkelige, som et Øieblik syntes at have formildet hans Harme.

Ingen havde dog med større Deeltagelse betragtet de fangne Piger, end Drost Aage. „Herre Konge!“ — sagde han med dæmpet Røst — „hvad kan de uskyldige Piger for“ — —

„At Pilen Ingen af os dræbte?“ — afbrød Kongen ham hastig — „Nu ja, deri var' de maaske uskyldige. Ulvens Unger skal Ingen troe. Deres Ret skal de faae. — Bort med dem!“

„Saa lad mig da ledsage dem, Herre Konge!“ — tog Aage Ordet igjen — „Skal Ridderdøttre føres i Fængsel, skyldes dem dog ridderlig Beskyttelse paa Veien.“

„Vel! I følger dem, Drost!“ — svarede Kongen høit og slog op med Haanden — „De skal behandles med al ridderlig Tugt og Ære. I svarer til dem paa eders Ære og Tro.“ Dermed sporede Kongen sin urolige Hingst og foer i Firspring bort med Marsken og den svenske Herre tilligemed det øvrige Følge, paa Drosten og fire Jægere nær.

De to fangne Piger stode tause i Maanelyset mellem Jægerne. Den Ældste slap ikke den Yngstes Haand; hun havde nærmet sig den faldne Svends Lig og bøiede sig knælende over hans Hoved. Drost Aage var stegen af sin Hest; han stod tæt ved med Bidslet i Haanden og med Armen paa Saddelknappen. Det var som Synet af den knælende Pige havde forvandlet ham til en Billedstøtte. Den yngre Piges urolige Bevægelser gav han ikke Agt paa; hans Blik dvælede kun paa den knælende Skikkelse; hun forekom ham som en kjærlig deeltagende Engel, der bad for Synderens Sjæl. Han saae en Taare nedglide ad hendes hvide Kind, og han kunde ikke længer tilbageholde sin Deeltagelse. „Vær trøstig, ædle Jomfru!“ — udbrød han bevæget — „Eder skal intet Ondt vederfares. Den Mand, I der begræder, har maaske været Eder tro og hengiven; men var han ikke slagen med Vanvid, faldt han her som en stor Misdæder. Herren være ham en barmhjertig Dommer for eders Bøns Skyld! Bring den Døde til Esrom“ — sagde han til to af Jægerne — „bed Abbeden i mit Navn lade ham christelig begrave og synge en Sjælemesse over ham! I andre To følger os!“

Man adlød strax og bar Liget bort. Den knælende Jomfru reiste sig.

„Lad mig bringe Eder i Sikkerhed!“ — vedblev Aage — „Førend eders Sag er lovlig undersøgt, kan I ikke forlade Lan-

det; men jeg giver Eder mit Æresord derpaa: Kong Erik vil ikke for eders Faders Skyld glemme hvad han skylder eders Stand og Kjøn.“

„Er vi virkelig eders Fanger, Hr. Ridder!“ — sagde den ældste Søster — „før os da i den hellige Jomfrues Navn til vort Fængsel! Lov mig kun, at I ikke vil adskille os og ikke være haard mod min stakkels Søster!“

„Hverken for Eder selv eller eders Søster, ædle Jomfru, har I nogen haard Behandling at befrygte, og dersom I — som jeg vist haaber — kan retfærdiggjøre Eder, vil Eders Fangenskab vist ikke vare længe.“

„Vort Liv og vor Frihed er i Guds Haand, ikke i Menneskenes“ — sagde den ældre Søster med vemodig Rolighed — „i denne Verden har vi nu ingen Venner; vor Faders ringeste Svend lod sit Liv for os. Den, han gav Ridderslaget, forlod os i Nøden“ — tilføiede hun sagte.

Med endnu inderligere Deeltagelse betragtede Drost Aage den stille blege Jomfru, og den ædle Smerte i hendes Aasyn, Følelsen af hendes forladte Tilstand fremkaldte, skar ham dybt i Hjertet. „Jeg vil være eders Ven og Beskytter saalænge jeg lever“ — udbrød han med kjendelig Bevægelse — „det lover jeg Eder ved min ridderlige Ære og Tro.“

„Derfor lønne Eder Gud og vor kjære hellige Frue!“ — svarede den skjønne Fange — „I synes at mene os det godt; men er I Kong Eriks Ven, maa I dog vist hade os for vor Faders Skyld.“

„Visselig! er jeg Kong Eriks Ven“ — sagde Aage, og hans Kinder blussede — „men derfor kan jeg ikke hade Eder — hvis I, som jeg fuldelig troer, ere uskyldige i hvad her nys er skeet. Som Ridder og Christen skylder jeg desuden Eder og alle Værgeløse velvillig Trøst og Hjælp.“

Paa Drostens Befaling vare imidlertid de to bortgangne Jægeres Heste fremtrukne og Sadlerne saaledes indrettede, at Jomfruerne kunde sidde deri paatværs, uden alt Besvær. Den yngste Søster blev først bragt til Sæde. Hun havde endnu ikke talt et Ord, men havde seet sig urolig om til alle Sider, medens de forskjelligste Forestillinger syntes at beskæftige hende. Snart lod hun til at være modfalden og nær ved at græde; snart blinkede hun med de smukke Øine og syntes at tænke paa en dristig Flugt; snart betragtede hun den unge artige Ridder og de to Jægere med et fornemt Herskerindeblik, som om hun kun behøvede at befale for at adlydes. Først nu, da hun sad fast i

Sadlen og havde Tøilen i Haanden, syntes hun tilfreds og helt behjertet. „Saa lad det gaae rask!“ — sagde hun med munter Livlighed —

„Hestene ere jo aldrig saa smaa,
Det er jo bedre at ride, end gaae.“

„Er denne Herre nu vor Ridder og Beskytter, er det jo hans Pligt at forsvare os. Paa et kongeligt Slot vil man vel ogsaa vide at behandle os kongeligt.“

„Gud hjælpe os for Slot, vi skal gjeste!“ — sukkede Søsteren — „men vær du kun glad, lille Rikke! alle vore Hovedhaar ere talte.“ Med disse Ord lod hun sig hjælpe tilhest, og snart red Drost Aage mellem begge sine skjønne Fanger gjennem Esrom Skov, ledsaget af de to Jægere.

Paa den dunkle Skovvei red man en Tidlang taus og stille. Den ældste Søster sad med nedbøiet Hoved og syntes hensjunken i sørgmodige Tanker; men da de kom til en aaben Skovslette, hvor de uhindret kunde see den store stjerneklare Himmel, hævede hun sit Hoved, og de kjærlige blaae Øine syntes at gjenstraale af Stjernelyset, idet et skjønt Udtryk af Sjælefred og saligt Udødelighedshaab ligesom forklarede hendes Aasyn. „Hvor Guds Himmel dog er stor og skjøn og rolig“ — udbrød hun med mildt bevæget Stemme — „histoppe i Guds Rige er Ingen meer fredløs og forfulgt.“

„Og ingen Sjæl udelukket fra Naaden og Kjærligheden“ — tilføiede den unge bandlyste Drost i vemodig Erindring om hans Skilsmisse fra Kirken, som han kun altfor trykkende følte. „Dog ogsaa her, ædle Jomfru!“ — vedblev han rolig — „ogsaa her kan og vil Guds Rige komme til os; derom bede vi jo daglig. Det nytter vist heller ikke, at vi søge Freden i Himlen, før vi har den i os selv; men saa mener jeg, Guds Rige er allevegne.“

„Visselig, I har Ret!“ — sagde den stille Jomfru glad bevæget, og betragtede ham med venlig Deeltagelse — „I har vist ogsaa prøvet hvad Sorg er, ædle Ridder! men Christ og vor kjære hellige Frue har givet Jer Magt til at overvinde det Onde med det Gode; det kan jeg see paa eders Øine og høre paa eders Røst, skjønt I er en streng og mandhaftig Riddersmand.“

„Gud give, I havde Ret, hvad slig Seier angaaer, fromme Jomfru!“ — svarede Aage — „Men det Onde er saa stort i

FØRSTE DEL

Verden, at ingen Ridder skal rose sig af at have overvundet det; Sligt mægter jo ei engang den ædleste Konge i sit eget Rige og neppe engang i sit eget Hjerte.“

„Jo, i sit eget Hjerte visselig!“ — sagde Jomfruen — „men I har dog Ret: Magten er ikke hans egen, men den forbarmende Guds.“ De rede nu atter en Stund tause og nærmede sig Esrom Kloster. „Den unge Kong Erik saae god ud“ — tog den ældste Jomfru atter Ordet — „hvor strengt han end talte til os, kunde jeg dog ikke frygte for ham. Vor Ret vilde han ikke negte os; kun saaledes sømmer det sig en Konge at vredes.“

„Min Herre Kongen er heftig“ — svarede Aage — „han er

streng, men retfærdig, og der er vist ingen Ridder i Christenheden, der mere tro opfylder alle ædle Ridderlove."

„Er det sandt" -- udbrød Jomfruen med et dæmpet Suk — „saa være Herren takket, selv for den Ulykke, der nu bringer os denne Vei! Var jeg end selv Skyld i vor troe Fosterfaders Død" — tilføiede hun efter et Ophold -- „hans Blod vil dog ikke komme over mit Hoved."

„Hvorledes mener I? ædle Jomfru!" — spurgte Aage og studsede — „jeg forstaaer Jer ikke."

„Havde min Faders troe Svend ramt hvor han sigtede" — svarede Jomfruen — „saa havde nu I og alle Kong Eriks Venner havt større Sorg, end vi. Hans Pil forfeilede aldrig Ørnen i Flugten." Hun taug som hun betænkte sig paa at sige Meer. „Dog jo — I skal vide det — havde min Søster ikke skreget, og jeg ikke stødt til Skyttens Arm, havde han nu selv vist levet og været i Sikkerhed med os, medens I begræd eders Konges Død. Men lovet være den hellige Cæcilie! Det var dog bedre som det skete, selv om Kong Erik ikke var saa god og retfærdig, som I siger."

„Tilvisse, ædle Jomfru!" — udbrød Aage forbauset — „I har da forebygget den største Ulykke. Vidste I hvad det dumdristige Menneske havde isinde?"

„Jeg vidste, han havde svoret Kongens Død for vor Faders Skyld — og han havde visselig holdt Ord engang. For at skaffe vor døde Fader Fred i Graven, skal han selv have myrdet sin Fæstemø, og siden har hans Forstand været forvirret; men sin Herre og hans Børn var han tro til Døden. Han vilde flygte med os ud af Landet; men da Jagttoget kom, skjulte vi os. Han kjendte Kongen og greb strax den store Laasbue. — Gud forbarme sig over hans Sjæl!" — Hun holdt inde og brast i Graad.

„I har fulgt en frygtelig Ledsager" — sagde Aage med dæmpet Stemme — „græd ikke for hans Død! — han faldt paa sin Gjerning. Har I endog vidst hans blodige Forsæt, Gud har dog befriet eders fromme Sjæl for at dele hans Brøde, og Kongen kan takke Eder for sit Liv. Havde I kun aldrig vidst den Afsindiges Tanker! — Slig farlig Kundskab skulde I dog ikke betroet mig."

„Hvi spurgte I mig da derom? ædle Ridder!"

Blodet foer Drost Aage til Kinderne, og han taug nogle Øieblik. „En vanvittig Morder var altsaa eders eneste Ven og Beskytter" — tog han nu Ordet igjen — „hans fordømmelige

Hevnplan maatte I altsaa vide, for at forebygge den! Havde I kun andre Vidner paa eders Forhold til ham, end Eder selv og eders Søster! — Dog jeg tør bekræfte eders Vidnesbyrd med mit Sværd og mit Blod; vær trøstig! vil Gud, skal I aldrig behøve at flye fra Danmark; istedetfor det Fangenskab, jeg nu maa føre Eder til, skylder min retfærdige Konge Eder Tak og Ære."

„Det kan vi aldrig vente af Kong Erik Christophersens Søn" — svarede Margrethe — „For Marsk Stigs Børn er nu alle Døre og Hjerter lukte. Vil Kongen kun unde os Frihed til at drage herfra, vil vi takke ham og bede for ham i vor Landflygtighed. Verden er jo stor — og der er christne Mennesker ogsaa i andre Lande."

„Frisk Mod, Margrethe!" — udbrød nu den yngste Søster, som med urolig Deeltagelse og blinkende Øine havde hørt til — „er Kong Erik saa retfærdig og ridderlig en Herre, som han saae ud til og som denne gode Riddersmand siger — saa kan der jo ingen Tvivl være om, han maa frikjende os og give os vort Fædrenegods tilbage med kongelig Erstatning for Alt, hvad vi har tabt."

„Ak, kjæreste Søster!" — svarede Margrethe i bønlig vemodig Tone — „hvad vi har tabt kan ikke Guld og Gods erstatte os. Den Lykke og Ære, Verden og dens Konger kan give os, maae vi ikke længer søge, men vel den, som er høiere" — —

„I hører nok, Hr. Ridder, at min fromme Søster allerede er en halv Helgeninde" — sagde den yngste Jomfru munter og legede med en glimrende Rosenkrands af Rubiner, som hun hidtil havde skjult under sit Halslin — „vil I forfegte vor Ret, som en kjæk Ridder, saa vil hun vist bede fromt for Jer i et Kloster; kommer jeg engang ved eders Forsvar til den Ære og Glands, jeg er fød og baaren til, saa vil jeg heller ikke glemme Jer i min Lykke."

Drost Aage studsede; han besvarede denne Tiltale med en høflig Hilsen, idet han taus red tilside og lod Søstrene ride jævnsides.

„Stille, stille, gode Rikke!" — hviskede Margrethe, der var bleven blussende rød ved Søsterens Tale — „Du veed ikke selv, hvad du siger; men du beskæmmer os for den fremmede Herre."

„Jeg veed nok hvad jeg siger" — svarede den lunefulde Jomfru og slog Nakken stolt tilbage — „Moder var af Litleslægten; saavel hendes som Hvidernes Stamme er jo beslægtet med Konge-

huset; vil du ikke rose dig af det tynde Kongeblod, saa vil jeg; det er dog altid tykkere end Vand; og det har jeg tidt hørt: ingen Ridderdatter i Danmarks Rige har havt en større Mand til Fader."

„Ak, den Storhed er vor Ulykke" — sukkede Margrethe med dæmpet Røst — „For Gud i Himlens Skyld, kjæreste Søster, gjentag aldrig for noget Verdens Menneske, hvad du der sagde! Spørg mig ikke hvorfor! — jeg kan aldrig sige dig det — men tak din Gud, du ikke veed Alt."

„Kommer du nu med de Gaader igjen?" — sagde Søsteren fortrædelig og betragtede hende med et nysgjerrigt Blik — „hvad i al Verden kan du da vide, som jeg ikke veed. Dersom du ikke betroer mig Alting, naar vi er ene, skal jeg aldrig meer holde saa urimeligt af dig. — Du kan ogsaa ret være utaalelig, hvor from og rar du end er."

Medens denne lille Ordtvist forefaldt mellem Søstrene, blev Aages Opmærksomhed afdraget fra dem ved en stærk Larm af Hestetrampen og høirøstet Tale. De rede just forbi Porten til Esrom Kloster, og han saae endeel stadselige Herrer i ridderlig Dragt ride ud af Porten med nogle geistlige Herrer imellem dem. Det var Junker Christopher og Markgreven af Brandenborg tilligemed den svenske Drost Brunke og Abbeden paa Esrom, som med flere Klerke og Riddere ledsagede en høi geistlig Herre af et fremmed Udseende og med en rød Cardinalshat, der betegnede hans høie Værdighed. Aage gjenkjendte strax den pavelige Nuntius, Erkepræst Isarnus, som for en Maaned siden havde forladt Kongen og Rigsraadet og var dragen til Lybek, med det truende Løfte, at han snart vilde vende tilbage til Danmark, for med pavelig Fuldmagt at dømme mellem Kongen og den fangne Erkebisp. Synet af denne mægtige Prælat slog Drost Aage med et Slags Rædsel, og han anede intet Godt. At han kom i Prinds Christophers Selskab behagede ham heller ikke. Han ønskede ikke at møde dem og vilde hastig dreie om ad en Sidevei; men det usædvanlige Syn af to ridende Bønderpiger, ledsagede af en Ridder og to kongelige Jægere, havde allerede tildraget sig Prindsens Opmærksomhed; han red med et Par Riddere hastig til for at see hvem det var.

„Ih, see! Drost Aage!" — sagde Prinds Christopher i haanlig Tone — „vor strenge Ridderlovsprædikant! bortfører I der to smukke Piger paa eengang? Een kunde I dog vel nøies med.

Nuntius, Afsending.

Seer jeg ret, er' de vakkre Børn nok lidt Meer, end de skal gjælde for. Sig frem, hvem er' de?"

„Marsk Stigs ulykkelige Døttre, høibaarne Junker!" — svarede Aage — „jeg følger dem paa Kongens Befaling til Kallundborg, som Statsfanger."

„Kongemorderens Øgleslægt!" — raabte Prindsen og blev pludselig ildrød over hele Ansigtet. — „Vel! det var en god Fangst. Kast dem i Hundehullet! de skal aldrig meer see Dagens Lys — det lover jeg dem." —

Den yngste Søster udstødte forskrækket et Skrig ved denne vilde Trudsel; men den ældste tyssede paa hende og søgte at berolige hende.

„De skal behandles retfærdigt og med al ridderlig Tugt og Ære" — sagde Aage rolig — „det er min Konges Villie og udtrykkelige Bud, som jeg punktlig skal adlyde."

„Jeg er Lehnsmand paa Kallundborg, Drost!" — raabte Prindsen forbittret — „De Statsfanger, der sendes did, raader jeg for. Rid med, Palle! Meld Slotshøvdingen min Villie! I staaer mig inde for, den adlydes!" Han sagde endnu et Par Ord til En af sit Følge, men saa sagte, at ingen Andre hørte det. Dermed vendte han sin Hest og red tilbage til sit Selskab. Hver drog sin Vei; men den af Prindsens Riddere, som han havde hvisket til, sluttede sig nu til Drost Aage og hans Fanger.

Denne uvelkomne Ledsager var en tyk, korthalset Herre med et ubehageligt Udtryk af Raahed og Begjerlighed i det skarlagensrøde Fuldmaaneansigt. Han kaldtes i Almindelighed rige Hr. Palle og udmærkede sig ved en kostbar men smagløs Pragt i Klædedragt og Ridetøi, som han satte en Ære i at kunne sammenligne i Værd med Kongens. Ved et paataget ungdommeligt Friskfyrvæsen søgte han at skjule sin Alder, der allerede rykkede stærkt frem mod de Halvtreds. Han var Ungkarl endnu, men en utrættelig Beiler og vilde gjerne ansees for en drabelig Ridder og en uimodstaaelig Erobrer hos de Skjønne af alle Stænder. Han var ikke yndet af Kongen, men holdt sig til Prinds Christopher, som han var bleven Kammersvend hos. Blandt Almuen havde han intet godt Lov paa sig for adskillige lidet hæderlige Eventyr, der endog vare udbredte blandt Folket ved Spotsange. Han red en Tidlang taus ved Drost Aages Side og syntes fortrædelig over denne uventede Reise. Aage taug ogsaa og fortsatte Reisen uden at see til ham.

„Min Nærværelse falder Eder maaske til Besvær, Hr. Drost!" — afbrød endelig Hr. Palle Tausheden — „mig kom denne

Færd heller ikke beleiligt. Junkeren var idag i det strenge Lune; saa taaler han ingen Modsigelse; jeg havde ellers gjerne frabedet mig saa misligt et Hverv. Hvor I handler i Kongens Navn, veed jeg nok, at jeg paa Junkerens Vegne ligesaa gjerne kunde blive hjemme."

„Det mener jeg, sandt at sige, ogsaa, Ridder Palle!" — svarede Aage i ligegyldig Tone og skyndte paa sin Hest.

„Mig kan det være lige kjært hvor mildt eller strengt man behandler eders Fanger" — vedblev Hr. Palle — „men bringer jeg ikke Slotshøvdingen paa Kallundborg min Herres Befaling, seer I selv, jeg paadrager mig Junkerens Unaade, og det har jeg dog ikke Lyst til for et Par Landløberskers Skyld."

„Hørte I maaske ikke hvad jeg sagde eders Herrer om disse Damers Navn og Herkomst?" — spurgte Aage og maalte sin raae Ledsager med et udfordrende Blik, idet han sagtnede Hingstens Gang — „ogsaa uden Hensyn til deres Byrd skylder I dem Agtelse, som ærbare danske Piger, og jeg er for Øieblikket deres Beskytter mod enhver Fornærmelse."

„Ei, ei! I er noget ivrig, Hr. Drost!" — svarede Palle — „hvem tænker paa at fornærme de smukke Børn? har de ogsaa løbet Landet rundt uden Strømper og Skoe, det skal ikke være dem til Forkleinelse; nu komme de jo standsmæssigt afsted og til et hæderligt Statsfængsel. Vi skal see, de vakkre Fanger har allerede til Gjengjeld fanget vor ridderlige Hr. Drost."

Blodet foer Aage til Kinderne ved den uforskammede Spastone. „Med Forgunst, Hr. Palle!" — sagde han med tilbagetrængt Harme — „her gaaer Veien til Kallundborg; den er lang og bred nok til os Alle, og vi behøve ikke at falde hinanden til Besvær. Vil I ride forud eller følge efter, saa vil vi føie os derefter. Men vil I længer ære os med eders Samkvem, maa I tee Jer høvisk, eller — I forstaaer mig" — han slog paa sin Klinge og taug.

„Ei, ei! altsaa for eller bag eller høflig i Midten — eller slaaes? — Nu, ja, det er fire antagelige Vilkaar!" — svarede Palle — „jeg vælger med eders Forlov det tredie, som den gyldne Middelvei, og agter i al Høviskhed og Fredelighed at blive midt i saa behageligt et Laug. Jeg har jo neppe seet de smukke Damer endnu." Med disse Ord red han ind imellem Søstrene og hilste dem, medens han betragtede dem med et frækt Blik. „Hvad i al Verden er dette?" — udbrød han pludseligt høist forbauset, idet han betragtede den Yngste — „Jomfru Gundelille! træffer jeg Eder her? Vil I nu ogsaa

holde Drosten for Nar? Vil I nu give Jer ud for Marsk Stigs Datter? Ifjor var I dog kun Forpagterens Datter paa Hedegaard.“

„Ja det var dengang“ — svarede Jomfru Ulrica og loe — „Jomfru Gundelille hedder jeg endnu i Visen om Hr. Palles Frieri til Kudsken. Har I maaske aldrig hørt den? Hr. Palle! Jeg skal gjerne synge den for Jer; den er ganske morsom.“

Hvad Hr. Palle ikke før var rød i Ansigtet, det blev han nu. Han syntes høilig forbittret; Synet af det lille skalkagtige Ansigt lod dog til at virke saa mægtigt paa ham, at han ikke kunde give sin Harme Luft; men han sporede sin Hest og havde nær redet Jomfruen i Grøften, idet han pludselig foer frem ad Veien.

„Hvad var det? kjender I denne Herre? ædle Jomfru!“ — spurgte Aage forundret.

„O ja, saa temmelig“ — svarede Ulrica og loe — „jeg har havt ham lidt til Gjæk engang.“

„Det var et overgivent Vovestykke af min Søster, kjære Herre!“ — afbrød Jomfru Margrethe hende — „Hr. Palle havde længe plaget hende, og hun troede ikke paa anden Maade at kunne befrie sig fra hans Paatrængenhed; men det var vistnok Uret: han blev til Latter og Spot derfor; og hvis I nu ikke hindrer det, er han istand til at hevne sig.“

„Men hvad gjorde I da?“ — spurgte Aage. Ulrica loe og vilde fortælle; men Søsteren greb hende i Armen. „For Guds Skyld, kjære Ulrica! der har vi ham igjen“ — hviskede hun, og Ulrica taug.

Hr. Palle havde standset sin Hest og sluttet sig til dem igjen. Han syntes ganske at have fattet sig. Han forsikkrede Drost Aage, at det var saa langt fra, han ønskede slige Fanger haardt behandlede, at han endogsaa ønskede, det var muligt aldeles at befrie dem fra Fangenskabet. „Jeg har seet dem før“ — tilføiede han — „og havde jeg vidst hvem de var, skulde de nu ikke være paa Veien til noget Fængsel.“ Kort efter red han atter ind imellem Jomfruerne. „Lille skjelmske Jomfru Gundelille!“ — hviskede han — „tal ikke meer om den forbistrede Historie! Jeg mente Jer det ikke saa ilde! havde jeg vidst, I var en ædelbaaren Ridderdatter, vilde jeg tilbudt Eder Haand og Hjerte i al Tugt og Ære — og hvis jeg endnu kunde være saa lyksalig at finde Gunst for eders smukke Øine“ — —

Uden at see til ham, begyndte nu Jomfru Ulrica at synge:

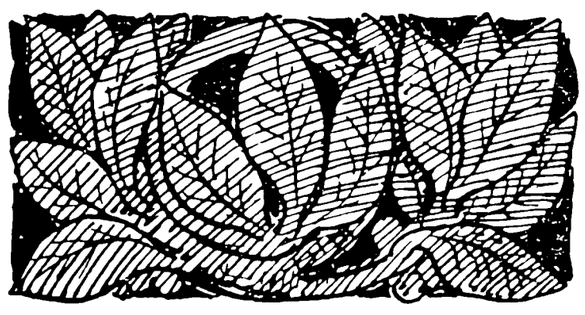

„Hør, I Ridder Hr. Palle!
I gjøre mig ingen Harm!
Naar Messen er udsjungen,
Saa sætter Eder i min Karm!“

„Syng ikke den fordømte Vise, skjønneste Jomfru!“ — afbrød Hr. Palle hende — „jeg vil ingen Harm gjøre Eder — men tro mig, Allerdeiligste!“ —

Uden at agte paa ham, sang hun nu høit:

„Saa klædte hun sin Kjøresvend
Udi Skarlagen blaa;
Selv drager hun Jomfru Gundelille
Sin Kjøresvends Klæder paa.“

„Ti stille! jeg siger jo intet Ord meer, lille skjelmske Gundelille!“ — afbrød Hr. Palle hende igjen — „Men hvis I vidste hvor høit jeg elsker og ærer Jer“ — —

Den lunefulde Jomfru slog en høi Latter op og vedblev at synge:

„Det var rige Hr. Palle
Han ganger til hendes Karm,
Minder han Jomfruens Kjøresvend,
Han tog hannem i sin Arm.“

„Det var Jomfru Gundelille
Kjørte selv den Karm i Gaard;
Det vil jeg for sanden sige,
Hun loe derved saa saare.“

„Ha, bi! den Spot skal I visselig faae betalt“ — hviskede Palle forbittret — „I synger smukt“ — sagde han høit — „kan I den Vise helt ud? smukke Jomfru! -- Dersom I synger et eneste Vers til“ — hviskede han — „skal det komme Jert dyrt at staae.“

Minde, kysse. (I.)

FØRSTE DEL

„Ti stille, for Guds Skyld, kjæreste Søster!“ — bad Margrethe, og Ulrica taug.

Hr. Palle red nu om ved Aages Side og indlod sig ikke meer med de fangne Jomfruer. Han var taus og mørk; han havde med stor Harme bemærket et tilbagetrængt Smil i Drostens Ansigt, og Jægerne, som fulgte dem, loe og hviskede sammen paa en Maade, som altfor tydelig røbede, at det gjaldt Hr. Palle og hans uheldige Elskovseventyr. De to unge Jægere vare Drosten særdeles hengivne; de mærkede vel hvor lidet kjærkomment Hr. Palles Selskab var ham, og de begyndte nu, som for at forslaae Tiden, at nynne en velbekjendt Vise om den tappre Ridder Helmer Blaa. I et af de mange voldsomme Optrin, der vare Følger af de fredløse Kongemorderes Sag, havde Ridder Helmer Blaa fældet Hr. Palles Morbroder. Derover var Helmer Blaa længe bleven morderisk forfulgt af Hr. Palle og hans sex Brødre, indtil han tilsidst i hæderligt Nødværge nedlagde alle sex Brødre og tvang Hr. Palle til at give ham sin Søster tilægte, som længe før Tvisten havde været trolovet med den kjække Ridder. Denne for Hr. Palle saa uberømmelige Begivenhed havde tildraget sig almindelig Opmærksomhed, og næsten alle unge Karle kunde en Folkesang udenad til Ære for den kjække Ridder Helmer, der ikke alene var bleven frikjendt af Kongen og Ridderskabet, men endog stod i fortrinlig Gunst hos Kongen. Hr. Palle hørte Omkvædet paa Visen:

„Saa fri rider han i Sadlen!“

Han saae tilbage til Jægerne med et Ansigt, som blussede af Harme; men Jægerne lode ikke som de mærkede det, og En af dem sang nu høit:

„De bedste Raad, som jeg kan vide:
I skal ei tøve, men strax bortride —
Saa fri rider han i Sadlen!“

„Eders Jægere, Hr. Drost! vil jage mig bort med slet Sang, mærker jeg“ — sagde Hr. Palle og vendte sig til Aage — „Er det Jer eller den smukke Jomfru hist, der har givet dem det artige Indfald?“

„I er maaske ingen Elsker af Sang? Hr. Palle!“ — svarede Aage — „Det er uheldigt. De muntre Karle vil forkorte os Veien.“

„Hører jeg ret“ — brummede Palle — „kan den Vise maaske

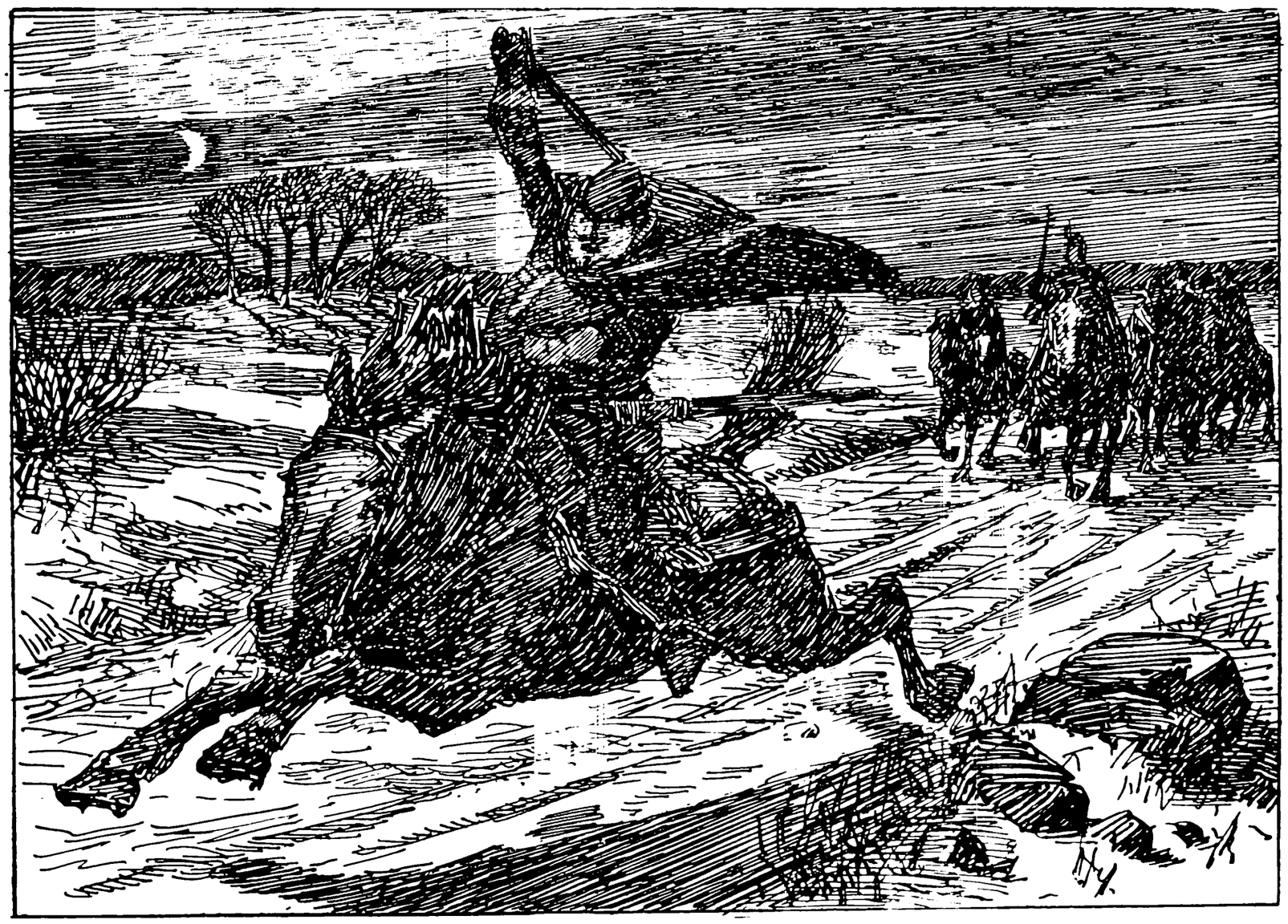

forkorte En og Anden Veien til Himmerig, hvis den ikke snart faaer Ende.“

„Mener I det?“ — svarede Aage ligegyldig — „Vil I gjøre os Selskab, maa I finde Jer i vor Lystighed. Skynd Jer at synge Visen ud, Karle!“ — raabte han til Jægerne — „ellers bliver Hr. Palle vred.“ Og nu sang Jægerne lystig:

„Det skal min Fæstemø ei spørge til By,
At jeg skulde for hendes Brødre flye.

Hr. Helmer var ved et frit Mod;
Saa kjæk red han hendes Brødre imod.

Først veied han Ove, saa veied han Lang,
Og da var Sværdet kommet paa Gang.“

„Død og Helvede!“ — raabte nu Hr. Palle og Sværdet foer ham af Balgen — „vil I, Sværdet skal komme paa Gang, saa skal I ogsaa føle det.“ Dermed vendte han sin Hest og foer som rasende ind paa Jægerne, som han ikke gav Tid til at tænke paa Forsvar, før hans Sværd alt havde gjennemskaaret deres Trøier og bibragt dem et Par Saar. Men i Forbittrelse over dette

FØRSTE DEL

pludselige Overfald trak Jægerne deres lange Jagtknive og truede med en blodig Hevn. Under denne Larm udstødte Jomfru Ulrica et høit Skrig og den ældre Søster blegnede. „Hold inde, Karle!“ — raabte Aage og red ind imellem Palle og de forbittrede Jægere — „To mod En gjælder ikke. Den Sag vil jeg ene afgjøre med Hr. Palle.“ Drosten havde draget sit Sværd og ventede, at hans Modstander skulde vende sig imod ham; men nu lod det som Hr. Palles Hest pludselig var bleven løbsk: med Sporerne i begge Sider foer den bort ad Veien til Esrom med sin forbittrede Herre, der bandte og svingede Sværdet over sit Hoved. Over dette Syn glemte Jægerne deres Saar og loe høit. Jomfru Ulrica loe med, og saasnart Jægerne havde faaet de lette Saar forbundne, fortsattes Reisen, men i en anden Retning, end den var begyndt. „Jeg hørte nok feil“ — sagde Drost Aage til Jægerne — „det var neppe til Kallundborg, men snarere til Vordingbord, Kongen bød mig ledsage disse Damer. Der raader han selv og ikke Junker Christopher. Var der anden Mening i hans Ord, faaer det gaae paa mit Ansvar.“ Idet man nu dreiede om ad en Bivei, foer en lang bondeklædt Rytter paa en lille Bondehest uden Sadel ud af Krattet ved Veien og forsvandt pludselig igjen imellem Buskene. „Kagge!“ — udbrød Ulrica med uvilkaarlig Glæde og greb Søsteren i Armen. Den Ældste gav hende et betænkeligt Vink, og hun taug, men saae sig ofte urolig om.

Drost Aage havde hørt hint Udraab og studsede. Navnet Kagge var ham kun altfor vel bekjendt fra Marsk Stigs Dage og fra de strenge Undersøgelser angaaende Kongemordet. En adelig Væbner af dette Navn havde været med blandt Erik Glippings Mordere i Finnerup Lade; han var med de andre Fredløse flygtet til Norge og maatte ikke under Livsstraf betræde dansk Grund. Havde han desuagtet hørt med til de fangne Jomfruers Følge, kunde denne deres Forbindelse med en af de farligste Landsforrædere i høi Grad forværre deres Sag. Denne Omstændighed bød Drosten nu ogsaa være paa sin Post med Hensyn paa deres Bevogtning. Forstemt og taus fortsatte han Reisen.

FJERDE KAPITEL.

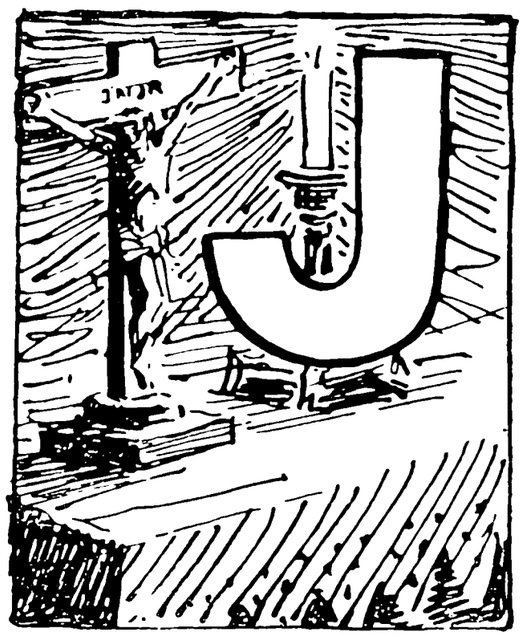

unker Christopher red imidlertid med sit Følge mod Sjøborg. For den fremmede Prælats Bekvemmelighed red man i langsom Pasgang. Den hemmelighedsfulde Vigtighed, Cardinal Isarnus, som pavelig Gesandt, vidste at give sig, og den Tilbageholdenhed, hvormed han undveg ethvert forskende Spørgsmaal, havde sat Prindsen i en ængstelig Spænding, som han forgjeves søgte at skjule. Isarnus var en Prælat med megen geistlig Anstand, og han førte en Pragt, der svarede til hans høie Værdighed, som en Kirkens Fyrste. Hans rigtklædte Betjenter fulgte ham i ærbødig Frastand tilligemed hans Famulus og Skriver; nærmere ved ham red tilligemed Abbeden fra Esrom to fremmede geistlige Ordensbrødre. Med disse sine Landsmænd og med Abbeden talede han afvexlende i det italienske og latinske Sprog. Naar han talte med Prindsen eller med Markgreven, var det kort og afbrudt paa næsten uforstaaeligt Tydsk, og han syntes at benytte denne Mangel paa et forstaaeligt Fællessprog til at lade enhver Yttring ubesvaret, som han ikke fandt det klogt eller hensigtsmæssigt at indlade sig paa. Til vigtige Forhandlinger brugte han sin Famulus som Tolk. Allevegne, hvor

---

Famulus, Medhjælper.

denne mægtige Prælat lod sig see i Landet, var han Gjenstand for en ængstelig Ærbødighed. Det usædvanlige Syn af den røde Cardinalshat virkede paa Folket som Synet af en Komet og ansaaes for ligesaa uheldvarslende som hint frygtelige Sær-syn paa Himlen. Nogle af de ukyndigste blandt Almuen troede endogsaa, det var Paven selv, der nu var kommen til Danmark, for at afsætte Kongen og sætte hele Riget i Band; og det var ikke af Andagt alene, men meget meer af Frygt, at de for-bausede Bønder og især alle gamle Koner knælede, naar de mødte ham. Hans lange, gule og ubevægelige Ansigt med det kolde truende Blik havde, ved sit fremmede Udseende og den forudfattede Mening om en næsten overnaturlig hemmelighedsfuld Magt, en hartad forstenende Medusahoved-Virkning. „Kjære Hr. Pave! gjør os ingen Fortred!“ jamrede ofte de knælende Syge og Krøblinger paa hans Vei. Han forstod dem ikke, og der hørtes intet Ord fra hans tynde sammenklemte Læber; men han udstrakte med kold uforandret Mine kun sin Arm, og med de tre Fingre, der glindsede af prægtige Ringe, uddeelte han over deres blottede Hoveder det tause Tegn paa en Velsignelse, som de frygtede snart skulde forvandles til Forbandelse; thi de Trudsler, hvormed han sidst havde forladt Kongen og Riget, vare ved Geistlighedens egen Frygt og de ivrige Formaninger til Omvendelse blevne almindelig bekjendte.

Med denne geistlige Folkeskræmme nærmede Junker Christopher sig nu Sjøborg. Efter adskillige mislykkede Forsøg paa at vinde den hemmelighedsfulde Erkepræsts Fortrolighed, havde Junkeren trukket sig tilbage og overladt sin Plads ved Cardinalens Side til Abbeden fra Esrom og de andre Geistlige, der underholdt ham paa Latin med philosophiske og theologiske Gjenstande. Den kjække lystige Markgreve red ved Siden af Ridder Helmer Blaa og talte ivrigt om Felttog og Tourneringer. Junkeren lod ogsaa dem ride forbi og blev ene tilbage med den svenske Rigsraad, Drost Brunke, som han lod til at have et vigtigt Ord at sige inden de naaede Sjøborg.

„Nu opsætter I formodentlig Hjemreisen, Hr. Drost!“ — sagde Prindsen i fortrolig Tone — „hvad denne hemmelighedsfulde Gjest bringer, kan maaske være eders Konge og det svenske Rigsraad ligesaa vigtigt, som os.“

„Maaske det kan forandre Sagerne her meer, end Herrerne

Medusa, et Uhyre i den græske Gudelære.

ønske“ — svarede Drost Brunke tvetydig — „hvorledes mener I ellers? høibaarne Hr. Junker!“

„Hin rødkantede Sky er sikkert fuld af hellige Lynstraaler“ — vedblev Prindsen og pegede paa Cardinalen, hvis røde Hat skinnede mellem Træerne i Maanelyset — „Giver min halsstarrige Broder nu ikke efter, har han Ulykken for Døren. Sligt kommer der ud af alle halve Forholdsregler. En mægtig Statsfange skal man begrave itide eller løslade. Var det ikke ogsaa eders Mening? Hr. Drost!“

„Det kan ofte være klogest, høibaarne Herre!“ — svarede Brunke — „den Døde kan ikke anklage, og den høimodig Frigivne vil det ikke.“

„I veed hvilken Djævel jeg mener“ — vedblev Prindsen — „nu bliver han dog fri og maaske farligere end nogensinde — eller Uveiret bryder løs, som han har skreget hid over os fra Rom. Han var saagodtsom begravet; det havde jeg sørget for, men fik kun liden Tak for; af utidig Medlidenhed tog man ham op igjen af Graven; af Skaansel mod en syg Klerk var man saa dum at løse Bispens Haandlanger, saa han kunde undvige og sætte Himmel og Jord i Bevægelse til vor Ulykke. Da raadte jeg til Forlig itide; men da det var Tid til Strenghed, var man svag, og nu, da Forsonlighed blev klogest, var man streng og paastaaelig. Mit Raad vilde man aldrig agte paa; jeg fik Had og Ugunst til Tak. Nu vil Folket faae Øinene op, tænker jeg, og eders unge Konge maaske med, hvis han vil følge sin klogeste Raadgiver.“

„Meget muligt, høibaarne Junker!“ — svarede Brunke med et listigt Smiil — „endnu seer jeg dog ikke Faren, og om jeg end var saa heldig at see den og forstaae Eder — saalænge Thorkild Knutson er vor Rigsforstander og i saa høi Gunst og Naade“ — — han holdt inde og trak paa Skuldrene.

„Han stiger kun til Fald“ — vedblev Prindsen — „Lad ham nu kun ogsaa vinde min Broders Fortrolighed! — Det vil ikke forøge hans Tillid i eders Rigsraad. Ved sit Venskab med eders farlige Hertuger og det høie Svogerskab, der tales om, graver han sig jo selv sin Grav.“

„Det var vel muligt, høie Herre!“ — svarede Brunke med et skadefro Smil — „hans berømte Klogskab er der Maade med. Kommer Tid kommer Raad. Var eders Broder Kongen kun ikke saa utaalmodig en Elsker og vor smukke Prindsesse ham noget mindre hengiven“ — — —

„Barnegriller!“ — afbrød Prindsen ham — „her maa nu

Statsklogskab raade, ikke barnagtigt Føleri. Eders unge Konge jager ikke saaledes med sin Formæling, og deri gjør han klogt. Mellem os, Brunke!“ — hviskede han fortrolig, idet han næsten standsede sin Hest — „min Søster Merete passer kun lidt for eders Konge, men hans følsomme Søster endnu mindre for min Broder. Denne dobbelte Forbindelse vil blive ødelæggende for begge Riger. I kommer let til at dele vort ulykkelige Forhold til Pavehoffet, og bryder Fjendskabet ud mellem eders Konge og hans ærgjerrige Brødre, er der ingen Tvivl om hvem Prindsesse Ingeborg, som Dronning, vil væbne Danmark og min forelskede Broder imod: at hun har den stolte krigerske Hertug Erik langt kjærere, end den kronede Broder, det veed I selv meget bedre, end jeg.“

„I Sandhed! jeg beundrer eders Statskløgt, høibaarne Herre!“ — svarede Brunke i smigrende Tone, medens hans listige Blik syntes at gjennemskue Prindsens hemmeligste Tanker — „I er ligesaa snild som høimodig: I agter Danmarks og Sverrigs Lykke høiere, end eders egen Søsters og Broders private Hjerteanliggender; derpaa kjender jeg den høie fyrstelige Aand, der er hævet over Familielivets Smaaligheder; men, sandt at sige, jeg indseer ikke hvorledes den dobbelte Forbindelse kan forebygges eller hæves uden et Fredsbrud. — Saalænge eders kongelige Broder her har Magten og kun følger sit eget Sind“ — —

„Giv Tid, Brunke!“ — hviskede Prindsen — „Den Gjest, vi bringe ham iaften, vil snart forandre Tingenes Skikkelse her i Landet. Jeg gruer selv for hvad der kan skee; men som det er, kan det ikke blive. Eders unge Konge vil altid behøve en klog Raadgiver, der i hans Navn kan styre Folk og Rige. Dertil er Ingen skikket som I. Brug eders Hoved, vakkre Brunke! kommer det i Fare, kan I stole paa mig“ —

„Lad os gjemme disse Sager til Lønkammeret, høibaarne Herre!“ — hviskede Brunke og saae sig forsigtig om — „Skov har Øren, Mark har Øine, siger man. Det vilde maaske være klogt, om jeg herefter tilsyneladende var i min bevaagne Herres Unaade.“ — —

„Rigtig, Brunke! modsig mig ved Taflet imorgen, naar Kongen hører det, og jeg skal sige Eder et Ord, som I kun paa Skrømt maa tage mig ilde op.“

„Ethvert ugunstigt Ord, I siger mig aabenbart, Herre! skal være mig et Bevis paa eders lønlige Naade. Alt hvad jeg kan love Eder“ — tilføiede han hastig med hviskende Stemme

og Haanden for den modsatte Side af Munden — „det er begge Formælingers Forhaling saalænge muligt. Hvad mine egne Sager angaaer, da stoler jeg paa eders fyrstelige Ord.“

„Derpaa har I min Haand, snilde Brunke!“ — svarede Prindsen og rakte ham Haanden — „Nu afsted! Cardinalen er alt ved Søen.“ Derpaa sporede de deres Heste og indhentede det øvrige Selskab ved Søbredden, hvor en Flydebro i denne Tid var indrettet for den usædvanlige Færdsels Skyld. Medens man standsede her, kom Ridder Palle i fuldt Firspring tilbage og fortalte Prindsen, ganske forpustet, at han var bleven morderisk anfaldet af Drost Aage og begge hans Jægere paa eengang.

„Godt! det er mig kjært“ — svarede Prindsen tilfreds — „Slig uridderlig Adfærd af Drosten skal komme ham dyrt at staae. I kan vel med Ed bevidne hvad I siger? Palle! — ellers vil Ingen troe det.“

„Med Ed?“ — gjentog Palle med blussende Kinder og søgte at skjule sin Forlegenhed — „hvo der ikke vil troe mig, faaer, saa Skam, lade det være; den ugudelige Banden og Sværgen har jeg forsvoret.“

„Saa Fanden i Vold med jer Snak!“ — brummede Prindsen fortrædelig og vendte sig fra ham.

Ved sin Tilbagekomst til Sjøborg Slot havde Kong Erik indesluttet sig i sit Lønkammer i alvorlige Tanker over den Livsfare, han nylig var undgaaet, og det var ham som St. Cæciliæ Nat var bestemt til Ulykke og Fare for ham og hans Slægt. Det var anden Gang, han selv havde seet Stimænd i Egnen om Sjøborg; han havde nu givet Marsk Olufsen Befaling til nøie at undersøge Skoven ved Esrom. Overbeviisningen om Folkets Hengivenhed forjog imidlertid snart den unge Konges mørke Sindsstemning. Han havde ladet den svenske Marsk Thorkild Knutson kalde ind til sig i Lønkammeret, og han talte nu rolig og aabenhjertig med denne vakkre Herre om den lykkelige Forbindelse mellem Danmark og Sverrig, der for nærværende Tid opfyldte Kongens hele Sjæl og hvori hans Hjerte tog saa heftig og inderlig Deel.

Thorkild Knutson var en smuk anseelig Mand paa nogle og fyrgetyve Aar. Hans mørkebrune Haar syntes før Tiden graanet, og han lod til med mandig Sjælsstyrke at have tilkæmpet sig et Herredømme over sig selv, som han baade kjendte og satte Pris paa. Hans virksomme Indflydelse som Statsmand og Rigsforstander havde erhvervet ham høi Agtelse saavel i hans

Fædreland som ved fremmede Hoffer. En ærekjær Higen efter Magt og Høihed sporedes umiskjendelig i hans fyrige Blik; det ædle kraftige Udtryk i hans Aasyn vidnede om kjæk Selvtillid og en vis stolt Foragt for alle smaalige Konster, hvormed mindre begavede Statsmænd ofte søge at erstatte Mangelen paa sand Regentviisdom. Som han i sin blaae ridderlige Dragt, med den store Ordenskjæde over Brystet, her sad ligeoverfor den unge danske Konge og talte frit og deeltagende med ham, vilde man have antaget ham for en faderlig Ven eller Frænde af Kong Erik, hvis han ikke ved streng Iagttagelse af den Ærbødighed, han skyldte Ynglingens ophøiede Værdighed, uden al Smiger havde vidst at modtage den Fortrolighed, Kongen skjenkede ham, med et Udtryk af Hylding, der ikke svækkede hans egen Værdighed, som en fremmed Konges Afsending.

Uagtet Thorkild Knutson, som svensk Rigsforstander, paa Kong Birgers og Rigsraadets Vegne var bemyndiget til at indrømme den danske Konges Ønske, angaaende Bestemmelsen af hans Formæling til næstkommende Foraar, var det dog under den vigtige Betingelse, at den pavelige Dispensation ikke til den Tid maatte udeblive. Men den Lidenskabelighed, hvormed Kongen selv bortviste enhver Hindring, havde hidtil bevæget Rigsforstanderen til at fremsætte hin Betingelse i saa milde Udtryk som muligt. Nu berørte han den atter og bragte ved denne Leilighed Sagen med den fangne Erkebisp i Erindring.

Blodet foer den unge Konge til Kinderne, og han blev pludselig taus. Der syntes at foregaae en lønlig Kamp i hans Inderste. Han saae sig et Par Gange om, som om han savnede Nogen; endelig dvælede hans Blik med synlig Velbehag og Tilfredshed paa Rigsforstanderens kloge og redelige Aasyn. „Jeg priser min tilkommende Broder og Svoger lykkelig“ — sagde han — „at han har en Mand som Eder til Ven og Raadgiver. Hvad min gamle Rigsraad Jon og min kjære Drost Hessel fra min Barndom har været for mig, det er I nu for ham. Misforholdet med det pavelige Hof har længe berøvet mig mine bedste og erfarneste Raadgivere. Min kjære Drost Aage har ikke meer Alder og Erfaring, end jeg selv. — Jeg har Tillid til Eder, brave Marsk Knutson! hvis jeg var eders Herre og Konge, hvad vilde I da raade mig i denne vigtige Sag?“

„At see Fangen og høre hans Forsvar — uden Lidenskab, stormægtigste Herre!“ — svarede den svenske Statsmand — „saavidt jeg veed, har han ikke blot øvet Uret, men ogsaa

lidt Uret; thi et langvarigt og haardt Fangenskab er en Lidelse og Straf, der kun efter en lovmæssig fældet Dom kan kaldes retfærdig.“

„Var det da en Uretfærdighed, at jeg lod fængsle Statsforbryderen, der var deelagtig i min Faders Mord — i et fordømmeligt Kongemord?“ — sagde Erik heftig og reiste sig. — „Skulde jeg givet ham Frist til at rømme eller oprøre Folket imod mig, fordi han ikke var dømt af Paven og sine Jevnlige? Kan jeg lade den canoniske Ret gjælde, naar den vil frikjende en Oprører og Kongemorder?“

„At I hindrede hans Flugt og statsforbryderske Foretagender, Herre Konge! kunde maaske være nødvendigt“ — svarede Thorkild Knutson, der strax tilligemed Kongen havde reist sig — „hvis det ikke var muligt først at indhente pavelig Tilladelse til dette Skridt; men tillad mig, Eders Naade! enhver unødvendig Strenghed mod den udømte Statsforbryder vilde jeg, som eders Raadgiver, frit og aabent have erklæret for ligesaa farlig som ubillig.“

„Med mit Vidende har han intet Utilbørligt lidt“ — svarede Kongen — „Fremfærden ved hans Fængsling har jeg i høi Grad misbilliget, og hvad her i min Mindreaarighed skete har jeg viist var mod min Villie. Min kjække Drost Thorstenson har jeg afskediget — jeg har i ham tabt en tro, kun altfor streng og ivrig Ven; min egen Broder har jeg strengelig irettesat; for en revset Statsforbryders Skyld har jeg udsat mig for et Misforhold i min egen Slægt, som smerter mig dybt og maaske kan være farlig for Land og Rige. Hvad kan man med Billighed fordre meer?“

„Ædle Herre og Konge!“ — tog Thorkild Knutson Ordet med Varme — „I værdiger mig en Tillid, som jeg agter høit og føler mig hædret ved. Jeg kan, Herren skee Tak! med frimodig Oprigtighed gjengjælde den: mellem Eder og min Konge haaber jeg, det dobbelte Slægtskabsbaand skal knytte en varig Forening; men jeg vil ikke misbruge eders Fortrolighed. Betro mig Intet, ædle Herre, som I kunde ønske jeg ikke vidste, hvis jeg engang, som Gud forbyde! af Troskab mod min egen Konge og mit Fædreland maatte blive eders og Danmarks Fjende! Selv i en saadan Stilling vilde jeg høiagte og beundre eders ædle Sind, og jeg veed, I vilde ikke miskjende mig.“

---

canonisk, gejstlig.

„Nei, Hr. Thorkild!“ — svarede Kongen og rakte ham sin Haand — „selv om I den Dag imorgen, som en tro svensk Statsmand, maatte vorde min Fjende, vilde jeg ikke miskjende eders Hjerte og ridderlige Aand. Eders Agtelse sætter jeg Pris paa. Svar mig frit! Troer I, jeg i denne Sag har handlet uretfærdigt?“

„Nu vel, Herre Konge!“ — sagde Thorkild — „lad da mit Svar være et Spørgsmaal, som I bedst selv kan besvare Eder! Havde Rigsraad Jon og Drost Hessel været hos Eder i denne Tid, troer I da, I saalænge havde opsat det Forsonlighedsskridt, som jeg formoder dog var Hovedhensigten med eders usædvanlige Ophold her?“

„Ikke mig, men den fangne Forbryder tilkommer det, at gjøre det første Skridt til Forsoning“ — svarede Kongen — „Dog jeg er nu kjed af dette Ophold. Her ligger mit Forslag til et Forlig, jeg har ladet Drosten opsætte. Imorgen vil jeg see Fangen“ —

„Hvorfor ikke endnu iaften? ædle Konge!“ — sagde Rigsforstanderen — „Er I tilbøielig til Forsoning, var det maaske i en lykkelig Stund, I tillod mig at være eders Raadgiver. Opfyldelsen af eders eget inderligste Ønske staaer maaske i nøiere Forbindelse med dette Foretagende, end I selv troer“ —

„Vel! jeg seer ham endnu iaften — endnu i denne Time“ — sagde Kongen og drog i Klokkestrængen. En Kammersvend traadte ind. „Sig til Slotsfogden, at den fangne Erkebisp skal føres hid!“ Kammersvenden bukkede og gik. Kongen kastede sig i en Stol og faldt i dybe Tanker. Thorkild Knutson gjorde Mine til at anbefale sig.

„Nei, bliv! jeg beder Eder“ — sagde Kongen og taug atter nogle Øieblik. — „I denne Nat blev min Fader myrdet“ — tog han atter Ordet med bevæget Røst — „Den Mand, jeg nu venter, var Mordernes første Raadgiver. I skal være Vidne til, at jeg hverken er hevngjerrig eller uretfærdig; men I skal ogsaa see, at jeg for min egen høieste Lykkes Skyld intet Øieblik kan fornedre mig og glemme hvad jeg skylder den Krone, jeg bærer. Læs! Kun paa disse Betingelser bliver han fri.“ — Med disse Ord rakte han Rigsforstanderen et beskrevet Pergamentsblad, der laae paa Bordet. Thorkild læste det sagte, og Kongen gav Agt paa hans Ansigt, medens han læste. „Nu, ikke sandt?“ — sagde han heftig — „Jeg fordrer kun hvad ret og billigt er — Sikkerhed for Kronen og Riget — Fred med Kirken — Lydighed mod Landsloven, saalænge han er

min Undersaat — i min egen Sag vil jeg ikke dømme — som Majestætsforbryder maa han dømmes af Paven“ —

„Jeg maa tilstaae, Herre Konge! eders Fordringer ere mildere, end jeg havde troet. Har I fuldkommen Ret i eders Klagemaal imod ham, vil jeg endogsaa kalde dette Forlig høimodigt — og dog — stormægtigste Herre! — dog tvivler jeg paa, han underskriver det: Afstaaelsen af Hammershus“ — —

„Det Slot skal han afstaae“ — afbrød Kongen ham — „en Landsforræder skal ingen Fæstning eie i Landet. Om han saa sad paa St. Peders Stol — han er min Undersaat.“

„Det er billigt, Herre Konge! det Offer for sin Frihed kan han gjøre; men det syvende Punkt — forlad mig, Eders Naade! det synes mig at stride mod hans Pligtforhold til Kirken og den hellige Fader: saalænge han ikke ved en pavelig Bulle er afsat, kan Ingen formene ham at bruge Kirkens Ret mod hvem han vil, uden at spørge Kongen eller nogen verdslig Magt om Tilladelse.“

„Det skal han nødes til“ — udbrød Kong Erik heftig — „saalænge jeg er Konge, skal en Misdæder ikke forfølge mig eller mine Undersaatter med uretfærdigt Band og alle Helvedes Plager. Her er jeg sat af Gud den Almægtigste til at beskytte Folket og dets Frihed; og den Ret skal ikke al Verdens Bisper betage mig. Hvad jeg gjør, vil jeg forsvare for den almægtige Gud, som for mit Folk og enhver Ridder af Pligt og Ære.“ Med disse Ord greb han heftig i Klokkestrængen igjen.

En anden Kammersvend traadte ind.

„Lad alle Lysene tænde i Riddersalen!“ — bød Kongen — „lad Undermarsken samle det hele Hof og enhver Ridder her paa Slottet! Sæt min Thronstol for Enden af Riddersalen!“ — Paa Kongens Vink gik Kammersvenden hastig.

„I overiler Eder, stormægtigste Herre!“ — sagde Rigsraaden — „giv ikke eders Sammenkomst med denne farlige Prælat en Offentlighed, som han kan misbruge til eders Skade og Ulykke!“

„Min Sag skyer ikke Lyset“ — svarede Kongen — „Jeg agter ikke at tale eller handle anderledes med min bittreste Dødsfjende, end jeg tør vedkjendes det for mit troe Folk og det hele danske Ridderskab. En Forræders Løfte fordrer Vidner.“

„Men Forsigtighed og — undskyld min Oprigtighed, naadigste Herre! — Statsklogskab fordrer her saa faa Vidner som muligt“ — indvendte Thorkild Knutson med urolig Deeltagelse. Han

vilde sagt Meer; men nu aabnedes Døren, og Synet af den høie lænkede Erkebisp Grand bragte ham til Taushed.

Ledsaget af Slotsfogden og de tre Taarngjemmere tilligemed to bevæbnede Landseknegte, traadte den stolte Prælat over Tærskelen til Kongens Lønkammer og stirrede vildt hen for sig uden at fæste Blikket paa nogen Gjenstand. Han var iført en hvid Cistercienserkaabe uden noget bispeligt Udmærkelsestegn; hans stolte Aasyn var blegt og udmagret; hans Skæg var afklippet; hans Hoved var blottet, og om Tonsuren krusede sig en Ring af stride graae Haar. Han bevægede sig langsomt, og hvert Skridt syntes at volde ham Smerte; men det var, som han, med Foragt for al legemlig Nød, gjorde Vold paa sig selv, for ikke ved sit Udseende at være Gjenstand for Medlidenhed.

Da Kongen saae ham, traadte han uvilkaarlig et Skridt tilbage, og en Følelse af vemodig Deeltagelse for den faldne Høihed var synlig i hans Blik, idet tillige Forestillingen om hans Faders Mord og denne Mands Deelagtighed i Landets og Rigets Ulykke foer med Harmrødmen over det kjække Kongeaasyn.

„I kan gaae!“ — sagde han til Slotsfogden og Vagten. Man adlød, og gjennem den aabne Dør til Riddersalen, som strax lukkedes igjen, saae Kongen allerede en talrig Forsamling af Riddere og Hofmænd, der med spændte Ansigter og nysgjerrige Blik stirrede mod Indgangen til Lønkammeret, hvor de havde seet den fangne Erkebisp føres ind.

Den stolte Fange var bleven staaende to Skridt fra Døren og havde endnu ikke værdiget Kongen et Blik eller en Hilsen. Han stod ubevægelig som en Malmstøtte, og det kolde uvisse Blik syntes nu først at faae Liv, medens det pludselig med en frygtelig Ild fæstede sig paa et Sølvcrucifix, der stod ved Siden af Kongens Skjold paa Hylden over en Bønskammel.

„I staaer for eders Herre og Konge, Erkebisp Grand!“ — tog nu Kong Erik Ordet, men holdt inde igjen for at overvinde sin Harme over Fangens plumpe Trodsighed.

„Ja rigtig! jeg staaer for min himmelske Herre og Konge“ — svarede Erkebispen og foldede de lænkede Hænder, uden at vende Øinene fra Crucifixet — „han skal dømme mellem mig og denne Verdens Tyranner.“

„I staaer ogsaa for eders verdslige Herre og Konge“ —

Crucifix, Afbildning af den korsfæstede Jesus.

vedblev Erik — for eders lovmæssige Overherre i dette Land og Rige staaer I. Hvad I har forbrudt mod mig og Danmarks Krone, skal I staae til Ansvar for paa den yderste Domsdag — men først her — saasandt der er Retfærdighed paa Jorden! først her. Jeg har indsendt min Klage over eders Forbrydelser til St. Peders Domstol; den hellige Fader har opfordret mig til at løslade Eder, at han kan høre eders Forsvar eller Bekjendelse" —

„Hvi har I da ikke adlydt? Kong Erik!" — afbrød Fangen ham og vendte nu først det stolte Blik mod Kongen — „Vil I tøve, til Kronen smelter paa eders Isse for den hellige Bandstraale?"

„Hvorlænge jeg skal bære Kronen, raader den retfærdige Gud kun for" — svarede Kongen — „uden hans almægtige Villie skal ingen Magt i Verden kruse et Haar paa mit Hoved." Han holdt et Øieblik inde. „Naar vi løslade en farlig Forbryder" — vedblev han roligere — „maa han stille os Borgen og Sikkerhed. Den fordømmeligste Misdæder skal have Ret til at forsvare sig, men ikke til at øve nye Forbrydelser paa Veien til sin Dommer. Har han endnu Samvittighed og Ære, og vil vi troe ham, saa kan han sværge. Vil han ikke det, vel! da kan han forhøres i Fængslet og forsvare sig i sine Lænker."

„Hvad Borgen og Sikkerhed fordrer da Kong Erik Eriksøn for den Fanges Løsladelse, som han uden Lov og Dom, mod Guds Lov og den canoniske Ret, lod fængsle og mishandle?" — spurgte Erkebispen bitter.

„Med hvad Ret I blev fængslet, vil jeg forsvare for vor store Dommer hist" — svarede Kongen og opløftede sin Haand — „med hvad Ret og Billighed I kan løslades, er nu kun Talen om, og derfor lod jeg Eder kalde. Vid da, Erkebisp Grand! skjøndt I visselig var Medvider i min Faders Mord — skjøndt jeg afskyer Eder, som min bittreste Dødsfjende og den største Landsforræder i Danmark, frygter jeg dog ikke for at løse eders forbryderske Hænder, naar Billighed fordrer det; men her skal I hverken løfte Haand eller Røst mod Majestæter og Kroner; før I forlader disse Mure, skal I med eders Saligheds Ed for Guds og det danske Ridderskabs Øine love hvad jeg her, som Kronens og Folkets Beskytter, har fordret. Naar I har læst Betingelserne for eders Løsladelse og er villig til at aflægge Eden for min Throne i alle mine Mænds Paahør, kan eders Fangenskab her endnu i denne Time ophøre." Paa

Kongens Vink overrakte Thorkild Knutson derpaa Erkebispen Pergamentsbladet og satte et af Lysene nærmere hen til ham.

Den stolte Fanges Haand bævede, idet han greb Bladet, og det kostede ham synlig Anstrengelse at læse det; men det var som hans Styrke og Trods voxede jo længer han læste, og da han havde læst det til Ende, loe han haanligt og krympede Pergamentet i Haanden. „Uhevnet skulde jeg lade min Forsmædelse“ — raabte han — „min Tunge skulde jeg selv binde, saa den ikke forkyndte Jer evig Død og Fordømmelse — mit sidste verdslige Værn skulde jeg afstaae — den hellige Kirkes Ret skulde jeg underkaste en verdslig Tyrans Vilkaarlighed! — Nei, Kong Erik Eriksøn! jeg er endnu en salvet og viet Erkebisp, beskikket til at velsigne eller forbande den Krone, du bærer. Selv i disse Lænker har jeg Magt til at ryste Kronen af dit Hoved med et Ord. Over mit Legeme har du vel Magt, Tyran! men, ved den levende Gud! — ikke over min frie udødelige Aand. Før jeg vil samtykke i et eneste af disse Punkter, maae du og dine Bødler rive hvert Lem fra hinanden paa mit Legeme, som jeg med denne Helvedpagt sønderriver al Pagt med dig og denne Verdens Despoter.“ Med disse Ord sønderrev han Documentet for Kongens Øine, kastede Stumperne paa Gulvet og trampede paa dem, saa Lænkerne raslede.

„Afsindige!“ — raabte Kongen forbittret — „saa bliv i dit Fængsel og trods mig der til din Dødsdag! jeg løslader dig ikke før du har beseglet hvert Ord, du her har traadt under Fod, skal jeg saa hundrede Gange komme i Pavens Band derover.“ Med disse Ord greb Kongen heftig i Klokkestrængen. Døren til Riddersalen foer op, og Undermarsken lod sig see. „Vagten!“ — bød Kongen — „Fangen skal tilbage til Fængslet.“

Den høirøstede Tale i Lønkammeret havde vakt Uro blandt Kongens Riddere og Hofmænd, der vidste, han saagodtsom var ene med den frygtelige Statsfange. Da Lønkammerdøren nu aabnedes, strømmede Alle til, som frygtede man en Ulykke.

„Tilbage!“ — bød Kongen, og man adlød. Men Døren til Riddersalen blev staaende halv aaben, og inden Vagten kom for at afhente Fangen, havde Erkebisp Grand taget en dristig Beslutning. Han greb hastig Crucifixet, som han saalænge havde stirret paa, og med dette hellige Tegn i Haanden, hvorfor Alle maatte bøie sig, traadte han med lange kraftige Skridt midt ind i Riddersalen; der standsede han og vendte sig pludselig mod Kongen, som stod forbauset over dette Syn paa Dør-

tærskelen og syntes i Begreb med at udstede Magtbud til Fangens Paagribelse.

„Anathema!“ — raabte Erkebispen nu med frygtelig Røst og hævede den lænkede Haand med Crucifixet — „Kong Erik Eriksøn af Danmark! Jeg udsiger Forbandelsens Ord over dit Hoved; jeg forkynder dig og enhver Christen, her er tilstede, at du er falden under Kirkens store Band“ —

„Hvad? Formastelige! griber — knevler ham!“ — udbrød Kongen og traadte over Tærskelen.

„Anathema! — raabte Erkebispen endnu høiere — „Den, der lægger Haand paa mig, er fordømt. Du er udstødt af de Troendes Samfund. — Du har ingen Magt meer over Christne, Kong Erik! I Kraft af mit hellige Embede og med St. Povels apostoliske Myndighed overantvorder jeg dig, som en Guds og Kirkens Fjende, til Satan og til Kjødets Fordærvelse.“ Dermed slog han et tretakket Lynstraaleslag gjennem Luften med Crucifixet og saae sig om med lynende Blik.

Alle stode som forstenede af Forbauselse. Kongen gjorde atter Mine til at tale; men han var bleveu dødbleg, og det var som Harmen kvalte hans Stemme. Inden han kunde komme til Orde, udbrød Erkebispen paany med overdøvende Røst, idet han vendte sig til Ridderne og Hoffolket: „Flyer, Christne! forlader denne Forpestede! besmitter ikke eders Sjæle ved Omgang med den Forbandede! Fordømt er den Haand, der nu rækker ham Næring — forbandet den Tjener, der meddeler ham Ild eller Vand — forbandet den Tunge, der husvaler ham med et Ord, saalænge hans Sjæl er overgivet til den Onde. Den, der om ti Døgn endnu tjener og adlyder denne Kirkens Fjende, overantvorder jeg med ham til Satan og til Kjødets Fordærvelse, at Aanden kan blive salig paa den Herres Jesu Dag. Amen!“ Med disse Ord neiede han, kyssede Crucifixet og overrakte det til Slotskapellanen, der skjælvende stod ham nærmest blandt Kongens Mænd og nu bøiede sit Knæ, idet han med en smertelig Mine trykte det saa frygtelig misbrugte Velsignelsens Tegn til sit Hjerte. „Og nu, bandlyste Konge!“ — tilføiede Erkebispen med en stolt Martyrmine i det triumpherende Aasyn og rev Kappen fra sit magre Bryst — „nu kan du, om du vover det, lade sønderrive den Kirkens Salvede, som forkyndte dig Herrens Straffedom. Mit Legem er maaske i din Vold; men Guds er Aanden, og hans er Magten i al Evighed.“

Anathema, Forbandelse.

FØRSTE DEL

Der var dødsstille i Salen. I de forbausede Ridderes Aasyn stod den høieste Skræk afmalet, medens deres Øine med smertelig Deeltagelse vendte sig mod deres bandlyste Konge. Det var et Øieblik, som om Bandstraalen med virkelig Lynkraft havde ramt den unge Konge og slaaet ham med Lamhed; han var tumlet tilbage og holdt sig svimlende til Dørstolpen; men nu samlede han hele sin Styrke og fremtraadte med faste heftige Skridt blandt sine Riddere. „En Kongemorder staaer midt iblandt os og vil overantvorde os til Djævelen, hvem han selv tilhører“ — udbrød han i Fortørnelsens heftigste Tone — „Den, der selv er fordømt, vil formaste sig til at forkynde Guds Dom over Mennesker. I denne usalige St. Cæciliæ Nat raabte min Faders Blod fra Jorden og anklagede denne Forbryder for Guds Domstol. Hans Hoved burde forlængst være faldet for Bøddelens Haand, og nu vil han dømme og forbande os; han vil myrde min udødelige Sjæl, hvis han mægter det; men nei, hvert Ord, han har sagt, er dødt og magtesløst; hans Forbandelse falder tilbage paa hans skyldige Hoved. Den hellige Fader skal dømme os imellem: kun det Band, Christenhedens Fader bekræfter, erkjender Kongen af Danmark for gyldigt. Bort med Misdæderen!“

Det var som Ridderne og Hofmændene ved disse Kongens Ord først kunde drage Aande igjen; de betragtede ham med Tillid og Hengivenhed, men syntes dog endnu tvivlsomme, og Ingen gjorde Mine til at berøre den frygtelige Fange, der kneisede stolt midt iblandt dem og syntes at glæde sig over den aandelige Magt, han her endnu i sine Lænker udøvede.

„Bort med Forbryderen!“ — gjentog Kongen — „før han gjenkalder det ugyldige Band, skal han ikke see Dagens Lys. Vagt! Drabanter! hvi tøver I! har denne Misdæders Ord slaget Jer med Lamhed? frygter I for at adlyde eders Konge?“

Vagten og Drabanterne omringede nu Erkebispen, dog med synlig Uro. Den frygtelige Fange blev staaende ubevægelig med Øinene opspilede mod Loftet, og Ingen vovede endnu at lægge Haand paa ham. Men da tog Kongen atter Ordet. „Endnu bærer jeg Krone og Spir“ — udbrød han — „jeg skal vide at beskytte mig selv og mine troe Undersaatter mod dette Uhyre. Jeg har svoret ved min Faders blodige Hoved at haandhæve Kronens Ret og Majestætens angrebne Værdighed mod enhver Magt paa Jorden, hvad enten den er geistlig eller verdslig, og — ved alle hellige Mænd! — den Ed skal jeg holde. Vil det troe danske Folk, vil det ædle danske Ridderskab ei

uforfærdet staae mig bi under min Kamp for Sandhed og Ret, saa skal dansk Troskab herefter blive til Spot og dansk Mod til en Forhaanelse. Ere I troe og kjække danske Mænd og lade Jer skræmme af en vanvittig Majestætsforbryder til at forraade eders Konge?“

Det var nu som enhver Tvivl og Frygt var forsvundet hos hans Riddere og Hofmænd; Salen gjenlød af larmende Hyldingsraab. Forgjeves søgte Erkebispen at komme til Orde igjen. Forbittrelsen mod ham var almindelig, og uden Betænkning lagde Vagten Haand paa ham for at føre ham tilbage til Fængslet. Men inden de naaede Døren, aabnedes den, og Prinds Christopher tilligemed Markgreven af Brandenborg traadte ind med den pavelige Nuntius imellem sig, ledsagede af det geistlige og verdslige Følge. Ved Synet af den høje fremmede Prælat med Cardinalshatten og det gustne Aasyn studsede Alle. Han traadte med Myndighed frem foran Prindsen og Markgreven, idet han taus og med en Overherres Mine hilsede for Kongen og til alle Sider, ligesom det høie Hyldingsraab, der ved hans Indtrædelse hørtes, men nu pludselig var forstummet, havde gjældet ham; han syntes at studse, da han idetsamme saae den lænkede Fange i Cistercienserkaaben, som man var ifærd med at bortføre. Han vinkede og Vagten traadte tilside. Den fangne Erkebisp følte sig pludselig befriet fra de haandfaste Landsknegtes Haandtag. „*Gloria in excelsis!*“ *) — raabte Grand, idet han hævede de lænkede Hænder og knælede ved Cardinalens Fod. — „Vær velsignet, du Herrens Sendebud!“ — vedblev han paa Latin — „See hvorledes en Erkebisp i Danmark mishandles! see og døm i den hellige Faders Navn, du hans høie Udsending! Jeg har, paa mit hellige Embedes Vegne, forkyndt Kirkens Band over denne formastelige Konge for hans Trods mod Guds Lov og den canoniske Ret. Bekræft det i den hellige Faders Navn, Eminentse! eller see Erkebisp Grand her døe for eders Fødder af Harm og Forsmædelse!“

„Stat op, ærværdige Hr. Broder! og vær trøstig!“ — svarede Isarnus ligeledes paa Latin, idet han hævede den knælende Erkebisp — „Jeg medbringer Hans Helligheds Fuldmagt til at hævde Constitutionen: *Cum Ecclesia Daciana.* — Oplæs dette Document i Landets Sprog for Kongen og hans Mænd, værdige Abbed Magnus!“ Med disse Ord rakte han et stort Pergamentsbrev med det pavelige Sigil til den gamle Abbed fra Esrom,

*) Ære i det Høie. (I.). Sigil, Segl.

FØRSTE DEL

som havde ledsaget ham. Abbeden aabnede det med skjælvende Haand, men idet han kastede sine Øine derpaa, styrtede der en Taarestrøm ned over hans rynkede Kinder. „Jeg kan ikke“ — stammede Oldingen — „han er min Herre og Konge. Jeg besværger Eder, Herre! ved den forbarmende Gud! udøv ikke den Magt, her er givet Eder, til vor Konges og vort Lands Fordærvelse! Det er en Sag, som fordrer den høieste Betænkning; ubetinget er denne Fuldmagt ei heller.“ Dette sidste sagde han paa Latin, og Cardinalen syntes at studse.

Den pludselige Fremtrædelse af en pavelig Vicarius i dette vigtige Øieblik, hans usædvanlige Udseende, saavelsom det Hemmelighedsfulde i hans Adfærd og det fremmede Sprog, der taltes, havde atter slaaet Alle med en ængstelig Rædsel, der betog dem Mund og Mæle. Selv Kongen syntes nogle Øieblik at have tabt sin Fatning og Kongemyndighedens Overvægt, idet nu Alles Opmærksomhed var henvendt paa den frygtelige Fremmede. Nu traadte Kongen et Par Skridt frem og lod til at ville hævde sin Værdighed ved et mægtigt Ord; men idetsamme greb den lænkede Erkebisp Documentet af Abbedens skjælvende Haand. „Her er pavelig Fuldmagt og til Band og Interdict“ — raabte han — „Herren være lovet! hans Domme ere retfærdige.

Vicarius, Stedfortræder.

Opfyld eders Fuldmagt, høiærværdige Herre! Anathema og Kirkens Forbandelse over Kongen og denne hans Medskyldige!“ Med disse Ord hævede han den lænkede Haand baade mod Kongen og Prinds Christopher, der syntes høist forfærdet over dette pludselige og uventede Slag.

„Intet Ord meer her under øiebliklig Dødsstraf, Formastelige!“ — udbrød nu Kongen med kraftig Røst og i den høieste Forbittrelse — „Bringer den afsindige Forbryder til Fængslet, Drabanter! Forlader Alle dette Sted! Med hvad Fuldmagt denne Herre kan underhandle med Kongen af Danmark, vil vi undersøge i vort Rigsraad. Naar han andrager derom, og det er os beleiligt, vil vi see ham i vort Lønkammer.“ Med disse Ord gik han tilbage til Lønkammeret. Intet Ord hørtes meer i Riddersalen; selv Erkebispen fandt det raadeligt at tie, idet nu to Drabanter tilligemed Vagten traadte til og førte ham ud af Salen. Alle Ridderne og Hofmændene saavelsom Prinds Christopher og hans Følge gik tause bort; kun de Drabanter, der havde Vagt, blev tilbage; de grebe deres Hellebarder og opstillede sig i den sædvanlige Orden udenfor Kongens Gemakker. Abbed Magnus havde ogsaa forladt Salen, og Cardinal Isarnus stod næsten alene midt paa Gulvet med sin Amanuensis og Tolk. Han saae sig forundret om i den pludselig ryddede Sal. Først efterat han ved sin Tolk i behørig Form havde meldt sig hos Drabanthøvdingen og forlangt at indlades til Kongen, blev han modtagen med de Æresbeviisninger, der tilkom en pavelig Udsending. Han blev strax meldt, og kort efter blev han tilligemed sin Tolk indladt til en hemmelig Samtale med Kongen.

Amanuensis, Medhjælper.

FØRSTE DEL

FEMTE KAPITEL.

Hvad der var skeet havde sat Alle i den største Spænding, og der var en ængstelig Stilhed paa Slottet. Den fremmede Prælat forlod ikke Kongens Lønkammer før sildig ud paa Natten. Kongen lod sig ikke see; men paa hans Befaling skulde den strengeste Hofskik iagttages. For den fremmede Cardinal og hans Følge blev der føiet Foranstaltninger paa Slottet, som til et længere Ophold; han skulde æres som en fyrstelig Gjest. De svenske Gesandters Afreise var bleven udsat. Næste Dag fandt der atter en lang og hemmelig Samtale Sted mellem Kongen og den pavelige Nuntius. Denne Herres Nærværelse paa Slottet og hans frygtelige Fuldmagt havde bortjaget al Lystighed og Glæde.

Drost Aage var den anden Dags Aften endnu ikke kommen tilbage fra sin Beskyttelsesreise med Marsk Stigs fangne Døttre. Han havde uden Hinder ført dem til Kongsgaarden i Vordingborg; men idet han vilde ride ind efter dem igjennem den hvælvede Port, var han bagfra bleven overfaldet og farlig saaret af en ubekjendt Haand og var bevidstløs bragt ind paa Kongsgaarden, medens hans Jægere forgjeves eftersatte hans snigmorderske Fjende, i hvem de troede at have gjenkjendt hin lange bondeklædte Rytter, paa den lille Bondehest uden Sadel, som de flere Gange havde seet paa Veien, men som altid ligesaa pludselig var forsvunden, som han havde vist sig, og som ad hemmelige Veie syntes at have fulgt deres Spor ligefra Esrom.

Befalingsmanden paa Vordingborg havde med stor Skræk modtaget den haardtsaarede Ridder, i hvem han strax kjendte den unge Drost, Kongens Yngling. Saasnart Drost Aage kom til Bevidsthed, underrettede han Befalingsmanden om de tvende Damers Stand og Stilling, samt at de her vare at betragte som Statsfanger, for hvis Tilstedeværelse han gjordes ansvarlig, skjøndt deres Ophold her maatte gjøres dem saa frit og behageligt, som det under slige Omstændigheder var muligt. Befalingsmanden lod strax Porten tillaase og Vagter udsætte, medens han lod hele Gaardens Indre staae sine Gjester aabne. Om hvad der var forefaldet blev Kongen underrettet ved et Iilbud.

Imidlertid beroligedes man dog nogenlunde paa Sjøborg, da

man den tredie Middag atter saae Kongen ved Taflet, hvor han med et roligt og næsten muntert Ansigt sad mellem sin Broder Christopher og den pavelige Nuntius. Deres hemmelige Underhandlinger syntes at have taget en fredelig Vending, og man stolede paa Kong Menveds mandige Vid og Statskløgt. Den italienske Prælat syntes fortræffeligt at kunne taale vort nordiske Klima, hed det, maaske kunde han ikke være utilbøielig til at bosætte sig her, naar Kongen blev enig med det pavelige Hof, og naar det lundiske Erskebispesæde maaske ved Jens Grands Afsættelse kunde blive ledigt. Man formodede, at en formelig Ophævelse af Erkebispens Magt og af hans egenmægtige Bandlysning for en stor Deel havde været Gjenstanden for Kongens Samtaler med den uudforskelige Isarnus, og man haabede med Føie, at Cardinalen vilde indrømme denne vigtige Betingelse for Erkebispens Frihed, inden Kongen opfyldte de pavelige Fordringer. Men nogle Dage gik hen, uden nogen Bestemmelse syntes tagen. Imidlertid skete der ingen Forandring med den fangne Erkebisps Stilling; han blev nøie bevogtet.

Uagtet hverken Kongen selv eller hans troe hengivne Mænd vilde ansee det Band, den forbittrede Fange havde forkyndt ham, for gyldigt, saalænge det ikke ved et formeligt Pavebud var stadfæstet, var denne forbausende Handling dog skeet, og med saa stor Offentlighed, at den ikke kunde blive Folket ubekjendt; hastig foer Rygtet Landet rundt og forfærdede Almuen. Trudslerne mod dem, der ikke inden ti Dage unddroge Kongen al Hjælp og Samfund, virkede ængstende paa mange Sjæle; og blandt Tjenestetyendet og de vagthavende Landseknegte paa Sjøborg fandt der hyppige Undvigelser Sted. De Sagn, der fortaltes om den geistlige Fanges Kundskaber i den sorte Konst, bidroge nu saa meget mere til at sætte Frygt i hans Bevogtere. Ved enhver usædvanlig Lyd fra Fængslet om Natten, listede Taarngjemmerne sig fra deres Post, og det var neppe, de kjækkeste Landseknegte turde blive udenfor Fængselsdøren, hvor de ofte med skjælvende Røst sang drabelige Krigssange for at sætte Mod i sig. Med stedse voxende Ængstelighed bevogtedes Fangen; et høist mistænkeligt Rygte gjorde Aarvaagenhed endnu nødvendigere. Nogle Fiskere fra Gilleleie, som bragte Fisk til

Sjøborg, havde fortalt i Stegerset, at der bestandig løb en fremmed Skude fra og til Kysten. Folkene paa Skuden syntes at være Fiskere og syslede om Dagen med Garn og Angleredskaber; men om Natten gik de iland, og man saae undertiden en høi formummet Ridder og nogle fremmede mistænkelige Karle liste sig om i Nærheden af Slottet. Dette Rygte var vel hverken kommet Marsken eller Kongen for Øre, dog var der udstedet den Befaling, at Vagten ved Fangetaarnet skulde fordobles og Slotsfogden med sit Liv indestaae for Fangens sikkre Bevogtning. Almuen troede, at Kongen nu vilde lade ham dømme til Døde og henrette.

Med alle Tegn paa Frygt og Harme og en gjennemvaaget Nats Udmattelse kom Slotsfogden en Morgen ned fra Fangetaarnet med Nøglerne i Haanden. „Alle Folk er da som besatte“ — mumlede han — „nu kommer jeg selv til at vaage mig ihjel over den fordømte Satan.“

„Ja sagde jeg det ikke nok? Husbond! han gjør os Alle gale tilsidst“ — lød en lystig velbekjendt Stemme ham i Øret, og Morten Madsvend stod for ham i Halvmørket ved Enden af Taarntrappen.

„Morten! du gale Landstryger! er det dig?“ — raabte Slotsfogden — „hvor i al Verden har du været? Du var jo bleven besat og faret Pokker i Vold, vilde man sige; nu bliver de gale her Alle tilhobe, og den Ene render mig bort efter den Anden. — Tal, Menneske! hvor Djævlen har du været?“

„Ak, kjære Husbond!“ — sukkede Morten — „Tak I St. Hubert, at I er saa from og dydig! og fordøm ikke et stakkels skrøbeligt Verdensbarn, som har maattet bøde haardt nok for sine Synders Skyld! I har sagtens mærket, jeg gjerne synger og dandser; en lille Rus har jeg heller ikke været bange for; men paa St. Veits Dag skal man tage sig iagt; til Straf for min Ugudelighed blev jeg i en Rus beladt med den ulyksalige St. Veits-Dands, og jeg troede, jeg skulde have dandset et helt Aar, som det før er hændtes saamange syndige Stakler. Maaske har I eller andre dydige Mennesker bedet for mig: thi jeg slap dog med nogle Uger; men i al den Tid har jeg Intet vidst af mig selv at sige, og jeg har dandset saaledes hele Landet rundt, at jeg neppe kan hænge sammen.“

„Ja saa!“ — svarede Slotsfogden og betragtede ham med et mistænkeligt Blik — „har du havt den Syge? — den er dog meget sjelden; og Mange vil sige, det er Snak og Overtro.“

„Kjære Husbond! husker I da ikke hvor det gik Claus Spille-

mand ifjor? han holdt jo ikke op at dandse før han styrtede død om paa Sjøborg Gade."

„Ja det er nu sandt nok; han blev rigtignok gal St. Veits Dag; men det var jo ikke paa den Dag, du gjorde alle de Optøier og rendte fra Taarngjemmerne. Vær oprigtig, Morten! har du ikke ladet dig forføre af Bispen og rendt Ærender for ham? Du har travet dygtig omkring; det seer jeg nok, og har du nu Lyst til at hænges for din Iver i Tjenesten, saa kommer du netop tilpas: baade Kongen og Marsken er her, og hvad den Ene dømmer, kan den Anden strax lade sætte i Værk."

„Kjære, fromme Husbond! hvad tænker I om mig?" — svarede Morten og satte et forbauset Ansigt op — „havde jeg rendt Ærender for saadan en Landsforræder, saa maatte jeg jo være bindegal, naar jeg nu kom igjen og lod mig hænge derfor. Nei, det kan I da nok begribe, Husbond, at jeg ikke er saa bestialsk dum. Rent ud sagt, jeg var urimelig drukken hin Aften; om det var St. Veits Dag husker jeg rigtignok ikke; men jeg har hverken havt Sands eller Samling siden. — Jeg har sagtens rendt Landet rundt som en Nar. Nu er jeg først kommen til Forstand og har fundet Veien til Sjøborg igjen. Her er det jo rent bandsat galt med Kongen og Bispen. Kan jeg være Jer til nogen Tjeneste, saa sig til! — Jeg kunde nu med største Fornøielse knække Halsen paa Bispen, naar jeg dermed kunde redde Kongen og Landet. Har I nogen Tvivl om min Ærlighed, saa vil jeg blot hente mit Tøi og i al Ydmyghed anbefale mig." —

„Nei, bliv! jeg vil troe dig paa dit ærlige Ansigt, Morten!" — sagde Slotsfogden hastig og betragtede ham med et skarpt Blik, idet en ny dristig Tanke syntes at gjennemflyve hans ængstede Bøddelsjæl — „Jeg har aldrig behøvet dig meer, end netop nu: min nye Madsvend er ogsaa rendt bort; jeg har kun een Taarngjemmer tilbage. Jeg maa selv være Alt og allevegne" — —

„Det er Meer, end man kan forlange af noget christent Menneske, Husbond! det kan neppe Fanden selv tage sig paa."

„Fuld og gal maa du have været, det er sandt" — mumlede Slotsfogden og vedblev at betragte ham nøie — „hm! saa langvarigt et Fuldskab har jeg dog aldrig hørt Mage til. — St. Veits-Dands? det er jo en Sygdom, som alt andet Galskab — men Sot er alle Mands Herre — hvad man gjør i den Tilstand kan Ingen svare for — hm! — siden du nu er ved god Samling igjen, Morten! vil jeg dog tage dig i Tjeneste; — om Dagen kan

du behøves i Stegerset — og om Natten — nu ja, derom kan vi siden tale. Gamle Mads Taarngjemmer duer til Ingenting; nu har han faaet sine Søstersønner til Hjælp; men dem stoler jeg heller ikke paa — og de tossede Landseknegte er bange for at blive bandsatte eller forgjorte."

„Kan jeg hjælpe Jer med Nattevaagen, skal det ikke komme derpaa an" — sagde Morten — „hvad jeg kan plage og drille Bispen med gjør jeg med Hjertens Glæde. Jeg vil kun ikke raade Jer til at give mig Stuevagt hos ham — for kom St. Veits-Dandsen over mig, var jeg istand til at dandse Fanden i Vold med ham; det er et Slags Krampe, maa I vide, og hvem jeg saa faaer fat paa kan jeg let klemme Livet ud af" — —

„Godt, godt, Morten! det har ingen Nød; nu er du jo fuldkommen sund og fornuftig" — mumlede Slotsfogden med et hæsligt Smil — „Nogen maa jeg dog have til at hjælpe mig, ellers bliver jeg selv forrykt. Den ene Ulykke kommer ovenpaa den anden. Kongen er en heftig Mand, og Junkeren gjælder ikke meget hos ham; der hører kun lidt til at komme i Ulykke, naar man har en Djævel at passe paa og strenge Herrer at staae til. Regnskab. Nu kommer den forbandede Snak til om Skuden ved Gilleleie, som løber fra og til og vil hjælpe Bispen til Flugt."

Morten Madsvend blev ganske bleg. „Kors bevare os! siger man det?" — udbrød han hastig — „ja saa har I Skam Ret, Husbond, saa gjælder det at være forsigtig; men en gal Hund er det ligesaa farligt at løse som at binde."

„Det gjælder mit Liv, hvis han undviger, Morten! jeg har Kongens eget allernaadigste Ord for det. Fængselsnøglerne komme nu aldrig af min Haand. — Kongens Folk maae holde Vagt; men jeg tør ikke lide paa dem. — Jeg gaaer med Livet i Hænderne. — Nu vil jeg stole paa dig. Kom med!" Dermed tog den forvirrede Slotsfoged ham ved Armen og trak ham med sig over Gaarden mod Stegerset. Det var en smuk klar Vintermorgen. Det havde i de sidste Nætter frosset saa haardt, at en Deel af Sjøborg Sø var tillagt med temmelig fast Is. Da Slotsfogden og Kokken gik over Slotsgaarden, saae de alle Kongens Jægere med Heste og Jagtredskaber holde for Slotstrappen, og den kongelige Karm kjørte frem.

„Hvad er nu paafærde?" — spurgte Slotsfogden.

„Vi skal paa Klappejagt med Kongen til Tikjøb" — svarede en af Jægerne. — „Den store Herre fra Romerland vil til Esrom; han skal sagtens age eller bæres paa Hænder."

„Naar kommer I da tilbage?" — spurgte Slotsfogden.

„Det veed ikke jeg“ — svarede Jægeren — „imorgen skal vi nok med Kongen til Esrom; der skal holdes et stort Raad, vil man sige.“

„Saa gjælder det vel Liv eller Død for ham deroppe“ — mumlede Slotsfogden og pegede paa Fangetaarnet. Morten Kok blev opmærksom og standsede; men han skyndte sig snart henimod Stegersdøren, hvor han blev staaende halv skjult, idet nu Døren aabnedes til Slotstrappen, og man saae Kongen og Prinds Christopher stige tilhest, tilligemed Marsken, de tvende svenske Herrer og en hel Deel Riddere. Kongen og hans Følge blev holdende, og alle Jægerne med Tjenerskabet bøiede sig dybt, medens Cardinal Isarnus med sin Famulus og sit geistlige Følge nu ogsaa kom ned ad Slotstrappen og tog Plads i den kongelige Karm. Under munter Klang af Jagthorn drog Toget derpaa ud af Slotsporten med Kongen og Grev Henrik i Spidsen. Morten Kok var bleven staaende ved Stegersdøren. Han havde betragtet den unge ridderlige Konge med et blandet Udtryk af Frygt og beundrende Deeltagelse, og der syntes at foregaae en hemmelig Kamp i hans Sind, idet hans Blik vendte sig fra den skjønne bortfarende Kongeskikkelse til det skumle Fangetaarn, hvorfra han syntes at høre et fjernt, dæmpet Suk. Slotsfogden havde allerede et Par Gange kaldt paa ham, uden at han havde hørt det. Nu kaldte han igjen med en drøi Ed. Kokken foer hastig med Haanden over Ansigtet og istemte derpaa med skingrende Røst en af sine lystigste Kæmpeviser, idet han med Skjemt og Latter traadte ind til Folkene i Stegerset. Den øvrige Deel af Dagen var der saa stille paa Sjøborg som i et Kloster. Da det blev Aften, syntes Slotsfogden usædvanlig venlig og gjorde sin tilbagevendte Madsvend tilgode med et godt Bæger Vin af Kongens Reisekjelder. Inden han satte sig til Drikkebordet, havde han med egne Øine forvisset sig om, at hans farlige Statsfange sad i god Forvaring, og at saavel den gamle Taarngjemmer og hans Kammerater som Vagten udenfor Fængselsdøren var paa deres Post. Da han havde styrket sig med nogle Bægere Vin, begyndte han at udøse sit Hjerte for Kokken: „Jeg er en ulykkelig Mand“ — sukkede han — „jeg har ikke faaet Søvn i mine Øine i tre Nætter. Hvergang jeg lukker et Øie, synes mig, Bispen er flygtet og jeg dingler i Galgen. Kongen selv er ikke stort bedre faren“ — vedblev han — „dømmer han ham nu, trods Paven og Kleresiet, fra Livet, kommer han selv og hele

---

Kleresiet, Geistligheden.

FØRSTE DEL

Landet i Ulykke; lader han ham slippe levende herfra, er det ligesaa galt. — Jeg drømte engang, Bispen havde hængt sig selv i sit Halsjern; ak, Gud give, det havde været saa vel!“

„Det var et fromt Ønske, Husbond!“ — svarede Morten — „I vilde vel gjerne hjælpe lidt til, for at den Drøm kunde gaae i Opfyldelse? forstaaer sig, Husbond! i al Fromhed og Stilhed — og jeg fortænker Jer ingenlunde deri: det var i eders Stilling jo næsten Nødværge, og det var tilmed en Velgjerning for Land og Rige — ikke sandt?“

„Er du gal, Morten! det kunde koste min Hals“ — mumlede Slotsfogden — „for mig maa han i Guds Navn hænge sig, naar han vil, naar jeg kun ikke veed af det; vilde en god Ven give ham en Haandrækning, nu ja, det kunde, som du siger, maaske redde Land og Rige og fortjene en stor og kongelig Belønning; men jeg maa takke min Gud og Skaber, kan jeg redde mit eget Liv. — Havde jeg kun et tro Menneske, der turde holde Vagt inde hos ham inat, saa vilde jeg sove rolig. Kunde du ikke have Mod dertil? Morten!“

„Aa! jo, hvorfor ikke det, naar jeg fik det godt betalt! gjorde han mig for meget af det, var det jo en smal Sag at give ham sin Rest, uden at Nogen skulde see og kjende det.“

„Er det dit Alvor, Morten! har du virkelig Mod til“ — —

„At gjøre Ende paa ham? Husbond!“

„Tys! nei, det siger jeg jo ikke. St. Gjertrud bevare mig fra at forføre Nogen til den Gjerning, om det ogsaa var en Velgjerning mod Land og Rige, som kunde gjøre en fattig Karl lykkelig for sin Livstid! — Nei, det var ikke min Mening; turde du lade mig lukke dig inde med ham inat?“ — —

„Ja, paa eet Vilkaar, Husbond!“

„Hvad er det?“

„At I ikke vil blive vred og anklage mig, dersom I maaske imorgen ikke finder os i samme Tilstand som iaften“ —

„Sladder, Morten! i hvad Tilstand jeg finder Jer, rager ikke mig. Jeg betaler ti Sølvører for hver Nat, du vaager hos ham, og hundrede for den sidste“ — —

„Men naar dog den fromme Herre ved Djævelskonster blev fri — paa en Maade, saa fik jeg vel Skylden for at have sat ham i Frihed?“

„Ha, ha, du er en lystig Spøgefugl, Morten!“ — mumlede Slotsfogden med en fæl Latter — „Den Frihed, du kan sætte ham i, naar jeg har lukket Døren efter dig, den skal ikke forstyrre min Nattero. Det forstaaer sig“ — vedblev han med et uroligt forskende Blik — „du maa først lade mig undersøge dine Klæder, at du ingen Fil eller noget Slags Værktøi har med? det er en Forsigtighed, jeg altid har brugt, naar jeg lod Nogen vaage i Stuen hos ham.“

„Det er ikke meer, end billigt. I er en samvittighedsfuld Mand“ — med disse Ord trak Morten sin Trøie af og vendte alle sine Lommer. Men det er sandt, Husbond! det gaaer dog ikke an; skulde St. Veits-Dandsen komme over mig“ —

„Sladder! du er jo sund og rask“ —

„Men jeg er for hidsig, Husbond! og Bispen er gal paa mig fra gammel Tid. — Jeg har af og til drillet ham lidt, som I veed, og skulde han faae isinde at fornærme mig eller angribe mig, og jeg blev nødt til at forsvare mig, saa kunde det let gjøre lidt Larm og sætte hele Vagten og Huset i Bevægelse.“

„Det skal ingen Nød have. Du er en kjæk Karl, Morten! — kom! Vagten skal ikke staae for nær ved Døren og forstyrre din og Bispens Nattero, og kommer du i Dispyt med ham om Tilstanden efter Døden eller slige lærde Sager — saa skal Lægfolk ikke faae det at løbe med. Drik et Glas Vin endnu til Godnat — og kom saa! Jeg trænger til Ro, og Bispen med — det er silde.“ Morten nikkede og drak.

Med et afskyeligt Smil i det raae skinhellige Ansigt greb nu Jesper Mogensøn en Lygte og gik med Kokken op ad Taarn-

trappen til Fængselsdøren. Han standsede et Par Gange urolig og holdt Lygten mod Morten, som med veltilfreds Mine fulgte ham. „Du seer jo saa mildt, som jeg førte dig til et lystigt Nattegilde“ — mumlede han — „gaa foran! jeg kan ikke lide den Puslen bag ved mig.“

Morten adlød og tog sig en betænkelig Mine paa. „Lad ikke Vagten mærke Uraad!“ —, hviskede han og pegede paa en Strikke, han bar om Livet.

Slotsfogden nikkede og syntes beroligt. Han bød Vagten gaae længer fra Døren; derpaa aabnede han den halvt og kigede ind med Lygten foran sig. Saasnart han havde seet Fangen ligge rolig med Lænken om Haanden, skjød han Morten derind. „God rolig Nat!“ — sagde han med et hæsligt Smil og smældede Døren i Laas efter ham. Han stængede omhyggeligt for Døren igjen og gik ned ad Taarntrappen. Den nærmeste Skildvagt lagde Mærke til, at han ofte saae sig tilbage, som om Nogen forfulgte ham eller som om Lyden af hans egne Trin forekom ham mistænkelig. „Den dumme Djævel!“ — mumlede han — „hvad han gjør, skal han selv svare for — hvad rager det mig?“

Da Morten Madsvend var stødt ind i det mørke Fængsel, blev han staaende taus til Larmen med Laasen og Dørstangen var forbi og han hørte den hule Lyd af Slotsfogdens Jernhæle forsvinde i Trappegangen; derpaa nærmede han sig Fangens Leie og vilde tale; men nu hørte han Sang og høirøstede Stemmer over sit Hoved; det var den gamle Mads Taarngjemmer, der paa Loftkamret over Fængslet gjorde sig lystig med sine Søstersønner og de unge Karle fra Landsbyen, som skulde holde Vagt med ham. Morten blev staaende taus og lyttede. Paa de lallende Stemmer og den døsige Sang mærkede han, at Mjøden og det saxiske Øl, han hemmelig havde bragt dem, allerede maatte have smagt dem godt. Gjennem et lille Hul i Loftet faldt et Lysglimt fra deres Lampe ned paa Erkebispens Leie og oplyste hans lange blege Ansigt. Han laae med lukte Øine, uden at røre sig, og syntes at sove fast. Morten satte sig ned paa det fugtige Stengulv og forstyrrede ikke hans Hvile førend Svirelarmen paa Tagkammeret aldeles var ophørt, og han i den stille Nat kunde høre, hvorledes man snorkede deroppe paa Gulvet. „Sover I? ærværdige Herre!“ — hviskede han nu og reiste sig.

„Nei, du troe Herrens Tjener!“ — svarede Erkebispen med svag Røst og hævede sit Hoved — „Jeg og Guds Hevn lade kun som vi sove, til Tid er at vaage og handle.“

„Nu er det Tid til at smøre Haser“ — vedblev Morten — „er Alt her beredt?“

„For længe siden. Du tøvede længe; dog ogsaa det var en Guds Beskikkelse: jeg skulde selv i mine Lænker blive et Tugtens Ris i Herrens Haand. Men nu troede jeg fast, du havde sveget mig eller var røbet“ —

„Saa troede I, jeg var en Ræv eller et Faar, Ærværdige! Har I Rebstigen?“

„Her — men forsigtig, Morten! bind den til den tykkeste Jernstang i Gitteret! den er fast. Tag de andre ud! de ere overfilede — men uden Larm! Lænken kan jeg selv skille mig ved. Din Fil var sløv; men Herren har skærpet den i min Haand; hans Engel har gjort mine Fjender baade døve og blinde.“

„Men nu kommer Knuden, fromme Herre!“ — hviskede Morten med et tvetydigt Smil og nølede — „nu kommer det an paa, om Herrens Engel ogsaa fremdeles vil staae Jer bi. Op i Vinduet har han da lært Jer at krybe; men vi har atten Alen ned ad Taarnmuren, og saa har vi den fordømte Borgmur til. Grav og Sø har rigtignok Vorherre lagt Bro over. Seer I denne Strikke? vilde jeg nu hænge Jer i den, kunde jeg maaske gjøre min Lykke; men dertil er jeg for from en Karl — jeg vil kun binde den til Dragknuden for at vi kan trække Stigen ned efter os; saa vil jeg gaae ned først, for at hjælpe Jer. See saa! nu svarer jeg for Stigen, naar I nu kun selv kan holde Jer fast, til jeg kan naae Jer franeden. Men — —“

„Med Guds almægtigste Bistand“ — hviskede Grand med ængstelig Røst og betragtede den lystige Kok med et halvt mistænkeligt Blik — „hjælp mig kun først op i Vinduet! jeg er mat og svag. Nu! hvad tænker du paa? Morten! skynd dig, inden vi røbes!“

„Der falder mig kun en lille Skrupel ind, Ærværdige!“ — hviskede Morten — „Jeg er en god Christen, og jeg veed nok, I og Paven baade har min og alle christne Sjæle i Lommen. I har reddet mit Liv; see, derfor har jeg lovet at befrie Jer, hvad det saa skal koste; men jeg er ogsaa en dansk Mand, og I kan ikke forlange, jeg for eders Skyld skal forraade Land og Rige eller styrte den unge kjække Konge i Ulykke. Havde jeg før seet ham og vidst, han var saa vakker en Herre, havde jeg maaske betænkt mig paa hvad jeg lovede Jer. I har lyst ham i Band og overgivet ham til Djævlen; men dertil er han, min Sjæl, for god; og skal jeg nu sætte Jer i Frihed, maa I love mig ved vor Frue og den hellige Martinus, at I vil løse

ham af Bandet og ingen Fortred gjøre ham eller nogen Mand i Landet."

„Raser du, Morten!" — udbrød Bispen, høist forbauset og forbittret — „vil du efterabe Tyrannen og foreskrive mig Betingelser? Holder du ikke hvad du har lovet mig, skal jeg bandlyse dig med, og du skal være evig fordømt" — —

„Ja saa, Ærværdige!" — hviskede Morten og krøb hastig ud af Vinduet paa Rebstigen med den løse Snor i Haanden, hvormed han kunde opløse Knuden, der bandt Stigen — „saa vil jeg sige Jer god Nat og tage Stigen med mig til Helvede."

„Morten, kjære Morten! bedrag mig ikke!" — hviskede Erkebispen i bønlig Tone og steg med ængstelig Hast op i Vinduet — „jeg vil ikke være haardere mod Kongen eller Nogen her i Landet, end jeg er nødt til for Guds og Kirkens og min Samvittigheds Skyld" —

„Vil I da løse ham af Bandet saasnart I selv er fri og i Sikkerhed?" — spurgte Morten og blev staaende paa Stigen.

„Ja vist, ja vist! ti kun stille og hjælp mig!"

„Saa vil jeg da troe Jer — for det Første!" — hviskede Morten og krøb ned ad Stigen. Dens nederste Trin var dog fem Alen fra Jorden; men den behændige Kok hang sig fast deri med Hænderne og sprang ned uden stor Møie. Erkebispen var nu ogsaa kommen ud af Vinduet og holdt sig med stor Besværlighed fast ved det ene Trin, medens han famlede med Foden efter det andet. Endelig tog han Foden fra det sidste Trin, men opdagede nu til sin Forfærdelse, at Stigen var meget for kort, og at han sandsynligvis maatte slaae sig fordærvet, hvis han uden Hjælp skulde naae Jorden. „Hjælp mig, Hjælp mig, Morten!" — bad han sagte — „i den forbarmede Guds Navn! hjælp mig!"

„Ja, naar I vil forbande Jer ned i hede Helvede paa, at I vil holde Ord, ærværdige Herre!" — svarede Morten og holdt Hænderne i Veiret for at gribe ham, hvis han faldt.

„Ja vist, ved alle Helgene og Djævle!" — stammede den ængstede Fange — „kun grib mig! jeg maa lade mig falde."

„Saa slip kun, i den hellige Jomfrues Navn!" — hviskede Morten. — „Er I en ordholden Guds Mand, skal I vist ikke støde jer Fod paa nogen Steen."

Erkebispen slap nu det sidste Trin paa Rebstigen og lod sig falde; men skjøndt han strax blev modtaget af Kokkens kraftige Arme, kunde han dog ikke tilbageholde et dæmpet Udbrud af Smerte og Angest, idet hans opsvulmede Fødder tørnede

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

haardt mod Stenbroen, og da Kokken slap ham, styrtede han om og kunde hverken mæle eller aande.

„I har dog aldrig svoret falsk i eders Hjerte, Ærværdige!“ — hviskede Morten ængstelig — „Nu er det ellers ikke Tid til at daane. Tøve vi her et Øieblik endnu, kan Vagten komme og føre Jer tilbage, hvor I kom fra.“ Med disse Ord trak han Rebstigen ned til sig og forvarede den vel. Erkebispen laae endnu som livløs. Uden at betænke sig længer tog Morten ham med begge Arme om Livet og bar ham saaledes over Fængslets Baggaard til den høie Borgmur, der rundtom Taarnet var omgivet med en Grav. Fra den indvendige Side kunde Muren tilnød bestiges, og med stor Anstrengelse bar Kokken den halv afmægtige Prælat op paa Muren. Her fastgjorde han Rebstigen, medens Bispen kom til Besindelse og vandt Kræfter til at fortsætte Flugten. Uden at opholde og ængste den vigtige Flygtning ved flere Betingelser hjalp han ham ogsaa ned af denne

Mur og tog Stigen til sig. Den frosne Taarngrav kom de over; men den Deel af den tillagte Sø, de endnu maatte over, var glat som et Speil, og Erkebispen faldt ofte og stødte sig. Ved Kokkens Hjælp kom han endelig over Isen; men nu kastede han sig fortvivlet paa den frosne Jord. „Jeg kan ikke gaae et Skridt meer“ — udbrød han — „skal jeg naae Stranden, maa du skaffe mig en Hest.“

„Vil I da give mig Absolution, Ærværdige! hvis jeg stjæler Eder en Hest ud af Stalden hist?“

„Det er et helligt Laan, som bringer dig Velsignelse“ — sagde Grand.

„Nu vel! men forstaaer I noget af den sorte Konst, fromme Herre: saa glem nu ikke jert Latin, men læs over Hundene, saa de ikke gjøe, og over Karlene i Staldkammeret, saa de ikke vaagne!“

„Jeg vil bede den Almægtige staae os bi — skynd dig!“ —

Morten listede sig nu hen til den nærliggende Staldbygning. Han gik over en Mødding til Stalddøren, hvorpaa der var et stort Kors med Kalk, som ansaaes for tilstrækkeligt Lukke. De ellers saa aarvaagne Lænkehunde lode sig ikke høre. Det var som Korset paa Stalddøren lyste i Maaneskinnet. „Nu ja, jeg redder dog en dygtig Guds Mand“ -- mumlede han og aabnede Stalddøren. Til Karlekamret, som han skulde forbi, stod Døren paa Klem. Han kigede derind og saae trende Karle ligge i dyb Søvn. I Baasene tæt ved stode to smaa Heste. Han løste deres Grimer og trak dem ud. Stenbroen i Stalden og udenfor Bagdøren var skjult med Gjødning, og det lykkedes ham uden mindste Larm at føre Hestene ud. Han trak dem langsomt hen til Søbredden og saae sig ofte tilbage; men Ingen forfulgte ham, ingen Hund gjøede, og det forekom ham næsten selv som et Underværk. Han fandt Erkebispen, hvor han havde forladt ham, i en bedende Stilling. Med en usædvanlig Alvor og med en Ærbødighed, som dog syntes blandet med en Art Rædsel, hjalp nu Kokken, uden at sige et Ord, den høie farlige Prælat op paa den ene Hest; han satte sig selv paa den anden, og de rede tause i stærkt Trav ned mod Stranden. Der ventede en høi alvorlig Ridder og de to lollandske Rømningsmænd dem med en Fiskerbaad, som de havde stjaalet fra Fiskerleiet. Ridderen og begge de vilde Karle bøiede ærbødigt deres Knæ for Erkebispen, idet han med udstrakte Fingre gav dem sin Velsignelse.

Absolution, Syndsforladelse.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Ved Mortens Hjælp steg han af Hesten og traadte ind i Baaden. Kokken lod de fremmede Heste løbe og satte sig paa en Rorbænk. Med faa kraftige Aareslag naaede man en Skude med sort Flag og Vimpel, der laae i nogen Afstand fra Kysten og ventede. Man steg ombord paa Skuden og lod Baaden flyde. Det var endnu ikke Dag, da Skibet med det sorte Flag med god Bør foer mod Øst henad Sundet og uhindret bortførte den vigtige Mand, der selv i sine Lænker havde bandlyst Danmarks Konge.

FØRSTE DEL

SJETTE KAPITEL.

jøborg Slot, som i de sidste Maaneder af Aaret 1295 havde været en kongelig gjestet Borg og Skuepladsen for saa vigtige Begivenheder, stod den følgende Nytaarsmorgen øde og forladt. Porten var lukket og Flydebroen ved den frosne Sø var borttagen. Paa Murtinden over Porten gik ikke Kuren længer paa Vagt; indenfor hørtes der ingen Livlighed og Færdsel; udenfor den sydlige Jord-Skandse og Søens smallere Sammenløb, der gjorde Slotspladsen til en Ø, stod en Galge ved Enden af den saakaldte Kongshauge, hvor Veiene stødte sammen fra Esrom og Gilleleie. I Galgen hang et afsjælet Legeme i en stumpet Lammeskindspels og med et Par store laadne Støvler paa Benene. Et Par Ravne sloges over Synderens Hoved, og det stivfrosne Legeme var omflagret af skrigende Krager.

Den gamle Jeppe Fisker fra Gilleleie, som hver Fastedag pleiede at bringe Fisk til Esrom og til Stegerset paa Sjøborg, gik ved Daggry i stærk Frosttaage, med sin flade Fiskekurv paa Ryggen, tilbage fra Færgestedet ligeoverfor den lukkede Slotsport og stod næsten under Galgen før han blev den vaer. Hans Tjenestekarl, en ung Fiskerknøs, fulgte ham ligeledes med en Kurv paa Ryggen.

„Saa var det dog sandt!“ — sagde den Gamle — „her er gjort rent Bord i en Hast. De utroe Tjenere har faaet Ben at gaae paa. Hvor Fuglen er fløiet, staaer Buret nu ledigt. Vor unge Konge har været vred for Alvor; han gjør, Skam, Ingenting halvt. Nu kan vi fare til Ørekrog med Torsken. Men plager Fanden de Fugle idag?“

„See, see Huusbond!“ — raabte Knøsen — „der hænger han.“

„Kors bevare os!“ — udbrød Jeppe og standsede — „hænger han ikke der ganske rigtig i sit gamle Skind og med Støvlerne,

---

Kure, Vægter.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

jeg hentede ham fra sidste Skanør Marked, dem, han kneb mig med Fragten og de sexten Ørtug for — ak ja, Saalerne er saamænd hele endnu; jeg bad ham just heller ikke slide dem med Helsen. Hu! han seer fæl ud i Ansigtet. Det var intet godt Syn paa fastende Hjerte. Lad os tage os en Slurk, Ole!“ — Han tog en lille Træbimpel frem af Kurven, drak og rakte Bimplen til Knøsen, medens de begge tause med nysgjerrig Gru betragtede den Hængte.

„Herregud! det er dog snart bestilt med et sølle Menneskeskrog!“ — tog den Gamle Ordet igjen og rømmede sig efter den stærke Drik, idet han slog et Kors for sig og gjemte Bimplen. — „Nu ja! jeg siger som før: Løn som forskyldt — Hvo Ulov driver, han Ulov nyder. Om de Døde skal man ellers kun tale Godt, og det maa jeg sige, Jesper Mogensen var i visse Maader en from Mand: Han forsømte hverken Ottesang eller Messe; han gik til Skrifte hver anden Dag; det gjør Ingen af os; men Kragen er ei des hvidere, hvor tidt hun toer sig, og jeg gav intet raaddent Sildehoved for al hans Fromhed. Hvad sagde jeg ifjor til Søren Baadsmand? Pas paa! sagde jeg. Det kunde man da see med et halvt Øie. Vi vil dog bede en oprigtig Bøn for hans Sjæl, Ole! hvorvel han har pruttet os mangen blank Ørtug fra og beskubbet Kongen for flere Skjepper Sølvører, end Ravnen nu har levnet Haar paa hans syndige Hoved. Gid det gaae ham lidt bedre, hvor han nu er, end det gik hans Fanger paa Sjøborg! — meget bedre var det en Skam at forlange; for en ubarmhjertig Husbond var han altid, og naadeløst Herskab er skilt fra Vorherre.“

„Det er saavist et sandt Ord, Husbond!“ — svarede den unge Fisker — „men kunde man ikke næsten sige det samme om vor unge Konge selv? at sige med al Respect og Ære.“

„Om Kongen? er du gal, Ole!“ — udbrød den Gamle hidsig — „er du reent djævleblændt og besat? — er det den Christendom, du lærer i Klosteret? jo, du er mig den rette Karl!“

„Bliv ikke vred, Husbond!“ — svarede Knøsen — „men Sandhed er dog Sandhed, hvad enten hun er besk eller sød, og hvad enten hun pirrer Høie eller Lave i Næsen, siger Pater Gregor, og vi Danske er et frit Folk, som tør mæle høit paa Thinge, hvad enten det er mod Høie eller Ringe. Det veed I saa godt som jeg, Husbond! Kongen er, Skam, ikke den Mand, der lader Naade gaae for Ret, naar det gjælder de Fredløse eller deres Slægt og Venner. Der er nu Marsk Stigs smukke

Døttre, dem har han jo sat i Jomfrutaarnet paa Vordingborg, alene for deres Fader var en fredløs Mand; det var dog ikke meget barmhjertigt; og nu Bispen, som de her saalænge har har pint og plaget, med ham var det en slem Sag, siger Pater Gregor: om han har holdt til med de Fredløse eller den sønderjydske Hertug kan jo Ingen blive klog paa eller bevise ham over; men, ihvilketsomer, han var en mægtig Guds Mand, som kun Vorherre og Paven kunde domfælde, siger Pater Gregor."

„Ja saa! han siger Meget, den Pater Gregor!" — mumlede den Gamle og satte sig tankefuld paa sin Fiskekurv — „men de maae sige hvad de vil, de fromme Herrer, det veed dog jeg: en retfærdigere Konge har vi aldrig havt i Danmark; at han lod den Karl hænge op" — —

„Det var en god Gjerning, Husbond, det negter jeg aldrig" — vedblev Knøsen — „har Slotsfogden just ikke hjulpet Bispen paa Vei, som nok ellers var det, han blev hængt for — saa har han ærligt fortjent Strikken for meget Andet; ham har Kongen ingen Uret gjort; men den stakkels Mads Taarngjemmer og hans Søstersønner, dem har jeg ondt af: de maae nu sidde i Bolt og Jern paa Flynderborg, blot for Øllet var dem for stærkt hin Vaage-Nat i Taarnet. Den, der hjalp Bispen ud" — tilføiede han og saae lidt skjævt med det ene Øie — „det var dog vist ingen Anden, end den Galgefugl Morten Madsvend. Det var baade dristigt og fromt gjort, siger Pater Gregor; derfor har vel ogsaa den hellige Martinus reddet hans Liv og hjulpet ham ud af Landet; men nu er han dog en fredløs Mand, og har Fanden ikke en Finger i hans Sjæl, vil jeg aldrig være ærlig."

„Hør, Ole!" — tog den Gamle nu Ordet med streng Røst og reiste sig — „pas vel paa hvad din skægløse Mund mæler, helst naar du snakker om Fanden eller om Vorherre eller om Kongen! — Hvad Morten Madsvend angaaer, har jeg ogsaa et Ord at sige dig; men først om Kongen! Det er en ond Haand, der ei vil værge sit Hoved, siger man; Kongen er Folkets Hoved, veed du, og naar Hovedet værker, saa værker alle Lemmer; det har enhver tro Dannemand tidt nok fornummet i vor Tid. Vor unge Kong Erik har gaaet svare Ting igjennem fra han var nævestor; men Vorherre har været med ham til denne Time og bevaret baade hans Sjæl og hans Krop, trods Erkebisp og Pavst og hele Kleresiet. Vi er et frit Folk, det er sandt: Enhver kan mæle høit og kjækt hvad sandt er, hvad

enten det er mod Høie eller Lave; men den, der siger et ondt Ord om Kongen, faaer med mig at gjøre, saalænge jeg har Tunge i Mund og Næver paa Skaft. Du er en Grønskolding, Ole! Du veed kun lidt af hvad her er skeet i Landet, medens du laae med Sut i Flab i Svøbet. Havde de Fredløse slaget din Fader ihjel, medens du red paa Kjep, vilde du neppe tage dem i Favn, naar du red med hundrede Heste."

„Det har I, Skam, Ret i, Husbond!" — svarede Knøsen ivrig — „Liv for Liv! vilde jeg sige og slaae Hovedet af dem Alle, hvor jeg traf dem; det var en ærlig Sag og en from Vrede. Men Hevnen er dog Vorherres, og en Konge maa være lidt koldsindigere og klogere, end En af os; han maa heller lide Uret, end sætte Land og Rige i Vove for at holde stivt paa sin Ret" —

„Kjærlinge-Sludder!" — afbrød den Gamle ham — „vil nu Ægget lære Hønen? Retten skal staae, lad saa al Verden forgaae! saadan maa en Konge tænke. Han skal ikke bære Sværdet forgjeves."

„Men, kjære Husbond! der er nu Pater Gregor og alle de fromme Herrer paa Esrom og mange fornuftige Mænd i vor By: de mene dog Alle, at Kongen gaaer for vidt i sin Iver og kun bringer sig selv og hele Landet i Ulykke. Nu er han jo selv kommen i Erkebispens Band derfor; men han tramper dog mod Braaden og gaaer ligefuldt i Ottesang og Messe naar han vil." —

„Den Trods og Ugudelighed tilgiver Vorherre ham nok, tænker jeg" — sagde den Gamle og nikkede. — „Her er vist ingen Bisp i Landet, som vil lukke ham Kirkedøren, fordi Mester Grand har bandet ham paa Sjøborg. Den Gang den stridige Herre blev sat ved Vingebenet, hed det strax, alle Kirker skulde lukkes i Landet; men see, om det skete! om der saa ti Gange kommer Bud derom fra Pavsten i Rom, vil jeg være en Flynder, om det skeer. Siden Erkebispen nu er fri, har det vel ingen stor Nød; i alt Fald har vi før seet, at en dansk Konge kan være i Band og dog bære Spir og Krone til sin Dødsdag."

„Det kan dog blive galt nok endnu, Husbond!" — svarede Knøsen — „uden Pavens Forlov kan han jo aldrig holde Brylup, og det kan have lange Udsigter, saaledes som han nu farer frem mod enhver Kannik og Præst, der har holdt med Erkebispen. Der er den rige Hans Rodis i Kjøbmandhafn, han har jo mistet Alt, hvad han eiede, fordi han sendte Fangen Fil

og Værktøi i Taarnet. Mester Peiter i Lund er det ikke gaaet et Haar bedre, og alt Erkebispens Kirkegods er jo lagt under Beslag. Mage til Dristighed har man aldrig hørt i Christenheden, siger Pater Gregor.“

„I den Sag følger Kongen sine bedste Mænds Raad, men hverken dit eller Pater Gregors!“ — brummede den Gamle — „det maa han og Rigets Raad vide at forsvare. Man har gjort ham det lidt for broget, skal jeg sige dig, og der er Maade med Alt, ogsaa med Fromheden og Taalmodigheden. Vogt dig for Klammeri, Jeppe! sagde min salig Fader — Gud glæde hans Sjæl! — men rager du dog deri, saa driv det igjennem! mod Sten baader det kun lidt at gjenne med Smør; nei, Haardt mod Haardt!“ — —

„Med Forlov, Husbond! saa sagde Fanden, han satte sin Ryg mod en Tjørnebusk“ — afbrød den unge Fisker ham og smaaloe — „men man siger, han fortrød det, der han fornam hvad det hjalp til. Jeg har ogsaa hørt et klogt gammelt Ord iblandt: Kan du ei over komme, saa kryb under, sagde min Moster til mig. Havde vor Konge faaet den Lærdom af den stolte Drost Hoseøl, der lærte ham at svinge Landse og Spær, havde det maaske været godt for Land og Rige, siger“ — —

„Sladder!“ — afbrød den Gamle ham og tog atter sin Kurv paa Ryggen — „den Lærdom kan være god nok for dig og din Moster og Pater Gregor, som siger Alt, hvad du tænker; men hvad der skikker sig for Rotter og Mus vilde klæde Falk og Ørn helt ilde. Ydmyghed er Guld værd; men hvor en Konge vil igjennem, maa han før slaae Porten sønder, end krybe under den i Skarnet.“ Dermed kastede han endnu et Blik til det alvorlige Vidne om Kongens Strenghed og hastige Retspleie, medens han taus og tankefuld skred frem ad Veien mod Gilleleie.

„Men siden I dog holder med Kongen i Alting, Husbond!“ — spurgte Knøsen og fulgte ham — „hvor kan I da forsvare den gale Morten Madsvend eller troe, han kan slippe for Galgen? Han har jo altid holdt til med de Fredløse. At han hjalp Erkebispen fra Sjøborg, veed I ligesaa godt som vi Andre. Jeg saae nok, han var hos Jer lille Juleaften, inden han stak i Søen igjen med den sorte Pilgrimsskude.“

„Vil du beholde hele Lemmer, Gabflab! saa lader du det blive mellem os“ — udbrød den Gamle heftig og vendte sig truende om imod ham — „Hvad Morten Madsvend har syndet, gjør han nu Bod for; den, der stikker i rum Sø ved Juletid

for at tjene sin Gud og Frelser, han er ingen slet Christen, skulde jeg mene, og følgelig heller ingen Landsforræder."

„Men det veed dog Alle" — —

„Sladder har vi nok af. Hvad Morten har havt med Mester Grand og de Fredløse at gjøre, det rager hverken mig eller dig; men det veed jeg: siden han har seet vor unge Konge selv og taget Haandpenge af ham, er han ham saa tro som Guld i sit Hjerte. At den Mester Grand slap ud, var maaske ellers en Guds Lykke" — tilføiede han — „i den Sag, vil jeg selv troe, vor kjække Konge er gaaet lidt for dristig tilværks. Har Morten Kok havt en Finger i det Spil, kan det komme ham dyrt nok at staae; men at han hverken har ment Land eller Konge det ilde, vil jeg give min Hals paa."

„En Gjøgler og Bugtaler og ugudelig Krop er han dog, dertil en fredløs Landløber og en vis Mand til Galgen, hvis han nogensinde sætter Fod igjen paa dansk Grund" — sagde den unge Knøs ivrig — „det er baade Synd og Skam, Husbond, at jer unge smukke Karen vil græde sine blaae Øine røde for hans Skyld."

„Ja saa, slap det derud?" — sagde den Gamle — „du saae vel hellere, hun græd dem røde for din Skyld, naar galt skulde være. Slaa de Griller af dit Hoved, Ole! Kommer Morten igjen inden St. Hansdag, som han lovede Karen og mig, og kan han gjøre Rede og Rigtighed for sig, saa skal du faae Lov til at dandse paa hans Bryllup, men tænker du at sætte Ondt for ham hos mig eller Karen, kan du pakke ind og seile din Sø. Nu veed du min Mening." Med disse Ord gik den Gamle med stærke Skridt frem ad Veien. Den unge Knøs fulgte ham slukøret og taus til de naaede Stranden, hvor Jeppe løste en Fiskerbaad for at seile op ad Kysten med de Varer, han nu ikke længer kunde afsætte paa Sjøborg.

„I maa ikke troe, jeg vil sætte Ondt for Morten" — tog den unge Fiskerknøs Ordet igjen, idet han satte Kurven ind i Baaden og selv steg over paa en Rorbænk efter sin Husbond — „det nytter saa dog ikke: I og Karen har nu eengang forgabet Jer i den Galning; jeg maa selv tilstaae, han er en kjøn og snild Karl og en lystig Fyr, hvorvel han begynder at blive noget til Aars; han kunde jo næsten være hendes Fader. Hjalp han Bispen ud af Fromhed og christen Kjærlighed, har han maaskee gjort en god Gjerning; men det var dog neppe for Vorherres Skyld, vil man sige. Jer lille smukke Karen var

dog bedre tjent med en ærlig ung Karl, end med en fredløs og halvgammel Landløber og“ — —

„Du skægløse Grønskolding! hvad bilder du dig ind?“ — afbrød den Gamle ham heftig og trampede i Jollen — „troer du, der hører kun en glat Hage og et ungt Mælkebrødsfjæs til at stikke en ærlig Karl ud hos min Datter? Ude af Øie, ude af Sind, sige mange unge Folk nuomstunder; men det skal Ingen sige om mig og min Datter. Hører jeg et Ord meer om den Sag af din Mund, Ole! skal det blive det sidste, der skiftes mellem os To. — Men hvad Djævlen er dette?“ — udbrød han forbauset og saae, de vare selvtredie i Baaden — „hvor kom den Karl fra?“

„Vil I for gode Ord og Betaling sætte en Reisende over til Skanør, Godtfolk!“ — spurgte en høi Herre, der pludselig reiste sig fra en Rorbænk i Jollen, hvor han syntes at have skjult sig under Seilet. Han havde en smudsig Bondekofte paa; men den passede ham slet, og under den stak et ridderligt Axelskjærf frem tilligemed et prægtigt forgyldt Sværdhefte. Han syntes forgjeves at ville skjule en stor Pandeskramme under Gedeskindshætten. Hans kolde blege Ansigt og skye Blik under de rustfarvede sammengroede Øienbryn indgjød ingen Tillid; han talede Dansk, men med noget Norsk i Tonen, der dog ikke syntes ham naturligt, men snarere Efterlignelse eller Vane.

„Hvad har I at gjøre her i min Jolle?“ — brummede Jeppe Fisker og maalte ham med et kjækt Blik. — „Vil I til Skanør, hvi søger I da ikke til Færgestedet?“

„Kongen har jo ladet alle Færger beslaae for den rømte Erkebisps Skyld“ — svarede den Fremmede — „hver Mand veed, Grand er flygtet tilsøes herfra, og dog jage de dumme Mennesker endnu efter ham her baade Nat og Dag. Ingen Kat kan jo komme fra Landet, og her er neppe en Skov eller Mose meer, hvor en Ven af den fromme Erkebisp kan skjule sig. Jeg seer, I holder mig for en Rømningsmand; det nytter vel ikke, jeg fordølger Jer hvad sandt er: Jeg er en forfulgt Mand; red mit Liv og før mig til en Skibshavn, hvorfra jeg kan undkomme! jeg skal rigelig forskylde Jer det.“

„Nu ja!“ — sagde den gamle Fisker, og hans mørke Blik formildedes — „En ærlig Mand kan ogsaa komme i Ulykke, det har man før seet: tidt maa Den rømme Land og Rige med Skam, som siden kan vende tilbage med Ære. Vinden er god; min Jolle kan nok holde den Fart ud; men først vil jeg vide hvem I er og for hvad Sags Skyld I er fredløs.“ —

„Fredløs?“ gjentog den Fremmede og studsede — „hvo siger, jeg er fredløs ved Lov og Ret, fordi jeg flyer Ulov og skjændig Uret? Jeg er en Frænde af den store Erkebisp Grand, som man her saa skammelig og uretfærdig har mishandlet; vil jeg ikke udsætte mig for den samme tyranniske Behandling, Vor Herre og fromme Mennesker har befriet ham fra, er jeg nu nødt til at søge Frelse ved Flugten.“

„Men eders Navn? Herre!“ — tog Fiskeren atter Ordet, idet han pludselig satte Aaren imod en Sten og skjød Jollen saa voldsomt ud i Søen, at baade den Fremmede og den forbausede Tjenestekarl tumlede om paa Rorbænken. — „I vil altsaa ikke kaldes fredløs?“ — vedblev han rolig, medens den Fremmede reiste sig og saae med ængstelig Mine den vide Kløft mellem Jollen og Landjorden — „jeg skulde dog næsten troe, I var det. Skulde I ikke for en Feils Skyld hedde Væbner Kagge med Skrammen? Var I med at slaae Kongens Fader ihjel i Finnerup Lade, og er det Jer, der nu nylig har stræbt Kongen selv og Drosten efter Livet, saa maatte jeg være en Skabhals, om jeg rørte en Haand for at føre Jer til anden Frihavn, end Galgebakken.“

Den Fremmedes Ansigt havde fordreiet sig frygteligt; som krampagtig foer hans Haand under Koften og rev et langt blinkende Riddersværd frem. „I sætter mig enten strax her iland eller fører mig til Skanør Havn, hvem Djævlen jeg saa er“ — raabte han — „den Væbner, Danmarks største Mand gav Ridderslaget, lader sig ikke føre til Torvs med Torsk og Flynder af en lumpen Fisker.“

„Store Ord og fedt Flæsk hænger ikke fast i Halsen“ — svarede Jeppe Fisker rolig og svang den tunge Aare over sit Hoved som en Landse — „her staaer jeg paa min egen Grund, og her er jeg Herre. Kast jer Dyrendal fra Jer, Hr. Sprinkelben, eller I faaer En over Skallen, saa I glemmer Ridderslaget, den største Mand gav Jer. Var den Mand forresten Marsk Stig Andersen“ — tilføiede han — „saa behøver I nu hverken at nævne mig jert smukke Navn eller jer Bedrift; saa var I ligesaa vist med Marsk Stig og Graabrødrene i Finnerup Lade, som I nu er med Jeppe Fisker paa Veien til Dommen og Galgen.“

„Det vil vi see“ — raabte den Fremmede, som rasende, og foer imod ham med det dragne Sværd, men tumlede i samme Øieblik bevidstløs tilbage i Jollen, idet Hætten fløi af hans Hoved for et Slag af Jeppe Fiskers jernbeslagne Aare.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

FØRSTE DEL

„Tag Dyrendalen fra ham og svinebind ham, Ole! medens jeg sætter Seil til!“ — sagde den gamle Fisker rolig, idet han kastede Aaren og gav sig ifærd med Seilet — „Den Tøraf døer han ikke af. Vil Kongen unde ham Livet, staaer det til ham; men Ingen skal sige, gamle Jeppe Fisker holdt til med det Slags Fredløse og lod en Kongemorder slippe helskindet fra Gilleleie.“

Den unge Fisker adlød sin Husbond; snart var Seilet udspilet, og Fiskerjollen foer rask hen langs Kysten med den bundne Fange.

Jeppe Fisker havde ikke taget feil: hans Fange var den berygtede Aage Kagge, der var dømt fredløs med alle dem, der personlig havde taget Deel i Kongemordet paa Erik Glipping. Han var traadt i den norske Konges Tjeneste, men havde nu vovet sig til Danmark, for at bringe Marsk Stigs Døttre derfra, og, som det lod til, i andre mindre fredelige Hensigter. At han havde været med ved den gale Mads Jydes Stimandsangreb paa Kongen, havde Drostens Jægere bevidnet, og at det var ham, der havde tilføiet Drost Aage det snigmorderske Saar, da han med Marsk Stigs Døttre red ind ad Porten til Vordingborg Slot, var der al Sandsynlighed for. Enhver Stadsfoged og Slotshøvedsmand i Landet havde Befaling til at efterspore og paagribe ham, hvor han fandtes. Som fredløs, kunde han desuden fældes af Enhver, der kjendte ham. Skjøndt han i Almindelighed, som alle hine fredløse Kongemordere, var i høi Grad forhadt, var der dog endnu eet Hjerte i Landet, som slog deeltagende og kjærligt for ham: det var den fangne Jomfru Ulricas lunefulde urolige Hjerte.

SYVENDE KAPITEL.

Samme Nytaarsmorgen, da den fredløse Ridder blev fangen, slumrede Marsk Stig yngste Datter i urolige Drømme i det saakaldte Jomfrutaarn paa Vordingborg Slot, medens Søsteren alt reiste sig paaklædt fra sin Bønskammel og lyttede med foldede Hænder til Ottesangen fra Slotskapellet. Et svagt Glimt af Dagslyset faldt ind til dem i det høie rummelige Taarnkammer.

„Hjælp! Hjælp!“ — raabte Ulrica og foer op — „sover du? Margrethe! ak, det var forskrækkeligt! — det var dog vel kun en tosset Drøm?“

„Hvad fattes dig? kjære Søster!“ — spurgte den stille Margrethe og greb kjærlig Søsterens Haand — „Nu har du vist drømt igjen om den ulyksalige Ridder Kagge“ — —

„Du kunde gjerne være lidt artigere, Søster! Saa meget ulyksalig er han vel ikke, naar jeg drømmer om ham. Vidste jeg kun, han var i Sikkerhed!“

„Bed til Gud og vor hellige Frue, at hans grimme Billede maa udslettes af din Sjæl!“ — vedblev Margrethe — „med ham kan det dog aldrig faae nogen god Ende. Al den Høihed og Herlighed, han har lovet dig, er ogsaa kun tomme Luftslotte, som der ingen Sandhed er i.“

„Sandhed hid og Sandhed did, Søster! hvad du kalder vore Luftslotte er dog langt bedre, end dette alt for sande Fængselsslot; og hvor kan du kalde Hr. Kagge grim? hans kjække Varulveøienbryn finder jeg netop allerkjæreste. Ak, bedste Søster! jeg drømte, han var i Livsfare; han stod i Lænker for mig og bad mig bønfalde Kongen om hans Liv.“

„Han er visselig din onde Engel, Ulrica!“ — svarede Margrethe — „hans Skyld er det, vi nu sidde her. Havde du kun aldrig troet hans Smiger og falske Tunge! han elsker dog Ingen i Verden uden sig selv.“

„Hvor kan du sige det? Søster! har du ikke selv hørt hvor dyrt han har svoret at bringe os i Frihed eller lade sit Liv?“

„Men da det gjaldt at holde Ord som en tro og mandhaftig Ridder, havde han dog sin egen usle Hevn og sit Liv kjærere, end vor Ro og Frihed“ — svarede Margrethe — „han hvæssede

dog Pilen, vor troe Mads Jyde udskjød; men før den fløi fra Strængen, havde han taget Fod i Haand og ladt os Alle i Stikken."

„Men han fulgte os dog med Livsfare lige her til Porten, og havde du ikke havt Drosten kjærere, end baade mig og dig selv, havde vi nu ikke siddet her."

„Kunde vor Frihed kun reddes ved Niddingsdaad og Snigmord, maatte vi før sidde fangne vor Livstid" — svarede Margrethe — „Havde den ædle Drost Aage været vor Fjende, som han viste, han var vor Ven, skulde jeg dog ikke have forladt ham i den Tilstand og ladet ham forbløde sig uden Hjælp og Pleie. Jeg vilde før sidde i Fangenskab til min Dødsdag, end flygte med en feig Snigmorder og mistænkes af den ædle Drost for mindste Lod og Deel i hin Udaad."

„Du er ogsaa alt for samvittighedsfuld, Søster Magrethe! mod mig er du rigtignok en halv Engel; men tilstaa mig kun: alene for Vor Herres Skyld var det vist ikke, du blev og tog dig saa høimodig af Drosten: han er en ganske smuk ung Mand, hvorvel han ikke kan lignes med Ridder Kagge, og jeg har nok seet hvor mildt eders Øine mødes, hvergang du forbinder ham; du gjør ham dig virkelig særdeles forbunden" — —

„Bliv ikke ond, kjære Ulrica!" — svarede Margrethe og blev blussende rød — „hvad Ondt er der i, at jeg pleier ham af et godt Hjerte?"

„Plei ham med saa godt et Hjerte, du vil! det har jeg jo aldrig sagt der var noget Ondt i; kald ham kun hvert Øieblik den Ædle og den Fromme, ret ligesom han var den eneste brave Ridder i Christenheden! men saa lad mig dog have Lov til idetmindste at undskylde Ridder Kagge og ængste mig for ham, naar han styrter sig i Livsfare for min Skyld! Saa ganske i sin Orden var det just ikke, at han forlod os, da vi bleve fangne; derfor skal jeg ogsaa nok skose ham dygtig, naar vi sees; men hvad skulde han gjøre mod saa mange? Naar han undveg, kunde han dog have Haab om at redde os, saalænge han selv var i Frihed. At han overfaldt Drosten i den mørke Port, uden at lade blæse i Trompet for sig, nu ja, det saae rigtignok heller ikke saa smukt ridderligt ud; men mod aabenbar Overmagt er List jo tilladelig i enhver Feide, og det var dog et dristigt Foretagende, som maaske endnu kan koste hans Liv, hvorvel det hverken hjalp til eller fra. Ak, vidste jeg kun, han var i Sikkerhed, vilde jeg gjerne være taalmodig og finde mig i dette Fangenskab nogen Tid endnu. Naar Kongen faaer

at vide hvad jeg nu veed, maa han dog gjøre Afbigt og behandle mig som en Prindsesse."

„Ulyksalige! hvad siger du?" — udbrød Margrethe forfærdet og blegnede — „hvilket afsindigt Menneske har indbildt dig — —"

„Det var altsaa dog Hemmeligheden, du aldrig vilde ud med, min fromme Søster!" — afbrød Ulrica hende med et hoverende Smil — „Jeg havde besluttet at fordølge dig min Opdagelse til jeg kunde vise dig hvad den var god til; men nu skal du vide, at Ridder Kagge er mig mere tro og hengiven, end du: medens du kun har tænkt paa den saarede Hr. Drost, har min fredløse Ridder ladet mig gjette hvem jeg er og sendt mig en Budstik, som er vigtigere end al Verdens Droster. Denne Runespaan maa kunne aabne os ethvert Fængsel i Danmark." Med disse Ord fremtog hun med triumferende Mine en lille fint udskaaret Trætavle, hvorpaa der var afbildet et fyrsteligt Vaaben med tre kronede Leoparder og med Ulricas Navn nedenunder i Runeskrift, ved Siden af Prindsesse Meretes, Kong Erik Eriksøns og Junker Christophers. „Seer du" — sagde hun og kneisede — „de tre kronede Leoparder staae i Kongens store Segl, Klemme; jeg veed endnu kun saa halvt om halvt Sammenhængen; men saa Meget har jeg dog nok kunnet slutte mig til af alle de forblommede Vink, man har givet mig: Kongens Fader maa have været hemmelig gift med en høibaaren Dame af Marsk Stigs Slægt. Det har sagtens været en farlig Sag, siden han havde en anden til Dronning; men jeg er dog ligefuldt hans Datter og følgelig Prindsesse Meretes og Kongens Halvsøster, hvorvel Ingen maa vide det. Min stakkels Moder har nok lidt stor Uret og taget sig sin Død derover; men det har din Fader og hans Frænder jo strengelig hevnet; mig har man opdraget i Marskens Hus, som din Søster, derfor maa jeg nu dele den Forfølgelse, der gaaer over din Slægt."

„Ak! tro dog ikke et eneste Ord af det ulyksalige forvirrede Eventyr! kjære Ulrica!" — udbrød Margrethe og brast i Graad — „brænd de Ulykkesruner og tro mig! du er visselig min Søster; men al den Snak om en høiere Fødsel kan kun bringe dig Skjændsel og Forsmædelse."

„Det vilde du neppe sige, naar du havde seet dit eget Navn ved Siden af Kongers og Fyrsters" — svarede Ulrica og kneisede stolt, medens hun betragtede Trætavlen med blinkende Øine. — „Og see!" — vedblev hun, idet hun vendte den om — „her staaer den norske Hertug Hakons Løveskjold og Stamtræ; det naaer lige op til den store Harald Haarfager; og seer du, der

FØRSTE DEL

staaer min troe Ridder Kagges Navn ved en Sidegren ligesom mit; han regner ogsaa sin Byrd fra Konger og Fyrster; og husker du hvad gamle Moer Else spaaede mig paa Hald? jeg skulde blive til en fornem Prindsesse engang, sagde hun, og faae en smuk og rig Brudgom af fyrstelig Byrd.“

„Ak, kjæreste Søster!“ — udbrød Margrethe bekymret — „din barnagtige Glimrelyst gjør din Sjæl til en Bold for en æreløs Storpraler. Den Familiesorg, der drog Ulykken over Landet, som over vor berømmelige Slægt, kan kun en ond Aand have tilhvisket dig, som en Kilde til Hæder og Lykke. Trælleblod men aldrig Fyrsteblod rinder i den Mands Aarer, der kunde afbilde dig som en Ære, hvad du maatte døe af Gru over, hvis du troede, det var sandt, og vidste hvilken Byrd der i Sandhed er høi og hæderlig.“

„Det er Skade, at du ikke er bleven Præst, Søster!“ — sagde Ulrica og slog Nakken tilbage — „Var Sagnet om min høie Fødsel kun et løst og usandt Rygte, kunde det neppe have saa vigtige Følger her i Landet. Du har dog selv troet, det var sandt, siden du aldrig har villet betroe mig det; men jeg har længe havt et Nys derom. Gamle Moer Else paa Hald turde

ikke ret komme frem dermed; men det maa du dog selv tilstaae: Enhver, som har kjendt os og vor Slægt, har altid bøiet sig langt dybere for mig, end for dig, hvorvel du var den ældste, og jeg har tidt seet Folk pege efter mig, naar jeg var smykket, og hørt dem hviske: see, der gaaer den lille Prindsesse, see! hun blinker med de smukke Øine ligesom Kong Glipping."

„Arme, arme Søster!" — udbrød Margrethe og sluttede hende grædende i sine Arme — „har du kunnet høre slige Haddingsord og udholde det? — har man kunnet smigre dit forfængelige Barnehjerte med et Glimmernavn, der skjulte den bittreste Haan og Foragt? — Arme, arme Ulrica! din største Ulykke er dog din Sjæleblindhed; den gjør dig endog hovmodig af din egen Jammer og Skjændsel. Ak! gruede du kun med mig for hint Sagn, som for en Røst fra Afgrunden, saa vidste jeg dog maaske Trøst og Raad for dig: saa vilde jeg græde med dig og bede vor kjære hellige Frue give dig det Haab, hun gav mig, naar sommetider al den Rædsel, jeg saae og hørte i min Barndom, blev mig en gruelig Drøm, og det var ligesom en Engel hviskede i min Sjæl: det var Vanvid, det var Misforstand og Skuffelse tilhobe. Ak, Moder, Moder! hvorledes skal jeg holde hvad jeg lovede dig og bringe dette forvildede Barn frelst i dine Arme!"

„Nu bliver du kedelig igjen, Søster Margrethe! med al din Kjærlighed og Fromhed og Samvittighedsfuldhed" — afbrød Ulrica hende fortrædelig — „Moder var jo dog kun min Pleiemoder; det kan jeg nok begribe: hun talte jo næsten aldrig et kjærligt Ord til mig, og jeg saae aldrig hendes Ansigt for det sorte Slør. Hvem min rette Moder var, kunde du gjerne sige mig, naar der var nogen ret søsterlig Kjærlighed i dig; men du er da heller ikke min Søster. Jeg var tilfreds, du sad vel i et Kloster; der kunde du sørge og bede for mig saameget du vilde, uden at plage mig dermed. — Dog nei, saa skulde jeg skilles fra dig; det kunde jeg dog ikke udholde" — tilføiede hun kjærlig. — „Jeg er nu eengang et Verdensbarn, kjære gode Margrethe!" — vedblev hun barnlig og klappede Søsteren paa Kinden — „det har jeg jo sagt dig hundrede Gange. — Alle de Ulykker, der er skeet i vor Barndom eller før jeg blev fød, har jeg jo Intet seet til og ingen Deel havt i; hvor kan du forlange, jeg skal bekymre mig derom? hvad kunde det ogsaa nytte, om jeg nu satte mig til at jamre med dig derover? hvad vore Forældre eller deres Frænder har lidt og gjort ilde i, det maa vor kjære hellige Frue bede Vor Herre gjøre godt, eller tilgive dem; men det kan jeg jo ligesaalidt gjøre ved, som du. Jeg takker min

Gud og Skaber og vor hellige Frue, at jeg er bleven til i denne smukke Verden, og jeg skammer mig ikke ved min Fødsel, om jeg ogsaa kun er en halv Prindsesse. Den Jammer og Skjændsel, du endelig vil have mig til at fortvivle over, skjøtter jeg slet ikke om at sætte mig ind i; enten er det Snak tilhobe, og saa er der jo Ingenting at jamre over, eller det er sandt, og saa maa jeg jo være fornøiet dermed, som med enhver Tilskikkelse, saa er jeg dog et Slags Prindsesse, og hvad Skam kan jeg have af, at man kalder mig hvad jeg er, og at en Ridder af fyrstelig Æt beiler til mig og vil føre mig til den Hæder, der tilkommer mig med Rette?“

„Gud hjælpe dig for Hæder og for Beiler, stakkels Søster!“ — svarede Margrethe — „der er ikke et sandt Ord i Ridder Kagge. Enhver veed jo, han er fød her i Landet af bedre Byrd, end han er værd; først siden han blev fredløs og kom til Norge har han fundet paa at fornegte sin egen Slægt og regner sig paa en skammelig Maade til den norske Fyrsteslægt. Slig æreløs Opdigtelse maatte vise dig hvad Mand han er, hvis du ikke delte hans vrange Higen efter den Høihed, der ingen Ære er ved.“

Under denne Samtale havde Ulrica iført sig sine Helligdagsklæder, og det var blevet fuldkomment lyst. „See nu paa mig!“ — sagde hun og speilede sig i det blanke Skjold paa Væggen — „behøver jeg nu virkelig at skamme mig saa grumme meget over min Tilværelse eller ønske, jeg aldrig var fød? — det var jo skammeligt og ugudeligt. Oprigtig sagt, Søster! skulde jeg drage alt Det i Tvivl, Ridder Kagge har sagt mig om min Herkomst og fagre Skikkelse, maatte jeg ogsaa tvivle paa mine egne Øine, og ethvert Speil, jeg saae, maatte være ligesaa falsk en Smigrer, som du anseer ham for.“

„Speilet er visselig en falsk Smigrer“ — svarede Margrethe — „det viser os kun Skallen og den glatte Hud, men skjuler Benraden og Dødsbilledet i os; det blender Øiet og fordærver Sjælen, jo meer Behag vi finde i Koglebilledet, det viser os i vor Forfængelighed. Havde du hørt de overdrevne Artigheder, Hr. Kagge har sagt mig, inden han saae dig fuldvoxen og fandt et villigere Øre hos dig for sine smukke Talemaader og dristige Planer med vore tabte Godser og Rettigheder, saa havde du neppe skaant ham meer for Latter og Spot, end du skaante den taabelige Hr. Palle.“

„Ak, hvor du dog er græsselig urimelig, du kjære fromme Søster!“ — afbrød Ulrica hende — „den tykke dumme Hr. Palle

er jo kun skabt til at gjøre Nar ad. Jeg veed nok, Ridder Kagge var engang lidt forelsket i dig; men det tilgiver jeg ham gjerne, siden det saa vel er gaaet over; du var jo dog paa en Maade min Søster, og jeg var dengang kun et halvt Barn. Du vilde nok havt, han skulde sukket sig rent ihjel over din Kulde; men det var for Meget forlangt af en ung smuk Ridder. Skal han nu endelig være en troløs og ustadig Elsker, fordi han tog feil af os Søstre, inden han rigtig kunde hitte Rede i sit eget og vore Hjerter? Hvad kunde han for, du var saa kold og utaalelig from? og var det da saa utilgivelig en Synd, at han tilsidst fandt mig ligesaa kjøn og maaske lidt til?“ —

„Kjære forblindede Barn!“ — sukkede Margrethe og klappede Søsteren paa Kinden, idet hun strøg de krøllede gule Lokker fra hendes Pande — „maa du da søge en tom forfængelig Grund til enhver Sjælsfornemmelse, du ret skal forstaae? Aage Kagge var Fader en hengiven Væbner; det er sandt; han var en ivrig Deeltager i hin skrækkelige Hevndaad, du nu troer, du veed Grunden til; men var denne Grund ikke falsk, og er du i Sandhed hvad du troer at være; hvor kan du da uden Rædsel række din Haand til en Mand, som var med i Finnerup Lade?“ Hun holdt inde og foldede sine Hænder som til en stille Bøn, idet hun bøiede sit Knæ paa Bønskammelen og hvilede det skjønne Hoved paa Breviaret.

„Søster, kjæreste Søster! du har forskrækket mig“ — udbrød Ulrica og var bleven ganske bleg — „der foer mig et fælt og blodigt Billede forbi. Ak du har Ret — det har jeg aldrig tænkt paa; er det Sandhed med min Fødsel, burde jeg jo aldrig have Hr. Kagge kjær; og dog, jeg saae jo aldrig hin ulykkelige høie Herre, der faldt i Finnerup Lade. Skulde jeg hade alle dem, der voldte hans Død, maatte jeg jo ogsaa hade min Moder og din Moder og Fader Stig. Ak! du har dog Ret, Søster! vi maae aldrig tænke paa vor Skjæbne i Verden, naar vi vil være glade blandt andre Mennesker; vi maae enten glemme Alt, hvad der er skeet om os, eller gaae i Kloster og sige den skjønne lystige Verden god Nat. Men det kan jeg ikke, kjære Søster! bed du for mig! jeg vil glemme hvad det ikke er godt at tænke paa; jeg kan dog ikke hade nogen Sjæl i Verden; og den, der elsker mig ret heftigt, maa jeg elske igjen, i hvem han saa er, og for hvad Bedrift han saa er fredløs og forfulgt.“ Hun brast i heftig Graad og holdt de lange gule Lokker for Øinene.

Breviar, Bønnebog med Udtog af Skriftsteder. (I.)

FØRSTE DEL

„Kjæreste Ulrica! græd ikke! jeg vil bede for dig saa længe jeg lever“ — sagde Margrethe — hun reiste sig hastig fra Bønskamlen og sluttede Søsteren kjærlig i sine Arme. „Vi har jo ikke engang sagt hinanden et glædeligt Nytaar. Gud og vor kjære hellige Frue gjøre dig from og taalmodig og lyksalig og give os begge, hvad der er gavnligst for Sjæl og Salighed! Græd ikke, kjæreste Ulrica! har jeg talt haardt til dig og bedrøvet dig, saa tilgiv mig det for Moders Skyld! hun bad mig formane dig og vogte din Sjæl for de forfængelige Tanker; men jeg seer det jo, du er god og from og velsignet. — Græd kun ikke!“

„Ja, vil du saa aldrig meer tale ilde om Ridder Kagge eller forlange, jeg skal glemme ham og lade være at drømme om ham? for det kan jeg ikke; det vil jeg ikke.“ Med disse Ord tørrede Ulrica sine Øine med det lange Haar og tittede skalkagtigt ud paa Søsteren mellem Fingrene.

„Elsk i Guds Navn enhver Menneskesjæl, som der er Gnist

af Guds Kjærlighed i!“ — svarede Margrethe — „men vær kun ikke bedrøvet!“

„Nu ja, det kan jeg forstaae“ — sagde Ulrica og tog Haanden fra Øinene; hun loe og kyssede Søsteren heftigt — „Et glædeligt Nytaar, Søster Margrethe! gid du maa faae den smukke Drost til Mand inden Aaret er omme! og gid vi var vel ude af dette Bur, inden Skoven er grøn og Fuglene de sjunge!“ Dermed begyndte hun at dandse om med den stille Søster paa Fængselsgulvet, idet hun sang:

„Jeg veed vel, hvor der stander et Slot,
Det er saa vel beprydet
Med Sølv og med det røde Guld,
Med udhugne Steen opmuret.“

„Stille, stille! kjære Søster! der kommer Nogen“ — bad Margrethe. Ulrica lyttede, og da hun hørte, man udenfor tog Jernstangen fra Fængselsdøren, satte hun hastig sit Haar i Orden for Speilet og paatog sig pludselig en noget stiv og fornem Mine. Døren aabnedes, og en lille vever Terne traadte ind for at hjælpe dem med Paaklædningen og bringe dem den sædvanlige Morgenforfriskning. „Godt nyt Aar med vor Frue og St. Joseph, ædle Jomfruer!“ — sagde Ternen og neiede, idet hun satte den varme Ølostskaal paa Bordet. Husbond lader Eder spørge, om I siden vil age til Høimesse med hans Frue. Her er kommet Fremmede inat“ — tilføiede hun meddelelseslysten — „de har sovet histovre i Ridderloftet; men der skal gjøres Stads af dem; de skal herover til Davre i Fruerstuen, og der er lagt i Kaminen paa Høienlotfstillien. Det er tre fremmede Herrer fra Kongen; man troer, Drosten vil reise.“

„Reise?“ — gjentog Margrethe og blev blussende rød — „ak ja“ — tilføiede hun stille — „muligt er det vel, naar det er nødvendigt. Nogle Dages Rolighed vilde rigtignok være ham tjenligst. Følg mig til Fruerstuen, lille Karen! Maaske det haster med Forbindingen.“

„Nei, bi og see dog først om mit Haar sidder rigtigt!“ — sagde Ulrica — „Glædeligt Nytaar, lille Karen! en Kjærest inden idag et Aar!“

„En Brudgom vil Jomfruen vel sige, for Kjærester kan man have nok af hvert Aar“ — svarede Ternen og smaaloe — „Haaret sidder nydeligt, Jomfru Ulrica! havde jeg saa deiligt et

---

Ølost, Mælk, som koges og skilles ad med Øl.

Silkehaar og dertil Perlebaand og Hovedguld, som I, vilde jeg, saamænd, aldrig ønske at faae Konehuen paa i mine Dage; men mit Haar vil jeg gjerne skjule jo før jo heller: hvergang min Kjærest har faaet Utak af Husbond, maa jeg altid høre, det er stridt og stakket. I er saa smal som et Rør, Jomfru Ulrica!“ — vedblev hun og betragtede hendes Paaklædning og smekkre Skikkelse — „Nu kan man da see, I er en fin og fornem Ridderdatter og ingen Terne eller Fadeburpige. Kunde jeg saaledes skyde Ham, vilde min Kjærest gjøre store Øine. Men jeg saae strax, I var fød til at slide Silke og Skarlagen. Der stikker Andet under de Vadmelskaaber, end Piger af vor Stand, sagde jeg til Maren Nøglekvinde, saasnart vi saae Jer; og da Husbond saa siden blev saa artig imod Jer, og hans Frue sendte Jer alle de deilige Klæder og Smykker Juleaften, saa mærkede vi nok, det var sandt, vi havde fornemme Fugle i Bur, om ikke selv en Prindsesse, som Nogle jo vil sige. Den løvgrønne Snøretrøie klæder Jer dog allerkjærest, Jomfru Ulrica! men var jeg i Jomfru Margrethes Sted, vilde jeg ikke bære en hvid Ærmekjortel Nytaarsdag; det seer dog saa sørgeligt ud, og det er intet godt Forvarsel for Aarets Lykke og Glæde.“

„Min Farve var Liglagenets siden Fader og Moder døde“ — svarede Margrethe med et dybt Suk — „men kom nu, lille Karen! medens du mynstrer Klæder og Pynt, kan mangen Messe synges til Ende.“

„Med Ottesangen er det forbi, og der er god Tid til Høimessen“ — sagde Ternen — „Tag dog lidt Davre, Jomfru Margrethe! det gaaer dog ikke an at age til Kirke eller forbinde Drostens Nakke paa fastende Hjerte.“

„Det siger jeg med, lille Karen!“ — sagde Jomfru Ulrica og loe skjelmsk, idet hun ivrig gav sig ifærd med Ølosten — „Saa Drosten er nu frisk og vil reise?“ — vedblev hun — „det maa ogsaa være haardt for saa tapper en Herre at ligge saa længe under Jomfrupleie, tilmed naar han har Skavanken i Nakken.“

„Skammen er ikke hans, men den Krysters, der ikke turde træde ham under Øine!“ — svarede Ternen — „ikke sandt? Jomfru Margrethe!“

„Det mener min Søster vist ogsaa“ — sukkede Margrethe — „Men kom! mig synes, det ringer“ — —

„Det har langt frem. — Du er, visselig, alt for from, Søster!“ — sagde Ulrica med en skjelmsk drillende Mine — „Du glemmer næsten hver Morgen din Davre over Messen, og det ringer tidt for dine Øren meget for tidligt. Men det er sandt, Drostens

Nakke skulde der jo ogsaa sees til inden Messen, og det sinker dog altid noget. Nu kommer jeg. Tag mig dog med! Nu kommer jeg strax; jeg vil ikke oftere lukkes inde her alene. Ak ja, Søster! havde jeg ikke dig, blev jeg et ugudeligt Skarn og sov fra Messen hver Morgen. Du kan da takke Drostens Nakke for, at du aldrig sover over dig. Bi dog! nu kommer jeg.“ Hun drak Tinskaalen ud og skyndte sig ud af Døren med Søsteren og Ternen.

OTTENDE KAPITEL.

ra Jomfrutaarnet, der tilligemed det gamle Valdemartaarn ved Kapellet stod i den nordre Halvkreds af Slottets Ringmur, førte en hvælvet Løngang til den store fliselagte Høienloftstillie eller Hovedbygningens Forsal, hvorfra man havde Indgang til Fruerstuen, Riddersalen og Slottets andre talrige Gemakker; her var ogsaa Hovedindgangen fra Slotsgaarden over den saakaldte Høienloftssvale eller Altanen paa den høie Plankestrappe, der med sit fremstaaende Bislag og det lange Jernrækværk dannede Høienloftsbroen. Ligeoverfor de to nordre Taarne stode mod Søkanten i den sydlige Halvkreds af Ringmuren de stærkeste Befæstningstaarne, Ormen og Vandtaarnet. Over Høienloftstillien stod det egentlige saakaldte Slotstaarn, og over Kapellet et lille Klokketaarn. Midt paa Slotspladsen, hvor siden det bekjendte Gaasetaarn blev opført, stod en høi Flagstang med det kongelige Vaaben, de tre kronede Leoparder med en hel Deel gyldne Hjerter. Den cirkelrunde Mur, der med sine høie Tinder og Taarne omgav hele Slottet, var udvendig omringet af Jordvolde og dybe Borggrave. Da Slottet ofte beboedes af Kongen og hans hele Hofstat, var det smukt vedligeholdt og rigelig forsynet med Boskab og allehaande Bekvemmeligheder. Slottet var en af Landets vigtigste Fæstninger. Besætningen af Huskarle og Krigsfolk var ikke ubetydelig; der boede desuden mange Smaafamilier af Betjenter og Haandværkere omkring ved Staldbygningerne og udenfor den velbefæstede Port i den saa-

---

Bislag, Udbygning til Skærm over en Dør.

kaldte Forborg. Hvergang Kapelklokken om Morgenen lød til Ottesang, gik Høvedsmanden med sine Huskarle og Slottets Haandværkere og Betjenter med deres Koner og Børn fra alle Slottets Bygninger til Kapellet over den store runde Slotsplads, der da saae ud som et Kjøbstedstorv om Søndagen. Nu kom de tilbage fra Kapellet med deres slukte Lygter i Hænderne.

De fangne Jomfruer bevogtedes uden al Strenghed. Naar de blot ledsagedes af en Terne, stod næsten hele Slottet dem aabent; kun maatte de finde sig i at indelukkes om Natten i Taarnet, som aldrig aabnedes før det blev lyst; og Portneren havde kun Tilladelse til at aabne dem Slotsporten, naar de ledsagedes af Slotsbefalingsmanden selv eller hans Familie enten til Bykirken eller paa de sædvanlige Spadseregange gjennem Abildhaven til Fruerlunden, Slottets Dyrehauge, hvor man selv paa denne Aarstid undertiden forlystede sig med Falkejagten, en Fornøielse, som Ulrica lidenskabelig elskede, men Margrethe kun for hendes Skyld tog Deel i.

Da nu Jomfru Ulrica med sin Søster og Ternen traadte ud af den dunkle Løngang i Forsalen, løb hun som sædvanlig strax hen til et af de lange Buevinduer og aandede sig et Kighul paa en af de smaa frosne Glasruder for at see ud i Slotsgaarden. „See! see!“ — sagde hun glad — „Vi faae den nye gule Karm til Kirken idag, og see! der ride de tilvands med de Fremmedes Heste. — Hillemænd! de har lange Silkedækner paa, og der er kongelige Staldkarle med. See! nu kommer Slotsherren herover med Drosten og de fremmede Herrer. Den ene er jo kun en Kannik! men hvad er det for to snurrige Herrer med de tydske Huer?“ —

„Lad os gaae ind i Fruerstuen!“ — sagde Margrethe — „det sømmer sig ikke, de træffe os saa tidlig her alene paa Tillien.“

„Man kan da heller Ingenting see og fornøie sig overfor den kedsommelige Sømmelighed!“ — sagde Ulrica fortrædelig og fulgte langsom og rokkende Søsteren ind i Fruerstuen.

Strax efter aabnedes Døren fra Høienloftsbroen, og Drost Aage traadte ind i Forsalen med Kongens Skriftefader, Mester Petrus de Dacia, og de to tydske Mestersangere, ledsaget af Slotsbefalingsmanden, Hr. Ribolt, en høi anseelig Mand i stiv ridderlig Dragt. Slotsherren traadte sidst over Tærskelen og lukkede Døren for Varmen, som alt begyndte at udbrede sig fra den store blussende Steenkamin. „Paa Kongens Vegne“

— sagde han med en vis Høitidelighed og tog den høie Fjærhat af — „velkommen i hans Høienloft, velbaarne Herrer! her er han eders Vert, skjøndt i min ringe Person. Jeg kan altsaa vente ham her til Foraaret! ærværdige Herre Magister!“

„Det Budskab bød han mig bringe Eder, næst kongelig Hilsen og Gunst“ — svarede Mester Petrus de Dacia og rakte Slotsherren Haanden. — „Vi har sovet under eders Tag, men I kjender endnu ikke eders Gjester“ — vedblev han — „mit Navn veed I; jeg maa om nogle Timer reise videre; men disse Herrer ønske, med Kongens Tilladelse, at gjeste Eder i nogen Tid, tildeels i et lærd og videnskabeligt Øiemed.“ Han forestillede nu Slotsherren Mester Poppe og Mester Rumelant fra Schwaben, som to navnkundige Mænd og Mestere i den ædle Sangerkonst, der havde besøgt mange Fyrsters Lande og nu ligeledes ønskede at see og kjende Alt, hvad der i Danmark var mærkeligt, med Hensyn paa Folkets Liv og Idrætter og dets Forhold i Konst og Videnskab til andre Folkefærd. „Disse lærde Herrer“ — tilføiede han — „anbefales Eder som Kongens Gjester paa Slottet saalænge dem lyster. Den kongelige Skriftsamling og Slotsarchivet skal efter Kongens Villie staae dem aabne.“

„Ja saa! de boglærde Herrer ere mig velkomne“ — svarede Slotsherren og hilsede de Fremmede noget forlegent — „det er formodentlig Krønikerne, de gode Herrer vil eftersee, og de gamle Skrifter, her findes om Danmarks og de tydske Rigers Fortids-Handeler. Her var nylig en lærd Klosterbroder fra Ry, som ligeledes paa Kongens Befaling havde meget med disse Skrifter at gjøre. Det er et Liggendefæ, som jeg, sandt at sige, kun lidet forstaaer mig paa; men de Lærde kunne ikke noksom prise vor Konges Omsorg for at samle deslige Skrifter og den frie Brug, han tillader deraf baade for indenlandske og fremmede Lærde. — Ak! Gud hjælpe mig! — kjære Drost!“ — hviskede han sagte til Aage — „de er vist forskrækkelig lærde: de forstaae vel ikke et dansk Ord?“ —

„Findes ikke eders Konges berømte *Congesta* her paa Slottet?“ — spurgte den høie Mester Poppe i halvt tydsk halvt dansk Tungemaal — „denne vigtige historiske Samling ønske vi fortrinlig at gjøre Bekjendtskab med, saavelsom med den Afskrift, her skal findes af eders berømte *Saxo Grammaticus,* samt *Sveno Agonis* og hvad her maatte findes af gamle Visesamlinger og af norske eller islandske Hedenolds Poemer og

Sagaer, item alle mærkelige *monumenta & volumina antiquitatis*)*.

„Hvad jeg fornemmelig glæder mig til“ — sagde den lille ivrige Mester Rumelant — „er hvad jeg venter at finde af eders berømmelige theologiske *Lumina**)* og christelig-philosophiske Poeter, især den store Andreas Sunonis hans vidtberømte *Hexäemeron*, som jeg endnu aldrig har kunnet opspore nogen Afskrift af hos mine Landsmænd eller hos nogen af de høie Herrer og Fyrster, mine høigunstige Velyndere, som jeg efter ringe Evne har besjunget.“

„Saavidt jeg veed, vil det Skrift, I der nævner, findes her blandt de lærde latinske Skrifter fra høisalig Kong Valdemar Seiers Dage“ — svarede Slotsherren og søgte at skjule sin Utaalmodighed — „men kun hvad der er skrevet i Landets Tungemaal kan jeg nogenlunde gjøre Eder Rede for. I skal faae eders Studerekammer tæt ved Skriftsamlingen. Slotskapellanen har Opsigt dermed; han vil vist kunne give Eder al den Anviisning, I ønsker. Jeg skal indrette det for Eder paa det Bedste, mine høilærde Herrer! men I maae undskylde, at jeg, som en læg og ligefrem Krigsmand, ingen Besked veed dermed. Tillad mig nu at indføre Eder i min Familie og tager til Takke med nogen legemlig Føde for det Første!“ Med disse Ord aabnede han hastig Døren til Fruerstuen, hvor han indførte de to fremmede Herrer.

„Tillad mig først et Par Ord her i Eenrum med Drosten!“ — sagde Mester Petrus og blev tilbage i Forsalen med Drost Aage, over hvis blege Kinder der foer en flygtig Rødme, idet Døren til Fruerstuen lukkedes og han kun halvt fik hilset Jomfru Margrethe. At han havde lidt af et farligt Saar var synligt; han bar endnu Hovedet noget stivt og den venstre Arm i et Klæde.

Den høie geistlige Herre tog ham ved Haanden og betragtede ham nøie med sit klare rolige Blik. „Det er fornemmelig for eders Skyld, kjære Drost Aage! Kongen har sendt mig hid“ — sagde han — „I veed hvor kjær han har havt Eder fra sin Barndom og hvor nødig han savner Eder; men inden det er mig tilladt at tale et eneste Ord til Eder om Kongens og Landets Anliggender, er det paalagt mig at forvisse mig om eders Legems og Sjæls Sundhed. Man siger, I har ikke blot

---

*) Mindesmærker og Skrifter fra Oldtiden. (I.).
**) Lys. (I.).

været farlig saaret, men tillige været hjertesyg og plaget af allehaande urolige Tanker og forvirrede Drømmerier, saa at I ofte meer har trængt til en aandelig, end til en legemlig Saarlæge. Har I nogen Tillid til mig, saa betro mig hvad der endnu maatte forurolige Eder!“

„Jeg har været en Grillefænger siden jeg kom i Band“ — svarede Aage — „jeg veed det ret vel: det Kors var mig for tungt; men, Herren og vor Frue skee Tak! det er blevet mig lettere. Der er nu gaaet et Lys op i min Sjæl, der forliger mig med det Gaadefulde i mit Liv og min Skjæbne. Dog mig og mine Sager ligger der ingen Magt paa. Sig mig kun, hvad har Kongen for? hvorledes kan han og Landet reddes fra Undergang under alle disse forvirrede Omstændigheder? for Guds Skyld! sig mig“ — —

„Intet Ord endnu derom, kjære Drost!“ — afbrød Mester Petrus ham — „først maa jeg see hvorvidt I er skikket til at tage Deel i de verdslige Handeler. Den Sjæl, som skal virke kraftigt for Landets og Kongens Fred, maa først have Fred med sig selv.“

„Det har jeg, ærværdige Herre! min Sjæl er saa frisk som den nogensinde bliver i denne Verden. Da jeg hørte, Erkebispen var flygtet og Kongen i Band, sprang jeg til Hest og vilde til Sjøborg; men man bar mig halvdød her tilbage. Hvad jeg siden har hørt om Kongens Heftighed og Vrede, har end meer foruroliget mig, og i mit Hang til mørke Forestillinger har jeg mangen Nat i mine Feberdrømme seet Kongen omringet af Mordere.“

„Vær rolig derfor, ædle Drost! ingen Konge har været meer elsket af sit Folk; en usynlig Vagt af Retfærdighedens og Kjærlighedens Engle ledsage ham, selv hvor Dødsfjender ere ham nær. Jeg veed, I var med Kongens Fader i Finnerup Lade hin blodige St. Cæciliæ Nat; hvad I der, som Barn, var Vidne til, har I vist aldrig kunnet glemme.“

„Nei, aldrig!“ — udbrød Aage spændt og heftig — „og jeg har tidt anket paa, jeg hverken havde Mod eller Kraft til at hindre Ulykken. Først da Laden stod i Brand om den myrdede Konge, kom jeg ret til Besindelse; jeg rev Sværdet fra den gamle afsindige Palle, idet han styrtede sig over Liget for at mishandle det; jeg stødte det samme Mordstaal i hans Bryst, hvormed han havde myrdet sin Konge. Det blodige Optrin og hin vanvittige Oldings Dødsblik har siden ofte staaet grueligt for mig. Det afskyelige Syn var dog næsten udslettet af min

FØRSTE DEL

Sjæl, da jeg en Dag, for to Aar siden, blev sendt af Kongen til den fangne Erkebisp paa Sjøborg, for at bringe ham til Bekjendelse; men da jeg saae hin forfærdelige Statsfange, da han opløftede sin lænkede Haand og overantvordede mig til Djævelen med Kirkens frygteligste Forbandelse, da var det mig som jeg atter stod i Finnerup Lade, og som en Fordømmelsens Aand talte gjennem Erkebispen og udtordnede Forbandelsens Ord over mig for mine Synders Skyld. I min Saarfeber har jeg ofte lidt af de skrækkeligste Drømme og kæmpet med alle mulige Uhyrer og Dæmoner; men naar det var værst, saae jeg altid en himmelsk Engel ved min Side, som med fromme Bønner forjog de onde Aander og tilhviskede mig Trøst og Husvalelse. Der gik tilsidst et mildt Lys op for mig: det forekom mig, som det Liv, jeg ikke i min Barndom havde Kraft og Mod til at opoffre for min gamle Herre, kunde jeg nu dog frelse fra Forbandelsen, ved at opoffre det for hans Søn, vor ædle unge Kong Erik. Dette er nu fuldt og fast min Bestemmelse; paa enhver Lyksalighed for mig selv har jeg gjort Afkald. Hin husvalende Engel stod siden virkelig og menneskelig for mig; men hun hverken vil eller kan afdrage mig derfra. Det var den ældste og frommeste af Marsk Stigs fangne Døttre, ærværdige Herre! Kun Eder vil jeg betroe det. Jeg har faaet hende saa kjær som min egen Sjæl, og hun har selv vidunderlig styrket min Beslutning. Ved at redde mit Liv og bevare det til den Herres Tjeneste, der har dømt hendes hele Slægt fredløs, har hun søgt at afsone en Deel af sin forfærdelige Faders Brøde. Hvert Skridt, jeg følger min kjære unge Konge, vil og maa vistnok fjerne mig fra Marsk Stigs Slægt i denne Verden; dog med Guds Hjælp skal det ikke standse min Gang eller lamme min Troskab. See, ærværdige Herre! fra det Øieblik, mit Livs Bestemmelse stod klar for mit Blik, har jeg faaet Fred for de onde Aander, som forfulgte mig, og jeg føler mig nu næsten aldeles helbredet baade paa Legem og Sjæl. Nu veed I Alt, fromme Herre! siig mig nu hvad der er langt vigtigere! hvad Budskab bringer I mig fra Kongen?“

„Endnu først et Ord om Eder selv, kjære Drost!“ — svarede Mester Petrus med kjærlig Røst og greb hans Haand, idet han betragtede Aages tungsindige men bestemte Aasyn med sit klare rolige Blik. — „Eders Beslutning maa jeg prise, som skjøn og ædel, hvorvel den tildeels endnu viser eders Hang til Overdrivelse, selv i hvad der er priseligt. I kan offre eders Liv og Virksomhed til Kongens og Landets Tjeneste uden at

søge Martyrdøden derfor. I behøver ikke selv at give Afkald paa Livets Lykke og Glæde, fordi der staaer Eder et høiere Livsmaal for Øie. Dog slige ungdommelige Overdrivelser vil jeg ikke bebreide Eder. Der var en Tid, da jeg selv kun ønskede at døe som Martyr for den hellige Jomfrues Ære; det vilde endnu være min Stolthed, hvis det var mig beskikket; men jeg higer ikke meer derefter i blindt Sværmeri og aandelig Forfængelighed. Den husvalende Engel, I talte om, ædle Drost! hun, som her stod for Eder, som en fangen Jomfru, hende vilde jeg kun ønske retfærdiggjort, og I behøvede da vist ikke at opgive alt Haab, med Hensyn paa eders eget lønlige Hjerteanliggende. Jeg har ogsaa kjendt et saadant Væsen" — vedblev han bevæget — „næst den hellige Jomfru, er hun mig endnu den dyrebareste Kvindesjæl, der lever og har levet i Verden; hun er i Sandhed en Himmelbrud her paa Jorden, og saavel hendes som min Pligt og Stand adskiller os i den ydre Verden. Dog til en saadan Afsigelse troer jeg, sandt at sige, hverken I eller nogen verdslig Mand har Kraft eller Kald, og for et verdsligt Livsøiemed, som eders, hvor stort og skjønt det end er, behøves neppe et saadant Offer. Men derfor maa Lykken og dens høiere Styrere raade. Det glæder mig inderligt, at den skjønneste menneskelige Følelse er bleven levende i eders Sjæl, den er, selv med det største Offer og det dybeste Savn, næst Livet i Guddommen, den rigeste Skat, der kan skjenkes en Menneskesjæl."

„Ja visselig!" — udbrød Aage og styrtede glad begeistret i hans Arme — „ganske ulykkelig kan jeg nu aldrig blive. I har seet tilfulde hvorledes jeg har det; fordølg mig Intet længer!"

„Vel, min unge brave Ven!" — sagde Mester Petrus og trykkede hans Haand — „jeg vil ansee Jer for aandelig helbredet; det er en sand og skjøn Følelse, det er et ædelt Daadsliv, der rører sig i eders lidt vel sværmeriske og drømmende Sjæl; jeg vil udrive Eder af denne altfor rolige og lidende Stilling, der kun nærer eders Hang til Grublerier; jeg vil ikke tage i Betænkning at gjøre Krav paa eders hele Kraft i Kongens og Landets Tjeneste. See! her er et hemmeligt Brevskab fra Kongen." Han rakte ham et forseglet Brev.

Aage brød hastig Seglet: „Hm, hvad betyder dette? I veed vel Indholdet?"

„Jeg har selv skrevet Brevet i Cantslerens Fraværelse. Det er kommet til Brud med Junker Christopher; han skal afvæbnes

og ydmyges; inden to Solemærker skal I eller Hr. Ribolt belægge Holbek Slot og møde Kongen for Kallundborg med hundrede Landseknegte.“

Drost Aage stirrede forbauset snart i Brevet, snart paa Mester Petrus. „Store Gud!“ — udbrød han — „er det kommet saa vidt! Borgerkrig altsaa! blodig Feide mellem Brødrene!“

„Rolig, ædle Drost! det er jo netop hvad I skal forebygge; men stille, forsigtig! jeg har desuden et mundtligt Spørgsmaal fra Kongen“ — Mester Petrus drog med disse Ord Aage bort fra Døren og vedblev med sagte Stemme: „Har Junkeren ingen Skrifter ladet afhente her for nylig? Den brave Hr. Ribolt har man ingen Mistanke til; men er SlotskapeHanen at lide paa?“

„For Befalingsmandens Troskab staaer jeg inde“ — svarede Aage — „Kapellanen kjender jeg ikke. Men hvad mener I?“

„De Brevskaber, Junker Cbristopher borttog fra Lunde Sacristikiste, har han nedlagt her, paastaaer han; men man har nylig søgt dem her forgjeves; de kunde nu være af største Vigtighed i Kongens farlige Sag med Mester Grand. De lærde Herrer, jeg har medbragt, skal atter undersøge Archivet. Jeg maa selv ile til Sverrig for at berolige Gemytterne: I veed, Gesandterne forlode os hastig; Forholdet er spændt; Underhandlingerne ere afbrudte. Kongen gik for vidt i sin Vrede over Grands Flugt; han vil nu drive Alt igjennem med Magt. Med de slesvigske Hertuger er det ogsaa kommet til Brud. Cardinalen har forladt Hoffet; han truer med sin frygtelige Fuldmagt.“

„Ulykke paa Ulykke!“ — udbrød Aage — „store Gud! hvad skal der komme ud af alt Dette!“

„Vil Gud, kan Alt blive bedre, end det seer ud til“ — vedblev Mester Petrus rolig — „Kan I og Marsken skaffe Fred med de verdslige Fjender, haaber jeg og mine Colleger, næst Guds Bistand, idetmindste at skaffe Stilstand med de geistlige. Cantsler Martinus og Provst Guido ere sendte til Rom, for at forekomme Grand. De fleste Bisper her i Landet holde med Kongen. Dominikanernes Provindsialprior og Kapitlerne vedblive deres Protest mod den Veile-Constitution; ingen Præst vil overholde Interdictet, og, som sagt, Folket er Kongen tro og hengivent.“

„Men denne ulykkelige Strid med Junkeren — Fredsbruddet med Hertugerne — Spændingen med Sverrig — Kongens

Iilsind og Heftighed — og denne frygtelige Isarnus og de Fredløse“ — —

„I har Ret, Drost Aage! der staaer flere Skyer paa Danmarks og vor unge Konges Himmel, end det staaer i Menneskers Magt at adsprede“ — tog den geistlige Herre atter Ordet — „men husk paa!“ — tilføiede han høitidelig — „over Skyerne staae de himmelske Stjerner, og over Stjernernes Gang og høie Styrelse raader den høieste retfærdige Gud; og glem ikke, kjære Drost, hvor den strenge Retfærdighed maatte knuse os, staaer Midleren med hans himmelske Moder: ingen Ulykkesstjerne staaer saa fast paa Retfærdighedens Himmel, at hendes Barmhjertigheds Bønner jo kan rokke den og afvende dens Trudsler. Vær trøstig, ædle Drost!“ — vedblev han rolig og mild — „Ingen opruller vel Fremtidens Dække; saameget troer jeg dog at have skimtet i hin store hemmelighedsfulde Bog, at jeg ikke opgiver Haabet om bedre Dage for Danmark, saalænge Gud og vor hellige Frue vil holde beskjermende Haand over Kongens Liv. Med hans Lykkes Stjerne vil visselig Danmarks nu stige eller synke.“

„I er en lærd og gudfrygtig Mand, ærværdige Mester Petrus!“ — sagde Aage, der imidlertid havde gaaet urolig frem og tilbage med Kongens Brev i Haanden — „men, tilgiv mig, nu er det Eder og ikke mig, der forfalder til Grublerier; jeg har mere Tillid til eders Gudsfrygt og klare Blik i den Almægtiges Husholdning her paa Jorden i den Tid, vi leve, end til eders Stjernekundskab og fromme Henstirren paa Fremtiden. Her gjælder det Øieblikket, fromme Herre! men hvad i al Verden er her at gjøre, naar hverken I eller nogen anden fornuftig Mand kan bringe Kongen til Besindighed? Har da Erkebispens Flugt bragt ham til at trodse alle Forhold? vil han endnu kun fordre Ret, men ingen Naade af Pavehoffet? tænker han, trods Band og Interdict og selv uden Slægtskabsdispensation, at formaae det kloge svenske Rigsraad til at samtykke i Formælingen? det er jo en Umulighed — vil han forsmaae al sindig Underhandling og lade Sværdet afgjøre Striden med Hertugerne? og vil han selv nu storme sin Broders Slotte og nøde ham til at blive en aabenbar Forræder og Overløber til Fjenden!“

„Jeg har deelt eders Forbauselse, ædle Drost! jeg har dadlet Kongens hastige Fremfærd; jeg har forgjeves søgt at hindre disse altfor raske Skridt; hans Villie er urokkelig; men, med al min Frygt for Følgerne, har jeg dog maattet beundre den

Kongesjæl, der vover saa Meget for Majestætens Værdighed, i Tillid til sin Sags Retfærdighed. Inden tvende Gange fireogtyve Timer staaer han med sine Riddersmænd for Kallundborgborg, for at lære sin oprørske Broder Lydighed“ —

„Det var da sandt med Kallundborgs Spærring og den nye Befæstning?“

„Desværre! Junkerens Opsætsighed har oprørt Kongen i høi Grad, men endnn meer hans underfundige Bestræbelser for at hindre Formælingen. Den snedige Drost Brunke har røbet ham, formodentlig for at sætte Splid mellem Brødrene og vække Oprør i Landet.“

„Hm! og paa samme Tid fornye de slesvigske Hertuger de gamle Fordringer — —

„De staae maaske i Forbindelse med Junkeren; dog de har ikke skræmmet Kongen; har de allerede glemt Nederlaget i Grønsund, vil han vise dem, at han ogsaa tør møde dem tillands. Marsk Olufsen samler alt Fodfolket mod dem i det Haderslevske“ —

„Og Erkebispen og Cardinalen — hvor er de?“

„Grand truer fra Bornholm og Isarnus fra Axelhus; han fordrer Leide for Erkebispen og protesterer mod Inddragelsen af de lundiske Kirkegodser. Biskop Johan af Roskild og Concilierne vakle; man frygter for Interdictets Fuldbyrdelse.“

„Forbarmende Gud! og under alt Dette kan Kongen tænke paa sit Bryllup?“

„Den første Skjærsommerdag vil han staae i Helsingborg med en Brudeskare eller med en Krigsmagt; dog det var kun et overilet Ord til mig og Marsken. Gud forbyde, det skulde komme dertil!“

„Han spænder Buen for høit; den maa briste. Endnu kun Eet — de Fredløse, man var paa Spor efter, er de grebne?“

„Det veed jeg ikke; men deres Dødsdom er fældet, hvor de træffes. De sidste Mordforsøg har gjort Kongen uforsonlig; der er sat Priis paa hvert fredløst Hoved. Aage Kagge skal have været i Ledtog med Marsk Stigs Døttre. For de ulykkelige Pigers Frihed er der nu vist heller Intet at haabe.“

„De er uskyldige, ved den levende Gud! de er uskyldige“ — udbrød Aage heftig — „Jeg maa til Kongen; det er paa høie Tid“ — han rev Bindet af sin venstre saarede Arm og bevægede den noget stift — „Det skal gaae an“ — vedblev han — „min høire Arm har Ingen lammet; jeg maa være ved Kallundborg før Kongen. Skal Slottet stormes, skal den for-

ræderske Junker tugtes, saa være det min Sag! mod sin egen Broder skal min Konge dog ikke selv føre Vaaben. Det maa være kommet vidt: han kjender intet Maadehold længer“ —

„Dog jo“ — afbrød Mester Petrus ham — „han paalægger Eder udtrykkelig at skaane Junkeren, hvor han træffes; I belægger Holbek saa stille og fredeligt som muligt. Kan I endnu stifte Fred mellem Brødrene, ædle Drost, redder I maaske Land og Rige.“

Nu aabnedes Døren til Fruerstuen, og Slotshøvdingen kom tilbage. „Eders Morgendrik bliver kold, mine Herrer Gjester!“ — sagde han høflig — „men hvad seer jeg, Hr. Drost! eders Armbind“ —

„Det kan og skal undværes“ — svarede Aage — „man har forkjælet mig her; man har været altfor omhyggelig og forsigtig. Jeg siger nu Eder og eders ædle Fange Tak for Badskærpleien. Kongen behøver friske Arme og Sværd. Kan I strax overlade mig et Par hundrede Mand af Besætningen her?“

„To hundrede Mand kan holde rustede her i Gaarden om en Time, naar I, som Drost, befaler det i Kongens Navn“ — svarede Hr. Ribolt — „Tør jeg vide hvortil de skal bruges?“

„Jeg drager til Holbek og Kallundborg; der seer i Kongens Navn og Segl for det“ — han rakte ham Kongens Brev — „det er ogsaa til Eder; men det bliver mellem os.“

„Mod Junkeren? store Gud, Herre Drost! er det muligt?“ — udbrød Slotsbefalingsmanden yderst forbauset og slog Hænderne sammen.

„Junkeren har faaet det Indfald at anlægge nye Skandser og lukke Porten for Kongens Mænd, som I veed. Det er formodentlig kun en uheldig Spøg eller en Misforstaaelse; men I seer selv, en saadan Port maa sprænges itide, naar Kongen selv er paa Veien og vil ind. Altsaa to hundrede Mand om en Time, men i al Stilhed! det forstaaer sig.“

„I skal finde Alt beredt inden det ringer til Høimesse“ — svarede Slotshøvdingen bestemt og rolig — „men eders Saar, Hr. Drost! — kan I selv uden Fare? ellers bliver det min Sag.“

„Med eller uden Fare, jeg maa, jeg vil fort“ — svarede Aage — „altsaa naar det ringer til Høimesse — og Tand for Tunge! det gjælder en Jagt mod de Fredløse — forstaaer I?“

„Rigtig! det skal være Troen her paa Slottet i en halv Time.“

Med disse Ord ilede Hr. Ribolt ud i Slotsgaarden, og Drost Aage gik med Mester Petrus ind i Fruerstuen.

Den Spænding og Iver, Drost Aage var kommen i, havde sat hans Blod i livlig Bevægelse og givet ham sit friske Udseende tilbage. I den store Fruerstue, hvor man modtog Fremmede og samledes om Helligdagene inden Gudstjenesten, modtoges Aage og Mester Petrus af den aldrende Husmoder, der selv bragte Gjesterne den varme Morgendrik i blanke Sølvskaaler. Ved et stort rundt Bord midt i Stuen, med en hvid fryndset Bomuldsdug, sade de tydske Mestersangere, med de dampende Skaaler for sig, i behagelig Underholdning med Damerne. Jomfru Ulrica udspurgte dem nysgjerrig om deres Besøg hos fremmede Fyrster, i hvis Berømmelse især Mester Rumelant var uudtømmelig, ligesom han var utrættelig i Opregnelsen af al den Hæder, han selv havde nydt for sine Sange hos disse gode Herrer, hans store og høibevaagne Velyndere.

Jomfru Margrethe tog ogsaa Deel i Samtalen med de Fremmede; men hun var beskednere med sine Spørgsmaal; hun bekymrede sig ogsaa langt meer om deres Konst, end om den Lykke, de dermed havde søgt og fundet hos de Store. Hun lod sig af den alvorlige Mester Poppe omstændelig underrette om Aanden og Tonen i de berømte Minnesange, hvis skjønneste Blomstertid Mester Poppe meente man kun i daarlig Uforstand kunde sige var forbi, idet han tværtimod paastod, at den ædle Sangerkonst netop nu først havde fuldelig udviklet sig til Sandhedens og den høieste Skjønheds Pris, medens man ikke længer gjentog de eensformige Lovtaler over den maigrønne Vaar eller de jordiske Kvinders Skjønhed og forfængelig Elskov, men tildeels i de samme eller regelmæssigere Sangformer besang moralske eller gudelige Æmner og vigtige theologiske Dogmer; dog kunde han ikke negte de ældre Minnesange stort Værd og en vis Livsfriskhed og Naturlighed, som selv hans gode Venner, Mester Heinrich Frauenlob og en vis Mester Regenbogen saavelsom den berømte Skolemester af Esslingen, med al deres Lærdom forgjeves stræbte at tilegne sig. Han ansaae det imidlertid for en stor Lykke, nu da Fyrster og Keisere ikke længer som fordum selv gave sig af med den ædle Sangerkonst, og den næsten alene dyrkedes i den hæderlige Borgerstand, at der dog gaves Herrer og Fyrster som Kongen af Danmark, der hædrede og opmuntrede Konsten, og at Sangene endnu fandt Gjenklang i Riddernes Borge og hos de ædle Jomfruer i Fruerstuen. Han priste den poetiske Aand i den danske Ridder-

poesie, men fandt den dog ligesom Minnesangene for verdslig og forfængelig, en Beskyldning, som Jomfru Margrethe tog sig meget nær, uagtet hun gjerne indrømmede den lærde Mestersanger, at alle de danske Viser, hun kjendte og elskede, handlede om Elskovseventyr, men ikke en eneste om bibelske og theologiske Materier.

Da Drost Aage traadte ind i Fruerstuen, reiste Margrethe sig for at gjengjælde hans Hilsen og bemærkede med nogen Uro, at han havde kastet sit Armbind. Hendes Opmærksomhed for Mester Poppes Underholdning var forbi, og hun bad ham undskylde, at hun, som Saarlægerinde, nu havde en Forretning, der ikke kunde opsættes. „Tillad mig, Hr. Drost!“ — sagde hun til Aage og pegede paa den løsbundne Arm — „det var ikke efter Aftale. Dog I er selv Herre over eders Arm“ — tilføiede hun, da hun saae hvor let han bevægede den — „Saaret er nogenlunde lægt; med Forsigtighed kan I vel bruge Armen til Maade; men det stive Halsbind“ — —

„Det skal jeg bære til eders Erindring til vi sees igjen, ædle Jomfru!“ — svarede Aage — „skjøndt jeg næsten troer, det kan undværes. Om en Time maa jeg forlade Slottet. At jeg føler mig istand dertil, maa jeg takke eders Konst og utrættelige Omhu for. Jeg tænker snart at see min ædle Herre, Kongen“ — tilføiede han med sagte Stemme og drog hende tilside til en Vinduesfordybning mod Slotshaven — „dog den beleilige Tid til at udrette Noget for eders Frihed er desværre neppe kommen endnu.“

„Vi fordre jo ingen Naade af vore menneskelige Dommere, men kun hvad ret og billigt er“ — svarede Margrethe med stille Alvor — „til at erholde Frikjendelse for den Sagløse troede jeg enhver Tid maatte være beleilig hos en god og retfærdig Konge.“

„Det vilde smerte mig dybt, ædle Jomfru Margrethe!“ — sagde Aage — „hvis min retsindige Konge blot et Øieblik skulde synes uretfærdig i eders Øine; men eders Sag er bleven dunkel og indviklet for Den, der ikke, som jeg, kjender eders fromme Sind og hele elskelige Væsen. At den forbryderske Væbner Kagge var i eders Selskab, er oplyst; eders ulykkelige Tillid til denne Forbryder har kastet Skygge paa eders uskyldige Færd; men, ved den levende Gud! jeg vil retfærdiggjøre Eder; er den verdslige Retfærdighed blind, skal en Gudsdom og mit ridderlige Sværd visselig aabne dens Øine.“

„For Guds og vor kjære Frues Skyld, nei, kjære Drost!“ —

udbrød Margrethe halv forskrækket — „vil I sætte eders dyre Liv paa nogen Sag, saa lad det være paa den høiere og vigtigere, hvortil I har indviet det, men ikke et Par ubetydelige Fangers Skjebne! At lide Uret er jo heller ikke den største Ulykke“ — tilføiede hun med et mildt og kjærligt Blik, idet hun opløftede de store langhaarede Øienlaag og saae ud gjennem Haveruderne mod den klare Himmel. — „Overil Eder ikke for vor Skyld! Vi vil jo gjerne bie paa Herren og den beleilige Stund. Naar vi kun tænke paa den Uret, Vor Herre led for vor Skyld, kan vi jo sagtens bære vort lille Kors gjennem et stakket Liv for hans Skyld. Gud være med Jer, ædle Drost Aage!“ — vedblev hun — „hjertelig Tak for den Mildhed, hvormed I næsten har gjort vort Fangenskab her umærkeligt! Vi vil nu savne Eder ret meget. Jeg glemmer vist Skaktavlet igjen; men hvad vi har talt sammen ved Talvbordet glemmer jeg aldrig. De smukke Viser, I har lært mig, skal jeg heller ikke glemme, og naar vi Piger tale om Florez og Blanzeflor, vil vi ogsaa huske paa Eder og de stille Aftener her ved Kaminen og alle de skjønne Riddereventyr, I fortalte os. Kommer Kongen hertil i Foraaret, som man vil sige — saa kommer I vel med?“

„Maaske“ — svarede Aage — „jeg vil idetmindste glæde mig dertil; dog hvor Kongen eller hans troe Mænd skal være til Foraaret, raader han neppe selv for, ædle Jomfru! Det er en urolig og farlig Tid. Gud styre det for os Alle til det Bedste!“

„Det gjør han visselig og altid, kjære Drost!“ — sagde Margrethe i fortrolig og venlig Tone, idet hun lagde sin Haand paa hans høire Arm, der hvilede i den brede Vindueskarm — „selv hvad der synes os værst og ulykkeligst, er tilsidst dog det Bedste for os, naar der ingen Synd er i. Dette Fangenskab, der for nogle Uger siden syntes mig saa grueligt, har dog været mig den glædeligste Tid siden Fader og Moder døde.“

„Kjære fromme Margrethe!“ — hviskede Aage med dæmpet Heftighed og lagde sin venstre Haand over hendes paa hans Arm — „tør jeg haabe, jeg har havt mindste Deel i den himmelske Fred og Glæde, jeg daglig har seet udstraale af eders stille fromme Øine? det Væld, hvorfra eders Haab og Fryd udflyder, er visselig det evige Livs Kilde; den Glæde udgik ikke til Eder fra noget menneskeligt Sind.“

„I hvert ædelt og fromt Menneskehjerte udspringer jo en

Straale af hin evige Livets Kilde“ — svarede Margrethe — „om end dens dybeste Væld er skjult i Guddomshjertet, der brast for os Alle, for at samle alle Sjæle i sit uendelige Dyb af Naade og forbarmende Kjærlighed.“

„Kjæreste Sjæl paa Jorden!“ — udbrød Aage med overstrømmende Følelse — „tør jeg haabe hvad jeg ikke tør udsige?“ — han holdt inde og tilføiede roligere: „vil I virkelig savne mig engang imellem og synge de Sange, jeg lærte Eder?“

„Ak ja, det vil jeg — men — den fremmede Herre vil nok tale med Eder, Hr. Drost!“ — afbrød Margrethe ham nu hastig og tog rødmende sin Haand tilbage. — „Som jeg sagde Eder“ — tilføiede hun høit, idet hun traadte frem med ham af Vinduesfordybningen og søgte at skjule sin Undseelse og Forvirring — „Halsbindet maa I beholde paa, og Armen maa I vogte for den nedhængende Stilling.“

„Dersom det er Eder beleiligt, Hr. Drost!“ — sagde Mester Petrus, som beskeden havde nærmet sig, uden at ville afbryde hans Samtale med den skjønne Jomfru — „saa kunde vi nu maaske slutte vore Forhandlinger i eders Lønkammer.“

„Paa Øieblikket, ærværdige Herre! tillad mig kun et Afskedsord til den ædle gjestmilde Husfrue“ —

„Og til mig vel med? Hr. Drost! hvorvel vi aldrig ret har kunnet forliges“ — afbrød Jomfru Ulrica ham og reiste sig fra Bordet, hvor Mester Rumelants Lovtaler over hans gode Herrer og Mæcenater allerede begyndte at kede hende.

Efter flere gjensidige Høflighedsudtryk, der dog ikke savnede Sandhed og Hjertelighed, forlod Drosten Fruerstuen med Mester Petrus; men den, hans Øine længst dvælede ved, var den skjønne Jomfru Margrethe. Da det ringede til Høimesse i Vordingborg By, red Drost Aage i fuld krigersk Rustning ud af Slotsporten i Spidsen for de to Trediedele af Borgens Besætning. Paa samme Tid kjørte Husfruen til Kirke med de to fangne Jomfruer. Ved Korsveien udenfor Slottet vendte Drost Aage sig endnu engang om og hilsede Damerne i Fruerkarmen, og han bemærkede med Glæde et hvidt Slør, der viftede fra Karmen i den stille Jomfru Margrethes Haand. Fruerkarmen blev ledsaget til Kirke af Hr. Ribolt med de tre fremmede Herrer til Hest.“

„Hvor skal Drosten hen med alle de Krigsmænd? Hr. Slots-

Mæcenater, Beskyttere af Digtekunst.

FØRSTE DEL

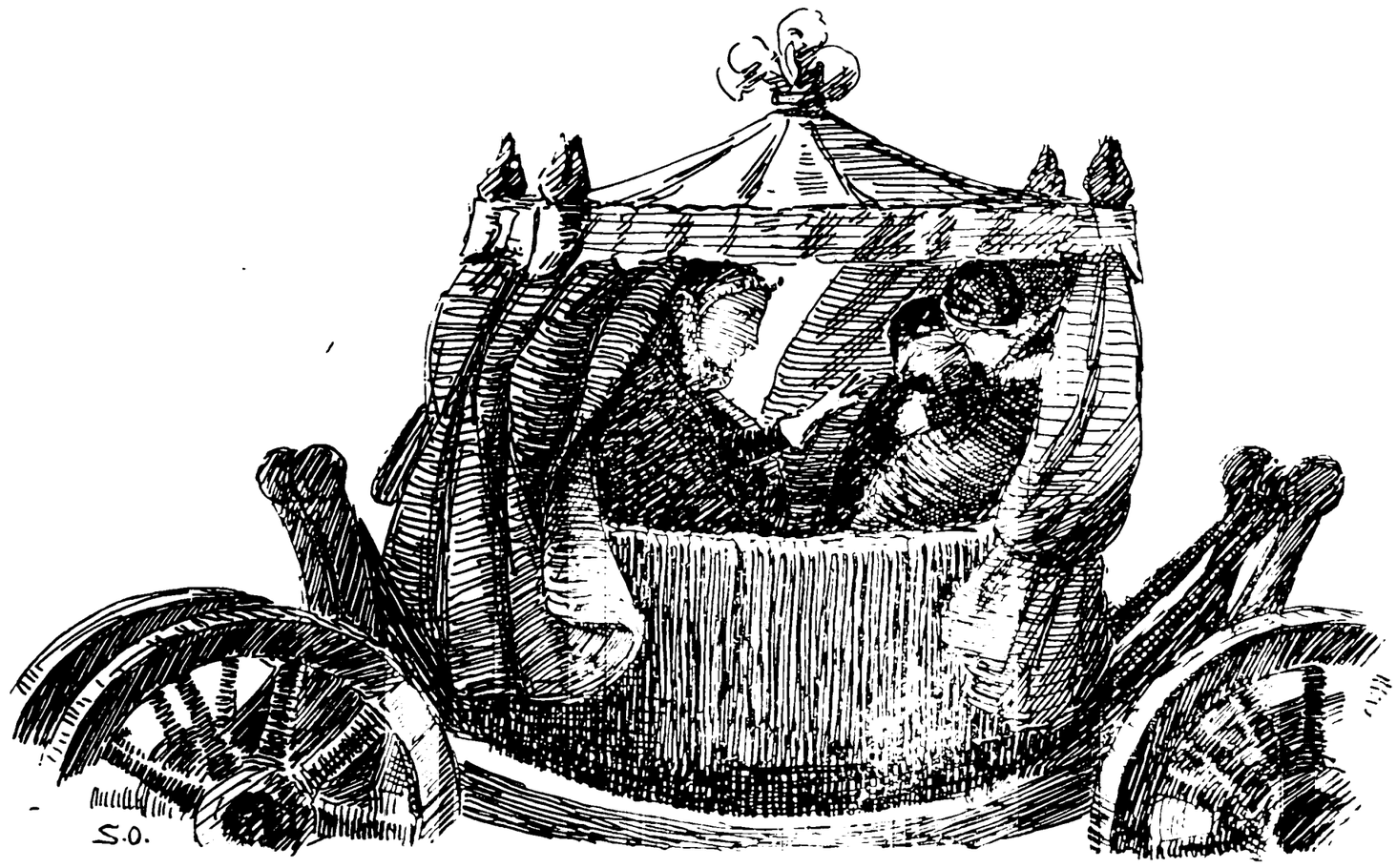

befalingsmand!“ — spurgte Ulrica nysgjerrig og stak Hovedet ud af Karmen — „her er dog aldrig Krig eller Oprør?“

„Man vil kun rense Landet for de Fredløse og alle Landstrygere“ — svarede Hr. Ribolt. — „Den Stimand, der overfaldt Drosten, skal allerede være paagreben“ — tilføiede han i ligegyldig Tone, uden at tænke paa de fangne Jomfruers Forhold til disse almindelig forhadte Urostiftere, og uden at lægge Mærke til, at den livlige Fritterinde skiftede Farve.

„Hvad fattes dig? lille kjære Barn! kan du ikke taale at age baglænds?“ — spurgte den omhyggelige Husfrue — „kom, byt Plads med mig! jeg kan taale det.“

„Ak, lad mig sidde!“ — sukkede Ulrica og skjulte sig i sit Slør — „Margrethe! Margrethe!“ — hviskede hun hulkende og klyngede sig til Søsteren — „min Drøm! min Drøm! — han er fangen — det gjælder hans Liv.“

„Stille, stille, kjæreste Søster!“ — hviskede Margrethe — „det er jo kun et Rygte. Vi vil nu bede for ham og alle syndige Sjæle. See! den kjære Herre Gud lader jo sin milde Sol endnu skinne over os Alle.“

Karmen rullede forbi en Flok stadselig smykkede Borgere. der gik til Kirke og hilsede høfligt. Ulrica fattede sig og nikkede ned til dem med en fornem Mine. De stak Hovederne sammen, og hun fornam vel, at Talen var om hendes Skjønhed og formentlige høie Byrd.

NIENDE KAPITEL.

Det var over Midnat, da Drost Aage med sin Rytterskare nærmede sig Issefjorden ved Holbek. Det var stille Frostveir. Sneen lyste i den stjerneklare Vinternat. Engmoserne og alle Vandsteder ved Veien vare tilfrosne; men Fjorden var endnu aaben. Holbek lignede meer en Ruin, end en Stad; istedetfor Huse saae man fordetmeste kun enkelte Mure og eenligt staaende Skorstene paa de øde Tomter. For fem Aar siden var Byen bleven udplyndret og næsten helt afbrændt af den norske Flaade i Feiden med Marsk Stigs og de Fredløses Parti. Endeel Smaahuse vare dog opbyggede igjen. Kirken og det store Graabrødrekloster stode uskadte, saavelsom Slottet, der af Junker Christopher nylig var sat i god Stand, og som han nu, trods Kongens Forbud, lod til at ville gjøre til ligesaa stærk en Fæstning som Kallundborg.

Ved Aages Side red en aldrende Ridderhøvding, Hr. Ribolts Broder, en taus alvorlig Herre, som underveis var underrettet af Drosten om hvad her skulde foretages. Da man nærmede sig Byen, holdt man stille og lod Hestene udpuste, medens enhver Rytter modtog sine Forholdsregler. Man red derpaa langsomt og uden Larm gjennem Byens snebedækte Gader op forbi Klosteret, hvor Alle laae i dyb Søvn. Paa Slottet syntes man ligeledes at hvile i den største Tryghed. Selv Borgvægterne paa Murtinden vare indslumrede. Man undersøgte Borgen saavidt muligt paa alle Sider. Der var intet Lys at see i hele Høienloftsbygningen; kun fra Ridderloftet mod Fjorden skinnede en svag Lysning fra et Vindue, og ved Skibsbroen bag Slottet laae en Knor med røde Seil, hvorfra der glimtede en Hornlygte. Paa Skibsbroen gik en tyk Riddersmand i en Ræveskindspels op og ned og syntes at vente paa Nogen; han gabede ofte og gned sine Hænder, medens han utaalmodig saae op til Vinduet, hvorfra det eenlige Lys skinnede. En lurvet eenøiet Karl med et hæsligt forsviret Landstrygeransigt sad halvslumrende paa Bolværket.

„Falder du i Søvn og dratter i Fjorden, Kyste! beskubber du

Rebslageren for en Hampesnor“ — sagde den tykke Ridder og loe ad sit eget Indfald.

„Ja saa! troer I, Strikken er mig saa vis, Hr. Palle!“ — brummede Karlen — „I har godt ved at spase; I er hverken skabt til at druknes eller hænges; med jer trinde Bug maa I jo svømme ovenpaa som en Øltønde, og den, der skulde hænge Jer, maatte selv lægge Hals til.“

„Godt!“ — svarede Palle og gabede — „det er en politisk Skabelon, jeg har; den kunde du og dine forvovne Herrer trænge til. Men hvor Djævlen blive de af? Det er en Fandens Tid, de der kan vrævle og raadslaae.“

„Det gjælder ogsaa høit Spil, Hr. Palle!“ — mumlede Karlen og slog sig med Armene om Livet for at holde Varmen. — „Havde jeg kun en god Kande tydsk Øl i Skrutten, vilde jeg nok holde Øinene aabne.“

„Kan du holde eet Øie aabent, er det al Ære værd, siden du ikke har fleer ved Haanden“ — skjemtede Ridderen — „Men hvad Pokker tænker Junkeren paa?“ — vedblev han — „at sætte mig paa Vagt her i Frost og Kuld, medens han raadslaaer om vigtige Ting i sit varme Lønkammer! mig, som er hans høire Haand og indviet i alle hans Hemmeligheder! Hør, sig mig dog, Kyste! hvad skal dette lønlige Nattebesøg betyde? Den stolte Niels Brock og Johan Papæ kjendte jeg nok; det er to Fandens Karle, og hvad de føre i deres Skjold, kan jeg nok vide; men hvem var den tredie Herre, du bragte hid? han den Lille med Pukkelen og den røde Kappe?“

„Det er Fanden selv, troer jeg nu fast“ — svarede Rømningsmanden og korsede sig — „en Hexemester er han idetmindste; forstaaer han ikke den sorte Konst, vil jeg lade mig hænge. De kalde ham kloge Mester Thrand; han skal være dømt til Baal og Brand af Paven og forvist baade af Konger og Keisere; men han giver dem alle en god Dag; han leer ad al Verdens Regiment og Herskab og bryder sig hverken om Guds Søn eller vor Frue, naar han er til Søes; har han Ret, ere vi Narre tilhobe i den hele Christenhed og skulde ingen Andre lystre, end den Vorherre, der er i os selv og i Alting; dog det gaaer over min Forstand. Han kan ogsaa være from til sine Tider; det saae jeg, da han kyssede Erkebispens Haand til Afsked og modtog Afladsbrevet, som han rigtignok siden smed overbord. Han er en god Ven af Niels Brock og kan gjøre Guld, vil man sige.“

„Nu, saa gid han vilde lære os og Junkeren den Konst!“ — sagde Palle — „saa var det Synd, han skulde brændes for den

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Smule Kjætteri; derfor bliver han jo nok brændt engang i den anden Verden. Men sig mig, Kyste! kommer du og dine Herrer fra Hammershus og fra Erkebispen, hvor tør I da komme Junkeren under Øine? Erkebispen har jo ligesaavel overgivet ham

som Kongen til den Onde, og det maa jeg tilstaae, Junkeren har rigtignok ogsaa været ham værre, end ti Djævle.“

„Det maae de store Herrer forstaae“ — svarede Kyste — „Jeg tjener den, der hyrer bedst, og spørger forresten om Ingenting. Havde jeg vidst, Erkebispen ingen Ørtug bragte med og skulde miste Alt, hvad han ventede fra Skaane — saa skulde Fanden sat sit Liv i Vove for hans Skyld.“

„Det var nok en streng Fart, I havde med ham fra Sjøborg?“

„Ja, det kan I troe; det holdt haardt inden vi fik ham bjerget. Vi maatte rømme ind under Hveen, og vi laae med Livet i Hænderne en hel Dag og to Nætter ved Saltholmen. Der var Jagt paa os allevegne med Knorer og de forbandede Fiskerskuder; men Taagen og Erkebispens Bønner hjalp dog dengang. Vi seilede med Livsfare i en kulende Storm til Kaasebjerg, og da vi naaede Hammershus, vare vi fast forkomne af Sult og Kuld; og hvad fik vi saa for det? Den gale Morten Madsvend fik Bispebrev til en Pilgrimsfart; jeg og Ole Ark fik en tør Velsignelse med tre magre Fingre og nyt Aflad for ti Aars Synder. Det kan være godt nok til sit Brug; jeg vrager aldrig Guds Gaver; men det Slags Gaver fylde kun lidt i Pung og Mave. Det forstaaer sig“ — tilføiede han — „vi har nu Lov til at søge vor Brød, hvor vi kan finde det, og plyndre Vorherres og Erkebispens Fjender til vor Dødsdag, uden at der skal svies et Haar derfor paa os i Skjærsilden; men“ — —

„Slaa dig til Taals, Kyste! det er jo dog et Slags Levebrød“ — afbrød Palle ham. — „Men holder dine nye Herrer med Erkebispen, kan jeg dog ikke faae i mit Hoved hvad Djævlen de vil her: Junkeren og Erkebispen forliges jo som Hund og Kat.“ —

„Som sagt, det maae de store Herrer selv forstaae“ — svarede Rømningsmanden — „hvad de har aftalt med Bispen paa Hammershus, skal jeg ikke kunne sige; men kunde de nu skaffe Junkeren Forlig med Mester Grand og Løsning af Bandet, havde han vel Intet derimod, og een Tjeneste er den anden værd: faaer Junkeren Ufred med Kongen, kan han vel behøve lidt Rygstød, og faae de Kongen afsat, kommer maaske Junkeren ovenpaa og kan hjælpe sine Venner igjen. Dog det rager ikke mig; det maa for mig gaae hvordan Fanden det vil, naar her kun bliver dygtig Røre og Noget at fortjene. Men hvad var det for en Lyd? hørte I ikke Hestetrampen hin Side Slottet?“

„Drømmer du? Kyste! hvo skulde gjeste Slottet saa silde?“ — sagde Palle og lyttede ængstelig.

„Der har jeg mine Herrer. Nu maa her komme hvem Satan her vil“ — sagde Rømningsmanden og løb ud til Skibet.

To høie Herrer i store graae Kapper og med Hætter over Hovederne, ledsagede af en lille puklet Mand i en rød Kappe, kom gjennem en Løndør i Slotsmuren og gik over en smal Hængebro, der laae nedslagen over den ydre Slotsgrav. De skyndte sig ned til Skibsbroen, hvor de hilsede Hr. Palle med tause Nik og stege i Skuden uden at mæle et Ord. Der blev strax stødt fra Land og heiset Seil. Hr. Palle rystede betænkelig paa Hovedet og saae efter dem, medens han lyttede og syntes selv at høre en fjern Klang af Vaaben og Hesteskoe udenfor Slotsporten; han skyndte sig over den smalle Hængebro, som han havde staaet Vagt ved, og som han nu strax heisede op efter sig, hvorpaa han gjennem Løndøren i Muren ilede ind paa Slottet.

Paa den modsatte Side af den ydre Borgbefæstning stod Drost Aage med sine Ryttere. Han havde ladet dem langsomt og een ad Gangen trække Hestene over den halvfuldendte Vindebro, der ei endnu kunde optrækkes. Den velbefæstede Slotsport var tillukt, og man havde nogle Gange banket paa, uden at Nogen lod til at høre det. „Hvem der?“ — lød endelig en søvnig Stemme fra Murtinden over Porten. Det var Kuren eller Borgvægteren, som nu reiste sig med et langt Spyd i den ene Haand og et Allarm-Horn i den anden.

„Sover du paa din Post? Kure!“ — raabte Aage i streng Tone. — „Seer du ikke, det er Kongens Folk, som skal ind! Rap dig! Lad Portneren aabne strax! Det er den nye Besætning.“

„Ny Besætning! det veed vi her Intet af“ — brummede Vægteren — „Jeg faaer da vel støde i Hornet, som Junkeren har befalet.“

„En eneste Lyd koster dit Liv, Karl!“ — truede Drosten — „hvor Kongen selv vil befale, har ingen Junker et Ord at sige.“

„Gud velsigne Jer, hvis det er sandt, strenge Herre!“ — sagde Vægteren glad — „saa slipper jeg vel for Træhesten imorgen fordi jeg sov?“

„Kun gesvindt! eller vi sprænge Porten.“

Til Aages Forundring blev Slotsporten uden mindste Indvending faa Øieblik efter aabnet. Den store Rytterskare opfyldte nu Slotsgaarden, hvor man strax besatte alle Indgange tillige-med Taarnene og Skandserne paa Ringmuren. Dette skete hastigt og med saa liden Larm som muligt. Lyden af de mange Heste-

FØRSTE DEL

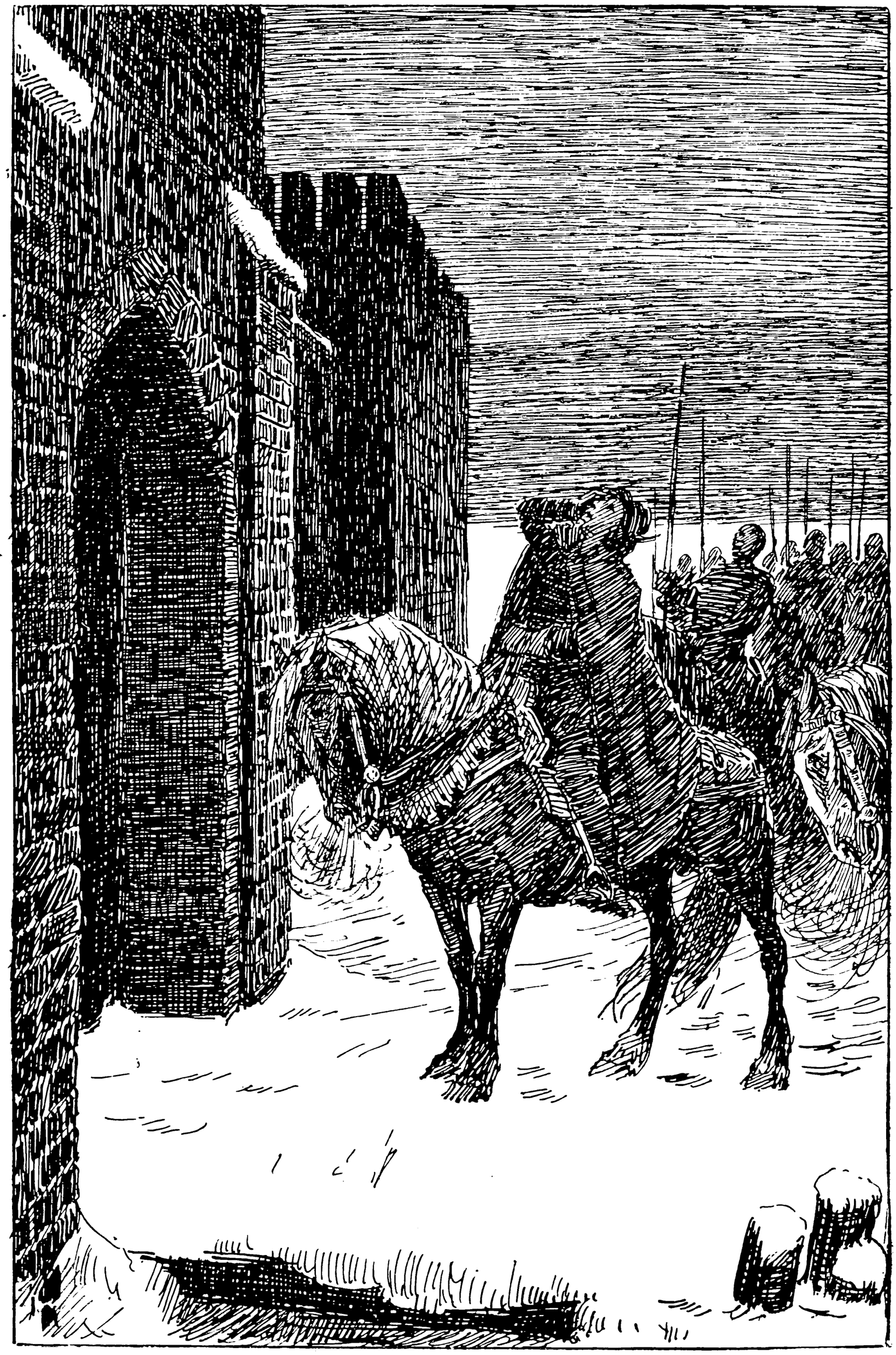

skoe og de klirrende Vaaben havde desuagtet vakt alle Slottets Beboere, som med Forfærdelse kigede ud af Vinduer og Luger og vidste ikke i hvis Hænder Slottet var faldet. Men nu lod Drosten tre Lurblæsere sammenkalde de afvæbnede Huskarle med alt Slottes Mandskab. Han lod Slotsfogden og Hustyendet i Kongens Navn kundgjøre, at de vare afløste fra deres Bestilling her i Junkerens Tjeneste, og at Kongen indtilvidere selv havde taget Slottet i Besiddelse. De, som vilde træde over i hans Tjeneste og sværge ham Troskab, kunde blive; de Andre stod det frit for at drage bort og tjene Junkeren paa hans andre Lehnsborge. Ved denne Kundgjørelse blev Frygten forvandlet til almindelig Glæde. „Kongen leve!“ lød det fra Mund til Mund. Der var ikke en eneste Huskarl, som vægrede sig ved at skifte Herre, og der hørtes mange Yttringer, som viste hvor lidet Junker Christopher havde vidst at vinde sine Undergivnes Velvillie. Saasnart den nye Besætning havde besat alle Poster, gik Drost Aage med sit øvrige Mandskab ind paa Slottet. Borgfogden lod sig nu først see. Det var en lille ordknap Mand med halv tydsk Udtale; han overleverede Drosten Slottets Nøgler og lod til at dele den almindelige Tilfredshed; men saasnart han havde faaet sine uventede Gjester vel bænkede, forsvandt han og kom ikke meer tilsyne.

Inden det endnu var Dag sad Drost Aage atter til Hest og drog med Halvdelen af sin Rytterhob ud af Holbek Slot ad Veien til Kallundborg. Hr. Ribolts alvorlige Broder var bleven tilbage, som Slotshøvding, med streng Befaling til ikke at aabne Slottet for Nogen eller tilbagelevere det til Junkeren førend han saae Kongens Brev og Segl derfor.

„Herre Drost!“ — sagde en gammel Rytter, da de droge ud af den endnu slumrende By mellem dens Ruiner og Brakker — „det var jo eders egne Ord, at vi ikke maatte standse Nogen, som vilde ud af Slottet, og at Ingen under Livsstraf maatte løfte Haand mod den høibaarne Junker, hvis han var tilstede?“

„Det var Kongens Bud til os Alle“ — svarede Drosten.

„Saa veed jeg da, jeg har Ret, om jeg ogsaa lod Skjelmer og Forrædere undslippe“ — vedblev Rytteren. — „Jeg stod Vagt ved Porten til Baggaarden, Herre Drost! og jeg saae tre formummede Herre trække deres Heste ud af Stalden; de forsvandt gjennem en Skandselaage ved Fjorden, og Vorherre maa

---

Brakker, Træhytter.

vide hvor de blev af. Mine Kammerater mente, vi skulde standse og gribe dem, for de listede sig saa underligt bort og saae ud til Allehaande; men jeg sagde: nei! det er halsløs Gjerning, hvis vi røre dem, og vi lode dem undvige. Den ene var ganske vist den lille Tydsker, der maatte give Jer Slottets Nøgler. Den Anden var en tyk Karl, som neppe kunde vralte afsted. Men den Tredie var en høi barsk Herre; han truede og slog om sig ved hvert Skridt. Jeg tør næsten bande paa, det var Junkeren selv. Han var neppe to Favne fra mig, saa blev han mig nok vaer og blev ligesom lidt sky; han trak sin Hest over Møddingen, for ikke at komme os for nær, kan jeg tænke; men saa faldt Hætten fra hans Nakke, og jeg saae det lange sorte Haar, som I nok kjender; det er jo saa stridt som en Hestehale; Ingen har det saa skummelt og hæsligt i hele Landet som Hr. Junkeren; men, som jeg siger, vi lode ham gaae og rørte os ikke af Stedet. Kongen vil nok selv vide at tugte ham, tænkte jeg" —

„Godt!" — afbrød Drosten ham — „du har opført dig som du burde. Hvad der er Kongen og hans Broder imellem, kommer forresten ikke os ved, og om Junkerens Haar er kjønt eller hæsligt endnu mindre." Dermed sporede han sin Hest, og det gik fort i skarpt Trav uden Ophold.

---

nden Drost Aage med sine Krigsfolk naaede Kallundborg, nærmede Kongen sig alt Staden med største Delen af sit Ridderskab og et talrigere Følge af Ryttere og Landseknegte, end han nogensinde pleiede at drage gjennem Landet med, naar han agtede at gjeste sine Lehnsmænd eller en af sine Borge. Det var ved Middagstid. Hestene skummede af det stærke Ridt. Man standsede ved St. Jørgens Hospitalet paa den høie Møllebakke udenfor Byen.

Rygtet om Kongens Ankomst var ilet forud; det havde mod Sædvane opvakt stor Frygt i hele Egnen, og især sat Borgerne i Kallundborg i en urolig Spænding, idet deres Hengivenhed for Kongen og Frygten for hans Vrede satte dem i det misligste Forhold til deres strenge underordnede Herre, Junker Christopher, og hans krigerske Høvedsmand paa Slottet. Om en Uenighed mellem Kongen og hans Broder gik der alt i nogen Tid de forskjelligste foruroligende Rygter; men Ingen vidste det rette Sam-

menhæng. Som Herre af Samsø, Holbek og Kallundborg, udøvede Junker Christopher en fast kongelig Myndighed, hvor han, som Lehnsmand, havde Krigsmagt og Fæstningsværker under sin Befaling. I den sidste Tid havde man ofte seet ham i Kallundborg, hvor han paa Slottet havde sammendraget en anseelig Besætning og til Borgernes Forbauselse sat Skandserne mod Byen og Landsiden i en Forsvarstilstand, som om man hver Dag kunde vente en farlig Borgerkrig. For nogle Uger siden havde man paa Slottet negtet at modtage Marsk Olufsen, der med et lidet Følge Krigsmænd i Kongens Navn havde fordret at indlades. Af denne Opsætsighed mod en kongelig Udsending syntes man nu at befrygte de alvorligste Følger. Selv foer Prindsen Nat og Dag fra og til Kallundborg, snart med et stort bevæbnet Følge til Hest og snart til Søes med de bevæbnede Knorer, der bestandig løb mellem Samsø og Kallundborg og bragte baade Krigsfolk og Levnetsmidler til Fæstningen. Ingen vidste, om Junkeren personlig var tilstede paa Slottet nu, da Rygtet om Kongens Ankomst bragte hele Byen i Bevægelse; men man saae med stor Forskrækkelse, at Vindebroen blev optrukken og de alvorligste Anstalter bleve trufne til at tilbageslaae et Angreb.

I Spidsen for sit anseelige Følge holdt Kongen paa Møllebakken og lod sin hvide Hingst udpuste, medens han alvorlig saae ned over Slot og By. Ved hans høire Side holdt hans fyrstelige Gjest, den unge stormodige Markgrev Valdemar af Brandenborg, der havde opsat sin Hjemreise og ledsaget Kongen paa dette Tog, for at tage Afsked med sin gode Ven, Junker Christopher, og om muligt afvende det Uveir, der truede ham. Ved Kongens venstre Side saae man hans raske Krigshøvding, den meklenborgske Grev Henrik, der nu, næst Drost Aage, syntes Kongens fortroligste Ven. Rytterne vandede deres Heste i Dammen ved Hellig Korses Kapel. Alle St. Jørgens-Hospitalets Krøblinger kom ud for at see Kongen, og de talrige St. Jørgensbrødre eller halvgeistlige Sygevogtere kappedes om at bringe ham og hans Følge Forfriskninger. Den store nysgjerrige Hob holdt sig dog i ærbødig Frastand fra Kongen og de to fremmede Herrer.

„I skal see, det Hele er en snurrig Misforstaaelse, Eders Naade!“ — sagde den unge Markgreve i letsindig og ligegyldig Tone, idet han sprang af Hesten og ordnede sin pyntelige Paaklædning — „i alt Fald er det vist kun en vrang Æresfølelse hos eders Hr. Broder eller snarere hos hans Høvding her og

den brave Marsk Olufsen; den gode Mand har en ganske egen Gave til at fornærme alle Mennesker uden selv at drømme derom. Det har I vist selv mærket. Det Slags Folk kan man kun bruge til at drille Venner og Fjender med. Jeg holder meget af at være Mellemmand mellem Frænder og gode Venner" — vedblev han munter. -- „Der drikkes gjerne godt Forlig ovenpaa enhver Tvist, og saa gaaer det lysteligt til. Jeg kjender Junkerens Vinkjelder hist paa Slottet; den er fast bedre end nogen Priors; har han ikke villet aabne den for eders kantede Marsk, saa har han maaske kun villet skaane den til kjærere Gjester."

„Gud give, vi vare dragne hid til en venlig Fest, Hr. Markgreve!" — svarede Kongen alvorlig med dæmpet Røst og syntes at skjule en dyb Bevægelse, idet hans Blik dvælede paa det skjønne Vinterlandskab, der laae udstrakt for ham. Solen bestraalede Fjord og Stad. Slottet hævede sig stolt med sine Ringmur-Taarne og høie Tinder bag ved det glindsende Kobbertag af Graabrødreklosteret. Esbern Snares fem gothiske Kirkespir pegede dristigt mod Himlen fra den gamle Frue-Kirke, og yderst ved Fjorden kneisede det runde Søtaarn. „Kan min Hr. Broder retfærdiggjøre sig" — vedblev Kongen — „vil han nu vel ikke skye mit Aasyn, men efter Pligt og Skyldighed komme mig imøde."

„Men han venter Eder vist ikke. Han er maaske paa Jagt eller flakker om paa Reiser mellem sine Godser" — sagde Markgreven — „den ædle Junker har tykt Blod. Jeg har ofte beklaget, at hans storsindede Higen efter Daad og Bedrift endnu intet bestemt Maal har, men saa ofte forstyrrer Ligevægten i hans fyrstelige Sind og bringer selv hans nærmeste Venner og Frænder til at misforstaae ham."

„Seer jeg ret, Herre Konge!" — sagde Grev Henrik og holdt Haanden for Øinene mod Solskinnet — „saa kommer der en Skare Mennesker ud af Staden imod os; det maa være Borgerne, der vil vise Eder deres Hengivenhed og Troskab."

„Hm! de var ogsaa trevne mod Marsken" — sagde Kongen — „Mig selv er Folket tro; det veed jeg: drog jeg som en spedalsk Tigger gjennem Landet, ingen Borger eller Bonde vilde lukke sin Dør for mig. I Manges Øine er jeg sagtens liig en Spedalsk siden Bispebandet" — tilføiede han — „dog møder man mig allevegne med Kjærlighed; det er kun min Broder, der vender mig Ryggen og negter mig Lydighed i denne Trængselstid."

„Den høibaarne Junker er her visselig ikke“ — tog atter Markgreven Ordet — „ellers tøvede han vist ingenlunde med at gjøre Eder Afbigt for sin Høvdings Overilelse og føre os til et velberedt Taffel. Slottets Befæstning har han sat i fortræffelig Stand“ — vedblev han — „det vilde jeg i eders Sted vide ham Tak for, Herre Konge! Kallundborg er et vigtigt Punkt i Krigstid og en god Havn for eders Flaade.“

„Just derfor skal ingen Lehnsmand fordriste sig at lukke Borgen for Landets retmæssige Herre eller hans Krigsøverst“ — svarede Kongen — „Jeg priser eders Bestræbelser for at undskylde min misledede Broder, Hr. Markgreve!“ — tilføiede han afbrydende — „men vær forsikkret, kan han undskyldes, kan han blot give mig sit fyrstelige Ord paa, at han ingen Deel har i denne Opsætsighed, saa behøver han ingen fremmed Forsvarer, hvor en Broder er hans Herre og Dommer.“

Markgreven bukkede høfligt og taug, idet han foer med Haanden over Ansigtet og syntes at skjule en fornærmet Mine.

„Vil I tale med Borgerne? Eders Naade!“ — spurgte nu Grev Henrik — „de synes frygtsomme at vente Tilladelse til at nærme sig Eder.“

„Det forstaaer sig, Greve! Lad dem træde hid!“

Grev Henrik red nu den dvælende Borgerskare imøde og kom snart tilbage til Kongen, ledsaget af Stadsfogden og tolv af Byens ældste Mænd, der i deres borgerlige Helligdagsklæder med blottede Hoveder traadte hen for Kongens Hest og bukkede dybt. Stadsfogden begyndte efter flere Hilsener noget undseelig og forlegen: „Stormægtigste Herre og Konge! — Eders Naades høie Nærværelse — denne ringe Stads Glæde ved at see Eders høikongelige Naade“ — —

„Den er ikke ret stor“ — afbrød Kongen ham — „sig det kun rentud, Stadsfoged! og tal til mig uden Omsvøb! I er bange for, der er Maade min høikongelige Naade dennegang, og at jeg vil drage Jer til strengt Ansvar for den Modtagelse, min Marsk her har fundet“ —

„Eders høibaarne Herre Broder, vor strenge Herre Junkeren, havde befalet sin Slotshøvding“ — stammede Stadsfogden —

„Hvad han har befalet sine Tjenere eller ei, taler jeg ikke om her“ — afbrød Kongen ham — „hin Opsætsighed skal han selv eller Slotshøvdingen staae mig til Ansvar for. Men hvo har befalet Eder at tilsidesætte Lydigheden mod mine Udsendinge?“

„Slotshøvdingen i Hr. Junkerens og eders eget Navn, Herre

Konge!“ — svarede Stadsfogden — „dog det Bud kunde vi ikke ansee for sandt eller adlyde, da Marsken med eders Fuldmagt befalede os det Modsatte; efter en kort Betænkning blev der ogsaa ydet ham og hans Folk hvad han fordrede, uagtet det kom os Alle dyrt at staae“ — —

„Hvad!“ — udbrød Kongen heftig — „har man siden straffet Eder, fordi I dog adlød mit Bud?“

„Vi klage ikke, Eders Naade! mindst over eders egen høie Slægt og det Herskab, I har givet os. Hvad Uret, der er os tilføiet, er kun ringe mod vor Sorg og Forsmædelse, hvis vi har paadraget os vor ædle Landsherres og Konges Ugunst.“

„I har lidt Uret for jer Troskab imod mig? og jeg skulde endda kunne vredes paa Eder, brave Borgere!“ — sagde Kongen nu pludselig bevæget — „ved alle hellige Mænd! saa fortjente jeg ikke at eie en tro og hengiven Sjæl meer iblandt Jer. Hvad Uret, I har lidt, skal blive Jer erstattet. Vi er kommen hid for at fordre Regnskab for hvad her er skeet. Hvor er Junkeren?“

„Vi veed det ikke, stormægtigste Herre!“

„Hvor er da hans Slotshøvedsmand? hvi kommer han ikke hid for at modtage os?“

„Han paastaaer at have Befalinger, Herre Konge! som er saa utrolige, at vi ikke tør nævne dem.“

„Hvad! hvo tør befale her, naar jeg selv er tilstede?“ — udbrød Kongen heftig — „dog nei, det er umuligt“ — tilføiede han roligere og betvang sin Heftighed — „Den Mand maa være syg eller afsindig. Rid til Slottet, Grev Henrik! meld min Ankomst! Jeg vil overnatte der med mine Riddere og hundrede Mand. I sørger for det øvrige Krigsfolk, Stadsfoged!“

Grev Henrik satte sig strax i Bevægelse og red med et lidet Følge ned mod Slottet.

„Stormægtigste Herre Konge!“ — vedblev Stadsfogden med ængstelig Røst — „Mit og mine Medborgeres Liv og Gods staaer til eders og Landets Tjeneste; men fortørnes ikke paa os, Herre Konge, for hvad vi ikke har kunnet hindre! Slotsporten er lukket; Vindebroen er optrukken; der er opstillet Krigsfolk og Blider paa Ringmuren; Slotshøvedsmanden har forkyndt os, at han har Befaling til at skyde Byen i Brand med gloende Stene inden fire og tyve Timer fra det Øieblik den belægges med eders Krigsfolk.“

„Raser han!“ — udbrød Kongen — „Nu vel! saa bort med al Skaansel! Vi vil see hvo her er Herre. Til Hest, mine

Mænd! — I staae under vor egen kongelige Beskyttelse, brave Borgere!“ — sagde han til Stadsfogden og Byens Ældste — „bliver her svedet et Halmstraa over eders Hoveder for min Skyld, skal det erstattes dyrt; enhver Oprører vil jeg strengelig straffe, hvor høit han end bærer sit Hoved.“

„Ære for Kongen! for Erik, Kongen hin unge“ — raabte Stadsfogden og svingede sin Hat, og dette af en Folkesang hentede, almindelig bekjendte Hyldestraab blev gjentaget af den hele Borgerskare, idet man svingede med Huer og Hatte.

„Nu Plads, Børn!“ — bød Kongen og tumlede sin Hest — „Jeg vil see hvo der vover at lukke den Port, vi vil ind ad.“

„Tillad mig at standse Eder et Øieblik, Eders Naade!“ — sagde Markgreven af Brandenburg, der atter havde svunget sig i Sadlen og nu red hastig hen mod Kongen med blottet Hoved — „Inden I foretager Eder noget voldsomt Skridt, ønsker jeg, som eders Gjest og som en upartisk Ven baade af Eder og eders fyrstelige Hr. Broder, et Øiebliks Samtale med Eder uden Vidner —“

„Vel, det skal ikke negtes Eder, Hr. Markgreve! Tilside, mine Venner!“

„Alle bortfjernede sig, og Markgreven vedblev i samme ærbødige Stilling med den høie Fjærhat i Haanden: „Eder Herre Broder har æret mig med et Venskab, som gjør mig det til Pligt at tale hans Sag i dette Øieblik, da han selv er fraværende. Hvad her er skeet og fremdeles nu skeer mod eders Villie, har unegtelig Udseendet af Opsætsighed; men det kan umuligt være efter eders Herre Broders Befaling: dertil — undskyld denne Yttring! — dertil agter jeg ham idetmindste meget for klog. Vort inderste Sind maa en høiere Sjælekjender bedømme; hvorledes vi vil trække vore store Tavlbrikker, maae selv vore bedste Venner ikke indbilde sig at vide; dog — jeg gaar i Borgen for Junker Christopher i denne Sag, indtil han selv kan fremstille sig for Eder og retfærdiggjøre sig. Jeg tilbyder mig at opsøge ham og bringe ham til Eder. Han maa sikkerlig være paa Holbek Slot eller paa Samsø. Vil I love mig saalænge at opsætte ethvert voldsomt Foretagende og i det Høieste kun holde Slottet beleiret?“

„Vel, Hr. Markgreve! i fire og tyve Timer vil jeg vente ham, men ingen Time længer. Til imorgen ved denne Tid vil jeg tæmme min billige Harme og med Sværdet i Skeden blive udenfor den Port, man her formastelig har vovet at lukke for mine Øine; men inden jeg hører det andet Ave hos de fromme

FØRSTE DEL

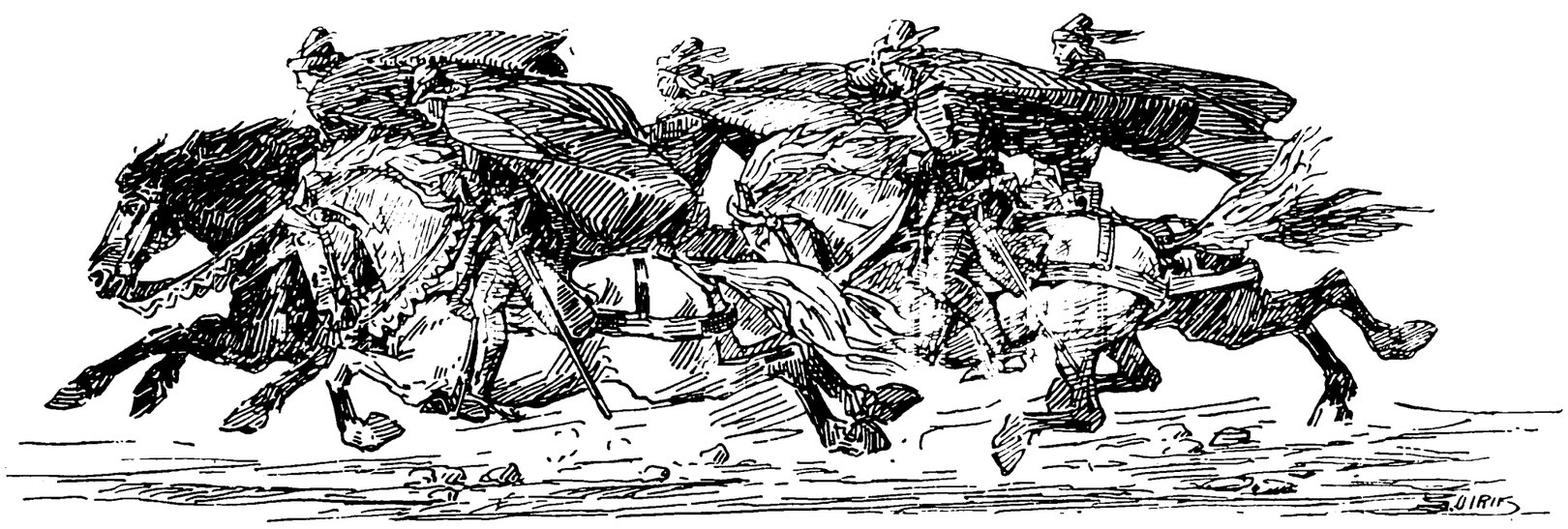

Graabrødre hist, skal Slottet være i min Magt; det lover jeg ved alle hellige Mænd, saasandt jeg her er Herre og vil nævnes Konge i Danmark."

„Det er et Ord, Eders Naade!" — svarede Markgreven rask efter et Øiebliks Betænkning — „staaer jeg ikke inden et Døgn med eders retfærdiggjorte Herre Broder for eders Øine — saa lad det smukke Slot hist gaae op i Flammer eller tag det med stormende Haand! Grev Henrik har sagtens stor Lyst til at vise Jer sin Manddom og Krigskonst — men saa har jeg dog gjort hvad jeg kunde og vist Eder begge, som jeg haaber, at I har havt en Ven til Gjest."

„I har mit Ord, Hr. Markgreve! jeg vil vide Eder Tak hvis eders gode Hensigt opnaaes. Seer I hvor Skyggen hist falder fra det midterste Kirkespir over Klostertaget? det betegner Grændsen imorgen for min Taalmodighed. Gud og vor hellige Frue med os Alle!" Dermed slog han op med den høire Haand og hilsede Markgreven, idet han sporede sin Hingst og foer frem i Spidsen for sin Krigerskare. I stærkt Trav red nu Kongen med sine Riddere ned ad Bakken mod Slottet, medens Markgrev Valdemar med sit lille Følge af tydske og danske Væbnere foer i fuldt Firspring hen ad Veien til Holbek.

Da Kongen naaede Kallundborg Slot og selv saae Vindebroen opdragen og den velbefæstede Borg i fuldkommen Forsvarsstand, foer et Harmblus over hans Kinder, hans Haand greb uvilkaarlig til Sværdheftet, og han var et Øieblik nær ved at glemme sit Løfte og rive Sværdet af Skeden. Grev Henrik tumlede utaalmodig sin Stridshingst udenfor den yderste Befæstning og ventede endnu Svar paa det Budskab, han i Kongens Navn havde ladet tilraabe den yderste Borgvagt.

„Mageløse Dumdristighed!" — udbrød Kongen — „Veed man, jeg er her selv, og tøver endog med Svar, hvor man kun har at tie og adlyde?"

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

„Man giver sig gode Stunder, Herre Konge!“ — sagde Grev Henrik — „det er en Frækhed uden Lige. Befaler I, der strax skal blæses til Storm? Sværdet brænder mig i Haanden.“

„Endnu ei!“ — svarede Kongen og tog Haanden fra sit Sværdhefte.

Idetsamme lød der en Trompet fra den yderste Skandse og paa Murtinden fremtraadte en høi bevæbnet Kriger med tilsluttet Hjelmgitter: „Slottet aabnes ikke for nogen Mand, der fører Vaaben og Værge“ — raabte han med en barsk Stemme, der dog syntes tvungen og skjælvende — „det skal forsvares til det Yderste mod ethvert Angreb; det er vor høibaarne Junkers strenge Bud.“

„Afsindige!“ — udbrød Kongen, og Grev Henrik gjorde Mine til et heftigt Svar.

„Intet Ord meer, Greve!“ — sagde Kongen med et strengt Vink — „Vi nedlade os ikke til videre Ordskifte med Oprørere og Majestætsforbrydere. I beleirer strax Slottet paa alle Kanter og gjør Alt rede til Storm! I et Døgn maa dog intet Spyd udkastes. Vove Oprørerne at opfylde de dumdristige Trudsler mod Byen, skal der kun sørges for at redde og slukke. Hændes der Noget, vil jeg vide det strax. I Graabrødreklosteret træffer I mig til enhver Time. Gud befalet!“ Med disse Ord vendte Kongen sin Hest og red med endeel af sit Følge ind i det store Franciskanerkloster tæt ved Slottet. Her stod Guardianen og alle Klosterbrødrene, med de blottede kronragede Hoveder, i to Rækker foran Stentrappen i Klostergaarden. Den gamle udtærede Guardian bar, som alle hans Ordensbrødre, en fattig askegraa Kutte med Caputsen paa Ryggen og en grov Strikke om Livet. Uagtet Vinterkulden gik de Alle uden Skoe og Strømper med Træklodser under de nøgne Fødder. De modtoge Kongen med umiskjendelige Tegn paa Frygt og Uro.

„Værer frimodige, I fromme Mænd!“ — sagde Kongen med mild Røst, idet han svang sig af Hesten og venlig gjengjældte deres Hilsen og Guardianens andægtige Tale — „Jeg kommer til Eder som eders Ven og Beskytter. Vil Gud og vor kjære Frue, skal der ingen Ulykke vederfares eders Kloster eller denne vor gode troe Stad. I kan jo ikke for, at vor Broder Junkeren har sat et Daarekistelem her til Slotshøvding; thi vi haabe til Gud og den stærke St. Christoph, at vor kjære Hr. Broder ikke selv er gaaet fra Vid og Sands. Jeg vil forvente ham her til

---

Guardian, Forstander. Caputs, Hætte.

han kan have Budskab om mit Komme og selv give Forklaring i denne Sag. Er her Fare paa Færde, vil jeg dele den med Jer. Nu agter jeg kun at see, om eders Gjestehus og Refectorium kan udholde dette uventede Gjæsteri; det skal imidlertid forud blive Klosteret godtgjort."

„Stormægtigste Herre!" — svarede Guardianen — „fordærv os ikke ved nogen verdslig Godtgjørelse den Glæde, I nu skjenker os i vor Frygt og Bævelse! Armod er, som I veed, vor hellige Ordens første Regel. Vil I værdiges at dele de Bodfærdiges Nødtørftighed, ædle Herre! saa tvivl ikke paa vor Redebonhed til at undvære og meddele uden Gjengjæld, og frist os ikke til at modtage, hvad den hellige Franciscus saa strengelig har forbudt os at røre ved!"

„Nu, saa strengt gaaer det vel ikke til her" — sagde Kongen med et godmodigt Smil, idet han traadte ind i Klosterets store Gjestehus og saae Døren aaben til Refectoriet, hvor et Bord med tarvelige Fastespiser stod dækket til Klosterbrødrene, men et større med Vinkander og kraftige Kjødspiser blev beredt til de fornemme verdslige Gjester. „Her komme vi dog ikke til at lide nogen Mangel" — vedblev Kongen — „her finde vi jo ikke blot det Nødtørftige, men Guds Gaver næsten til Overflod."

„Hvad vi kan byde Eder, har Borgerne hidsendt. Hvor Herrens Salvede indtræder, bringer han Velsignelse med sig" — svarede Guardianen og neiede med de korslagte Hænder over Brystet.

„Velsignelse?" — gjentog Kongen, og der foer pludselig en mørk Sky over hans Pande. — „Hm, ogsaa naar han er overantvordet til Djævelen og til Kjødets Fordærvelse? ærværdige Fader!" — spurgte han bitter med sagte Røst, idet han drog Guardianen tilside og betragtede ham med et skarpt prøvende Blik.

Den gamle Klosterherre blegnede ved disse Kongens Ord og slog uvilkaarlig et Kors for sig, idet han drog et dybt Suk. „Den hellige Kirke forkynder os Absolution selv for Dødssynder og Retfærdiggjørelse formedelst Naaden og Omvendelsen" — sagde han og foldede sine magre Hænder — „men dens Forbandelse falder kun i Sandhed paa den Ryggesløses og Ugudeliges Hoved."

„Men naar nu din Erkebisp, den danske Kirkes Fyrste, af

Refectorium, Spisesal.

Hevn og Vrede har erklæret din Konge for en saadan Ryggesløs?“

„Var I det i Sandhed, min Herre og Konge! ak ja, da maatte jeg gjentage slig forfærdelig Dom i mit Hjerte, om det saa brast derved og om eders Fortørnelse saa knuste mig“ — svarede den Gamle med dyb Alvor og knugede de foldede Hænder mod sit Bryst — „men Herren befrie min Sjæl for Deelagtighed i de Hevngjerriges Raad og de Uretfærdiges Domme! Kirkens Myndighed er visselig stor, høie Herre!“ — vedblev han — „men Hevnen og Dommen er Herrens, ligesom Naaden er hans for den Bodfærdige. Os er givet Magt til at opbygge, men ikke til at nedbryde; vi formaae Intet imod Sandhed, men Alt for Sandheden. Farer en Biskop selv i vor rettroende Kirke vild og misbruger Kirkens Myndighed imod Guds Ord, er det ingen Klerk eller Christen tilladt at give ham Bifald, siger den hellige Augustinus.“

„Rigtig, fromme Fader! det er ogsaa min Mening og min Trøst — det har ogsaa den lærde Magister Peder sagt mig, I frygter altsaa ikke for, at jeg bringer Forbandelse eller onde Aander med mig over denne Tærskel?“

„Nei, visselig!“ — svarede Guardianen høitidelig med opløftet Haand og Blik — „Jeg veed, min ædle Herre og Konge er ingen Ryggesløs og Ugudelig, som foragter Bod og fromme Gjerninger, eller hvem det i Kraft af Ordet er tilladt at overantvorde til Kjødets Fordærvelse for Sjælens evige Frelse; jeg veed derfor ogsaa, at Afgrundens Fyrste ingen Magt kan have over eders dyrekjøbte Sjæl, og at ingen syndig Forbandelse kan udslette Guds Fred af eders Hjerte eller den hellige Salve af eders kronede Hoved.“

Ved disse Guardianens Ord var en mild Bevægelse synlig i Kongens Aasyn. „Velsign mig, fromme Fader!“ — sagde han med dæmpet Røst — „I sagde der et Ord, som trængte mig til Sjælen.“

„Den forsonede og alforbarmende Gud bevare Eder Liv og Krone og fremfor Alting Sjælens dyre Fred!“ — bad Guardianen og lagde sin Knokkel-Haand paa Kongens bøiede Hoved — „saafremt I selv er forsonlig og barmhjertig“ — tilføiede han med Eftertryk og et gjennemtrængende Blik.

„Hm, forsonlig“ — gjentog Kongen og opløftede hastig sit Hoved — „ogsaa mod Oprørere og Majestætsforbrydere?“

„De trænge visselig mest til Barmhjertighed“ — svarede Guardianen — „Vredes ikke, Herre Konge!“ — vedblev han

sagte, dog med Vægt — „Der er et helligt Ord, som i dette Øieblik trænger sig underligt frem paa min Læbe: synder din Broder mod dig — staaer der skrevet — da straf ham! men omvender han sig, da tilgiv ham!“ — —

„Men naar han nu ikke omvender sig?“ — spurgte Kongen og betragtede Guardianen med et studsende Blik.

„Saa bed for ham, til det skeer, at din Moders Søn ikke skal fortabes, og for din egen Freds Skyld!“ — hviskede den Geistlige — „En fornærmet Broder, siger Salomon, er haardere at overvinde, end en fast Stad, og Trætter ere som en Stang for et Palads.«

„Men faste Stæder kan styrte og Oprørernes Paladser kan sprænges“ — udbrød nu Kongen pludselig opfarende i streng Tone, og hans milde bevægede Aasyn blev formørket — „Den vise Kong Salomon har ogsaa lært mig at stole meer paa en fuldtro Ven, end paa en falsk Broder. Har ikke en Prophet engang sagt til sit Folk i en svigfuld og fordærvet Tid, som vores: Lider ikke paa nogen Broder! thi hver Broder skuffer visselig? Jeg vilde ønske den hellige Mand havde Uret. Men nok derom!“ — afbrød han hastig den alvorlige Samtale — „lad os nu tænke lidt paa det Verdslige og ikke foragte Legemets Pleie! Vi har redet en lang Vei idag for at lukkes ude af vort eget Slot her.“ Med disse Ord gik Kongen med stærke Skridt ind i Refectoriet. Guardianen fulgte ham taus med bekymret Mine. Klosterbrødrenes Glæde over Kongens Fromhed og Mildhed syntes noget formindsket.

TIENDE KAPITEL.

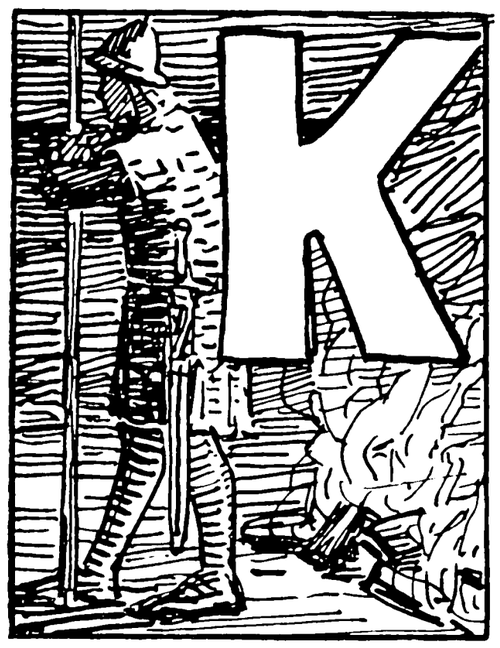

allundborg Slot blev nu formelig beleiret, og den krigskyndige Grev Henrik af Meklenborg forsømte Intet af hvad der hørte til at forberede en Storm, forsaavidt han med saa liden en Krigsmagt og uden Beleiringsmaskiner var istand dertil. Inden Sol gik ned, saae han imidlertid sin Styrke forøget, idet Drost Aage med sine hundrede Ryttere foer ind i Byen og stødte til ham udenfor Slottets Ringmure. Saasnart Drosten havde sørget for sine Folk og aftalt det Fornødne med Grev Henrik, begav han sig til Graabrødreklostret, hvor han øiebliklig blev indladt til Kongen i Librariet.

Her sad den unge Konge helt tankefuld i Guardianens store Lænestol ved et Egebord med en stor glosseret Bibel tilligemed den hellige Augustinus og flere Kirkefædres Skrifter opslagne for sig. Han holdt et Haandskrift af Mester Petrus de Dacia i Haanden, som han ivrig satte Mærker i og syntes at sammenligne med de opslagne Steder i Skriften og hos Kirkefædrene. Ved Siden af de gudelige Skrifter laae imidlertid ogsaa tre verdslige Bøger, med røde sirlige Fløielsbind, som Kongen selv havde bragt med sig; det var de berømte Ridderdigte Ivain og Tristan, i Hartman von Aues og Gottfried von Strazburgs Behandling, saavelsom Florez og Blanzeflors eventyrlige Historie, der var alle elskende Ridderes og Damers Yndlingsdigt.

Da Drost Aage traadte over Tærskelen, stødte Kongen Bordet tilside og sprang hastig op. „Aage! min kjære Aage! seer jeg dig endelig igjen!“ — udbrød han glad og gik ham med aabne Arme imøde, men standsede forbauset, idet han betragtede ham nøiere. — „Er det dig selv?“ — vedblev han — „hvor seer du dog afpillet ud! — ja, du har været i Morderhænder. De fordømte Fredløse!“ — raabte han forbittret og stampede — „hvi har jeg ikke udryddet dem af Jorden!“

„Tænk ikke meer derpaa, min ædle Konge!“ — sagde Aage — „jeg er nu karsk igjen og til eders Tjeneste.“

„Kom, hvil dig! du har anstrengt dig over Evne — Mester Peder har altsaa bragt dig Brev og Budskab?“

Librariet, Bogsalen (I.). glosseret, forsynet med Noter.

FØRSTE DEL

„Alt er skeet som I paabød, min Konge! skjøndt jeg frygter, det var et Skridt“ — —

„Lad det være min Sorg, Aage! fandt du Modstand?“

„Holbek Slot er i eders Magt. Det kostede ingen Blodsdraabe, men vakte stor Glæde paa Slottet.“

„Godt! og Junkeren?“

„Jeg saae ham ikke; man vil dog sige, han var der, men undveg.“

„Slette Tegn, Aage! en tro Lehnsmand var bleven og havde fordret strengt Regnskab for din Bemyndigelse. Han spurgte ei engang om Grunden til min Vrede? han vovede ei engang et harmfuldt Ord om Uret og voldsom Fremfærd?“

„Han lod sig aldeles ikke see; han maa have fattet Mistro.“

„Hm! saaledes flyver ingen Fyrste fra sit Slot, naar han ei veed sig skyldig. Hvor kan jeg ogsaa tvivle? Opsætsigheden her og hans skjændige Yttringer til Brunke“ —

„Hvad her endnu er skeet kunde dog være en ulykkelig Misforstaaelse, min Konge!“ — bemærkede Aage — „og den underfundige Brunke kan Ingen lide paa“ — —

„Vel! Christopher rede for sig, hvis han mægter det! Ved alle hellige Mænd! jeg gav gjerne Hælvten af mit Liv, kunde jeg sige i Sandhed: jeg har en Broder. Dog, Gud almægtigst og vor hellige Frue skee Tak! en fuldtro Ven har jeg endnu og min elskede Ingeborg og et tro kjærligt Folk. — Hvad har jeg at klage!“ Med disse Ord lagde Kongen sin Arm fortrolig paa Aages Skulder, og der blinkede en tilbagetrængt Taare i hans blaae kraftige Øine. „Siden vi saaes sidst, min kjære Aage!“ — vedblev han med fast og rolig Stemme — „er jeg bleven en bandlyst Mand, som du; men det forfærder mig nu ikke meer. Jeg havde længe tænkt det; nu veed jeg det: Ingen kan fordømme os uden den Almægtige og Retfærdige; men han vil det ikke: for han er barmhjertig, seer du. Den, der troer paa Frelsen og Forbarmelsen, Aage! — han har den, trods al Verdens Prælater og Bisper.“

„Forsynd Eder ikke, min ædle Konge!“ — udbrød Aage med urolig Bekymring — „Jeg har ogsaa fundet Fred i min Sjæl og et Værn mod de onde Aander, jeg blev overgivet til; men det var ikke i Trods: det var i Kjærlighed, Herre Konge! og i et Haab, som indeslutter den hele store Himmel.“

„Et saadant Haab har jeg ogsåa, min Aage! — og Kjærlighed — det veed du kun lidt hvad er, du, som ingen Ingeborg har! Min Kjærlighed er vel saa stor og mægtig som Ridder

Tristans eller den kjække Florez's: jeg vover tilsidst at bryde en Landse for min Ingeborg med Paven selv og hele Cleresiet, naar galt skal være."

„For Himlens Skyld! min kjæreste Herre og Konge! betænk dog" — —

„Jeg har betænkt Meget, Aage! og det Vigtigste først" — afbrød Kongen sin urolige Ven alvorlig og ivrig — „vor Saligheds Sag er for vigtig til, at den skulde være afgjort med et myndigt Ord af Bisp eller Pave, helst naar det Ord hedder, som til dig og mig: du er fordømt! du er overgivet til den Onde! Nei, bi! — hvor staaer det skrevet, noget Menneske har den Magt? — jeg troede det aldrig ret; men det veed jeg nu: den himmelske Naade og Barmhjertighed, jeg troer paa, kun den kan frelse mig og os Alle. Kom! jeg skal vise dig det; den lærde Magiser Petrus har skrevet mig det op; Kirkens hellige Fædre bevidne det — og hvad der er meer — Guds eget urokkelige Ord; dog — det bliver for vidtløftigt; tro mig kun, Aage! ingen Erkebisp, end ikke Paven i Rom — kan fordømme os. Vil Kirken forstøde de Troende, er det ikke vor Kirke længer, ikke den rette og sande. Kunde Djævelen lukke os alle stenbygte Kirker i Verden, stod der os dog een Kirke aaben, som ingen Djævel kan lukke, og see! den er allevegne, hvor to ærlige Sjæle ere forsamlede i Herrens Navn. See, saa klog er jeg bleven, Aage! Det er Kjætteri for dem i Rom, og man vilde vel dømme mig til Baalet, hvis man vidste det; dog saa klog er jeg ogsaa, at jeg kan tie dermed. Du skal kun vide det, og min Ingeborg og hvem der har min udødelige Sjæl og min Salighed saa kjær som I."

Aage taug og saa forbauset paa ham.

„Ogsaa for Land og Rige er jeg tryg" — vedblev Kongen — „med Guds Hjælp skal jeg trodse baade Band og Interdict, baade Oprørerne og de Fredløse, uden at Nogen skal krumme et Haar paa mit eller mit Folks Hoved."

„Men Afbigtsbrevet til den hellige Fader, det bliver dog visselig nødvendigt, min Konge! I Erkebispens Sag maa dog for en stor Deel Forsonlighed og Naade gaae for Ret."

„Nei, Aage! Ret fordrer jeg kun, ingen Naade af Mennesker, og i denne Sag skal Ingen vente Naade af mig. Lad Paven dømme mellem mig og Grand! Urettens Hemmelighed skal komme for Dagen, saasandt der er Retfærdighed til under Solen. Har jeg selv Uret i Noget, som vel kan være — nu vel, saa er det tidsnok at tænke paa Bod og Bøder, naar Dommen falder."

„Men Dispensationen“ —

„Den vil jeg til Nød undvære. Hvad der er tilstaaet hundrede Andre kan ikke negtes Kongen af Danmark; negtes det, er det Uret; men den Uret vil jeg ikke underkaste mig. — Dog, sæt dig, min Aage! intet Ord meer om alle de fortrædelige Sager! min Sjæl er træt af at tænke derpaa. Kom“ — vedblev han munter — „nu skal du høre et Elskovsdigt; min kjære Ingeborg har selv afskrevet det til mig. Hertuginde Euphemia har sendt hende det fra Norge; det vil snart blive udsat baade paa Norsk og Svensk. Der skal du see hvad en ridderlig Elsker kan gaae igjennem og hvorledes Lykken og Vor Herre dog altid er med alle troe og standhaftigere Elskere.“ Nu satte Kongen sig til Bordet og læste med begeistret Røst i Eventyret om Florez og Blanzeflor, som Aage dog allerede kjendte.

„Tristian holder jeg rigtignok meer af“ — sagde Kongen — „og vore egne gamle Elskovssange synes mig langt smukkere; men denne Bog tager jeg nu dog helst i Haand: tænk, hvert Ord har hun afskrevet med sine nydelige Fingre.“

Det blev imidlertid Aften. Det ringede til Ave, og Kongen gik med Aage til Klosterkirken, hvor han deeltog i Graabrødrenes og Folkets Andagt, der dog ikke var saa rolig og uforstyrret som sædvanlig.

Natten faldt paa. Ved hver Time steg Spændingen i Byen. Der var en ængstelig Stilhed. Der skinnede Lys i alle Huse; ingensteds syntes man at sove. Omkring det beleirede Slot lød kun Skildvagternes Skridt og klirrende Vaaben. Hist og her lyste der et Vagtblus i den kolde Vinternat. Tause Krigsmænd i store Kapper klyngedes derom. Udenfor Klosteret holdt Drost Aages Ryttere Vagt. Af og til red Drosten med Grev Henrik omkring Slotsmurene, hvor man hørte en dæmpet Klang af Vaaben og Færdsel med Blider og svære Forsvarsmaskiner.

Efter Aages Raad var der ogsaa udsat Vagter paa den almindelige Skibsbro sydost for Slottet og paa det gamle Søtaarn paa den nordvestlige Udkant af Byen, hvor der ogsaa var et Landingssted tilligemed en gammel, nu forladt og forfalden Befæstning; dette Punkt ansaae han i Særdeleshed for vigtigt, naar man vilde afskære enhver mulig Forbindelse med Slottet. Ved Midnat stod Aage selv ved hint gamle afsides Søtaarn i det stille klare Stjernelys og saae ved Grev Henriks Side ud over Bugten, medens de overveiede fra hvilken Side Slotsmuren bedst kunde bestiges. Da blev Aage en lille Fiskerbaad vaer, som laae næsten skjult under det forfaldne Bolværk ved Søtaarnet,

og ligesom han vilde gjøre Grev Henrik opmærksom derpaa, saae han, bag en halvomstyrtet Murpille tæt ved sig, et Hoved titte frem med en laadden Hue og en stor Skramme, lig et Hareskaar, mellem Næse og Mund. Det speidende Hoved drog sig strax tilbage bag Pille-Ruinen, og Aage troede at have kjendt den som Stimand og Mordbrænder berygtede lollandske Rømningsmand, Ole Ark, som man ofte havde været paa Spor efter og som man troede havde været behjælpelig ved Erkebispens Flugt. Uden at betænke sig længe gav han Grev Henrik et Vink og drog sit Sværd; men i samme Øieblik sprang Karlen ud fra sit Skjul bag Mupillen og flygtede ned mod Bolværket til Baaden.

„Stands ham!“ — raabte Aage til den yderste Skildvagt, der stod med sin Landse i Haanden, med Ryggen lænet mod Bolværket, og saae ud mod et fjernt Skib, uden at bemærke Flygtningen.

Ligesom Drostens Røst naaede Landseknegtens Øre og han vilde vende sig om, følte han et Dolkestik i Ryggen og tumlede til Jorden med et smerteligt Skrig, medens Rømningsmanden foer ham forbi med den blinkende Daggert i Haanden og sprang i Baaden.

Flygtningen havde allerede Aaren fat og vilde støde fra Land;

men da mærkede han først, at han i Skyndingen havde glemt at løsne Touget, der bandt Baaden til Bolværket. Medens han nu i fortvivlet Anstrengelse gjorde et Par utilstrækkelige Hug paa Touget med sin Daggert, stode Aage og Grev Henrik lige for ham med deres dragne Sværd. Grev Henrik greb hastig det halv overhuggede Toug og drog Baaden helt op mod sig; den fortvivlede Flygtnings Daggert forer blinkende imod ham; men for et Slag af Drostens Sværd faldt Dolken tilligemed Stimandens Haand i Søen, og med et forfærdeligt Brøl styrtede den saarede Rømningsmand om i Baaden.

Paa Grev Henriks Raab ilede alt flere Landseknegte til fra Søtaarnsvagten, og snart bare de Fangen bunden til Søtaarnet, efter at de dog først paa Drostens Befaling havde bundet en Kappe om hans haandløse Arm, for at han ikke skulde forbløde sig. Den farligt saarede Landseknegt blev ogsaa bragt til Taarnet, og medens der sendtes Bud efter en Badskær bleve den fangne Stimands Klæder nøie undersøgte. Foruden et Afladsbrev, et Paternosterbaand og endeel kostbare Kirkeklenodier, der lod til at være ranet Gods, fandtes der en Mængde Beg, Svovl og andre brændbare Sager hos ham, og i Drættet paa hans Hue fandt man en Nøgle og et Lønbrev omhyggelig skjulte. Af den daanede Forbryder var der for det Første ingen Bekjendelse at vente. Drosten forvarede Nøglen og Brevet og gik med Grev Henrik til det nærmeste Vagtblus.

Her aabnede han Lønbrevet og læste det sagte.

„Til Ingen!“ — stod der — „Adlyd og ti! eller du er Døds„sens — Vov det Yderste! — skaan ikke Byen! — skjul eller „brænd Papirerne i Nødsfald! — hold Falddøren beredt! — Lad „hans Seier blive hans Undergang! jeg svarer for Følgerne. „Overbringeren kan bruges til Alt. Brænd strax dette Lønbrev „— fra Ingen!“

Drost Aage havde tilligemed Kongen og Prinds Christopher lært den endnu temmelig sjeldne Skrivekonst af en Kannik under Drost Hessels Opsigt, og han troede med Forfærdelse i de fordreiede Skrifttegn at gjenkjende Prinds Christophers tunge Haand. Han forvarede Brevet hastig og var bleven dødbleg.

„Nu, hvad læste I for Runer der? Hr. Drost!“ — spurgte Grev Henrik — „I befinder Jer ikke ret vel, troer jeg“ — —

„Det Lønbrev skulde visselig være bragt Slotshøvdingen“ — udbrød Aage heftig, og Blodet foer atter til hans Kinder

---

Badskær, Barbér. Dræt, Foder.

— „det er fra Ingen og til Ingen; dog — jeg troer at forstaae det.“

„Lad see, Hr. Drost! det er dog intet hemmeligt Elskovsbrev? — Karlen var en Speider og Forræder.“

„Saa sandt min ædle Konges Sjælero er Eder kjær, Hr. Greve!“ — svarede Aage spændt og greb hans Haand — „saa lad denne usalige Løndom være min alene! Saa meget vil jeg betroe Eder: det synes at angaae Kongens ulykkelige Familieforhold; dog selv med denne min Gisning beder jeg Eder tie. Her er intet Beviis mod Nogen, kun en Mistanke, en Ulykkestanke — men den maa ledes til et modsat Maal — den maa tilintetgjøres.“ Med disse Ord greb han i sin Barm og kastede Brevet i Vagtblusset.

„I er forsigtig, Drost!“ — sagde Grev Henrik og rynkede Panden — „Eders mørke Statshemmeligheder forlanger jeg ikke at indvies i. Som Drost, maa I bedst vide hvad her skal dølges eller aabenbares. Jeg spørger kun som Krigsmand og Beleirer: skulde det Lønbrev, I der vel ilsomt tilintetgjorde, være bragt ind paa Slottet, som I selv mener, maa her da ikke gives en hemmelig Indgang? Kunde den findes, var det os vigtigt. Uden Beleiringsmaskiner kan det blive os et svært Spring nok, at komme over Ringmuren.“

„I har Ret! her maa gives en Løngang“ — udbrød Aage pludselig med glindsende Øine — „jeg har en Formodning — jeg faaer et Indfald; her gaaer et Sagn om en Løngang fra Søtaarnet. Fangen maa vise mig den. Jeg vil selv bringe Lønbrevet, ikke som det stod hist i Flammen og som nu kun den Alvidende skal see det — men som en forsonende Aand vil skrive det om i min Sjæl.“

„Godt! jeg følger Eder med Mandskab.“

„Nei, Greve! det er umuligt. Kongens Stolthed er oprørt; han foragter Overrumpling; han vil og maa ind gjennem Porten eller over den stormede Mur, og begge kan vi ikke her undværes. Findes Løngangen, vil den vist ogsaa være vanskelig nok at komme igjennem selv for en Enkelt og Vaabenløs.“

„Saa lad det Eventyr fare, Drost! for Een er det for voveligt.“

„Jeg vil dog vove det“ — sagde Aage bestemt efter et Øiebliks Betænkning — „men Ingen skal følge mig, og Ingen maa vide det; selv ikke Kongen. Er jeg her ikke inden imorgen Middag, saa meld Kongen, at jeg formodentlig sidder fangen paa Slottet eller har Noget for, hvorved jeg kan være ham og Eder alle gavnligere, end selv i Spidsen for Stormløberne! Jeg

stoler paa, I leder Angrebet efter Aftale. Lykkes det, saa lov mig kun Eet, kjække Greve! lad Kongen ikke sætte sin Fod uden hvor Grunden er undersøgt og befunden ærlig! — og — skulde I see mit Axelskjærf vaie noget Sted, da tro ikke Freden og lad Kongen ikke nærme sig et saadant Sted!“

„Ha, ha!“ — sagde Grev Henrik høirøstet og klappede Aage paa Skulderen — „det var altsaa den Løndom, I vilde beholde for Jer selv? I kunde ligesaa godt ladet mig læse Brevet, min hemmelighedsfulde Hr. Statsmand! Vi kan altsaa vente Faldgruber og slige Rævestreger? Godt! naar man kun har Nys om Sligt, har det Intet at betyde. Ha! den høibaarne Hr. Junker! det er dog en nederdrægtig Forræder — at stræbe sin Konge og sin Broder og en saadan Konge og Broder efter Livet“ —

„For Gud i Himlens Skyld! hvo siger det? ædle Greve!“ — udbrød Aage forskrækket med sagte Stemme — „I raaber jo saa høit, som I vilde vække al Verden med hvad Ingen maa høre. Lad det Ulykkesord aldrig komme over eders Læber! Jeg siger Eder jo, det er kun en Gisning, en gruelig Mistanke; det vilde sønderrive Kongens Hjerte, kom det ham for Øre; det blotte Rygte kunde fremkalde frygtelige, blodige Optrin og bringe den største Ulykke over Landet og Kongehuset.“

„Jeg billiger eders Forsigtighed i denne Sag, ædle Drost!“ — svarede Grev Henrik alvorlig og med dæmpet Røst, idet han saae sig om med et skarpt Blik — „Vær rolig! her kan Ingen have hørt os. Der har I min Haand: hvor et Ord kan gjøre saa store Ulykker, skal det visselig aldrig komme udenfor mine Tænder. Men slaa hint forvovne Eventyr af Hovedet! det kan koste eders Liv og til hvad Nytte?“

„Et kostbarere Livs Redning“ — sagde Aage — „jeg maa have Vished i denne Sag: skal jeg vogte Kongens Fod for lønlige Faldgruber, maa jeg kjende dem selv først. Gud være med Jer! — Farvel! — Den, der i to Aar var bandlyst“ — vedblev han med bevæget Røst — „har lært at trodse Stimænd og Djævle.“ Vagtblusset oplyste hans blege noget sværmeriske Ansigt, og det var som der udgik et mildt Lys fra hans Aasyn, idet han hævede de mørkeblaae Øine mod Stjernehimlen. — „Følg mig ikke!“ — tilføiede han — „jeg troer paa den himmelske Velsignelse og de gode Aanders Magt, seer I, og saa maa den jordiske Forbandelse forstumme og de onde Aander styrte i Afgrunden.“ — Med disse Ord trykkede han heftigt Grev Henriks Haand og gik med hastige Skridt tilbage til Søtaarnet. Grev Henrik rystede paa Hovedet og saae efter ham med et deeltagende Blik, men fulgte ham ikke.

ELLEVTE KAPITEL.

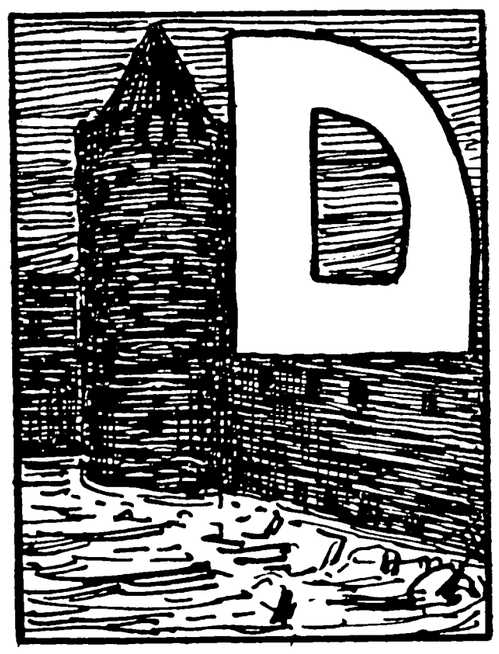

et gamle Søtaarn laae temmelig langt fra Slottet i den næsten øde Deel af Byen tæt ved Stranden. Det var et rundt af Kampesten opført Vagttaarn med Skydehuller i Muren og med en Vægtergang foroven mellem de skandseformede Tinder. Forneden var der to hvælvede Stenstuer, hvoraf den ene brugtes til Vagtstue i Krigstid, den anden til at hensætte de Druknedes Lig i til de begroves. Taarnet brugtes fornemmelig til at udhænge Lygter paa om Nattten i Storm og Uveir, for at veilede de Søfarende ved Indløbet i Bugten.

I Vagtstuen traf Drost Aage den dødelig saarede Landseknegt, som var nærved at opgive Aanden under Saarlægens Pleie og en geistlig Mands Bønner. En Graabroder, som var hentet fra Klosteret, var ifærd med at give ham den sidste Olie. Paa et Bord laae der en Pergamentslap, hvorpaa den fromme Franciskaner nylig havde opskrevet den Døendes sidste Villie. En Tranlampe hang paa den smudsige Mur og oplyste Stenhvælvingen og den alvorlige Dødsscene. Med et deeltagende Blik til den døende Krigsmand forlod Aage Vagtstuen, næsten uden at bemærkes, og aabnede Døren til den saakaldte Ligstue, hvorfra der, efter Sagnet, i Esbern Snares Tid havde været Nedgang til en underjordisk Vei, og hvor Aage formodede at finde den formentlige Løngang til Slottet.

I denne skumle og for Spøgeri berygtede Ligstue var den fangne Morder bragt ind. Ved Badskærens Hjælp var han kommen til Live og forbunden; men han talede vildt og rasede. Man havde bundet ham til de Druknedes Ligbænk, der tjente ham til Løibænk; og Alle havde forladt ham med Gru og Afsky.

Da Drost Aage traadte ind til ham i Ligstuen, faldt Skinnet af en gul Hornlygte, der hang i Loftet, paa Morderens blaae opsvulmede Ansigt med Hareskaarsskrammen og de hæslige Hugtænder; han loe grueligt og skar Tænder som et vildt lænket Dyr. „Kommer du der, du bandlyste Kongehund!“ — mumlede han og rakte Tungen ud af den fraadende Strube —

„saa er du nu ogsaa død og fordømt? — det er dog en Smule Trøst mellem Djævle. — Nu bides Fiskene om min Næve paa Havsens Bund, medens jeg ligger Lig her i Helvedes Forstue. — Det var din Skyld, du blege Dødning med St.-Jørgens-Sværdet! — Jeg var dog bange, du var sluppen fri, for din dumme Fromheds Skyld og for din Hundetroskab.“

„Hvi saa?“ — spurgte Aage og sattes i en underlig Spænding ved halvt at gaae ind i den Rasendes mørke Fantasi — „hvor kunde du troe, at en bandlyst Mand kunde undgaae Fordømmelsen?“

„Seer du, Kammerat!“ — hviskede den bundne Stimand og stirrede vildt hen for sig — „den samme hellige Mand, der overgav dig til den Onde, han gav mig Brev og Segl paa Himmeriges Rige. Det ligger der i min Vams; Satans Barber skar den nys af mig; og Brevet var Løgn, som al Dyd og Fromhed i Verden. Kunde den hellige Mand give mig et falsk Brev paa Saligheden, kunde han vel ogsaa gjort falsk Regning med din Sjæl. — Det glæder mig dog, han duer til Noget“ — vedblev han og loe fælt — „det har jeg altid tænkt: forbande kan de sorte Karle langt bedre, end de kan velsigne. Men hvem gjorde det af med dig? den Haand, der skulde gjort det, er Fanden i Vold — hu! der bed en sulten Fisk mig i Neglerødderne“ — —

„Hvem var Lønbrevet fra? og hvem skulde du bragt det!“ — spurgte Aage nu pludselig med streng Røst og skræmmende Myndighed — „bekjend Sandheden! og det skal gaae dig bedre, end du har fortjent, Elendige!“

„Ogsaa naar jeg bryder den største Ed, jeg svoer?“ — mumlede Stimanden — „nei, strenge Herre! lad den Onde tage hvad hans er, og Ole Arks syndige Sjæl med, naar galt skal være! jeg har sendt mangen fordømt Kjætter og bandlyst Mand til Helvede, vel ogsaa en og anden brav Karl til Himmerig; men skal jeg nu selv gaae Fanden i Vold, skal det være som en rettroende Christen, og Ingen skal sige mig paa, jeg brød mit svorne Ord, om det saa var til den livagtige Satan.“

„Sig mig Veien, du skulde gaae! er den her? — vedblev Aage og saae sig om i den skumle Stenstue.

„Veien til min Herres Hule?“ — mumlede den bundne Stimand og grinte — „leder du om den? Kammerat! tag dig iagt, du ikke brænder dig paa den!“ —

„Altsaa her dog“ — sagde Aage ved sig selv og saae sig endnu opmærksommere om — „og her er Nøglen, ikke sandt?“

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Med disse Ord fremtog han den gamle rustne Nøgle, der var funden tilligemed Lønbrevet i Stimandens Klæder.

„Rigtig, Kammerat! Nøglen til Helvede“ — gjentog den afsindige Morder og loe hæsligt.

Aage undersøgte nu hele Hvælvingen, men saae intet Spor til nogen Kjelder eller Nedgang. Gulvet var brolagt med store Kampestensfliser. Han stampede flere Steder og fornam endelig en hul Lyd og en Klang af Metal under Stengulvet. Han tog Lygten af Jernkrogen i Loftshvælvingen og satte den paa Gulvet. Da opdagede han en stor løs Sten, som kunde optages, og hans Formodning stadfæstedes: den løse Sten skjulte en fast tillaaset Jernlem, der dog næsten syntes for liden til Nedgang for et Menneske. Han prøvede Nøglen, og den passede. Han aabnede Lemmen; en raa fugtig Kælderluft steg ham imøde fra en bælgmørk Grube, hvortil en Stige førte ned i den skjulte Dybde.

Under disse Undersøgelser laae den rasende Morder paa Ligbænken og grinte med fordreiet Ansigt. Aage stod betæn-

kelig ved Aabningen og overveiede sit vovelige Foretagende; da faldt det ham først ind, at han uden Forklædning upaatvivlelig maatte røbes; hans Blik faldt paa den blodige Vams, man havde flænget af Stimanden for at forbinde ham. „Godt!“ — sagde han — „vi bytte Klæder; der har du min Kappe og Hat! jeg tager din Trøie og Hue.“

„Godt Bytte nok!“ — mumlede Ole Ark — „følger min Lykke med min Vams, gaaer han nu nedenom til Hæder og Lykke. Ha, løs mit Lig, Satan! og lad mig følge med ham i Afgrunden!“

Ikke uden Afsky iførte Aage sig den smudsige og blodige Landløberdragt, der dog opfyldte Hensigten og gjorde ham næsten ukjendelig. Derpaa tog han Lygten i Haanden og gjorde Mine til at nedstige gjennem den snevre Aabning i Gulvet. Men nu forvandlede den bundne Stimands Haan og Trods sig til en ynkelig Jamren. „Forbarmelse, Forbarmelse!“ — skreg han — „tag ikke det sidste Lysglimt fra mig. — Nu kommer Djævlen selv og sønderriver mig. — Ha! lad mig ikke ligge Lig her i Mørke! Forbarmelse, Forbarmelse!“ Han rev i sine Baand og hylede.

„Bed din Gud og Dommer om Forbarmelse!“ — sagde Aage — „jeg kan ikke hjælpe dig.“ Dermed klemte han sig ned gjennem den snevre Aabning med Lygten i Haanden og drog Kjelderlemmen til efter sig, for ikke at høre den Afsindiges Hylen; men han var nær styrtet hovedkulds ned af Stigen, idet han med Forfærdelse hørte, at Jernlemmen smældede i Laas over hans Hoved. Det var ham som han havde begravet sig selv levende: Nøglen havde han forsømt at medtage, og over den tillukte Gravhule syntes nu Stimandens dæmpede Hylen at tabe sig i en hoverende Latter.

Aage svimlede, men fattede sig og holdt sig fast i de fugtige Trin, medens han vedblev at stige ned. Endelig stod han ved Enden af Stigen. Nedgangen var steil og dyb; men den førte til en snever hvælvet Gang, der var saa lav, at han neppe kunde gaae opreist. Luften var muddret og kvælende, og han traadte ofte paa sprældende Tudser og andet Kryb. Han holdt Lygten hen for sig, men øinede Intet uden den lange smalle Løngang, som han ingen Ende kunde skimte paa; dens Retning overbeviste ham dog om, at den upaatvivlelig maatte føre til Slottet. Han gik frem med hastige Skridt og saae urolig til Lyset i Lygten, som skinnede mattere og mattere. Luften syntes ikke at indeholde tilstrækkeligt Næringsstof for Livet og

Flammen. Han var neppe kommen hundrede Skridt frem, før hvad han befrygtede skete: Lyset sluktes i Lygten, og han stod i Mørke. Han følte en Ængstelse tilligemed en Mangel paa Kraft og Dristighed, som var ham usædvanlig. Idetsamme hørte han en hul Klang langt bag ved sig, ligesom Jernlemmen atter var bleven aabnet og tilsmældet. Han forstærkede uvilkaarlig sine Skridt fremad, men gled hvert Øieblik paa slibrigt Kryb og maatte ofte standse for at drage Aande, medens den Luft, han indaandede, syntes at lamme hvert Lem og sammensnerpe Brystet. Han var nær ved at synke afmægtig om; men nu syntes han at høre en Lyd som af listende Trin bag ved sig, og den forøgede Sjæls-Spænding gav ham Kraft paany. „Er her Nogen?“ raabte han og vendte sig om; men Ingen svarede, og der blev pludselig dødsstille igjen.

Det var saa mørkt, at han ikke kunde see sin egen Haand tæt for sine Øine. For ikke at vække Mistanke ved sit dristige Foretagende, havde han sat sit Sværd fra sig i Ligstuen, og han var aldeles vaabenløs. For Spøgelsefrygt havde han i sin Barndom ikke været fri, og efter Tidsalderens Synsmaader var Forestillingen om en mægtig Aandeverdens Indgribelse i Menneskelivet paa det Nøieste forbunden med de religiøse Begreber. Aage tvivlede ingenlunde paa Muligheden saavel af onde som af gode Aanders Aabenbarelse; men denne Forestilling pleiede aldrig i vaagen Tilstand at forurolige ham, hvor han vidste, han gik paa lovlige Veie, og havde sit gode Sværd med Korsheftet ved sin Side. „Er denne Sniggang ogsaa ærlig og ridderlig“ — sagde han ved sig selv — „hvi tog jeg ikke mit gode Sværd med? Hm! det var dog haardt, jeg tog Lyset fra ham deroppe. Der ligger han nu i Helvedangst paa Ligbænken og forbander mig — eller er han kommen løs og sniger sig her efter mig i Mørket?“ — Den samme Lyd, ligesom af listende Trin, han før havde hørt, troede han nu atter at høre bag ved sig ved hvert Skridt, han gik frem; men hvergang han vendte sig, var der stille. Denne Fornemmelse af et ubekjendt Væsens Nærværelse i den bælgmørke Løngang satte ham i frygtelig Spænding og fremkaldte de Rædselbilleder for hans Sjæl, som han følte sig mindst istand til at bekæmpe. „Er han nu død deroppe? er det hans rasende Aand, der forfølger mig?“ — hviskede han, og Billedet af den afsindige Stimand stod ham langt skrækkeligere for det indre Øie, end han hist saae det virkeligt paa Ligbænken — „eller er det atter dig, gamle Palle!“ — udbrød han næsten med et Skrig.

FØRSTE DEL

— Mordscenen i Finnerup Lade, der fra hans Barndom havde forfulgt ham, og Billedet af hin gamle afsindige Kongemorder, han selv havde dræbt paa den myrdede Konges Lig, stod atter levende for hans Sjæl. Haarene reiste sig paa hans Hoved, og det var ham som han nu virkelig skulde kæmpe med onde Aander i den mørke Gravhule, en Forestilling, der ofte i Drømme havde ængstet ham og nylig i hans Feberfantasier havde været ham en herskende Plage. Endelig voxede hans Gru til den Grad, at den blev ham uudholdelig. Han vendte sig pludselig med al sin Kraft og sprang med knyttet Haand mod det Sted, hvor han atter troede at høre de listende Fjed. Da hørte han tydelig et klirrende Sværd støde mod Muren lige ved hans Øre. „Ha! et Menneske dog! — Elendige Morder! er det dig?“ — raabte han, helt behjertet ved denne Opdagelse af en virkelig legemlig Forfølger, og sprang frem mod den usynlige Dødsfjende, idet han med sin høire Arm slog Sværdet tilside, der syntes ført med Keiten og af en kraftløs Arm. Sværdet fløi klingende hen i den mørke Gang; men idetsamme følte Aage sin Hals kvælende omklamret af et Par dyndvaade og ligesom kramperystende Arme.

„Ha, ha! fik jeg dig endelig fat, Helvedhund!“ — brølte pludselig en vild raa Stemme ind i hans Øre, og Aage kjendte den saarede Stimands Røst. — „Nu har jeg længe nok ligget Lig — nu kan du løse mig af, Kammerat!“ Den forfærdelige Røst blev til et vildt Dyrs Hylen, og Aage følte den Rasendes Hugtænder i sin Pande; han slog fortvivlet om sig og søgte af al Magt at befrie sig fra det kvælende Uhyre, men forgjeves: han maatte længe kæmpe og brydes med den usynlige Morder, før det lykkedes ham at faae ham kastet omkuld; men han styrtede selv til Jorden og maatte endnu længe brydes og vælte sig der iblinde med den stedse mattere hylende Stimand, uden dog at kunne faae sin Hals befriet fra de krampagtig sammenslyngede Arme. Endelig løsnedes Armknuden om hans Hals, og hans rasende Modstander laae taus og, som det syntes, livløs under hans Knæ.

„Gud være hans syndige Sjæl naadig!“ — sukkede Aage og reiste sig halv aandeløs. Hans Modstander gjorde endnu en pludselig Bevægelse, som for at reise sig, men faldt rallende tilbage; og nu mærkede Aage først, at han sandsynligviis vadede i den saarede Morders Blod. Han ilede bort i den mørke Gang med stærke Skridt. Et Par Gange standsede han forpustet og syntes atter at høre den døde Morder liste sig

efter ham. Endelig stødte han mod en fast Hindring; han følte, det var en stor Metalport. Han ruskede i den af alle Kræfter; men den syntes tillaaset paa den modsatte Side og urokkelig. Han dundrede paa den med sine jernbeslagne Hæle, og hvert Stød gjenlød hult gjennem Hvælvingen. Efter nogen Tids Forløb blev en lille Laage paa Porten aabnet, og Skinnet af en Lygte tilligemed et mørkt Krigeransigt kom tilsyne. „Hvem der? og fra hvem?“ spurgte Krigeren.

„Ingen fra Ingen“ — svarede Aage, idet han pludselig erindrede sig de hemmelighedsfulde Udtryk i Lønbrevet.

„Rigtig! du veed Løsnet“ — lød Svaret — „og ene vel? — uden Vaaben?“

„Som du seer. Luk kun op! det haster.“

„Nu, giv Tid! — Vagten maa jo vide det.“ Laagen luktes igjen, og Aage hørte Lyden af et Horn, som besvaredes i nogen Frastand. Kort efter aabnedes Jernporten, og en svær pantserklædt Krigsmand traadte ud til ham i Løngangen med en Lygte i den ene Haand og et draget Sværd i den anden. Han belyste den forklædte Drost fra Hoved til Fod og traadte studsende et Par Skridt tilbage: „Hu! hvor du seer ud, du Blodhund!“ — sagde han med Afsky — „Det er haardt for en ærlig Karl at lukke slige Gjester ind, hvor Kongen selv maa staae ude.“

„Jeg har havt en haard Dyst paa Veien, brave Landsmand!“ — sagde Aage — „men skynd dig!“

„Nu, nu, giv Tid, Slyngel! først Bindet for Øinene!“

„Hvad — Bind! og Skjældsord til mig“ —

„Det forstaaer sig, Lumpenkarl! du kunde jo være en Speider, som du er en Blodhund og fordømt Stimand. Du seer ud til Allehaande: Bindet for Øinene strax, Hund! eller jeg sparker dig tilbage i din Rævegang.“

Aage havde Møie med at tvinge sin Harme og huske, han ikke her var Drost eller kunde retfærdiggjøre sig; han taug til den raae Behandling, lod sig binde for Øinene og saaledes lede ind gjennem Jernporten. Han hørte, den blev lukket efter ham med Stænger. Strax efter fornam han Lyden af Lænker og Tridser, som naar en Vindebro nedhisses, og han mærkede, at han blev ført ind paa en gyngende Bro.

„Gaa nu ligefrem, Slyngel! eller du styrter i Afgrunden“ — brummede hans Ledsager bag ved ham. En kold Gysen overfoer ham; men han taug og gik lige.

„See saa! det slap du bedre fra, end jeg havde undt dig“

FØRSTE DEL

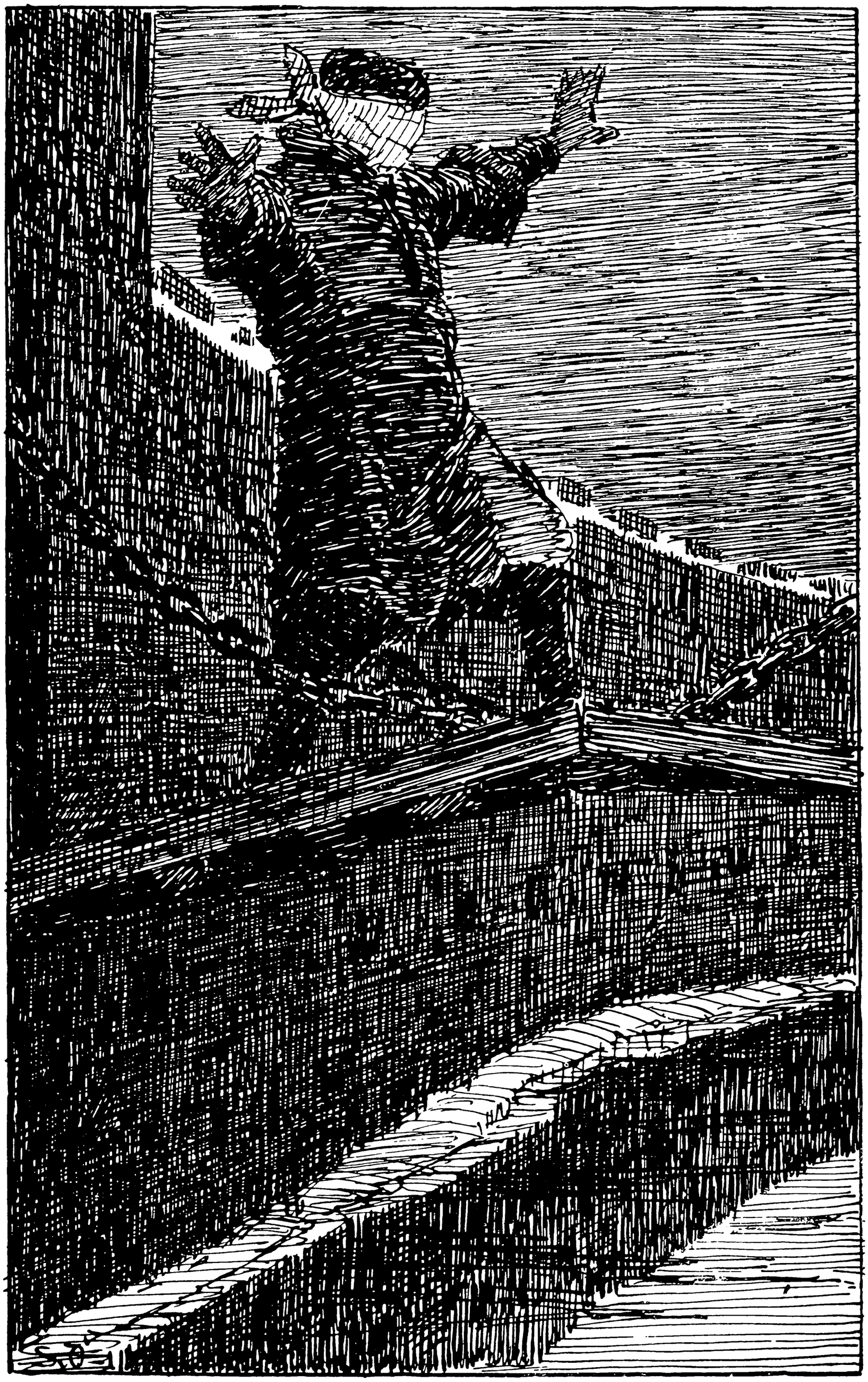

— mumlede det bag ved ham — „men du har een Bro til; den er ti Gange værre. Her bliver du mig kvit.“

Aage hørte hvorledes hans krigerske Ledsager gik tilbage over Broen og at den ophissedes igjen. Han formodede nu, at han var indenfor Slottets yderste Skandse mod Nordvest, der laae mellem Søtaarnet og Ringmuren; thi han havde nøie givet Agt paa i hvilken Retning han var gaaet. Han havde nu faaet to nye Ledsagere, der ligesaalidet sparede paa foragtelige Udtryk med Hensyn paa hans blodige Udseende og formentlige Stimandshaandtering. Aage lod sig føre videre frem af dem uden at mæle et Ord til deres Forhaanelser, der hemmelig glædede ham, som Tegn paa deres Stemning og ærlige Sind. Endelig stødtes der atter i et Horn: det besvaredes ligesom før i nogen Frastand; der nedhissedes atter en Vindebro, og Aage mærkede nu, at han var lige under Slotsmuren; thi han hørte over sit Hoved en Larm som af Syslen med Blider og andre Krigsmaskiner. Han fik et uvenligt Puf i Ryggen og stod ligesom før paa en gyngende Bro.

„Ligeud, Karl! eller du dratter i Graven“ — lød en advarende Røst bag ved ham — „gaaer du en Fingersbred til Siden, er du Dødsens.“ Han befalede sin Sjæl Gud i Vold og gik. Man lod ham længe saaledes gaae ene, som med Livet i Hænderne, og syntes at glæde sig over hans Dødsgru og Fare. Saasnart han imidlertid mærkede, at det ikke længer gyngede ham under Foden, vidste han, man var over den indre Slotsgrav og indenfor Ringmuren. Endelig førtes han op ad en Trappe; men Bindet blev endnu ikke taget fra hans Øine. Først efterat være ført om i mangfoldige forvildende Retninger, som gjennem en Labyrinth af Gange og Trapper, blev han befriet fra Øienbindet, og han saae sig nu i et Værelse paa Slottet, der ikke var ham ubekjendt, og hvor man bød ham vente paa Slotshøvdingen.

Det var endnu mørk Nat. En af de Krigsmænd, der sidst havde fulgt ham, var bleven staaende ved Døren med en Lygte og et draget Sværd og syntes at bevogte ham med Gru og Afsky.

„Hvem holder du mig for?“ — spurgte Aage.

„For en af Junkerens hemmelige Tjenere“ — var Svaret — „Noget Godt bringer du sagtens ikke, siden du kommer bleg og blodig ad de mørke Veie. Hør, nu tages de gloende Stene af Ovnen. Nu vil snart Kallundborg By staae i lys Lue.“

„Det forbyde Gud!“ — raabte Aage — „Hent Slotshøvdingen strax! jeg har strengt Forbud fra Junkeren.“

„Det saae du mig ikke ud til“ — sagde Karlen og studsede — „saa vil jeg løbe. Du gjør vel ingen Ulykke saalænge?“ Dermed gik Karlen ud og tog Lygten med sig. Aage saae ud gjennem Vinduet og bemærkede med Forskrækkelse, at man bar gloende Stene paa Rister til Bliderne paa Muren.

„Holder inde, Karle!“ — lød nu en barsk Røst i Gaarden — „her er Forbud fra Junkeren; intet Skud maa løsnes endnu.“

„En brav Karl dog igrunden!“ — sagde Aage ved sig selv og troede at have hørt Slotshøvdingens Røst. Strax efter aabnedes Døren; en høi Kriger, med et strengt Ansigt og væbnet fra Hoved til Fod, traadte ind til ham med et Lys i Haanden. Da han saae Aages blodbestænkte Ansigt og Skikkelse, traadte han et Skridt tilbage og satte Lyset paa Bordet, idet han hastig foer med Haanden til sit store Slagsværd. „Hvad er du for en Karl?“ — spurgte han med en haard og raa Stemme — „sender Junkeren mig nu blodige Dødninger paa Halsen? Svar, Karl! hvem er du? sig mig dit Løsen, eller jeg hugger dig ned paa Stedet —“

„Ingen fra Ingen og til Ingen“ — svarede Aage, og Slotshøvdingen tog Haanden fra sit Sværdhefte.

„Nu, saa tal, Ulykkesbud! bringer du mig Forbud, er det vel med Skaansel og Tøven? skal Byen brænde? skal Graabrødreklostret først antændes? der sover jo Kongen inat.“

„Byen skal skaanes“ — svarede Aage — „Slottet skal aabnes for Kongen saasnart Sol staaer op. Papirerne skal udleveres og Falddøren fastnagles“ —

„Raser du, Karl!“ — raabte Høvdingen forbauset — „tør du nævne hvad jeg neppe tør tænke? Skulde Junkeren gjenkalde ved din Mund hvad han under Livsstraf bød mig med sin egen? Hvo skal saa straffes for hvad her alt er skeet og staae i Gabet for Kongens Vrede?“

„I skal undflye saavel Kongens som Junkerens Aasyn og tage eders Løndom og Bevidstheden om en stor Handling med Eder i Landflygtighed“ — —

„Og staae brændemærket som en Meeneder og Forræder for al Verden? Nei, Karl! var det ogsaa Junkerens Bud — jeg adlød det ikke. Hvad jeg har svoret, maa jeg holde; men Ansvaret er Junkerens: mit Liv har jeg solgt ham; min Høvdingsære er min egen. Viis mig Sort paa Hvidt for hvad du siger! eller jeg lader dig hænge som en Speider og Forræder.“

„Nu, i Guds Navn!“ — sagde Aage, idet han pludselig kastede Huen og Landløbervamsen og stod i sin velbekjendte ridderlige Dragt for Høvdingens Øine — „Jeg kan, jeg vil ikke bedrage en Mand af Ære som Eder. Jeg er Drost Aage Johnsøn; jeg forkynder Eder hvad Ret er, men ikke Junkerens Villie. I kan nu handle med mig som I vil forsvare det for Gud og Kongen og eders egen Samvittighed; men har I Kongehuset og Fædrelandet kjærere, end eders Stolthed og en indbildt Troskabspligt, saa følger I mit Raad og bringer det store Offer, jeg affordrer Eder.“

„Herre Drost!“ — svarede Høvdingen og bukkede stolt og kold — „I har vovet et dristigt Spil. I er nu min Fange. Hvorledes jeg vil handle, raader jeg ikke engang selv for. Ed og Løfte gjælder meer, end Mands Lyst og Mands Villie. Jeg er en gammeldags Krigsmand, seer I. Eders fine Statskonst og konstige Dyder forstaaer jeg mig ikke paa. Min Lov hedder: adlyd hvad dig er budet af din lovmæssige Overherre, og lad Den svare for Følgerne, som bød det!“

„Men naar I seer de fordærveligste, de grueligste Følger for Øine, naar eders Overherre har brudt sin Lehnsed og forbrudt sin Ret — —

„Det rager ikke mig. — Den, der tog mig i Pligt og Ed, holder jeg mig til: han maa forsvare hvad her skeer, det være ondt eller godt!“

„Men naar I svor en ugudelig Oprører Troskab“ —

„Saa maa jeg holde ham hvad jeg svor — om han saa til Tak lod mig hænge derfor — eller fare til Helvede. Her er intet Valg. Var jeg traadt i Djævelens Tjeneste, Herr Drost! jeg maatte holde ud til Enden, hvorvel det blev en Ende med Forfærdelse.“

„Eders Stolthed forblinder eders Øine for Sandhed og Ret, gjæve Mand!“ — udbrød Aage og betragtede den høie jernklædte Høvding med en vis Beundring — „men hør mig! jeg besværger Eder ved den levende Gud“ — —

„I maa undskylde mig, Hr. Drost!“ — afbrød Høvdingen ham kold og rolig — „min Tid er knap: jeg har maaske ikke mange Timer at leve i. Jeg venter hverken Tak af Kongen eller Junkeren og maaske kun en ringe Herlighed derfor paa hin Side Fængslet og Galgebakken; men — der maa være en Orden i Alting. I gaaer nu til Taarnet og jeg paa Murtinden. Imorgen sidder I maaske ved Kongens høire Haand, medens jeg ligger paa Hjul og Steile; men saalænge vi ere paa vor

Post, maa hver gjøre Sit, og som sagt — der maa være en Orden i Alting.“ — Med disse Ord trampede han i Gulvet, og tre Krigsmænd traadte ind.

„Bring denne Herre strax til Fangetaarnet!“ — bød Slotshøvdingen og gav de to nærmeste et Vink.

„Og du, Bent!“ henvendte han sig til den tredie — „lad atter Stenene gløde; det var et falsk Forbud — Afsted!“

De to Karle grebe strax Aage og trak ham hen mod en Løndør, som de aabnede i Muren. Aage vendte sig endnu engang om og raabte til Høvdingen med høi Røst i den heftigste Uro og Spænding: „Tænk paa eders udødelige Sjæl, i hvad I gjør! husk paa, I skal adlyde Gud meer, end syndige Mennesker!“ Meer fik han ikke sagt før Løndøren lukte sig efter ham.

Den tredie Kriger blev endnu staaende, ligesom han ventede en Gjenkaldelse af det strenge Bud, han havde modtaget; da traf ham et truende Blik fra den urokkelige Slotshøvding: „Stenene skal glødes — sagde jeg — er du døv? Karl! — Afsted! Lydighed eller Død, saalænge jeg befaler her!“

Krigeren vendte sig hastig og ilede taus og mørk ud af Døren, han stod ved.

Slotshøvdingen gik nu med faste Skridt et Par Gange op og ned ad Gulvet med Haanden paa den store Pande. Endelig standsede han ved en Bønskammel og bøiede sit Knæ, idet hans Øie faldt paa den opslagne Tidebog. „I Tjenere!“ — mumlede han og foldede sine Hænder — „værer eders Herrer efter Kjødet lydige i alle Ting!“ — Derpaa reiste han sig, slog et Kors over sit brede pantsrede Bryst og gik taus med stærke Skridt ud af Døren.

Tidebog, Bønnebog.

TOLVTE KAPITEL.

Det var henimod Morgenstunden. Den urolige Spænding var ophørt, hvormed man i Kallundborg havde seet Natten frembryde. Den Stilhed, der havde hersket hele Natten, syntes at have betrygget saavel Borgerne som Krigsfolket. Lysene vare slukte i de fleste Huse. Ved de halvudbrændte Vagtblus nikkede Krigerne og hvilede sig paa deres Kapper i rolige Grupper, medens enkelte gik paa Vagt ved de opstablede Landser. Selv den muntre aarvaagne Grev Henrik var bleven ked af den spændte Opmærksomhed, som han nu troede overflødig; han havde sat sig til Hvile under et Madonnabillede udenfor Graabrødreklostret, hvor der altid brændte en Lygte. Han havde nylig seet til Vagterne og fundet Alting i god Orden. Nu følte han sig træt; dog holdt han Søvnen borte og Øinene aabne, medens hans Blik dvælede paa de dalende halvforsvundne Stjerner. Hans Sjæl drømte om Krigerhæder og stolte Seiervindinger ved den danske Konges Side og om de Meklenborgske Damers Beundring, naar han med vundne Laurbær og kongelige Hædersgaver engang vendte hjem til sit Fædreland. I disse Drømmerier, der førte ham gjennem et halvt Liv paa nogle faa Minutter, blev han pludselig forstyrret ved Lyden af Blidekast og et frygteligt Brandskrig fra Klosteret. Han foer op og saae med Forfærdelse, at der fløj gloende Stene fra Slottets Stormhuller og Murtaarne i forskjellige Retninger, og en høi Lue slog op fra Klosterets Forraadshus. I et Øieblik var han i den ivrigste Virksomhed til Byens og Klosterets Redning. Allevegne var der Slukningsredskaber paa rede Haand. Der blev en frygtelig Larm i Byen; men Skrækken var dog større, end Ulykken lod til at blive. Enkelte Huse bleve vel antændte, men Sneen beskyttede de fleste, uagtet Tagene vare af Straa. Mange Blidestene fløi forbi; mange kjølnedes inden de ramte. Klosterets Forraadshus var strax kommet i Brand; det maatte opofres og tildeels nedrives; men i Hovedbygningen selv og i Gjestehuset, hvor Kongen opholdt sig, faldt der ikke en eneste Sten.

Kongen var imidlertid strax paafærde, og Ingen var ivrigere,

end han og Grev Henrik; de rede bestandig gjennem Gaderne og vare altid først tilstede, hvor et Hus antændtes.

Kongen var heftig forbittret; han kastede ofte et truende Blik til Slottet. Han holdt udenfor den brændende Klosterbygning ved Grevens Side, ligesom et nyt Blidekast skete og en stor gloende Sten slog ned mellem deres Heste og rullede sydende hen i Sneen.

„Herre Konge!“ — udbrød Grev Henrik — „Borgerne kan slukke; men vi formaae Mere. Lad os bryde løs og storme strax!“

„Endnu ei!“ — svarede Kongen og rystede paa Hovedet. — „See!“ — vedblev han og pegede paa det af Luerne oplyste Kobbertag paa Klosterets Hovedbygning — „naar Solen staaer høiest og Taarnskyggen falder hist, saa er det først Tid, Grev Henrik! saa har min Taalmodighed naaet sit Maal, sin yderste Grændse!“

Saasnart det blev Dag, ophørte Blideskydningen fra Stormhullerne; men Brystværnene paa den yderste Mur saae man opfyldte med Krigsfolk. Murtaarnene saae man ligeledes stærkt besatte, og over de saakaldte Barfred eller Tinder glindsede talrige Landser og Stridsøxer i Morgengryet. Formuren foran Porten var i Særdeleshed stærkt besat, saavelsom Porttaarnet, hvor man syntes mest at befrygte et Angreb. Det store Faldgitter af Jern mellem Porten og Formuren var opskudt med stærke Jernringe. Der var stor Uro og Bevægelse paa Slottet, og man syntes nu at vente en haardnakket Storm og Hevn for den natlige Uro.

Branden var imidlertid slukket saavel paa Klosteret som i Byen. Der blev, som sædvanlig, ringet til Ottesang af de andægtige Franciskanere, og Kongen forsømte ikke at deeltage i deres Andagt.

„Men hvor i al Verden er Aage? hvor er Drosten?“ — spurgte han Grev Henrik, da han atter svang sig paa sin Hest udenfor Klosterkirken, for med sin Krigshøvding at besee de hastig tilberedte Stormredskaber — „Jeg saae ham ikke den hele Nat og nu heller ikke ved Ottesangen; det er tredie Gang jeg spørger om ham. Han pleier dog ikke at sove, naar jeg vaager eller beder, mindst naar der er Fare paafærde.“

„Jeg har ikke seet ham siden Midnat“ — svarede Grev Henrik og søgte at skjule sin Uro — „Efter vort Eventyr ved Søtaarnet saae jeg ham sidst ved hint Vagtblus“ — tilføiede Greven og gav sig en lystig Mine — „det var en smuk Nat; Alting

var her saa stille og fredeligt; han maa vel have faaet Elskovsgriller eller slige Sværmerier i Hovedet; han gik hen ad Søtaarnet til, uden at ønske mit Følgeskab, og bad mig ikke vente ham før Middag."

„Forunderligt!" — sagde Kongen — „Aage paa et letsindigt Elskovseventyr? og paa denne Tid! det kan ikke være. Hm! Hvad blev det til med Speideren, I fangede? har han bekjendt?"

„Han er forsvunden, Herre Konge! det er en forunderlig Historie og fast ubegribeligt. Jeg var selv ved Søtaarnet et Par Timer efter Midnat. Landseknegten var død; men hans Morder havde Fanden taget — det svor man høit og dyrt paa. Han havde ligget bastet i de Druknedes Ligstue; ingen Udgang var mulig. Ved Midnat havde man hørt ham hyle og skrige, at Fanden tog ham. Ingen havde vovet sig ind til ham, og da jeg kom, var hverken Stimanden eller Drosten at see" — —

„Hvad! Drosten?" — afbrød Kongen ham — „hvad angaaer det Eventyr, Aage? han laae jo ikke paa Ligstuen med Morderen, veed jeg."

„Det er da ogsaa sandt, Eders Naade!" — svarede Grev Henrik og rømmede sig — „Jeg taler over mig; det kommer af den vaagne Nat" — —

„Da maae vi, saamænd! være lysvaagne idag, Greve! helst nu, Aage er borte" — svarede Kongen hastig og red ned ad Søtaarnet til. — „Jeg vil vide hvad det vil sige med den Djævel-Snak."

Grev Henrik fulgte Kongen til Søtaarnet. Rygtet om den bundne Morders Forsvindelse havde her alt sammenkaldt en Mængde nysgjerrige Mennesker, som korsede sig over den forskrækkelige Nyhed og fortalte den, med stedse forunderligere Tillæg, den Ene til den Anden. Man gjorde ærbødig Plads for Kongen, og han hørte nu med Forundring af Vagten det samme Almue-Eventyr, med det foruroligende Tillæg, at Drosten ved Midnat var gaaet ene ind til den rasende Morder paa Ligstuen og var ligeledes uden Spor forsvunden. Meningerne vare dog herom forskjellige, og Nogle meente, det havde ikke været Drosten selv, men Djævelen, der i Drostens Skikkelse var gaaet ind til den døende Morder, for i egen Person at afhente ham.

„Sladder, Børn!" — sagde Kongen — „før mig til den fordømte Ligstue! Her maa stikke Noget under." Han traadte nu hastig ind i den skumle Stenstue og saae sig med spændt Opmærksomhed om allevegne. Der var intet Boskab, undtagen de Druknedes Ligbænk, som var overstænket med Blod, og hvorpaa

der hang nogle sønderrevne halvforraadnede Toug. Fra det høie Jerngitter i Muren, hvorigjennem neppe en Spurv kunde flyve, faldt der en svag Lysning ned og oplyste en ridderlig Fjærhat i en Krog. „Hvad seer jeg hist?“ — udbrød Kongen forbauset — „Drostens Fjærhat og Agraf! og see! der ligger jo hans grønne Kappe. — Plyndret — myrdet altsaa! — store Gud! dog nei! — en Røver havde vel medtaget Byttet. — Den fangne Morder var jo haardt saaret?“

„Til Legemets Død, naadigste Herre! efter Badskærens Mening“ — svarede en gammel Graabroder, som med endeel nysgjerrige Almuesfolk var tilligemed Krigerne trængt ind i Taarnet efter Kongen — „Ak ja!“ — vedblev den alvorlige Franciskaner i andægtig Prædiketone — „det tog en Ende med Forskrækkelse. Nu see vi da grandgivelig hvorledes de Ugudelige straffes: dette Blod skriger ikke til Himlen, som den uskyldige Abels, men til de forstokkede Syndere paa Jorden og fra Veien til Helvedes Afgrund, for at I skal see de Fordømtes Spor med Gru og Rædsel, mine Andægtige! Den timelige Død kunde vel stundom Mennesker med St. Cosmi og St. Damiani Bistand forhale ved Læger og Apothekere, men den evige Død aldrig: naar Fristen er udløben, see! saa kommer Den, der har Gjeldsbrevet, og afhenter hvad hans er, uden Persons Anseelse. Her er skeet et Tegn til Skræk og Advarsel for Mange i vor ugudelige Tid. *Sancta Maria! ora pro nobis!*“ *) — —

„Det er altsaa dig, der bilder Folk den Snak ind, Munk!“ — afbrød endelig Kongen ham utaalmodig og heftig — „troer du virkelig, den Onde har hentet hin Morder, og det baade med Krop og Sjæl?“

„Den hellige Franciskus bevare mig for at tvivle derpaa!“ — svarede Munken og korsede sig — „Den, der kan bortføre de Ugudeliges Sjæle, kan sagtens tilintetgjøre deres syndige Legemer. See! han har kun ladet disse Bloddraaber tilbage til Vidne om den Magt, der er ham givet, og — mod sin Villie — til den retfærdige Dommers Ære. Hvor man har Sandheden saa klar for Øie, var det Blindhed og kjættersk Formastelse at tvivle.“

„Og min Drost, min troe Aage? troer du det Samme om ham?“

„Vredes ikke, Herre Konge!“ — svarede Franciskaneren med

---

*) Hellige Maria! bed for os! (I.)
Agraf, Hattesløjfe.

oprigtig Mine og Haanden paa sit udtærede Bryst — „min Samvittighed forbyder mig at vidne falskelig paa Gravsens Bred, for at behage eller smigre de Store og Mægtige, eller at fordølge de underlige Ting, her nu skee for vore Øine til de Forstokkedes Omvendelse med Skræk og Bævelse. Den velbyrdige Herre Drost er ligesaa ubegribelig forsvunden; og eftersom vi vide, at han var falden under Kirkens store Band og af vor høiærværdige Erkebisp var overgivet til Kjødets Fordærvelse og i den store Sjælefjendes Magt“ — —

„Ti, Formastelige! du veed ikke hvad du siger!“ — udbrød Kongen yderst opbragt og betragtede den blege skjælvende Klosterbroder med et lynende Blik — „Lad de onde Aanders Fyrste tage hvad hans er! derom vil jeg hverken tvistes med ham eller dig; men det veed jeg: min troe Drost Aage skal ingen Djævel kunne krumme et Haar paa, hvad enten han er død eller levende. Her maa være skeet et Mord, en skrækkelig Misgjerning“ — vedblev han — „et skjændigt Bedrageri! — Saasandt hjælpe mig Gud og alle hellige Mænd! det skal opdages og strengelig straffes. Bort, Munk! gak til din Celle og bed Gud oplyse din Forstand! din Villie er god nok; det var Synd at vredes paa dig. Gaaer bort, Børn! I staae os iveien. Hid! mine troe Mænd! Gulvet skal opbrydes — Taarnet skal nedrives, hvis Drosten ikke findes — her skal ikke blive Sten paa Sten tilbage.“

Paa Kongens strenge Befaling gik Munken og alle Uvedkommende hastig bort. Landseknegtene kom med Spyd og Baadshager og hvad man fandt ved Haanden og begyndte strax at opbryde Stengulvet. Det varede ikke længe inden man opdagede den løse Sten i Krogen ved den lille Jernlem, som næsten slet ikke oplystes af det svage Daglys fra Gitteret. „See, see!“ — raabte man — „en Kjelderlem — en hemmelig Grube!“

„Ha! Mordergruben! der har vi det“ — udbrød Kongen — „Fakler hid! gesvindt! Jeg vil selv derned.“

„Lad det være min Dont! Herre Konge!“ — sagde Grev Henrik — „Her er visselig Løngangen til Slottet“ — tilføiede han med sagte Røst — „maaske kunde den bruges til vort Angreb“ — —

„Nei, Greve! gjennem Rævegange gaaer ingen Kongevei“ — afbrød Kongen ham stolt — „skaf mig kun min troe Aage!“

Man kom frem med Fakler, og nu blev Gangen undersøgt. Kongen lod sig dog tilbageholde fra selv at stige derned. Grev Henrik ilede ivrig og nysgjerrig frem med en Fakkel i Haan-

den, ledsaget af tre Landseknegte. Faklerne vare ofte nær ved at udslukkes af den underjordiske Luft; man fandt dog og kjendte Stimandens Lig, der strax blev baaret op af de to Landseknegte, medens Grev Henrik med den tredie fortsatte Undersøgelsen. De naaede tilsidst den store Jernport, som de forgjeves gjorde Forsøg paa at opbryde. Indenfor hørtes Hornklang og Larm af talrige Vaaben, og Grev Henrik fandt det raadeligst at ile tilbage.

Kongen havde imidlertid ladet sig nøiagtig underrette om enhver Omstændighed med Hensyn paa Drostens natlige Besøg i Taarnet, og ved at see Stimandens Lig var han nogenlunde bleven beroliget, da Grev Henrik kom tilbage og berettede hvad han havde opdaget. „Den forvovne Drost er sikkerlig ilive, om just ikke i Sikkerhed, Herre Konge!“ — sagde Greven, idet han steg op af Løngangen, helt forpustet og angreben — „hvor Morderen fandtes død og alene, kan han ikke have faaet Bugt med den kjække Drost; men at de har været i en haard Dyst sammen kan vi see. Her er Drostens Sværd; det fandtes tæt ved Liget. Her er ganske rigtig en Løngang til Slottet; men den er stærkt bevogtet, og vi vare nær faldne i Fjendens Haand.“

„Godt! nu veed vi hvor Aage er“ — sagde Kongen — „hans Mening har været god — ha, men en erkedum Streg har han spillet os. — Inden Sol gaaer ned, skal han være fri, næst Guds Hjælp!“ — tilføiede han — „Ve de Forrædere, krumme de et Haar paa hans Hoved!“

Kongen forlod Søtaarnet, og med endnu større Ivrighed fortsattes Tilberedelserne til Stormen.

Henad Middag holdt Kongen paa sin hvide Hingst udenfor Slottets østlige Forskandsning. Han var mørk og taus. Han saae ofte med urolig Forventning og stigende Harme hen mod Stadsporten, hvorfra hans Broder Junkeren inden faa Øieblik maatte komme, hvis der skulde skee noget Skridt til Udsoning; men hverken Prindsen eller Markgreven lod sig see. Nogle Ryttere, som vare sendte paa Udkig til Møllebakken ved St. Iørgens-Hospitalet, kom paa den bestemte Tid i fuldt Firspring tilbage og meldte, at der intet Herskab var at see paa Veien.

„Nu da, i den retfærdige Guds Navn!“ — udbrød Kongen med dæmpet Stemme, heftig oprørt — „jeg har ingen Broder meer. Maalet er fuldt. Lad blæse til Storm, Grev Henrik! lad Lurerne udbuldre min Vrede!“

Neppe var dette Ord udsagt, før der blæstes til Storm, og Alt var i Bevægelse. Solen stod høiest paa Himlen, og Taarn-

skyggen faldt over Klostertaget. Alle Stridskræfter sattes øiebliklig i Virksomhed. Angrebet skete, efter den Plan, der var aftalt med Drosten, fra tre Sider paa eengang, dog paa de tvende Steder kun paa Skrømt, for at mislede Fjenden, medens Hovedangrebet, hvortil den hele Krigsstyrke efterhaanden forenedes, blev rettet mod den østlige Formur ved Taarnporten.

Den yderste Vindebro var snart nedreven med de raske Baadsmænds og Skipperes Baadshager. Ved Hjælp af alle Byens Brandstiger blev Formuren strax bestegen. Ingen Høvding var her tilstede, og saavel Junkerens sjællandske som samsøske Bønderkarle fegtede nødigt og kun tvungent mod deres Landsmænd. Mod den tyske Grev Henrik skete der vel tapper Modstand; men hvor Kongen selv lod sig see, faldt Vaabnene Murens danske Forsvarere af Hænderne, idet de faldt ham til Fode og bade om Naade. Formuren kom saaledes strax i Kongens Magt, og han var selv en af de første, der besteg den; men fra Taarnet over den befæstede Port skete nu den kraftigste Modstand. Indenfor hørtes en mægtig befalende Røst, og fra Taarnets Stormhuller og Tinder udfoer der en tæt Hagel af Sten og Kastespyd. Grev Henrik maatte ile med at danne et Skjoldtag til Kongens Beskyttelse, medens man forgjeves søgte at nedrive det store Faldgitter, der dannede en optrukken Jern-Vindebro over Graven mellem Formuren og Porten.

„Tænd Porten i Brand!“ — bød nu Kongen med harmfuld Iver.

„Brande! Brande hid!“ — lød det fra Mund til Mund, og snart strømmede man fra Byen over den erobrede Formur til Stormløberne med Begfakler, Brande og sønderslagne Tjæretønder, som man kastede ind over Faldgitteret. Under Beleirernes Stormraab skjultes Porten og Taarnet af Røg og Flammer.

Under dette heftige Angreb paa Slottets Østside stod den fangne Drost Aage indenfor Gluggitteret i det firkantede Høienloftstaarn, der hævede sig fra Midten af Høienloftsbygningen eller Slottets vestlige Hovedfløi ovenover Forsalen eller Høienloftstillien. I lodret Linie fra Fængselsgitteret fremsprang dybt nedenfor ham i Slotsgaarden den store Planketrappe eller Høienloftsbroen, hvorfra der over en Svale var Indgang til Forsalen. Den runde Slotsgaard, med de tvende Sidefløie mod Nord og Syd, Fruerstueloftet og Ridderloftet, adskilte Fangetaarnet fra den bestormede Taarnport. Fra sit høie Fængselsgitter kunde Aage saaledes for en stor Deel være Vidne saavel til de Angribendes som til Forsvarernes Kamp og forskjellige Bestræbel-

ser. Det var lykkedes ham at klavre op i den høie Murfordybning indenfor Fængselsgitteret. Her stirrede han med ufravendt Blik og høit bankende Hjerte ud over Slotsgaarden mod Taarnporten. Her vidste han Hovedangrebet skulde skee. Han havde allerede en Tidlang hørt Kampbulderet og seet hvorledes alle Stridskræfter stødte sammen for at angribe og forsvare dette ene Punkt. Nu saae han den tykke Røgstøtte opstige udenfor Porten og bemærkede hvorledes man paa samme Tid i Porttaarnets Stormhuller satte de største Forsvarsmaskiner i Bevægelse, for med Sten og Bjælker at knuse Beleirerne, inden det lykkedes dem at sætte Porten i Brand. „Ha! her maae jeg staae ørkesløs, medens Kongen er i Kamp og Fare!“ — udbrød han og ruskede harmfuld i Gitterets Jernstænger. Han var derved nær styrtet baglænds ned i sit Fængsel, idet et Stykke af den gamle Mur løsnedes og faldt ind til ham tilligemed endeel af Jerngitteret. „Et Vink!“ — udbrød han forbauset — „hav Tak, min gode Engel! du er dog stærkere end den onde.“ Han syntes strax at ville benytte dette Tilfælde til en dristig Flugt ud af Taarnet, for at komme de stormende til Hjælp og maaske aabne dem Porten. Han bandt sit Axelskjærf til den endnu faste Deel af Gitteret og gjorde Mine til at nedhisse sig paa en lavere Afsats i Taarnmuren; men nu hørte han en Røst, som tvang ham til at trække sig tilbage og opfyldte ham med Forfærdelse. Han havde støttet sit Hoved mod en Taarnpille, der gik heelt igjennem Høienloftsbygningen og ledede Lyden til hans Øre fra en umaadelig Dybde. Lige under ham, hvor den høie Planketrappe eller Høienloftsbro sprang frem, var der en dyb Kjelder med en Brønd, der skjultes af Høienloftsbroen, og hvorover der var Indgang til Svalen og Slottets store Forsal. Denne Kjelder med sin dybe Brønd var i Nødstilfælde det sidste Forsvar for Slottet og kunde blive en frygtelig Grav for enhver Beleirer, der ikke kjendte Indretningen, idet Høienloftsbroens øverste Afsats var en hemmelig Falddør, der pludselig fra Kjelderen kunde neddrages og styrte den indtrængende Fjende og formentlige Seierherre i Afgrunden. Denne Indretning til Slottets Forsvar var først nylig af Junkeren bleven foretaget; hverken Kongen eller Drost Aage var bekjendt dermed, og som et hemmeligt Nødværge var det selv holdt skjult for de fleste af Slottets Beboere. At en saadan Faldgrube her fandt Sted, havde Aage alt faaet Mistanke om ved det opsnappede og af ham selv tilintetgjorte Lønbrev; nu foer Visheden derom ham som et Lyn gjennem Sjælen ved den fjerne Røst, der trængte til hans Øre fra Borgkjelderen:

„Der skal du staae!“ — lød Slotshøvdingens strenge Røst hult og dæmpet — „styrter Porten, og de trænge her ind — saa giv Agt! I det Øieblik, du hører Fodtrin paa Høienlofts-broen, trækker du til!“

En svagere Stemme svarede; men Aage hørte ikke hvad det var.

„Hvad Blod her skal flyde, kommer over Junkerens Hoved“ — lød atter Slotshøvdingens Røst — „hans er Ansvaret her og hist. Vi er kun Dødens Redskaber i hans Haand. — Spørg ikke! tænk ikke! ti og adlyd! eller du er meensvoren og evig fordømt.“

Aage stod som forstenet af Skræk. Af enkelte Ord, som endnu tilføiedes, blev den hele frygtelige Indretning ham klar. Selv den strenge Slotshøvdings Stemme syntes ham at bæve ved det skrækkelige Bud, han udstedte.

Der blev atter stille i den skjulte Afgrund under Høienlofts-broen, medens Kampbulderet ved Slotsporten tiltog og overdøvede enhver anden Lyd. En høi Flamme slog nu op gjennem Røg-støtten over Porten. Der hørtes et Forfærdelsesskrig fra det flammende Porttaarn, hvis Forsvarere nu maatte flye for ikke at indebrændes. Udenfor lød de Stormendes Seiersraab, idet en Raslen af Jernlænker og et hult klingende Bulder forkyndte, at det ydre Faldgitter mellem Formuren og Porten var nedrevet. Et endnu stærkere Brag paafulgte: man sprængte den brændende Port.

En umaadelig Angest greb den lyttende Fange. Næsten uden at see hvad han vovede, svang han sig ud af det løsrevne Fængsels-gitter og hissede sig i sit Axelskjærf saa langt ned ad Taarn-muren, at han kunde tage Fodfæste paa en fremragende Mur-kant; men neppe var det lykkedes ham, før atter et Stykke af Taarnmuren løsnedes tilligemed den Gitterstang hvortil Axel-skjærfet var bundet; det styrtede ud over hans Hoved og tørnede mod Jærn-Rækværket paa Høienloftssvalen, hvor Axelskjærfet blev hængende. Selv tabte han Ligevægten og maatte lade sig glide; men han greb uvilkaarlig, som med mekanisk Rednings-drift, efter den fremragende Murkant, hans Fod nylig havde hvilet paa, og han blev saaledes hængende, medens det lykkedes ham at støtte den ene Fod mod en Kant af det skraae Regnskur eller Bislag over Høienloftsdøren. Han stod saaledes lige over Høienloftsbroen, dog endnu i saa høi Frastand, at han sandsynlig maatte brække Arme og Ben ved at falde derned. Efter hvad han havde opdaget, var Falddøren til Borgkjelderbrønden lige

under hans Fødder, og ved det første Fodtrin derpaa skulde den falde og aabne sin dybe og visse Grav. Ret længe var det ham neppe muligt at holde sig fast i den næsten hængende Stilling. Under den almindelige Larm var der Ingen, som bemærkede ham. Nu hørte han det store Bulder ved Portens Sprængning og Seiersraabet: „Slottet er vundet! unge Kong Erik leve!“ Kongen drog alt seirende ind i Slotsgaarden gjennem den flammende Port. Aage kunde ikke vende Hovedet om og see ned i Gaarden, uden at tabe Ligevægten; men han hørte snart Kongens og Grev Henriks Stemmer dybt under sig. „Vogt Eder, Herre Konge! her er en Faldgrube!“ — raabte han af alle Kræfter; men hans Stemme var for svag: han var udmattet af den frygtelige Anstrengelse, og Ingen lod til at høre ham under den almindelige Vaaben-Tummel og de larmende Seiersraab; for dem, der stode nærmest ved Høienloftsbygningen, var han desuden skjult af den fremspringende Taarnpille. „God Nat, skjønne Margrethe! God Nat, Kjærlighed og Liv!“ — stønnede han — „jeg maa derned.“ Hans Fald og Død i dette Øieblik syntes nu ene at kunne frelse Kongens Liv. „Min Konge leve!“ raabte han og slap Murkanten. Det blev sort for hans Øine. Han syntes at falde i en umaadelig Dybde; men han vidste ikke meer hvad der foregik med ham.

„Aage — Aages Stemme!“ — raabte Kongen, som, ophidset af Kampen og Stormen, stod i Spidsen for sin seirende Ridderskare ved Foden af den høie Planketrappe. Han havde hørt Aages Røst, men vidste ikke hvor; nogle af de fjerneste Krigsmænd havde seet ham nedstyrte over Bislaget mod Høienloftsbroen; men den almindelige Larm overdøvede deres Forbauselsesudraab. Kongen satte alt Foden paa det første Trin af Planketrappen.

„Tilbage, min Konge! Forræderi!“ — raabte nu pludselig Grev Henrik — „hist hænger Drostens Axelskjærf — her er vist en Faldgrube.“

Det lange røde Skjærf hang lige over deres Hoveder ned fra Jernrækværket paa Svalen.

„Gud i Himlen! min troe Aage! jeg hørte ham vaande sig deroppe“ — raabte Kongen ivrig, uden at agte paa Advarslen, og ilede op ad Trappen; dog Grev Henrik sprang efter ham og greb ham i Armen inden han naaede den øverste Afsats. De standsede begge, som lynslagne, og saae nu i samme Øieblik med et Forfærdelsesudraab den ulykkelige Drost ligge dødbleg og blodig øverst paa Høienloftsbroen.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

SIGURD OIRIK.

„Død — død!“ — raabte Kongen og vilde ile op til ham; men Grev Henrik holdt ham endnu tilbage, idet han selv sprang foran og trampede paa hvert Trin af den hule gyngende Luftbro. Da opslog Aage sine Øine og saae Kongen; selv laae han,

til sin Forundring, paa den endnu tillukkede Falddør. „Tilbage fra Graven, min Konge!“ — raabte han med mat Stemme, idet han væltede sig hen for Kongens Fødder og omfavnede hans Knæ. „Aage! store Gud! hvad er Dette!“ — udbrød Kongen og opløftede ham i sine Arme. Idetsamme foer Døren op til Høienloftstillien, og vaabenløs, med isgraat blottet Hoved, traadte en høi jernklædt Herre ud over Svalen og stillede sig paa den øverste Afsats af Høienloftsbroen. „I staaer ved en Grav, Kong Erik!“ — sagde han med frygtelig Røst — „Jeg havde beredt den for Eder; men her raader en høiere Magt. Nu skal Graven aabne sig og opsluge mig selv for eders Øine.“ — Derpaa stampede han af al Magt i den gyngende og knagende Falddør under sine Fødder. „Ha! hvi tøver du? Træl!“ — raabte han med tordnende Røst — „bort med Skodden! træk til!“

„Nei, nei! i den forbarmende Guds Navn!“ — lød en bedende Stemme fra Borgkjelderen dybt under ham — „jeg kan ikke — før vil jeg være meensvoren og evig fordømt.“

„Hvad er alt Dette?“ — spurgte Kongen yderst forbauset — „raser den Mand? hvem er det?“

„Slotshøvdingen, min Konge!“ — svarede Grev Henrik, der stod med sit dragne Sværd foran ham og med den ene Fod paa Falddøren.“

„Binder den Afsindige!“ — bød Kongen de nærmeste Riddere, og uden at vende Blikket fra de tilbagevendende Livstegn i Aages blege Aasyn, bar han ham selv i sine Arme med Grev Henriks Hjælp over den gyngende Falddør og over Svalen ind paa Høienloftstillien. Saasnart Grev Henrik her saae Kongen og Drosten i Sikkerhed, ilede han tilbage til de larmende Krigsfolk, for at besætte alle Indgange og hindre enhver Uorden ved Besætningens Afvæbning.

Først da Kongen saae, at Aages Bevidsthed vendte tilbage og hans forstødte Lemmer dog ikke vare knuste, faldt hans Blik paa de forbausede Riddere, der omgave ham og vare ham behjælpelige med Drostens Pleie. Ved Døren til Høienloftssvalen stod den høie Slotshøvding, med Armene bundne paa Ryggen, mellem to Drabanter; han stirrede taus og bleg hen for sig, som en Marmorstøtte. „Hvo der havde saadan en Herre at døe for!“ — mumlede han med dyb neppe hørlig Stemme, og der rullede en Taare ned gjennem Furerne i hans stolte ubevægelige Oldingsansigt.

Grev Henrik traadte strax igjen med hastige Skridt ind i Forsalen. „Herre Konge!“ — sagde han høit — „Markgreven

holder for Porten; den høibaarne Junker er med ham. De bede Eders Naade tilbageholde eders strenge Dom og høre hvad eders Hr. Broder har at sige til sit Forsvar."

„Han træde hid strax!" — bød Kongen, og Strengheden i hans Aasyn syntes blandet med dyb Smerte. — „Dommens Time er kommen" — tilføiede han — „men — jeg dømmer Ingen uhørt."

Grev Henrik bukkede taus og gik. Der var dødsstille i den store Forsal. Drost Aage hvilede bleg og blodig paa en Bænk, med sit Hoved ved Kongens Bryst, og syntes endnu ikke at være kommen til fuld Bevidsthed efter det bedøvende Fald. Man havde gnedet ham med Vin i Tindingerne. Paa Kongens Vink blev han nu ført ind i Fruerstuen, for at komme til Ro og under omhyggeligere Pleie. Idet han førtes bort, trykte Kongen hans matte Haand og betragtede ham med et kjærligt vemodigt Blik. Aage stirrede stivt og ængsteligt paa Kongen: „husk paa, I skal dømme en Broder!" — hviskede han med svag Stemme. Han vilde sagt Meer, men Kongen gav ham Vink til at tie og vendte sig bort, idet han hastig foer med Haanden over den høie glødende Pande.

Der herskede atter en dyb Taushed omkring ham. Kongens Riddere havde med høitidelig Alvor stillet sig i tvende Rækker ved hans Side; de stode endnu alle med de dragne Sværd i Haand, og de tvende Drabanter stode med deres lange Spyd ved Døren med den mørke Slotshøvding, som en forstenet Dødning imellem sig. Nu hørte man Fodtrin paa den hule Høienloftsbro, hvis øverste falske Trin med Falddøren alt var fastnaglet. Grev Henrik aabnede Døren og blev staaende paa Svalen med en kold Hilsen, medens Junker Christopher og Markgreven af Brandenborg traadte ind, ledsagede af deres ridderlige Følge. Markgrevens sædvanlige Munterhed og Letsind var forsvunden; han syntes angreben af en heftig Anstrengelse og i en spændt urolig Stemning. Da den høie Junker Christopher tog Fjærhatten af sit sorte Haar, der flagrede ham vildt om Skuldrene, og traadte frem for sin Broder Kongen, syntes hans Fod at vakle, medens et koldt og tvungent Smil dog var udbredt over det lange storformede Ansigt. „Min stormægtige Hr. Broder har gjestet mig paa en egen Maade" — sagde han i bitter Tone, idet han bukkede med en stiv og formelig Hilsen — „Jeg beklager, at jeg ikke har været underrettet om eders naadige Besøg, for at kunne modtage min høie Lehnsherre som det sømmer sig og forebygge mine Folks Dumheder og de Voldsomheder, jeg her seer Spor til."

FØRSTE DEL

„Jeg pleier, selv umeldt, at finde mine Mænds og Tjeneres Borge aabne saavel for mine Udsendinge som for mig selv“ — svarede Kongen med streng og heftig Røst — „Den Opsætsighed, jeg her har mødt, er Majestætsforbrydelse. Man har negtet mig Lydighed; man har formastelig lukket Porten for mig til et befæstet Slot i mit eget Land; hvor Sligt er skeet, er Lehn og Gods forbrudt, den Skyldige være hvo han vil! — Man har endog, som jeg nu mærker, lumskelig og forbrydersk stræbt mig efter Livet; det er Judasværk og halsløs Gjerning. Det oprører min Sjæls Inderste“ — vedblev han med bevæget Stemme og et tvivlsomt Blik paa Prindsens mørke Aasyn — „det er mig en bitter, en gruelig Tanke, at min egen Broder skulde kunne være deelagtig i disse Forbrydelser. Saaledes synes det dog for menneskelige Øine; men kan I retfærdiggjøre Eder, Junker Christopher af Danmark, saa tal! og bortvælt med et eneste Ord den tungeste Sten der nogensinde, har knuget mit Hjerte! — Er I skyldig eller ikke?“

„Nei! hvo anklager mig?“ — udbrød Junkeren heftig og stolt — „hvo vover at sigte mig for Opsætsighed og Majestætsforbrydelse? hvor er min Anklager? hvor er min Høvding? hans er Ansvaret for hvad her er skeet — hvor er han?“

„Her!“ — lød en stærk hul Røst ved Høienloftsdøren tæt bag ved ham. Det var som Prindsen foer sammen derved, idet han vendte sig og betragtede den gamle Slotshøvding med et vildt og frygteligt Blik.

„Knus mig, om I vil, Herre Junker!“ — vedblev Høvdingen — „jeg er beredt til Døden. Mit Liv er eders; men ikke min Ære. Her staaer eders gamle troe Høvding, den Eneste, der var Jer tro her paa Borgen; derfor staaer jeg nu bunden som en Misdæder; men jeg sværger ved den høieste Gud for Kongens og det danske Ridderskabs Aasyn — jeg har kun opfyldt min Pligt: jeg har adlydt den Herres Bud, som jeg svor Troskab og Lydighed. Ingen kan tjene to Herrer. Hver har sin at gjøre Regnskab for; jeg har min; men hvad han bød mig, svare han selv for!“

„Raser du?“ — raabte Prindsen og skummede af Harme — „har jeg befalet dig at forsvare Slottet mod Andre, end mod mine Fjender?“

„Rigtig, Herre Junker! mod eders Fjender“ — gjentog Slotshøvdingen — „hvad enten de vare store eller smaa, hvad enten de bare Hjelm eller Krone — saa lød eders strenge Bud, og har I ikke nævnet Kongen, saa har I visselig ment ham, saa-

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

sandt hjælpe mig den hellige Jørgen og den forbarmende Gud i min sidste Time!“

„Løgner! Æreskjænder! dumme formastelige Oprører og Majestætsforbryder!“ — raabte Prindsen som ude af sig selv og foer truende mod den bundne Slotshøvding — „vover du saaledes at forvanske mine Bud? vil du læse i min Sjæl og gjøre mine Tanker til Forbrydere mod min Konge? Ha, nu seer jeg det: jeg gjennemskuer din Plan, Forræder! du vilde stifte Fjendskab mellem mig og min kongelige Hr. Broder; du vilde vække Oprør og Borgerkrig i Landet — du var en Frænde af Marsk Stig — du er en hemmelig Ven af de fredløse Kongemordere“ — —

Kongen studsede og betragtede Fangen med et skarpt Blik. Den stolte Slotshøvding syntes at have tabt sin Fatning; han stirrede paa Junkeren med stivt opspilede Øine; men der kom intet Ord over hans Læber.

„Seer I, Herre Konge! Forræderen maa forstumme“ — vedblev Junkeren og vendte sig atter til Fangen med et stolt hoverende Blik — „kan du fornegte Forræderblodet i dine Aarer, Elendige! kan du negte, du er en Ven af de Fredløse?“

„Min Byrd er jeg stolt af“ — tog nu Slotshøvdingen til Orde

med tilkæmpet Fatning — „mine ulykkelige Venner fornegter jeg ei heller, om de end ere fredløse og fordømte i denne Verden; men den Beskyldning, I grunder derpaa, benegter og foragter jeg.“

„Fører ham til Livsfange-Taarnet, mine Mænd!“ — raabte Junkeren hastig i stolt Herskertone — „han er min svorne Undersaat. — Jeg er hans Herre og Dommer under Landsloven. Den Forbrydelse, han vil vælte paa sin Herres Hoved, skal visselig falde knusende paa hans eget.

Nogle Riddere af Prindsens Følge nærmede sig alt Slotshøvdingen for at føre ham bort; men de nølede og kastede et spørgende og frygtsomt Blik til Kongen.“

„Giv Tid!“ — bød Kongen heftig — „saalænge jeg selv er tilstede, har Ingen her at befale uden jeg.“

Junkerens Riddere traadte ved disse Ord ærbødig tilbage. Den bundne Slotshøvding havde opløftet sine Øine mod Loftet og syntes lønlig at berede sig til Døden.

„I negter altsaa al Deelagtighed i hvad her er skeet, Junker Christopher!“ — vedblev Kongen mørk og tankefuld, idet hans prøvende Blik atter dvælede paa Junkerens lidenskabelig vilde Ansigtstræk — „Jeg fordrer ikke eders Saligheds-Ed: med en Broders Salighed vilde jeg selv ikke kjøbe Krone og Liv; men eders ridderlige og fyrstelige Ære fordrer jeg til Pant paa eders Vidnesbyrd. Denne Høvdings Byrd og hans Venskab til mine Dødsfjender spørger jeg ikke om; den nærværende oprørske og forræderske Handling er Talen om. Fortrøster I Jer til med eders ridderlige og fyrstelige Æresord at bevidne, at eders Høvding heri har handlet egenmægtig og mod eders Bud?“

„Ja! ved min ridderlige og fyrstelige Ære!“ — raabte Prindsen med mørktblussende Aasyn og bed sig harmfuld i Læberne.

„Det Ord skal I fortryde paa den yderste Domsdag, Junker!“ — tordnede Slotshøvdingen ham i Øret med en Røst som fra Graven og stirrede paa ham med et Dødningblik.

„Ti, afsindige Løgner!“ — afbrød Junkeren ham. — „Jeg skal vise Eder, min kongelige Broder og Lehnsherre!“ — vedblev han med høi Røst og vendte sig bort fra den stirrende Fange — „Jeg skal vise Eder, at jeg kan holde Mandstugt paa mit Slot. Man skal ikke forgjeves have vovet at fornærme Eder i mit Navn og misbruge den Magt, I har betroet mig, til Opsætsighed og Majestætsforbrydelse — jeg fordrer øiebliklig Ret over denne Forbryder efter Landsloven.“

„Jeg kan ikke negte Eder Ret over eders Tjenere“ — svarede

Kongen — „hvad eders Høvding har forbrudt, staae han til Regnskab for! han skal strax stilles for en Slotsret og dømmes efter Loven; men dømmes han skyldig af Mangel paa Oplysninger, som Ingen uden I kan have Kundskab om — saa skal I selv stadfæste Dommen i mit Navn, Junker Christopher! saasandt eders Samvittighed kan forsvare det for Gud og Mennesker.“

„Nu vel! saa er han dømt. Han skal visselig klæde Hjul og Steile før Sol staaer op igjen“ — mumlede Junkeren — „I har hørt Kongens Bud — adlyder! fører Fangen for Slotsretten!“ — bød han nu hastig med et myndigt Vink til sine Riddere, og de bortførte øiebliklig Fangen, der kastede et stolt, foragteligt Blik til sin Herre og pegede truende mod Himlen.

Kongen havde kastet sig taus og grundende i en Stol med Haanden for Panden; der syntes at foregaae en svær Kamp i hans Inderste. Han foer nu pludselig op og kastede et strengt gjennemborende Blik paa sin Broder: „fuldbyrd Dommen over din Tjener i mit Navn som du selv vil dømmes for den alvidende retfærdige Guds Aasyn!“ — sagde han advarende — „jeg giver dig ogsaa min høieste Benaadningsret. Er han afsindig — kan hans Blod spares uden Brud paa Loven — ved alle hellige Mænd! jeg fordrer det ikke til Pant paa dit Udsagn. En Ridders og Fyrstes Æresord behøver ingen blodig Besegling. Der er min Haand, Broder Christopher!“ — tilføiede han, og hans Røst bævede — „jeg vil troe dig, hvad enten din Tjener befindes sagløs eller skyldig.“ Junkeren rakte ham taus og mørk Haanden med fravendt Aasyn. Der var et Øieblik en almindelig og ængstelig Taushed.

„Lad Musikanterne spille op, Herre Junker! Nu er her jo Fred og god Forstaaelse igjen, mine høifyrstelige Venner!“ — afbrød Markgrev Valdemar hastig Tausheden i sin muntre, letsindige Tone — „Det glæder mig, at jeg har bidraget dertil, om jeg end har redet min bedste Hingst til Skamme derfor. Nu vil vi glemme den hele fortrædelige Sag og lade Junkerens gode Vin bortskylle hver Rest af Misforstaaelse.“

„I har Ret, Greve!“ — udbrød Christopher pludselig med lystig Mine og saae sig kjækt om i Salen — „jeg bør ikke glemme, jeg er Vert her, om end mine ærede Gjester ere faldne mig lidt hovedkulds og, saa at sige, med Porten ind i Huset.“ Derpaa aabnede han selv Døren til Riddersalen og bad Kongen træde derind; selv fulgte han efter med Markgreven, Grev Henrik og den hele talrige Ridderskare.

FØRSTE DEL

Kongen var taus og tankefuld. Han lod til at gjøre Vold paa sig selv, for ikke længer at røbe nogen Mistillid til sin Broder. Markgrev Valdemar anstrengte sig øiensynlig for at opmuntre Kongen og jævne det spændte Forhold mellem Brødrene. Tvisten var kun løselig bilagt; men Junker Christopher syntes omhyggelig at ville undvige enhver nøiere Forklaring; kun om Besættelsen af Holbeks Slot ved Drosten tillod han sig en flygtig Yttring, ligesom det var et blot Rygte, han havde hørt, og som han i alt Fald haabede, det maatte være en Overilelse af Drosten og en Misforstaaelse af hans kongelige Hr. Broders Villie. Han undveg det alvorlige Svar, der svævede Kongen paa Læberne, og tog sig ivrig af sine Gjesters Bevertning. Snart aabnedes Døren til den store Spisesal, hvor altid et dækket Bord stod beredt til Junkeren og hans Jægere, naar de ofte uventet og pludselig besøgte Slottet. Fra Galleriet i den høie Sal lød en munter Klang af Jagthorn og Trompeter, og Kallundborg Slot, som nylig gjenlød af Krigsbulder, gjenlød nu snart af Bægerklang og festlig Tummel.

Det var næsten blevet Aften inden man var kommen til Bords. Saasnart Junkeren havde faaet sine Gjester bænkede, og en almindelig livlig Underholdning nogenlunde var kommen i Gang, bortfjernede han sig, med en flygtig Undskyldning, og blev over en halv Time borte. Han kom mørk og bleg tilbage, men syntes siden ved Bordet og Vinen desmere oprømt. Paa Kongens Spørgsmaal: hvad der saalænge havde berøvet Gjesterne hans Selskab, svarede han mut: „Et Slags Forhør, Herre Broder! Jeg vilde ikke lade Dommerne vente paa min Erklæring. Livs- og Æressager er det altid bedst at have fra Haanden før Drikkebordet.“

Kongen blev atter taus og betænksom; men Junkeren tømte flittig sit Bæger, og Markgrev Valdemar søgte ved mangen lystig Skjemt at adsprede de mørke Tanker, der idelig syntes at ville forstyrre denne mere fremtvungne end gjensidig fremkaldte Forsoningsfest.

Kongen agtede ikke at overnatte paa et Slot, hvor man havde modtaget ham saa fjendtligt; men da det blev mørkt og silde, kunde han vanskeligt afslaae sin Broders gjentagne Indbydelse, uden paany at røbe en Mistillid, som han ønskede ganske udslettet af sin Sjæl. Da Junkeren endelig med oprømt Mine indstændig gjentog sin Indbydelse, idet han tømte det sidste Bæger Vin med Kongen paa en snar og lykkelig Formæling med den skjønne Prindsesse Ingeborg og paa god broderlig Forstaaelse,

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

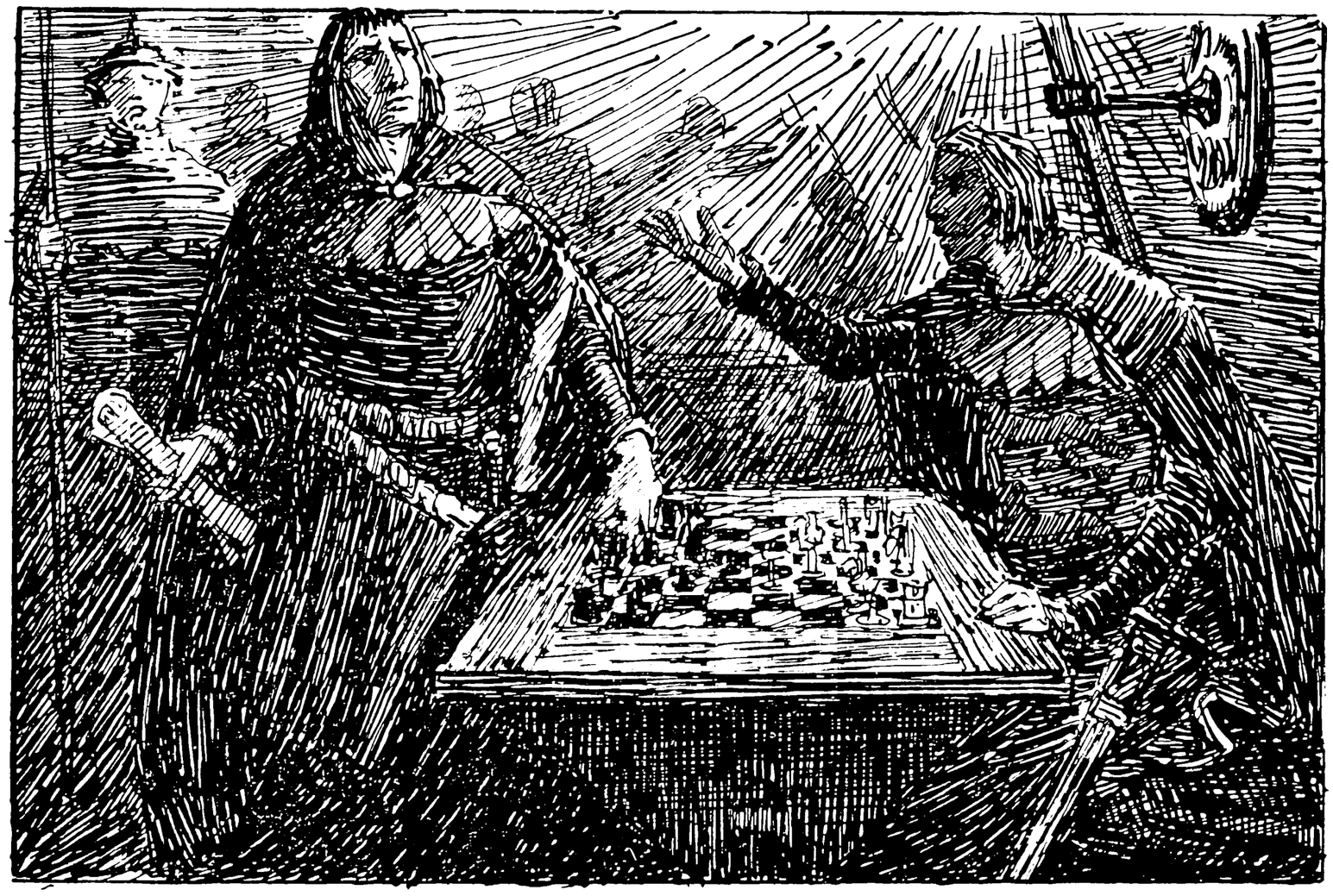

glattedes Rynkerne i Kongens Pande; den sidste Rest af Mistillid syntes med Magt bortjaget af hans godmodige Sind. Han greb Broderens Haand heftig og tømte sit Bæger til Bunden. „Vel! Christopher! jeg bliver“ — sagde han i fortrolig Tone og halv sagte — „Alt skal være glemt og som i gamle Dage, naar den gode Drost Peder bilagde vore Smaatvistigheder, og Moder Agnes lagde vore Hænder i hinanden.“ Kongen syntes nu ret tilfreds. Christopher loe ofte høit. Den muntre Stemning udbredte sig til Alle.

Efter Bordet satte Kongen sig med sin Broder til et Brætspil; dog han legede kun med Brikkerne, medens han lod spørge til sin troe Aages Befindende og ventede forgjeves paa et oprigtigt og fortroligt Ord af Christopher. Junkeren var særdeles høflig og opmærksom; men han syntes endnu ved ligegyldig Tale at ville bortfjerne enhver alvorlig Tilnærmelse. Idetsamme traadte en Retstjener ind og overrakte ham et Pergaments-Blad. Han blev pludselig taus og skiftede Farve. Retstjeneren bortfjernede sig hastig.

„Hvad var det? min Broder!“ — spurgte Kongen.

„Min formastelige Tjeners Dødsdom, ifølge Slotsrettens Kjendelse efter Lands Lov og Ret“ — svarede Junkeren uden at see paa ham — „vil I stadfæste den? — over Liv og Død raader I selv.“

„Som de Fredløses Ven og Frænde, var han sagtens min Fjende; dog — hvor skyldig han er, maa du bedst vide“ — svarede Kongen med streng Alvor — „Du har min Bemyndigelse: stadfæst Dommen i mit Navn eller benaad, efter hvad Ret og Billighed tilsiger dig! Ingen uden du og den Alvidende kan vide med Vished, om dit Bud saaledes kan mistydes. Er her den mindste Tvivl, saa“ — —

„Nei, her er ingen Tvivl“ — udbrød Junkeren heftig med mørktblussende Aasyn og et vildt frygteligt Blik, idet han reiste sig fra Tavlbordet og gik bort med hastige Skridt.

Kongen saae længe efter ham med et høist alvorligt og betænkeligt Blik; han foer et Par Gange pludselig op og holdt Haanden for Panden. „Ha, nei!“ — sagde han — „det er umuligt — jeg har jo hans Æresord.“ Markgreven nærmede sig nu munter og indtog den ledige Plads hos Kongen ved Tavlbordet, hvor han snart vidste at indlede en livlig og underholdende Samtale.

TRETTENDE KAPITEL.

Drosten var fra Fruerstuen bragt til et Værelse i Ridderloftet, som laae afsides og roligt. Uagtet han hverken havde brudt Arme eller Been ved det svære Fald, var han dog ligesom sønderknust i alle Lemmer og kunde ikke røre sig af Stedet. Efter et styrkende Bad var han bragt tilsengs og falden i Søvn; men den frygtelige Spænding havde sat hans Sjæl i en Bevægelse, der ikke tillod ham nogen rolig Hvile, og han vaagnede hvert Øieblik i de skrækkeligste Feberdrømme. Han troede snart at brydes med Dødninger i mørke Grave, snart at svære over umaadelige Afgrunde; men Forestillingen om Kongens Fare og Faldgruben under Høienloftsbroen syntes dog at virke voldsomst paa ham, og hvert Øieblik raabte han: „vogt dig, min Konge! nu aabne de Graven for din Fod. — Tro ham ikke! — tro ham ikke! han er en Forræder.“ —

Det var sildigt ud paa Aftenen. En Lampe brændte paa Bordet i Aages Kammer. En gammel udtæret Sygevogterske

sad ved hans Seng og mumlede bestandig ved sig selv med tandløs Mund og rokkende Hoved. Nu aabnedes Døren, og Kongen traadte ind i den dunkle Sygestue, ledsaget af Grev Henrik og Junker Christopher. Sygevogtersken bortfjernede sig strax, halvforskrækket og med en ofte gjentagen Neien, dog uden at lade sig afbryde i sin Mumlen og ubevidste Selvunderholdning. Junkeren og Grev Henrik blev staaende ved Indgangen, hvor de talte sagte og afbrudt sammen om Jagt og Heste og om de store Hjortetakker over Døren, medens Kongen nærmede sig Drostens Leie og rykkede Lampen frem paa Bordet, for ret at betragte ham. Aage syntes et Øieblik at sove roligt; men da Kongen nu stod ved hans Leie og med deeltagende Bekymring hældede sig hen over hans skjønne blege Ansigt, slog Drosten pludselig Øinene op og stirrede vildt hen for sig: „Er det dig, min Konge!“ — hviskede han — „er du levende endnu i denne Morderhule? — vogt dig! tro ham ikke!“ —

„Kom til dig selv, min Aage! du drømmer“ — sagde Kongen — „dit fromme Ønske er opfyldt: jeg og min Broder ere forligte. See! hist staaer han. Han vil ogsaa see til dig. Det Hele var en Misforstaaelse, et fortvivlet Indfald af en Oprører, En af de Fredløses Slægt og Venner. Vær rolig, min kjære Aage! Jeg er nu en fredelig Gjest her hos min Broder. Vi har drukket Forlig og godt Broderskab sammen. Jeg har ogsaa gjort ham Uret i Sagen med Brunke. Jeg vil give ham baade Holbek og Kallundborg tilbage. Han følger mig nu paa Toget mod Hertugerne.“

„Store, høimodige Kongesjæl!“ — udbrød Aage og syntes atter fri for de ængstende Drømme — „har et Ord, har et Bæger Vin udslettet alt Fjendskab! Nu, Gud og vor kjære Frue skee Tak! Kjærlighed læger alle Saar — og Forsonlighed er en skjøn Dyd. — — Hvor stor er nu din Kjærlighed og Forsonlighed? min Konge!“ — vedblev han atter noget vildt og som halvt drømmende — „strækker den sig ogsaa til de Fredløse og deres ulykkelige Slægt? — ogsaa til Marsk Stigs Frænder og Børn?“

„Ha, nævn mig ikke hint fordømte Navn, Aage!“ — afbrød Kongen ham heftig og streng — „saavidt strækker min Forsonlighed sig aldrig. — Nu, sov vel, min troe Aage!“ — tilføiede han atter mild og kjærlig — „tænk ikke paa hvad der er bedst at glemme! Som jeg hører, er du alt uden Fare og kan maaske følge mig imorgen eller om faa Dage“ —

FØRSTE DEL

„Hvor sover min Konge inat?“ — spurgte Aage med ængstelig Røst og stirrede atter vildt om sig.

„Tæt her ved dig i Ridderloftet. Vær kun rolig og sov trygt! Jeg sover under en Broders Tag“ — —

„Kom, Herre Broder!“ — afbrød nu Christopher dem og nærmede sig hastig Sengen — „tal ikke meer med den syge Drømmer! Han er istand til at smitte Jer med sine Febersyner.“

„God Nat, min Aage!“ — sagde Kongen og trykkede Drostens Haand, idet han gik. — „Jeg vil holde hvad jeg lovede ham“ — sagde han til Junkeren. — „Jeg sover i hans Nærhed her i Ridderloftet.“

„Som I befaler, min kongelige Herre Broder!“ — svarede Junkeren med et koldt og bittert Smil; og de forlode Sygestuen.

Grev Henrik havde ogsaa rakt Aage Haanden og vilde følge Kongen; men Drosten holdt ham et Øieblik i voldsom Spænding tilbage. „See, see!“ — hviskede han — „der gaaer den myrdede Kong Erik med Junker Abel. De var jo Brødre engang! Og hør! her bruser en Flod under dette Slot. — Det er vel den blodige Sli. — Pas paa! — pas paa, her ingen Ulykke skeer!“

„I drømmer slemt, Drost Aage!“ — sagde Grev Henrik og slap Drostens feberbrændende Haand. — „Sov I kun rolig! jeg vaager.“ Dermed skyndte han sig ud efter Kongen og Junkeren, men kastede først et Blik ud af Vinduet og saae med lønlig Gru ved det frembrydende Stjernelys et høit sort Stillads, ligesom et Skaffot, i Slottets Baggaard udenfor Ridderloftet. Han drog hastig Tæppet for Vinduet og gik; hvorpaa den gamle Sygevogterske atter rokkende og mumlende traadte ind til Drosten. Det var en Kone i borgerlig Kjøbsteddragt med store hultliggende Øine og med et blegt udmagret Ansigt, der havde stor Lighed med et Dødningehoved. Med en Haandten og et Paternosterbaand i Haanden, indtog hun sin forrige Plads ved Drostens Seng ligefor Lampen, som hun rykkede tilside, saa den ikke kunde skinne den Syge i Ansigtet. Alt blev nu snart stille paa denne Fløi af Slottet, der kun indbefattede Riddernes Sovestuer. Aage laae længe urolig og lyttede. I den usædvanlig stille Aften trængte dog en fjern Lyd til hans Øren som af Strængeleg og munter Sang.

„Hvad er det?“ — spurgte han og løftede Hovedet med Møie.

„Der er Lystighed i Riddersalen, velbaarne Herre! ja, saa-

mænd! er der saa“ — svarede Sygevogtersken — „vor strenge Hr. Junker har ladet hente Spillemænd og Gjøglere fra Byen. Der spares hverken paa Mjød eller sød Vin; det veed den søde Gud! Han drikker Forlig med sin Broder Kongen, siger man. Ak, ja!“ — tilføiede hun — „de Store kan sagtens være lystige og lade Fiddelen sørge — hm, hm! naar de tvistes iblandt, gaaer det kun ud over de Smaa! ja, Mænd! gjør det saa — ud over de Smaa. Min salig Mand blev, saamænd! dømt fra Livet i den store Marsk Stigs Feide — Ak ja! — Mænd! gjorde han saa. Han var kun en ringe Mand, skal jeg sige Jer: han havde ingen ridderlig eller fyrstelig Ære at lyve sig fri med, som vor høibaarne Junker; Nei, Mænd! havde han ei; det var hele Ulykken. Der sidder nu vor gamle Slotshøvding i Taarnet — hm, hm! han seer neppe Sol eller Maane meer; man vil sige, han skal rettes inat; ak, ja! og igaar var han Herre her paa Slottet; ja, Mænd! var han saa; men saadan gaaer det i Verden — Ak ja!“ — —

„Rettes?“ — gjentog Aage — „Gud være hans Sjæl naadig! Kongen er streng og hastig — Ha! men vidste han“ — —

„Han veed sagtens hvad vi Alle veed, at hans høibaarne Broder har vidnet falskelig“ — sukkede den Gamle — „men hvad bryde de Store sig om et ringe Hoved, naar de kan hytte deres egne? Loven maa jo have sin Gænge — ja, Mænd! maa den saa: eet Hoved maatte vel sagtens springe efter saadan en Opstand og Staahei; men Junkerens sidder for høit, kan jeg troe. Hvad havde ogsaa de høie Herrer Tjenere til, naar de ikke kunde vaske sig rene i deres Blod? — sagde min salig Mand, der han blev rettet; ja, Mænd! sagde han saa, den salig Sjæl! Men see nu til, I kan sove, velbaarne unge Herre! det er Jer vist tjenligst. Jeg snakker kanske lidt for meget; det er nu min Skjødesynd, siger man. Ja, saamænd! Een snakker for lidt og en Anden for meget. Var der ingen Snak til, saa snakkede ingen stakkels Djævel sig Fanden i Vold og ingen fornem Skjelm fra Galgen.“

„Jeg maa tale med Kongen“ — opfoer Aage heftig og søgte forgjeves at reise sig. Kræfterne forlode ham aldeles, og han faldt tilbage i en bedøvet Tilstand. Den gamle Kone troede, han sov, og snart syntes han ogsaa virkelig at være falden i et Slags Søvn. Sygevogtersken betragtede ham nogle Gange med Lampen i Haanden og nikkede, idet hun vedblev at smaa-snakke med sig selv. — „Hm, hm, et godt ærligt Ansigt, ja saamænd!“ — mumlede hun — „Men hvem er ærlig i denne

FØRSTE DEL

syndige Verden? — hænger dog sammen med de Store, hm, hm! og de godt Folk skal man aldrig troe, nei, Mænd! skal man ei — aldrig troe. Han vilde tale med Kongen — jo, paa det Lav! Naar det gjælder om at redde en stakkels Djævel Livet og fortælle Kongen, at hans Broder er en Skjelm og Forræder, saa daaner saadan en fin Hofkarl eller falder i Søvn til det er bagefter. Vaagn op, Herre! vaagn op!“ — Hun ruskede forgjeves i ham — „Ih, saa sandelig! troer jeg ikke, det er Dødsens Søvn. Nu ja, saa er han undskyldt; saaledes som han har sprunget til Pølse, kan der sagtens heller ikke være stort Liv i ham. Han drager dog Aande, troer jeg; ja Mænd! gjør han saa. Ungdommen er stærk; maaske hjælper Naturen sig selv. — Hør! nu følge de Kongen til Sengs“ — vedblev hun og lyttede — „han vil jo sove her jævne ved. Hm, hm! det er nok hans kjæreste Livtjener, denne hersens Drost. Nu ja, Gud holde sin Haand over Kongen Han mener det godt med os Alle — ja, Mænd! gjør han saa — ak ja! om han ogsaa dømmer mangen stakkels Djævel fra Livet; men det er nu saa hans Dont — derfor er han jo Konge — han holder

dog over Lov og Ret, ja saamænd! — gjør ellers ingen Forskjel paa Høie og Lave. Skulde han nu dømt sin egen kjødelige Broder fra Livet; det var dog for haardt — ja, Mænd! var det saa! han er dog heller kun et Menneske, og hvem er retfærdig i alle Dele i denne syndige Verden! hm, hm! Men Junkeren — Ak ja! Gud naade os for ham! faae vi ham engang til Konge, vil det see galt ud — ja, Mænd! vil det saa! Ak ja!“ saaledes mumlede hun ved sig selv og nikkede ved Lampen til hun faldt i Søvn i den store Lænestol.

Det kunde være noget over Midnat, da Drost Aage vaagnede af en dyb Udmattelsessøvn, der syntes at have gjort en lykkelig Vending i hans Sygdom. Han var dog endnu i en feberagtig Spænding; han saae sig forundret om og syntes ikke at vide hvor han var. Den blege sovende Sygevogterske ved Lampen forekom ham, med det mat oplyste, udvaagede Ansigt, som et siddende Lig. Han reiste sig halv op og stirrede stivt paa hende. Nu saae han, der var en stærk Bevægelse i det magre Dødningeansigt: de tandløse Gummer mimrede, men uden Lyd; det var som hun vilde tale, men kunde intet Ord faae frem. Det kom ham for, som han nu saae hvad han ofte havde hørt og læst om i gamle Sagaer og Oldtidsdigte: det mørke hvælvede Kammer blev ham til en underjordisk Jettestue, og den gamle mimrende Kone til en død Jettekvinde, som man havde lagt Runer paa Tungen for at bringe hende til at spaae. Han forsøgte at reise sig, og det lykkedes: hans forstødte Lemmer vare styrkede og bevægelige. Han svøbte det hvide Bomuldslagen om sig og stod snart lyttende paa Gulvet og betragtede den Gamles Ansigt. „Hvem taler du med? Dødning! hvad mumler du om i din Grav?“ — hviskede han, og hun bevægede Munden endnu stærkere. „Mord! Mord!“ — udbrød hun endelig med forstaaelige Ord — „hør! hør! Nu faldt hans Hoved for Øxen.“

Med Forfærdelse hørte Aage virkelig i samme Øieblik en Lyd udenfor Vinduet som af et Øxeslag. Han foer hen til Vinduet og drog Tæppet tilside. En Mængde Fakler lyste ham imøde fra Baggaarden; han saae med Gru en Kreds af Landsknegte om et Skaffot og en Bøddel øverst paa Stilladset med et blodigt Hoved i Haanden. En kold Gysen overfoer Aage; han vidste endnu ei, om han drømte eller vaagede; han stod som fastgroet og tungelam og stirrede paa det gruelige Syn. Der lød nu en dæmpet Chorsang, og han saae en Skare Graabrødre drage hen under Skaffottet med en sort Ligkiste. Blandt

FØRSTE DEL

Tilskuerne saae han Junker Christophers skumle Ansigt, stærkt oplyst af en Fakkel. Det blodige Hoved faldt af Bøddelens Haand, og det syntes ham nu i en unævnelig Forfærdelse, at det var Kongens. Han svimlede tilbage og rev Bordet om med Lampen. Den gamle Kone vaagnede forfærdet og skreg af Angest; men med umaadelig Rædsel foer Aage ud af Døren i den mørke lange Ridderlofts-Gang. Myrdet — Kongen myrdet! jamrede det i hans inderste Sjæl; men der kom intet Ord over hans Læber; han gik som en Søvngænger med stirrende Øine og vidste ikke hvorhen. Her vilde han jo sove — her tæt ved mig — tænkte han og standsede ved en Sidedør i Gangen. Han udstrakte alt sin Haand for at aabne den — da saae han et Lys og hørte Fodtrin langt borte i den mørke Gang. Døren, han stod ved, var indesluttet mellem to fremspringende Murpiller. Han traadte ind bag den ene Pille og holdt Øie med Lyset i Gangen. Det nærmede sig langsomt og standsede ofte; endelig kom det saa nær, at han kunde see, det bares af en høi mandlig Skikkelse i en mørk Kappe; den nederste Deel af

Kappemanden var kun oplyst; hans Gang var vaklende og ubestemt; under Kappen blinkede et stort Sværd. Skikkelsen kom nærmere og nærmere, men med sagte næsten uhørlige Skridt, og standsede ofte. Endelig stod den høie Skikkelse tæt ved Murpillen, som Aage stod bag ved; her standsede han atter; nu hævedes Lyset medens Kappemanden saae sig om til alle Sider, og nu faldt Lyset paa et langt, vildt blussende Ansigt — det var Junker Christopher.

„Ha, Brodermorder! Kongemorder!“ — raabte Aage som rasende og foer ud imod ham.

Med et Forfærdelsesskrig tabte Junkeren Lyset og sprang tilbage. „Mord! Hjælp! en Rasende!“ — raabte han og drog sit Sværd.

Under denne Larm aabnedes Døren mellem Murpillerne, og Grev Henrik traadte ud med Lys. „Hvad er her paa Færde?“ — spurgte han ivrig, men med dæmpet Røst — „hvo vover her at vække Kongen?“

„Kongen, Kongen!“ — udbrød Aage med overvættes Glæde — „han lever? — Herren skee Tak! Det var da kun en rædsom Drøm! Men saae jeg dog ikke Junkeren her?“

„Jo visselig saae du ham, afsindige Menneske!“ — raabte Junkeren og stak sit Sværd i Skeden — „Var I ikke kommen her ud, Grev Henrik, havde jeg stødt den Galning ned paa Stedet. Han overfalder mig her med vild afsindig Tale, som jeg vil liste mig sagte til mit Sovekammer for ikke at vække Kongen. Seer jeg ret, er det den ridderlige Hr. Drost, der gaaer i Søvne eller vil lege Spøgelse. Man skulde troe, mit Slot var forvandlet til en Daarekiste.“

„Et besynderligt Eventyr, høibaarne Herre Junker!“ — sagde Grev Henrik og betragtede hans forstyrrede Udseende med et skarpt Blik — „Vor gode Drost er syg, som I veed, og har slemme Feberdrømme“ — tilføiede han i en let Hofmandstone — „han maa i sine Fantasier have taget Eder for en Morder; men I maa have ham undskyldt — hans Troskab og Hengivenhed for eders kongelige Hr. Broder er alene Skyld deri.“

„I kommer fra en Henrettelse, høie Herre!“ — sagde Aage nu, fuldkommen fattet — „det var formodentlig eders ulykkelige Slotshøvding, som saa slet har forstaaet eders Bud og Villie.“

„Ganske rigtigt!“ — svarede Prindsen — „han har faaet sin velfortjente Løn, den dumdristige Galning; men Galskabet griber om sig her, mærker jeg.“

FØRSTE DEL

„Eders Fantasie har vistnok ogsaa været i Oprør, naadige Herre!“ — vedblev Aage — „siden I kunde forfærdes saaledes over mine Drømmerier. Jeg beder Eder imidlertid gunstigst undskylde, at jeg netop standsede Eder ved denne Dør. Det var maaske dog et lykkeligt Tilfælde: I kunde let have taget feil af eders eget og Kongens Sovekammer.“

„Gak tilsengs, afsindige Menneske!“ — svarede Junkeren, mørk og barsk, med Haanden paa sit Sværd — „I drømmer endnu, synes mig, og kunde fortjene at vækkes med mit gode Sværd. En Fantast og Drømmer som Jer burde man indespærre, naar man vil have Nattero.“ Med disse Ord greb han hastig sit Lys, som Grev Henrik havde optaget fra Gulvet og tændt — og Junkeren gik med stærke Skridt ind igjennem den næste Sidedør til sit eget Sovekammer.

„Jeg har en gruelig Mistanke“ — hviskede Aage til Grev Henrik — „men jeg var syg og overspændt. — Jeg kan have Uret; det er alt for skrækkeligt til at troe. Lad det ikke forstyrre Kongens Fred!“

„Hvad I mener, Drost! vil jeg heller ikke troe“ — svarede Greven — „dog efter hvad her er skeet, er fast Alt muligt. — Kom! lad os blive sammen her inat!“

Derpaa gik de begge ind ad Døren mellem Murpillerne, og snart var der fuldkomment stille paa Slottet.

Næste Morgen tidlig red Kongen og hans Mænd ud af den forbrændte og sønderknuste Taarnport paa Kallundborg Slot. Grev Henrik, Markgrev Valdemar og Junker Christopher ledsagede ham tilhest tilligemed halvtredsindstyve Riddere og de talrige Landseknegte. Drost Aage fulgte langsomt bag efter i en Hængekarm, der bares af to Heste. Han havde ingenlunde overvundet Følgerne af det farlige Fald, men var ikke til at tilbageholde.

Kongen og hans Broder rede tause sammen gjennem Byen i nogen Frastand fra deres Følge. „Du har nok villet betage mig Lysten til oftere at være din Gjest paa Kallundborg, Hr. Broder!“ — sagde Kongen, mørk og forstemt, idet de langsomt rede op ad Bakken til St. Jørgens Hospital og saae tilbage mod Byen og Slottet. — „Jeg har handlet ilde med din smukke Taarnport; det er sandt; nogle Buler og blodige Pander har jeg vel ogsaa efterladt; men du har da heller ikke beredt mig noget smukt Syn idag ved min Morgenbøn.“

„Hm! den steilede Forbryder“ mumlede Christopher — „har hans Hoved sagt Jer Godmorgen fra Stagen? Det var ikke min

Skyld: det ubehagelige Syn skulde være unddraget eders Øine; men I valgte selv eders Sovekammer med den fatale Udsigt. Sandt at sige, Hr. Broder!“ — tilføiede han i en bebreidende Tone — „I syntes mig at behøve Syn for Sagn, at her aldeles ingen Tvivl var.“

„Det Ord altsaa klang dig ilde?“ — svarede Kongen — „Forstod du mig ikke? Der kunde være Tvivl om Forbryderens Forstand, men ikke om hans halsløse Gjerning; der kunde være Tvivl om Tydeligheden i dit Bud til ham, uden der var mindste Tvivl om din Mening, som du med dit Æresord har forklaret mig den. Kun af den Grund overlod jeg dig min Benaadnings-ret tilligemed Stadfæstelsesretten. Med Bloddommens Fuld-byrdelse havde det heller ingen Il.“

„Den Sag maatte være afgjort inden I forlod Slottet“ — svarede Christopher heftig — „jeg for min Deel havde ingen Grund til Betænkning: jeg har viist, jeg ikke frygtede for at see hint forbryderske Hoved falde; det kan eders Drost bevidne, hvis han nu har faaet sin Forstand tilbage.“

„Han er nu ved god Samling“ — svarede Kongen — „Jeg veed, han gik i Søvne inat og voldte dig en slem Forskræk-kelse ved min Dør.“

„Ja saa! har han fortalt Eder det artige Eventyr?“ — sagde Junkeren studsende og skiftede Farve — „Havde han været ved sin Samling, vilde jeg fordre ham dømt æreløs som den formasteligste Fornærmer.“

„Som jeg har hørt Omstændighederne, er han undskyldt — din Forskrækkelse har han ogsaa gjort mig begribelig.“

„Hvorledes mener I?“ — spurgte Christopher yderst spændt.

„Nu ja, det er ikke godt at gaae tilsengs med sligt blodigt Syn for Øie“ — sagde Kongen med et ikke udeeltagende Blik paa Junkerens blege og stærkt angrebne Udseende — „skam dig ikke derover, Christopher! det gjør maaske dit Hjerte Ære. Du var syg og heftig rystet ved Synet af din gamle Tjeners Henrettelse — meente Aage. Jeg seer nu selv, det har taget paa dig. — Det er den første Dødsdom, du har beseglet; jeg veed med mig selv, det er en egen Sag med slig Besegling.“

Idet Kongen sagde disse Ord, syntes Junkerens Aasyn plud-selig at opklares, og han drog atter Veiret friere. — „Ja vel! min kongelige Hr. Broder!“ — sagde han hastig, medens en stærk blussende Rødme afløste hans Bleghed — „han var dog et Menneske, den dumme Karl! I havde just ikke overdraget

FØRSTE DEL

mig den behageligste Pligt; jeg var paa en Maade Part i Sagen; men I havde fuldkommen Ret — Ingen kunde kjende min forbryderske Tjener som jeg — og Dommen var fældet efter Lov og Ret af uvildige Mænd. Eders Drost er en brav Mand" — tilføiede han — „kun noget overspændt og fantastisk; men han er Eder hengiven, og jeg har Intet imod ham for de taabelige Drømmeriers Skyld."

Nu nærmede Grev Henrik og Markgrev Valdemar sig de fyrstelige Brødre, og der taltes om ligegyldige Ting. Toget drog frem ad Veien til Korsøer, hvorfra Kongen agtede at sætte over Bælterne for at støde til sin Marsk og den Krigsmagt, der skulde rykke mod de urolige Hertuger i det Slesvigske.

Ved det berømte Søslag i Grønsund havde den unge Kong Erik vundet en afgjørende Seier over disse overmodige Herrer, der idelig søgte at unddrage sig den danske Krones Lehnshøihed og siden Kongemordet paa Erik Glipping saavel hemmeligt som aabenbart havde gjort fælles Sag med Landets Fjender og de fredløse Kongemordere. Ved hin Seier havde vel Kongen sat sig i betydelig Agtelse saavel hos Hertugerne som hos de nordiske Nabomagter og de nordtydske Fyrster; men Striden med Erkebispen og det romerske Hof, endnu meer maaske Kongens Bandsættelse paa Sjøborg havde givet alle hans Fjender Mod og fornyet Haab om at kunne ryste hans Throne og tilintetgjøre hans dristige Planer. Man frygtede nemlig ikke uden Grund, at den unge stormodige Konge af Danmark, der nu selv lod til at ville trodse Band og Interdict, vel kunde have Lyst til at tilbagevinde den store Valdemar Seiers Magt og Indflydelse i Tydskland. Hin Konges ridderlige Glands og den Hæder, hans Seiervindinger havde udbredt over det danske Navn, syntes tidlig at have været Forbilledet for hans kjække Ætlings Æresfølelse, og et glimrende Navn, som Valdemar Seiers, var

vistnok et lønligt Maal for Erik Menveds Bestræbelser som Konge, skjøndt han levede i en Tid og under Omstændigheder, der allerede udfordrede en sjelden Kraft og Klogskab til at redde Riget fra Undergang og selv bevare Liv og Krone.

Hertugernes fornyede Fordringer og Oprippelsen af gamle forlængst bilagte Tvistigheder, men især Efterretningen om, at de Fredløse atter fandt Beskyttelse og Tilhold i Slesvig, havde i høi Grad bragt Kongen i Harnisk, og siden Erkebispens Flugt syntes han langt hastigere, end tilforn, og tilbøielig til at drive Alting igjennem med Magt. Man kjendte, men led ret godt hans ungdommelige, ofte opbrusende Heftighed saavelsom hans Lyst til glimrende og ridderlig Færd. Den Villiekraft, han yttrede, kaldte man ofte Stivsind, og man tilstod, han ikke var fri for en vis forfængelig og overdreven Pragtlyst; men han havde fra sin Barndom været Folkets Yndling, og han vedblev at være det. Fredsbruddet med Hertugerne forekom nu Mange helt overilet; men man fandt Kongens Harme billig, og man trøstede sig med, at han med al sin Heftighed dog elskede sit Folk for høit og besad for megen virkelig Statsklogskab til at han ikke skulde spare sine Krigeres Blod og Rigets tarvelige Indkomster, hvis han med Ære kunde underhandle med Sværdet i Haanden. Til at mildne Kongens Heftighed bidrog den stille alvorlige Drost Aage ikke lidet, og nu, da Kongens ældre og erfarnere Raadgivere, den gamle Jon Litle og Drost Hessel vare fraværende, glædede den største og fredelig sindede Deel af Folket sig ved at see Drost Aage i Kongens Følge. Drostens lidende Tilstand, hvis eventyrlige Grund endnu daglig forhøiedes af Rygtet med de forunderligste Tilsætninger, tildrog ham især Almuens Deeltagelse og Beundring. De, der før havde gruet for ham, som en bandlyst Mand, beklagede nu kun dette som en Ulykke, siden Kongen selv deelte hans Skjæbne. Den raske krigerske Grev Henrik af Meklenborg med det kjække Feltherreblik syntes man ogsaa godt om og betragtede med Tillid; han og Aage modtoges ofte med livlige Bifaldsraab, hvorimod man kun viste den mørke Junker Christopher en stum og næsten frygtsom Høflighed, og den fremmede Markgrev Valdemar, der altid red ved Junkerens Side, syntes man at ansee som en halv mistænkelig Gjest, man nu var glad ved at blive af med. Men hvor Toget kom frem, modtoges den unge ridderlige Konge selv med de mest larmende Beviser paa Folkets Kjærlighed, som endnu mere forøgedes ved de kirkelige Forfølgelser, man vidste han var underkastet; selv den ellers saa frygtelige Bandstraale

syntes paa den unge Konges Hoved at have forvandlet sig til en Martyrglorie for Faderhevneren og Majestætsforsvareren, helst da den største og agtværdigste Deel af den danske Geistlighed frimodig erklærede hans Sag for ædel og retfærdig. Den Sorg og Harm, man vidste Kongen nylig havde havt ved hans Broder Junkerens mistænkelige Forhold, havde endnu meer forøget Deeltagelsen for ham.

„For Erik, Kongen hin unge!“ — var den almindelige Hilsen, naar alle Hatte og Huer fløi i Luften til hans Ære. „Bort med den røde Hat fra Rom!“ — lød undertiden en enkelt dristig Stemme. — „Bort med alle Forrædere! Kong Erik og ingen Anden!“ — lød det ofte, naar han red gjennem den store Menneskevrimmel i Byerne. „Leve Prindsesse Ingeborg! leve Kongens skjønne Fæstemø!“ — raabte ogsaa mangen rask Ungersvend, og hvor denne Hilsen lød Kongen imøde, hilsede han dobbelt saa mildt og venligt. „Tak, Børn, tak!“ — svarede han da gjerne og slog op med Haanden — „vil Gud og vor kjære Frue, skal I see hende som jer Dronning til Sommer!“

ANDEN DEL

FØRSTE KAPITEL.

aa Sommerstedhede i det Haderslevske syntes det at skulle komme til et blodigt Slag mellem Kong Erik og hans stolte Frænder af den Abelske Fyrstelinie, Hertugerne af Slesvig og Langeland, i hvis Hær man paastod at Jacob Blaafod, Niels Hallandsfar og flere af de fredløse Kongemordere befandt sig, uagtet det ved Fordraget i Hindsgavl forrige Aar var fastsat, at disse landflygtige Statsforbrydere ligesaalidt maatte komme Hertugen af Slesvig, som den danske Konge og hans Broder for Øie. Da Hertugerne saae den hastig samlede Krigsmagt, hvormed den unge forbittrede Konge blandt sine halvtredsindstyve udvalgte Riddere rykkede ud imod dem, trak de sig noget tilbage; det ene Sværd syntes imidlertid at holde det andet i Skeden, og det kom ved Drostens Mellemhandling til en foreløbig Stilstand, ifølge hvilken alle Fjendtligheder gjensidig skulde ophøre, Hertugernes Krigsfolk afvæbnes og ingen fredløs Mand taales i deres Tjeneste, ligesom alle Fordringer fra Hertugernes Side skulde bortfalde indtil et billigt Forlig kunde bringes tilveie ved den holstenske Grev Gerhards Mægling; hertil foresloges der en fredelig Sammenkomst med denne Fyrste og deres kongelige Lehnsherre paa Vordingborg Slot.

Det lykkedes sjelden Drosten og Rigets Raad at bevæge Kongen til Forlig og formelig Fredsslutning med en Modstander, der havde taget hans Faders Mordere i Forsvar. Den Eneste, der under slige Omstændigheder undertiden var istand til at være Fredsmægler, var hans kloge godmodige Stiffader Grev Gerhard, der bestandig stod i et venligt og næsten faderligt Forhold til Kongen.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Med Norge var den nærværende øiebliklige Fred ogsaa kun en Stilstand, som af og til fornyedes paa enkelte Aar eller Maaneder; thi hos den norske Kong Erik og Hertug Hakon havde de Fredløse bestandig fundet Beskyttelse, og efter sit Løfte til disse Flygtninger kunde den norske Konge selv ingen endelig Fred slutte med Danmark, uden at hans fredløse danske Gjester deri vare indbefattede. Flere af disse den danske Kongeslægts Dødsfjender vare allerede faldne paa deres mislykkede Feidetog mod Danmark; Nogle vare grebne og mishandlede af Almuen eller fangne af Kongens Høvedsmænd og henrettede for Ran og Mordbrand; saaledes var det gaaet Arved Bengtsøn, een af de vildeste og grusomste blandt disse Kongemordere, som med ti af sine Staldbrødre faldt i den strenge Tule Ebbesøns Hænder og uden Naade selv ellevte blev halshugget. Men hvergang Hovedmændenes Tal saaledes formindskedes, voxede de Tilbageblevnes Hevngjerrighed og Trods. Ved deres Forbindelse med fremmede Magter og selv, ved Erkebisp Grand, med det pavelige Hof, vare disse landflygtige Adelsmænd Landets farligste Fjender; saalænge der var en eneste af dem ilive, betragtede Kongen sig derfor bestandig som paa Krigsfod, og der behøvedes kun Navnet af en Fredløs til at bringe ham i Harnisk.

Efter Stilstanden med de slesvigske Hertuger drog Kongen om paa sine Kongsgaarde i Jylland og paa Øerne; men han lod ikke Krigsfolket anderledes afvæbne, end at det paa faa Dage ved Marskens Opbud kunde samles. Hvad Uret, der var skeet i hans myrdede Faders Regjeringstid søgte den unge Konge bestandig saavidt muligt at erstatte: han tilbagegav saaledes til St. Agnetes Kloster i Roskild betydelige Godser, som han ikke troede med god Samvittighed at kunne beholde. Hans uegennyttige Retfærdighedsiver maatte selv hans bittreste Fjender erkjende; men uagtet den Agtelse og Kjærlighed, Kongen ved mange Leiligheder modtog de glædeligste Prøver paa hos Folket, var hans personlige Sikkerhed dog ofte udsat for Angreb, ligesom Landets indre Tilstand i det Hele var helt mislig. De Fredløse hørte til de anseeligste Herreslægter i Danmark og havde ikke faa Frænder, Venner og hemmelige Tilhængere, som søgte at beskytte dem mod Folkets Raseri, naar de lønligt eller aabenbart vovede sig tilbage til Fædrelandet, for at stifte Oprør eller søge Leilighed til Hevn. Alle Misfornøiede i Landet, alle urolige Hoveder og de, der laae i Strid med Lov og Øvrighed,

alle Forbrydere og statsborgerlige Sværmere, der frygtede eller hadede Kongemagten, sluttede sig til disse saakaldte Frihedens Martyrer og Despotismens Fjender. Adskillige mægtige Prælater vare, som Erkebispens Venner, paa deres Parti, skjøndt Geistligheden i det Hele var Kongen hengiven. De retsindigste Fædrelandsvenner kunde imidlertid ikke negte, at de Misfornøiede undertiden havde Ret, og at der ofte skete Brud paa den lovlige borgerlige Frihed. Kongens Venner og hengivne Mænd gik nemlig ofte for vidt i deres Iver for hans Sikkerhed; de kongelige Høvdinger udøvede ikke sjelden Vold og Uretfærdigheder i Kongens Navn, hvor de havde Nogen mistænkt for at holde til med de Fredløse. Blandt de Misfornøiede i Landet og de Fredløses hemmelige Tilhængere tjente Sligt til Undskyldning for lignende Fremfærd mod Kongens Tjenere og Venner. Hvad der i Særdeleshed ængstede enhver Fædrelandets Ven, var Frygt for en almindelig Kirkespærring, hvis Kongen ikke gav efter i Sagen med Erkebispen, og Frygt for Borgerkrig eller farlige Mytterier med de Fredløse og andre Urostiftere, især hvis det kom til noget yderligere Brud mellem Kongen og hans Broder, Junkeren.

I de første kolde Foraarsdage var der stor Færdsel paa alle Veie til Vordingborg i Anledning af den vigtige Fredsmægling med de slesvigske Hertuger. Ved en saadan Leilighed pleiede man sjelden at savne glimrende Festligheder og Dystløb, som var den ridderlige Konges Lyst og Glæde. Mange Riddere og Herrer fra Jylland og Øerne droge derfor nu til Vordingborg, for at vise sig i deres Glands for Kongen og Hoffet og for at deeltage i den forventede Fredsfest, der af Kongens Venner alt bebudedes som en ærefuld Seiersfest.

Et Selskab af tre ridderlige Herrer med et talrigt Følge af Væbnere og Svende red en Aften i stærk Storm og Hagl henad Skovveien ved Suseaa og nærmede sig det store St. Peders Skovkloster (det nuværende Herlufsholm). For Reisende vare Bekvemmelighederne kun faa og simple. De i Kong Erik Glippings Tid indrettede offentlige Herberger vare faa og almindelig foragtede; fornemme Reisende toge derfor endnu ofte deres Tilflugt til Klostrene, som ved slige undertiden voldsomt paatvungne Gjesterier lede megen Besvær og Ulempe. Ved et Kongebud vare vel Klostrene befriede fra den gamle Forpligtelse til at holde frit Herberge for Reisende; det var dem end-

---

Dispotisme, Tyranni.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

ogsaa forbudet at modtage veifarende Gjester, hvor der var noget offentligt Herberg i Nærheden; men Forbudet overholdtes næsten aldrig af de Geistlige selv, da det stred mod Klosterreglerne.

De reisende Herrer og Svende lode heller ikke dennegang til at ville drage det rige Skovkloster ugjestet forbi, da det nu med sine høie hvide Gavle og sit blanke Kobbertag kom tilsyne over Skoven i den urolige Aftenbelysning. Man nærmede sig den store Ege-Allee paa Klosterets Grund og Svendene pegede glade til de rygende Skorstene; men de to forreste Herrer havde indhyllet sig i deres Kapper og trukket de store Reisehætter ned over Øinene; de syntes nu, trods det tiltagende Uveir, saa fordybede i deres egne Tanker, at de kun lidet bekymrede sig om Veien eller Klosterets indbydende Arnerøg. Det var de samme to høie tause Riddersmænd, som havde aflagt hint hemmelighedsfulde Besøg hos Junker Christopher paa Holbæk Slot den Nat, Slottet blev besat af Drost Aage. Den lille puklede Herre i den røde Kappe, som dengang fulgte dem, saaes nu ikke i deres Følge; men de ledsagedes af Junkerens Kammersvend, den tykke korthalsede Ridder Palle, som idelig

klagede over Veiret og syntes ligesaa træt af Reisen som ked af sit tause og lidet underholdende Reiseselskab.

„Her op ad Kloster-Alleen! mine Herrer!“ — raabte han utaalmodig — „I vil dog aldrig videre i dette Guds Veir? Der er endnu et godt Stykke Vei til Nestved, og til Hundehulskroen er Veien allevegne lang. Vi kan trænge til en god Kvelsnadver og ordenlig Nattero. — Jeg kjender Pater Kjøkkenmesteren.“

„Jeg kjender Abbeden“ — svarede den høieste af de to alvorlige Herrer med en stolt Mine — „i alt Fald kjender jeg mig selv og mine Svende, og veed hvad veifaren Mand kan forlange.“

„For Guds Skyld! lad os ikke gjøre os udtilbens, bedste Hr. Brock!“ — sagde Palle noget urolig og standsede sin Hest — „fare vi frem med Vold og Brask, kan de fromme Herrer slaae Klosterporten til for vor Næse og tilmed skaffe os Kongen til Uven; man maa, Skam, søge Gjestehus med Lempe, naar man vil smutte Lov og Pind forbi.“

„Bah! her kan vi blæse ad Kongebud og alle verdslige Lovpinde“ — svarede Hr. Brock haanlig — „St. Bents Rege kan ingen Konge rokke.“

„Lad os kun ikke pukke paa Ordensreglen, I gode Herrer!“ — sukkede Ridder Palle og slog paa sin slunkne Mave — „ellers kan vi komme til at nøies med Fastemad iaften og lære af St. Bent at slaae Kjødtanden ud.“

„Var den Tand slaaet ud i Skovklostret, var der neppe saa mange Slagtere i Nestved“ — bemærkede den anden Ridder. — „Vær I kun rolig, Hr. Palle! jeg lover Jer fed Steg til Aften; hver Søndag maae jo de Nestved Slagtere betale deres Afgift her i lutter Steg og Pølse.“

„Det maa Abbeden forstaae“ — sagde Hr. Brock og nikkede — „det er en Karl, der veed at holde paa sin Ret baade mod Høie og Lave. — Tro mig, Hr. Papæ! de Nestved Borgere kunde gjerne sende ham Vin til Stegen. Hele Byen kan jo takke Klostret og den rige Abbed for sin Opkomst. Jo det er Borger- og Kræmmertiden vi leve i! Nu seer man Byer og Stæder, hvor man før kun saae Borge og Brakker; og see kun til, om ikke de Kræmmerhuse tilsidst voxe baade Herre-Borgene og Klostrene over Hovedet. Det gaaer over Kongens og vore Statsmænds Forstand; men det forstaaer han dog nok deroppe, naar han holder Krattet under Saxen.“

„I kjender altsaa Abbeden selv, Ridder Brock!“ — tog Palle

frittende Ordet med et nysgjerrigt Blik — „det skal være en stormægtig Herre; han var en god Ven af Erkebisp Grand, vil man sige. I har dog vel intet Ærende til ham? I kjender ham maaske nøiere, end jeg kjender Pater Kjøkkenmesteren? for det er kun et løseligt Bekjendtskab. Ret betænkt, I gode Herrer! var det maaske dog ikke klogest i disse urolige og mistænkelige Tider, om vi droge Klostret forbi og toge tiltakke med Hundehulskroen? med mindre I virkelig har noget Ærende her. I har maaske kjendt Abbeden længe? Hr. Brock! I er maaske endog i Slægt med ham?“ — —

„Bliv ved! det gaaer godt; har I meer at spørge om eller flere Betænkeligheder, saa lad mig faae det paa eengang og siden være fri!“ — sagde den høie Ridder Brock med en ringeagtende Mine — „Rent ud sagt, min kjære Hr. Palle! I er mig noget vel nyfigen. I har spurgt mig om Meer paa denne Reise, end jeg et helt Aar vilde besvare min Skriftefader.“

„Og I er saa hemmelighedsfuld og forsigtig, som I holdt mig for en Sladdermund og upaalidelig Mand“ — svarede Palle fortrædelig — „Har den høibaarne Junker betroet mig at bringe Jer Lønbrev, saa kan I vel vide, jeg hører til hans fortroligste Venner.“

„En Fortrolig pleier dog at vide hvad Budskab han bringer“ — bemærkede den høie Ridder.

„Troer I maaske ikke, jeg veed det?“ — svarede Palle og oppustede sig med en vigtig Mine — „Det vil være den høibaarne Junker kjært at see Jer og eders Venner i Vordingborg til nærmere gjensidig Forstaaelse — ikke sandt?“

„Ja saa, min snilde Hr. Palle! I forstaaer altsaa den ædle Konst at aabne Voxsegl? En anden Gang maa I dog gjøre det lidt behændigere, eller idetmindste selv kunne tie dermed. Den høibaarne Junker har kjendt sin Brevdrager; han har ikke betroet Eder større Løndom, end han kunde lade udraabe paa Gaden i hver By.“

Den anden Herre loe haanligt. Palle taug beskæmmet og harmfuld. Man holdt nu ved Klosterporten og bankede stærkt paa. Pater Portneren rakte det kronragede Hoved ud af en Laage og spurgte vranten hvem det var og hvad man vilde her saa silde.

„Veifarne Mænd og christne Mennesker“ — lød Svaret. — „Er I en from Guds Mand, Pater Portner! saa forsynd Jer ei

med forbudne Spørgsmaal! men luk strax op i St. Bents og St. Peders Navn!“

„*In nomine St. Benedicti Anianensis & St. Petri Apostoli*)“ — svarede den geistlige Portner og borttog strax den store Jernstang, hvormed Porten var lukket.

„Seer I?“ — sagde Ridder Brock — „her gjælder St. Bent og St. Peder endnu dog meer, end alle Konger og verdslige Despoter.“

Uagtet de vigtigste Husgjerninger i Klosteret bleve forrettede af Ordensbrødrene selv, ifølge Klosterreglen, bleve de Reisende dog strax ved Indtrædelsen i det rige Herrekloster modtagne af en heel Flok opvartende Lægbrødre, som toge deres vaade Kapper af og gik dem ivrig tilhaande med Haandtvæt og hvad de behøvede. Pater Portneren havde ladet sig afløse af en Lægbroder, for ikke at forsømme Kvelsnadveren og den dertil hørende Aftenandagt. Efter en Melding til Abbeden fulgte han de tre reisende Riddere til Refectoriet, medens en Lægbroder sørgede for deres Svende.

I det høie hvælvede Refectorium, hvis smalle Buevinduer vendte ud mod Klostergaarden og formørkedes af en Række L nde, sad den svære Abbed Johannes med en Lampe for sig ved Aftensbordet i sin snørklede Læderstol og holdt et Slags Opbyggelsestale for de ydmygt lyttende Ordensbrødre og Klosterets Lærlinger. Nærmest ved ham sade 11 Munke i sorte Kutter, blandt hvilke Pater Portneren tog Plads, som den tolvte. Et ligesaa stort Antal Smaadrenge, der opdroges til Klosterbrødre og bare sorte Benedictinerkutter ligesom Munkene, indtoge den nederste Plads ved Bordet og spiste ivrigt, medens de dog lode til at høre meget opmærksomme paa Abbedens Tale. Ved de Reisendes Indtrædelse reiste den anseelige Prælat sig halvt i Sædet med en fortrædelig Mine og bød dem velkommen i St. Bents og St. Peders Navn, men næsten uden at værdige dem et Blik og i en Tone, der røbede, at han kun ifølge sin Ordenspligt modtog slige selvindbudne Gjester. Dog da de to høie Riddere traadte ham nærmere med en dyb og høflig Hilsen, og Bordlampen oplyste Ridder Brocks forvovne Ansigt, forandrede Abbedens stolte Adfærd og frastødende Mine sig pludselig; han gjorde Benedictionstegnet over Ridder Brock

---

*) I den hellige Benedict af Anianes og den hellige Apostel Peders Navn. (I.).

Refectoriet, Spisesalen. Benediction, Velsignelse.

og hans Ledsagere og bad dem, høflig nedladende, tage Sæde, medens han hastig med et hemmeligt Øienblink lagde Fingeren paa Munden og vedblev at tiltale dem som Ubekjendte.

Foruden de tolv Ordensbrødre og de munkeklædte Børn sad der en Person ved Bordet ligeledes i en sort Benedictinerkappe, men uden Kallot og fuldstændig Ordensdragt; han havde ved de Reisendes Indtrædelse hastig vendt sit Ansigt bort og lod til at ville bortfjerne sig; men nu, da han hørte Ridder Brocks stærke Stemme, vendte han Ansigtet om til de nysankomne Gjester med et fortroligt Nik til Ridder Brock. Nu viste det sig, at denne Person ikke bar Tonsur, men endogsaa var prydet med et stort krigersk Mundskæg. Hans Pande og Øienbryn vare skjulte af det rødgule nedkæmte Haar.

Ridder Brock studsede og hilsede ham forbauset, men taus.

„En Gjest fra Verden, som har søgt Sikkerhed i vor Stands hellige Klæder og benyttet Abbediets Asylret“ — sagde Abbeden — „Jeg kan følgelig kun forestille Eder ham uden Navns Nævnelse, ligesom jeg ogsaa modtager Eder, i den hellige Bents og St. Peders Navn, uden at spørge om eders Navn i Verden eller Hensigten af eders Reise.“

„Eders Gjestmildhed og Ædelmodighed er noksom bekjendt over hele Landet, fromme Herre!“ — sagde Ridder Brock med gjentagen Hilsen — „Vi høre vel ikke til de Forfulgte; Formaalet for vor Reise er heller ingen Hemmelighed; men vi

paaskjønne ligefuldt med Tak og Ære det Ly, disse hellige Mure yde mod alt Slags Uveir.“

„Fra den Stund, jeg af Guds Naade modtog Prælathuen og den hellige Krumstav“ — tog Abbeden atter Ordet med en kirkelig Fyrstes Mine, men med bøiet Hoved og i en vis studert rhetorisk Tone — „det være sagt uden al forfængelig Selvroes og kun til den Høiestes Ære! — fra den Tid, St. Peder og hans hellige Arving satte mig til Herre over disse Sjæle og over dette de Frommes og Betrængtes Asyl, har jeg efter ringe Evne stræbt, i St. Benedict af Nurcias Aand og med St. Benedict af Anianes fromme Villie for Øie, at komme alle Reisende og Pilgrimme saavelsom alle forfulgte Sjæle til beskjermende Hjælp saavel mod den vilde, ondartede Natur, som mod den menneskelige Vildhed og den vanhellige Verdens Forfølgelse. I afbrød mig netop her i en gudelig Betragtning, mine Gjester! Jeg talte om Kirkens Magt og Myndighed, som til saa stor Forargelse nu krænkes af Verdens blinde Børn i vore ugudelige Tider. Jeg indskærpede just vor hellige Ordens Pligter for Børnene, til mine Undergivnes Opbyggelse, i Anledning af de Voldsomheder og himmelskrigende Uretfærdigheder, vi daglig høre og see for Øie. I har vel ogsaa hørt hvor skammeligt Kongens Mænd have handlet mod den fredløse Grev Jacobs Mænd i Halland, og hvilken oprørende Vilkaarlighed den kongelige Lehnsmand Jonas Friis nylig har tilladt sig her paa Grændsen af mit Abbedies hellige Territorium?“

„Det er fast utroligt, hvad jeg har hørt, renlivede Fader Abbed!“ — svarede Ridder Brock — „dog Sagen berettes høist forskjelligt af Frihedens og af Despotismens Venner. — Noget har vel ogsaa Rygtet overdrevet den strenge Lehnsmands Egenmægtighed.“

„Min Asylgjest, der sidder, kan bevidne Sandheden“ — sagde Abbeden — „det ulykkelige Offer for Lehnsmandens lovløse Barbari var hans gode Ven og Staldbroder.“

„Det er saa sandt, som jeg staaer her“ — tog den krigerske Herre i Munkekappen nu Ordet og reiste sig. Hans Betoning af Ordene klang halvt norsk; det nedkæmte Haar gled et Øieblik tilside fra hans Pande, og over det vildt flammende Blik kom et Par børstestive tæt sammengroede Øienbryn og en stor rød Skramme tilsyne. „Saaledes hævdes Lov og Ret nu i Danmark“ — vedblev han — „Jeg var kommen herned i Til-

---

rhetorisk, efter Talekunstens Regler. Territorium, Omraade.

lid til Stilstanden og Fordraget i Hindsgavl; men Tro og Love kjender man ikke meer til, hvor Frihedens Venner ere fredløse. Min Staldbroder havde reddet mit Liv og befriet mig fra et forsmædeligt Fangenskab; han var, som jeg, i den norske Konges Tjeneste. Han blev for tre Dage siden fangen ved min Side ved høi lys Dag af Hr. Jonas Friis selv og slæbt til hans Gaard. Jeg ankom til Abbediets Fristedgrund; men da jeg igaar med den fromme Abbeds Mænd vilde befrie min ulykkelige Staldbroder, fandt vi ham uden Lov og Dom hængt paa Jonas Friis's lukkede Gaardport."

„Ret saa! jo galere de gjør det, jo snarere faaer det Ende" — udbrød Ridder Brock med mægtig Kæmperøst og stødte sit store Slagsværd mod Gulvflisen — „den Herre, der har saa ivrigere Tjenere, kan let komme til kort. Den Voldsgjerning skal blive en Brand" — —

„Her bekymre vi os ikke om de verdslige Handeler" — afbrød Abbeden ham hastig med et lønligt advarende Vink og et Sideblik til de opmærksomme og studsende Munke, der dog alle sade tause med ydmygt nedbøiede Hoveder og syntes mere at frygte, end at elske deres mægtige Overhoved. — „De verdslige Ting ere for mig og mine Undergivne kun Vehikler for det Aandelige" — vedblev Prælaten med en from andægtig Mine — „og jeg tillader kun Talen derom, naar den kan tjene os til hellige og opbyggelige Betragtninger, efter St. Benedict af Anianes fromme Villie og Bud. Nu forbyder jeg al videre Tale her om Sligt. Vederkvæger Eder, mine fremmede Gjester! Bed en stille Bøn, Broder Sengereder, og opfyld din Pligt mod de Fremmede! Beder i Stilhed og gaaer til Sengs, Børn! Enhver Broder gaae til sin Aftengjerning! I maae ikke troe, mine ubekjendte Gjester!" — tilføiede han — „at de Converser og Lægbrødre, I her har seet, alene forrette det legemlige Arbeide, der paaligger os Alle: netop for at styrke Legemet til Opfyldelsen af disse vor Ordens strenge Pligter, giver jeg, som I see, undertiden Dispensation med Hensyn paa det skrøbelige Legems Næring med Kjødspiser."

Ordensbrødrene og de munkeklædte Børn foldede nu deres Hænder og mumlede en Bøn; derpaa bortfjernede de sig, efterat de Alle med en dyb og underdanig Neien havde kysset Abbedens Haand, som dertil laae fremstrakt over Stolearmen. Selv

---

Vehikel, Tilhæng. Converser og Lægbrødre, udøver de ikke gejstlige Forretninger i Klostret. Dispensation, Fritagelse.

blev han siddende i den høie Prælatstol og betragtede sine Gjester med et forskende Blik. „I ere mig velkomne, Ridder Niels Brock og Johan Papæ!“ — sagde han nu i fortrolig nedladende Tone med et Sideblik til Hr. Palle. — „Denne Herre kjender jeg ikke; men jeg formoder, I medbringe ingen Andre, end eders fortroligste Venner.“

„Den høibaarne Junker Christophers Kammersvend, Ridder Palle, ledsager os til Vordingborg efter sin Herres Befaling“ — sagde Ridder Brock hastig — „skjøndt vi ikke rose os af at kjende ham nøiere.“

„Ja saa! — Vær mig ogsaa velkommen, Ridder Palle!“ — tog Abbeden Ordet igjen i stolt nedladende Tone og paatog sig atter den høie Prælatmine — „Eders Herre, den høibaarne Junker, siges nu svarlig at fortryde sin Synd og Haardhed mod vor høilærde, gudfrygtige Erkebisp og at føle Forlængsel efter Fred med den hellige Kirke; han synes med alle sine Forvildelser dog af et bøieligere Sind, end hans Broder, og det kan komme ham tilgode engang; thi Gud staaer de Hoffærdige imod, men giver de Ydmyge Naade.“

„Ja, min Herre Junkeren vil nu vist omvende sig, renlivede Hr. Abbed!“ — svarede Palle og stak et stort Stykke Kjød i Munden, hvorved han hindredes i at forlænge sin Tale.

„Den gode Hr. Palle trænger efter sin Legemsbygning mest til Vederkvægelse og Ro“ — sagde Ridder Brock med betydende Eftertryk — „Efter hans Forsikkring, er der nu den bedste Forstaaelse mellem Junkeren og hans Broder.“

„Ja saa, hm — nu ja! det er jo fromt, at Brødre enes, naar det kun er i det Gode“ — sagde Prælaten og afbrød denne Samtale. Der taltes nu kun lidet og om ligegyldige Ting. Ridder Palles stærke Madlyst syntes mærkelig at aftage ved den forsigtige Standsning i Underholdningen og ved Synet af

Flygtningen i Munkekappen, der var bleven siddende taus ved den mindst oplyste Ende af Bordet og stirrede skarpt og uafladeligt paa ham. Da Ingen meer spiste eller drak, foldede Abbeden sine Hænder og mumlede en latinsk Bøn; derpaa ringede han med en lille Sølvklokke, og Pater Hushofmesteren traadte ind.

„Denne Herre ønsker strax at komme til Ro“ — sagde Abbeden og pegede paa Palle — „Maaske følger I med, som hans Contubernalis hist ovre.“ Med disse Ord gav han Ridder Papæ et Vink, og denne ordknappe Herre fulgte strax med Palle og Hushofmesteren over Klostergaarden til det afsides Gjestehus. Saasnart Abbeden var ene med Ridder Brock og den formummede Asylgjest, gav han dem et hemmelighedsfuldt Vink og reiste sig. Han tog Lampen i Haanden og aabnede en Løndør i Refectoriet, der førte til en lang hvælvet Munkegang. Selv gik han foran, og de fulgte ham tause gjennem Munkegangen og op ad en Vindeltrappe til Klosterbibliotheket og Prælatens Lønkammer; han aabnede selv alle Døre og lukkede dem omhyggelig i Laas efter sig.

Hr. Palles Magelighed og Lyst til Vellevnet syntes at være kommen i Strid med hans Nysgjerrighed og en hemmelig Frygt. „Hvem anseer I hin skarpøiede Flygtning for? Ridder Papæ!“ — spurgte han sin tause Reisefælle, saasnart Pater Hushofmesteren havde forladt dem og anviist dem deres Sovekamre.

„Det er mig ligegyldigt“ — svarede Ridderen mut og tog sin Kjortel af.

„Det var sikkerlig En af de Fredløse“ — vedblev Palle urolig — „Det er dog en egen Sag at have siddet til Bords og nu at sove under Tag med saadan en Karl: det kunde engang komme op og vække Mistanke.“

„Jeg vil give Jer et godt Raad, Hr. Palle!“ — svarede den mutte Ridder — „tag I eders Hest ud af Klosterstalden igjen og rid eders egen Vei over Hals og Hoved, trods Nat og Uveir! Vort Selskab kunde maaske ogsaa synes Jer betænkeligt. En Mand, som I, der har sin Fred og Sikkerhed kjærest af Alt, skulde aldrig give sig af med Herretjeneste i disse vanskelige Tider; saavidt jeg mærker, duer I ligesaalidt til Junkerens som til Kongens Tjeneste, og til at være jer egen Herre, som jeg og andre frie Mænd, duer I nu allermindst.“

„For Pokker! Hr. Papæ hvad tænker I om mig?“ — sagde

Contubernalis, Sovekammerat.

ANDEN DEL

Palle fornærmet og brystede sig — „troer I, jeg er bange for mit Skind? Jeg gad nok seet den, der flere Gange har vovet Liv og Blod i Herretjeneste, end jeg, og dog som en fri Mand tør give al Verdens Herrer og Tyranner en god Dag. Hvad min Herre Junkeren har for, det maa han selv vide og forsvare — det kommer ikke mig ved. Hans Hoved sidder vel ogsaa for høit til at komme i Fare. Naar det kniber, gaaer det kun ud over de Smaa; dog naar han kalder Eder og Ridder Brock sine Venner og sender Jer Hilsen og høflig Indbydelse, løber jeg, som hans Tjener, vel ingen Fare ved at omgaaes Eder; men en Fredløs — tænk! En af Kongemorderne selv maaske, at have siddet til Bords med ham kan komme os Alle dyrt at staae."

„I er i en saare uheldig Stilling, Hr. Palle!" — sagde den stolte Partigænger med et foragteligt Smil — „hos Kongen staaer I Jer kun slet, vil man sige, og skjøndt I allerede har lagt Jer godt ud i Junkerens Tjeneste, kan det dog let faae en bedrøvelig Ende. Faaer han blot et Nys om hvorledes I forvarer Seglet paa hans Lønbreve" — —

„Det er en skammelig Usandhed; jeg benegter det bestemt" — svarede Palle og blev kobberrød i Ansigtet — „men, for Guds og vor kjære Frues Skyld, bedste Hr. Papæ! bring mig dog aldrig i Ulykke med saadan Snak! og bed Ridder Brock ogsaa at tie dermed! Jeg er, sandfærdig! saa uskyldig som et Lam og et nyfødt Barn: Jeg veed jo ikke det Ringeste af hvad enten I eller Junkeren har for — og der stod jo intet Ord derom i Brevet. — Det siger I jo selv — for hvad veed jeg deraf?" — tilføiede han hastig. „Men hvad det saa er" — vedblev han — „saa beder jeg Eder blot betænke, at Kongen dog er en mægtig Mand, og han er ikke at spøge med, naar han bliver vred. Selv min egen Herre, den høibaarne Junker, vil jeg i al Fortrolighed her under fire Øine, raade Jer lidt Forsigtighed med. Alt for stærk Tro til de Store duer heller ikke i vor Tid: man maa, Skam, vide at lystre Herrebud og dog bruge sin egen Forstand, seer I. Sandt at sige, Hr. Papæ! siden Slotshøvdingen paa Kallundborg maatte række Hals, har jeg ofte urolige Drømme."

„Nu, god Nat, min kjære Palle!" — sagde Ridder Papæ og klappede ham medlidende paa Skulderen — „Jeg vilde ikke for Meget være i eders Stilling. Det maa være tungt for en brav uskyldig Lykkeridder, der ærlig stræber at tjene de Store, for engang at kunne lægge sig tyk og fed i sin Grav — det

maa være tungt for en saadan brav Mand, naar han ligesaa lidt kan finde Bund i sin Herres Sjæl, som i sin egen Mave.“ Dermed gik Ridder Papæ ind i sit Sovekammer og lukkede Døren for sig med en haanlig Latter.

„Atter en dum Streg!“ — mumlede Palle og slog sig for den tykke Pande. Han kastede sig i en Stol og gabede. Det var som hans Legem og Sjæl var i Strid: han syntes at føle Trang til Hvile, men havde ingen Ro. Han slængte sig et Par Gange i sine Klæder paa Leiet, men stod snart pustende og stønnende op igjen. Alt blev nu stille paa Klosteret; man hørte kun Stormen hvine gjennem Kaminen og om de høie Gavle. Efter nogen Betænkning svøbte Palle sig i sin Kappe og listede sig sagte ud af Døren. Han fandt Forstuen til Gjestehuset aaben og traadte ud i Klostergaarden. Han saae sig om allevegne. Der var skummelt; der var intet Lys at see i nogen af de tolv Celler; men fra Hovedbygningens andet Stokværk skinnede der et eenligt Lampelys ud mellem de knirkende Lindegrene. Lysningen kom fra et Kammer, som Pater Kjøkkenmesteren havde betegnet ham, som Abbedens Lønkammer. Udenfor stod der en overordentlig høi Lind, der endnu ikke var udsprungen. Hr. Palle listede sig hen under det store Træ og forsøgte at klavre op ad dets Stamme. Hans Legemsbygning gjorde ham det høist besværligt; dog lykkedes det ham tilsidst med megen Anstrengelse at komme saa høit op i Træet, at han i nogen Frastand kunde see ind gjennem de smaa oplyste Ruder. Indenfor saae han Abbeden og Ridder Brock i en besynderlig Forretning. En høi krigersk Skikkelse stod for dem i en gammel ridderlig Rustning. Abbeden var i fuld Ornat; han satte en Hjelmhue, som han syntes at læse over, paa Krigerens Hoved. Ridder Brock syntes at indgnide Øienbryn og Mundskæg paa den harniskklædte Mand med en Salve. Palle lyttede forgjeves; han kunde for Stormen intet Ord høre af hvad der taltes; men nu saae han, at Abbeden aabnede et Skab og fremtog en sort Bog med Sølvbeslag, der saae ud som en Evangeliebog; saavel Ridder Brock som den pantsrede Kriger lagde deres Hænder paa Bogen og knælede. De bleve liggende i denne Stilling, medens Abbeden hentede en Sølv-Kirkekalk ud af Skabet og foretog sig de samme Ceremonier, som naar der læstes den stille Messe i Kirken; han tog en Sølv-Vinkande og fyldte Kalken, gjorde Benedictionstegnet derover og drak selv. Han aabnede en Sølvæske, gjorde ligeledes Tegn og

ANDEN DEL

Kors derover og syntes at række hver af de knælende Riddere en Hostie.

„Gud forbarme sig! han beretter dem jo!“ — hviskede Palle — „hvad kan dog alt Dette betyde?“

Nu traadte Abbeden tilbage og syntes at tale med stort Eftertryk og mægtig Begeistring. Endelig reiste de to knælende Riddere sig og kyssede Abbedens Haand, og nu hørte den forskrækkede Lurer Ridder Brocks stærke Stemme; han slog den pantsrede Kriger paa Skulderen og sagde med høi Røst: „see saa! i alle Helliges Navn! har I nu Mod? Kagge! Nu kan ikke Djævelen selv kjende Jer eller krumme et Haar paa eders indviede Hoved.“

Ved at høre Navnet Kagge blev Hr. Palle saa for-

Hostie, det indviede Brød.

færdet, at han tabte Ligevægten. Den Gren brast, hvorpaa han havde støttet sin Fod, og han maatte lade sig glide ned ad Lindestammen, uden at kunne redde Huden paa sine Hænder eller sine prægtige Klæder, hvori der reves store Flænger. Med et haardt Stød tørnede han mod Jorden, og, bedøvet af Skræk og Smerte, listede han sig i denne ynkelige Tilstand tilbage til sit Sovekammer.

Abbed Johannes lod sig næste Morgen ikke see for de Reisende, og da Ridder Brock og Hr. Papæ under Ottesangen rede ud af Skovklostret med den forvaagede og utidige Hr. Palle, var Selskabet forøget med en fremmed Herre paa en stor fed Hest af Abbedens Stald og i en gammeldags ridderlig Rustning. Hans Haar og Pande var skjult af en stor Hjelmhue, der var laaset fast med en Sølvskjæl-Rem under Hagen; hans sammengroede Øienbryn og store Mundskæg vare glindsende sorte; over Pantsret bar han en stor Sølvkjæde til Tegn paa et ubrødeligt Ridderløfte. Hr. Palle vovede neppe at kaste sine Øine paa ham: det var ham vel umuligt i denne Skikkelse at gjenkjende Asylgjesten fra Skovklostret; men han var dog overbeviist om, det var ham, og vidste nu, det var den fredløse Kongemorder Aage Kagge selv. Palle syntes allerede at føle Strikken om sin Hals ved Tanken om det farlige Selskab, han var kommen i. Den nye hemmelighedsfulde Reisefælle red taus mellem sine to mægtige Venner; hans Blik var uroligt; han saae sig iførstningen ofte tilbage og til alle Sider, som han frygtede for at være forfulgt; snart nikkede han dog tryg til sine alvorlige Ledsagere og faldt atter i dybe Tanker; undertiden afbrødes hans skumle Grublerier af en vild dæmpet Latter.

„Jeg har truffet en god Ven og Fætter her i Skovklostret“ — sagde Hr. Brock i ligegyldig Tone til Palle — „han er en lystig Fætter, som I vel mærker: han leer af sine egne Tanker, naar det skorter paa Lystighed og vittig Spas i hans Selskab. Han har en Kjærest i Vordingborg, som han vil overraske; men derfor vil han helst være ukjendt, og I kan vel tie, hvor et ubeleiligt Ord kunde blive Jer selv farligt?“

„Ja, det kan I troe“ — svarede Palle — „Taushed er en Dyd, Nødvendigheden lærer enhver klog Mand i vor Tid; og her har jeg nemt ved at tie, siden jeg ei engang veed eders ærede Hr. Vens og Fætters Navn.“

„Det vil jeg betroe Jer: han hedder John Limbek, men giver

Ottesang, Morgentjeneste.

sig ud for Ako Krummedige eller Sortskæg, som drog paa Valfart til det hellige Land“ — vedblev Ridder Brock halv sagte — „men behold det hos Jer selv! min Fætter er just ikke at spøge med, seer I, og forstyrrer I hans Elskovseventyr med utidig Snak, maa I være beredt paa at bryde en skarp Landse med ham. Han fegter værre, end Djævlen selv, det vil jeg sige Jer; han har knækket Halsen paa mangen dygtig Ridder før i Elskovssager.“

„Han vil neppe faae nogen Medbeiler i mig“ — svarede Palle — „hvorvel jeg har Ord for at staae mig ret godt hos de Skjønne.“

„Ja, det maa I vel sige to Gange“ — spottede Ridder Brock og loe — „Hvo kjender ikke den smukke Vise om Hr. Palles Frieri til Jomfru Gundelilles Kjøresvend.“

„Gid Fanden havde alle de fine Jomfruer og alle Frierier!“ — svarede Hr. Palle ærgerlig — „har I ogsaa hørt den dumme Løgnvise? Den knibske Jomfru skal nu aldrig meer holde nogen ærlig Mand for Gjæk, saasandt Marsk Stigs forløbne Unger sidde i Bur for Livstid paa Vordingborg.“

Ved disse Ord blev den pantsrede Reisefælle opmærksom og maalte Hr. Palle med et haanligt og harmfuldt Blik.

„Seer I“ — hviskede Ridder Brock — „min forelskede Fætter kan ei engang høre tale om Jomfruer eller Medbeilere, førend Blodet strax koger i ham. Vogt Jer, som sagt, Hr. Palle! at I ikke indlader Jer i hans Sager!“ Dermed vendte han sig med en foragtelig Mine fra den forbløffede Kammersvend og sluttede sig til sine andre to Reisefæller, der dog ligesaalidt som han selv yttrede nogen Lyst til Meddelelse. Næsten uden at der mæledes et Ord meer, fortsattes Reisen i mørk Grublen til Vordingborg.

ANDET KAPITEL.

a de to mægtige og velbekjendte Riddere, Niels Brock og Johan Papæ, med deres fredløse Ven imellem sig og den ængstelige Hr. Palle ved Siden, rede med deres Følge ind ad Vordingborg Byport, var der en saadan Larm og Folkestimmel i Byen, at næsten Ingen lagde Mærke til dem. Kongen var kommen med sin Broder Junkeren og sin talrige Ridderskare: Drost Aage Johnsøn, Marsken, Niels Olufsen Biler, Grev Henrik af Meklenborg og næsten alle hans vigtigste Mænd vare med ham. Slottet var opfyldt af fyrstelige Gjester med deres prægtige Følge. Man havde nylig seet Hertug Valdemar af Slesvig og hans Broder, den kæmpehøie Hertug Erik af Langeland, drage ind paa Slottet, og der var megen Snak blandt Almuen om Hertug Eriks lange Ben, som Ingen havde seet Mage til.

„Det er Fanden til Karl, den Langben“ — sagde Skildvagten ved Slotsporten til sin Kammerat — „det var jo ham, der slog Drost Skelm ihjel i Nyborg ligefor Kongens Næse.“

„Nei, Kammerat! han slog ham i hans Seng; det veed jeg bedre“ — svarede den anden Landseknegt — „jeg var selv blandt Kongens Landseknegte ved Danehoffet; naar vi faae den sidste Hundedag igjen, saa bliver det nu netop fire Aar siden. Heden var stærk, og der blev drukket skrapt ved Danehoffet; den langbenede Herre er glubsk, naar han er hed i Skallen, og dengang holdt han nok til med de Fredløse. Havde Kongen været tilstede, havde Langben neppe vovet saa grov en Spas; han maatte rømme Nyborg samme Nat, og i tre Aar turde han jo ikke komme Kongen for Øine. Han er med alt det en ganske flink Karl“ — vedblev Landseknegten — „og siden han fik Børst i Grønsund har han lært at tage Hatten af for vor Konge. Hvor glubsk og gal han kan blive, er han dog hundrede Gange ærligere, end hans visne Broder, den gule Fugleskræmme fra Slesvig.“ Nu gik det ud over denne almindelig forhadte Fyrste. Man vidste, den ærgjerrige og underfundige Hertug Valdemar i Kongens Mindreaarighed havde efterstræbt den danske Krone og været mistænkt for hemmelig

ANDEN DEL

Forstaaelse med Marsk Stig og de Fredløse. Siden det store Søslag i Grønsund var hans stolte Mod dog knækket; hans sidste Fjendtlighed mod hans Lehnsherre syntes kun en magtløs Opblussen af en udbrændt, udhulet Vulkansjæl. Hertugens gustne udtærede Ansigt og lange Næse var en almindelig Gjenstand for Almuens raae Spot og bidende Bemærkninger, hvorvel man endnu dog syntes at frygte hans velbekiendte Snildhed og fine Statskløgt.

Kongens Stiffader, den holstenske Grev Gerhard eller den eenøiede Greve, som han kaldtes af Almuen, hørte man derimod mange Lovtaler over. Siden sit Bryllup med Dronning Agnes opholdt han sig ofte paa Nykjøbing Slot; han var samme Dag kommen fra Falster for at være Mellemmand ved Forliget med Hertugerne. Til hans Retsindighed og Klogskab havde man megen Tillid, og man led godt hans ligefremme, vakkre og djærve Væsen.

Hvert Øieblik kom der nye Reisende til Byen og Slottet, og man saae blandt dem adskillige anseelige Prælater, som man vidste vare Kongen hengivne, blandt andre Bisperne af Aarhus og Ribe og Dominikanernes Provindsialprior, den ærværdige Mester Olaus, som stod i Spidsen for den danske Geistligheds Appellation til Paven mod Interdictets Fuldbyrdelse efter den Veile-Constitution. Denne elskværdige, ægte dansksindede Prælat, med sit milde rolige Oldingsaasyn og sin snehvide Haarkrands, var næsten tilbedet af Almuen, og hvor han lod sig se, hviskede man om, det var ham, der vilde befrie Landet for Band og Kirkespærring.

Enhver Reisende, der hos Marsken meldte sig som Kongens Mand eller som henhørende til det danske Ridderskab, blev der anviist Plads til i Slottets store Ridderloft. Den rummelige Plads i denne Sidefløi var dog næsten optagen, da Ridder Brock og Hr. Papæ meldte sig for Marsken med deres ubekjendte Ven, som de udgave for Ridder Ako Sortskæg af de berømte Krummedigers Slægt; han var hjemkommen fra en Pilgrimsreise, hed det, og havde ved den hellige Grav forbundet sig til Taushed og til ikke at aflægge sin Stamfaders Rustning, indtil det Ridderløfte var opfyldt, han der af Andagt havde lovet den Korsfæstede. Slige besynderlige Løfter vare ikke ualmindelige; de fandt lettelig Tiltro og medførte Krav paa særdeles Agtelse og en vis from Ærbødighed. Som Kongens Mænd og anseelige danske Riddere, bleve nu ogsaa disse Herrer modtagne paa Slottet. Hr. Palle havde bortfjernet sig fra

dem saa snart som muligt og meldt deres Ankomst til sin Herre, Junkeren, dog uden at omtale den mistænkelige Gjest, de havde medbragt. Selv gik han, beængstet med denne Hemmelighed, som med Livet i Haanden, fra det ene larmende Selskab til det andet og havde ingen Ro paa sig. Snart saae man ham blandt Kongens, snart blandt Junkerens Venner, hvor han med paatagen Iver istemte den Tone, der angaves. Snart holdt han sig atter til Ridder Brock og de andre stolte uafhængige Riddere, som talede djærvt og dristigt baade mod Kongen og Junkeren, og som han dog heller ikke vilde støde for Hovedet eller foragtes af ved nogen slavisk eller frygtsom Adfærd. Han syntes saaledes at ville sikre sig selv i ethvert Tilfælde; men han troede intet Parti sikkert og kunde ikke blive enig med sig selv om hvorledes han klogest skulde benytte den vigtige Opdagelse, han havde gjort i den store Lind i Skovklostergaarden.

Uagtet den Livlighed, saa mange Menneskers Nærværelse paa Slottet og i Byen maatte medbringe, var der dog besynderligt stille, og paa Slottet herskede der en streng alvorlig Tone. Ingen offentlig Forlystelse fandt Sted. Kongen lod sig kun see i Kirken, ved Ottesang og Messe, og ved Bordet, Middag og Aften, i den store Høienloftssal, hvor der stod to lange Spiseborde: eet for Kongen og hans fyrstelige Gjester saavelsom for Prælaterne og Rigets anseeligste Mænd; eet for det danske Ridderskab i Almindelighed og for alle de Gjester, som sluttede sig dertil; blandt dem sad den hemmelighedsfulde Asylgjest fra Skovklostret mellem Ridder Brock og Hr. Papæ. Ifølge sit Ridderløfte bar den foregivne Ridder Krummedige bestandig sin Hjelmhue tilligemed det gammeldags Harnisk, og man ærede hans Taushed og høitidelige Adfærd. Ved samme Bord sade Ridderne af Hertugernes Følge med de tydske Mestersangere og andre lærde og udenlandske Gjester. Efter Middagsbordet adspredte man sig. Nogle bleve i Slottets talrige Værelser, hvor de forlystede sig med Skaktavl og Brætspil eller hørte paa de tydske Mestersangeres Riddereventyr og Sange; Andre gik til Boldhuset eller Ridehuset og den store Rendebane, hvor man forslog Tiden med Boldspil, Vædderid og Vaabenøvelser; Andre droge paa Falkejagt i Fruerlunden eller rede Lystrid gjennem Byen, for at vise sig i deres Pragt for Byens unge Damer. Mange morede sig ved at besee den kongelige Krigsflaade, som her laae i Havnen; Andre benyttede Leiligheden til at kjøbslaae med de hanseatiske Kjøbmænd og Skip-

pere eller forsyne sig med det berømte Vordingborgske Klæde, der, næst det fra Ypern og Gent, var særdeles søgt og var i ligesaa høi Pris som det fra Brügges. Om Aftenen hørtes ofte Strængeleg og Elskovssange saavel paa Slottet som i Byen, hvor de unge ridderlige Herrer søgte Bekiendtskaber og Elskovseventyr.

De vigtige Underhandlinger med Hertugerne syntes i de første Dage alene at beskæftige Kongen og hans Raad. Ved Grev Gerhards Mægling kom imidlertid Freden snart istand og paa de hæderligste Vilkaar for Kongen. En Dag sammenkaldte en Herold de ridderlige Herrer og Gjester i Slottets store Riddersal. Her sad Kongen paa en ophøiet Thronstol mellem sin Broder, Junkeren, og Grev Gerhard, omgivet af Hertugerne og alle sine Lehnsmænd, med Rigets Raad og de tilstedeværende Prælater. Drosten oplæste den sluttede og besvorne Fredspagt. Hertug Valdemar havde opgivet sine fornyede Fordringer paa Femern, Als og Ærø, hvorved han fornemmelig havde givet Anledning til Striden; han havde forpligtet sig til ingen Uret at tilføie Kongens Bønder i Hertugdømmet, men paa det Nøiagtigste at opfylde sine Lehnspligter mod den danske Krone, hvorimod Kongen havde tilgivet ham og hans Broder saavelsom Enhver, der havde holdt med Hertugerne i denne Feide, dog med streng Undtagelse af enhver Ridder eller Væbner, der beviislig havde havt Deel i hans Faders Drab; de vare fra denne Time dødsdømte, hvor de paagrebes.

Idet denne Artikel i Fredspagten oplæstes, saae Kongen sig om i Forsamlingen med et skarpt og for Mange frygteligt Blik. Af de Fredløses bekjendte Venner og Frænder var der ikke faa tilstede, og i den slesvigske Hertugs Følge var der adskillige Mænd, som baade vare Marsken og Drosten ubekjendte og som ved deres hemmelighedsfulde, urolige Adfærd havde gjort sig mistænkte. Ved denne strenge Artikel i Fredspagten syntes Hertugens Venner høilig skuffede i deres Forventning til denne statskloge Herre; selv sad han med nedslagne Øine, og det lod som han forgjeves vilde paatage sig en rolig, ligegyldig Mine.

Drosten fuldendte Oplæsningen af Forliget, som vakte stor Opmærksomhed og høist forskjellig Deltagelse, uden at en eneste Lyd hørtes i den store spændte Forsamling. Slutningen syntes dog for en Deel at formilde Indtrykket af den strenge Seierherretone, der herskede i denne Fredsact. Med retsindig Erkjendelse af sin tabte Modstanders Ret, havde Kongen nem-

lig givet Hertug Erik af Langeland det længe negtede Lehnsbrev paa denne Ø og Alt, hvad han med Billighed kunde fordre paa Grund af sin Gemalinde Sophies Arverettighed. Hermed var Forliget i det Væsenlige sluttet, og Forsamlingen opløstes.

Grev Gerhárd agtede endnu at blive nogle Dage, og den langelandske Hertug, der var særdeles tilfreds med Kongens Retsindighed og med det hele Forlig, blev ligeledes; men hans Broder, den slesvigske Hertug, forlod øieblikkelig Slottet med hele sit Følge og syntes ikke at have Lyst til at deeltage i de Festligheder, der nu ventedes. Han forlod Vordingborg med Hatten dybt nedtrykt over Øinene, saa nedslagen og ydmyget, som man aldrig før havde seet ham. Han ledsagedes et Stykke paa Vei af Junker Christopher, der ved denne Leilighed syntes at ville overtræffe Kongen i høimodig Deeltagelse og Opmærksomhed for denne af Nag og skuffet Ærgjerrighed tilintetgjorte Medbeiler til Danmarks Krone. Til Junkerens Følge sluttede sig Ridder Brock og Hr. Papæ, der lode til at gribe enhver Leilighed til uden Opsigt at være Junkeren nær.

Først sildigt om Aftenen kom Junker Christopher tilbage. Han havde sendt Ridder Papæ med sit øvrige Følge i Forveien og kom en hel Time sildigere til Byen, alene ledsaget af Ridder Brock. De rede langsomt ad den mørke Vei, medens de talede sagte og afbrudt sammen. De fandt Byen oplyst med Fakler og Blus i Anledning af Freden. Der lød Sang og munter Strengeleg fra mange Huse. Paa Slottet var Riddersalen oplyst; der lød ogsaa Spil og Sang; Kongen deltog med sine Gjester i Festligheden. Paa Rendebanen arbeidede man ved Lygtelys; der havde Tømrerne travlt med at opføre Skranker og en høi Tribun til næste Dags Dystløb, hvori Kongen selv vilde deeltage.

„Hm! de forslidte Børnestreger bliver han dog aldrig ked af“ — mumlede Junker Christopher, da han var reden forbi Rendebanen og havde seet disse Tilberedelser — „han ødsler Mere paa sligt Tant mellem Aar og Dag, end baade Sams og Kallundborg indbringer mig; han ødelægger Landet dermed og brækker vel selv tilsidst Halsen ved det Fjas“ —

„Dertil ere hans Hofmænd for høflige og underdanige“ — -- svarede Ridder Brock — „der er vist ikke een blandt hans halvhundrede Paafugl-Drabanter og Rundebords-Riddere, som jo gjerne lod sig støde ti Gange af Sadlen hver Dag, for at fornøie sin ridderlige Herre. I kan troe, de har ordenlig øvet

sig i den Konst at vende Benene i Veiret, saasnart han rører dem med en Landse."

„Slig Høflighed vilde de faae slet betalt, hvis de vovede det" — svarede Junkeren — „efter det mindste Dystløb holdes der jo strengt Ridderthing, og han holder fast meer paa det Spilfegteri med alle de fremmede Love og Æreskikke, end paa hvad der er nyttig Skik og Sæd her i Landet."

„Indlader han sig ogsaa med fremmede Riddere og Fegtemestere ved slig Fest?" — spurgte Brock — „det er første Gang, jeg bivaaner denne Herlighed."

„O ja" — mumlede Junkeren — „naar Forfængeligheden kan smigres, forsmaaer han ingen Krands. Hidtil gjælder han virkelig for en uovervindelig Kong Arthur."

„Maaske kunde han dog finde sin Overmand" — sagde Brock med dæmpet Stemme og saae sig forsigtig om. — „Jeg fegter aldrig selv for Spas; men giv Agt imorgen, høibaarne Junker! Kjender I det gamle Sagn om den kjælne forelskede Afgud, Balder, og den kjække Hother?"

„Hvorledes?" — spurgte Junkeren og studsede.

„Jeg har en god Ven — jeg kjender en fremmed Ridder, vil jeg sige, en god Fegtemester, som vel i slig artig Leg kunde have Lyst til at lege Hother" — —

„Ja saa!" mumlede Christopher og saae sig urolig om — „slig farlig Leg skulde I dog raade jer gode Ven vogte sig for. I skulde mindst tale til mig, Ridder Brock! om saadanne Venner og deres Lyster. Hvad jeg har betroet Eder, berettiger Jer ingenlunde til slig forvoven Fortrolighed. Hvad der end kan være mig og en vis vigtig Mand imellem, saavidt som I og eders dristige Venner mener, kommer det dog neppe" —

„Behag at forstaae mig rettelig, høibaarne Herre Junker!" — afbrød Ridder Brock ham hastig — „Jeg taler kun om en Leg — jeg veed, man forlyster sig stundom her ved Mummespil og slig Spas" — —

„For mig maa man spase som man lyster" — mumlede Junkeren mørk — „men jeg vil være ude af Legen. Det halve Liv er et usselt Mummespil: som Gjøglere gaae vi her tilhobe, hvad enten vi lege Venner eller Fjender. Hvo der var den klogeste Gjøgler, skjønnes bedst, naar Børnelegen her faaer Ende, og man tænker paa Alvor igjen i Danmark." Dermed sporede han sin Hest og red ind i Slotsgaarden.

Da Junkeren og Ridder Brock vare stegne af deres Heste i Slotsgaarden og gik forbi det mørke Jomfrutaarn, hørte de

Klangen af en Strængeleg og saae i det fremglimtende Maanelys en ridderlig Skikkelse skjule sig hastig bag Taarnpillen.

„Er man nu rent fra Forstanden! Serenader her tillands — og selv før Nattergalen er kommen!“ — mumlede Junkeren med en haanlig Latter og svøbte sig i sin Kappe for den kolde Vind. — „Hm! som Herren er, saa følge ham Tjenere. Ere vi dog ikke komne vidt her i Artighed og smukke Sæder, Ridder Brock! veed I Noget af slig Herlighed i Jylland? Nu skal det i Alt gaae ligesaa ridderligt til her, som i Spanieland og Velskland; det kan vi takke disse Landløber-Sangere for, med deres Viser, og disse Eventyrbøger, min ridderlige Hr. Broder jo endog tager i Lommen med sig paa sine Felttog. Derinde i Riddersalen tale de nu vist om den deilige Florez og Blanzeflor, om den dydsirede Tristan og Kong Arthur; det hører til, naar man vil gjælde for artig og beleven, og herude gaaer en Nar og synger Serenader i Maaneskin for Vordingborg Taarnugler.“

„Var det et Fangetaarn, vi gik forbi, Herre Junker!“ — bemærkede hans Ledsager — „kunde det vel forklares uden sligt Gjøgleri.“

„Hm! vel muligt!“ sagde Junkeren og nikkede — „her tog Drosten sig jo den Frihed at sætte Marsk Stigs Ravneunger i Bur, istedetfor paa Kallundborg. De smukke Landløberdamer har vel ogsaa Tilbedere, skal vi see.“ Derpaa gik Junkeren opad Trappen til Høienloftssvalen.

I Slotsgaarden udenfor Riddersalen stod der endeel nysgjerrige Staldkarle og Fadeburspiger for at høre Sangen og see Kongen med alle de fremmede Herskaber. Blandt denne sladrende og spøgende Almueflok gik en svær taus Herre, tæt indhyllet i en Kappe. Fadeburspigerne stak Hovederne sammen og fniste, hvergang han kom dem nær, og den Ene drillede den Anden med ham, som en bekjendt Skumrings-Beiler til hele det smukke Kjøn. Det var den ellers altid saa veltilfredse og alt for artige Hr. Palle, der nu dog saae helt betænkelig ud. Han havde her en Tidlang hørt paa Pigernes Drillerier og deres snaksomme Beundring over Kongens Skjønhed og den megen Stads, de saae. Det syntes kun lidet at underholde ham iaften; han gabede med et Suk og gik med ubestemte Skridt hen mod Jomfrutaarnet i den øde og svagest oplyste Deel af Slotsgaarden. Nedenfor det høie Fangetaarn hørte han nu ogsaa Klangen af en Strængeleg, hvor en Slagskygge faldt hen over Pladsen, og den kolde Vind svøbte sig

hvinende om Taarnets Piller. Han standsede og lyttede opmærksom. Klangen gjentoges, og han syntes at skimte en dunkel Skikkelse under Fængselsgitteret. Han traadte nysgjerrig nærmere og saae nu tydelig en Herre, med en ridderlig Hjelmhue, der stod omflagret af en stor Kappe og stirrede op til Gittervinduet, medens han af og til greb vildt og heftigt i en Lut. Palle trykkede sig ængstelig ind mod Muren og syntes at have kjendt hin hemmelighedsfulde Asylgjest fra Skovklostret. Den kolde Angestsved sprang ud af hans Pande; men hans Nysgjerrighed overvandt Frygten, og han blev staaende. Han hørte en lønlig Hvisken, som besvaredes fraoven, og nu sang en dyb men dæmpet Stemme nedenfor:

„Og hør du, Agnete, hvad jeg siger dig!
Vil du være Allerkjæreste min?
Haa, haa, haa!
Vil du være Allerkjæreste min?
Imorgen gaaer her Dands paa Tillie.“

Den dybe Stemme holdt inde. Nu klirrede det lille Vindue bag ved Taarngitteret, og en fin kvindelig Stemme sang høit oppe:

„O ja, saamænd! det vil jeg saa,
Naar du tager mig med paa Bølgen blaa —
Haa, haa, haa!
Naar du tager mig med paa Bølgen blaa,
Men ikke paa Havsens Bund.
Imorgen saa vi dandse paa Tillien.

„Ha! Jomfru Gundelilles Røst — Ulrica Stigs“ — mumlede Palle — „Ja saa! altsaa dog et Elskovseventyr — og den fredløse Hund paa mine Enemærker! — det skal der dog sættes Pind for.“ Han tog nu i sin skinsyge Iver Mod til sig og listede sig først et godt Stykke tilbage fra Taarnet, derpaa gik han rask frem og brummede paa en Vise, medens han trampede stærkt og lod sit lange Sværd slæbe efter sig paa Stenbroen; men han var neppe kommen Taarnet paa ti Skridt nær med sin braskende Gang, førend den formummede Skikkelse under Taarngitteret foer ham som et Lyn forbi og stødte ham omkuld; han fornam tillige et smerteligt Stik i den høire Side. „Mord! Hjælp!“ — stønnede Palle med dæmpet Stemme; han

---

braskende, pralende.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

vovede ikke at raabe høit, af Frygt for, at den forfærdelige Flygtning skulde komme tilbage og gjøre det rent af med ham. „Ak! jeg arme uskyldige Mand!“ — klynkede han — „naar jeg bærer mig fiffigst ad, render jeg mig dog altid en Staver i Livet. De fordømte Kvindfolk! de er kun skabte til min Ulykke.“ Han skyndte sig at komme paa Benene og ilede saa stærkt, han kunde, over denne skumle Deel af Slotsgaarden til sit Kammer i Ridderloftet, hvor han i al Stilhed fik sit Saar forbundet. Den store Kappe havde afbødet Stødet, og Saaret syntes ubetydeligt; men det smertede ham overordentligt, og Skrækken havde saaledes overvældet ham, at han maatte gaae til Sengs. Paa de mange nysgjerrige Spørgsmaal om hvem der havde saaret ham turde han ikke svare noget Ord, og jo længer han tænkte paa sin hemmelighedsfulde Medbeiler, jo ængsteligere blev han. „Drosten — hent Drosten!“ — udbrød han endelig sagte — „det er en Statshemmelighed; ingen Anden maa vide det.“ Man bekymrede sig ikke stort om denne Yttring, som man ansaae for et af hans sædvanlige Pralerier med Hemmeligheder og Indvielse i Statssager, man vidste Ingen vilde betroe ham. Endelig maatte man dog føie ham og sende Bud efter Drosten.

Indenfor hint lille Gittervindue i Jomfrutaarnet stod Jomfru Ulrika nu ene og lyttede. Paa et Sømmebord i Taarnkamret stod en Lampe, og der laae en pyntelig Fiskerpigedragt, besat med Perler og Silkebaand. Fra det store Sidekammer lød en skjøn kvindelig Sangstemme; der sad hendes Søster, den stille Jomfru Margrethe, ved en Lampe og baldyrede paa en stor Billeddug til et Alterklæde. Rammen eller Borden bestod af konstigt Løvværk med Billeder og Scener af Livet. Der sprang Hjort og Hind; der dandsede Jomfruer og Riddere i ganske smaa Billeder; men indenfor Borden hang en udsyet Christus paa Korset, og Jomfru Maria stod med St. Johannes og Magdalene ved Korsets Fod, som *mater dolorosa,* paa sædvanlig Maade fremstillet med et Sværd gjennem Brystet; i Forgrunden knælede en Ridder i sort Harnisk med sin Hustru og to smaa Piger i Sørgedragt. I disse Skikkelser havde hun afbildet sin Fader, den mægtige Marsk Stig, og sin stolte ulykkelige Moder, Fru Ingeborg, tilligemed sig selv og Søsteren, som Børn. Medens Margrethe sad flittig ved dette Arbeide og sang Visen om Hagbart og Signe, bemærkede hun ikke hvad hendes lunefulde Søster havde for.

---

mater dolorosa, den sorrigfulde Moder. (I.)

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Af den festlige Larm paa Slottet trængte undertiden en fjern Lyd til de fangne Jomfruers afsides Fængsel; da blev altid Ulrica utaalmodig og græd, fordi hun ikke kunde være med ved al den Pragt og Herlighed, og Margrethe havde ondt ved at tale hende tilrette. Hvergang den lille vevre Terne kom, for at bringe dem det Fornødne, udspurgte Ulrica hende ivrig og nysgjerrig om Alt, hvad der skete, og Ternen maatte beskrive alle de fremmede Herrer og Riddere. Kun naar Margrethe hørte Drost Aages Navn og hvad Ternen vidste om hans farlige Eventyr paa Kallundborg, glemte hun sit Arbeide; Hænderne faldt hende i Skjødet, og hun lyttede med opmærksom Deeltagelse. Hved Ternen fortalte om Kongen, om hans Mildhed mod de ringeste Folk og hans retfærdige Strenghed mod de Store og Mægtige, hørte hun ogsaa med en vis Deeltagelse, skjøndt ei uden et vemodigt og undertiden bittert Smil, naar hun tænkte paa sin egen Skjæbne; men naar Ulrica vilde vide Besked om hvorledes enhver af de fremmede Riddere saae ud, hvad Farve deres Haar, Skæg og Klæder havde, hvorledes de sad til Bords og hvad de bevertedes med, saa var Margrethe nær ved at tabe Taalmodigheden. Hun saae det derfor ret gjerne, naar Ulrica, som nu, fik det Lune, at indeslutte sig i det lille Klædekammer, for der at sysle med sin Pynt og sladre med Ternen. Siden Ternen denne Dags Morgen havde fortalt om Dystløbet, der beredtes, om Dandselystigheden og Mummelegen, man haabede vilde finde Sted næste Aften, var Ulrica bleven munter igjen. Naar hun ikke hviskede og sladrede med Ternen, sang hun nu ret lystig i det lille Klædekammer, som hun havde faaet en særdeles Forkjærlighed for.

Ulrica havde denne Aften indelukket sig i dette sit kjære Lønkammer. Hun syslede atter med sin Pynt og nynnede paa en lystig Vise om Carl af Rise og Jomfru Rigmor; men nu hørte hun sin Søsters vemodig skjønne Sang ved hendes fromme Arbeide, og Taarerne kom pludselig den let bevægelige Ulrica i Øinene; hun reiste sig hastig, ligesom forskrækket over sine egne Tanker, og kastede Pynten paa Gulvet. Hun aabnede Døren og fløi sin stille Søster med heftig Bevægelse om Halsen.

„Hvad er det, Ulrica! hvad fattes dig? kjæreste Søster!“ — spurgte Margrethe med deeltagende Uro og gjengjældte hendes heftige Kjærtegn.

„Ak! jeg blev med Et saa angest og bedrøvet“ — sagde

ANDEN DEL

Ulrica — „du sang saa smukt og sørgeligt, ret som en stakkels forladt og eenlig Fugl i sit Bur, og jeg tænkte paa, om du sad her ganske ene i dette fæle Taarn, og der var slet Ingen, som holdt af dig og trøstede dig, som du har trøstet mig og talt godt for mig hver Dag“ — —

„Du er jo hos mig, kjære Ulrica! og jeg sidder jo her ret trøstig ved min kjære Billeddug. Naar Gud vil det, maa vor Fængselsdør visselig aabnes os, og før skeer det dog ikke. Vi vil aldrig sørge som de, der intet Haab har.“

„Det er da ogsaa sandt“ — sagde Ulrica halv stødt og tørrede sine Øine — „naar du bare kan baldyre og læse din Rosenkrands og de artige Riddereventyr eller synge Drostens Viser, saa bekymrer du dig kun lidt om den hele smukke virkelige Verden; men jeg kan ikke holde det Liv ud her; naar jeg om Natten hører Havet bruse dernede, ønsker jeg tidt, der vilde komme en Havmand og føre mig bort som Agnete; jeg vilde fast hellere være paa Havsens Bund, end i dette kedsommelige Fangehul.“

„Gjør dog aldrig saa daarlige og ugudelige Ønsker, kjære Søster!“ — svarede Margrethe, halvt forskrækket, og korsede sig uvilkaarlig — „det er dog bedre, at være i Fængsel uforskyldt, end i Frihed med Skyld og Brøde. Husker du hvad der staaer i den hellige Læst om St. Peder i Fængslet og hvad han sagde“ — —

„Det veed jeg nok —“ afbrød Ulrica hende fortrædelig — „men der kom jo ogsaa en Engel og førte ham ud.“

„Vilde Gud og den hellige Jomfru, kunde der ogsaa sendes os en saadan Engel“ — vedblev Margrethe — „en Engels Tanke i en eneste Sjæl behøvedes her kun. Jeg vilde ogsaa gjerne see Guds skjønne Verden igjen, naar det kunde skee med Ære og uden Synd; men du talte jo om Havmænd og onde Aander, og jeg hørte nok før hvor vildt du sang; det klang mig som Agnetes Svar til Havmanden, og ret ligesom du var en ulykkelig forblindet Pige, som hun. Ak, kjæreste Søster! jeg veed nok hvem du tænkte paa; men vogt dig for ham! han er vist ligesaa falsk som Havets Skum og som den stakkels Agnetes Brudgom.“

„Jeg forlanger slet ikke, han skal være et Haar bedre“ — svarede Ulrica ivrig — „det var jo den tossede vægelsindede Agnete, men ikke hendes Brudgom, der var falsk og troløs: hun brød jo sit Ord og forlod sin Mand og de smaa Børn, og vilde ikke tænke paa dem, hvormeget han bad hende; en saa-

dan Gudsfrygt kan jeg ikke forstaae mig paa; nei, da var han dog meget ærligere og bedre; jeg har altid havt ondt af ham, den Stakkel! — Saa styg har han da heller ikke været“ — vedblev hun — „han havde gult Haar og spillende Øine ligesom Ridder Kagge; hør kun!“ — og nu sang hun:

„Hans Haar var som det pureste Guld;
Hans Øine de vare saa frydefuld'.“

„Men det var dog vist intet godt Tegn“ — bemærkede Margrethe — „da han tren ind i Kirken, og alle de smaa hellige Billeder vendte sig omkring. Ak, kjæreste Søster! Ridder Kagge har jeg aldrig kunnet see i de smaa glindsende Snogeøine, uden det var mig som om alle hellige og fromme Billeder i min Sjæl maatte vende sig omkring.“

„Ak, du er saa urimelig“ — udbrød Ulrica heftig — „saa græsselig urimelig, at Ingen længer kan holde det ud med dig. Jeg løber ogsaa fra dig saasnart jeg kan, det siger jeg dig forud; men saa“ — tilføiede han halv vemodig — „ak! men saa maa du ikke græde og være bedrøvet for mig, Margrethe! vil du love mig det? — eller vil du følge med?“

„Hvad tænker du paa, stakkels kjære Barn! drømmer du endnu bestandig om Flugt og nænner dog ikke at forlade mig? Slaa dig til Ro, kiære Søster! Vi kan dog ikke undflye, og jeg vilde det ikke, om vi kunde. Kongen er med al sin Strenghed dog god og retfærdig, det siger Alle her; han vil vist engang blive oplyst om vor Uskyldighed og lade os frit udvandre af Landet; det er jo det Høieste, vi nogensinde kan haabe, efter hvad her er skeet; men det Haab opgiver jeg heller ikke.“

„Kongen!“ — gjentog Ulrica heftig og kneisede stolt — „Kongen er ret en hevngjerrig, en stivsindet, en uretfærdig Tyran — det vilde jeg sige ham i hans Øine, om jeg saa var vis paa, han var min virkelige Broder, som man siger. Men han skal vogte sig“ — vedblev hun med et trodsigt Blik — „det er hverken ridderligt eller kongeligt at holde ædle Ridderdøttre og maaske selv en Kongedatter i Fængsel; jeg veed dog een Ridder i Verden, der har Mod til at hevne os og befrie mig fra denne Fornedrelse.“

„Du forskrækker mig, kjære vilde Barn! drømmer du nu atter om den gruelige Høihed og tænker paa ugudelig Hevn! Det kommer ikke fra dig selv: den forfærdelige Kagge er her dog aldrig igjen?“

ANDEN DEL

„Om han var her, skulde jeg nu vel sige dig det, for at du i din Samvittighedsfuldhed kunde røbe det til den ivrige Hr. Drost, og jeg kunde see min eneste Ven paa Hjul og Steile her imorgen? Nei, Margrethe! saavidt strækker vort Søsterskab sig ikke. For lidt siden holdt jeg saa inderlig af dig“ — vedblev hun med grædende Stemme — „men nu kan jeg ikke udstaae dig — du hader og foragter det eneste Menneske, der bryder sig om mig, og du kunde gjerne gjøre mig bange for ham, naar jeg ikke kjendte ham bedre. — Det er ikke kjønt af dig, Margrethe!“ — hun brast i heftig Graad, holdt begge Hænderne for Øinene og puffede den bekymret deltagende Søster bort fra sig med de nydelige Albuer.

„Græd ikke! bliv ikke ond og vred, kjæreste Ulrica!“ — bad Margrethe — „jeg hader ingen Siæl i Verden; maaskee Kagge ogsaa er meget bedre, end jeg troer; men er han her, og kan du faae Bud til ham, saa bed ham for Himlens Skyld flye og ingen flere Ulykker anstifte!“

„Nei, nei!“ sagde Ulrica hidsig og stampede med de smaa Fødder, uden at tage Hænderne fra Øinene — „hvem siger, han er her? Gid han var her og vilde hjælpe mig herfra! Naar jeg saa var borte, vilde du dog savne mig, Margrethe! saa vilde du fortryde, at du har gjort mig saa ond og vred og fæl iaften; nu kan du have det saa godt og see hvor du faaer mig god igjen. — Nu gaaer jeg i Seng og kysser dig ei engang til Godnat.“ Dermed løb hun hen til sin Seng, sprang op i den med Klæder og Skoe og trak Dynen helt op over sit Hoved.

Margrethe satte sig paa Sengefjælen og talte mildt og kjærligt til hende; hun vilde tage den tykke Fjærdyne bort fra hendes Ansigt; men den lille Egensindige holdt den fast med begge Hænder og syntes at hulke heftigt derunder. Margrethe blev forskrækket og frygtede, hun var syg. Tilsidst var hun selv nær ved at græde; men nu slog Ulrica en høi Latter op og sprang ud af Dynerne. „See! nu er jeg god igjen“ — sagde hun overgiven og gjorde et nydeligt Dandsehop — „Kom nu, Margrethe! saa skal du see min Stads; for jeg vil med til Dandsegildet imorgen, det siger jeg dig; og lader du mig ikke slippe ud af Døren med lille Karen, springer jeg ud af Vinduet og brækker Halsen; saa kan du have det sa godt. Kom! saa skal du see min Stads!“ Dermed tog hun den alvorlige Søster om Halsen, kyssede hende og hoppede ind med hende i det lille Klædekammer.

TREDIE KAPITEL.

Riddersalen forlystede man sig endnu tildeels med Sang og Strængeleg; men Junker Christopher havde sat sig til et alvorligt Skaktavl med den langelandske Hertug; Ridder Brock, Hr. Papæ og deres tause Ven med Hjelmhuen forsøgte deres Lykke med Terningkast og Brætspil. Grev Gerhard lyttede med Kongen, Marsken og de unge Riddere paa de tyske Mestersangeres Eventyr og Sange. Disse fremmede Konstnere søgte især at underholde Kongen og hans Gjester med Hæderssange, hvori de besang alle kronede Hoveder, som deres store Velyndere; tilsidst henvendte de sig umiddelbart til Kongen med en temmelig overdreven Berømmelse, især over hans Lærdom, og i de samme Floskler og artige Talemaader, hvori Minnesangerne tilforn havde besjunget deres Elskede. Grev Gerhard trak paa Smilebaandet, og Kongen blev tilsidst utaalmodig. „Nei, det gaar for vidt“ — udbrød han — „vil I bilde mig ind, Hr. Rumelant, at I er forelsket i mig, som i en smuk Jomfru? ikke Meer af det Slags! syng os hellere om de tapre Nibelunger og den hornede Siegfried!“

„Som I befaler, Stormægtigste Herre! min gavmilde og stormodige Velynder!“ — svarede Hr. Rumelant og bukkede; men han var bleven saa forvirret over Kongens Mishag med hans Smigrerier, at han Intet kunde samle i sin Erindring, men sammenblandede forskjellige Sange.

„Holdt! lad mig!“ — afbrød Mester Poppe ham med sin Kæmpestemme, og nu istemte han en djærv tysk Heltesang om de tappre Nibelunger, saa det dundrede i Hallen. Sangen vandt stort Bifald; men det var et udførligt Heltedigt, som kun ved den eensformige Melodie eller syngende Declamation blev trættende. Naar Mester Poppe blot standsede et Øieblik, for at drage Aande eller huske efter, greb Mester Rumelant fat, og saasnart han tog feil eller betænkte sig, begyndte Mester Poppe igjen med friske Kræfter; det lod saaledes til aldrig at ville faae Ende. Kongen var dog længe opmærksom og loe mangengang ret hjertelig over de naive Skildringer; endelig blev det ham

dog for langt, og han rømmede sig nogle Gange. „Godt, godt, I gode Herrer! Tak!“ — afbrød han tilsidst de utrættelige Sangere — „det er nok for denne Gang; der er Marv og Been saavel i eders Heltesange, som i eders Kæmper; de er fast lige drøie at faae Bugt med. Nu vil vi dog ogsaa høre en dansk Sang. Vi har vel ingen saadan Heltesang udi Eet, undtagen paa en Maade vor hele Krønike selv: det er, saamænd, en Heltesang, som jeg haaber aldrig skal faae Ende; vore Kæmpeviser ere kun Brudstyhker deraf, men saaledes falde de bedre til Sang; det gaaer rask frem, Slag i Slag, og det maa jeg vel lide, siden jeg selv er noget hastig i Sindet. Vi har heller ingen rette Laugsmestre i Konsten endnu“ — vedblev han — „det Meste, vi har, tilhører hele Folket og synges baade af Bønder og Riddersmænd. Hvor er Drosten?“

Aage var for noget siden kaldet ud, og Ingen vidste, hvor han var.

„Nu, Marsk Olufsøn! saa syng da I om vore Kæmper og Helte!“ — sagde Kongen — „men tag Jer iagt, at I ikke sprænger mig de gode Hvælvinger her i Hallen! Jeg kjender nok eders Stemme.“

„Jeg vil hellere slaaes end synge Viser for Eder, Herre Konge!“ — svarede Marsken — „man vil sige, jeg synger som en Bjørn; dog har I Lyst at høre det, skal jeg gjerne brumme Jer et Stykke.“ Derpaa rømmede han sig og begyndte med en Basstemme, saa hul og dyb, som fra en Afgrund:

„Det var ungen Ulf van Jern
Han ganger for Kongen at stande:
Vilde I laane mig af eders Mænd
Min Faders Død at hevne“ — —

„Ti!“ — udbrød Kongen heftig og stampede.

Marsken taug og saae forbauset paa ham med opspilede Øine.

„Hvad tænker I paa, Hr. Marsk! vil I minde Kongen om hans Faders Død?“ — hviskede Grev Henrik ham i Øret.

„Du min Gud og Skaber! hvem tænkte paa Sligt!“ — sagde Marsken og gik hastig tilside. Kort efter fremtraadte Huushovmesteren og indbød Kongen og hans Gjester til Kvelsnadver, idet han aabnede Døren til Spisehallen.

Som sædvanlig iagttoges, hvor Kongen var tilstede, alle Bordskikke efter ridderlig Sæd og Orden. Enhver Ridder havde sin bestemte Plads, med en lille særskilt Brikkedug, og naar

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Kongen gik til sit Sæde, gik han gjerne rundt om sine Ridderes Bord og kastede undertiden et opmærksomt Blik hen over disse smaa Duge, som maatte ligge helt og glat udbredte foran Ridderens Plads med Brød og Brikke eller Tallerken i en bestemt Stilling. Fandtes der en Rift eller et Skaar i Dugen, eller laae Brødet bagvendt, betydede det en ærerørig Anklage mod den Ridder, hvem Dug og Brød tilhørte, og den saaledes Anklagede maatte da forlade Bordet strax og var udelukket fra Riddernes Samfund til han havde retfærdiggjort sig. Dagen før et Dystløb var der som oftest en Vaabenherold og et Par saakaldte Vaabenpersevanter eller Underherolder tilstede ved Kongens og hans Ridderes Borde, for at paasee, at Skikkene iagttoges. Dette var ogsaa Tilfældet denne Aften. Da Kongen kom midt for Ridderbordet, standsede han og bemærkede tre Brikker, hvorpaa Brødet laae bagvendt; han studsede og vinkede ad Herolden.

„Hvo skal sidde der?“ — spurgte Kongen med et strengt Blik.

„De velbyrdige Riddere Hr. Niels Brock og Hr. Papæ, Herre Konge! — svarede Herolden med bøiet Stav og stiv Holdning — „samt en vis Ako Krummedige, som Ingen kjender; det er ham, det er blevet tilladt at bære Hjelmhue her i Hallen og bevare Taushed mod Enhver, ifølge sit Ridderløfte ved den hellige Grav.“

„Hvo er hans Anklager?“

„En unævnt Ridder, Eders Naade! men han har stillet sit tilhyllede Skjold til Pant i Vaabensalen; han vil møde og nævne sig, naar det fordres.“

„Godt! giv vel Agt, Herold; opfyld din Pligt!“ Dermed gik Kongen til sit Sæde.

Kort efter kom Ridder Brock og Hr. Papæ med deres hemmelighedsfulde Ven og vilde indtage deres sædvanlige Pladser. Da de saae de omvendte Brød, studsede de; Ridderen med Hjelmhuen skiftede Farve og traadte et Skridt tilbage; men Ridder Brock og Hr. Papæ vendte hastig deres Brød og satte sig med en stolt og trodsig Mine paa deres Plads. Idetsamme traadte Vaabenherolden med et draget Sværd i Haanden ligeover for dem ved den modsatte Side af Bordet; han overskar med Spidsen af sit Sværd de tre smaa Diskduge foran dem. „Ridder Niels Brock! Ridder Johan Papæ! og I, som kalder Eder Ridder Ako Krummedige! — sagde han høitidelig og med høi Røst — „i det danske Ridderskabs Navn overskærer jeg, som disse eders Bordduge, ethvert Samfundsbaand mellem Eder og Ridderskabet. I er anklagede for Troløshed og Landsforræderi, for

ANDEN DEL

Judasværk og tilsigtet Kongemord; thi bortvises I fra Kongens og enhver ærlig Ridders Samfund, til I har mødt Eders Anklager og retfærdiggjort Eder, hvis I det formaae. Formedelst Klagens Vigtighed affordrer jeg Eder derhos eders Værge og forkynder Eder ridderligt Fangenskab.“ Derpaa vinkede han, og de to Vaabenpersevanter fremtraadte for at modtage Fangernes Sværd og ledsagede dem til Fangenskabet. Alle Gjesterne reiste sig, forbausede, og Kongens halvtredsindstyve Riddere og Drabanter uddroge deres Sværd.

„Dumme Gjøglerier!“ — mumlede den høie Ridder Brock og reiste sig — „der, Herold!“ — raabte han med stærk Røst og kastede sin Handske midt ind paa Bordet — „bring den til min Anklager! hvor han møder mig, skal mit gode Sværd bevise, han er en Løgner og Gjæk. — Hvo er han? tør han nævne sig og see mig under Øine?“

„Her staaer han“ — lød en Røst fra Døren til Spisesalen, og Drost Aage stod der høi og stille paa Tærskelen, med Haanden paa sit Sværd og et gjennemtrængende Blik paa de tre Anklagede.

„En Sværmers og Drømmers Anklage leer jeg ad“ — raabte Ridder Brock stolt og haanlig — „Vi mødes, Hr. Drost! Jeg

nedlægger nu kun mit Sværd i disse Mænds Hænder, for imorgen at modtage det, frikendt af Kongen og Ridderskabet, og aftvætte den Plet, her er sat paa min og mine Venners Ære, med Æreskjænderens Blod.“ Dermed overgav han Persevanterne sit Sværd.

Ridder Papæ havde ligeledes reist sig; han kastede nu ogsaa sin Handske med et foragteligt Smil hen paa Bordet. „Der ligger mit Pant“ — sagde han — „og her er mit Svar mod enhver Anklager, selv om han er overgivet til Djævelens og Kjødets Fordærvelse.“ Med disse Ord slængte han sit store Slagsværd mod Gulvfliserne for Heroldernes Fødder. Derpaa gik de begge med faste og stolte Skridt ud af Døren med et Par lynende Blik til Drosten og med den foregivne Ako Krummedige imellem sig. Denne tause formummede Herre var bleven saa hvid i sit Ansigt, som hans overskaarne Diskdug; han havde overrakt Persevanterne sit Sværd; der kom ingen Lyd fra hans blaae sammenpressede Læber; men hans Blik rullede frygteligt vildt under de store sværtede Øienbryn; Fødderne skjælvede under ham, og han maatte gribe den stærke Ridder Brock ved Armen for ikke at synke. Drosten fulgte selv de farlige Statsfanger, for at paase, det gik tilbørligt og lovmæssigt til ved deres Heftelse.

Denne usædvanlige Begivenhed havde opvakt stor Forbauselse. Den almindelige Taushed afløstes snart af en sagte Hvisken. De to trodsige Riddere kjendte man; Enhver vidste, de vare mistænkte for at have understøttet Erkebispens Flugt. At de hørte til de Misfornøiede i Landet, var bekjendt; men de havde ikke faa Venner, og de gjaldt for djærve uafhængige Fædrelandsvenner, der ikke smigrede Kongemagten, men havde Kraft og Mod til at hævde Folkets Frihed og Stændernes Rettigheder mod de Mægtigste. At de skulde have indladt sig i Sammensværgelser eller statsforbryderske Foretagender, fandt man ikke sandsynligt; men man troede, Drosten havde overilet sig med den besynderlige Anklage. Som Kongens Yndling, var han ikke fri for Misundere. „Det er beklageligt med den unge Hr. Drost“ — hviskede en af Junkerens Riddere — „han gaaer saa ofte i Drømme; han lugter Forræderi allevegne og gjør Kongen forhadt med sin utidige Iver.“ Om den ubekjendte Ridder med Hjelmhuen og hans Brøde havde man mange Gisninger; han forekom de Fleste mistænkelig; men at Een af de Fredløse skulde have vovet sig for Kongens Øine og til hans Bord, var saa dumdristigt et Vovestykke, at Ingen troede det muligt. En-

hver tog imidlertid Plads. Uagtet Vinkanderne snart kom i Gang, lod man dog ikke til at kunne glemme den forstemmende Hændelse, der havde formørket saavel Kongens, som hans Stiffaders Aasyn og, som det syntes, sat Junker Christopher i en spændt og urolig Stemning. Først efter at Alle vare komne til Sæde, traadte Drost Aage ind igjen i Spisesalen. Han var ligeledes taus og forstemt. Han gik til sit Sæde ligeoverfor Kongen og Junker Christopher. De to nærmeste Riddere reiste sig, efter gammel Bordskik, for at give ham Plads, og han tog Sæde uden at mæle et Ord om de Anklagede og deres Brøde. Han syntes virkelig i et Slags drømmeagtig Tilstand; den usædvanlig sparsomme Underholdning rundt om ham lod han ikke til at bemærke; men hans Opmærksomhed var med kjærlig Deeltagelse henvendt paa den Sjælsbevægelse, han troede at læse i Kongens Ansigt. Det var som den mørke Strenghed deri opløstes i vemodig Mildhed. Kongen sad med Vinbægeret i Haanden og betragtede med et venligt Blik sin kjære Stiffader, Grev Gerhard; han nikkede uvilkaarlig og saae med rolig Alvor sin forsonede Fjende, Hertug Erik af Langeland, ind i Øinene. „En Hædersskaal for Fredsmægleren og min forsonede Frænde!“ — sagde han nu pludselig og reiste sig. Alle Ridderne stode op, og Kongen vedblev: „Ogsaa denne min Fredsfest har Forrædere formørket mig; dem skal skee deres Ret; imorgen er det Domsdag! idag vil vi ikke tænke derpaa. I dette Øieblik haaber jeg til Gud og vor kjære hellige Frue, at ingen lønlig Fjende tømmer Bægeret i min Hal. Leve Grev Gerhard og Hertug Erik!“

„De leve! og vor ædle høihjertede Konge leve! — lød det fra Mund til Mund med stor og næsten almindelig Deltagelse, medens Bægrene klang og Hornblæserne paa Heroldens Vink lode deres Instrumenter gjennemrunge Høienloftssalen.

Junker Christopher havde ogsaa istemt det almindelige Hyldestraab, og Kongen syntes i Særdeleshed at glæde sig over at høre sin Broder saa høirøstet ved denne Leilighed; hans Øine søgte Broderens, idet han stødte sit Bæger mod hans; men Christophers Blik var koldt, uroligt og ubestemt, medens hans Kinder blussede, og han med den venstre Haand krummede Fligen af sin Diskdug. Et lønligt Suk steg fra Kongens Bryst, idet han atter tog Sæde. Aage bemærkede nu med stor Forbauselse, at der var en lang Rift i Junker Christophers Diskdug, som han forgieves søgte ganske at skjule med Haanden. Den samme Opdagelse lod Kongen til at have gjort i selvsamme

Øjeblik. Han havde pludselig skiftet Farve, og hans Aasyn udtrykte en frygtelig Grad af Harm og Smerte; han gjorde en Bevægelse som til at fare op, men fattede sig øiebliklig med en lønlig og voldsom Anstrengelse; han satte Bægeret haardt foran sig paa Bordet, stødte sin Bordbrikke fra sig og skjulte dermed Riften i sin Broders Diskdug.

Et kjærligt beundrende Blik af Drost Aage bortjoges af et strengt Lynglimt fra Kongens alvorlige Øine, idet han foer med Fingeren for Munden. — „Musik!“ — raabte han og gav Herolden et Vink. Snart gjenlød nu Høienloftssalen af lystige Jagtstykker. Den alvorlige Stemning forsvandt blandt Gjesterne, og enhver talte livligt med sin Sidemand. Kongen selv syntes snart ret munter og oprømt, skjøndt Aage vel mærkede, at det kostede ham en svær Overvindelse. Da Slotskapellanen til Slutning skulde læse Bordbønen, vare alle Ridderne blevne saa muntre og høirøstede, at Herolden to Gange maatte erindre dem om Bordskikken.

Efter Bordet gik Kongen hastig til sit Lønkammer og gav Aage et alvorligt Vink til at følge ham. Da Junker Christopher reiste sig, rev han som af en Hændelse sin Diskdug ned under Bordet. Junkeren gik ud paa Høienloftstillien og fløitede. Kort efter løb hans store Jagthund gjennem Spisesalen med et hvidt sammenkrøllet Klæde i Munden.

Kongen var traadt ind i Lønkammeret med Aage. Han havde kastet sig i en Stol og holdt Haanden for Øinene. Han blev længe siddende i denne Stilling. Aage stod endnu taus ligefor ham og betragtede ham med et vemodigt deeltagende Blik. Endelig tog Kongen Haanden fra Øinene. Han syntes at have grædt; men nu reiste han sig heftig, og der foer atter som et Lyn fra hans Øine: „Hvo har vovet at sønderskære Tilliden og Kjærligheden mellem Brødre?“ — udbrød han — „var det Eder selv, Drost Aage! — er det sidste Gang, jeg nævner Jer min Drost.“

„Mig var det ikke, min ædle Herre og Konge!“ — svarede Aage — „Hvo det har været, veed jeg ikke. Gud forlade den af Eders troe Tjenere, der saa uklogt og overilet har bedrøvet

Eder! det maa være skeet hemmeligt og uden Vaabenheroldens Vidende.“

„En lønlig Anklager foragter jeg“ — vedblev Kongen — „den er ulovlig — den er i høi Grad strafværdig; det skal — — dog nei, her kan ingen Undersøgelse finde Sted. Er han en Forræder“ — vedblev han efter et Ophold, og en dyb Smerte var atter synlig i hans Aasyn — „kunde han virkelig — i Guds og alle Helliges Navn! lad skee, hvad Gud almægtigst ei vil forbyde! men — jeg krummer intet Haar paa hans Hoved. Skulde jeg beskæmme min Fader i hans Afkom? — skulde jeg dømme min Moders Søn fredløs og æreløs? — skulde jeg selv engang, store Gud!“ — han taug, og det var som Haarene reiste sig paa hans Hoved af Gru. „See paa mig, Aage!“ — tog han atter Ordet — „kunde den Tanke fødes indenfor denne Pande?“ — han lagde Haanden paa sin høie blussende Pande — „det brænder derinde“ — vedblev han — „men der brænder intet usynligt Kainsmærke. — Min Haand har været strengt opløftet imod ham — elske mig kan han ikke —, frygte mig maa han. Vel! lad ham skjælve for sin Herre og Konge, til han lærer at elske sin Broder! Nu intet Ord meer derom! det er maaske Skumleri. Hm! hvo tør anklage den venstre Haand for Forræderi mod den høire? — Jeg veed Intet endnu — jeg vil Intet vide. Jeg har seet nok af det Onde“ — tog han atter Ordet efter et tankefuldt Ophold og stirrede mørk med Jorden. — „Har jeg ikke havt Forrædere her om mig fra jeg var et umyndigt Barn! har jeg ikke seet min Fader myrdet og hans frække Mordere for mit Aasyn! har deres blodige Hænder ikke været udstrakt mod mit Liv lønligt og aabenbart fra den Time, jeg dømte dem fredløse! dog de mægtede ikke at røre mig“ — vedblev han freidig og opløftede sit Hoved — „ingen Snigmorderdolk har endnu ramt mig — blev jeg end en bandlyst Mand og overgivet til den Onde. — Jeg veed det, Aage! — jeg har seet det: Herrens den Retfærdiges Haand var mellem mig og mine Dødsfjender; ingen Forræder og Morder, selv ingen Sjælemorder — ingen syndig Erkebisp eller Pave, ikke Djævelen selv skal rokke Kronen paa dette salvede Hoved.“ Idet han sagde disse Ord, hævede han Haanden og sit Kongeblik som med en prophetisk Begeistring, og der var en Høihed i hans Aasyn, som syntes at kunne ydmyge den formasteligste Fjende.

„Min Herre og min Konge!“ — udbrød Aage sjæleglad — „den Aand, der i denne Stund taler gjennem Eder, er ei blot

Høihedens og Retfærdighedens, men visselig ogsaa Kjærlighedens“ —

„Gak til min Broder, min troe Aage!“ — afbrød Kongen ham hastig — „bring ham dette!“ — Han rev en Guldkjæde af sin Hals, hvori der hang et Madonnabillede. — „Bed ham modtage dette Klenod fra sin Broder til Minde om denne Fredsfest! Sig, dette Billede bar vor ulykkelige Fader den Dag, da han red til sin Død. Gud befalet!“ Kongen vendte sig hastig bort og syntes at ville skjule den vemodige Bevægelse, der havde bragt hans Røst til at bæve. Aage stod med Kjæden i Haanden og vilde give sin varme Følelse Luft; men Kongen vendte sig nu pludselig og sagde med streng Røst: „imorgen holdes her Ridderthing. De Anklagede skal møde og forsvare sig, hvis de formaae det. For Loven er alle her lige, de være mine Venner eller Fjender! Ve den Anklager, der ikke har fuldgyldige Beviser, var han saa min kjæreste Ven! — Gaa med Gud!“

Aage bukkede taus, med krænket Selvfølelse, og vilde gaae; men da udbredte Kongen, heftig bevæget, sine Arme imod ham og trykkede ham til sit Bryst, dog uden at sige et Ord meer. Aage gik hastig bort med den gyldne Kjæde. Da nu Kongen var ene i sit Lønkammer, greb han i sin Barm og fremtog en Rosenkrands, besat med Perler og Rubiner. „Din Julegave, da vi var Børn, min Ingeborg!“ — sagde han, dybt bevæget — „hvad jeg bad ved den i din Sjæls Tanke, bad din Engel med mig for Guds Aasyn. — Christopher, Christopher! Gud forlade dig hvad jeg saae i dit Øie!“ Dermed trykte han et Kys paa Rosenkrandsen, forvarede den atter ved sin Barm og satte sig stille til sit Arbeidsbord.

ANDEN DEL

FJERDE KAPITEL.

æste Morgen tidlig stod en Vaabenpersevant i Drost Aages Sovekammer med sin store Fjærhat i den ene Haand og et langt spidst Sværd i den anden. Drosten ilede med sin Paaklædning, medens han med spændt Opmærksomhed hørte hvad der berettedes ham. De tre anklagede Riddere vare om Natten forsvundne tilligemed de Landseknegte, som ved Midnat havde afløst Vagten ved deres Dør i Ridderloftet. Af Stalden var Ridder Brocks og Hr. Papæs Heste borttagne. Ingen af deres Svende vare at see paa Slottet; men den store fede Hest, som den foregivne Ridder Krummedige var kommen paa, stod endnu i Stalden. Vaabenpersevanten, som bragte Aage denne Beretning, overrakte ham tillige det Sværd, han ved Aftensbordet havde modtaget af den hemmelighedsfulde Ridder med Hjelmhuen, og bad Drosten lægge Mærke til en besynderlig Indretning derved. Heftet var hult og indeholdt en Vædske, som ved en Fjær kunde meddeles Klingen. En Hund, man havde ridset i Huden med dette Sværd, var død i Convulsioner.

„Ha! et forgiftet Vaaben“ — udbrød Aage forfærdet og rakte Sværdet med Afsky tilbage — „bring det strax op i Slotsretten! Du kan vel bevidne med Ed af hvem du modtog det?“

„Det skal jeg have ondt ved, Herre Drost! aldenstund Ingen veed hvem han var i Sandhed“ — svarede Persevanten — „men at det var den stumme Ridder med Hjelmhuen, ham man kaldte Hr. Krummedige, det kan jeg gjøre min Ed paa. Tilmed skal jeg melde, Herre Drost!“ — vedblev han — „at Junkerens Kammersvend Ridder Palle er død inat af sit Saar, hvorvel det var saa ringe, at vi fast Alle udloe ham til det Sidste. Badskæren sværger paa, han har været saaret af en trekantet og forgiftet Dolk.“

„Gud forbarme sig!“ — udbrød Aage — „saa var hans Dødsangest dog grundet! — ha! vi har havt en giftig Morder her til Gjest. Han er her maaske endnu!“ — Drosten gik hastig.

Convulsioner, Krampetrækninger.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

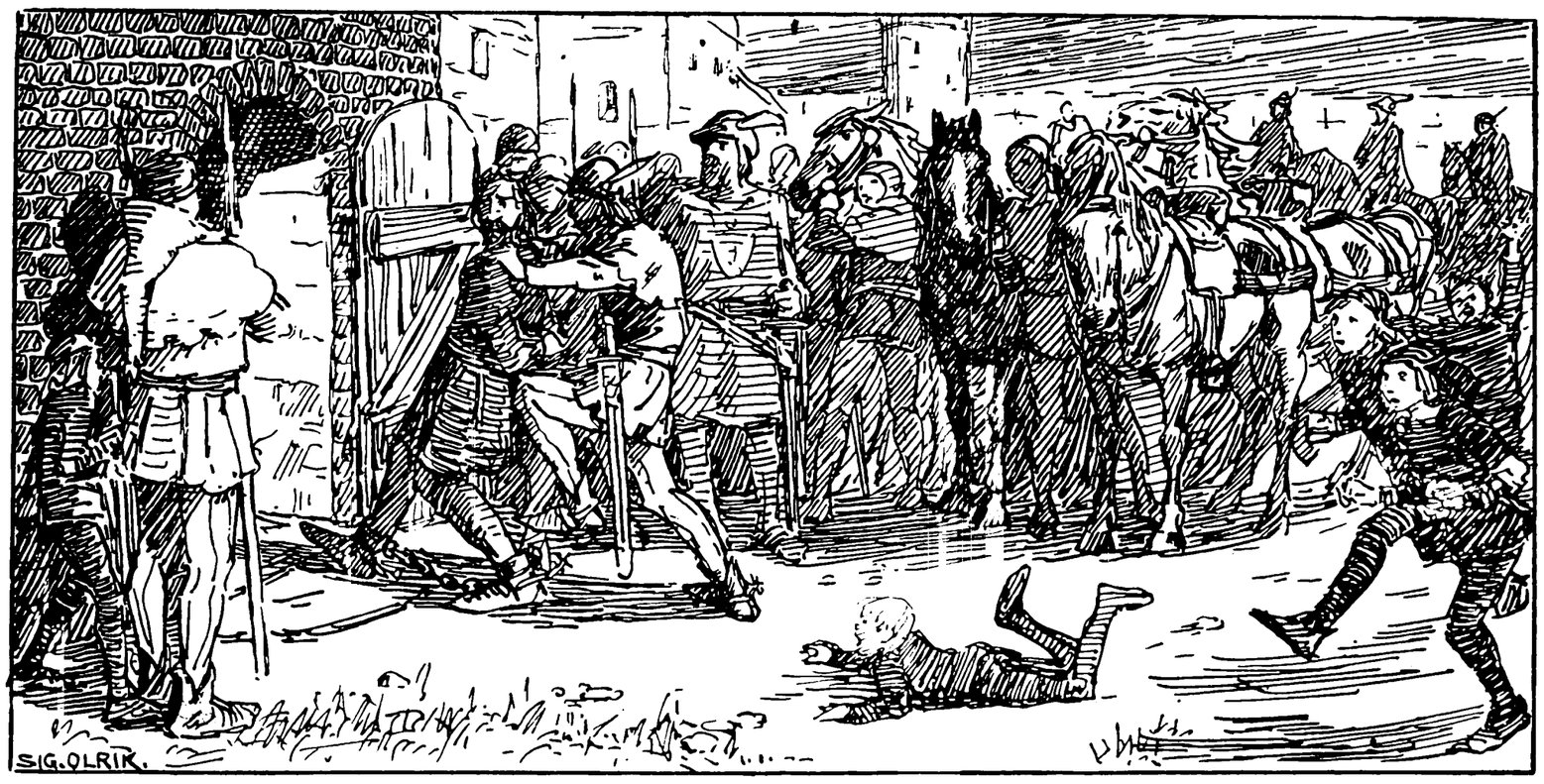

Kort efter hørte man Marsk Olufsens barske Stemme i Slotsgaarden, og før det ringede til Ottesang, red der en Høvding med en Skare Ryttere i fuldt Firspring ud af Slotsporten. Marsken selv red paa Jagt, hed det; han foer med en Flok Jægere og Hunde gjennem Fruerlunden. Drosten undersøgte hele Slottet. Før Ottesangen var endt, bragte Marsken og hans Jægere en bunden Mand til det gamle Valdemar-Taarn. Det var den stumme Ridder med Hjelmhuen; hans Skæg og Øienbryn havde skiftet Farve, og det var snart bekjendt, at det havde været en af de Fredløse.

Under den Tummel, der fandt Sted paa Slottet med Alt, hvad der hørte til Hofholdet og de talrige Gjesters Opvartning, lagde man dog ikke stort Mærke til disse alvorlige Foretagender. Det forventede Dystløb og de ridderlige Festligheder beskæftigede Alle. Væbnerne pudsede deres Herrers Vaaben og glimrende Sadeltøj; de vælige Dystløberhingste afrettedes og pleiedes; det milde Foraarsveir lovede en munter Festdag. Fra Byen og Omegnen stimlede der pyntede Folkeskarer til Slottet. De prægtig klædte Riddere løb travlt mellem hverandre. Alle Slotsvinduerne ud til Rendebanen var allerede opfyldte med festlig smykkede Damer, og de fleste syntes at have forglemt baade Ottesang og Messe for Festen. Nogle hviskede vel om, at der blev intet af Dystløbet; men Ingen vilde ret troe det. Folk var nu engang kommet i Bevægelse, og der foretoges endnu Tilberedelser, som vedligeholdt Forventningen. Man saae imidlertid Kongen som sædvanlig ride til Messen med sine fyrstelige Gjester og sine Drabanter. Han var alvorlig og tankefuld. Junker Christopher

red taus og mørk ved hans Side; han bar over Brystet den store Guldkjæde med Madonnabilledet, Kongen selv pleiede at bære, og man ansaae denne Udmærkelse som et Tegn paa, at enhver Misforstaaelse mellem Brødrene maatte være hævet. Junkerens Øine undvege imidlertid Kongens, og der vexledes intet Ord mellem Brødrene paa Veien til og fra Kirken.

Efter Messen begav Kongen sig strax til Riddersalen med alle sine Mænd, og der bekjendtgjordes ved Herolder, at der holdtes Ridderthing og Slotsret. Dystløbet og de andre offentlige Forlystelser vare imidlertid afsagte ved Marsken, og man strømmede nu til Riddersalen, for at see Kongen holde Ret blandt sine Riddere. Han sad særdeles streng og alvorlig paa den ophøiede Elfenbens-Domstol og var omgivet af stor Pragt. Han undersøgte først nogle unge Ridderes Forhold, som vare anklagede for mindre Forseelser og Overtrædelser af Ridderloven. De, der hverken kunde bevise deres Uskyldighed paa verdslig Rettergangs-Vis eller, hvor der var Tvivl, fortrøstede sig til ridderligt Æresforsvar med Sværd og skarp Landse, bleve strengelig forviste fra Hoffet; men de, der tilstode og angrede en tilgivelig Forseelse, fik Tilladelse til ved kjæk Ridderdaad at gjenvinde Plads og Rang blandt Kongens Mænd.

Drosten fremtraadte nu i sit eget og den døde Ridder Palles Navn med Anklage mod den foregivne Ridder Ako Krummedige, som hin døde Ridders Snigmorder, saavelsom mod Ridder Brock og Hr. Papæ, som Landsforrædere og hemmelig Sammensvorne mod Riget og Kronen, og han tilbød, hvis de Vidnesbyrd, han fremlagde, ikke fandtes fyldestgjørende, i sit eget og den døde Ridders Navn at bekræfte sin Anklage med Sværd og Landse for en Gudsdom, i Kamp paa Liv og Død mod Forræderne. Da de tvende saa haardt anklagede Riddere ved ulovlig Flugt vare undvegne, erklæredes de for mistænkte og indstævnedes til at møde og forsvare sig inden sex Uger og een Dag, hvis de ei som Forrædere vilde domfældes; men den foregivne Ako Krummedige, hvis rette Navn ved gyldige Vidnesbyrd var oplyst, blev ført frem for Dommersædet. Han var iført den gamle Rustning, hvori han var kommen; han bar Hjelmhuen og det Skjold, han havde medbragt fra Skovklostret og hvorpaa man nu først bemærkede de Hviders berømte Skjoldmærke; men han bar intet skarpt Værge og var omringet af stærk Vagt. Den glindsende Sværte var borttagen af hans stive Studs-Skæg, der nu lignede Svinebørster, og af hans buskede tæt sammengroede Øienbryn, der af Almuen ansaaes for et Varulvemærke og hvorpaa den

fredløse Aage Kagge især var kjendelig. Han var bleg og stirrede vildt om sig. Da han hørte sig nævnet og anklaget og saae Kongen i den store Kreds af alvorlige Riddere, var det som han bluedes ved at synes nedslagen eller ydmyget; han opløftede sit Hoved og fremtraadte med stolt og dristig Mine, selv med Iagttagelsen af en vis ridderlig Anstand. „Vær hilset, Kong Erik Eriksøn!“ — sagde han med høi Røst — „vær hilset hver gjæv Hofmand, der tjener her tilhove med Ære! Christ bevare hver Dannemands kjære Søn fra den Ulykke, der fører mig hid! Men er her frie og djærve danske Mænd tilstede, vil den Mand ikke savne Værge, som blev fredløs for Danmarks Frihed og det danske Ridderskabs Ære.“

„Tal ikke om Frihed og Ære, du, som kun har Frækhed og Skjændselsdaad at prale af!“ — tog Kongen Ordet med kold og rolig Foragt — „under en from og ærlig Mands Navn har du indsneget dig i min Hal blandt Mænd af Ære og misbrugt Ridderskabets hellige Ret for at skjule Svig og Bedrag. Din Maske her er affalden, Forræder! dine forgiftede Vaaben har røbet dig. Du blev for Judasværk udjaget af Danmark; dog har du vovet at træde mig for Øie; eet Snigmord har du alt udøvet i min Kongsgaard; men et andet har du havt i din Hu. Kan du negte det? har du eet Ord til dit Forsvar, Elendige!“

Fangen bed sig i Læben og skar Tænder: „kom jeg just ei fra den hellige Grav“ — mumlede han — „saa kom jeg fra Venners og Frænders Grave og fra myrdede Staldbrødres Lig. Den Gjæk, jeg her har stoppet Munden paa, var en aandløs Kjødklump, som jeg kun prøvede min Daggert paa; hvad jeg ellers havde i Hu, kommer Ingen ved; men hvad jeg har lovet, var det min fulde Agt at holde. Mod Udyr er intet Vaaben uærligt, Kong Erik! og har fredløs Mand ingen Ret og Tryghed, hvor kan I da troe, han lader sig binde ved eders elendige Love?“

„Har I overveiet Sagen, mine Mænd!“ — sagde Kongen — „saa udsiger Dommen over denne frække Forbryder efter menneskelige og guddommelige Love!“

„Han har forbrudt Ære og Liv efter Landsloven“ — lød Dommen eenstemmig — „efter den strenge Ret har han selv forbrudt Haand og Øie.“ Herolden udsagde denne Dom med høi Røst.

Da Aage Kagge hørte sin Dødsdom, skjælvede hans Knæ, og han saae sig om med et skarpt Blik, som om han blandt de Tilstedeværende ventede Forsvar eller Indsigelser mod Dommen;

men der var dødsstille: ingen rørte Haand eller Mund til hans Forsvar. Han syntes ydmyget og bøiede nu det ene Knæ for Domstolen: „Kald Eder ihu, Herre Kong Erik!“ — sagde han med sørgmodig Stemme — „jeg tjente i eders Herre Faders Gaard, og han gav mig selv det Lov, at jeg var den gjæveste Væbner, han eiede; hans Død var aldrig mit Ønske: jeg vilde have reddet ham, hvis det havde staaet i min Magt; hvorvel han havde brudt sin Haandfæstning og selv opløst Baandet, der bandt Danmarks Krone til hans Hoved.“

„Jeg mindes vel, du tjente i min Faders Gaard for Penninge og Klæder“ — svarede Kongen — „men jeg og hver Mand i Danmark veed ogsaa, at du var den trettende Graabroder i Finnerup Lade, hin blodige St. Cæciliæ Nat, og dit Sværd var ei det sidste, der stod i din ulykkelige Konges Bryst. Som en troløs Forræder og Kongemorder blev du dog kun dømt fredløs paa Danehoffet, medens jeg stod under Formynderskab; men nu skal du visselig lide retfærdig Straf, saasandt jeg bærer Danmarks Krone!“

„Er her da ikke en eneste fri Mand, der tør mæle et Ord for mig?“ — raabte Fangen med vildt Blik og sprang op — „Ha, I Tyranslaver! jeg foragter Jer“ — vedblev han og saae sig rasende om — „den Bedrift, hvorfor jeg blev fredløs, var den største, danske Mænd har udøvet: Tyrandrab var Hædersdaad, saalænge Verden har staaet, hvor der var Gnist af Frihedsaand i Folkenes Sjæle; nu er her kun feige Trælle i Danmark, og jeg skammer mig ved at nævne Jer Landsmænd. Der staaer I nu og tabe Mund og Mæle, fordi der atter høres et dristigt Ord i Kongshallen. Mod har I nu kun til at krybe i Støvet for en hevngjerrig Despot og dømme Frihedens sidste Venner til Skafottet. Er det Jer ikke nok at see mit Blod? vil I hugge Hænder og Fødder af mig? vil I stinge mine Øine ud, at ingen fri Mand skal see Jer rødme? Vil I saaledes handle med en Ætling af Asker Rygs og Skjalm Hvides høie Stamme? Jeg er Riddersmand“ — raabte han nu stolt — „jeg fordrer alene at dømmes efter Ridderloven: den gjælder over hele Verden; men under dette Lands Love staaer jeg ikke længer.“

„Hvo slog dig til Ridder? — spurgte Kongen med et foragteligt Blik.

„Den største Riddersmand i Danmarks Rige“ — svarede Fangen og kneisede trodsig — „den Mand, hvis Skotvinge ingen Ridder her var værdig at løse: min høie Frænde, Danmarks Riges Marsk, Stig Andersen Hvide; og er det ikke tomt Pral

og forfængeligt Abespil med eders ridderlige Færd, Kong Erik, saa lader I mig nu vederfares Ret og Skjel efter den Lov, der er eders Øiesten."

„Vel! ved alle hellige Mænd!" — udbrød Kongen med blussende Kinder — „efter Ridderloven skal din Dom fuldbyrdes, siden du selv fordrer det, og du skal erfare hvad det er, at dømmes fra Æren. Det Riddernavn, en fredløs Kongemorder gav dig, er vel kun ringe Hæder værd; men du skal dog ikke medbringe det til din æreløse Død. Dine Hænder og Fødder skal du beholde og dine falske Øine med; men den Ære, du praler af, skal du paa lovlig Vis miste for Ridderskabets Skyld — og Livet for min Faders Skyld alene!"

Paa Kongens Vink blev nu Fangen bortført, og en Ret af de ældste Riddersmænd sammentraadte, for at bestemme hans Dom med Fremfærd efter Ridderloven.

Tre Timer derefter blev Fangen i fuld ridderlig Rustning og til Hest ført til et høit Stillads paa Rendebanen, hvor Kongen nu selv holdt nedenfor til Hest, omringet af alle sine Riddere. Slotskapellanen stod paa Stilladset med en Række Sortebrødre fra Dominikanerklosteret. Fangen blev ført derop, dog ikke for her at lide Døden, men for efter Ridderloven paa den meest vanærende Maade at udstødes af Ridderskabet. Der var en stor Mængde Mennesker forsamlet; alle Slottets Vinduer saavelsom Dystløb-Tribunerne vare fyldte med nysgjerrige Tilskuere. Fra Ternernes Vinduer tæt ved Jomfrutaarnet tittede et lille nysgjerrigt Jomfruansigt frem, der udmærkede sig ved sin Livlighed og Skjønhed; det var den fangne Jomfru Ulrica, som, uden at vide hvad der skulde skee, havde overtalt den føielige Terne til at tage hende med og lade hende see det store Optog, der taltes om. Ingen vidste hvad der skulde foretages: den hele Handling var hidtil ubekjendt her i Landet, hvor den unge Kong Erik først søgte at indføre alle Riddervæsenets Skikke, og det nye Hemmelighedsfulde deri spændte endnu mere Nysgjerrigheden. Ulrica saae Præsterne paa det høie Stillads og en Ridder i fuld Rustning blive ledet derop; han vendte Ryggen til Vinduet, og hun kjendte ham ikke. Der fremtraadte nu en Mand i en rød Kappe med en Jernkølle i Haanden og et raat barsk Ansigt; han saae ud som en Bøddel, men bar dog hverken Sværd eller Øxe. Han rev Skjoldet fra Ridderen og løste hans Rustning af, hvorpaa han sønderknuste Skjold og Harnisk med Kølleslag og kastede de knuste Vaabenstykker for hans Fødder.

„Du min Gud! er dette en Henrettelse!" — udbrød Ulrica

forskrækket. Nu ledte man Ridderen ned af Stilladset; han vendte sit blege frygtelige Ansigt mod hende, og hun kjendte ham. „Kagge, Kagge! retfærdige Himmel!“ — udbrød hun med et Skrig og sank afmægtig om i Ternernes Arme. Man skyndte sig at bære hende tilbage til Taarnet og til hendes stille Søsters Pleie.

Vaabenmærket var taget af Aage Kagges knuste Skjold; det blev nu tilligemed Skjoldet hængt ved Halen af en Hoppe og saaledes slæbt gjennem Skarnet paa Vordingborg Gader, ledsaget af Heroldernes Haanord, der gjentoges af den forbittrede Almue.

Den afvæbnede Ridder blev imidlertid ført hen paa Møddingen ved Slotspladsen; der bleve hans Guldsporer aftagne, og paa samme vanærende Sted blev Halen hugget af den Hest, han sidst havde redet. Medens Opmærksomheden var henvendt paa denne sære Skik, gjorde den æreløse Ridder forgjeves et Forsøg paa at undflye; han blev nu bunden med Strikker og atter ført op paa Stilladset. Der stod han og stirrede harmfraadende om sig, medens Præsterne sang en Vigilie over ham, ligesom de pleiede at synge over de Døde. Han saae sig rasende om. Da han intet Bøddelsværd saae blinke, syntes han endnu ikke at have opgivet Livshaabet, og han kneisede med vild Trods. Den alvorlige Dødssang lod dog til at gjøre et frygteligt Indtryk paa ham og knække hans Trods: inden den var endt, sank han ned i en bedende Stilling. Dødssangen ophørte, og nu fremtraadte Slotskapellanen med den hellige Skrift i Haanden og begyndte med høi Røst at læse Psalmistens Dom over Forrædere. „Saa siger Herren om dig og dine Lige“ — raabte Præsten — „han skal ingen have, som drager Miskundhed til ham — hans Ende skal være til at udryddes — hans Navn skal udslettes i den anden Slægt — han havde ikke Lyst til Velsignelse, og den blev langt fra ham; fordi han elskede Forbandelse — saa kom den over ham“ — —

„Ti med Forbandelserne, Præst! hvad enten de ere hellige eller ei!“ — raabte Kongen heftig — „hans Sjæl maa den forbarmende Gud dømme — her gjælder det alene hans Ridderære.“

Dog Kapellanen var saa ivrig inde i sin Text, at han, uden at høre Kongens Ord, endnu tilføiede: „naar han dømmes, da skal han udgaae som en Ugudelig, og hans Bøn skal blive til Synd“ — —

Den knælende Ridder sprang ved disse Ord op og stirrede

Vigilie, er egentlig Nattegudstjeneste.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

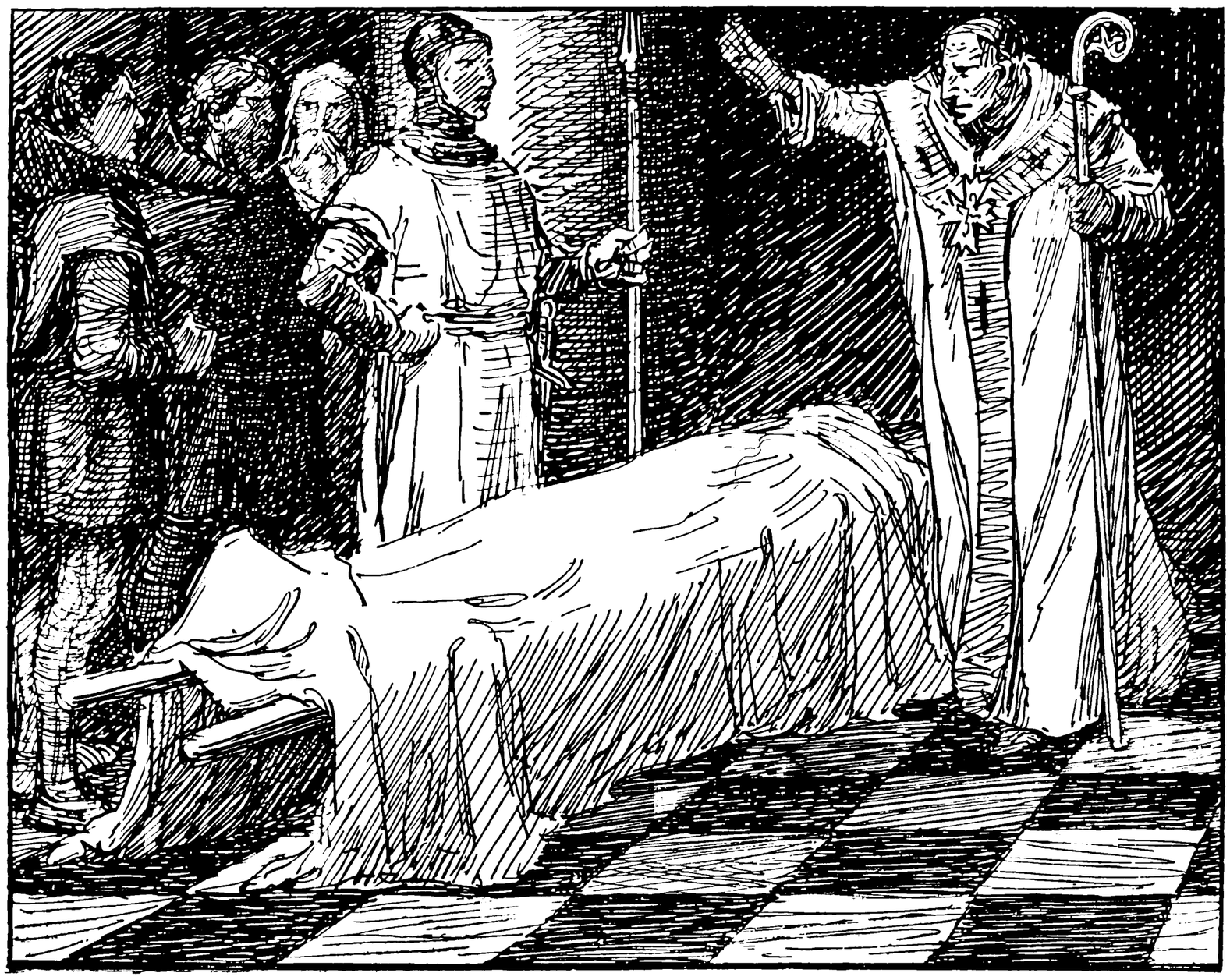

rasende paa Præsten. „Saa vid da, hver fri Mand i Danmark! og døm, om det var Synd!“ — raabte han — „jeg bad i denne Stund til Uhyrernes Betvinger, St. Magnus, og alle Hellige, at Kong Erik Glippings fordømte Afkom maa udryddes af Jorden, som han selv blev det ved denne Haand i Finnerup Lade.“

„Du forkyndte ham Sandhed, Præst!“ — sagde Kongen og betvang med Møie den opflammende Harme — „dog — ingen geistlig Forbandelse meer! Hans Tanker og Bønner maa Gud dømme; her staaer denne Forbryder kun for sine verdslige Dommere.“

Præsten taug. Kongen vendte sig nu høitidelig til Vaabenpersevanten og spurgte: „sig, hvad er denne Forbryders Navn?“

„Ridder Aage Kagge af de Hviders høibaarne Stamme“ — svarede Vaabenpersevanten.

„Dette er ikke hans Navn, som her staaer for vore Øine“ — raabte Herolden — „thi udi ham erkjender jeg og det danske Ridderskab Intet, uden en Forræder, en Troløs og en Meeneder.“

Kongen gjentog Spørgsmaalet om Forbryderens Navn tre Gange;

hvergang nævnede Vaabenpersevanten det, og hvergang raabte Herolden; „dette er ikke hans Navn“ med det samme frygtelige tilintetgjørende Tillæg. Da Herolden sidste Gang havde udraabt disse Ord, modtog han af Vaabenpersevantens Haand et Bækken med varmt Vand; dermed steg han øverst op paa Skafottet og kastede Vandet over den æreløse Ridders Hoved og Skuldre med de Ord: „saaledes udsletter jeg Ridderskabets hellige Mærke af dette Lig.“

Saasnart dette Ord var udsagt, betragtedes den æreløse Ridder som død og behandledes som et virkeligt Lig. Han blev med Strikker under Armene neddragen af Stilladset og bunden paa en Ligbaare. Et Ligklæde blev lagt over ham, og medens Kongen og alle hans Riddere rede tilbage til Slottet, blev Aage Kagge, med et forhaanende Følge af den laveste Almue, baaren af Slaver til Kirken, hvor der atter blev bedet og sjunget over ham, som over en Afdød. Da man endelig tog Ligklædet af ham, for at føre ham til den virkelige Død, laae han afmægtig paa Ligbaaren, og man vidste ikke, om man i denne Tilstand skulde føre ham til Retterstedet.

„Gaaer bort og lader ham ligge! Sol er nedgangen, og han har Fred her til imorgen“ — lød nu en stærk myndig Røst i Kirken, og Commendatoren for Hellig-Aands-Ordenens Kloster traadte høitidelig frem i sin hvide Chorherredragt med det dobbelte tolvspidsede Sølvkors paa Brystet. Alle kjendte ham, og man bukkede ærbødig med foldede Hænder og halvt nedbøiet Knæ, for at modtage hans Velsignelse.

Stadsfogden og hans Svende, der skulde føre Fangen til Retterstedet, syntes dog noget tvivlraadige og tøvede.

„Paa mit Ansvar! gaaer Alle bort herfra og lader Synderen ligge her til imorgen!“ — gjentog Commendatoren — „hans Sjæl skal have Fred til at berede sig paa Skilsmissen med det syndige Legeme. Det er mit hellige Embedes Pligt at sørge for de Døendes Sjæle. I Kirkens og den Helligaands Navn befaler jeg den verdslige Magt her at vige.“

Alle bortfjernede sig. Den høie Ordens-Commendator gik sidst ud af Kirken og lod lukke Kirkedøren i Laas. Paa Stadsfogdens Befaling blev der sat en stærk Vagt af Landseknegte udenfor Kirkedøren.

Da Stadsfogden og hans Svende næste Morgen tidlig traadte ind i Kirken for at føre den borgerlig Døde til Retterstedet,

---

Commendator, Forstander.

fandt de der et virkeligt Lig bundet til Baaren. Nogle meente, at Gaarsdagens Ceremonier maatte have været nok til at dræbe ham; Andre fandt det rimeligt, at han kunde være død af Angest og Gru, naar han var kommen til sig selv om Natten og havde seet sig ene og bunden til Ligbaaren i den øde Kirke. Forestillingen om den Rædsel, der syntes at have dræbt den Ulykkelige, idet han i denne gruelige Stilling havde ligget en hel Nat og ventet paa sin Dødstime, vakte nu endogsaa et Slags Medlidenhed hos den samme Almueshob, som forrige Dag ikke noksom havde kunnet forhaane den forhadte Snigmorder, og man fandt nu, at Kongen dog havde været alt for streng, og at selv den fromme Ordenscommendator i høi Grad havde forøget Synderens Straf, ved paa den Maade at sørge for hans Sjæl, at han fik en hel Nats Frist til at døe af Angest under sin Beredelse til Døden. Ligets Ansigt var opsvulmet og allerede i den Grad forandret, at Ingen kunde kjende den fredløse Ridder Kagge, undtagen paa Studsskægget og de sammengroede Øienbryn. Liget blev strax i al Stilhed begravet, uden Kirkens sædvanlige Ritus og i uindviet Jord. Men neppe var den Døde begravet, før der hørtes en sagte Mumlen blandt den urolige Almue om, at det dog neppe havde været det rette Lig. Den Dødes hastige Forandring saa tidlig paa Foraaret havde man fundet høist mistænkelig, og man mumlede om, at Skæg og Øienbryn udentvivl havde været falske. Det var bekjendt, at den fredløse Aage Kagge havde været en Frænde af Erkebisp Grand; og Helligaands-Commendatoren, der fra sit Kloster kunde have Indgang til Kirken, formodedes at have benyttet sin Myndighed ved denne Leilighed for at redde en Frænde af hin mægtige og farlige Prælat. Dog dette Rygte blev strax neddysset af Stadsfogden og hans Svende, hvem det kunde paadrage et betænkeligt Ansvar; det kom hverken Kongen eller Drosten for Øre, og man troede ved Hoffet, hvad der ved Stadens verdslige Øvrighed i lovlig Form var berettet, at den fredløse Kongemorder var befunden livløs paa Ligbaaren, og at Liget om Morgenen efter lovlig Besigtigelse var begravet.

Ritus, Kirkeskik.

ANDEN DEL

FEMTE KAPITEL.

en strenge Alvor, der var udbredt over Alt, hvad Kongen dennegang foretog sig paa Vordingborg, var Alle paafaldende. De Festligheder, man havde glædet sig til, i Anledning af Forliget med Hertugerne, vare aldeles udeblevne, og snart havde alle de fremmede Herrer og Riddere forladt Slottet. Junker Christopher havde taget en kold og hastig Afsked og, som det hed, begivet sig til Kallundborg eller Holbek; begge disse Slotte vare ham med fuld Lehnsret tilbagegivne. Inden sin Afreise havde han anmeldt, at Jomfrutaarnet holdtes slet bevogtet, og at de smukke Statsfanger stode i Samkvem med Hustyendet og maaske selv med anseeligere Personer. Denne Angivelse havde nødt Slotsbefalingsmanden til strengere Forholdsregler med Fangernes Bevogtning. Den lille tjenstvillige Terne var bleven afløst af en alvorlig Fangevogterske, og Ingen uden hun og en lægekyndig Helligaandsbroder tilstededes Adgang til Taarnet. Den yngste af de fangne Jomfruer var syg, hed det, og ikke ret ved sin Samling: hun indbildte sig at have seet en Henrettelse og at hun selv var en Prindsesse, som havde havt en ulykkelig Prinds til Elsker. Blandt Slottets Husfolk gav dette Anledning til megen Snak og allehaande Formodninger, hvorved ogsaa Drost Aage nævnedes, som de fangne Jomfruers ivrigste Beskytter, og man mente, deres Sag ved hans Indflydelse snart vilde faae et lykkeligt Udfald.

Kongen blev med Rigsraadet og sine Drabanter Paasken over paa Vordingborg Slot, hvorfra mange Regjeringsforanstaltninger udgik. Drosten var herved, næst Kongen selv, især virksom, og man saae ham sjelden ved Riddernes daglige Forlystelser paa Rendebanen eller i Boldhuset. Han var som sædvanlig alvorlig og stille; man saae ham undertiden i de maanelyse Foraarsaftener gaae ene og ligesom drømmende omkring Jomfrutaarnet. Siden Kongens Ankomst til Vordingborg havde Aage ikke seet de fangne Jomfruer: det lod som han havde hørt den almindelige Folkesnak om hans varme Deeltagelse for dem

og han nu frygtede for at skade deres Sag eller deres Rygte ved noget Besøg.

Det var fjorten Dage efter Paaske. Fruerlunden stod i Udspring. De muntre Stæreflokke susede som syngende og hvirvlende Skyer over Vordingborg Slotstaarne. Gjøgen kukkede i Bøgelunden, og den første Nattergal var kommen. Kongen havde indesluttet sig i sit Lønkammer: han havde modtaget vigtige Brevskaber. Marsken stod i Forsalen og ventede hans Befalinger. Der spurgtes efter Drosten. Han havde med Slotsrettens Dommere begivet sig til Jomfrutaarnet, for at være tilstede ved et Forhør over Marsk Stigs Døttre. Han havde selv fremskyndet denne Retshandling, i sin faste Overbeviisning om deres Uskyldighed; han haabede ved sit Vidnesbyrd at kunne bidrage til deres Frikjendelse, og at Sagen ved Kongens Nærværelse kunde faae et hastigt og lykkeligt Udfald. Drostens Længsel efter at gjensee den skjønne Jomfru Margrethe havde maaskee ogsaa nogen Deel i den Hast og Iver, hvormed han fulgte de alvorlige Dommere. Men neppe var han med disse Herrer traadt ind i Fængselet og havde besvaret et kjærligt vemodigt Blik af den stille Margrethe, førend Ulrica, der syntes at have siddet rolig foran Søsterens Billedramme, pludselig foer op med vilde Blik og flagrende Haar og styrtede dem truende imøde. „I har dræbt ham, I Uhyrer!“ — raabte hun — „I har myrdet min troe Ridder. — Kommer I nu for ogsaa at slæbe mig til Skafottet? see! her er jeg — betænk Jer kun

ikke! kom med eders Lænker! kom med eders Bødler! før mig kun til Døden! jeg foragter Livet og Jer alle. Jeg vidste, Aage Kagge var her, for at hevne min Fornedrelse og føre mig ud af dette skjændige Fængsel. Mig kan I nu myrde med, jo før jo hellere! Jeg forlanger ingen anden Frihed; kald kun eders Bødler og gjør Ende paa min Jammer! Jeg vidste, det gjaldt Kongens Liv, og jeg taug, for at redde min Ven og troe Ridder. Men min Søster er uskyldig; hende skal Ingen krumme et Haar paa: hun bad mig bevæge ham til at flye og ingen Ulykke anstifte; det kan jeg bevidne paa Evangeliebogen."

„Altsaa begge dog Medvidere i den fredløse Kongemorders Nærværelse og statsforbryderske Forsæt" — sagde den øverste af Dommerne — „Herre Drost! det Vidnesbyrd, vi her høre af den mest Skyldige selv, gjør dem begge idetmindste til Statsfanger for deres Livstid."

Drost Aage stod som lynslagen og havde skiftet Farve. „Den Ulykkelige maa rase" — sagde han hastig og fattede sig — „hun har været syg og fra sin Samling, som vi veed — hendes Bekjendelse og Vidnesbyrd gjælder ikke. Hendes Kjendskab til hin Forbryder har jeg vel bemærket; men hun kan umulig være Medvider i hans Brøde, og hendes fromme Søster endnu mindre — det vil jeg døe paa. Svar os! for Gud i Himlens Skyld, sig os Sandheden, ædle Jomfru Margrethe! vidste I, Aage Kagge var forklædt her tilstede paa Slottet og stræbte Kongen efter Livet?"

„Jeg vidste det, Herre Drost!" — svarede Margrethe rolig med Haanden paa sit Bryst — „men, ved den rene Jomfrues Læber og den hellige Sandhedens Aand! det stod ei til mig eller min Søster at forhindre hans Komme. Da jeg hørte, han var her og hvad han havde isinde, var det Nat, og vor Fængselsdør var lukket, det var mig ikke muligt at advare Eder og Kongen for ham, om jeg end, som jeg haaber til Gud, havde havt Kraft og Villie dertil. Om Morgenen var han undflyet, som man paastod; og — jeg taug, for ikke at styrte en forvildet ulykkelig Sjæl i større Ulykke."

„En betænkelig Sag, en høist betænkelig Sag!" — sagde Dommeren — „vi maae høre de nøiere Omstændigheder."

Medens Forhøret fortsattes, traadte Slotsbefalingsmanden ind og kaldte Drosten til Kongen. Aage gik med et dybt Suk og et smerteligt Blik paa de ulykkelige Piger, om hvis Frikjendelse og Befrielse af Fængslet han nu næsten havde opgivet alt Haab.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Drosten traadte heftig bevæget ind til Marsken i Forsalen, hvor han skulde oppebie Kongens Befalinger. De hørte Kongen gaae med stærke Skridt op og ned i sit Lønkammer.

„Der er Ugler i Mosen, Drost!“ — sagde Marsken — „hvi huggede man ikke strax Hovedet af de Hunde uden al Ceremonie — og kastede ham i Taarnet, deres høibaarne Ven og Beskytter! Nu er de fløiten tilhobe, og vi kan faae Nok at tage vare.“

„Hvem mener I? Hr. Marsk!“ — spurgte Aage adspredt — „I har faaet Brevskaber, veed jeg.“

„Ja, fuldt op: Brock og Papæ slap dengang; de fare nu Jylland rundt og ophidse Folket over disse Præsteoptøier og over Kirkespærringen, man er saa bange for, ret ligesom en Kirkedør var en Fæstningsport med Bolværk og Taarne og havde Vor Herre selv til Portner. Jeg tænkte nok, det var galt fat, da de storagtige Herrer stak Hovederne saa tidt sammen med Junkeren og fik skaaret Dug for deres Næse; jeg havde ret glædet mig til at hugge dem sønder og sammen tilhobe; men over alle vore dumme Ceremonier med Disk og Dug og revne Klude lode vi Rovfuglene flyve og Junkeren med, hvorvel han fik en Rift at skjule, som gjorde ham hed nok om Ørene.“

„For Guds Skyld, Hr. Marsk!“ — udbrød nu Aage, og der gik pludselig et Lys op for ham — „I var dog aldrig selv hans hemmelige Anklager?“

„Netop, Drost! Hemmeligheden var det just ikke min Agt at gjemme paa: havde Nogen spurgt, havde mit Svar været rede og mit gode Sværd med, hvis det gjordes behov. Beviser og slige Lapperier havde jeg vel ikke; men jeg har saa mine Formodninger og mine egne Tanker: jeg kan ikke udstaae den Karl, seer I. Var han sagløs, og havde han Mod til at forsvare sin Ære — for Fanden! saa havde han vel ikke siddet der som paa Gløder og skjult den Smule Rift. Jeg gik just forbi Bordet, seer I, og saae, der var kommet Røre i Tingene med de tre mugne Hunde. Junkerens Dug laae mig saa nemt ved Haanden; jeg var lidt krus i Hovedet, og saa mente jeg, den høibaarne Herre kunde ogsaa have godt af at faae en lille Skræk i Blodet.“

„Med Forgunst, Hr. Marsk! det var høist overilet: I har derved forhøiet Spændingen mellem Kongen og hans Broder.“

„Saa meget des bedre! det maa briste eller holde — der kommer Intet ud af denne Firen; dog for saa vidt har I Ret: de Abe-Ceremonier skulde jeg ikke befattet mig med; Sligt

sømmede sig bedre for Jer Andre. Jeg maatte hellere sagt Alt rent ud og forsvaret det strax med Haand eller Hals. Men lad den Fugl flyve! Veed I, Mester Grand er her?“

„Grand? Erkebispen? hvor?“

„I Kjøbmandshafn og med kongeligt Leide. Det var da ogsaa en dum Streg. I har sagtens været paa Raad med.“

„Man fandt det nødvendigt“ — svarede Aage og betvang sin Fortrydelse over Marskens stødende Plumphed — „Raadet var ellers ikke mit, som I var saa høflig at smigre mig med. Rigsraadet og Kongen selv fandt det klogt. Cardinalen fordrede det og tilbød Mægling. Vil Erkebispen falde til Føie og gjengalde Bandet, maa han jo kunne møde her med personlig Sikkerhed.“

„Kjender I endnu ikke den Karl bedre?“ — svarede Marsken — „før han falder til Føie, lader han Jord og Himmel forgaae. Kongen giver ham i det Stykke vel ikke stort efter, men vilde han Erkebispen til Livs, skulde han Pokker ikke givet ham Leide og ladet ham sætte Fod meer paa dansk Grund, om saa det hele Rigsraad fik Bugvrid af Angest. Nu sidder Grand og den fordømte Rødhat som to Paver der paa Axelhus, og Ingen tør krumme et Haar paa dem. Der kan de begynde Spillet forfra og oprøre os Landet i en Haandevending. Cardinalen har jo alt stadfæstet den fordømte Veile Kirkelov, og den Roeskilde Bisp lader nu alle sine Kirker lukke. Bryde løs vil og maa det snart, og saa kommer det an paa hvor Vind og Strøm fører hen i det uregjerlige Janhagelhav.“

„Min Gud, er det muligt!“ — udbrød Aage forbauset — „har I visse Efterretninger? Marsk! veed Kongen det?“

„Jeg har bragt ham et Par smukke Brevpulvere paa fastende Hjerte. At han har faaet dem tillivs, kan I nu høre paa hans Sporer og Støvlehæle. I har jo bragt ham Brevskaber fra Sverrig, Drost! det var vel kun Elskovssnak og artige Viser fra hans Fæstemø. Var der noget fornuftigt Nyt?“

„Kun lidet glædeligt“ — svarede Aagé og saae urolig til Kongens Dør — „hvad Prindsessen har meldt, veed jeg ikke; men den brave Mester Petrus kan Intet udrette hos Rigsraadet angaaende Kongens Bryllup.“

„Død og Skamfærd!“ — sagde Marsken og gned sine Hænder — „saa bliver han ikke god at faae i Tale idag. Det er Knuder, som al jer Statskløgt skal have ondt ved at løse, min

---

Janhagel, Pøbel.

kloge Hr. Drost! men kjender jeg Kongen, giver han al jer fine Klogskab Døden og Djævelen og holder sig til mig og sit gode Sværd."

„Sværdet kan vi bruge mod Oprørerne, Marsk! men hverken mod Bisp eller Pave og ligesaa lidt mod Kongens tilkommende Svoger" — svarede Aage — „her maa Sindighed til og fremfor Alt Guds Bistand."

Nu foer Døren op til Kongens Lønkammer. Kongen selv saae ud i Forsalen og vinkede; hans Ansigt var i en lidenskabelig Spænding, og saavel Marsken som Drosten traadte med betænkelige Miner ind til ham.

En Time efter brød Marsk Olufsen op med de vordingborgske Ryttere, for at drage til Jylland, og Drost Aage red med tolv Riddere og deres Væbnere, som Afsending til det svenske Hof, med et Brevskab, som satte ham i en hemmelig Uro for Kongen og Landet.

---

landt de tolv Riddere, der skulde ledsage Drost Aage til Sverrig, var Hr. Palles Svoger, den raske Ridder Helmer Blaa, der havde gjort sig berømt ved at tilkæmpe sig sin Fæstemø og nedlægge hendes og Hr. Palles sex Brødre, da de alle paa eengang overfaldt ham. Det var en rank ung Mand med spillende brune Øine og særdeles let i sine Bevægelser. Han var en Fynbo af Fødsel og Herre til Kogsbølle smukke Borg og Gods ved store Bælt, tæt ved Nyborg (det nuværende Holkenhavn). Han var en god Ven af Drosten og var Kongen med Liv og Sjæl hengiven.

„Saa fri rider han i Sadlen!"

sang Almuen gjerne, hvergang de saae Helmer Blaa tumle sin smukke arabiske Hingst, der fløi hastig med ham, som Vinden, og var en kongelig Hædersgave til ham paa hans Bryllupsdag forrige Sommer.

Drost Aage red en Stund taus og stille ved denne tappre Ridders Side henad Veien til Kjøge, hvorfra han vilde lade sig sætte over til Skanør paa den skaanske Kyst.

„Grev Henrik følger vel Kongen?" — afbrød endelig Ridder

Helmer Tausheden — „vil man gjeste Bisperederne i denne Tid, skeer det vel i Staal og Plade?“

„Grev Henrik viger ei fra hans Side“ — svarede Aage — „det har han lovet mig med Mund og Haand. Jeg drager nu nødig herfra: Grands Hevngjerrighed og de Fredløses Dumdristighed kjender ingen Grændser.“

„Den fordømte Kagge! han gjorde det nok ogsaa af med min tykke sølle Svoger“ — sagde Helmer — „det Stykke Kjød af en Svoger gav jeg vel ikke Stort for; men hans lumpne Død havde jeg dog lovet St. Jørgen at hevne, mest for min kjære Hustrues Skyld: hun havde nu kun den eneste Broder, siden jeg kom for Skade med alle de andre; dog det var aabenbart og i ærligt Selvforsvar; hun har heller aldrig holdt mindre af mig for den Sag; men at fegte i Smug og med giftige Vaaben — fy, for den Lede! det var en fordømt velsk Streg; det var aldrig før Sæd her i Norden. Er I ogsaa vis paa, den lumpne Snigmorder tilgavns er død og begraven, Hr. Drost! Folk mumler Allehaande. Den, der ingen Skam har i Livet, døer heller ikke af Skam, skulde jeg mene; man har før seet en snu Ræv løbe fra Saxen og lade Halen i Stikken.“

Aage studsede. „Jeg saae ham ikke efter hans Død“ — svarede han — „dog hans Endeligt er jo indberettet af Stads-

---

Velsk, sydlandsk.

fogden og Ordenscommendatoren; der kan vel aldrig være Tvivl om Sandheden?“

„Helligaands-Ordenens Commendator maa sagtens være en hellig Guds Mand“ — svarede Helmer med et ironisk Smil — „ham bør man vel ikke tiltroe Svig og Landsforræderi, om han end skulde være en god Ven af Mester Grand og kunde ønske at redde et æreløst Liv af saa høi og hellig Slægt. — Jeg hørte først den vantro Snak, da Liget var kastet i Rakkerkulen og fortæret af ulæsket Kalk; det var jo meget forsigtigt og godt for Sundheden; man vilde sige, det havde været et Lig fra Helligaands-Hospitalet med Skæg og Øienbryn af gode danske Svinebørster.“

„Var det muligt!“ — udbrød Aage — „skulde han leve og være i Frihed? hm, saa bliver han os nu en giftigere Fjende, end alle de Fredløse tilhobe. Den Æreløse kan vove Alt — han har fast Intet meer at tabe.“

„Det faaer nu være som det vil!“ — svarede Helmer. — „Er Aage Kagge over Mulde, saa er min Arm og mit gode Sværd det, Gud skee Lov, ogsaa, og hvor jeg træffer ham, er han min Mand.“

„Er den Usling i Live og falder i vor Haand, kan vi kun binde hans Hænder og vaske vore egne i Lud“ — svarede Aage.

Man fortsatte nu atter Reisen en Stund taus og alvorligt. Hvergang Aage tænkte paa de ulykkelige Marsk Stigs Døttre i Jomfrutaarnet, fløi der et Suk fra hans Hjerte, og hvergang han fornam Kongens vigtige Brevskab paa sit Bryst, syntes han at føle Vægten der af Kongens og Rigets tilkommende Skjæbne.

„Vi fik kun kort Besked“ — tog Helmer Blaa atter Ordet og syntes at kede sig over den lange Taushed og Drostens Fordybelse i sine egne Tanker. — „Resten skulde vi faae at vide af Jer, Drost! men I lader til at have glemt Mund og Mæle paa Vordingborg.“

„I veed jo det Vigtigste“ — svarede Aage — „det gjælder Kong Eriks høieste Lykke her i Verden. Med Slægtskabsdispensationen kan I nok vide det har store Vanskeligheder, som vore Sager staae med Erkebisp og Pave; kan vi ikke formaae Kong Birger og hans Rigsraad til at tilstede Brylluppet inden St. Hans Dag, og det baade trods Pave og Cleresie — saa — a Meer skal der ikke siges høit“ — tilføiede han med dæmpet Stemme — „saa frygter jeg, det seer galt ud, Ridder Helmer!“

ANDEN DEL

„Dog vel ikke værre, end det saae ud for mig, da man gjorde mig Knuder med mit Bryllup?“ — svarede Helmer — „hvorledes slige Knuder nemmest kan løses, veed vor kjække Konge vel saa godt som jeg.“ Dermed slog han freidig paa sit klingende Sværd.

„Det gik an med eders Svogre, raske Helmer!“ — sagde Aage — „der gjaldt det kun om en halv Tylt af vore sletteste Riddere; her gjælder det Land og Rige. Kongen er hastig i Sindet, veed I: han er kun alt for rede til at følge eders raske Beilermaade; men skal han vinde sin Brud med Orlog, vil her til Sommer blive et Blodbryllup til liden Glæde for Danmark, som for Sverrig.“

„Deri kan I maaske dog have nogen Ret, Drost!“ — svarede Helmer — „der er et Slags Forskjel paa mine og Kongens Svogre; dog gjælder det nu Æren og vor Konges Elskovslykke, saa vil vist ingen dansk Ridder betænke sig paa at være hans Brudefører med Sværd og Landse, hvor skrapt det saa kan gaae til. Det maae vi lade Svensken: han slaaes som en brav Karl; det svenske Ridderskab giver os Intet efter i Manddom; men naar vi synge:

For Erik Kongen hin unge!

kryber Hjertet ingen dansk Mand under Bælte, om Svensken saa var ti Gange saa stærk og havde ti Thorkild Knutsener i Raadet og i Leiren.“

„Lad os ikke tale for høit om disse Ting!“ — sagde Aage med dæmpet Røst og lod de andre Riddere komme forbi, medens han selv og Helmer red langsommere. — „En ærlig og hæderlig Krig er vel altid at foretrække for en hyklet og skammelig Fred“ — vedblev han — „dog Gud og St. Jørgen forbyde, det skulde komme til Fredsbrud nu, da jo netop Kjærlighed og god Villie synes i Sandhed at ville gjøre os og vort gjæve Nabofolk til Venner! Kunde disse ulyksalige Betænkeligheder kun hæves, vilde jeg prise baade Danmarks og Sverrigs Lykke: sidder der først en ædel svensk Kongedatter paa Danmarks Dronningthrone og en dansk paa den svenske, saa maae vi dog engang kunne haabe at see den sidste Gnist af hint gamle Folkehad og Frændefjendskab udslukt. Vi maae sige hvad vi vil i vor Stormod og Pukken paa dansk Høihed i Knud den Stores og Valdemarernes Dage — vi Skandinaver vare dog Brødre fra først af: vi har deelt Ære og Berømmelse med hverandre over al Verden blandt Longobarder og Gother

og Normanner, og vi maae holde sammen igjen, naar der skal blive noget Stort af Magterne her i Norden.“

„Det kan maaske saa være“ — svarede Ridder Helmer — „jeg er nærved at være af jer Mening, helst siden det nu er blevet til lidt Meer, end blot Statskonst og kold Beregning med disse kongelige Børnetrolovelser. Fra først af var det dog kun en konstig Plan af den kloge Dronning Agnes og Drost Hessel; Sligt kommer der sjelden nogen ret Sandhed og Oprigtighed i. Sært nok, det er gaaet, som det gik! for det veed da nu hver Mand baade her og i Sverrigs Land, at vor unge Konge fast er meer forelsket, end en Ridder Tristan eller Florez i de nye Ridderbøger, og den skjønne Prindsesse Ingeborg — hende kalder man jo allerede her vor anden Dagmar, skjøndt vi kun har hørt, hun er ret from og mild og skal have smukke blaae Øine og deiligt gult Haar ligesom Dagmar. Det skal nu more mig at see hende“ — vedblev han — „ingen svensk eller dansk Ridder kan holde Maade med hendes Berømmelse, og man er jo nær ved at rose hende til vore egne skjønne Damers Forringelse. Det kan jeg kun ikke finde mig i.“

„Jeg saae hende paa Helsingborg ved Grev Gerhards og Dronning Agnes's Bryllup“ — sagde Aage, og hans tungsindige Øine tindrede — „dengang var hun endnu næsten et Barn; men siden har hun altid forekommet mig som en af Guds hellige Engle, der skal bringe Fred og Kjærlighed over disse Riger og Lande. Der er kun et Kvindebillede i Verden, som jeg kunde ligne med hende eller vel endog sætte over hende i skjøn og ædel Skikkelse“ — tilføiede han bevæget, men holdt pludselig inde og rømmede sig noget forlegen.

„Nu, kom kun frem dermed, Drost Aage! jeg er ikke nidkjær“ — sagde Ridder Helmer med en glad og stolt Mine — „I mener sagtens min unge smukke Hustru. Nu, ja! det er en ærlig Sag at finde en ung Kone smuk i Tugt og Ære! hun er noget nær den fagreste Kvindeskikkelse hertillands; det siger Enhver, der saae hende, baade her og i Fyen; og jeg har Intet derimod: jeg veed jo dog, hun har mig kjærest af Alle, hvorvel jeg kom slemt til Skade, som I veed, baade med Morbroderen og de balstyrige Brødre. Nu, sidder hun paa Kogsbølle og længes efter mig; men vil Gud og St. Jørgen, skal hun høre Tidender om mig, dersom her bliver Noget at gjøre for Alvor.“

Drost Aage var bleven rød i de ellers blege Kinder. „Dengang gjettede I dog feil Ridder Helmer!“ — sagde han med

et Smil — „den Dame, jeg tænkte paa, var en anden, eders skjønne unge Viv ufortalt. Men vil vi naae Kjøge inden Midnat, maae vi ride til“ — afbrød han nu hastig — „i ordenlig Trav og i Længden mener jeg vel, min danske Hingst kan hamle op med jer arabiske Mynde.“ Dermed sporede han sin Hest, og Ridder Helmer Blaa skyndte sig at redde sin kjære Arabers Ære, medens han rystede paa Hovedet over Drostens Mangel paa Skjønsomhed, hvad ægte Kvindeskjønhed angik.

SJETTE KAPITEL.

Da man naaede Kjøge var det tre Timer efter Ave og over borgerlig Sengetid. I denne Stad var endnu hverken Franciskanernes eller Carmeliternes store Klostre oprettede, som siden bleve saa bekjendte; her maatte de Reisende derfor nøies med et af de simple verdslige Herberger fra Kong Erik Glippings Tid, som ofte for Spot kaldtes Hundehuller, Ørtugskroer eller Glippingskipper, og Ingen fristedes her til at overtræde Forbudet mod Klostergjesteri. I de to sidste Aar blev Byen ofte besøgt af de hanseatiske Kjøbmænd, siden Kong Erik havde udvidet deres Handelsprivilegier; og naar disse driftige Handelsmænd droge fra eller til de store Markeder i Skanør og Falsterbo eller til Sildefangsten paa de skaanske Kyster, løb de ofte med deres Handelsskuder ind i Kjøge Bugt for at vente paa gunstig Vind og afsætte deres Varer til de Kjøge Borgere. Bugten laae nu fuld af hanseatiske Kjøbmandskogger, og de mange Lygter fra Skibene lysnede smukt ved Stranden. Drost Aage med sit Følge havde Ondt ved at faae Plads i den saakaldte tydske Ølkro ved Havnen. Blandt Gjesterne i den store almindelige Skjenkestue, hvor man gjerne sildig ud paa Natten forlystede sig med Drik og Brætspil, var der ved Drostens og hans Ridderes Ankomst megen Støi og høirøstet Tale, som dog pludselig sagtnedes, da de prægtigklædte Riddere indtraadte, i hvem man strax kjendte Kongens Mænd og Drabanter. Øverst ved det lange fastpælede Egebord sad en svær Mand med zobel-

---

Ave, Bønnen ved Solens Nedgang. (I.)

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

bræmmet Hue og Knækjortel; det var den for sin Rigdom og Stolthed bekjendte Berner Kopmand fra Rostok, som havde undsagt Kongen paa Sjøborg. Han bredte sig fornem i Sædet og havde lagt det ene Ben op paa Bordet for sin Magelighed. Hans store Ansigt blussede af Vinen; han holdt et Sølvbæger i Haanden og havde en stor Vinkande for sig. Ved hans Side sad hans gode Ven og Handelsfælle, Henrik Gullandsfar fra Visby, med en stor Pengepung i Haanden, hvoraf han kastede nogle Mynter i Vertens Hue; imellem dem stod et Brætspil, hvorpaa Brikkerne flød i Øl og Vin og som Berner Kopmand sparkede tilside, for ret at faae Plads til sin svære Fod. De sade her omringede af en Mængde hanseatiske Kjøbmænd, Skippere og Baadsmænd, der alle, som de selv, vare bevæbnede med brede Slagsværd og drak lystig paa deres Velgaaende. Da Drosten og hans Riddere traadte ind, bleve disse to Herrer i deres magelige Stilling uden at besvare Riddernes Hilsen, og der opstod en utilfreds Mumlen blandt Gjesterne.

I den mindre oplyste Deel af Krostuen sade to Mænd med Helligaands-Ordenens Kors paa deres sorte Reisekapper. Den Ene trak sin Hætte ned over Panden; han reiste sig strax, og snart var han med sin geistlige Collega forsvunden i den store Vrimmel af Gjester, som strømmede ud og ind. Ridder Helmer Blaa havde lagt Mærke til denne Helligaands-Broders Adfærd; han nærmede sig hastig til Aage for at hviske ham et Ord i

Øret; men Drosten, som strax havde kjendt de to overmodige hanseatiske Kjøbmænd, havde sin hele Opmærksomhed henvendt paa deres Adfærd og syntes i Beraad med sig selv om hvorvidt det her var klogt eller nødvendigt at indlade sig med dem eller tillægge hin magtesløse Undsigelse nogen Betydning.

„Kort og godt, mine gode Venner!“ — tog nu den svære Rostokker-Kjøbmand Ordet med lallende Tunge, idet han slog til Lyd med sin Støvlehæl i Bordet og syntes at harme sig over Standsningen i deres Underholdning — „den lauenborgske Ridder maatte sprælde i vor nye Galge, trods Skriget om hans Byrd og høie Race, og den høibaarne Hertug Albert af Sachsen havde nær sprunget i Flint. Derfor er det, han nu selv beskytter og opmuntrer disse velbaarne Stratenrøvere; men vi lade os nu ikke længer uhevnet plyndre eller knipse paa Næsen af Riddere og Fyrster; vi skal vel engang lære alle disse stormægtige Herrer hvor Hunden ligger begravet, den røde velsignede Hund, der regjerer Verden — og hvad den rige samdrægtige Hanse formaaer. Vi Smaafolk har nu dog ogsaa lært lidt Krigskonst og Statskonst, og Den, der træder os paa Ligtornene, skal tage sig iagt for lybsk Ret og de Rostokker Steiler. Friheden leve i Handel og Vandel! til Helvede med alle Tyranner og Aristokrater!“ Dermed sparkede den svære Berner Kopmand den tomme Vinkande ned af Bordet, idet han satte Foden paa Gulvet og reiste sig ravende med Bægeret for Munden. De fremmede Skippere jublede og drak. Henrik Gullandsfar rystede paa Hovedet og trak sin berusede Collega i Ærmet med et hemmeligt Sideblik til Drosten og Kongens Drabanter.

„Jeg giver dem Døden og Djævelen! jeg kan betale dem med Hud og Haar med samt deres Forfædre“ — brummede den borgerstolte Rostokkermagnat, men lod sig dog lede ud af Krostuen af den ædrue og besindigere Gullænder. De andre Kjøbmænd og Skippere gik nu ogsaa syngende eller fløitende bort den Ene efter den Anden. Aage havde strax mærket, at de stolte Hanseaters Adfærd gik ud paa Trods og Drilleri; men han havde selv, som Drost, for to Aar siden med Kongens Raad beseglet de store Friheder, der vare indrømmede disse Gjester, og Loven forbød strengelig enhver voldsom eller vilkaarlig Fremfærd mod de Fremmede, saalænge de ikke selv tillode sig nogen Voldsomhed. Aage taug med et ringeagtende Smil og gav de opbragte Riddersmænd et Vink til at forholde sig rolige. Men

---

Magnat, mægtig Mand.

Ridder Helmers Blod kogte: han havde staaet som paa Gløder, siden han havde seet hin Helligaands-Broder; idet nu de hanseatiske Skibsfolk forlode Herberget, troede han atter gjennem den aabne Dør at faae Øie paa hin Skikkelse i den støiende Vrimmel, der ilede til Skibene! han hviskede hastig Drosten et Ord i Øret og sprang ud af Skjenkestuen. Aage saae betænkelig efter ham; han gav hemmelig et Par af de besindigste Riddere Vink til at følge ham og opfordrede de andre til at blive. Man satte sig til det næsten ledige Bord. Den travle Ølkrovert skyndte sig nu at dække op for dem og tage de tomme Vinkander og Ølkrus bort. Den med Møie undertrykte Harme havde gjort Ridderne tause, og deres Stemning yttrede sig kun ved enkelte Spotord over de saakaldte Kræmmerhelte. Man mærkede vel, at den stolte Berner Kopmands Forbittrelse paa Ridderstanden, som den fremblomstrende Borgerstands Foragter og Fjende, ikke var aldeles uden Grund. Ridderborgene i Danmark vare vel ikke Røverborge, som i Tydskland; den fremmede Handelsmand nød her endog den største Tryghed og havde selv større Friheder, end Landets egne Borgere; men Ridderne spottede gjerne haanlig over de bevæbnede Kræmmeres ubehøvlede Krigervæsen; selv med alt Drost Aages Maadehold og uagtet Alt, hvad han med Rigsraadet og Kongen selv virkede for Handelens Sikkerhed og de borgerlige Næringsveies Udvidelse, kunde han dog ikke aldeles fornegte sin Stands aristokratiske Ringeagt for denne Klasse Mennesker, hvis tiltagende Rigdom ofte var forbunden med en Raahed og et misundeligt Overmod, der saavel fremkaldte som nærede det gjensidige Misforhold.

Aages og Riddernes Opmærksomhed blev imidlertid snart henvendt paa tvende besynderlige Gjester, der endnu sade hos dem ved Bordet; den Ene var en ung veldannet Mand med et særdeles livligt Ansigt; han bar en mørkerød verdslig og temmelig luslidt Kappe; men hans sorte Tonsurkallot og en Kannikhat, der laae ved hans Side paa Bordet, syntes at betegne ham som en geistlig Herre. Han talte snart Latin, snart Islandsk og snart Dansk med sin Sidemand, som han kaldte Mester og viste særdeles Ærbødighed. Naar den unge Klerk talte Dansk, gav han tidt Ordene en urigtig Betoning. Undertiden blev han begeistret og anførte Vers saavel af de gamle Classiker som af de oldnordiske Sange. Hans Sidemand var en lille vanskabt Mand med en stor Pukkel paa Ryggen, et fint spidst Ansigt og kloge

---

Classiker, græsk eller romersk Forfatter fra Oldtiden.

gjennemtrængende Øine; Hovedet sad ham dybt ned mellem Skuldrene og naaede neppe over Bordet; men hans Arme vare uhyre lange og tynde. Han tog af og til et Par store blyindfattede Glar for Øinene og havde endeel underlige Instrumenter og Daaser foran sig paa Bordet. Han bar en luerød Reisekappe med Pelsværks-Bræmmer over en blaa Lægbroderkjortel, og hans Hoved var smykket med en Skarlagenshue, besat med Guldtræsser og Kvaster. I denne afstikkende Dragt, der endnu mere gjorde hans vanføre Skabning iøinefaldende, saae han næsten ud som en af de fremmede Markskrigere, der paa de store Markeder pleiede at gjøre Konster for Almuen og sælge Reliqvier, Amuletter og Universalmidler mod alle Onder; dog havde denne Herre en langt fornemmere og lærdere Mine. Det var den samme lille rødkappede Mand, som med Ridder Brock og Hr. Papæ havde aflagt det natlige Besøg hos Junker Christopher paa Holbek Slot. Ridder Palle havde i sin Dødsstund beskrevet ham for Drosten, da han i sin Angest havde meddelt ham alle sine Hemmeligheder. Dog Aage havde aldrig seet denne Skikkelse før og erindrede sig ikke hin forvirrede Beskrivelse.

Den lille Mand sad med en Vinkande for sig og syntes med dybsindigt Studium at foretage sig en Undersøgelse med Vinen. „Slet — forfalsket!“ — sagde han nu paa Dansk til Islænderen med fremmed Betoning, idet han rynkede den spidse Næse — „seer I dette Bundfald, Hr. Laurentius! for Konstens og Videnskabens Lys maa Sandheden saaledes altid komme for en Dag, i det Smaa, som i det Store. Heureka!“ *) — vedblev han med et selvtilfreds Smil — „Hvad vilde min store Mester Roger have sagt, naar man havde sat saadan en Kande Vin for ham? Selv uden disse konstige Forskerøine, som jeg tildeels maa takke hans store optiske Opfindelse for — skjøndt jeg med Rette kan tilegne mig Æren for den practiske Anvendelse — selv uden mine underfulde Glarøine havde han maaske opdaget, hvad jeg dog endnu behøver dette hele Apparat til. Gifternes Natur er hel løndomsfuld, Hr. Laurentius!“ — tilføiede han hemmelighedsfuld, dog saa høit, at Enhver kunde høre det. — „Ei blot for Livets og Sundhedens Bevarelse, men meget meer for Videnskabens egen Skyld er et nøie Kjendskab til Tingenes indre Væsen os høist vigtig. Dog her i Norden bekymrer man sig

---

Reliquier, Helgenlevninger. Amuletter, Tryllemidler.
*) ɔ: Jeg har fundet det! (I.)

endnu kun lidet om Sligt: man nedsvælger Alt, som de Umælende, uden Dyrenes kloge Instinct, og uden ved Kløgt og Konst at raade Bod paa vor physiske Naturs Indskrænkning. Al Lærdom gaaer her jo kun ud paa de theologiske Spidsfindigheder og de saakaldte guddommelige Ting, som de dog Intet veed om, de arme Gjække! Vore sædvanlige Lærde tygge endnu Drøv paa Skolastikernes og Mystikernes unyttige Lærdomme og den tørre forslidte Aristoteles. Uvidenheden i alt det Sande og Nyttige gjør Falsknere her helt trygge, og disse overmodige Kjøbmænd kan berige sig paa dette uvidende Folks Bekostning saa meget dem lyster. Der seer I een af deres nye Mynter; jeg har opløst dens Bestanddele: den indeholder mere Tin og Bly, end Sølv; den danske Konges Paaskrift og Billede findes her vel; Størrelsen er nøiagtig som de kongelige Mynters; men af dem gaaer der fire paa en Mark Sølv, og denne er af 6 Gange ringere Gehalt. Hvilken uhyre Vinding kan en eneste Skibsladning af slige Mynter ikke bringe de Karle!"

Drost Aage var bleven opmærksom og fandt i den Fremmedes sidste Paastand en vigtig Bekræftelse paa en Hovedanke mod de Rostokker Kjøbmænd.

Drostens og Riddernes Opmærksomhed lod ikke til at mishage den lille kloge Mand: han syntes vel ikke at give Agt paa dem; men han vedblev nu at tale Dansk med den unge Klerk, og skjøndt det lod som han hviskede, udhvislede han dog hvert Ord med en særdeles skarp og gjennemtrængende Tone. „Intet er smaat i Videnskaben og Naturen" — vedblev han — „det Mindste kan her lede til det Største: i hvert Græsstraa ligger en Verden. Hvor længe vil man dog lukke Øinene for Guddommens store og eneste sande Aabenbaring gjennem Naturens Mirakler og hellige Skrift! Giv Agt, min unge Ven! den Tid vil komme, da den maa styrte sammen, denne hele Colos af Uvidenhed, Barbari og Afsindighed, man har opdynget paa Naturens Grav og knælet for i Aarhundreder. Som det gaaer i de verdslige Ting, saaledes gaaer det i den aandelige Verden. Stillestaaen er Død og Forraadnelse. Vi ere blevne staaende ved det Gamle og Overantvordede; den kraftige Livsgjæring er ophørt: Livet er blevet surt og forraadner. Hvad er det Andet end sandsesløse østerlandske Eventyr og vor Slægts Børnedrømme, som har forskruet Menneskenes Hjerner og fjernet os fra Naturen og den sande Visdoms Kilde næsten i tretten

---

Skolastikere, Middelalderens Filosofer.

ANDEN DEL

Aarhundreder? Hedningerne stode langt høiere: hvad ere vi mod Grækerne og Ægypterne i Vidskab og Konst? og de vare dog ogsaa vildfarne: de havde ogsaa deres Afguder, deres Indbildninger og Drømmerier om et Tartarus og Elysium og al den Afsindighed, man endnu tilbeder under Navnet Poesie“ — —

„Holdt, min vise Mester!“ — afbrød den unge Islænder ham ivrig — „nu forgriber I Eder paa min Helligdom. Lad Verden omskifte sin Skikkelse saa ofte den vil! lad Tiden fortære sine egne Børn, som i den gamle Mythe! men hvad der var skjønt i enhver Tid, skal ingen rokke. Det maa komme igjen i nye Skikkelser; den evig friske Poesie skal redde og bevare Alt, hvad der var Liv og Skjønhed i, saavel i vore Tider som i alle de forgangne. Billedet og Eftermælet skal ingen kold opløsende Kløgt udslette:

Fæ døer —
Vise døe —
Tiden selv døer med —
Eet jeg veed,
Som aldrig døer —
Dom over hver en Død.“

Tartarus, de ondes, Elysium, de godes Opholdssted i den græske Gudelære.

„Ja vel!“ — svarede den lille Viismand med et haanligt Smil — „Dommen skal ikke døe: den dømmende Konst er den eneste udødelige; alle Tiders Poesie skal opløses og forsvinde, saasnart Verden forstaaer sig selv og sine Tanker. Naar Kjærnen er funden, kan vi bortkaste Skallen eller give Børn den at lege med. Det var dog et sandt Ord af hin gamle Hedningskjald: Dommen over den Døde døer ikke; men naar vor Tidsalder er død og dømmes af de følgende, skal Børn udlee deres Fædres Bedrifter, og hvad man nu tilbeder skal være Efterslægten en Forargelse. Dog Sligt hører man ikke gjerne, Hr. Laurentius! Sandhedens Kjærne er besk; den smager ikke de Smaa og de Umyndige; og Den, der fører den til Torvs, kan let blive stenet af Løgnens Venner og den blinde Fordoms Tjenere. Hvad min store Mester Roger har maattet udstaae, er al Verden bekjendt; fandt han ikke selv de Vises Sten, har han dog vist os hvor den skal søges, og hvad der blev skjult for hans skarpe Øie, er derfor ikke skjult for hans Efterfølgere.“ Dermed reiste den lille Mand sig med en stolt og vigtig Mine. Han bortfjernede sig med en flygtig Hilsen til Drost Aage og Ridderne, i hvis Miner han veltilfreds bemærkede den Forbauselse, især hans sidste hemmelighedsfulde Yttring om de Vises Sten syntes at have opvakt.

Den unge Klerk i den mørkerøde Kappe var bleven tilbage og henvendte sig nu til Drost Aage, hvis Stilling og Navn var ham bekjendt; han nævnede sig for Drosten som en islandsk Theologus, Jurist og Poet, der af brændende Iver for Kundskab havde forladt sin magelige Stilling, som Præst ved hellig Olafs Kirke og Poenitentiarius hos Erkebispen i Nidaros, for at besøge fremmede Universiteter. I Paris havde han nylig gjort Bekjendtskab med den lærde Flamlænder, Magister Thrand Fisilier eller Fyrværker, en Discipel, som han paastod, af den naturkyndige Franciskaner Roger Baco; der for sine vidunderlige Kundskaber og frie dristige Meninger var bleven saa skammelig forfulgt af sine geistlige Ordensbrødre og efter mange Aars Fængsel for to Aar siden var død i England. Den unge islandske Klerk agtede nu, med sin lærde Reisefælles Understøttelse, at besøge det danske Hof, hvor han selv haabede at finde et gunstigt Øre hos Kongen for sine egne og de gamle nordiske Sange, medens hans Reisefælle vilde forevise Kongen sine vid-

---

De Vises Sten, et Stof, som antoges at kunne forvandle andre Stoffer til Guld. Poenitentiarius, en geistlig Værdighed.

underlige Konster og nogle høist vigtige Opdagelser i Naturvidenskaberne, der kunde være af uberegnelig Virkning baade i Krig og Fred. Rygtet om den unge Kong Eriks særdeles Agtelse for Videnskaberne og om den Frimodighed, hvormed han vovede at modsætte sig det romerske Hof og Hierarkiets Anmasselser, havde især bevæget den lærde Mester Thrand til at søge Fristed og Beskyttelse i Danmark.

„I vil udentvivl begge være Kongen velkomne“ — svarede Aage og betragtede ham nøie — „han ynder og beskytter alle skjønne og nyttige Videnskaber. Eders Reisefælle hører ikke til de almindelige Tusindkonstnere, saavidt jeg mærker: kan han bevise hvad han paastaaer om de falske Mynter, her bringes ind i Landet, kan hans Lærdom være os særdeles vigtig. Men siden I er en Theologus og boglærd Mand, Hr. Laurents, vil jeg dog spørge Eder om een Ting“ — vedblev Aage — „fører eders Reisefælle ingen forvirrende Lærdom om de hellige og guddommelige Ting? hans Yttringer forekom mig noget besynderlige, hvorvel jeg, som Lægmand, ikke forstaaer mig paa Sligt. I veed dog vel, at de saakaldte Leccarbrødre, der kun vil troe paa Vorherre, men hverken paa Guds Søn og hans hellige Moder eller paa den Helligaand og en almindelig christelig Kirke, ligesaalidt taales hertillands som af nogen retsindig Konge i Christenheden. I maa ingenlunde troe, at vor Konges ulykkelige Misforhold til den lundiske Erkebisp og det pavelige Hof har gjort nogen Forandring i hans Tænkemaade, hvad hans egen og Folkets Saligheds-Sag angaaer.“

„For Leccariernes Vildfarelser troer jeg mig selv fri“ — svarede den unge Islænder noget forlegen. — „Min Reisefælles Theologie, maa jeg tilstaae, jeg ikke stort har bekymret mig om, aldenstund han er en verdslig Viis og ingen ret Theologus. For den ædle Skjaldekonst har han heller ingen Opfatningsevne; jeg beundrer ham alene for hans sjeldne Kundskaber i Naturens Hemmeligheder.“

„Er han vildfarende i det ene Fornødne, og er saavel den høieste guddommelige Sandhed, som hvad der er skjønt og ædelt ham en Daarlighed“ — bemærkede Aage — „har jeg kun liden Tillid til hans Kundskab i de mindre vigtige Ting, og jeg giver ikke Meget for al hans øvrige Viisdom.“

„Saaledes dømte jeg ogsaa engang om de Videnskaber og Konster, der kun lære os de jordiske Ting“ — svarede Islæn-

---

Hierarkiet, Præsteskabet.

deren — „men ved de fremmede Universiteter er der gaaet et andet Lys op for mig. Jeg er vel langt fra, med min lærde Reisefælle, at kalde Guddomsaabenbaringen i Naturen den eneste sande, hvorved han nu ogsaa her, som I rigtig har bemærket, i ubetænksom Iver har røbet en høist vildfarende og afvigende Mening; men selv Hedningernes Viisdom i de verdslige Ting er ingenlunde at foragte, og jeg har Intet seet i Verden, der mere har bestyrket min Tro paa den treenige Guds Almagt og Viisdom, end de forunderlige Virkninger af Naturens Kræfter, denne besynderlige Mand har gjort mig bekjendt med.“

„Hvad har han da viist Eder af saa stor Vigtighed? ærværdige Hr. Laurents!“ — spurgte Aage.

„Jeg har seet Virkninger af hans Konst, som jeg med den uvidende Almue og mine fordomsfulde Colleger vilde have anseet for Trolddom og Djævelens Værk“ — svarede Islænderen med Iver — „hvis han ikke havde forklaret mig det af Naturens Kræfter og af den store miskjendte Roger Bacos Skrift: *Opus majus*, hvoraf han fører en sjælden og ubetalelig Afskrift med sig. Jeg vil ei tale om hans Kundskab til Dyrs, Planters og Metallers indre Væsen og Bestanddele; hvad der mest har fængslet mig, er Alt, hvad der henpeger paa den menneskelige Aands Herredømme over Tid og Forgængelighed, over Liv og Død, over Universet og alle villieløse Kræfter i Naturen. Han paastaaer, ved sin Konst alene, uden al overnaturlig Bistand, at kunne bevare Ungdomslivet og forebygge Alderdommens Svagheder; han kjender Himmelens Løb og de astraliske*) Indflydelser paa Menneskelivet; han har en Mængde konstige Glar, hvormed han fast kan see det Usynlige; men hans største og vidunderligste Konst er Tilberedelsen af en uudslukkelig Ild, hvormed han efterligner den himmelske Torden og Lynild; han har vist mig en Prøve derpaa, som har forfærdet mig. Med en eneste Haandfuld af hin konstige Ildmaterie maa han kunne frembringe et saa uhyre Knald, at de stærkeste Mure vil revne derved, og et saadant Udbrud af fortærende Ild, at Den, der ret forstod at lede dens Kraft, dermed maatte kunne knuse en hel Krigshær og ødelægge Borge og Stæder.“

Alle Ridderne stirrede forbausede paa Islænderen, og nogle korsede sig. „Det er umuligt. — Det kan intet Menneske. — Det kan ikke gaae naturligt til. — Det maa være Trolddom og Djævelsværk!“ — sagde den Ene i Munden paa den Anden.

---

*) Stjernernes. (I.)

ANDEN DEL

Drost Aage taug og betragtede Islænderen med skarpe og alvorlige Blik. „Jeg anseer Eder hverken for nogen uklog Mand eller for at fare med Usandhed, værdige Hr. Laurents!“ — tog han endelig Ordet — „hvorvel det, I beretter os om eders lærde Reisefælle, grændser til det Utrolige; men er I ikke selv bleven skuffet? I har kun kjendt denne Mirakelmand i kort Tid, siger I selv; af Beundring over hans Konster og sjeldne Kundskab til Naturens Hemmeligheder, har I kun lidet bekymret Eder om hans Sind og Tænkemaade, og det mener jeg dog er det Vigtigste ved ethvert Menneske, hvad enten han er lærd eller læg; dersom han ikke er en Gjøgler eller Storpraler, frygter jeg, han er noget Værre. Han vilde nok gjerne indbilde os Lægmænd, at han havde fundet de Vises Sten. De, der tale høit om Sligt, ere gjerne Sværmere eller Bedragere.“

„Hvad der gaaer over vor Forstand, Herre Drost!“ — svarede Islænderen — „er man kun altfor tilbøielig til at miskjende, som Daarskab eller slette Menneskers Paafund; dog deri er vor egen Selvklogskab og Forfængelighed Skyld. Hvad de viseste Mænd i Verden saa længe have grundet paa, kan visselig ikke være Tant og Indbildning, og jeg tvivler ingenlunde paa, at de Vises Sten vil og maa findes engang — om den ikke allerede er funden. Maaske sees vi paa Skanør Marked, Hr. Drost!“ — tilføiede han og reiste sig for at gaae. — „Min lærde Ven og Reisefælle besøger ikke blot Fyrster og store Herrer; den uvidende Almues Oplysning er ham endnu vigtigere. Jeg følger ham, som Amanuensis, tildeels af en øiebliklig Trang, som jeg ikke vil blues over, og i denne verdslige Kjortel, for ikke at forarge mine fordomsfulde Colleger; dog jeg lærer selv Meget derved, og, som sagt, ad denne verdslige Omvei tænker jeg at vende kundskabsrigere tilbage til Hellig Olafs Tjeneste og til min høiærværdige Ven og Beskytter i Nidaros, som vel snart kan behøve Bistand i Sagen mod sine oprørske Kanniker“ — —

Nu afbrødes Samtalen med den islandske Klerk, idet Ridder Helmer Blaa styrtede fast aandeløs ind i Krostuen. „Det var Kagge, Drost! der er ingen Tvivl om“ — udbrød Helmer — „men, fordømt! han er alt ombord paa den Rostokker Skude.“

„Hvem? den døde Kagge? drømmer I? Helmer! var det ham, I mente før?“

„Ham, ingen Anden, den æreløse Kongemorder — saasandt jeg har Øine og Øren! Han har baade faaet Skæg og Øienbryn

---

Amanuensis, Medhjælper.

afraget; men jeg kjendte hans Ræveansigt og skrallende Røst. Den dumme Rostokker nævnede selv hans Navn i sin Beruselse, af Trods og Overmod. De forhaanede mig og os Alle paa den gamle plumpe Maade, jeg ikke vil nævne, og stødte fra Land med den Fredløse for mine Øine."

„Vi maae træffe dem ved Skanør imorgen" — svarede Aage — „Er Forbryderen paa Rostokker-Skuden, har han nu Fred og Livsfrist under Hanseflaget og lybsk Ret; men hvor han sætter Fod paa dansk Grund, skal han være Dødsens. Det Slags Giftvarer har ingen Hanseater Privilegium paa at udlosse." Dermed slog man sig til Ro. Den islandske Klerk var gaaet, og man saae nu Intet meer til ham eller den lærde Thrand Fisilier. Hvad man havde hørt om denne Mirakelmand var endnu dog langt ud paa Natten Gjenstand for Riddernes Samtaler ved Drikkebordet.

Drost Aage taug og gik til Ro; men han søgte forgjeves at sove. Han var uvis om han ikke strax burde have fængslet de to overmodige Hanseater, paa Grund af hin Undsigelse paa Sjøborg: her vare de ikke længer Gesandter og uantastelige Personer; havde de bragt falsk Mynt i Omløb og aabenbart beskyttet en Fredløs paa dansk Grund, kunde de med fuld Ret drages til Ansvar. At den æreløse Kagge var ilive, foruroligede ham ogsaa; men hvad der næsten endnu meer jog Søvnen fra Drostens Øine, var Forestillingen om den hemmelighedsfulde Mester Thrand og hans vidunderlige Konster. At et Menneske kunde besidde en saadan Magt over Naturen, at han kunde efterligne Himmelens Torden og Lynild med alle dens frygtelige Virkninger, var ham et forbausende Vidunder; men hvad den begeistrede Hr. Laurents havde yttret om sin Mesters endnu dybere Indsigter, om Ungdomslivets Bevarelse ved en hemmelig Konst og om de Vises Sten, som Noget, der virkelig kunde være til i Naturen, havde især sat den alvorlige og noget sværmeriske Drost Aage i en besynderlig anelsesfuld Stemning. Den lille vanskabte Konstners Ansigt og hele Markskriger-Adfærd havde vakt stor Tvivl om hans Ærlighed, og hvad Aage havde forstaaet af hans Yttringer syntes ham ligesaa sælsomt og forvirret, som uoverensstemmende med hans fromme Børnelærdom om den høieste og evige Sandhed, saaledes som hans Skriftefader Mester Petrus de Dacia, trods hin ulykkelige Bandsættelse, havde bestyrket ham deri og bragt ham til Fred og Klarhed med sig selv og Kirken. Men den islandske Klerks livlige Begeistring for Mester Thrand og hans verdslige Viisdom havde

dog ikke været uden Virkning, og Aage maatte tilstaae, der laae en Skarpsindighed og Klogskab i hin lille Tusindkonstners Øine, som han ikke havde seet Mage til hos nogen af de fromme lærde Mænd, han kjendte. Laurentius's aabne og redelige Ansigt vidnede ogsaa for Sandheden i hans Vidnesbyrd om hvad han havde seet og beundret hos den berømte Roger Bacos Discipel, og jo længer Aage tænkte paa hvad han havde hørt, jo flere Tvivl og nye besynderlige Tanker opstod der hos ham. Mester Thrands Ringeagt for hele sin Tidsalder og hans tillidsfulde Yttringer om den eneste sande Naturens Aabenbaring, som han fremfor Alle var indviet i, havde i Særdeleshed opvakt en besynderlig kvælende Uro i Aages Sjæl. Den tungsindige Ridder havde ofte selv, naar han følte sig ængstet ved Kirkebandet, søgt Fred ved Naturens Betragtning i enlige Nætter under den store rolige Stjernehimmel, uden dog at kunne undvære den kirkelige Trøst og Husvalelse. Han stod nu med Armene overkors i sit Sovekammer og stirrede ud mod den dunkle Nathimmel. „Kunde det være muligt?“ — sagde han ved sig selv — „gaaer jeg maaske her med min hele Tidsalder i Mulm og Nat? kjende vi hverken Naturen i os selv eller om os? Er al vor Id og Stræben den Blindes Famlen uden Vei og Maal? Vil den Tid maaske komme, da Børn vil udlee os som forvildede Daarer og vanvittige Drømmere, der ængstede os for hvad der ikke var til og glædede os ved et tomt Gjøglespil? — Var det muligt? kunde selv det Høieste og Guddommeligste, vi har troet paa og levet for med vore Fædre — det, hvorpaa de tusinde Martyrer døde begeistret med Lysglorier om de straalende Aasyn — det, hvorfor vore Pilgrimme og Korsriddere drage til Jorsal og bortgive al Verdens Rigdom — det, der var Sjælen i vore Fædres Liv som i vores — det, der gjorde dem til Helte og uovervindelige Seierherrer i Liv og Død — kunde det Altsammen være Drøm og Skuffelse, Uvidenhed og Bedrag? — kunde hele Aarhundreders Liv og Idræt være en stor uhyre Løgn? Nei, nei! er den Karl ei en Løgner og Bedrager, er der ingen Sandhed, intet Liv, ingen Bedrift, ingen Forløsning og ingen Salighed til.“ Han foer sammen af Gru over sine egne Tanker. Da trængte der til hans Øre en Lyd, der i dette Øieblik fast forfærdede ham. Han syntes atter at høre den hemmelighedsfulde Fremmedes Røst og ganske tæt ved sig.

„Tør du ei endnu see den nøgne Sandhed under Øie? min kjære Laurentius!“ — lød virkelig Konstnerens skarpe Stemme langsomt og høitideligt fra Sidekammeret gjennem den tynde

Brædevæg — „gruer du for at indtræde i en Leccarbroders og Naturpræsts hellige Orden? bæver du for Indvielsen i den store Verdenskirke, hvori vi Alle oprindelige ere Præster, vi som have Øie for Sandheden og Mod til at forkynde den, trods det gjentagne Skrig af tretten Aarhundreders Daarer. See! jeg oplader dig den store Helligdom i Sandhedens og Videnskabens Navn og for den Guddoms Øine, som hver Indviet bærer i sit eget Bryst. Afkast din Tids elendige Fordomme! omstyrt det Phantom, du kalder Kirke og ene saliggjørende Tro, med samme Kraft, som du har forkastet Hedenoldets sandseløse Myther! bortkast Alt, hvad der ikke blev dig medgivet, da du blev Menneske! staa ren og fri fra al overleveret og forældet Billed-Virvar! — bortkast den hele barnagtige Væv af umyndige Tiders Phantasier og Drømmebilleder, som du kalder Aabenbaring! Afklæd dine Forestillinger om Tingenes Væsen og inderste Grund al den Glands og Udsmykkelse, som du kalder Poesie! — see dig saa frit om, og sig mig hvad der bliver tilbage!“

„Intet — Intet, høie Mester!“ — svarede den unge Islænders Stemme med et smerteligt Udtryk.

„Jo, visselig!“ — lød Svaret — „du selv og den store evige Natur bliver der tilbage, og, om du vil, en stor og mægtig Guddom, der er Aanden og Sjælen i denne Natur, og som du selv er en Deel af. Al Sandhed, al Viisdom ligger deri slumrende og begravet. Væk den, om du kan! fremkald Guddommen i dig selv og i Naturen! behersk den med den mægtige Konst! spørg dristig og tving den til Svar!“

„Det formaaer jeg ikke, min vise Mester!“ — lød den unge Islænders Stemme — „men kunde jeg vække den døde Natur og tvinge den til at løse Gaaden, jeg stirrer paa, vilde den da svare mig Andet, end hvad alle Døde have svaret de Levende, hvad den døde Vola svarede Odin i vore gamle Sange, hvad Samuels Aand svarede Saul hos Troldkvinden i Endor: du skal døe, du skal døe imorgen!“

„Vel!“ — tog atter Viismanden Ordet — „selv om Svaret ikke klang stort glædeligere — var det kun Sandhed, kunde en Philosoph, en Leccarbroder, en Naturens og Sandhedens Præst da nogensinde fordre eller ville Andet? Men smigres vil I; skuffes vil I Alle: derfor hænger I saa fast ved den smigrende Løgn, men hader og forfølger Sandheden, som Ugudelighed, Kjætteri eller Djævelskab. Derfor kan endnu Paver og

---

Phantom, Gøglebillede.

ANDEN DEL

Bisper, som fordum Propheter og Evangelister med alle mulige Religionsstiftere og Sværmere, føre den hele Menneskeslægt iblinde om i en Kreds af Vildfarelser fra det ene Aarhundrede til det andet, til de faae Øinene op engang og see, at de staae, hvor deres blinde Fædre stode, ved Naturens lukte Bog, som de for alle deres Drømmerier glemte at aabne gjennem Aarhundreder. See! der staaer nu du, min Lærling! og er nær ved at fortvivle, fordi alt det skjønne Gjøgleri er bortpustet af min Mund, som en Sæbeboble — og du Intet seer uden et stort uhyre Lig, som jeg kalder Naturen. Men, see! det store Lig vaagner — det er en Guddom, men dog vor Slave, underdanig for den større bevidste Guddomskraft i os selv. Kun ved os kan Naturens Guddom komme til Selverkjendelse; kun i os selv og i vor Villie lever den eneste store og virkelige Gud, vi skal adlyde. Mod, Laurentius! Mod! — Sandheden maa frem — den slumrende formummede Naturgud maa vækkes og afsløres; den maa oplade os sine inderste Dybheder; den maa tilbagegive os hvad den har ranet og skjult — de Vises Sten maa udfindes, om saa dens Virkning syntes os Død og Forstenelse evindelig.“

Der blev atter stille i Sidekammeret. Aage havde beængstet stødt et Vindue op, og den kjølige Natteluft strømmede ind til ham. Luften var bleven klar. Aage opløftede sine Øine mod den høie Stjernehvælving. — Han knugede sine Hænder om Korsheftet paa sit Sværd; der laae som et Bjerg paa hans Bryst; han bøiede sit Knæ med en stille Bøn og reiste sig bønhørt med frisk og freidigt Mod. „Gud skee Tak og Pris! jeg veed det dog bedre!“ — sagde han trøstig — „han derinde er ligesaavist en Løgner og Bedrager, som han deroppe er Kjærligheden selv — og Den, han sendte os, var Veien og Sandheden.“

Han vilde nu rolig lægge sig til Hvile; men da hørte han atter den lærde Mester Thrands Stemme. Den unge Islænder hørte han ikke meer. Der taltes nu Tydsk, men sagte og hviskende, og det lod til at være om verdslige Sager. Aage gjorde sig Umage for Intet at høre; det var ham modbydeligt; det syntes ham uværdigt, maaske at blive her et skjult Vidne til Andres Hemmeligheder. Han tænkte paa at gjøre Støi, for at tilkjendegive sin Nærværelse og Brædevæggens Beskaffenhed; men idetsamme hørte han Navnet „Mester Grand“ nævnes, og han studsede. Der hviskedes endnu længe, og han hørte enkelte Ord, som satte ham i den største Uro. Der taltes om Kongen,

om Junker Christopher, om de Fredløse, om Død og Undergang; men hvad det var, kunde han ikke høre eller faae nogen Mening ud af. Endelig blev der stille. Det lod som hans fremmede Naboer havde forladt Herberget; og henad Morgenstunden faldt Aage i Søvn. Da han ved Daggry vaktes af sin Vaabensvend, for at gaae ombord med en Skanørfarer, havde han drømt de forunderligste Ting. Han havde seet en helt forandret Verden, uden Klostre og Munke, uden Riddere og befæstede Borge, uden Madonnabilleder og Helgener, uden Kirker og Crucifixer, uden Konger og Throner, selv uden Børn og Kvinder, syntes han, og med lutter Mænd med kloge stirrende Øine og smaa vanskabte Skikkelser, ligesom Mester Thrand. Tilsidst forekom det ham som Solen var udbrændt og hang, som en stort sort Glød, over hans Hoved, som Maanen og alle Stjernerne vare nedrevne og brugte til Hegn og Stengjærder om smaa visne Kaalhaver. Alle Træer og Blomster vare oprevne og pillede til Trevler; alle Fugle og Dyr laae dræbte og opskaarne, og de smaa Pukkel-Mænd sade med store Glarøine og undersøgte de stinkende Aadsler. Alt, hvad han saae, den hele forstyrrede og opløste Verden syntes ham endelig forvandlet til en eneste stor uhyre Stenmasse, og der foer en forfærdelig Røst henover den forstenede Verden og raabte: „see! det er din Verden — det er din Gud! — det er de Vises Sten!“ I sin Forfærdelse over denne Røst var Aage vaagnet, just som den raske Vaabensvend bankede paa hans Dør, og han var endnu saa fortumlet af Drømmen, at han ikke kunde adskille hvad han havde drømt fra hvad han syntes at have hørt af de fremmede Stemmer bag Brædevæggen.

ANDEN DEL

SYVENDE KAPITEL.

Paa Skanør Marked var der en stor Mængde Mennesker af alle Stænder forsamlet. Der vrimlede af Skippere og Kjøbmænd fra alle Verdens Hjørner, men især fra Hamborg, Lübeck, Rostok, Deventer og Overyssel. Disse sidste vare især Specerihandlere: de bragte fra Venedig og Genua de kostbareste Kryderier her til Marked; man saae endog Varer fra Indien, Persien og Ægypten, som disse driftige Kjøbmænd havde bragt ned ad Rhinen, og hvormed de foer til disse nordlige Lande. Her laae mange engelske Skibe med Vine; men hvad der især faldt i Øinene, var de mange prægtige Slags Klæde af alle Farver, der vaiede som Flag ud fra Skibene i Havnen og laae i store Ruller paa Gaden under Telte og Bræddeskur.

Skanørs Beliggenhed var fordelagtig for Handelen. Byen strakte sig helt ud mod Strandbredden paa den skaanske Kyst mellem Falsterbo og Malmø; den laae Norden for Falsterbo og var baade større og langt ældre end denne Stad. Over den gamle Stadsport stod en Sten med en Indskrift i det ældre skaanske Sprog, som vidnede om Byens Ælde, og som siden lød saaledes i et nyere Rim:

„Der Christus lod sig føde,
Stod Lund og Skanør i Grøde."

Byens store Markeder vare især berømte og i Markedstiden var her hyppig Overfart fra Sjælland, ligesom Samfærdselen i det Hele mellem Skaane og de andre danske Provindser var langt hyppigere end den siden blev, da denne skjønne, med Sjælland mest beslægtede Provinds løsreves fra Riget. I den store Vrimmel af Markedsgjester saae man Riddere, Munke og Kjøbstadborgere baade fra Sjælland og Skaane blandt Bønder, Ridderfruer og pyntelige Jomfruer, Terner, Deier og Fadeburs-

---

Deie, Tjenestepige.

piger fra de nærmeste Herreborge, mellem lasede Betlere og smukke Landsbypiger i deres skaanske og hallandske Nationaldragter. Der vrimlede af Spillemænd og alleslags Gjøglere. Der falbødes Paternosterbaand og smaa Helgenbilleder ved Siden af alle verdslige og fremmede Yppigheds-Varer. Over de to rigeste og mest besøgte Klædeudsalg paa Torvet vaiede Henrik Gullandsfars og Berner Kopmands bekjendte Flag-Mærke, en Lindorm og en Drage, der, med et Bundt sammenknyttede Landser og den lybske Ret i Klørene, forsvarede deres Skatte mod en Flok Røvere i ridderlig Dragt og i latterlige Vrængebilleder. De fornemme Kjøbmænd, som havde deres Udliggere eller bosatte Kræmmersvende i Byen, stode ikke selv ved Udsalget; de vare derimod tilstede ved deres Skibes Udlosning, for at paasee, at der ingen Told fordredes, der stred mod deres Handlefriheder. I alle Klipper lød der Musik og Dands. Der skjenkedes rigelig med tydsk Øl og Vin for de rige Markedsgjester, medens de Fattige nøiedes med skaansk Porseøl. Henad Aften saae man mange Berusede; hist og her forefaldt Trætter og Slagsmaal, saa at Stadsfogden med Byens Natvægtere og de bevæbnede Bysvende ofte maatte blande sig deri.

Hvad der denne Gang paa Skanør Marked tildrog sig mest Opmærksomhed, var en med farvede Lygter behængt Markedsbod, tæt ved Skibsbroen, hvor der gjordes Ildkonster og forevistes mange nye forunderlige Ting, som man beundrede og korsede sig over, som Øiensforblindelse. Her havde den lærde Thrand Fisilier opslaget sit optiske Theater. Han stod selv paa en Forhøining og holdt Taler for Almuen om sine Konststykkers Sjeldenhed og store Fortrin for alle de Reliqvier, Amuletter og falske Universalmidler, de lode sig bedrage med af ulærde Markskrigere og Gjøglere. Han priste fornemmelig sine Konsters Naturlighed og Uskyldighed, medens han opfordrede et fordomsfrit Publikum til uden Frygt at træde nærmere og give Agt paa hvad han, mere for Videnskabens og Sandhedens Skyld, end for verdslig Vinding, vilde forevise og forklare. Hans theologiske Beundrer, den unge Hr. Laurentius, som i sin røde verdslige Kappe ikke antoges for nogen Geistlig, gik ham ivrig tilhaande med Konsterne og indsamlede af og til i sin Kabuds Penge af Tilskuerne, dog paa en Maade, som viste, at han undsaae sig ved denne Forretning, som han, vistnok i et andet og frommere Øiemed, var bleven vant til, naar han

ANDEN DEL

paa St. Olafs store Kirkefest i Nidaros, som Poenitentiarius, havde indsamlet Almisser til Hellig Olafs Kirkeskat.

Tæt ved den lærde Markskrigers Bod brændte der en Lygte under et Madonnabillede i et lille muret Kapel, hvor der tillige fandtes en stor fastnaglet Fattigblok. Ingen Kjøbmand eller Skipper gik fra eller til sit Skib, uden først her at knæle og lægge en Skjærv i Blokken til de Fattige og til den hellige Jomfrues Kirkeskat. Ved dette saakaldte Skibsbrokapel stod om Aftenen Ridder Helmer Blaa med Drostens Vaabensvend, Knud Fynbo, og nogle unge Riddere af Drostens Følge og gav nøie Agt paa Enhver, der kom op fra Skibsbroen. De havde havt Modvind hele Dagen og vare først nyllg komne i Land. Berner Kopmands Rostokker-Skude laae for Anker i Havnen ligefor deres Øine. Den var kommen til Skanør med god Vind før Dag. Den driftige Skibsfører havde hele Dagen været ombord ved Udlosningen, og inden det blev mørkt, havde Ridder Helmer troet at see den fredløse Flygtning paa Skibet ved hans Side. Skulde Forbryderen vove sig i Land, var der føiet Anstalter til hans Paagribelse, og Stadsfogden var underrettet derom; men Flygtningen lod ikke til at ville forlade sit Fristed. Efter Ave kom derimod Berner Kopmand og Henrik Gullænder med stor Bram og et anseeligt Følge af bevæbnede Skibsfolk iland. De forsømte ikke at signe sig ved Kapellet og lægge en stærkt klingende Skærv i Fattigbøssen, idet de med en stolt og trodsig Mine gik Ridderne forbi.

„Hvor mange falske Sølvpenge monstroe der nu er i den

Blok?“ — sagde Ridder Helmer høit. Den svære Rostokker vendte sig om imod ham med et rasende Blik; men Gullænderen stødte ham med betænkelig Mine paa Albuen, og de gik videre. Helmer og de andre unge Riddere fulgte dem og syntes at have stor Lyst til at tugte deres Overmod.

Drost Aage havde ikke forsømt at see Thrand Fisiliers Konster og de optiske Skuespil, hvormed han morede de forundrede Markedsgjester. Han havde afkjøbt Konstneren nogle af hans mærkeligste Sager og ladet sig underrette om deres Anvendelse. Han kunde ikke negte hvad han her saae af Roger Bacos berømte Opfindelser sin Beundring, og han gav med Opmærksomhed Agt paa Alt, hvad der forevistes. Det bestod mest i smaa Kigkasser, hvorved Forstørrelsesglassets Virkninger benyttedes paa en hidtil her i Norden aldeles ubekjendt Maade, og hvorved Konstneren opvakte stor Forbauselse. Hvad man saae i disse Kigkasser var ei blot smaa Dyrs Forvandling til Uhyrer, men selv en billedlig Verdensforvandling i Mester Thrands egen Smag: Helgene og Martyrer, Mirakelsyner og Legendebilleder, Munkeprocessioner, med *Corpus domini* *), Madonnafaner og Crucifixer fremstilledes paa en latterlig Maade, ved Siden af alle de græske og romerske Guder med deres profaneste Elskovshistorier. Alt dette gik i taagede Vrængebilleder forbi Tilskuernes Øine og forsvandt tilsidst for en Mængde glimrende allegoriske Figurer, der skulde forestille Sandheden, Viisdommen, Philosophien, Friheden, de borgerlige Næringsveie, Statsoeconomien, Naturbetragtningen og alt Sligt. Saasnart det blev mørkt nok dertil, foreviste Mester Thrand smaa brændende Hjul, Stjerner og Sole med mangefarvede Straaler, som fløi hen i Luften med en klar Lysning og pludselig udsluktes med et lille Knald.

Drosten fandt dette Sidste baade smukt og mærkeligt; men det var dog Altsammen kun Smaating mod hvad Hr. Laurentius havde fortalt om de mageløse og vidunderlige Ting, denne Tusindkunstner var istand til. Synet af de smaa Stjerner og Sole, der fløi hen over Havet og udsluktes under den stille Aftenhimmel, fornøiede Tilskuerne uendelig, som et aldeles nyt og ubegribeligt Særsyn; men saavel Folkets Beundring over dette glimrende Legeværk, som det smukke Phantastiske selv i dette Luftskuespil stemte Drost Aage besynderlig alvorlig.

---

*) Herrens Legeme. (I.)
allegorisk, sindbilledlig.

ANDEN DEL

Disse Glimt af en ny og hemmelig Konst, hvis skjulte uhyre Virkninger han alt havde hørt tale om, forekom ham som Forbud paa hin nye Tidsalder, den hemmelighedsfulde Konstner bebudede, og hvori alle Synsmaader og Begreber skulde udvides og forandres, og alt det Gamle forsvinde som hine Sole og Stjerner, der nu forsvandt over Havet og udsluktes. Aage kunde ikke glemme den forunderlige Samtale, han havde hørt mellem Konstneren og hans Lærling om den store skuffende Drøm, den hele christne Verden skulde rave om i; han saae i den lærde Mester Thrands særegne Opfattelse af den berygtede Leccarsects Lærdomme kun et hovmodigt og oprørende Vanvid, som, hvis det nogensinde blev herskende, vilde omstyrte alt Skjønt, Sandt og Guddommeligt paa Jorden; hans egen Drøm om den forstenede Verden stod endnu gruelig for hans Sjæl; Glæden og Folkelarmen omkring ham blev ham næsten pinlig; han søgte endelig Fred for de ængstende Forestillinger i det lille Skibsbrokapel. Han bøiede sit Knæ for det malede Træbillede af den hellige Jomfru, der her paa sædvanlig Maade var fremstillet med Barnet paa Armen og Verdenskuglen med Korset over, som et Rigsæble, i Barnets Haand. Aage havde foldet sine Hænder til Bøn; men da han nu kastede sine Øine paa Billedet, blev det pludselig oplyst af en Ildkugle fra Kunstnerboden: Den hellige Jomfrues Billede forekom ham i den skarpe Lue-Lysning som et hæsligt grinende Afgudsbillede; idetsamme hørte han et stærkt Knald i Luften, næsten som et Tordenslag, ledsaget af et Forfærdelsesskrig af Kvinder og Børn. Det lille Kapel rystede; det gamle ormstukne Madonnabillede vaklede og nedstyrtede for hans Fødder. Han foer op og ilede ud af Kapellet. Folkets Glæde var forvandlet til Skræk og Forbittrelse. Nogle Kvinder vare daanede; en frugtsommelig Kone var kommen for tidlig; en Kapuciners Skæg var blevet svedet af Luftilden. — „Trolddom! Djævelskonster!“ — skreg man i Munden paa hverandre — „sten ham! brænd ham, den fordømte Hexemester!“ — „Han er en Kjætter“ — raabte Nogle — „en Gudsbespotter“ — skreg Andre — „Han har sagt, han vil tage Søgningen fra vor Frue og alle Helgene.“ — „Han siger, han vil tordne omkap med Vorherre selv.“ — „Sten ham!“ — Brænd ham!“ — „Kast ham i Stranden!“ — „Riv Troldhuset ned!“

Under al denne Larm stormede den forbittrede Almue løs paa Ildkonstnerboden. Den lille ulykkelige Konstner havde med sin Amanuensis skjult sig mellem nogle store Kasser i

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Markedsboden. Et Par rasende Almuesmænd og en Lægbroder trak dem frem under Fjællebodsruinerne for at overlevere dem til Folkets Mishandling; Stadsfogden og hans Svende søgte forgjeves at hindre disse Voldsomheder. Endelig traadte Drost Aage til og raabte med høi Røst: „holder inde, Landsmænd! rolig her, i Kongens Navn! binder disse Gjøglere! men krummer intet Haar paa deres Hoveder! de skal føres til Dom og Straf efter Landsloven, hvis de ei kan retfærdiggjøre sig. Hvad de har viist os, gaaer naturligt til, Landsmænd! Disse Folk ere klogere, end vi, paa Naturens Kræfter; men de misbruge deres Klogskab til Pral og Gjøgleri og Spot med det Hellige.“

Saasnart man hørte Kongens Navn og kjendte hans og Folkets Yndling, var den forbittrede Almue beroliget. Thrand Fisilier og hans Amanuensis bleve strax bundne af Stadsfogdens Svende og førte til Skibsbroen med alt deres Gods, ledsagede af en stor Sværm Mennesker. Drost Aage fulgte dem selv ombord paa et kongeligt Langskib, der næste Dag skulde afgaae til Helsingborg, og det blev paalagt Skibshøvdingen med sit bevæbnede Mandskab at sikkre Fangerne mod ethvert Overfald.

Saasnart den bundne Tusindkonstner hørte, han var i Sikkerhed, men skulde føres fangen til en Fæstning, saae han sig om med et stolt Smil: „min høie forfulgte Mester havde dog Ret“ — sagde han — „Tiden er endnu ikke moden for os og vore Lige. Det er farligt at være klog i en Daarekiste. Selv det mindste Glimt af det Lys, der skal komme, er endnu for stærkt for disse svagsynede Barbarer. Det er ikke første Gang, en stor Genius kom Aarhundreder for tidlig.“

„Ti, elendige Gjøgler!“ — sagde Aage — „den store Mand, du vanærer ved at kalde ham din Mester, var en viis og from

Klosterbroder, har man sagt mig, men ingen Markskriger og selvgjort Præst. Tak den hellige Jomfru og hendes Søn, som du fornegter, for dit Liv idag! Det er ikke for din Viisdom, men for din Daarskab og for den Forstyrrelse, du vil udbrede blandt Folket, at jeg har ladet dig binde.“

Førend Aage forlod Langskibet tog han den bundne Hr. Laurentius til Side og betragtede ham med et deeltagende Blik. „I er for god til at være denne Gjøglers Haandlanger“ — sagde han — „Eders blinde Beundring for hans Kundskab i de forgængelige Ting har bragt Jer til at fornegte og beskæmme eders egen hellige Stand og det høie Kald, I er indviet til. Hellig Olaf og de Sjæle, der blev Jer betroet, har I forladt for denne vanskabte Helvedilds-Konstner. Af Nød og Trang skal I nu ikke meer behøve saaledes at fornedre Jer. Langskibshøvdingen har Befaling til at sørge for eders Fornødenheder; han vil i Helsingborg forsyne Eder med anstændige Klerkeklæder og Reisepenge. For at redde eders Liv, Hr. Laurents! har jeg maattet behandle Jer haardere, end jeg ønskede. Naar I kommer til Helsingborg, er I eders egen Herre; men eders mistænkelige Ledsager maa, som Statsfange, oppebie Kongens Ankomst og retfærdiggjøre sig for ham, om han formaaer det. At han er en Leccarbroder, er mig bekjendt; som saadan er det ham forbudt at drage frit om her i Landet og mislede Folket. Jeg veed ogsaa, han har villet indvie Eder i sin Sect; men — jeg besværger Eder ved den guddommelige Herre og Mester, I har været nær ved at forraade — træd tilbage, værdige Hr. Laurents! og bevar eders udødelige Sjæl! den er visselig kaldet til noget Værdigere, saasandt ikke eders Aasyn og varme Begeistring for det Skjønne og Hellige har skuffet mig. Gud være med Eder! Farvel!“ Aage forlod Skibet, uden at vente paa Svar af den heftigt bevægede unge Mand, som Taarerne stode i Øinene og som forgjeves søgte at række ham sin bundne Haand.

Drosten roede tilbage til Skanør Skibsbro. Det var mørk Nat, og der var stor Støi paa Skibsbroen. Det var kommet til alvorlig Kamp mellem Drostens Riddere og de hanseatiske Kjøbmænd, som vare forjagne fra Herberget og havde taget Flugten ned mod Havnen. Berner Kopmand og Henrik Gullandsfar huggede med deres Skibsfolk drabeligt om sig, men kunde ikke i Vaabenkonst maale sig med Ridder Helmer og de andre forbittrede unge Riddere, som fandt Medhold hos de Skanør-Borgere. „Hug dem ned, de Falsknere! de Bedragere!

de storagtige Hunde!“ — raabte man — „de har bragt falsk Mynt her til Marked — de har Fredløse ombord!“ — Det gik alvorligt og blodigt til. Hanseaterne trak sig fegtende tilbage til deres Baade. Det var Aage umuligt at stifte Fred. De fremmede Kjøbmænd og største Delen af deres Skibsfolk undkom endelig til deres Skibe ved Hjælp af Mørket. De heisede strax Seil. Først, da de vare i rum Sø, savnede man Ridder Helmer og Drostens raskeste Vaabensvend, Knud Fynbo.

Drost Aage maatte næste Morgen tidlig fortsætte sin Reise, uden at kunne opspørge Ridder Helmer og Vaabensvenden. Da Drosten med de kongelige Drabanter forlod Skanør, bleve de ledsagede gjennem Gaderne af en stor Mængde Mennesker. Det lod til, at Borgerne havde erfaret eller gjettet Hensigten med dette glimrende Tog.

„For Erik, Kongen hin unge!“

sang man ogsaa her. „Leve Kongen og hans troe Mænd!“ — raabte man — „bring hām og Danmark en Dagmar, kjære Herrer!“

Aage glædede sig over dette Tegn paa de brave Skaaningers Stemning; men om et lykkeligt Udfald af sin Sendelse havde han kun lidet Haab, og han var i stor Bekymring for den raske Ridder Helmers og sin flinkeste Vaabensvends Skjæbne. Et Par af hans andre Svende og tre af de unge Riddere vare, farligt saarede, blevne tilbage i Skanør.

ANDEN DEL

OTTENDE KAPITEL.

idder Helmer Blaa havde med de andre unge Riddere fulgt den brammende Rostokker og hans Skibsfolk til deres Herberg; de var blevne enige om paa egen Haand at tugte de overmodige Hanseater. I Herberget havde Drostens Svend forevist en falsk Mynt, hvormed en Almuesmand var bleven bedraget i Berner Kopmands Markedsbod, og man paastod, Rostokkerne havde medbragt hele Kister fulde af slige Penge. Man formodede med Føie, at disse falske Penge vare myntede af de Fredløse, som forrige Aar havde fanget nogle af Kongens bedste Myntmestere. Over falske Penge havde der ofte tilforn været ført Klage, og nu, da man hørte, Rostokkerne indførte dem i tøndeviis, var Forbitrelsen strax bleven almindelig, og det var snart kommet til Slagsmaal med de fremmede Kjøbmænd og Skippere. Ved Hanseaternes Forjagelse fra Skanør Skibsbro havde Ridder Helmer Blaa med stor Hidsighed forfulgt de bevæbnede Søfolk; han havde været med at vælte nogle Kister med deres falske Penge ud i Søen; tilsidst var han endog med Drostens Vaabensvend, den forvovne Knud Fynbo, sprunget ud i Baaden efter dem, for at hindre deres Flugt; men her vare de blevne overvældede af Mængden og slæbte som Fanger ud paa Rostokkerskuden.

Ilde tilredet af Saar og med Hænder og Fødder fastbundne, var Helmer tilligemed sin Medfange bleven nedkastet i Skibsrummet. Her laae han hele Natten blandt en stor Mængde Øltønder, Saltfjerdinger og Kryderisække, der ikke vare blevne udlossede. Skuden slingrede stærkt; det var bleven haardt Vejr, og man syntes kun at have travlt med at bjerge Skib og Gods. Endelig sagtnedes Veiret. Skibets stærke Bevægelse ophørte; tilsidst gled det langsomt og næsten umærkeligt frem, og der blev stille paa Dækket. De udmattede Skibsfolk syntes at sove. Ridder Helmer saae nu en svag Lysning over sit Hoved; han troede, det var Dagslyset, men mærkede snart, det var Maanen, der skinnede ned til ham gjennem en Sprække i Skibsdækket. Ovenover sig hørte han nu to Mandsstemmer i den stille Nat, og han kjendte Berner Kopmands og Henrik

Gullænders Røst. „Jeg kan ikke sove for Harme og Saarsvie“ — brummede Rostokkeren — „see! det er den Handelsfrihed, man har givet os Brev paa — Det er den Fred, man kan vente, hvor en Grønskolding sidder paa Thronen — og Retten i Riddernes Spydstager. Pest og Fordærvelse over det opblæste aristokratiske Pak! de fordømte Kongeslaver og Tyranslikkere! De vil lade som de forsvare Folket, jo Pyt! det er kun for dem selv og deres høie Herre de fegte. Havde jeg ikke talt de djærve Ord mod deres strunke Ridderkonge paa Sjøborg og nu havt det Stykke Kongevildt af en Fredløs ombord, havde vore Penge vel været gode Varer nu som før. — Lumpent Røverpak er det tilhobe, Alt, hvad der kalder sig Ridder og Adelsmand, saavel her som i Tyskland. Saalænge der er Troner og Ridderborge til, kan hverken Handel eller Borgerstand trives. Saasnart Sol staaer op, skal de to Slirehelte, vi fik fat paa, dingle fra Masten.“

„Hører du, Landsmand!“ — hviskede Helmer i Skibsrummet til sin fynske Medfange — „det gjælder nok os To. En skjønne Udsigt! Kunde vi bore dem Skuden i Sænk og drukne de storagtige Peberkræmmere, saa kunde vi nu dog gaa nedenom hjem med et Slags Fornøielse.“

„Det blev rigtignok kun fattige Løier og en tynd Fornøielse, Hr. Helmer! men det var dog bedre, end lade sig hænge af de Skjelmer“ — svarede Vaabensvenden, — „Jeg har sledet Huden af min venstre Haand“ — vedblev han — „men den

glider godt i Haardknuden. Faaer jeg kun en halv Times Frist, skal vore Baand være løste. Jeg har en god Tollekniv i Lommen; hist ligger et stort Skibsnaver og en Øxe; der skal vanke mangt godt Hjertestød, inden de faaer os Strikken om Halsen."

„Gud og St. Jørgen staa os bi! — hviskede Helmer og drog Vejret tungt. — „Slipper jeg levende herfra og seer min kære Anna igen" — tilføiede han med et dæmpet Suk — „lover jeg den hellige Jørgen et nyt Alterblad og hver stornæset Hanseater, jeg møder, en blodig Pande."

„Det var et fromt Løfte, strenge Herre!" — hviskede Svenden — „I skal see, det hjælper: nu glider min Haand ud af Knuden; men det kniber haardt."

„Tys!" — hviskede Helmer og væltede sig nærmere hen til Sprækken i Skibsdækket.

„Jeg sagde Jer nok, det gik galt med den Pengehandel og Jer Stemplen med disse Fredløse" — lød nu Henrik Gullænders mere slebne Røst over Ridderens Hoved — „Sligt kommer der aldrig nogen ren Profit ud af: det svækker Tilliden og betaler sig sjelden i Længden, Hr. Berner! Nej, med rent Guld og Sølv skal vi regjere Verden, og rolig Klogskab skal styre Guldspiret; det har jeg altid sagt. Med lidt mindre Hidsighed havde vi maaske dog gjort bedre Marked i Skanør; men I vil drive Alting igennem med Magt, Hr. Berner!"

„Magt mod Magt! det var altid mit Ord i Conventet" — svarede Rostokkeren — „Med Guld- og Sølvspiret kan det have sin Rigtighed! med lidt Kobber eller Tin kan det dog gjerne være blandet, naar Ingen mærker det; men med rent skarpt Staal maa det værges. Førend vi kan lægge Sværdet paa Vejeskaalen mod al Verdens Kroner og Vaabenmærker, er vor stolte Plan dog kun et glimrende Luftslot."

„Giv Tid, Hr. Berner! — tog atter Gullænderen Ordet — „det store Rom blev ikke bygget paa een Dag; men det blev dog Verdens Herskerinde. Lad os først faae renset Havet og Landeveien for de smaa Røvere! saa kan Raden komme til de store paa deres Slotte og Throner. Lad os først faae Verdenshavet i vor Haand! saa skal det oversvømme Jorden med vore Varer — det skal dynge os Guldbjerge sammen og bortskylle hver Borg og Throne, der staaer os iveien. Med Guldet og

---

Skibsnaver, Skibsbor. Alterblad, Altertavle. Convent, Regering.

Klogskaben kommer ogsaa Magten. Vi Visby Mænd ere Kongen af Danmark vel nær; vi maae være forsigtige, om vi end, som forstandige Kjøbmænd, give Landsmandskabet Døden og Djævelen. I Rostokkere ere for hidsige. Med Magthaverne skal man ikke bryde for tidligt. Den Undsigelse paa Sjøborg var en dum Streg. Jeg gav kun mit Navn dertil og taug for eders Skyld. Det duer aldrig at høde før man kan slaae til med det Samme; og det duer ligesaa lidt at slaae til, før man veed, man er den Stærkeste.“

„Bah, med eders Forsigtighed!“ — brummede Rostokkeren — „vi har alt Magten, naar vi kun vil bruge den; vi kan jo faae saa mange Sjæle i vor Tjeneste, som vi kan betale.

„Menneskesjæle er dyr Handelsvare“ — bemærkede Gullænderen — „den er tilmed gjerne ful og bedærvet. Hvor mangen Mark rent Sølv har den ene lumpne Karl hist paa Skandsen ei allerede kostet Jer? og det er dog kun en æreløs Overløber fra vore høiadelige Dødsfjender; det Pak skal ingen klog Borger stole paa.“

„En saadan Karl er just Guld værd“ — sagde Rostokkeren og loe — „Pas paa! de skal nu opsluge sig selv, det aristokratiske Utøi. Den bedste Rottesluger, man kan faae i Verden, er jo netop en forhungret Rotte-Magnat, som man har hugget Halen af; en fredløs og dødsdømt Ridder, uden Borg og Gods, og som man selv har skoldet Ære og Navn af, han kan blive den fortræffeligste Kongesluger, man kan tænke sig. Han derhenne har Øvelse i Haandteringen: han var med i Finnerup Lade. Jeg slipper ham løs i Hafn; jeg smugler ham ind blandt vore Udliggere; der bliver snart rørt Vand at fiske i. Den kronede Grønskolding skal ikke forgjeves have vendt os Ryggen paa Sjøborg. Pas paa! han skal faae Andet at tænke paa, end holde Bryllup til Sommer.“

„Saavidt gaaer vor Fuldmagt fra Conventet dog ikke, Hr. Berner!“ — bemærkede Gullænderen — „Hvad hin Ridder uden Ære kan have at hevne, er hans egen Sag; hans og eders lønlige Handel kommer ikke Forbundet ved. Jeg vil heller Intet have med den Smughandel at skaffe. Hvor det gjælder hele Forbundets Velfærd og en stor, mageløs Herskerplan som vores, skulde vi klogelig tilsidesætte privat Hevn og alle smaa personlige Hensyn.“

„I falder fra? I er bange? Hr. Makker! — godt! den Smughandel, om I vil, er min egen“ — brummede Berner Kopmand og blev høirøstet — „Lad det ikke bekymre Jer, min

kloge Hr. Henrik! Hvad der er Smaat eller Stort, behøver I ikke at lære en gammel Regnemester. Jeg kan saa godt som I gøre Forskjel paa hvad jeg foretager i Hansens Navn og hvad jeg vil vove i mit eget. Gjør jeg falsk Regning, er Tabet Berner Kopmands; jeg veed, hvad den Mand kan taale, og I har Ret: det kommer ikke Conventet ved."

„Mislykkes det, kan det dog skade vor Handel og Bedrift i det Store" — svarede Gullænderen i rolig beregnende Tone — betænk dog den Sag ret, Hr. Berner: Nu staae alle Havne her os aabne; Kongen er stolt og myndig; men han begunstiger os dog langt meer, end man kunde vente af hans Klogskab: for vore Udliggere har vi jo Tryghed i Søstæderne; vor Handel er saa fri her, som nogensteds. Det falder ingen Dansk ind, undtagen Kongen selv, som vi hørte, at Veien til Salt og Peber, til Øl og tydsk Klæde er lige bred og nem for Alle, og dansk Korn og Fæ kan godt betale baade Hyre og Told. St. Nicolai og St. Hermus skee Tak! Søfarten er vores: man er for dorsk og magelig til at forstaae sin egen Fordeel; Bonden nøies med tyndt Øl og Kjøbstedmanden med tynd Mælk, og de lade os løbe af med Malten og Fløden. Men gjør I Alvor af Undsigelsen, lønlig eller aabenbart, og skeer her noget alt for Mærkeligt, som Nogen af Hansen har Lod eg Deel i, saa kunde man maaske faae Øinene op, og det var forbi med vor Handelsherskab her i Norden."

„De Øine, der kunde være os farligst, hvis de kom helt op, vil jeg jo netop have lukket" — mumlede Rostokkeren — „større Tjeneste kunde Ingen let gjøre Hansen i disse Riger og Lande. Men, tys! hvad var det? Jeg hørte Noget røre sig under os. Fangerne er dog aldrig løse?"

„Fangerne! Død og Ulykke!" — udbrød Gullænderen — „Har man kastet dem i Lyftings-Rummet — saa veed de nu maaske Meer, end nogen levende Sjæl maa bringe videre."

„Gjør Intet til Sagen, Hr. Makker!" — sagde Rostokkeren og loe haanligt — „de skal heller ikke bringe det videre, end til Raamulen. Nu staaer Solen op, saa rød som det pure Guld. Det Syn skal de see for sidste Gang. Hei Styrmand" — raabte han — „hvor vidt er vi?"

„Vil det lufte op, naae vi Kallebo før det ringer til Messe i

---

Lyfting, Bagstavn.

Hafn, strenge Herre!“ — svarede en hæs Stemme ved Rorstavnen.

„Godt! saa vil vi holde Ottesang og Skibsret paa vor egen Grund, inden Bispen tager os den lybske Ret af Haand. Op, alle Mand! — Ring med den store Klokke!“

Lyden af en Malmklokke kaldte strax alt Skibsfolket sammen paa Dækket.

„Bring Fangerne herop, Baadsmand!“ — vedblev Skibsherren — „syng op, Karle! skraal Arme-Synder-Vigilien! — Lad de danske Hallunker høre, vi er gode Christne! og lad deres Hunde-Sjæle fare til Helved med Sang og Klang!“

Medens Skibsfolket med et forfærdeligt Brøl nu istemte et Slags gudelig Sang om Syndernes Afsked med det Timelige, og to haandfaste Karle i begede Jakker ligegyldig befæstede tvende Strikker ved Masten, aabnedes Lugen til Skudens Agterrum, og en Baadsmand steg derned med to bevæbnede Mænd. Man hørte Skrig og Larm nede i Skibsrummet; det blev strax stille igjen; men hverken Baadsmanden eller de to Mænd kom tilbage.

„Hvad er dette?“ — udbrød Berner Kopmand forbauset — „Hvor blive de af? de maae være løse, de danske Helvedbrande! — Ned efter dem, Karle! bring dem herop, døde eller levende! fort, herned! eller jeg lader Jer hudstryge til Masten.“

Hele Skibsmandskabet var kommet i Bevægelse. Man strømmede til Lugen; men Ingen lod dog til at have Lyst til at stige derned, uagtet den strenge Skibsherres Trudsler.

„Den Første, der sætter Fod herned, er Dødsens“ — lød nu Ridder Helmers Røst fra Skibsrummet — „før jeg og min Kammerat skal række Hals for Kræmmerhænder — ved St. Mikkel og hans flammende Sværd: før skal I alle følge med os til Havsens Bund. Hvad Øieblik, jeg vil, skal vi forgaae med Mand og Mus; vi har boret Grundlæk — vi kan løsne Jer en Planke med et eneste Ryk.“

„Den Djævels Karl!“ raabte Rostokkeren og blev dødbleg — „han har os Alle i sin Vold. Hvad skal vi nu gjøre?“

„Vi maae dagtinge med dem“ — svarede Gullænderen — „Tilside, alle Mand! lad mig tale med den gode Herre! Det er sagtens en lille Krigslist, ædle Hr. Ridder!“ — begyndte nu Hr. Henrik høflig — „men siden vi dog ikke uden Livsfare kan undersøge Sagen, vil vi finde os i Nødvendigheden og erkjende, at I helt snildelig har overlistet os dennegang. Hvor har I gjort af vore tre Mænd? velbaarne Herre!“

ANDEN DEL

„De ligge paa deres Gjerning her stendøde“ — svarede Ridderen — „saa skal det gaae Jer alle, hvis I vil slaaes med os uden Svig; tre ad Gangen vil vi tage imod paa det Tørre; men kommer her Fleer, tage vi det Vaade til Hjælp. Kast nu vore egne gode Sværd herned strax! eller vi skal prøve hvem der bedst kan svømme.“

„I har med Ære tilbagevundet eders Frihed, velbaarne Herre!“ — svarede Gullænderen — „vilde I troe mit Ord, kunde I frit træde her op iblandt os; vi ere fredelige Folk og agte ikke at maale os med Jer i Vaabenkonst. Eders Vaaben skal strax blive Jer tilbagegivne, dog paa eet Vilkaar, strenge Hr. Ridder! I maa kun bruge Sværdet til Værge, men ikke til Angreb paa Nogen af os, saalænge I er her ombord; derpaa fordrer jeg eders ridderlige Æresord.“

„Det være Jer lovet, paa min Ære og Tro!“ — raabte Helmer, og der blev kastet to Sværd ned til dem.

„Vi vil sætte Jer uskadt i Land i Kjøbmandhafn, ædle Herre!“ — vedblev Henrik Gullandsfar — „naar I vil love at fortie, hvad I her maaske kan have fornummet, som kunde sætte os i Ugunst paa høiere Steder eller skade vor Handel og Bedrift.“

„Med Tungen lader jeg Kræmmere og Lovtrækkere slaaes“ — svarede Ridderen stolt — „hvad jeg har hørt af eders smukke Anslag, agter jeg ikke værd at spilde noget Ord paa; men fra denne Stund undsiger jeg Jer alle paa Liv og Død. Til jeg har sat Fod paa Land har I Fred; men fra det Øjeblik, vi skilles ad, gjælder det blodige Pander, hvor vi mødes.“

„Det er i sin Orden“ — sagde Gullænderen — „vi antage Tilbudet for det Første. Forhold jer nu kun rolig! om faa Timer skal I være i Land.“

Der var en ængstelig Uro og Mumlen paa Skibet. Nogle af de dristigste Sømænd knurrede over den skammelige Fred med to Fanger; man beskyldte Henrik Gullænder for Feighed og Forræderi; men Ingen havde dog Lyst til at gaae ned i Rummet og vove en Dyst med de drabelige Fanger, der baade havde Skib og Mandskab i deres Vold. Man fandt sig endelig i Nødvendigheden. — Berner Kopmand havde tabt baade Mund og Mæle, og den besindige Gullænder havde overtaget Befalingen; han bad Enhver gaae rolig til sin Dont, og man adlød ham uden Indvendinger. Skibsherren selv stod ved Forstavnen med rullende Øine og blodrøde Kinder; han skjulte med sit store Legeme en Mand i en sort geistlig Kappe, der

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

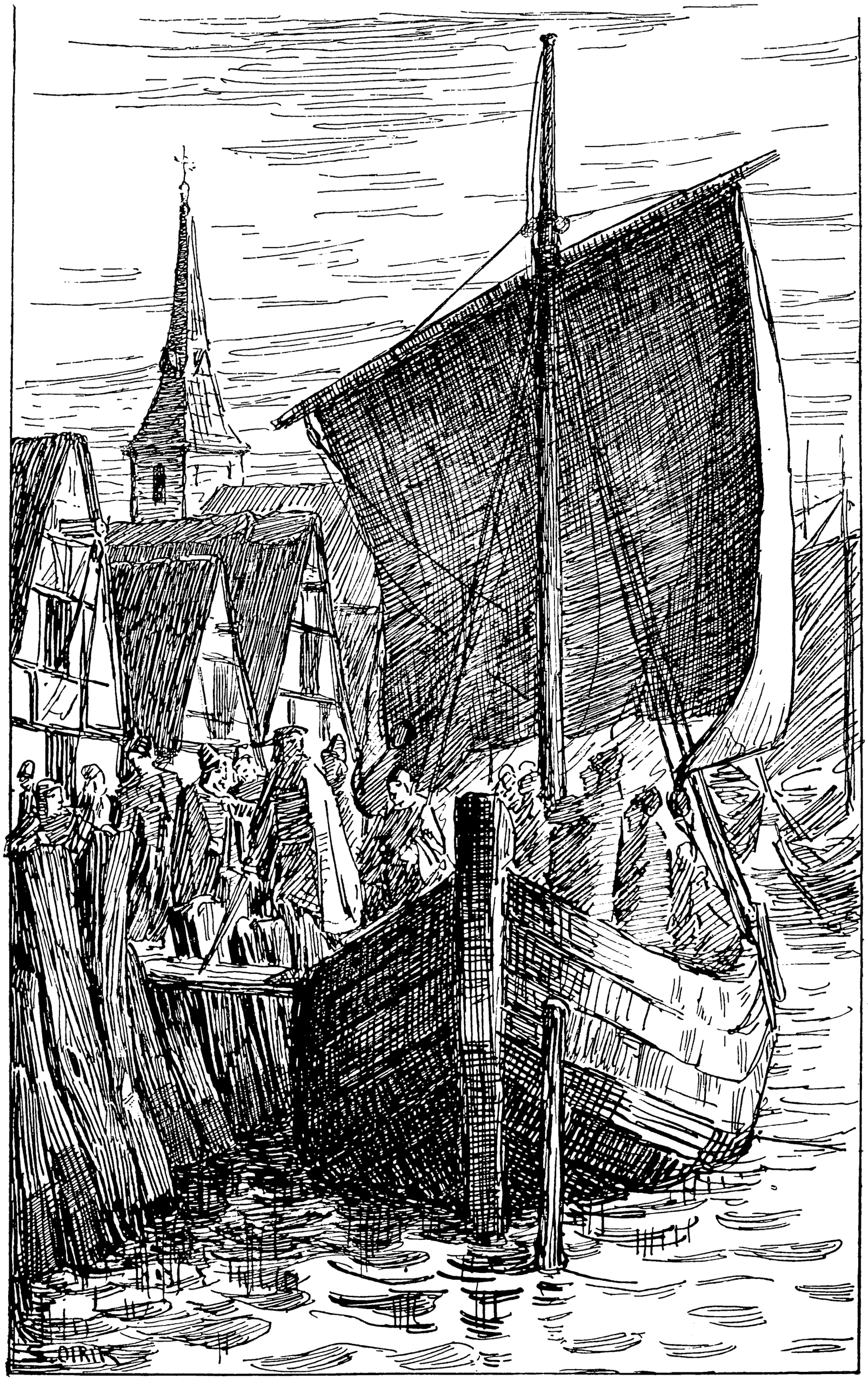

hviskede hemmelig til ham og bestandig vendte Ryggen mod Bagstavnen.

Det luftede nu rask. Vinden var gunstig, og inden Middag gled Skibet ind i Kallebodstrand mellem Øen Amak og Landsbyen Solbjergs grønne Marker, som indtoge hele den vestlige Egn, hvor Kjøbenhavns Forstad Vesterbro siden anlagdes. Det var er smuk Foraarsdag. I Solglandsen hævede sig mod Øst det stolte gjenopbygte Axelhus, med sine Ringmure og de to runde Taarne, og speilede sig i Vandet paa det saakaldte Tivnes eller Slotsholmen. Her laae Slottet adskilt fra Staden, uden nogen Bro og kun tilgængeligt ved Baade og Færger. Bag ved Slotsholmen saa man to andre stærkt bebyggede Smaaøer, hvortil der var megen Færdsel med Baade; det var Skipperbodernes Grund og Bremerholm (siden Gammelholm) hvor de Bremer-Kjøbmænds Pakhuse kneisede omkap med Axelhus. Rostokkerskuden styrede ikke til den store Havn, som gav Byen sit Navn, men løb ind ad Kattesundet. Denne siden udfyldte og bebyggede Vig fra Kallebo-Strand løb op gjennem en Deel af det senere Raadhusstræde og Vestergade og dannede i denne Udkant af Staden en lille god Havn for Kjøbmandsskibe. Paa begge Bredder af Kattesundet saae man en Mængde smaa Bindingsværks-Huse med klinede Lervægge og Straa- eller Siv-Tage; mellem Husene laae der Kaalhaver og Abildgaarde med Hegn af Planker og Tjørnegjærder. I Nærheden af Skibsbroen saae man St. Clements lille Kirke.

Saasnart man stødte til Skibsbroen, stak Ridder Helmer sit Hoved op af Lugen i Lyftingen og saae en Mand med stor Il springe i Land fra Forstavnen. Helmer havde kun seet ham paa Ryggen: han var klædt som en af de tyske Kræmmersvende; men at det var den fredløse Aage Kagge, troede han sig temmelig vis paa. En Helligaands-Broder-Kappe laae henkastet under den forreste Rorbænk. Med det dragne Sværd i Haanden sprang Ridder Helmer Blaa nu op paa Dækket tilligemed Drostens Svend, hvis venstre Haand var indsvøbt i hans Kappe. Deres Klæder var noget forhuggede og blodige; dog syntes de at have faaet Ro til at forbinde hinanden og selv til at ordne deres Paaklædning. Uden at sige et Ord gik de forbi det bevæbnede Skibsmandskab med en udfordrende Hilsen til Henrik Gullandsfar og et spottende Smil til den svære, forbittrede Rostokker, hvis store Ansigt var kobberrødt af Harme. Paa Skibsbroen stødte Helmer og Vaabensmeden strax deres Sværd i Skeden, og hvo der saae dem komme op ad Bryggen,

uden at lægge Mærke til Blodpletterne paa deres Klæder, antog dem for et Par Reisende, der i al Fredelighed vare fulgte med Rostokkerskuden.

Pebersvenden! pas paa ham, Knud!“ — hviskede Ridder Helmer til Vaabensvenden, idet de begge med raske Skridt gik op fra Skibsbroen ved St. Clements Kirke og saae sig om til alle Sider. „Hvor blev han nu af? — der! nei, det var en Anden — ha, der! nei, atter en Anden.“

Hvert Øieblik troede de at see den forklædte Fredløse, men bleve idelig skuffede af en lignende Dragt. De tydske Kræmmersvende vrimlede her travlt blandt hverandre paa Skibsbroen og ved Skuderne i Kattesunds-Havnen, hvor de bestandig havde Forretninger og holdt en Mængde Lastdragere i Arbeid. Disse fremmede Handelsbetjenter eller saakaldte Udliggere vare gjerne aldrende ugifte Karle, som oftest med vrantne kedsommelige Ansigter og med en stiv pedantisk Orden og Pyntelighed i Klædedragt og Adfærd. Da Peberet udgjorde den væsenligste Artikel i deres Speceriboder, kaldtes de i Almindelighed Pebersvende, vel ikke uden spottende Hensyn paa deres vrantne Pirrelighed. De udmærkede sig ved store Sølvknapper i deres langskjødede Kjortler af tydsk Klæde. En garderigsk Uldhat og en lang spansk Rørstok med Guldknap, der tillige tjente dem til Alenmaal, hørte som oftest til deres Prydelser, og de vare saa afstikkende kjendelige ved den Eensformighed i Væsen og Lader, deres afsondrede Levemaade og eensidige Beskæftigelse medførte, at de ofte vare udsatte for smaa Drillerier af Almuen, allerhelst da deres eenlige Stand tidt fremkaldte visse Fristelser, hvorved de mangengang bleve mere latterlige, end virkelig farlige for Sædeligheden. Mange af dem havde deres Klæde- og Speceri-Boder her ved Kattesundet og i Hyskenstræde, i de smaa Huse og Brakker, hvoraf hin Gade havde sit Navn. Disse Kræmmersvendes Coelibat var dem paalagt af deres hanseatiske Herrer og var en nødvendig Følge af deres Stilling, som Gjester i den fremmede By, hvor de ikke havde Ret til at nedsætte sig med Familie.

Speceri, Krydderi. garderigsk, russisk. Coelibat. ugift Stand.

ANDEN DEL

Ridder Helmer stirrede opmærksom paa enhver tydsk Kræmmersvend der kom ham for Øie, og han blev tilsidst saa forbittret over den idelige Skuffelse, at han var nærved at fornærme disse Mennesker, som i deres travle Handelsforretninger hvert Øieblik løb ham paa Ærmet. „De fordømte Pebersvende! de gjør mig gal“ — udbrød han endelig og stampede — „den første, der render mig paa Ærmet igjen, knækker jeg Halsen paa.“

„Det er ret og billigt, strenge Herre!“ — sagde Vaabensvenden — „mine Fingre kløe altid, hvergang jeg seer saadan en Karl. Naar de vilde være Munke, skulde de ikke rende her og gloe alle Piger i Øinene ved høi lys Dag; de er meget værre efter Kvindfolk, end noget Kronraget, havde jeg nær sagt --- St. Anton forlade mig min slemme Synd! — See! der har vi een igjen; saae I hvor han dreiede Øinene i Hovedet, for at skotte til hin smukke Fadeburspige med Kaalkurven? skal jeg puffe ham ned til Hankatte-Aadslerne i Kattesundet? strenge Herre!“

„Nei vist ikke, Galning!“ — svarede Helmer ærgerlig — „Lad os bære os lidt fornuftigt ad. Bliv du her i Ølkroen ved Havnen og pas paa den Fredløse, at han ikke smutter ud paa Skuden igjen! Er her Lov og Ret i Byen, skal han ikke undslippe os. Du kjender ham dog vel?

„Jo tilvisse! Varulve-Kagge med Skrammen, ham, de skolded Ridderæren af paa Skafottet, ham skal jeg kjende blandt tusind Slyngler, og hans sorte Hingst med; det var Synd for det smukke Beest“ —

„Maaske det var en Guds Lykke, vi kom hid mod vor Villie“ — sagde Helmer — „Rødhatten fra Rom vil jo her mægle Forlig mellem Kongen og den forløbne Erkebisp fra Hammershus. De sidde nu hist paa Slottet og har den lille Bisp Johan i Lommen. Det slipper sagtens op til Ingenting; men kommer Kongen hid, hvor den Roeskilde-Bisp raader, saa kan han nu baade behøve vore Øine og vore Sværd. Men hvad i al Verden er her paafærde? See, hvor Folk stimler sammen!“ Ridder Helmer bemærkede nu først en besynderlig Gjæring blandt Stadens Indvaanere; der var langt flere Mennesker paa Gaden, end man pleiede at see i de mest befolkede Stæder. Han gik videre frem og saae sig endnu bestandig om efter den fredløse Flygtning; nu hørte han blandt de forbigaaende Haandværkere høirøstet Tale og vilde Vredesyttringer mod Stadens Herre, Biskop Johan, og hans høie geistlige Gjester paa Axelhus. Man

samlede sig i Klynger paa Gaden og adspredtes kun med Knurren, naar en Flok bevæbnede Krigsknegte lod sig see. „Fogdens Folk! Bispens Tjenere!“ — mumlede man advarende til hverandre — „Tilside! fra hverandre, Kammerater! endnu er det ikke Tid. — Ned til gammel Strand!“

„Hvad betyder dette?“ — sagde Helmer til Vaabensvenden, som endnu fulgte ham langs med Skibene i Havnen og saae sig nysgjerrig om — „det seer jo ud til Oprør.“

„Hvem er I, som bærer Vaaben her i Bispens Stad? kjender I ikke Ret og Bylov i Hafn?“ — lød nu en stærk Røst bag ved dem. De vendte sig om og saae en Mand, der efter sin Klædedragt saae ud som en Borger, men bar et Slags Heroldkappe over den side Kjortel og en hvid Stav i Haanden med den roskildske Bisps Mærke; han var ledsaget af en Flok bispelige Krigsmænd.

„Jeg er Kongens Ridder og Drabant, som I vel seer“ — svarede Helmer — „hvad kommer jer Bisp og hans Bylov mig ved?“

„Ei, ei, min kjække Herre!“ — svarede Herolden — „stik Fingeren kjønt i Jorden og lugt hvor I er! I kommer nok fra de verdslige Stæder og Herreborge, hvor der hverken holdes Orden eller Tugt. — Hvad er eders Navn? min Hr. Drabant!“

„Helmer Blaa af Kogsbølle“ — svarede Ridderen og lagde

---

sid, lang.

ANDEN DEL

Haanden paa sit Sværdfæste — „har I maaske hørt det Navn før? eller skal jeg lære Jer at kjende det?“

„Med Forgunst, strenge Herre!“ — spurgte Herolden i nedstemt Tone og betragtede ham med et studsende Blik — „er I den berømmelige Ridder Helmer,“ som slog de sex Brødre paa eengang, og som hele Byen synger Visen om: saa fri rider han i Sadlen!“

„Det skal jeg aldrig negte“ — svarede Helmer og nikkede veltilfreds — „Den, der har lagt den Vise om mig, har ikke løiet. Af hin Dyst vil jeg dog ikke hovmode mig“ — tilføiede han — „den gjaldt kun mit eget Liv og min Lykke. I brave Kjøbmandhafnere har vundet fuldt saa stor Ære i Marsk-Stigs-Feiden, og vi komme vel til Rette, mener jeg.“

„Det mener jeg, saa Skam! med, Hr. Helmer!“ — sagde den borgerlige Herold glad og rakte ham trohjertig Haanden — „jeg vil ligesaalidt fornærme Jer, som eders Herre, vor gjæve unge Konge. Saa fri, som I rider i Sadlen ved hans Side, saa fri og frank maa I for mig gaae her paa eders Ben. Men Tjenesten er streng her i disse Dage. Her er Mytteri, som I seer, mod vor Herre, Bispen. Jeg maa i Raadets Navn stævne hver Mand, som bærer Vaaben, til verdslig Ret og til Thinget i „„Ændaboth.““ Med Kongens Riddere, især med en Mand som Jer, tænker jeg dog Herre Bispen gjør Forskjel.“

„Vil Bispen beholde sit Skæg, lader han vel Ridderen beholde sit Sværd“ — sagde Helmer — „har han beskikket Jer til at hindre Udaad, saa hjælp mig hellere med at faae fat paa en fredløs Forbryder, her er sat iland fra hin Rostokker! Han er krøbet i en tydsk Pebersvendskjortel; han stræber Kongen efter Livet; han er god at kjende — det er Kagge med Skrammen. Skaffer I mig ham fat, død eller levende, vil jeg prise Jer, som en tro dansk Mand og Kongens brave Undersaat.“

„Det er vi vel igrunden her Alle, strenge Herre!“ — svarede Herolden med dæmpet Røst og saae sig forsigtig om, idet han gav sit bevæbnede Følge Vink til at træde tilbage. — „Vor Troskab mod Kongen har vi, som I selv siger, ganske ærligt viist i Marsk-Stigs-Feiden; Kongen har derfor ogsaa sagt os Tak; han har ærlig hjulpet os igjen med vor gode Stads Befæstning og med det nye Plankebolværk. Enhver brav Mand i Hafn vilde hellere lystre ham, end det geistlige Herskab; men vil vi tale høit om anden Herre her, end Bispen, maae vi give alt vort Gods til hans Skatkammer og selv gaae husvild af By. Gak med Fred, Hr. Helmer! men skjul eders

Sværd under Kappen! Træffer jeg hin Ildgjerningsmand, I søger, skal jeg visselig gribe ham og i eders Navn stævne ham ti Thinget. Hvor træffer man Eder selv?“

„Her i Herberget ved St. Clements. I er en brav Mand, mærker jeg. Sig mig ærligt, Landsmand! kan det nytte, jeg gaaer til Stadsfogden eller til eders Bisp, angaaende hin Misdæder? Det er en af de forvorpne Kongemordere selv. Jeg har ogsaa et godt Øie til hin storagtige Rostokker: han fører falsk Mynt ind i Landet og har undsagt Kongen; hvad jeg forresten veed om ham, har jeg lovet at tie med; men hvor jeg træffer ham, skal han være min Mand.“

„Kongens Fjender faaer I her vist ingen Ret over, Hr. Ridder!“ — hviskede Thingherolden — „Vil I følge mit Raad, saa hold Jer saa langt fra vor Bisp og hans Foged som muligt! Kongens Venner ere just ikke deres og maae heller ikke synes vores. Havde jeg ikke saasandt Kvinde og Børn, skulde I neppe seet mig med denne Stav i Haand. Vil I Peberkræmmere tillivs“ — tilføiede han og lukkede det ene Øie — „saa søg dem ved Brætspillet i Ølkroerne! hvad der vanker, faaer Ingen Bod for; men i Havnen og paa Bryggen tør Ingen røre dem. Frem! videre, Karle! den fremmede Herre har redet for sig som en brav Karl“ — raabte nu Herolden med myndig Røst og gik videre med sit bevæbnede Følge.

Helmer saae efter ham og nikkede til Vaabensvenden. „Flinke Folk, disse Kjøbmandshafnere!“ — sagde han — „det er skjændigt, de skal staae under Bispetøflen! Det gode Raad med Kipperne og Brætspillet huer mig dog ikke. Vi vil søge Fjenden paa den lige Vei. Først vil vi dog takke St. Jørgen og St. Clements for vor Frelse; saa kan vi med god Samvittighed gjøre det af med de Hallunker, hvor vi træffe dem.“ Han nærmede sig St. Clements Kirke, men fandt Kirkedøren lukket og betegnet med et stort sort Kors. „Hvad betyder dette?“ — udbrød han — „er her Pest i Guds Hus?“

„Forbud, Interdict, Søn! ifølge den Veile-Constitution *cum Ecclesia Daciana*“ *) — svarede en gammel Dominikaner, som knælede for et Stencrucifix udenfor den lukte Kirkedør og nu reiste sig langsomt — „Hvad de Stores Sjæle forbryde, skal nu gaae ud over de Smaa. Vor renlivede Herre Bispen har ikke vovet længer at tilbageholde den store Landestraf, vor

*) „Da den danske Menighed“ Begyndelsesordene i hin Pavelov om Interdict eller Kirkespærring. (I.).

hellige Fader har paabudet, formedelst Erkebispens formastelig Fængsling mod Constitutionen og alle hellige Love. *Virgo amata! ora pro nobis!*“ *) — mumlede han og foldede sine Hænder.

„Pokker i Vold med de latinske Love, med Tugt at sige, ærværdige Fader!“ — svarede Ridderen. — „Nu er jo Erkebispen fri; er det nu Tid at straffe Folk og Land for den gamle Synd af Kongen, hvis det ellers var nogen?“

„Tilvisse, var det svar Synd“ — svarede Munken — „men Straffen er for haard, det er Sandhed — og den rammer de uskyldige Sjæle. Folket bliver kun ugudeligt og oprørsk derover; det see vi nu hver Dag. Er Kongen ei kommen hid for at gaae i sig selv og gjøre Poenitentse, kan det see bedrøveligt ud for os Alle.“

„Er han kommen?“ — spurgte Helmer hastig.

„Ikke her til Staden, men til Kongsgaarden i Sorretsløf; hans Befuldmægtigede ere alt paa Axelhus. Ak ja, det er paa høie Tid, han giver efter, før Kirkespærringen bringer hele Folket i Oprør og Fordærvelse. *Ora pro nobis!*“ — mumlede han atter og vendte sig mod Crucifixet.

„Troer I, han er kommen hid, for at ydmyge sig og krybe til Erkebispens Tøffel, ærværdige Fader! — svarede Ridderen — „saa duer jer Tro kun lidt i det Stykke. Som jeg mærker, gjælder denne Røre heller ikke Kongen, men jer egen lille Bisp og hans storagtige Gjester. Mod denne dumme Kirkespærring hitter man vel paa et Husraad: det var et daarligt Folk, der lod sig udelukke fra Guds Hus, saalænge her er forsvarlige Øxer og Brækkejern i Landet.“

„Ak, I Verdens Børn! I verdslige Herrer! I vil altid frem med Magt og Vold: I vil tilsidst storme Himmerigs Porte, hvis I mægte det“ — sukkede Munken — „fra de Store og Mægtige udgaaer al den Trods og Forargelse, og det arme forblindede Folk, det hører kun altfor gjerne slige vilde og ugudelige Raad. See! der kommer atter en Flok forvildede Faar, der ere blevne til Ulve! der komme de med Spyd og med Stænger, som de, der fulgte Judas, det Vredens Barn! hør hvor de larme og skrige! Gud forbarme sig! de storme jo hid! de vil nu vist aabne Kirken med Vold.“

Den forfærdede Dominikaner gjorde Mine til at flygte; men Oprørerne stillede sig i Veien for ham.

---

*) Elskede Jomfru! bed for os! (I.).

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

„Tøv lidt, fromme Fader!“ — raabte Troppens Anfører, en høi Tømmermand med en stor Øxe i Haanden — „du skal læse os den hellige Læst for St. Clements Alter; vi har nu hverken hørt Ave eller Messe i tre Dage. Sprænger Kirkedøren, Kammerater!“

ANDEN DEL

„Er I afsindige!“ — raabte Munken — „gjør I Vold paa Guds Hus.“

„Ingen Sladder! støder Døren op, Landsmænd!“ — raabte Anføreren — „det har hverken St. Peder eller vor Frue taget os ilde op; hos dem gaaer det nu lystigt med Messen. Hos St. Nicolai vil vi høre vort Ave. Godt, Børn! see, nu er det Kirkeforbud løst!“ Kirkedøren var sprængt for de voldsomme Stød. Oprørerne strømmede med et vildt Seiersraab ind i Kirken og trak Dominikaneren med sig.

„Det vil blive en urolig Andagt, strenge Herre!“ — sagde Vaabensvenden — „vi maae hellere opsætte vor Fromhed til en anden Gang. See! der kommer en ny Flok. Nei see! de har Blider og Armbøsser med sig. Nu vil de vist storme løs paa Axelhus.“

„Det kan jeg lide!“ — udbrød Ridder Helmer glad — „Det Bispetyranni skal ingen dansk Mand taale. Jeg kom ret tilpas: her kan være Noget at tage Haand i. Vil de beskyde Bispereden, vil jeg dog lære dem at gjøre det tilgavns. Bliv du ved Bryggen og pas paa Pebersvenden, Knud! jeg maa dog vise de brave Borgere lidt til Rette med Bliderne.“ Dermed ilede Ridder Helmer med stærke Skridt ned ad gammel Strand, hvor de urolige Almuesflokke stimlede sammen med vild Oprørslarm.

NIENDE KAPITEL.

aa Axelhus syntes man temmelig trygt at foragte disse urolige Bevægelser i Staden, der allerede i nogle Dage, skjøndt i mindre Grad, havde fundet Sted. Bispens velbefæstede Slot laae afsondret paa Holmen. Færgerne, der sædvanlig tjente til Overfart, laae i disse urolige Dage i Havnen under Slottets høie Mure, hvorved al Forbindelse mellem Byen og Slotsholmen var afskaaren. Afstanden fra Staden var imidlertid dog ikke større, end at Axelhus fra gammel Strand maatte kunne beskydes saavel med Pile, som især med Blider, naar disse farlige Krigsmaskiner sattes med tilbørlig Kundskab i Virksomhed. I Høien-

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

loftssalen paa Axelhus sad Stadens geistlige og verdslige Herre, den lille myndige Biskop Johan af Roskild, i en alvorlig Raadsforsamling mellem sine høie Gjester, Erkebisp Grand og Cardinal Isarnus. Ved Erkebispens høire Side sad hans troe Ven, den stormægtige Abbed fra Skovklostret. Grands Fuldmægtig, Kanniken Nicolaus Bunkeflod fra Roskild, var ogsaa hei tilstede, saavelsom den kjøbmandhafnske Kannik Hans Rodis, som havde været behjælpelig ved hans Flugt fra Sjøborg. Ved det store Bord i Høienloftssalen sad ligeledes Cardinalens Famulus og hans Skriver tilligemed de to italienske Geistlige, der hørte til hans Følge. For den fremmede Cardinals Skyld, førtes Talen fordetmeste paa Latin. Slottets Herre, den uanseelige Roeskilde-Bisp, syntes i sit bestemte og myndige Væsen at have taget Erkebispen til Mynster, ved hvis Side han dog saae helt ubetydelig ud, uagtet han sad her baade som den store Grands og Cardinalens Beskytter. Han kastede af og til et opmærksomt Blik ud af Vinduet mod Staden og den tiltagende Folkestimmel ved gammel Strand, dog uden at røbe Frygt eller Uro. Erkebisp Grand havde endnu ikke overvundet Følgerne af sit haarde Fangenskab. Han hvilede de opsvulmede Fødder paa en blød Skammel; over hans blege magre Ansigt var en mørk Bitterhed udbredt. Enhver Bevægelse syntes at koste ham Møie, medens al hans Livskraft ligesom var sammentrængt i hans store funklende Øine. Han sad hensjunken

---

Famulus, Medhjælper.

i dybe Tanker og stirrede taus hen for sig, medens Cardinalen med et hemmeligt Smil i de smaa kloge Øine gjennemlæste et Document, hans Skriver nylig havde opsat.

„Tro ham ikke, ærværdige Hr. Broder!“ — hviskede Abbeden fra Skovklostret Erkebispen i Øret — „han holder hemmelig med Kongen; jeg veed det: han har eders Erkebispestol i Sigte.“

Grand skiftede Farve og knyttede Haanden krampagtig, men taug og kastede et forskende Blik paa den pavelige Nuntius.

„I den hellige Faders Navn og paa hans Vegne!“ begyndte nu Cardinalen paa Latin og lettede paa den røde Tonsurkallot — „førend de kongelige Udsendinge træde os for Øine formaner jeg endnu engang min fornærmede Hr. Broder til Eftergivenhed og en viis Resignation. I det Forlig, jeg her foreløbig har ladet opsætte, og hvis Indhold I nu kjender, Erkebiskop Grand! har jeg, efter eders egen Fordring, efter de strengeste geistlige Retsprincipper, paalagt Kongen af Danmark en saa høi Erstatning af Byer, Stæder, Slotte og verdsligt Gods, at jeg forudseer, han vil afvise Underhandlingen.“

„Jeg afviser den nu ogsaa, selv paa disse Vilkaar“ — svarede Erkebispen heftig — „hvad Kong Erik har forbrudt mod mig og min hellige Stand, kan han ei engang fuldelig udsone ved Tabet af sin — Krone.“

„Da vil I dog vel aldrig spænde Buen endnu høiere? værdige Hr. Broder! eller tilsidst paastaae eders Konge dømt fra Ære, Liv og Gods, som en lav Misdæder for verdslig Ret?“ — spurgte Cardinalen med et fint Smil i det aldeles rolige Ansigt — „Hvad Sjæl og Salighed angaaer, har I allerede gaaet ham saa nær, som muligt. Glem dog ikke, Hr. Broder! at eders Modstander er en kronet og salvet Monark, der staaer i Spidsen for et tappert Folk og har mange mægtige Fyrster til Venner! Enhver geistlig Dom, den verdslige Magthaver ikke frivillig af christelig Ydmyghed vil underkaste sig, vil, som uudførlig, kun blive til Spot for Verdens Børn, allerhelst her i Norden, hvor selv den hellige Bandstraale, som jeg mærker, virker temmelig afkjølet. Kongens Klagepunkter mod min høiærværdige Herre Broder i Christo ere desuden helt svære og graverende“ — tilføiede Cardinalen med en betænkelig Mine — „kan den kongelige Protector i Rom bevise blot Hælvten af hvad der lægges min renlivede Hr. Broder til Brøde, vilde I vistnok handle klogest i at nedstemme eders Fordringer noget

---

-Principer, Grundsætninger.

og selv maaske ønske den hele fatale Sag neddysset. I alt Fald er det mit broderlige Raad, og kunde I overvinde Eder til at følge det, vilde vist et hæderligt Forlig blive muligt — det er mit inderligste Ønske saavel for eders som Kirkens Fred og til Forebyggelse af al Forargelse og Splid i Fremtiden, at I, med den hellige Faders Samtykke, vilde ombytte den lundiske Erkebispestol men en anden, maaske større og eders Fortjenester værdigere, udenfor disse nordlige Lande, hvor eders personlige Misforhold til den verdslige Magt dog aldrig ganske vil kunne hæves. Jeg siger dette med broderlig Bekymring for værdige Hr. Broders Sikkerhed. Selv i dette Øieblik befinde vi os begge paa en Maade i den verdslige Herskers Magt, hvis Heftighed og Strenghed I har havt saa følelige Prøver paa."

„Ja saa, Eminents!" — udbrød Grand i den heftigste Forbittrelse, idet han sparkede Fodskammelen fra sig og reiste sig — „taler I nu til mig i den Tone? Var det derfor I stævnede mig hid fra mit sikkre Hammershus og bød mig lide paa min Dødsfjendes Leidebrev? Troer I maaske her at have lokket mig i en Snare, som jeg ikke kan sprænge? mener I maaske, at min fromme Collega, vor fælles ærværdige Vert, der her raader for Stad og Slot, af nedrig Frygt vil forraade sin Gjesteven og sin lovmæssige Erkebisp, for at smigre den verdslige Tyran, der alt, som jeg mærker, har gjort en pavelige Nuntius til sin aandelige Slave? Nei, Eminents! saa kjender I hverken mig eller den værdige Herrens Tjener her ved vor Side:. Har han alt, for min og Kirkens Skyld, med Mod udsat sig for Tyrannens Vrede og selv for Oprør i sin egen Stad, saa vil han vist nu ikke fornedre sig til et Forræderi, der vilde brændemærke ham, som en feig Bedrager. For min Sikkerhed er her sørget: hvad Øjeblik jeg vil, kan jeg gaae ombord, og hverken Kongen eller det oprørske Borgerpak skal forbyde mig at drage fri herfra og søge min Ret for St. Peders Domstol. Frit tør jeg her udsige hvad jeg dømmer i min Sjæl saavel om Eder, som om den formastelige Konge. I har ikke opfyldt eders Pligt her, som pavelig Nuntius: istedetfor med den hellige Faders Fuldmagt at bekræfte Band og Interdict" — —

„Lad det være min Sag, Hr. Broder! — afbrød Isarnus ham kold og rolig — „siden eders egne Concilier har iværksat Interdictet efter den Veile-Constitution, behøves her ingen Be-

---

Concilier, Kirkeforsamling.

kræftelse. Her er Talen kun om Kongen og om I vil forliges med ham og tage Bandet tilbage“ —

„Nei, aldrig i Evighed!“ — raabte Erkebispen heftig — „og af hans Anklage leer jeg; hvad jeg skal have sagt engang om hans Faders Drab og hvad han grunder sin tyranniske Adfærd paa, det tør jeg gjentage her og for den høieste Domstol: naar hint Kongedrab dog skulde skee, var det kun ilde, det ei skete sexten Aar før; saa havde hin elendige Konge ingen Afkom efterladt sig, og Erik Glippings Slægt aldrig vanæret Danmarks Throne; ja, det frimodige Ord har jeg sagt, og det siger jeg endnu; men al Andeel i Tyrandrabet benegter jeg, saavelsom enhver Forbindelse med Hertug Valdemar og de Fredløse. For mig maa hvo der vil nu regjere i Danmark — det være Hertug Valdemar eller en Jøde, en Saracen eller en Hedning eller — Diævelen selv! naar kun Kong Erik og hans usle Broder aldrig her adlydes, som Konger og Herrer“ —

„Vil I ogsaa forsvare hvad I der siger for den høieste Domstol? Hr. Broder!“ — spurgte Isarnus med uforandret Ro og med et næsten umærkeligt Smil — „dog eders legemlige Svaghed bør billig undskylde, om I just ikke altid er Herre over eders Sjæl og Tunge. Nu har jeg hørt eders Erklæring; den stemmer i sin overdrevne Yderlighed dog paa en Maade overeens baade med den hellige Faders og med Kongens Villie: eders Sag gjøres umiddelbar anhængig ved den pavelige Stol. Lad desuagtet Kongens Udsendinge fremtræde, værdige Hr. Broder!“ — sagde han til Biskop Johan, som strax reiste sig og forlod Salen.

Der var nogle Øieblikkes Taushed. Grand havde atter taget Sæde. Han hvilede sin store Hage paa den knyttede Haand og syntes at harme sig over sin egen Heftighed og Cardinalens Kulde. Kort efter traadte Biskop Johan ind igjen med tvende geistlige Herrer. Det var Kongens Udsendinge, Dominikanernes Provindsialprior, Mester Olaus, med det skjønne snehvide Oldingshoved, og den Ribe Kannik, Esger Juul, en ung lovkyndig Klerk med et snu og dristigt Ansigt. De havde i flere Timer ventet i et afsides Værelse paa denne Indladelse. De hilsede nu de høie Prælater med Ærbødighed, og Cardinalen reiste sig halvt i Sædet for at gjengjælde deres Hilsen; men Erkebispen blev siddende i mørk Grublen. Biskop Johan bad Kongens Fuldmægtige tage Sæde. Provindsialprioren satte sig; men Kanniken blev staaende og tog til Orde: „Undskyld mig, Eminents! og I, min høilærde Herre Erkebisp! og alle I vær-

dige geistlige Herrer! hvis jeg her har et Ord at sige, som mishager Eder! Jeg fremtræder ikke her som Kirkens, men som Kongens min verdslige Herres Tjener og Ordfører; hvad han har budet mig her at forebringe, maa jeg udsige, om jeg end ikke selv tør tilegne mig de Tanker og Meninger, hvis Tolk jeg har paataget mig at være“ —

„Tal frit, Broder Canonicus! eders Fuldmagt er mig meddeelt“ — afbrød Cardinalen ham med et gunstigt Nik, og Kanniken vedblev: „Min Herre og Konge er for trende Timer siden ankommen til sin Kongsgaard her i Landsbyen Sorretsløf udenfor Staden Hafn, for personlig at kunne besegle hvad her med hans Samtykke besluttes, og i fornødent Fald med sin kongelige Magt forebygge det Brud paa den offentlige Rolighed, Erkebisp Grands Nærværelse og det iværksatte Interdict truer Land og Rige med. Han ønsker ikke at see den Mand for sine Øine, som han anseer for deelagtig i sin høisalige Herre Faders Mord, og som har vovet at forkynde Kirkens Band over hans eget kongelige Hoved; men den Fred og det Leide, han har tilsagt sin Modstander, vil han ærlig og ridderlig hævde. Kongen har udtrykkelig paalagt mig at erklære, at han ingenlunde møder her for at undskylde og forsvare, hvad han, tvungen af Nødvendigheden, har maattet foretage mod den canoniske Ret og den Veile-Constitution, ved Erkebiskop Grands personlige Fangenskab: den Sag fortrøster han sig til at retfærdiggjøre for Christenhedens høieste Domstol; men han møder her, som Landsherre, for at tilbagebringe offentlige Rolighed, og som den undvegne Erkebiskops Anklager for hans Eminents, den pavelige Nuntius. Ethvert Forlig her i Riget med den, som Majestætsforbryder anklagede Prælat afslaaer min Herre Kongen bestemt; men han lover sin Modstander, fri og sikker Bortfart til Rom, hvorhen han alt selv har affærdiget sine Sendebud, og hvor han forventer retfærdig Dom over den Anklagede. Til denne Dom er falden, fordrer han sig selv befriet fra det ulovlige Band, en fangen Landsforræder har forkyndt ham — dette er ikke mine Ord, men Kongens — han fordrer Land og Rige ligeledes befriet fra det Interdict, Concilierne i Veile, Roskild og Lund har forkyndt over hans troe uskyldige Folk. Mod Conciliernes og vedkommende Bispers Ret til dette Skridt, uden deres Kapitlers og den øvrige Geistligheds Samtykke, har Domkapitlet i Roskild høitidelig protesteret, og Dominikanernes Provindsialprior, den ærværdige Magister Olaus, er her personlig tilstede for at bekræfte Dette.“

ANDEN DEL

Den gamle Provindsialprior reiste sig nu. „I min hellige Ordens og det Roskilde-Domkapitels Navn, erklærer jeg Conciliernes Fremfærd i denne Sag for ulovlig“ — sagde han med klar rolig Stemme — „Jeg anseer ikke Kapitlerne og den danske Geistlighed forpligtet til at ophøre med Gudstjenesten, og jeg opfordrer Eder, Biskop Johan af Roskild! til snarest muligt at tilbagekalde det ulykkelige Kirkeforbud, der allerede har opvakt saa stor Uro her i Staden, hvor I selv imidlertid raader og regjerer. Skal Gudstjenesten ophøre, vil visselig Djævelstjenesten med al mulig Ryggesløshed og Uteerlighed begynde: Splid og Tvedragt vil opstaae mellem Hjorden og dens Hyrder; al aandelig som al legemlig Fred og Sikkerhed vil ophøre og ingen Præst være sikker paa sit Liv. Sværmere og Secterere, Gudsfornegtere og Leccarier vil oversvømme Landet og forvilde Folket; Lægmænd og berusede Gildesbrødre vil føre Ordet i Menigheden, som de alt har begyndt her. Hverken Kirken eller den hellige Fader kan ville, at vi, for at overholde hin strenge og uopfyldelige Veile-Constitution, skal omstyrte al Orden og Gudsfrygt i Danmark og lade Folket forfalde til Barbari og de største Vildfarelser, ja selv til Hedenskab og Djævelens Dyrkelse. Jeg protesterer, i den danske Geistligheds Navn, høitidelig mod Interdictet; dog tænker jeg ingenlunde ved denne Protest at træde Kirkens Frihed for nær eller at angribe Eder, vor høilærde Erkebisp! eller nogen anden geistlig Øvrighed; Kirken bruge kun sin Frihed og sin Magt saaledes, at vi, dens Tjenere, ikke fordærve de os betroede Sjæle, istedetfor at veilede dem til Guds Fred og den evige Frelse! *dixi & liberavi animam**). Gjører nu for mig hvad I ville forsvare for Gud og eders Samvittighed, ærværdige Herrer! men værer her og hist ansvarlige for Følgerne! de kunne blive blodige og forfærdelige.“

Han havde neppe udtalt, førend en Hagl af Stene og Pile slog med et stort Brag mod Muren, sønderknuste Vinduerne og fløi midt ind i Høienloftssalen mellem de forfærdede geistlige Herrer, der fore op fra deres Sæde og søgte Sikkerhed mellem de brede Vinduespiller og bag Salens tykke Mure. Cardinalen forlod ogsaa sit Sæde; men Erkebispen blev med trodsig Mine siddende.

„Bryder han nu sit Leide den ugudelige Belialskonge!“ — raabte Grand — „skal jeg og mine troe Venner nu stenes her,

---

*) Jeg har talt og befriet min Sjæl. (I.).

som Profeterne og Martyrerne, at vort Blod kan skrige til Himlen og nedkalde den evige Fordømmelses Lyn over hans Hoved?“

„Jeg vidner for Gud og vor hellige Frue! Kongen har ingen Deel i dette Angreb“ — tog Provindsialprioren atter Ordet og blev staaende — „naar han erfarer det, vil han vist høllig misbillige dette formastelig Fredsbrud; men der seer I allerede Følgerne af Interdictet, ærværdige Herrer! hele Staden er i Oprør; man stormede mod St. Peders og vor Frues spærrede Kirker, da vi droge hid; man truede med Ild og Sværd. Giver I nu ikke efter for Nødvendigheden, Biskop Johan! vil maaske

Axelhus være taget med Storm eller lagt i Grus inden Midnat“ — —

En ny Hagl af Stene og Pile afbrød Provindsialpriorens Tale; han slog et Kors for sig og traadte tilbage. En stor Blidesten slog ned ligefor Erkebispens Aasyn og knuste Bordet. Grand reiste sig nu med et harmlynende Blik og forlod den farlige Plads.

„Følger mig! mine Herrer Gjester!“ — sagde den lille Biskop Johan med skrigende Røst og aabnede hastig en Dør — „kan vi kun uskadte komme gjennem den nordre Corridor til Taarnet, skal ingen Pil eller Blidesten naae os. Slottet kan udholde Beleiring og Storm. Jeg skal vise Eder, at jeg ikke lader mig tvinge af min oprørske Menighed; men vi maae ile: her ere vi udsatte for den største Fare.“ Med disse Ord forlod han selv først Høienloftssalen med stor Hast. Alle fulgte ham gjennem en lang Corridor til et sikkrere Opholdssted. Angrebet blev imidlertid hvert Øieblik heftigere, og i den hele nordlige Deel af Slottet, som vendte ud mod Staden, var man ingensteds sikker for Pile og Stenkast. Nogle skreg og raabte, de vare saarede; man styrtede hovedkulds frem og rev hverandre omkuld. Omsorgen for den personlige Sikkerhed havde næsten bortfjernet ethvert Hensyn paa Rang og Stand og Sømmelighed; de fleste geistlige Herrer ilede baade Erkebispen og Cardinalen forbi. Den pavelige Nuntius kom dog uskadt gjennem Gangen, ledsaget af Provindsialprioren og Esger Juul. Grands langsomme og besværlige Gang understøttedes alene af Abbeden fra Skovklostret, hvis svære Legemsbygning heller ikke tillod ham at ile. Den lange Corridor, som de nødvendig maatte helt igjennem, havde paa den ene Side aabne gothiske Spidsbuer over et svært muret Brystværn, og her foer hvert Øieblik en Mængde Pile og Stene ind og nødte de flygtende Prælater til at gaae nedbøiede og næsten krybende under Brystværnet.

„Guds Dom over de Formastelige og den forræderske Konge!“ — stønnede Erkebispen — „det er hans Kreaturer, der ophidse Pøbelen. Nu glæder han sig over vor Trængsel og vil benytte den til vor Ydmygelse.“

„St. Bent og St. Peder staae os bi! — Buk eders Hoved!“ — raabte den svære Abbed og krøb under Brystværnet — „der kommer atter en Blidesten. Forbarmende Himmel! hvilken Menneskesværm!“ — vedblev han og saae forsigtig ud imod Staden — „Hør hvor de skrige! de nævne eders Navn, Hr.

Broder, med ugudelige Eder — de tumle med Baade — de slæbe flere Blider frem — jeg seer en af Kongens Drabanter iblandt dem“ —

„Seer I! han er Ophavsmanden, den troløse Despot!“ — raabte Erkebispen — „fra ham kommer al vor Nød og Landets Ulykke. — Ha! udsend din Morderengel, retfærdige Gud! udryd Meenederen! opryk ham med Rode!“

„Her igjennem, ærværdige Herrer! og I er i Sikkerhed!“ — lød nu en hul Røst ved Corridorens Udgang dem imøde, og en høi mandig Skikkelse med et vildt blegt Ansigt traadte frem i Corridordøren; han var klædt som en tydsk Kræmmersvend og havde en stor rød Skramme over Panden.

„Min Asylgjest! eders forfulgte Ven og Hevner!“ — hviskede Abbeden fra Skovklostret — „St. Bent og St. Peder være takket! den Retfærdige har hørt eders Bøn: Morderenglen er kommen.“

„Den høie Skikkelse i Døren lagde Fingeren paa Munden og forsvandt med de to Prælater, idet Corridorderen ukte sig efter dem.

TIENDE KAPITEL.

Angrebet paa Axelhus havde sat hele Staden i den livligste Bevægelse. Selv de adstadigste Borgere kunde ikke dølge deres Glæde derover, og mange af dem toge aabenbart Deel i Opstanden. De vilde Glædesraab, man hørte, hvergang en Stenhagel foer ind paa Slottet, viste noksom, hvor almindelig Forbittrelsen var, saavel mod den bispelige Stadsregjering, som fornemmelig mod Erkebispen, or hvis Skyld og ved hvis mægtige Indflydelse det oprørende Kirkeforbud var iværksat. Grands Navn var Løsenet, hvergang et nyt Angreb skete. Forgjeves søgte Stadsfogden med sine bevæbnede Svende at bringe Rolighed tilbage: hvor han lod sig see med de bispelige Krigsmænd, blev han øieblikkelig tilbagedreven af den forbittrede Almue. Rygtet om Kongens Ankomst til Sorrets-løf og hans spændte Forhold til Herrerne paa Axelhus havde

givet Opstanden et nyt og loyalt Sving, idet man nu troede, ved Angrebet paa de geistlige Herrer at gjøre fælles Sag med Kongen mod hans og Rigets overmodige Fjender. Stadsfogden havde ladet alle Stadens Porte lukke; men Oprørerne havde sprængt dem, og en stor Mængde Mennesker, tildeels de rigeste og fredeligste Indvaanere, der frygtede Opstandens lovløse Følger, ilede ud af Nørrport til Sorretsløf, for at see Kongen og anraabe om hans Bistand. En anden Flok strømmede til vor Frue Kirketaarn og ringede med Stormklokken. „Bort med de hellige Ulve paa Slottet!“ lød det gjennem alle Gader. Uden- or det fredlyste Thinghus, hvor Raadet var forsamlet, og hvor adskillige fangne Orørere vare henbragte, var der en frygtelig Larm: man fordrede Fangerne løsladte og truede med at stikke Thinghuset i Brand. Ogsaa ved Kattesundet var der stor Larm: „ud paa alle Baade!“ — skreg man — „Smid Kræmmergodset ud! jag Pebersvendene Fanden i Vold! Lad os stikke Slottet i Brand! lad ingen Sjæl undkomme! — Kongens og Landets Fjender døe!“

Der blev imidlertid de fleste Steder mere skreget og larmet, end handlet, og de vilde Folkestrømme bevægede sig i de forskjelligste Retninger mellem hverandre; men ved gammel Strand saae man en Mand, der havde bragt Orden og Plan i Angrebet; det var Ridder Helmer Blaa, der med glad Kampiver opstillede Bliderne ved Stranden og lærte Borgerne at bruge disse Vaaben med Virkning og Eftertryk. I flere Timer stod han utrættelig ved denne sin kjæreste Syssel, og hvor han ledede Angrebet, tilføiedes der Slottet betydelig Skade.

I Thinghuset havde man imidlertid maattet løslade de fangne Oprørere. En stor Del af Raadet havde sluttet sig til Oprørernes Parti og grebet til Vaaben mod Bispen; de øvrige Raadmænd vare med stor Livsfare undflyede, og det var lykkedes Nogle af Raadet tilligemed Statsfogden at komme ud med Folkestrømmen gjennem Nørreport og naae Kongsgaarden i Sorretsløf, hvor de allerede traf Kongen tilhest, i Spidsen for hans Riddere, beredt til selv at drage ind i Staden og dæmpe Opstanden.

Det var næsten blevet Aften. Oprøret havde allerede naaet en saadan Yderlighed, at de fleste Borgere vare blevne forskrækkede for deres eget Foretagende, og enhver bosat Mand i Byen frygtede for sine Eiendommes og sin Families Sikkerhed, idet den tøileløse Almue troede sig befriet fra enhver Or-

---

Loyal, kongetro.

dens- og Sædeligheds-Lov. Kongen foer nu ved Grev Henriks Side ind gjennem Nørreport i Spidsen for sin Ridderskare, ledsaget af de høie skjønne Landsedragere, der udgjorde hans Livvagt. Ved St. Peders Kirke, tæt ved den nordre Stadspørt, og ved vor Frue Kirke kunde han neppe komme frem for den store Folkestimmel. Begge Steder havde Oprørerne sprængt Kirkedøren og tvunget Præsterne til at holde Messe. Under de vilde Oprørsskrig klang den gudelige Sang fra Kirkerne helt besynderligt og ængsteligt.

„Den Andagt kommer sagtens meer af Trods, end af Gudsfrygt“ — sagde Kongen til Grev Henrik — „dog, saamænd! Gudsdyrkelsen skal Ingen formene dem; kun med Orden og god Skik!“ Han lod sætte Vagt ved begge Kirkerne, for at hæmme alle Uordener, og red videre. Hvor han drog frem, blev han modtaget med Glædesraab og den mest levende Hyldest, der dog sagtnedes endeel hos dem, der skreg høiest, da man saae Stadsfogden og To af Stadens Raad blandt hans nærmeste Ledsagere. En urolig Mumlen hørtes nu hist og her, og det begyndte at blive Almuen indlysende, at Kongen ikke kom hid for at tage Oprørernes Parti mod deres Øvrighed, men for at hævde Stadens lovmæssige Regjering og bringe den offentlige Rolighed tilbage.

„Stille, Børn! gaaer Hver til Sit! nedlægger eders Vaaben!“ — sagde Kongen med alvorlig, dog venlig Røst, idet han gjengjældte Folkets Hilsen og standsede sin Hest. Der blev stille, og man omringede ham opmærksom, for at høre hvad han sagde. „Jeg kommer baade som eders Beskytter og som Hævder af Lov eg Ret i mit Rige“ — vedblev han — „Hvad I med Billighed kan fordre af Bispen, skal han indrømme Eder. Kirkespærringen skal være hævet; det lover jeg Eder. Forresten skal I adlyde eders Øvrighed“ — tilføiede han streng — „hvad her er skeet skal blive lovligt undersøgt. Fred og Orden skal her være. Den, der fra denne Time tager sig selv tilrette, skal være Dødsens og ligge paa sin Gjerning.“ Hvor man hørte disse Ord blev der øiebliklig stille. Øprørerne og Enhver, der bar Vaaben, bortfjernede sig; men en stor Mængde vaabenløse Borgere ledsagede ham med høie Jubelraab gjennem Gaderne.

Ved gammel Strand beskjød man endnu med stor Iver Axelhus. Slotsholmen var omringet af Baade med Bueskytter og Fakkelbærere; man gjorde allerede Anstalter til at løbe Storm mod Slottet og stikke det i Brand. Kampen var bleven gjen-

sidig: fra Slottets Taarne og Murtinder blev der nu ogsaa skudt med Pile og Forsvarsmaskiner.

„Kongen, Kongen! med Fogden og Raadet“ — lød det nu fra Mand tll Mand, og det var som et Lynslag havde lammet hver Arm. „Kongen leve!“ — raabte Oprørerne, og Mange kastede deres Vaaben — „ingen Feide mere! Kongen vil dømme mellem os og Bispen!“ — Man hørte allerede de klapprende Hesteskoe; Folkestrømmen bølgede til alle Sider og gjorde Plads for Kongen og hans Ridderskare. Der blev raabt og givet Tegn til Bueskytterne og Fakkelslyngerne, der paa de talrige Kjøbmandspramme omringede Slotsholmen; i et Øieblik vare næsten alle Fakler slukte i Vandet, og man roede ilsomt tilbage fra det beleirede Slot. Ved et Blidebatteri ved Stranden vedblev dog Skydningen endnu; her var det, Ridder Blaa stod. Han var kommen saaledes i Aande ved Blideskydningen, at han ingen Ting ændsede; han troede, Bueskytterne og Fakkelslyngerne vare drevne paa Flugt, men mærkede ikke den alvorlige Standsning eller Kongens Ankomst. „Bliv ved, bliv ved, Landsmænd!“ — raabte han — „muntert! I brave Kjøbmandhafnere! vil I lade Jer lumpe af de Bispeknegte? ned med deres Taarne og Mure!“ Han uddeelte endnu kraftige Befalingsord til Blideslyngerne, da han med Forbauselse hørte Kongens Røst over sit Hoved.

„Hvad seer jeg? Ridder Helmer Blaa! I her? og midt blandt Oprørerne? Er det at følge Drosten til Stockholm! Er det saaledes I tjener eders Konge? Han er eders Fange, Grev Henrik!“

„Min Herre og Konge!“ — udbrød Ridder Helmer og udstrakte sine Arme mod Kongen, der holdt sreng og truende for ham paa sin høie hvide Hingst — „hør mig! jeg besværger Eder“ — —

„Intet Ord!“ — afbrød Kongen ham heftig — „vil I gjøre mig til en troløs og Meender? Paa det Slot, I der beskyder, har jeg lovet min Dødsfjende Fred ved sikkert Leide. Jeg bryder ikke mit Ord, var det saa givet til Djævlen. Er her krummet et Haar paa hans Hoved, skal det komme Jer dyrt at staae. — Tag min Drabant med Jer, Grev Henrik! overgiv ham til ridderligt Fangenskab paa Slottet! Imorgen skal han dømmes for sin lovløse Adfærd. Bring Bisp og Cardinal min Hilsen og Fred“ — tilføiede han med dæmpet Røst — „Bring Grand mit sidste Bud og Varsel! I staaer mig inde for, vort Leide hævdes!“

„Eders Villie skee, Herre Konge!“ svarede Grev Henrik og sprang af sin Hest. „Følg mig rolig, Ridder Helmer!“ hviskede han til den urolige og heftige Blideslynger-Høvding — „imorgen kan I forsvare Jer; nu maa I tie og adlyde.“

Helmer bed sig harmfuld i Læben, idet han rakte Grev Henrik sit Sværd og fulgte ham taus. Med et anseeligt Følge af Riddere og Væbnere tog Grev Henrik strax en Færge i Besiddelse, som Oprørerne nylig havde forladt; han lod et hvidt Flag ogreise i Forstavnen og føiede Anstalter til at blive sat over til Slotsholmen, medens Kongen fremdeles paabød Rolighed i Stanen og red med sit øvrige Følge langs ned med Stranden gjendem den store Folkeskare, der, deels af Nysgjerrighed, deels af Hengivenhed, vedblev at følge ham. Bliderne vare strax bortslæbte fra Stranden; ogsaa her havde de bevæbnede Urostiftere bortfjernet sig, og Kongens Strenghed mod en af hans egne kjæreste Riddere syntes at have indjaget dem Skræk.

Ved St. Nicolai Kirke, ligeoverfor den lille Holm, der kaldtes Skipperbodernes Grund, standsedes Kongen atter af en stor urolig Folkehob, hvoriblandt der var mange bevæbnede Mænd med et mørkt og vildt Udseende, som mumlede Bønner og sang Psalmer, medens de udstødte fordømmende Eder og Trudsler mod alle Præster og Bisper. Ved Kongens Ankomst sagtnedes Larmen, og paa hans Bud forsvandt Vaabnene fordetmeste. Kirkedøren var ogsaa her sprængt; alle Kirkebetjente og Geistlige vare undvegne. Almuen havde selv ringet med Klokken til Ave, og man havde slæbt en Munk ind i Kirken, for at tvinge ham til at synge Ave, trods Bispe- og Pave-Forbud.

Kongen steg strax af Hesten og gik ind i Kirken. Halvdød af Skræk og som med Livet i Hænderne, stod en gammel Dominikaner her for Højalteret med sønderrevne Klæder og søgte forgjeves at synge den sædvanlige Aftenbøn med Ro og Værdighed, medens den urolige Folkeskare stod med vilde truende Miner omkring ham, med Fakler, Øxer og blinkende Sværd. En Flok Slagtere og halvberusede Haandværkere, med en høi Tømmermand i Spidsen, stod nærmest ved Alteret og afbrød Munken ofte med Spotord og Trudsler.

„Fred her i Guds hellige Hus!“ — sagde Kongen med høi Røst, da han traadte ind i Kirken — „bøier Alle eders Knæ og beder den forbarmende Gud tilgive Eder! Gak med Fred, fromme Fader! hvis du ei tør bede for vore Sjæle! — Gud hører os dog, trods alle Forbandelser, naar der kun er Sandhed i os. Den Retfærdige være os Alle naadig og tilgive os vore

Synder!“ Dermed bøiede Kongen sit Knæ for Alteret, og Alle styrtede som ved et Lynslag til Gulvet. Der blev et Øieblik dødsstille.

Nu var det pludselig, som den gamle Dominikaner blev greben af en høi og modig Begeistring; med høitidelig Røst istemte han et Gloria og derpaa det hellige Ave, som Kongen og hele Menigheden gjentog. Derpaa reiste Kongen sig og forlod Kirken taus og rolig. Han steg tilhest og red videre. Det tonede endnu længe stille og høitideligt fra den knælende Menighed i St. Nicolai Kirke:

„Hellige Jomfru! bed for os!“

og da Kongen red tilbage gjennem Strandgaden ligeoverfor Slottet, for atter at begive sig til sin Kongsgaard i Sorretsløf, syntes Roligheden fuldkommen bragt tilbage. I den stille Foraarsaften skinnede der Lys i de fleste Vinduer. Paa Axelhus syntes man nu ogsaa beroliget. Grev Henrik havde sendt Stadsfogden og de to Mænd af Raadet paa en lille Baad foran sig, for at melde Bispen sin Ankomt, medens Greven selv med sit Følge paa den store Færge nærmede sig Slotsholmen med langsomme Aareslag.

Ridder Helmer Blaa stod, taus og tankefuld, som afvæbnet Fange paa Færgen ved Grev Henriks Side og harmede sig over, at han nu førtes til et Fængsel i det Slot, han nylig, som triumpherende Krigshøvding, havde hjulpet Borgerne at beskyde. Han indsaae nu vel, at han havde handlet høist overilet ved at deeltage i Opstanden; men han fandt dog Kongens Fremfærd imod ham alt for streng; hans Miner og blussende Kinder røbede, at hans Stolthed var høilig saaret. Ligesom han stod i disse Tanker, kom en Baad fra Slotsholmen med stærk Fart imod dem og gled tæt hen ved Færgen. „Ha! Pebersvenden!“ — udbrød Ridder Helmer pludselig og sprang som rasende over i den fremmede Baad. Grev Henrik saae forbauset, at hans Fange brødes paa Rælingen af Baaden med en tydsk Kræmmersvend og styrtede ud med sin Modstander i den dybe Strøm, medens den fremmede Baad forsvandt som en Pil i Skumringen.

„Red ham, red ham!“ — raabte Grev Henrik og standsede Rorkarlene. Ridder Helmers Fjærhat svømmede paa Vandet i nogen Frastand; den fiskede man op; men hverken han selv

---

Gloria, Lovsang.

eller hans ubekjendte Modstander var at øine; den stærke Strøm syntes øieblilkkelig at have bortrevet dem, og al Eftersøgning med Aarer og Baadshager var frugtesløs.

„Gud være hans Sjæl naadig! — sagde Grev Henrik med et Suk — „han var den raskeste Ridder, jeg kjendte; men en ubesindig Galning var han altid. For Fangenskabet slap han dog og maaske for en streng Dom imorgen; men Kongen har tabt en tro Ven. Fort, Karle! vi finde ham ikke; maaske har han hjulpet sig selv; han var en god Svømmer.“

Paa Baaden, som foer forbi, og som ved den voldsomme Kamp nær var bleven kæntret, havde man seet nogle Herrer i Kannikedragt, og de kjøbmandshafnske Rorkarle troede i den ene af dem at have kjendt Erkebispens snilde Ven, Hans Rodis.

I Havnen ved Axelhus laae det kongelige Langskib, Valdemar Seier, hvorpaa Erkebispen, ved Cardinalens Mellemhandling, med Kongens Leide var bragt fra Hammershus. Skibshøvdingen var med hele sit Mandskab, ifølge Leidebrevet, tagen i Ed af Erkebispen og forpligtet til at føre ham bort fra Axelhus hvilket Øieblik, han vilde, hvis han ikke der troede sig sikker, samt bringe ham saavelsom den pavelige Nuntius til

hvilken fremmed Havn, de ønskede. Ligesom Grev Henrik vilde lægge til Land paa Slotsholmen, nærmede der sig en stor Aareskude til det kongelige Langskib.

„Vor strenge Herre Bispen med Erkebispen og Rødhatten!“ — sagde Rorkarlene — „de lægge ud til Volmar!“

„Saa roer efter dem af alle Kræfter!“ bød Grev Henrik — „det er paa høie Tid — gesvindt!“ Inden de naaede' Langskibet, var Cardinalen og Erkebispen alt ombord, og man var i Begreb med at heise Seil. I Aareskuden stod Biskop Johan med endeel Klerker og ønskede sine høie Gjester en sikker og lykkelig Reise.

„Jeg bringer Eder samme Ønske fra min Herre Kongen, høiærværdige Herrer!“ — raabte Grev Henrik og tog sin Hat af — „for eders sikkre Afreise er her sørget. Saasnart Kongen erfoer eders Trængsel og Almuens Opstand, ilede han personlig hid til Eders Beskyttelse. Jeg har Befaling til at følge Eder ud af Havnen og see Eder unddragne enhver mulig Fare.“

„Bring Kongen af Danmark mit Farvel og min Tak for hans Bistand!“ — svarede Cardinalen ved sin Tolk — „jeg har selv været Vidne dertil, og jeg maa lade hans Høimodighed mod hans Fjende saavelsom hans Ordholdenhed og kongelige Sind vederfares Retfærdighed. Jeg forlader nu dette Land, uden at det er lykkedes mig at stifte den Fred her, jeg ønskede; men jeg haaber engang at see Kong Erik og Danmark igjen under lykkeligere Auspicier*).“

„Naar I kommer med Fred og Velsignelse, vil I være velkommen, Eminents!“ svarede Greven — „men hvorledes det danske Folk finder sig i Band og Interdict, har I nu selv seet de alvorligste Prøver paa. Kongen min Herre beder Eders Eminents bringe den hellige Fader Underretning derom med samt hans ydmyge og sønlige Hilsen. Han indstiller med Tryghed sin og sit Folks retfærdige Sag for Hans Helligheds Domstol; men hvorledes Dommen saa falder, efter geistlig Lov og canonisk Ret, maa min Herre, Kong Erik af Danmark, som dette Lands verdslige Herre og den offentlige Roligheds Beskytter, paa det Bestemteste erklære Erkebiskop Jens Grand af Lund for bestandig forviist fra disse Riger og Lande.“

„Forviist!“ — gjentog en hul Røst fra Langskibet, og den høie Erkebisp Grand viste sig i Lyftingen — „Hvo tør udsige det Ord over en salvet Kirkens Fyrste? dertil har ingen Konge

*) Forvarsler. (I.)

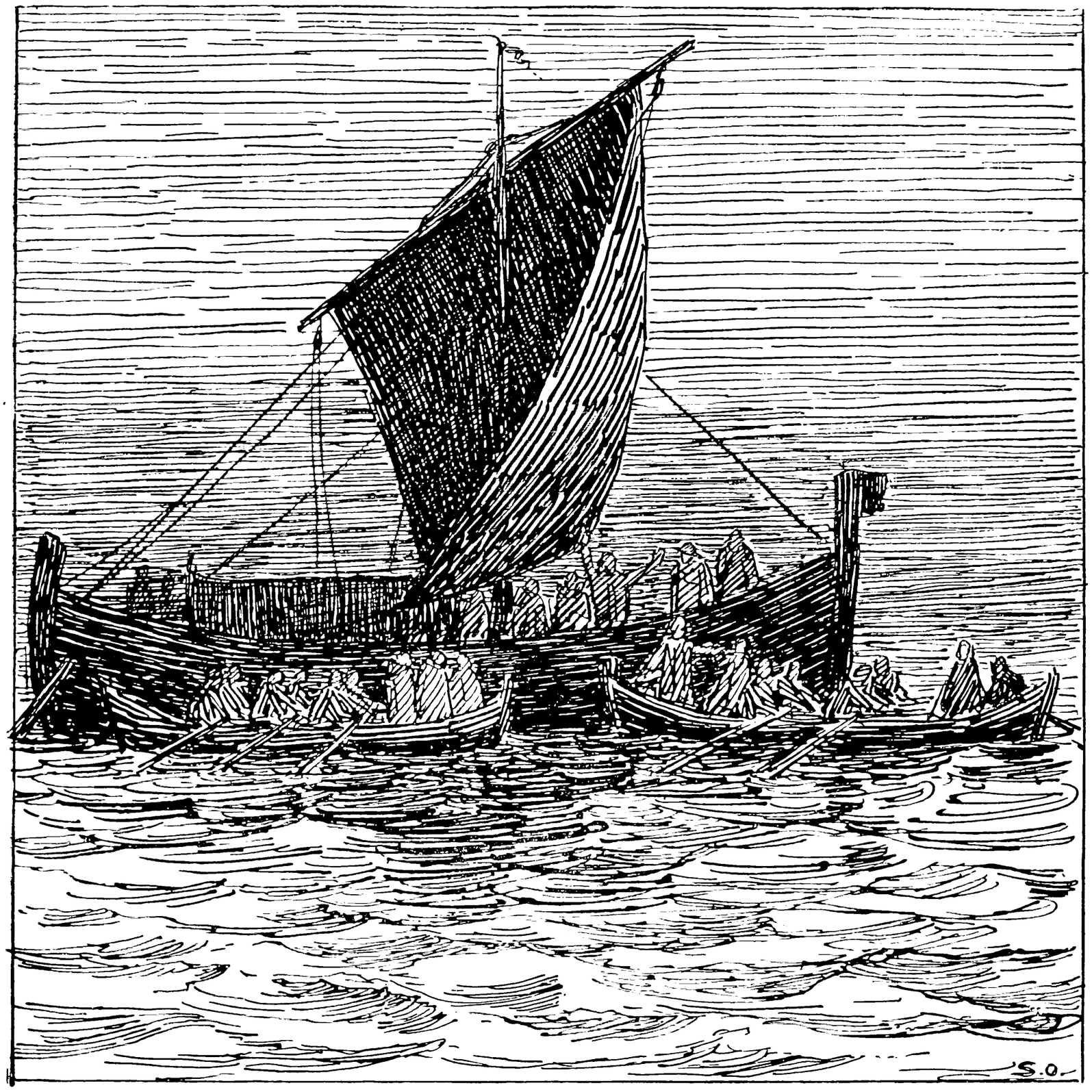

i Verden Magt; den Kongetjener, der vover at bringe mig sligt Bud, erklærer jeg i Kirkens store Band."

Grev Henrik studsede, men blev rolig og høflig staaende med Hatten i Haanden og ventede paa hvad Erkebispen meer havde at sige.

„Om jeg oftere vil sætte Fod paa dansk Grund" — vedblev Grand — „det beroer paa mig selv og den hellige Fader. Nu ryster jeg Støvet af mine martrede Fødder og forlader mit utaknemmelige Fædreland; men førend jeg kaldes tilbage og indsættes i alle mine Rettigheder — førend det fuldeste Vederlag er mig givet for Alt, hvad jeg her mod guddommelige og menneskelige Love har lidt — skal der ingen Velsignelse være over Land og Rige og over Danmarks bandlyste Konge — det sværger jeg ved den høiese Gud og alle Hellige! — Sig Ty-

rannen, som udsendte Jer, fra mig, Kirkens Primas i Norden: vover Kong Erik Eriksøn af Danmark nu, selv uden Dispensation og Kirkens Samtykke, at fuldbyrde sit ugudelige Ægteskab i forbudne Led, skal det visselig vorde ham og Riget til evig Forbandelse. Amen!“

Grev Henrik stampede i Færgen ved disse Ord, dog uden at værdige den forbittrede Prælat noget Svar. „Skibshøvding!“ — raabte han til Langskibets Fører, der stod med Hatten i Haanden ved Forstavnen — „I fører Erkebiskop Grand, i Kongens Navn og under hans Leide, sikker i Land, hvor han ønsker det, kun ikke i Kongens Riger og Lande! Hvo, der nogensinde bringer denne Fredsforstyrrer tilbage til Danmark, skal dømmes som Landsforræder.“

Paa Grev Henriks Vink heisedes strax Seilet, og Langskibet foer ud af Havnen med den farlige Prælat, hvis sidste Ord til Land og Rige var den saa ofte gjentagne Forbandelse.

Grev Henrik hilsede nu Slotsherren fra Axelhus, den lille Biskop Johan, og bragte ham Kongens Løfte om Fred og Værn, dog under Betingelser, som han indbødes til at overveie i et Møde med Kongen paa hans Gaard i Sorretsløf. Greven hilsede atter med kold Høflighed denne Erkebispens Ven og lidet heldige Efterligner, der syntes at betænke sig paa et stolt og imponerende Svar; dog uden at oppebie dette, gav Grev Henrik sine Rorkarle Vink til at roe frem, hvorpaa han med sine Riddere i nogen Frastand ledsagede det bortseilende Langskib, til man saae det helt ude af Havnen og i rum Sø. Derpaa vendte Greven med sit Følge tilbage til Staden, hvor han strax steg tilhest og red taus, i helt alvorlige Tanker, dog med freidig Mine og i rask Trav, gjennem Staden og derpaa ud ad Veien til Sorretsløf.

Primas, Overhoved.

ELLEVTE KAPITEL.

Om Natten var der stor Glæde i Kjøbmandhafn. Kongens Nærværelse syntes at have betrygget den fredelige Deel af Indvaanerne for videre Forstyrrelse af den offentlige Rolighed; men hvad der var skeet var man tilfreds med, og der var almindelig Begeistring over Opstandens lykkelige Udfald. Hvad man havde attraaet var opnaaet: Kirkespærringen var i Gjerningen ophørt, og den strenge bispelige Stadsregjering var sat i Skræk. Efter dette voldsomme Udbrud af Folkets Forbittrelse, haabede man nu, at intet Interdict nogensinde kunde gjøres gjældende i Danmark. Rygtet om, at Erkebispen og Cardinalen havde forladt Axelhus, og Erkebispen var forvist fra Land og Rige for bestandig, udbredte sig endnu inden Midnat over hele Staden og forhøiede den almindelige Glæde. Hvor man efter Kongens Bortreise havde slukket Lysene i Vinduerne, tændte man dem nu igjen. Erkebispens Flugt og Forviisning feiredes saaledes over hele Staden, som en vigtig Seier over det geistlige Tyranni og som en lykkelig Følge af Borgernes Frihedssind og Kongens kjække Mod.

I Ølkroen ved Kattesundet, nærved St. Clements Kirke, sad Drostens Vaabensvend, Knud Fynbo, sildig ud paa Natten i et lystigt Drikkelag med endeel unge Karle fra Staden, der med Iver havde deeltaget i at beskyde Axelhus. Midt iblandt dem sad en ældre Borgermand med det fulde Mjødbæger i Haanden og drak med dem, under Sang og dristig Spot over den strenge Ærbarhedslov mod sildigt Krohold og Nattesvir, som man nu syntes at kunne slaae Streg over i Bispestaden. Det var den samme Mand, der om Middagen havde gjennemvandret Byen som Øvrighedsperson og, som Raadets Stævningsherold, havde forbudt Enhver at bære Vaaben paa Gaden. Hans Heroldkappe og den hvide Stav med Bispens Mærke laae henkastede under Drikkebordet; han bar nu en almindelig Borgerdragt og havde selv et drabeligt Sværd ved Siden. Af hans Tale kunde man høre, at han ogsaa havde været med at beskyde Axelhus.

Der taledes frit og dristigt mod det strenge Bisperegiment,

som man troede at have givet et godt Knæk. Man priste Kongen og den raske Ridder Helmer Blaa, og man mente, Kongen kun for et Syns Skyld havde ladet hin raske Ridder fængsle, ligesom man var enig om, at Kongens strenge Ord til Blideslyngerne og dem, der bestormede Bispeslottet, ikke vare komne meget længer, end fra Tænderne, siden det dog var hans værste Fjende, man vilde tillivs. Der hoveredes jublende over Erkebispens Flugt og Forviisning, som et Par nysankomne Gjester havde fortalt, og man tilskrev sig selv Æren for at have stenet Mester Grand ud af Landet.

„Jo, lur os Kjøbmandhafnere!“ — sagde Stævningsherolden og nikkede selvtilfreds — „vi har før hjulpet Kongen, naar det kneb.“

„Hvad vil Paven og al Verdens Bisper nu gjøre ham?“ — sagde Vaabensvenden og tømte sit Bæger — „Spillet er vundet, Kammerater! naar alle vi Danske herefterdags gjøre ligesom I brave Mænd i Hafn. Mod de latinske Forbandelser har vi Pile, Sværd og Blider og gode danske Graasten; lukke de os Kirkedøren igjen i Laas, har vi, Gud skee Tak, Brækkejern og Øxer og Karle, der kan løfte en Kirkeport saa nemt som en Tønde Hvede. Nu er min Herre Drosten ovre i Sverrig, for at hente Kongens Fæstemø“ — vedblev han — „der havde jeg været med, havde Storhanserne ikke faaet mig fat. — Det kan holde haardt nok med Kongens Bryllup, vil man sige — derfor vil de nok ogsaa sætte Pind, de fromme Herrer, som vil lukke os Alle Himmeriges Porte; med hvad vædde vi, Kammerater! Kongen giver dem en god Dag med Dispensionen eller hvad det hedder og holder Bryllup, naar Vorherre og han selv vil. Saa vil her blive Gammen over hele Landet. Kongens Fæstemø skal leve!“

„Men hun er jo svensk“ — indvendte en af de unge Karle.

„Eia! herefter vi! Svensk og Dansk være gild og gjæv Kammerat“ — vedblev Knud Fynbo og svingede lystig sit Bæger — „naar vore Konger give hinanden deres Søstre, vil vi dandse med de svenske Piger, og deres unge Karle igjen med vores, og der skal Ingen see surt til hinanden, fordi vi før har prøvet Kræfter i en anden Dands. Den svenske Prindsesse skal være den deiligste Kongedatter i Verden, saa hvid og rank, som en Lillie, og saa from og mild, som den velsignede Dronning Dagmar. Hun skal, paa min Sjæl og Ære! leve, og vor unge gjæve Konge med, og alle frie og franke Mænd og alle smukke

Piger baade her og i Sverrigs Land! Hurra for Kongen og hans Fæstemø! En Hundsvot hvo der ikke drikker med!“

Alle de raske Drikkebrødre istemte Skaalen. Men nu afbrødes Lystigheden i Krostuen ved et heftigt Klammeri oppe i den øverste Gjestestue, hvor endeel fornemmere Gjester sade ved Brætspillet. Vaabensvenden og de unge Karle trængte sig nysgjerrige til Døren og saae derind.

„Ja saa! min tykke Rostokker her!“ — udbrød Knud Fynbo — „vil han nu ogsaa tage Kjøbmandhafnerne ved Næsen? det skulde jeg troe, han slipper galt fra —“ og nu fortalte han de unge Karle hvad der var skeet paa Skanør Marked, hvorledes den stormægtige Handelsherre, man nu klamredes med, havde indført de Fredløses falske Penge i Landet, og at han med sin snue Kammerat fra Gulland havde vovet at undsige Kongen paa Sjøborg.

„Saa skal han da ske al Landsens Ulykke!“ — raabte Alle som Een, og man stormede ind i den øverste Gjestestue, hvor Berner Kopmand og Henrik Gullandsfar med en hel Flok fremmede Kjøbmænd og Udliggere vare i det heftigste Klammeri med et Par af Stadens rigeste Borgere, som beskyldte dem for uredeligt Spil og Bedrageri med falske Penge. Vaabensvenden og de unge Karle toge Kjøbmandshafnernes Parti, og snart kom det til et blodigt Slagsmaal med Krus, Kander, Stokke og knyttede Næver. Rostokkeren og Henrik Gullænder grebe først til deres Sværd; de huggede drabeligt om sig. Pebersvendene larmede uhyre, men fegtede slet med deres lange Alen-Stokke. Endelig toge de Alle Flugten med Henrik Gullandsfar i Spidsen. Berner Kopmand vilde følge dem; men den forbittrede Vaabensvend stillede sig i Veien for ham og nødte ham til en fortvivlet Kamp. „Afveien, Kammerater!“ — raabte han — „lad mig ene om den Karl! jeg har en lille Regning at betale ham.“

Alle vege tilside og dannede en Kreds om de Kæmpende. Den svære hidsige Rostokker huggede blindt i Raseri om sig, men fik hvert Øieblik et Saar af den langt mindre, men behændigere Krigsmand. „See! det skal du have for dine falske Penge, Godkarl! og det for dit falske Spil — og det for din uforskammede Storagtighed“ — raabte Svenden ved hvert Saar han tilføiede sin Modstander — „det fordi du vilde hænge Ridder Helmer og mig — og det fordi du har undsagt vor Konge, du Kræmmerhelt!“ Det sidste Hug var det drøieste:

ANDEN DEL

den svære Mand styrtede dødelig saaret til Gulvet mellem de omvæltede Vinkander og Brætspil.

De forjagede Kræmmersvende havde imidlertid gjort Larm paa Gaden og med et frygteligt Mordskrig sammenkaldt Natvægterne og saamange af Stadsfogdens Svende, som endnu havde Mod til at holde Orden i Byen. Bispens Famulus var paa Fogdens Vegne kommen til med bevæbnede Folk; og da Berner Kopmand faldt, var Ølkroen ved St. Clements allerede omringet af Vagt. Bispens Famulus trængte nu med de bevæbnede Svende ind i Ølkroen og omringede Vaabensvenden, der stod taus med det blodige Sværd i Haanden og stirrede paa den døende Rostokker.

„Grib ham! Slut ham i Lænker, den ugudelige Manddraber, i Bispens og Raadets Navn " — raabte Famulussen med skrigende Stemme og sprang op paa en Bænk for at give sig Anseelse. Det var en lille Mand med en kort sort Kappe over den blaae Lægbroderdragt og med en Pergamentsrulle i Haanden, som han svingede lig en Kommandostav. Alle de lystige

Drikkebrødre havde trukket sig tilbage, og Drostens Svend stod ene ved Rostokkerens Lig, mat belyst af den smudsige Tranlampe, der hang ned fra Loftet. Han svingede truende det blodige Sværd, og Ingen vovede at komme ham nær.

„Lad ham gaae! han er sagløs“ — raabte nu en stærk lallende Røst, og den borgerlige Stævningsherold fremtraadte, halvberuset, med blussende Kinder og ravende Skridt, fra en Krog i Krostuen. Han havde atter iført sig sin Heroldkappe og svang den hvide Stav med Bispens Mærke i sin Haand. Han skjød Alle tilside og stillede sig med høitidelig Embedsmine mellem Vaabensvenden og Fogdens Svende ligeoverfor den lille Famulus paa Bænken. „Ingen røre denne brave Svend! han er sagløs“ — vedblev han — „den anden Sviregast ligger her paa sin Gjerning: han er falden, som sig hør og bør, i ordentligt Krostueklammeri og ved Brætspillet; det kan jeg bevidne; han faaer ingen Bod, efter denne vor gode Stads Lov og Byret. Det maa I jo selv vide ligesaagodt som jeg, Hr. Famulus!“

„Tro ham ikke! han er drukken!“ -- skreg Bispens Famulus ivrig — „Øllet taler ud af ham; han forvalter sit Embede og fortolker Lov og Ret, som en Fyldbøtte og Partigænger. Den Lov, han snakker om, gjælder kun om Ørefigen og Haartræk; men her er skeet et Drab indenfor Byens Plankeværk; det skal i det Ringeste straffes med evigt Fængsel efter Byloven. Griber Morderen strax! siger jeg.“

„Rør ham ikke! siger jeg“ — tog atter Stævningsherolden Ordet — „han har fældet en Bedrager, en falsk Spiller, en uforskammet Hunsvot, som har undsagt Kongen; det er skeet i ærlig Kamp; det var Nødværge, det har jeg selv seet: den tykke Rostokker slog det første Slag med skarpt Vaaben, hvorvel han fik den første Næsestyver, men af en aldeles ubevæbnet Næve; det kan jeg gjøre min Ed paa, om jeg aldrig er saa drukken. Det er en slet Karl og en lumpen Christen, som ikke drikker sig en ærlig Rus iaften, nu da vi har sprængt den lukte Himmerigsport. Denne brave Ungkarl er tilmed Drostens Vaabensvend og min gode Ven. Vi har ingen Ret til at fængsle ham; jeg gaaer i Borgen for ham med alt mit Gods.“

„Men hvad tænker I paa?“ — skreg Famulussen og stampede i Bænken — „han har jo myrdet et Menneske her.“

„Ligemeget! ikke Andet, end det! kjender I ikke bedre vor fromme Herre Bispens Anordninger, Hr. Famulus!“ — raabte

ANDEN DEL

Borgerherolden med overdøvende Røst og støttede sig til sin Værdigheds-Stav. — „Her i en verdslig Ølkippe — her hvor Dobbel og Svir gaaer i Svang fra Morgen til Aften — her har Ingen Ret til at fordre Sikkerhed for Liv og Lemmer; det er i sin Orden; det er en meget viis Indretning: galne Katte faae revne Skind, og hvor man slaaer Streg over Lov, maa Enhver tage Skade for Hjemgjæld. Den Lømmel, der ligger, er falden ved det forbudne Brætspil; er her Lov og Ret i Staden endnu, skal han ei engang komme i christen Jord. Det vil jeg sætte igjennem, saasandt jeg bærer denne hellige Stav.“ Idet han med disse Ord vilde svinge Heroldstaven over sit Hoved, havde han nær tabt Ligevægten; men hans myndige Adfærd og strenge Embedsmine syntes dog ikke uden Virkning paa Fogdens Svende, allerhelst da Bispens Famulus maatte give ham Ret i hans Indsigelse mod den Faldnes Begravelse i christen Jord.

Medens man endnu tvistedes om man havde Ret til at fængsle Drabsmanden eller ikke, foer Vaabensvenden ud af Døren med det dragne Sværd i Haanden, og Ingen vovede at standse ham. Saasnart han saae sig under aaben Himmel, skjulte han sit Sværd under Kappen, trykkede Hatten ned over Øinene og blandede sig i den store Folkevrimmel, der omringede Huset og havde trængt Vagten tilside. At man saa aldeles ustraffet kunde slaae Folk ihjel her ved Brætspillet, forekom ham dog selv noget tvivlsomt; hvad han havde hørt om evigt Fængsel i Bispestaden klang endnu helt betænkeligt i hans Øre, og han fandt det raadeligst at bortfjerne sig saasnart muligt; men for ikke at vække Mistanke, gik han ganske rolig og fløitede paa en lystig Drikkevise. „Der er nok Slagsmaal derinde mellem Pebersvendene og Kongens Folk“ — sagde han høit — „det skal Pokker staae her og gabe længer paa.“ Saasnart han var vel ude af Folkevrimlen, forstærkede han sine Skridt og ilede ned forbi Kattesundet til gammel Strand. Han gik fort, uden at vide hvorhen, og saae sig ofte tilbage, om der var Ingen, der forfulgte ham. I alle Husene ved Stranden saae han Lys; mange Steder lød der mod Sædvane Sang og Lystighed i den ellers saa stille Bispestad, til Trods mod Bispens og Erkebispens strenge Anordninger; men paa Axelhus var der mørkt og stille. Han gik langs med den flade Strand og nærmede sig St. Nicolai Kirke. Paa Kirkegaarden saae han en stor Mængde Mennesker forsamlet. Der hørtes en underlig, halv andægtig, halv mytteriagtig Mumlen, og der syntes at holdes et høist betænkeligt Raad. Han skyndte sig forbi den mørke mumlende For-

samling og naaede Færgestedet ligeoverfor Bremerholm. Her var øde og stille ved de store Pakhuse, og her satte han sig forpustet paa Bolværket ved Skibsbroen, for at drage Aande og tænke paa Midler til sin Redning. Det var over Midnat. Maanen skinnede paa den brede Strøm og de høie Pakhuse paa Bremerholm. Dødsstilheden omkring ham stemte ham ængstelig. Det vilde Mordoptrin i Ølkroen stod ham nu alvorligt og frygteligt for Øie; han hørte sit eget Hjerte banke; han tørrede Blodet af sit Sværd og gjemte det i Skeden; han saae Blodpletter paa sine Klæder og vilde gaae ned til Strømmen for at vaske dem af; men nu hørte han en stønnende Lyd nær ved sig, som af en Døende. Han saae sig urolig om; men der var intet Menneske at see. Den besynderlige Stønnen lød atter for hans Øren og blandede sig med den friske Erindring om den dræbte Rostokkers Dødsrallen. For den levende Modstander havde han ingen Frygt følt; nu gruede han for Tanken om den Døde. Haarene reiste sig paa den flygtende Drabsmands Hoved; han sprang hastig bort fra Skibsbroen og vilde flygte videre; men nu hørte han tydelig, at den Lyd, han gruede for, kom nede fra den flade Strandbred; det svage Maanelys oplyste Bredden, og han saae et Menneske ligge udstrakt mellem Stenene. „Pebersvenden! hvor blev han af?“ — hørte han hin stønnende Røst udsige, og han kjendte Stemmen.

„Gud forbarme sig, Ridder Helmer! hvad er hændtes Jer?“ — udbrød Knud Fynbo forfærdet og ilede ned til den halvdøde, af Kamp og Svømning udmattede Ridder, som han med stor Møie bragte paa Benene og nogenlunde til sin Samling. Hans gjennemvaade Klæder vare forrevne og blodige; de lange brune Haar klæbede ved hans opsvulmede Ansigt, og i den venstre, krampagtig sammenknyttede Haand holdt han en stor rødgul Haartot. „See, see!“ — sagde han — „det var Alt, hvad jeg fik Hold i — Resten har Fanden taget. — Han snoede sig om mig, som en Vandslange. Han bed og rev, som en Djævel. Strømmen gjorde Ende paa vort Favntag; den havde nær gjort Ende paa mit Liv, mærker jeg“ —

„Vor Frue og St. Jørgen staae Jer bi, kjære Herre!“ — sagde Vaabensvenden og korsede sig, idet han rakte ham en lille Flaske — „tag Jer en Hjertestyrkning ovenpaa den Pust! Har I kæmpet med den Onde paa Havsens Bund, har I tilvisse havt en slem Dyst at bestaae“ —

„Jeg vil haabe, det var den Rette“ — sagde Helmer Blaa

og tømte Flasken — „Tak Landsmand! det hialp; nu kommer jeg til Kræfter igjen. Jeg feiler igrunden ingen Ting: alle mine Lemmer har jeg jo; jeg er kun lidt forstødt og fortumlet i Hovedet.“

„Men hvad i al Verden har I havt for? Har I søgt Pebersvenden eller Satan selv paa Havsens Bund og veed ei selv ret, om I har fundet ham?“

„Der var knap Tid, maa du vide: Kongen red rolig forbi ved Stranden. Jeg var lidt vred paa ham, det skal jeg aldrig negte: jeg var paa Vei til Bispens Fangetaarn, for den Smule Blideskydnings Skyld; men saa fik jeg Øie paa den Satans Pebersvend: han stod ingen halv Favn fra mig paa en Jolle og vilde stryge os forbi; han stirrede efter Kongen, syntes mig, og famlede med Haanden ved Brystet, ligesom efter en Dolk. Om det var den rette Slyngel eller ei, var der ingen Tid til at see efter. Karlen saae forbandet betænkelig ud. En Pebersvend meer eller mindre, hvad gjør det til Sagen, naar det gjælder Kongens Liv? — og saa sprang jeg til. Før jeg ret vidste det, havde jeg Karlen i Nakken og tumlede mig lystig med ham dernede i Strømmen.“ —

„Har I sendt en Pebersvend nedenom hjem, Herre!“ — sagde Knud Fynbo nu freidig og lidt overmodig — „saa har jeg sendt en stornæset Hansekræmmer Fanden i Vold fra en Ølkro. Ingen kan sige os paa, vi ligge paa den lade Side her i Hafn. Vi tjene dog Kongen saa godt vi kan, hvorvel vi kom lidt ud af Veien, han sendte os. Har I kun truffet den Rette! Eders Bedrift var endeel forvovnere, end min, strenge Herre! men i to Stykker har jeg dog været heldigere: jeg veed, det var den Rette, jeg traf, og jeg veed, jeg fik Bugt med Hallunken tilgavns. Det var ham, som vilde hængt os imorges, og som vilde Kongen tillivs, hvis hán ellers havde Magt og Mod dertil.“

„Rostokkeren? Berner Kopmand?“

„Rigtig! han ligger nu i Ølkroen, saa død som en Sild; han kommer ei engang i christen Jord, hvis min brave Drikkekammerat har Ret. Men kom, Herre! kan I røre Jer, saa lad os komme ud af Bispestaden jo før jo heller! faaer Stadsfogden eller Bispens Svende os fat, slippe vi ei fra deres Fangehuller vor Livstid.“

Med nogen Besværlighed fulgte den saarede og udmattede Ridder Vaabensvenden, og de naaede snart Østerport for Enden af Østergade. Porten var tillukket; men dens Laas og Stænger

vare under Opstanden sønderbrudte. Flygtningerne aabnede den uden Vanskelighed og traadte ud paa den store græsbevoxede Markedsplads Hallandsaas, hvor de hallandske Grønthandlere især havde deres Landingspladse og Udsalgssteder. Ved hvert Skridt følte imidlertid Ridder Helmer sig mattere; ved Vaabensvendens Hjælp slæbte han sig med Møie til Kapellet ved St. Annas Bro; her sank han kraftesløs ned udenfor Kapellets Dør; det blev sort for hans Øine, og han var nær ved at falde i Afmagt.

„Gud og Hellig Anna staae os bi!“ — sagde Svenden og greb hastig en Træskaal, der stod ved Kapellet; dermed sprang han ned til den rindende Strøm under Broen og kom snart tilbage med Skaalen fuldt af klart Vand. „Drik, Herre! drik, i Hellig Annas velsignede Navn!“ — sagde han ivrig — „saa vil jeg bade Jer paa Hovedet og allevegne, hvor I føler Værk. Har St. Annas Strøm den vidunderlige Magt, den har Ord for, vil I vist snart føle Jer styrket, hvis I ellers er en god Christen, som jeg vist haaber.“

Ridderen drak og vaskede Blodet af sit Ansigt. Han var ligesom forbidt og forkradset paa Ansigt og Hals; forresten var han som forknust over hele Legemet og i høi Grad udmattet. Det kolde Vand styrkede ham, som han selv syntes, paa en vidunderlig Maade. Rundt om Kapellet laae der en stor Mængde Krykker og Klude, henkastede af Værkbrudne, som her vare blevne helbredede. I pludselig Begeistring over sin tilbage-

vendende Kraft og det Jertegn, han her troede at have oplevet, sprang Ridder Helmer nu op og knælede for St. Annas Billede over Kapeldøren. „Tak og Ære, Hellig Anna!“ — udbrød han med dæmpet Stemme og foldede sine Hænder — „det var ærligt gjort af dig; det var sagtens for min unge smukke Vivs Skyld, for Fru Annas fromme Bønner paa Kogsbølle; naar vi sees karske igjen, skal vi vist ikke glemme dit Alter med Voxlys og purpurrødt Fløiel.“ Derpaa reiste han sig og slog i overvættes Livskraft om sig med Armene, som for at forvisse sig om sin tilbagevendte Styrke; han omfavnede Vaabensvenden og kylede ham langt hen i Græsset som en Vante. „See! der ligger nu ogsaa min Krykke til din Tak og Ære, Hellig Anna!“ — udbrød han høirøstet — „din Vidundermagt skal en Slyngel tvivle paa: du har givet mig min Kraft og Førlighed igjen.“

„Ak ja! St. Anna skee Tak og Ære!“ — stønnede Vaabensvenden, halvt forskrækket, og reiste sig — „I er, sandfærdig, nu ved gode Kræfter, Hr. Helmer, det maa jeg tilstaae; men I er noget sær og voldsom i eders Andagt. I maa undskylde, jeg ikke bliver liggende her blandt de andre Krykker!“

Helmer sprang lystig om paa Grønningen, for at prøve, om ogsaa Benene stode ham bi; han gjorde atter Mine til at brydes med Vaabensvenden; men Knud Fynbo sprang tilside. „Hold Maade med jer Fromhed, strenge Herre! og hør nu et fornuftigt Ord!“ — sagde han og greb den ubændige Ridder ved Armen — „Hist ligger en løs Baad; lad os bemægtige os den og roe op ad den store Rende! saa kan vi maaske slippe helskindet udenom Byen og naae Sorretsløf. Er der mindste Rimelighed ved Kongen, vil han vel ikke lade os hænge, fordi vi har tugtet hans Fjender; men faaer man fat paa os her, skal han have ondt ved at redde os med al sin Magt.“

„Havde jeg kun mit gode Sværd!“ — sagde Helmer — „laan mig dit, flinke Landsmand! og ro du Baaden! saa skal jeg forsvare os begge.“

„Ja, naar I vil være maneerlig, Herre! og ikke prøve Sværdet paa mig, til St. Annas Ære.“

Helmer loe og klappede ham paa Skulderen. Snart sade de begge i Baaden og vare alvorlig betænkte paa deres Sikkerhed. Helmer satte sig med Sværdet i Haanden ved Roret, og med kraftige Aaretag roede Vaabensvenden, trods Smerten i den hudløse Haand, op imod Strømmen, der nordøstlig indesluttede Byen. Denne Rende havde sit Løb, hvor siden den lange Gothersgade blev bygget. Man standsede ikke før man

naaede Fiskerboligerne ved Pustervig. Denne temmelig brede trekantede Bugt dannedes i Stadens nordøstlige Yderkant ved Sammenløbet af Aaen fra Sorretsløf Sø eller Peblingesøen og Byens almindelige Rensningskanal, der løb fra Nørreport gjennem det senere Skidenstræde. Her blev Stadens nordlige Grændse beskyttet med en ny Befæstning af Pæle og Planker. Medens Svenden her hvilte de trætte Arme, holdt man Raad om man nu skulde roe til Venstre gjennem Rensningskanalen for at komme ud igjennem Nørreport, hvor det dog var uvist, om man ikke blev paagrebet, eller om man med større Besvær, men sikkrere, skulde fortsætte Flugten op ad Aaen lige til Sorretsløf Sø. Den sidste Plan fandt man klogest. Helmer greb nu den ene Aare, og man begyndte rask at roe videre. Natten var stille, og man havde paa den hele Fart fra St. Annas Bro ikke seet et Menneske. Nu foer der pludselig en hvinende Armbryst-Bolt over Flygtningens Hoveder; de hørte en stærk Pladsken med Aarer bag ved sig og saae to Baade løbe ud fra den flade Strand ved Pustervig. „Morderen! stands ham! skyd ham! hundrede Sølv-Ører hvem der naaer ham!“ lød en stærk Røst fra den ene Baad.

Helmer og Vaabensvenden kjendte Henrik Gullænders Stemme og vedbleve at roe. Den ene Baad lagde sig bag ved dem og spærrede dem Tilbageveien; den anden, som var besat med Stadsfogdens Svende og blev styret af Henrik Gullandsfar selv, satte med fire Aarer efter dem op ad Aaen; i Forstavnen stode to Armbrystskytter, der bestandig sigtede og skjød, men, som det lod til, uden ret Færdighed i at omgaaes med det farlige Vaaben, hvormed man kunde gjennemskyde det stærkeste Harnisk og dræbe Mennesker næsten uden at de mærkede det.

„I skyder slet, Karle!“ — raabte Helmer — „I skulde skamme Jer for en Ulykke, saa lumpent I sigter! Er det at holde paa en Armbryst? Kom kun nærmere! og jeg skal lære Jer Grebet“ — vedblev han, idet han slap Aaren og svang Sværdet over sit blottede Hoved fra Bagstavnen — „saasandt Hellig Anna har givet mig mine Kræfter igjen, det skal ikke gaae Jer et Haar bedre, end mine salig Svogre.“ En Armbrystbolt hvinede atter over hans Hoved, men uden at krumme ham et Haar, en anden splintrede Rælingen paa Baaden og knuste Roret. Helmer greb den matte Jernbolt, og idet man nu næsten havde indhentet ham, slyngede han den af al Magt tilbage, hvor den kom fra; den surrede begge Armbrystskytterne forbi, men traf Henrik Gullandsfar i Panden, og Kjøb-

ANDEN DEL

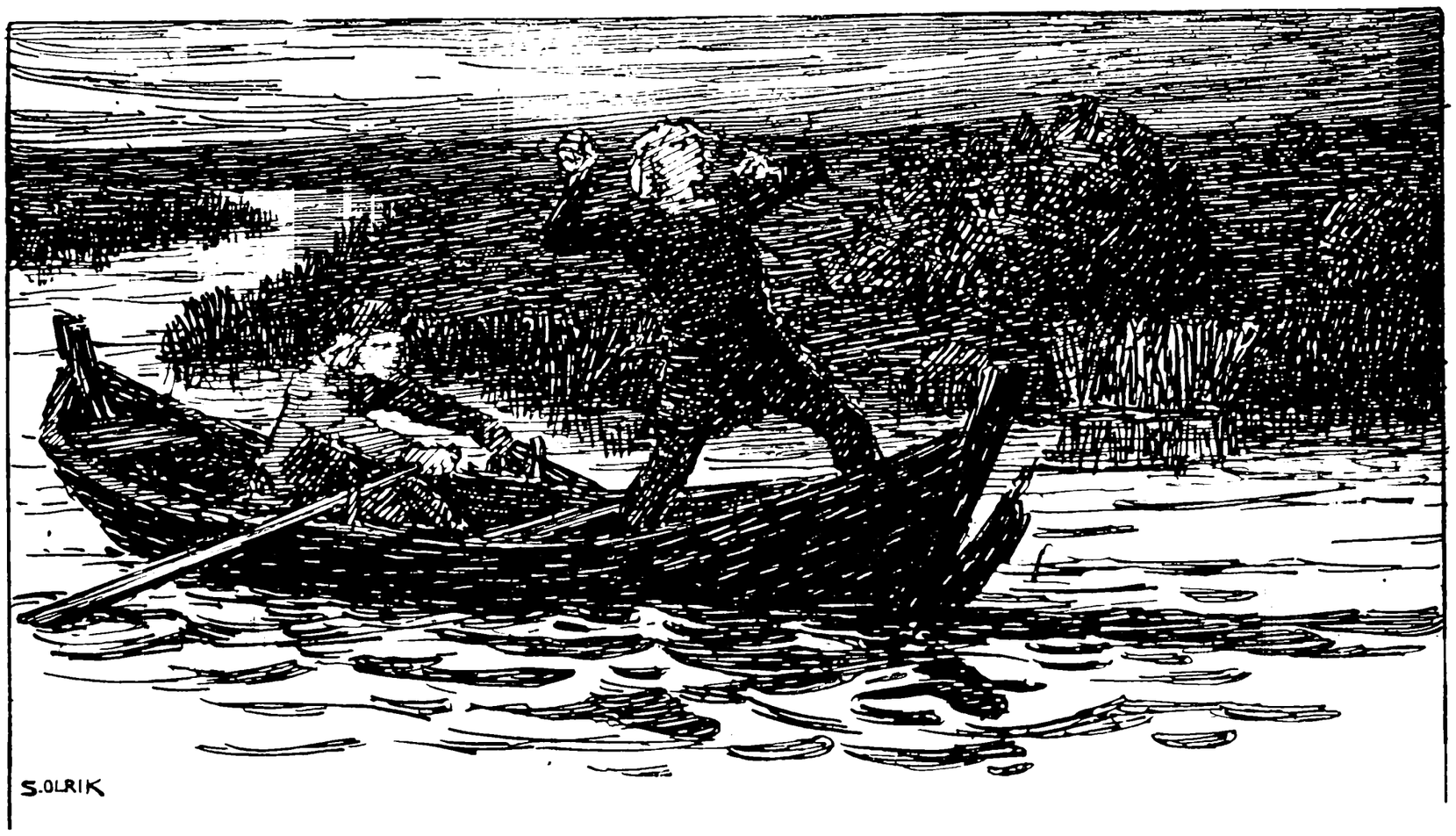

manden styrtede baglænds om, uden saameget Liv, som behøvedes til et Skrig.

„Død og Ulykke! det var Helmer Blaa, der strittede“ — raabte en af Fogdens Svende — „ham skal Fanden slaaes med. — Tilbage!“

Stadsfogdens Svende og Armbrystskytter toge nu Flugten ned ad Strømmen med den faldne Gullænders Lig. Ridder Helmer greb atter den ene Aare, og de to dristige Flygtninger roede uhindret op ad Aaen til Sorretsløf Sø. Der sprang de iland paa den grønne Vang og lode Baaden glide tilbage med Strømmen.

„Nu er vi forsaavidt paa det Tørre“ — sagde Helmer og saae sig om — „vi er udenfor Byens Plankeværk og har knap hundrede Favne til Kongsgaarden. Naar Kongen nu hører vore Bedrifter, vil han maaske sige, det var rask gjort, men lade os binde og kaste i Taarnet, efter den strenge Ret, og der kan vi da faae Lov til at sidde, til hans og Bispens Raad bliver enig om vi skal straffes paa Livet eller kun med evigt Fængsel.“

„Vil I forskrække mig? Hr. Helmer!“ — udbrød Knud Fynbo forbauset — „saasnart vi naae Kongsgaarden hist, staae vi jo under Kongens Beskyttelse?“

„Men han er paa Bispens Enemærker her, saa godt som vi, det har vi glemt i vort Hastværk“ — bemærkede Helmer — „det er jo over de sexten Landsbyer heromkring, der høre den lille Roskilde-Bisp til. Her gjælder Bispe-Lov og Kirkeret; og

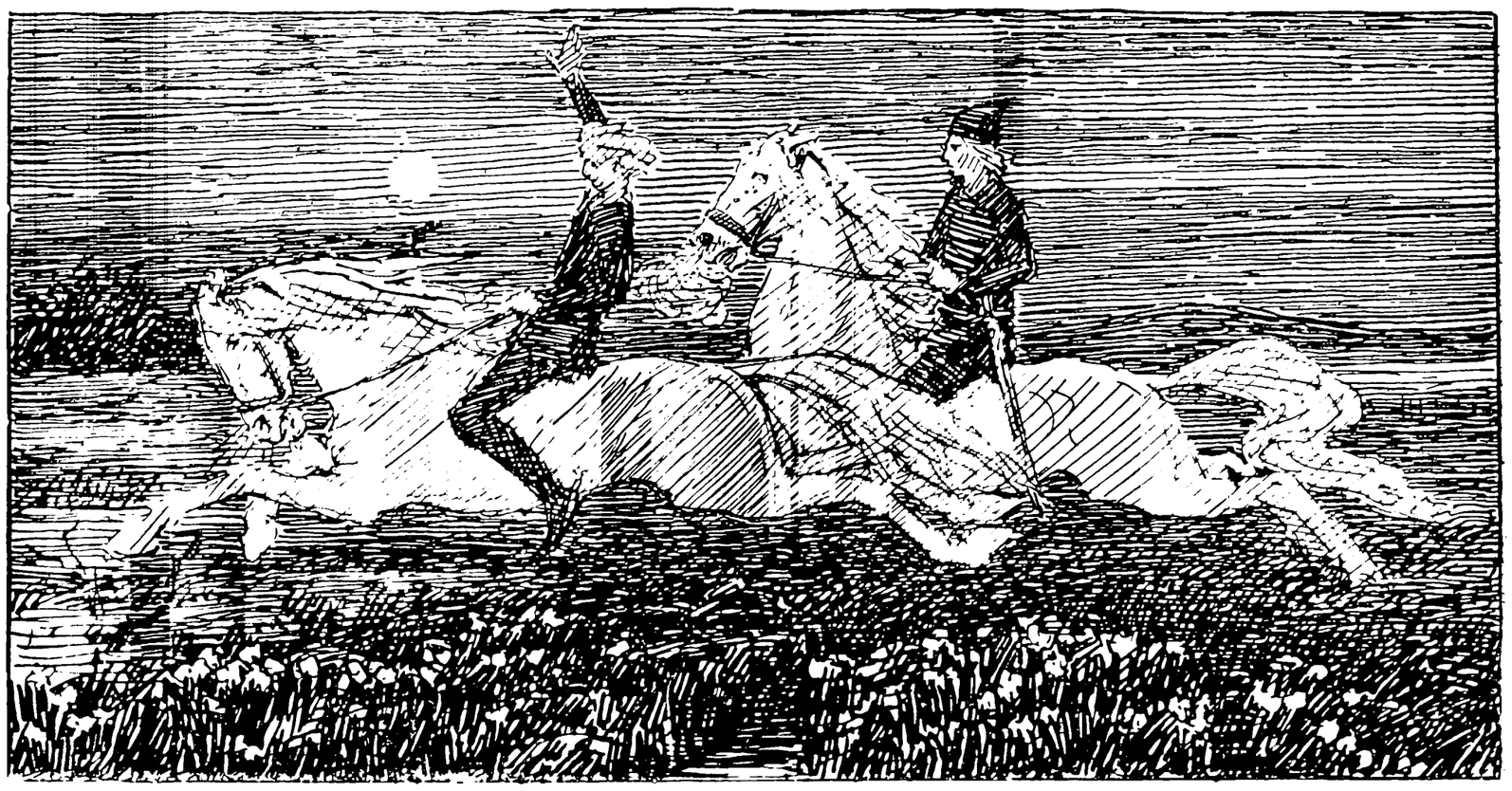

det veed jeg forud: Kongen viger intet Haarsbred fra hvad Ret er, for vor Skyld, om vi saa var hans bedste Venner og hundrede Gange havde reddet hans Liv.“

„Død og Skamfærd! hvad skal vi saa gjøre? saa maatte vi jo være galne, om vi tog vor Tilflugt til ham her.“

„Det er netop min Mening, Landsmand! Men hjælpe os skal han nu dog, hvad enten han vil det eller ei. Kjender du de to hvide Hingste hist paa Vangen? see! hvor de dandse i Tøiret og fnyse mod Dagskæret“ —

„Kongens Dystløbs-Dandsere — hans firbenede Øiestene — dem kjender hver Riddersvend i hele Landet. I er dog aldrig fra Sands og Samling, Hr. Helmer! hvad har I for?“ —

„Det skal du strax see“ — sagde Helmer og nærmede sig de studsende og steilende Hingste — „ho, ho, Krabater! stille! — Har vi vovet vort Liv for Kongen, kan han sagtens laane os et Par Heste. Havde jeg min gode Araber, skulde den flyve med os begge fra Vinden. Pebersvenden svarer jeg for“ — vedblev han og lokkede atter ad de urolige Hingste — „jeg har dyppet og knuget ham saa godt, at han ingen Skade skal gjøre saasnart, hvis der er Liv i ham endnu — og jeg tør sætte mit Hoved paa, det var den Rette. Har du gjort det af med Rostokkeren, Landsmand! svarer jeg for Henrik Gullandsfar, og Erkebispen er jo Pokker i Vold; her er nu ingen stor Fare paafærde, og Kongen behøver os ikke længer her. Forhør og Fængsel er jeg ingen Elsker af, seer du, og naar Kongen ikke behøver mit Liv, veed jeg nok Den, der vil give mig et Kys for, at jeg redder det. — See saa! det var ret,

min Dreng! — et deiligt Dyr! min Sjæl! — jeg render ikke af Tjenesten, for at løbe hjem til min unge Kone; det skal Ingen troe. Gjør du som jeg, Landsmand! Nu rider jeg paa Kongens Dandser, som hans Brudefører, til Sverrig og opretter hvad jeg har forsømt. Vil du med, saa kom!“ Han havde imidlertid lokket og tæmmet den ene af de muntre Hingste. I et Øieblik sad han paa dens Ryg og foer afsted, som paa en Hind, over Grøfter og Gjærder. Drostens Vaabensvend betænkte sig ikke længe; snart sad han paa Ryggen af Kongens anden Dystløbsdandser og fulgte Ridder Helmer i rask Firspring.

TOLVTE KAPITEL.

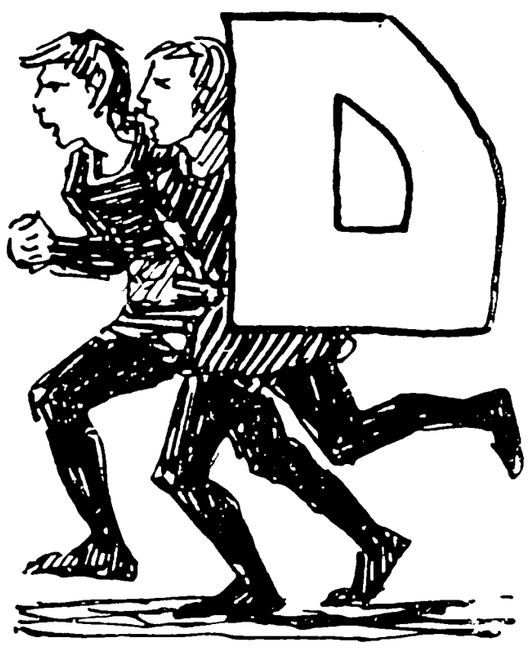

a Solen stod op over Sundet paa hin Side Kallebodstrand og det flade Amagerland, begyndte der alt at spores muntert Liv og virksom Bevægelse i Landsbyen Sorretsløf, medens Bispestaden bag sine Render og Plankeforskandsninger, endnu laae indhyllet i Taage og syntes at slumre efter Nattens urolige Glædesrus. Paa Græsgangene mellem Landsbyen og Stadens nordre Port saae man allerede Bønderkarlene flytte Kvæg. Ved det store Gadekær midt i Landsbyen red de unge Karle til Vands med Hestene fra Bøndergaardenes og Kongsgaardens Vænger; men paa Engen ved Sorretsløf Sø, hvor Kongens Dystløbsdandsere havde græsset, løb to kongelige Stalddrenge fortvivlede om og søgte forgjeves de to prægtige Hingste, der vare betroede til deres Omsorg.

„Hjælp os, St. Alban! og alle Hellige!“ — raabte den Mindste — „Kommer Marsken hjem, slaaer han os idetmindste ihjel.“

„Og Kongen“ — jamrede den anden — „Kongen bliver vred; det er endnu langt værre. Vi maa hitte dem, om vi saa skal løbe til Verdens Ende. Kom!“ — De sprang bort over Grøfter og Gjærder, hvor de saae Duggen bortvisket af Græsset og friske Firspringsspor paa Vangen; endelig fandt de Hingstenes kjendelige Dandsespor paa Veien mellem begge Søer og vare snart langt borte.

Det var en smuk Foraarsmorgen. Kongen var som sæd-

vanlig tidlig paafærde. Han havde med Grev Henrik besteget det flade Taarn paa Kongsgaarden, hvorfra man havde en vid og herlig Udsigt over hele Egnen. Grev Henrik havde omstændelig maattet gjentage sin Beretning om Cardinalens og Erkebispens Flugt og Prælaternes høist forskjellige Afskedshilsener. Kongen var alvorlig, men freidig tilmode; selv Erkebispens sidste Trudsel og Forbandelse nedslog ikke hans Mod.

„I Guds Navn!“ — sagde han og nikkede — „min høieste Lykke venter jeg af den Almægtiges Haand og min fromme Ingeborgs Hjerte, men hverken af Pavens eller Erkebispens Naade. Var mit Haab og min Elskovslykke virkelig Synd og Ugudelighed, kunde dog ingen Dispensation hellige den for Gud og mig selv.“ Han taug og betragtede den opstaande Sol med et stille begeistret Blik, og det var som en hjertelig Bøn udstraalede af hans klare Øine. „Min Dødsfjende kom levende herfra“ — vedblev han — „vel! jeg har nu holdt, hvad jeg lovede ham. Det gjaldt intet Forlig med ham, ingen Fred med Forbryderen. Jeg lod ham levende undflye; Meer kan Ingen fordre af et skrøbeligt Menneske; men det er sidste Gang, jeg lover min Sjælefjende Fred og Livsfrist. Saalænge Gud under mig Liv og Krone, skal Jens Grand aldrig meer forgifte den Luft, jeg indaander.“

„Denne Opstand kom os dog helt beleiligt, Herre Konge!“ — bemærkede Grev Henrik med et fortroligt Smil — „den Fjende, I kom hid for at forvise, har nu de raske Kjøbmandnafnere, paa deres eget Ansvar, saagodtsom stenet ud af Landet.“

„Det bad jeg dem ikke om“ — svarede Kongen heftig og stolt — „vilde jeg brugt verdslig Magt mod de geistlige Fjender her, havde jeg ikke behøvet en oprørsk Almuefloks Hjælp. Uret har Staden lidt; men Opstand er og bliver Opstand og strafværdig Færd, hvad enten den kommer mig beleiligt eller ei. Jeg anseer Bispens og Conciliernes Fremfærd for egenmægtig og ugyldig“ — vedblev han — „jeg hader Band og Interdict, som Pesten; det veed man; men derfor skal man ikke troe, jeg ynder Opstand og lovløs Vold mod nogen retmæssig Øvrighed. At man sprængte de lukkede Kirker, det var vel gjort: mellem os og Vorherre skal ingen Roskilde-Bisp sætte Bom; men det var ikke for Guds Skyld, de beskjøde Bispens Slot; med deres Andagt var der ogsaa Maade: man skulde troe, det var Ulve, der sang Credo, og ikke

---

Credo, Psalmen: „Jeg troer.“ (I.)

christendøbte Mennesker. Havde I med mig seet Optøierne igaar Aftes i St. Nicolai Kirke, Grev Henrik! vilde I neppe tage disse Oprørere i Forsvar.“

„Jeg red forbi St. Nicolai Kirkegaard inat, Herre Konge!“ — svarede Grev Henrik — „hvad man der havde for, huede mig rigtignok ikke; der puslede som en Flok Spøgelser om blandt Gravene i Maaneskinnet; der var en underlig Mumlen: jeg hørte Raab og Bønner, der klang mig som Forbandelser. Det var St. Eriks Gildesbrødre, som holdt Bøn, hed det, og lagde Raad op mod Bispen. De godt Folk vil jeg ikke videre forsvare; der skal være vilde Sværmere og gale Hoveder iblandt dem. Dog straf dem ikke for haardt i eders Vrede, Herre Konge! om I nu end skulde nødes til at tage en Haand i med og hjælpe paa Bisperegimentet. Naar Herrens Tjenere selv lukke Guds Huus og forhindre al ordenlig Gudsdyrkelse, er det vist intet Under, den simple Mand søger at opbygge sig saa godt, han kan, paa egen Haand; at der blander sig Trods og vildt Sværmeri med det Slags Andagt, er vist uundgaaeligt; men hvis er Skylden? Eders Naade! Hvor Guds Ord forstummer, sender den Onde flux sine Præster om blandt Folket og gjør dem galne.“

„Saamænd! det var et sandt Ord, Greve! Det er gjerne Hyrdernes Skyld, naar Hjorden forvildes. Det aandelige Regimente er en Sag, jeg ikke stort tør blande mig i; men det har jeg lovet, og det skal jeg ærlig holde: hver Kirkedør i Landet, man herefterdags vil spærre, lader jeg nu selv uden videre sprænge med Spydstagen, og enhver Præst eller Bisp, der hindrer min eller Folkets Gudsdyrkelse paa ret og ordentlig Viis, forviser jeg Land og Rige, som jeg har forvist Erkebisp Grand; lad saa Paven sætte mig tusinde Gange i Band derfor! See! deri er jeg enig med mit brave troe Folk og med disse lidt for raske Kjøbmandhafnere. Hvad jeg her siger Jer, kan jeg vel ikke give Nogen Brev og Segl paa“ — tilføiede han — „men det vil jeg i Fortrolighed hviske enhver dansk Bisp og tilkommende Erkekisp i Øret; dog derfor skal Ingen sige, jeg holder med Oprørerne. Skal her bruges Magt, bliver det min Sag; men Fred og Orden skal her være. Jeg vil hævde enhver lovmæssig Øvrigheds Ret, hvad enten den er geistlig eller verdslig, vor høieste Ret, som Guds Børn, med Kronens Ret og Myndighed ubeskaaret.“

Kongen taug; hans Kinder blussede, og en heftig Ild tindrede i hans alvorlige Blik, idet han vendte sig bort fra det skjønne

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Syn af den opstigende Sol og saae hen over den taagede S ad hvis høie Kirketaarne glimrede i Morgenrøden. Han aabnede først nu et Brevskab og en lille Pakke, som en Skipper fra Skanør havde bragt ham fra Drost Aage. Han læste Brevet med Opmærksomhed. Det indeholdt en Beretning om Drostens Møde med de hanseatiske Kjøbmænd og Thrand Fisilier i Kjøge og paa Skanør Marked, saavelsom om det Folkeopløb, denne Tusindkonstner og de hanseatiske Falsknere havde foranlediget, og hvorledes Drosten, tildeels for at redde Konstnerens Liv, havde maattet sende ham som Fange til Helsingborg. I Pakken var et af Mester Thrands konstige Seerør og nogle slebne Glar, som Aage havde kjøbt paa Skanør Marked, og som han oversendte Kongen, som en ny og mærkelig Sjeldenhed. I Brevet havde Aage ikke kunnet fordølge sin Mistanke til hin forunderlige Tusindkonstner og den besynderlige urolige Stemning, denne Mands Yttringer havde sat ham i.

Grev Henrik havde ogsaa nylig modtaget en hemmelig Skrivelse fra Drosten, hvori Aage besvoer ham at advare Kongen for hin fangne Ildkonstner og overalt have et vaagent Øje med hvem der kom ham nær. „Tro ikke Junkeren!“ — skrev Aage — „Gud forlade mig, hvis jeg gjør ham Uret! Kagge er ilive og i Ledtog med de fremmede Kjøbmænd, der undsagde Kongen paa Sjøborg. Helmer og min kjækkeste Svend ere i deres Vold. De Fredløses Hevn er utrættelig. Vig intet Skridt fra Kongen! vogt hans Liv medens jeg sørger for hans Lykke!“

„Min gode Drost Aage er dog en underlig Grillefænger“ — sagde nu Kongen og rystede smilende paa Hovedet, idet han prøvede Glarene og forbausedes over disse Instrumenters Virkning — „min kjære Aage er nær ved at holde med den eenfoldige Almue og ansee Frugterne af de ædle Konster og Videnskaber for Djævelsværk.“

„Hvorledes? Herre Konge!“ — spurgte Grev Henrik forundret.

„Han er endnu dog noget skranten, baade i Sind og Skind, den gode Ven!“ — vedblev Kongen — „han er bange, vor hele skjønne Verden skal forgaae, fordi man hist og her faaer Øinene op og lærer at see Tingene i Verden rigtigere. Gud maa vide hvilken ny Fare han nu kan drømme om med denne Konstner. See dog engang, Greve!“ — Kongen rakte ham Seerøret — „det er en af den store Roger Bacos Opfindelser, hin kloge engelske Munk, vi har hørt saa Meget om; her er kommen en lærd Mand til Landet, som har kjendt ham og lært

ham Konsten af. Saadanne Sager bringer han med sig; han skal forstaae mange forunderlige Ting og kjende Hemmeligheder i Naturen, som kan være af Vigtighed saavel i Krigskonsten som til Landets Opkomst i det Hele; Aage mener kun, man maa være forsigtig med ham og ikke troe ham for vel. Jeg vil see og kjende den Mand; han gjør visselig vor Tidsalder Ære, og han skal ikke have besøgt mig forgjeves. Nu, hvad siger I, Greve! Slige Glarøine kan være nyttige, mener jeg, baade for en Konge og en Feltherre, naar han skal have en vid Oversigt."

„Herligt, forbausende!" udbrød Grev Henrik — „Staden, Aaen, det hele Solbjerg synes mig saa nær, som jeg kunde gribe det med Haanden."

„En kyndig Myntmester og Metalkjender er han ogsaa, denne Ildkonstner" — vedblev Kongen fornøiet og saae i Brevet — „en saadan Mand kan vi netop trænge til nu, da Landet overs-svømmes af de Fredløses Falskner-Mynt. Stod han i Forbund med mine Fjender, som Aage frygter, vovede han sig neppe for mine Øine; endnu har ingen Fjende mødt mig ustraffet. Han skal have endeel gale Meninger i Troessager; men hvad kommer det mig ved? Er han en Kjætter, er det værst for ham selv. En dygtig Mand er han, hvad det Verdslige angaaer, det maa jeg tilstaae."

„Er han en Leccarbroder, som Drosten mener, saa tag Jer dog iagt for ham, Herre Konge!" — bemærkede Grev Henrik — „den Sect mente jeg var forviist i andre christne Lande og i Danmark med, for deres farlige Meningers Skyld."

„For Meninger har jeg aldrig forviist nogen Menneskesjæl" — sagde Kongen — „for mig kan Enhver troe og mene hvad han vil, naar han kun adlyder Landsloven og ikke forleder Folket til Ugudelighed. Om et Menneske selv vil fare til Himmel eller Helvede — saamænd! det er hans egen Sag. Et Slags Galninger har jeg dog forvist engang; det er sandt" — tilføiede han og besindede sig — „hvad de kaldte sig, har jeg nu glemt; men Galskabet husker jeg nok. Det var selvgjorte Præster, uden Kirkevielse og ret Lærdom; de løb her omkring og prædikede baade for Høie og Lave og vilde ligefrem gjøre os Alle til Hedninger: de fornegtede baade vor Herre Christus og vor kjære hellige Frue med alle hellige Martyrer tilhobe; de vilde hverken vide af Kirke eller Pave at sige, og igrunden ligesaalidt af Konger og Fyrster eller verdsligt Regimente; de paastode ivrigt, man alene skulde adlyde

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

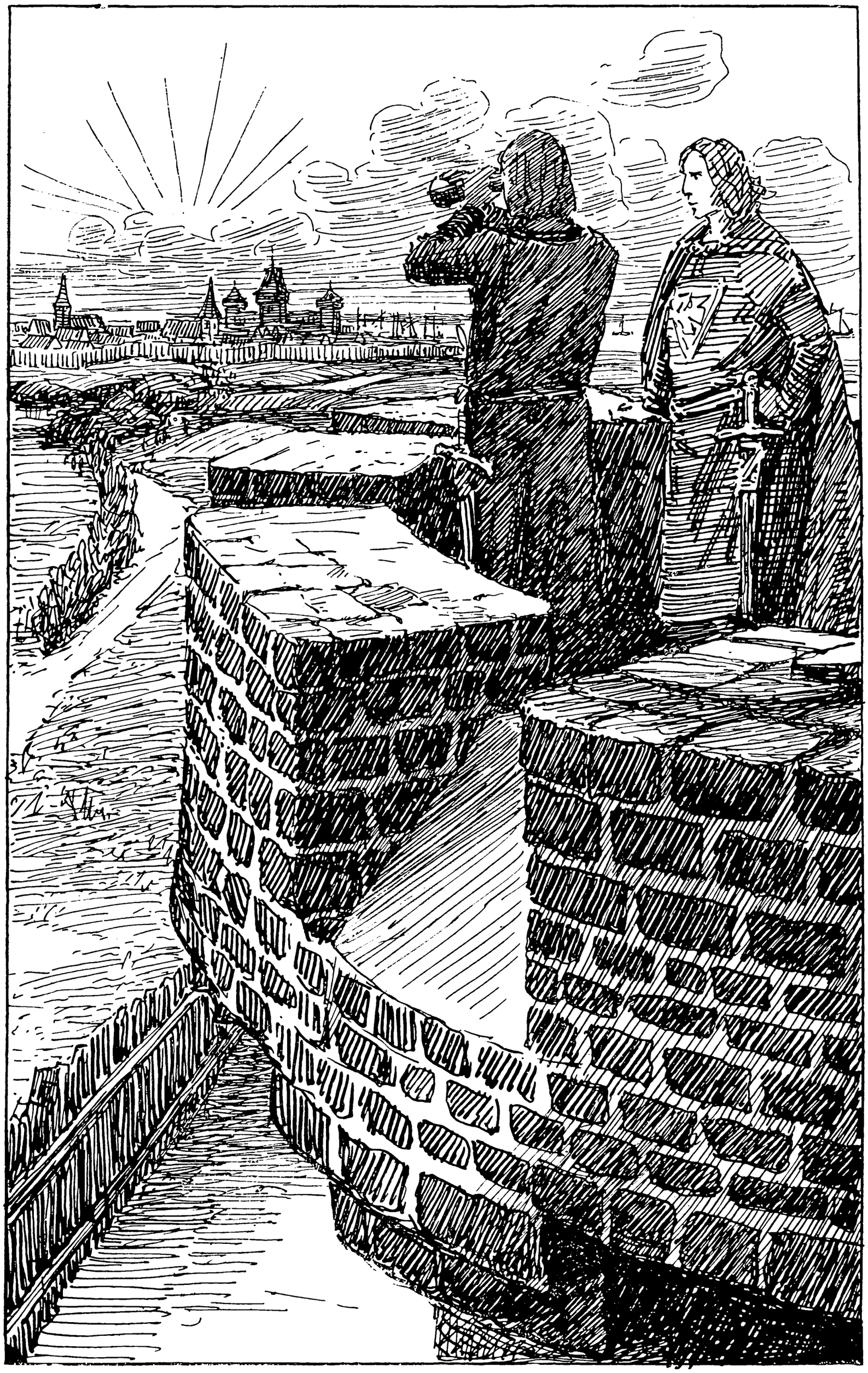

Vorherre, men naar det kom til Stykket, var deres Vorherre kun deres egne dumme Hoveder og deres vrange Villie. For slig Daarekistelærdom maatte vi vel bede Vorherre bevare os og alle christne Lande.“

„Men det er netop, saavidt jeg veed, Leccarbrødrenes Lærdom“ — bemærkede Grev Henrik — „den Sect har vi ogsaa forjaget fra Meklenborg! Paven har dømt dem til Baal og Brand.“

„I har Ret: *Leccarii* hed de paa Latin“ — svarede Kongen — „den hellige Faders Omsorg for deres Sjæle, med at brænde deres Kroppe, huer mig forresten ligesaalidt, som Bandstraffen og Overantvordelsen til Djævelen med os Andre; at man kan tage feil i Rom, ere vi nok enige om. Hører den lærde Ildkonstner til hin Sect, maa han vistnok bort“ — tilføiede han — „og det skulde gjøre mig ondt; men det vil jeg høre af ham selv, før jeg troer det: mig er det ubegribeligt, at Vanvid og Lærdom kan boe tilsammen i een Hjerne.“

„See dog engang! Herre Konge!“ — sagde nu Grev Henrik og rakte Kongen Seerøret — „der kommer en Baad op ad Aaen mod St. Jørgens-Hospitalet; tager jeg ikke feil, styres den af et Par Klerke. Maaske lader Bispen dog nu høre fra sig og tager tiltakke med eders Beskyttelse.“

Fra St. Jørgens Sø løb en bred Rende eller Aa, som begrændsede Sorretsløf Eng og adskilte den fra Landsbyen Solbjergs Marker. Denne til Kanal udvidede Aa løb ned under Stadens Vesterport og havde sit Udløb ved Kattesundet i Kallebodstrand. Imellem Aaen og Sorretsløf By laae St. Jørgens Hospital. En stor Baad kom langsomt op ad Aaen; man saae kun Ryggen af et Par sortklædte Mænd i Baaden. De roede med usikre Aaretag og stor Anstrengelse mod Strømmen. Ved Engen ligeoverfor St. Jørgens Hospital lagde Baaden til Land. De sorte Mænd sprang ud og trak Baaden op. Man troede at kjende Erkebispens fortrolige Venner, Kannikerne Hans Rodis og Nicolaus Bunkeflod, og man gav nøie Agt paa hvad de foretoge sig. En stor løs Seiltjelding blev taget fra Baaden, og fire geistlige Herrer reiste sig, den ene efter den Anden, fra Bunden af Baaden og stege i Land. De saae sig forsigtig om allevegne og gik ad en Gangsti langsomt og med uvisse Skridt op mod Kongsgaarden. Man kjendte dem snart alle fire: Det var den lille stolte Biskop Johan selv med den stormægtige Abbed

---

Tjelding, Sejltag.

fra Skovklostret, tilligemed Minoriternes Provindsialminister og det kjøbmandhafnske Kapitels Generalsuperior. De syntes hemmelig at være flygtede fra Axelhus i Morgentaagen for at begive sig under Kongens Beskyttelse og maaske fordre Vaabenhjælp mod den oprørske Stad.

Da Kongen kjendte dem, blev han alvorllg og faldt i dybe Tanker. Han rakte Seerøret til Grev Henrik og satte sig taus paa en Bænk ved Taarnets Sydkant, hvorfra han havde Staden og Nørreport for Øie. Grev Henrik bemærkede, at de tvende mistænkelige Kanniker endnu havde en femte Person i Baaden, men som de bare iland; han syntes syg eller død og var tæt indhyllet i en Kappe. Kannikerne saae sig om til alle Sider og bare, som det lod til, med uvisse og ængstelige Skridt, den Syge eller Døde op til St. Jørgens-Hospitalet, hvor de strax bleve indladte. Grev Henrik fandt deres Adfærd helt betænkelig, men besluttede dog, ikke at tale til Kongen derom; han agtede selv at undersøge Sagen og endnu samme Dag at besee Hospitalet.

I Staden var der ingenlunde saa roligt, som man troede. Den natlige Forsamling paa St. Nicolai Kirkegaard var først skiltes ad henad Morgenstunden. Bispens Svende havde hørt vilde Trudsler om Mord og Brand og forhaanende Ord mod deres Herre. Man frygtede for et nyt blodigt Udbrud af Opstanden, hvorfor Bispen ikke havde fundet det raadeligt at oppebie Dagens Frembrud paa Axelhus, skjøndt det var rimeligt, at han høist nødig tog sin Tilflugt til Kongen, som han vidste var fortørnet over Iværksættelsen af Interdictet.

Bispens strenge Forbud mod de halvgeistlige Gildesforsamlinger havde gjort St. Knuds og St. Eriks Gildesbrødre til hans

bittreste Fjender. Under Kirkespærringen havde disse Gildesbrødres private Andagtsøvelser, der næsten altid vare forbundne med Svir og Sværm, taget en særdeles vild og frygtelig Retning; man beskyldte dem for den frækkeste Ryggesløshed; man troede, der var Gudsfornegtere, Hedninger og kjætterske Leccarbrødre ibiandt dem, der søgte at løsrive dem fra Christendommen, saavelsom fra borgerlig Orden. For disse Menneskers Udskeielser og mørke Væsen herskede der en hemmelig Gru hos den bedre og mest formaaende Deel af Borgerne, der dog selv, formedelst Kirkespærringen, havde gjort fælles Sag med Gildesbrødrene og fundet en almindelig Opstand mod Bispetyranniet nødvendig. Man havde benyttet sig af disse Corporationers Iver og Had til Bispen, men kun taget saa megen Deel i det natlige Raad, at man kjendte deres ødelæggende Planer og nu indsaae Nødvendigheden i at sætte Grændser for deres Tøilesløshed. Inden Solen havde adspredt den tykke Morgentaage, der laae over Staden, strømmede Kjøbmandhafns Borgere i store Flokke til Raadhuset, hvor de havde sammenkaldt Raadet, skjøndt det ikke var Raadstuedag. Imidlertid blev der i Staden holdt Ottesang i alle Kirker, og ingen Præs vovede længer at overholde Interdictet. Alle Kirkerne vare usædvanlig stærkt besøgte; men der forefaldt ingen Uordener; kun fra Stenhusene, hvor St. Knuds og St. Eriks Gildesbrødre havde ringet med deres Klokker før Dag og nu holdt deres Morgenandagt ved fulde Bægere og for lukte Døre, hørte man vilde Skrig og en ængstende Uro.

Saasnart Fromessen var endt, drog der en stor Procession fra Raadhuset gjennem Nørregaden og ud ad Nørreport. Det var Stadens og Raadets Deputerede, der paa Raadhuset havde opsat en lang Række af Klagepunkter mod Bispen og en udførlig Retfærdiggjørelse for den nødtvungne Opstand. Dette Document agtede man nu at overrække Kongen, idet man var villig til at indgaae ethvert Forlig med Stadens geistlige Herre, som Kongen fandt billigt. En stedse voksende Folkehob ledsagede dette Optog. Af Gildesbrødrene saae man Ingen blandt Borgernes Udsendinge; men endeel af hine mørke Urostiftere sluttede sig snart til Toget og søgte at vække Mistanke hos Almuen til denne Fredsmægling. Gildesbrødrene syntes imidlertid selv at være blevne indbyrdes uenige; Kongens Nærværelse havde indjaget mange af dem Skræk, og i deres vilde Planer med en Omstyrtning af al geistlig og verdslig Regjering var der ingen Orden og Forstand. Neppe havde de forladt deres

Gildeshuse, før Stadsfogdens Svende og Bispens Tjenere, selv med Borgernes Hjælp, toge disse Bygninger i Besiddelse og satte Vagt ved dem. Opløsningen af de udartede og farlige Gildesforsamlinger var nu selv et af Raadets og Borgernes alvorligste Ønsker, og man billigede aldeles Bispens strenge Forbud mod deres Sammenkomster, naar kun Kirkerne herefter maatte staae aabne og den offentlige Gudstjeneste uhindret forrettes af de rettelig oplærte og indviede Præster.

Kongen havde endnu ikke forladt Taarnet paa Kongsgaarden i Sorretsløf, da det store Opløb ilede frem mod Landsbyen og hans ubefæstede Gaard ligefor det sydlige aabne Borgeled, medens Bispen og de tre Prælater, med deres betænksomme Gang, endnu ikke havde naaet Opkjørselen fra Markveien til Gaardens vestlige Port. Grev Henrik havde kun givet Agt paa de geistlige Herrers Dvælen og ubestemte Bevægelser, og Kongen havde siddet saa fordybet i alvorlige Tanker, at han først bemærkede det store Folke-Optog, da en fjern surrende Lyd af flere tusinde Stemmer trængte til hans Øre. Han reiste sig hastig med et Par skarpe Blik til begge Sider; han syntes harmfuld, men kun et Øieblik ubestemt. „Borgledet skal spærres, Greve! de sorte Snegle skal bringes herop“ — udbrød han heftig med høi Røst til Grev Henrik og pegede ned paa de geistlige Herrer, som atter stode stille paa Markveien og syntes tvivlsomme — „lad dem bringe til mit Lønkammer strax, om det saa skal skee med Magt! De er mine Fanger.“

Grev Henrik studsede.

„See!“ — vedblev Kongen og pegede ud mod Landevejen — „Man strømmer herind i Tusindtal; men, ved alle hellige Mænd! hvo der bryder Kongsgaardens Fred skal falde paa sin Gjerning. Rid mod Folkesværmen, Greve! forkynd dem min Villie! Sig, deres Bisp er i min Magt. Ethvert sømmeligt Andragende vil jeg høre; men enhver Urostifter bortvises strax. Hvo, der ikke adlyder, behandles som Oprørere.“

„Nu forstaaer jeg Eder, min Konge!“ — sagde Greven og gik hastig.

Kongens Bud blev øiebliklig sat i Værk. Med stor Forbauselse saae Bispen og hans tre geistlige Ledsagere en Flok Ryttere fare ud af Kongsgaarden imod dem, medens en Pilehæk skjulte Landevejen og det store Folkeoptog for deres Øine, og de, tæt ved Opkjørslen til Markporten, endnu raadsloge om de ikke havde overilet sig og gik en større Fare her imøde, end den, de flyede for.

„Forræderi!“ — raabte Bispen og veg tilbage — „Jeg frygede det nok. Vi Daarer, som vilde stole paa en bandlyst Tyrans Høimodighed! Nu kan det gaae os Alle, som Jens Grand, og vi kan komme til at forraadne levende i hans Fangetaarne.“

„Jeg staaer Eder inde for Kongens Retfærdighed, selv om han fængsler os“ — sagde Kapitlets Generalsuperior.

„Ha! I forraader mig; I holder med Tyrannen. — I har raadet mig til dette Skridt.“

„See! Hr. Broder!“ — raabte Abbeden fra Skovklosteret og pegede forfærdet til Høire, hvor en eneste indgrøftet Mark kun adskilte dem fra Landeveien og den store Folkestrøm, som de paa engang baade hørte og saae — „Hele Byen strømmer herud. — Man har seet os — hør, hvor de hyle og skrige! de springe over Grøft og Gjærde mod os — Lad os takke Gud og vor Skytshelgen for Kongens Ryttere! — det er dog bedre at falde i een, end i tusinde Tyranners Hænder.“

I samme Øieblik omringede de kongelige Ryttere dem og hilsede høfligt: „Følger os ærværdige Herrer!“ — sagde deres Anfører, en ung beleven Drabant — „Vi har Befaling til at bringe Eder til Kongsgaarden.“

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

„I Guds og alle Helliges Navn! vi modtage Kongens Leide!“ — sagde Bispen og saae sig urolig om, medens hans Kinder blussede, og han kun halvt syntes at fæste Lid til den uventede Beskyttelse.

„Bispen, Bispen! grib ham! sten ham!“ — skreg en stor Sværm opbragte Almuesmænd, der med nogle Gildesbrødre i Spidsen havde forladt Borgerprocessionen og ilede, med Vaaben og Sten i Hænderne, over Marken mod de gestlige Herrer.

„Tilbage, Landsmænd!“ — raabte Rytternes Anfører og svingede sit Sværd — „Vi føre ham fangen til Kongen.“

„Fangen! Bispen fangen!“ — udbrøde Oprørerne og jublede — „det var ret! Kongen leve! i Hundehullet med Grands Venner og alle Præstekonger!“

„Fangen!“ — gjentog Bispen forfærdet og slog sine Hænder sammen — „Ha de Forrædere! de Formastelige!“

„Beroliger Eder, ærværdige Herrer!“ — sagde den unge Drabant med dæmpet Røst — „jeg adlyder min Konges Bud; vægrer I Eder, nødes jeg at bruge Magt; men enten I ere Kongens Gjester eller Fanger, vil I blive behandlede som det sømmer sig eders Stand og Værdighed.“

Snart vare de geistlige Herrer indenfor Kongsgaards-Porten, og de saae med betænkelige Miner til hverandre, da den ene Dør efter den anden med megen Ærbødighed blev lukket efter dem, og de endelig stode forventningsfulde i et hvælvet Taarnkammer, der med de høie Vinduer og den lille jernbeslagne Dør, som blev laaset efter dem, havde mere Lighed med et Fængsel, end med en Gjestestue. Der manglede dog ikke Bogskab og Bekvemmeligheder: der fandtes saavel Skrivetøj, som enkelte Skrifter, baade til Opbyggelse og Underholdning; det var Kongens Lønkammer.

Næsten ligesaa forbausede, som Bispen og hans geistlige Ledsagere, studsede Raadets og Borgernes Udsendinge, da de ved Borgledet pludselig saae sig omringede af de kongelige Drabanter og Ryttere. Man tilbageviste den store Folkehob, der tildeels bevæbnet havde ledsaget Toget med Huien og Skrigen mod Bispen og med idelige Hyldestraab for Kongen, fordi han, som det nu hed, havde kastet Bispen i Fængsel.

„I min Herres og Konges Navn!“ — raabte Grev Henrik fra sin Hest og svingede Hatten — „for de troe Borgeres Udsendinge staaer Kongsgaarden aaben; men Enhver, som bærer Vaaben her eller stimler sammen med Støi og Opløb, bryder Kongsgaardens Fred og er Majestætsforbryder. Eders Herre

ANDEN DEL

Bispen er i dette Øieblik i Kongens Magt, men tillige hans Gjest, og staaer her under hans Beskyttelse. Enhver Fornærmelse mod Bispen er her Fornærmelse mod Landsherren. Kongen vil dømme retfærdig og mægle Forlig mellem Eder og eders Herre. Før Sol gaaer ned, skal Udfaldet af hans Mellemhandling blive kundgjort. Nu tilbage hvo der ei vil gjælde for Oprører!“

Den urolige Folkeskare gik taus og nedslagne tilbage til Staden. Oprørernes overmodige Trodsen paa, at de havde Kongen paa deres Side, var nu pludselig dæmpet; deres dristige Tillid til hans Vrede mod Bispen og hans Forkjærlighed for de kjøbmandhafnske Borgere syntes nu bortskræmmet af en billig Frygt for hans Retfærdighed og bekjendte Strenghed. Selv at Bispen i sin Trængsel havde søgt Beskyttelse paa Kongsgaarden, syntes dem intet godt Tegn, og Gildesbrødrene mumlede om, at naar Alt kom til Alt, holdt dog Magthaverne og de Store sammen, om de end vare Dødsfjender i Hjertet, og det gik altid ud over de Smaa, hvad enten de havde Ret eller Uret.

TRETTENDE KAPITEL.

Der herskede den hele Dag en ængstelig Stilhed i Staden. Der bevægede sig vel en bestandig Strøm af Mennesker gjennem Gaderne, men med Orden og taus Forventning. Solen var nær ved at dale, og endnu havde man ingen Efterretning om Forhandlingernes Udfald paa Kongsgaarden. Et usædvanligt Optog tildrog sig imidlertid den ledige og ustadige Almues Opmærksomhed. En stor Ligskare drog forbi St. Clements Kirke ned ad gammel Strand, men uden Sang og Klokkeklang og uden at ledsages af nogen Chordreng eller Geistlig. Toget bestod af en stor Mængde fremmede Kjøbmænd og Skippere og alle de saakaldte Udliggere eller Pebersvende, der flere hundrede i Tallet, i stiv pyntelig Sørgedragt, ledsagede to store Ligkister med kostbare Ligklæder af sort Fløiel. Kisterne bares af hanseatiske Skibsfolk; over dem vaiede det rostokske og visbyske Flag. Ved St. Nicolai Kirke standsede Toget. Man vilde lægge

Veien over Kirkegaarden og ønskede en Sjælemesse sjunget over de Døde i Kirken; men det tillodes dem ikke. Bispens Tjenere lukkede Kirkegaardsporten og forbøde Ligbærerne at nærme sig Kirken eller betræde den indviede Jord, „eftersom den ene af de Kister, de bare, indeholdt Liget af en Mand, der var falden i Ølkroen og ved Brætspillet.“ Med vred Mumlen mod den ubarmhjertige Bisperegjering fortsattes Toget uden om Kirkegaardsmuren til Skibsbroen ved Bremerholm, hvor endeel Baade med hvidklædte Rorkarle modtoge Ligene og den hele store Sørgeskare. Man steg iland paa Bremerholm; og her, hvor de hanseatiske Kjøbmænd ene raadede, udbrød nu Følget i en høitidelig tydsk Ligpsalme, medens Berner Kopmands og Henrik Gullandsfars Lig bragtes ombord paa tvende hanseatiske Skibe, der skulde føre dem til christelig Begravelse i Rostok og Visby. Saasnart Skibene vare afseilede, modtoges Ligskaren i et stort Pakhus paa Bremerholm, hvor det bremiske Vaaben, tre Øltønder og to Nøgler over Kors, var udhugget i Sten over Døren. Her bevertedes de talrige Skibsfolk og Handelsbetjenter med hele Tønder af det berømte Øl fra Embden, hvis berusende Virkning snart forvandlede Sørgefesten til et vildt og lystigt Drikkegilde. Paa Mjød og Vin blev der heller ikke sparet, og det store Saltmadsfad, der bestandig blev fyldt paany, forøgede Tørsten hos Sørgegjesterne. Den store Almueskare, der havde ledsaget Toget gjennem Gaderne, blev længe staaende ved Stranden og Skibsbroen, for at høre og see paa de berusede Pebersvende, der her, blandt lutter Landsmænd og gode Kammerater, syntes at ville holde sig skadesløse for den Tvang, de vare underkastede i den fremmede Stad. Nogle græd, idet de ravede og holdt bevægelige Taler over den rige Berner Kopmands og Henrik Gullandsfars sørgelige Endeligt og over al Magts og Rigdoms Upaalidelighed i denne Verden, medens Andre sang Drikkeviser og kjælne Elskovssange til de rørende Sørgetaler.

Endelig afdroges Opmærksomheden fra disse Optøier ved Raabet: „Herolden! Herolden!“ og man strømmede i store Skarer ned mod Nørreport. En Herold, med et stort Pergamentsblad og en hvid Stav i Haanden, red, ledsaget af en Drabant og en stor Flok Ryttere, gjennem Porten. Ved alle Gadehjørner og paa alle de offentlige Pladse holdt Toget stille; to Trompetere paa hvide Heste gave Tegn til Taushed; hvorpaa Herolden oplæste et beseglet Forlig imellem Stadens Herre, Biskop Johan, og Kjøbmandshafns Raad og Menighed. Borgerne

ANDEN DEL

tilstode heri ved deres Udsendinge, at de, saavel i Gjerning som i Ord, grovelig havde forseet sig mod deres geistlige og verdslige Herre, Bispen, og gjort sig skyldige i en ulovlig og forbrydersk Opstand, hvis enkelte Omstændigheder opregnedes. Bispen tilgav dem imidlertid, paa Kongens Forbøn, disse Overtrædelser, hvorimod Raadets og Menighedens udvalgte Mænd paa Stadens og Borgernes Vegne havde lovet, at enhver Borger skulde øiebliklig vende tilbage til sin Pligt og adlyde alle de Love og Anordninger, Bispen „med Kapitlets Samtykke“ havde givet eller herefter gav dem, hvilket de offentlig og høitidelig vilde besværge paa Raadhuset med Hænders Paalæggelse paa de hellige Evangelier. Alle de urolige Gilders Grunde, Huse, Klokker og Indkomster vare overgivne og skjødede til Bispen, som forbrudt Gods, og i Bøder for Opstanden havde Borgerne desuden skjødet nogle Grunde i Staden og nogle smaa Jorder udenfor Gravene til Roeskilde Kirke. Mod Gyldigheden af dette Forlig vovede Ingen at gjøre Indsigelse, idet Herolden foreviste Byens eget runde Segl med de tre Taarne, der i grønne Silkebaand var vedhængt Documentet, tilligemed Minoriternes og det kjøbmandhafnske Kapitels Segl.

Saasnart Byens Indvaanere vare underrettede om dette Forlig, og man havde forstaaet, hvad derved stiltiende var indrømmet dem, og hvor skaansomt den hele mislige Sag derved var bleven bilagt, opløste Spændingen og Frygten sig i en stedse større og almindeligere Tilfredshed; men Gildesbrødrene vare misfornøiede og knurrede.

Paa Markedspladsen Hallandsaas udenfor Østerport, hvor Herolden sidste Gang havde oplæst Forliget, var Almueshoben, der havde ledsaget Toget gjennem Byen, voxet til en anseelig Mængde, tildeels forsvirede Dagleiere og Ølkrogjester, der ved Forliget saae sig hæmmede i de Uordener og den tøileløse Frihed, Opstanden havde givet dem Leilighed til. Her yttrede sig nu lydelig Misfornøielse, og her mumlede man høirøstet om, at Bispen dog havde faaet Ret i Alting, og Borgerne havde lidt Uret. Men nu traadte en Mand frem, der havde stor Anseelse blandt disse Mennesker; det var en overordenlig svær og stærk Ølkrovert, med en stor rød Næse og et Par Hænder som Bjørnelabber; han var bekjendt som den største Drikkebroder og Slagsbroder i Staden, og hans Ølkro paa Hallandsaas var Samlingsstedet for de vildeste Svirebrødre. Han steg op paa den store Øltønde, der stod udenfor hans Dør og tjente Huset til Skilt. „Det er ret og billigt Altsammen, mine brave

ANDEN DEL

Venner og Kunder! mine ærlige og velagtede Medborgere!“ — raabte han med sin stærke velbekjendte Røst og en drøi Ed — „Bispen har kun faaet Ret for et Syns Skyld; han er jo desuden vor gode Stads Herre og kan forlange, man skal drikke sit Øl her i Fred og betale hver Mand Sit. Naar han vil unde os, hvad vi trænge til, baade for Sjæl og Krop, saa har vi jo Intet at klage over. Naar han lader Præsterne synge Messe for Jer og mig tappe Godtøl for Jer fra Morgen til Aften og lidt derover iblandt, saa er han, min Sjæl! saa brav en Bisp og Herre, vi kan forlange, og jeg svarer uden Vægring mine to Ører Skat hvert Aar. Med Bøderne er det Ingenting, Landsmænd! det er ogsaa kun sat til for et Syns Skyld; og hvad rager det Jer? det gaaer mest ud over de Rige og disse hældørede Gildesbrødre, der hverken vil søge Skriftestol eller Rettergang eller skikkelige Folks Huse med os, har Intet her at sige i vor gode Stad og kan gaae Fanden i Vold med samt alle Secterere og Kjættere. For jer Sjæl og Salighed behøver I aldrig herefter at være bange, Kammerater! den Sag har vor brave Konge nu taget sig af, som en ærlig Mand — hørte I ikke hvad han lovede os igaar og hvad der stod i Forliget! uden Kapitlets Samtykke kan Bispen Ingenting befale os; og lur Kapitlet! det er kloge Folk: de vil ligesaalidet negte Jer hvad I ellers kan trænge til og betale ved Leilighed. Lad nu kun alle Hallunker og Gildesbrødre knurre!“ — vedblev han og knyttede sin brede Haand — „de Karle skal vi nok holde i Ave. Hver brav Mand vil jeg drikke omkap med idag paa Kongens og Bispens Velgaaende; men hvem der vil sætte Splid blandt os fredelige Folk, skal føle vore Næver. Kom nu ind, Børn! og faae Jer en lille Hjertestyrkning! Kongen skal leve! og vor Herre Bispen med!“

„Kongen og Bispen leve!“ — skreg nu en stor Mængde af den formaaende Ølkroverts Kunder, og de Misfornøiede listede sig bort.

„De komme, de komme! Kongen og Bispen er her!“ — lød det fra Mund til Mund, og Folkestrømmen paa Hallandsaas bevægede sig atter ned igjennem Østergade til den store „Kjødmangergade,“ hvor alle Byens Slagtere eller Kjødmangere boede, og hvor der ligeledes havde yttret sig nogen Murren mod Forliget. Ethvert Udbrud af Misfornøielsen var imidlertid blevet dæmpet ved den gode Stemning blandt Stadens mest formaaende Borgere og fornemmelig ved Synet af den lille Biskop Johans knækkede Stolthed og forsagte Væsen. Med nedslagne Øine

og kjendelige Tegn paa Frygt, red nu denne Prælat med sit geistlige Følge ved Kongens høire Side gjennem sin egen Stad, bevogtet af Grev Henrik af Meklenborg og Kongens halvtredsindstyve ridderlige Drabanter. Kongen hilsedes allevegne med almindelig Velvillie; for Bispen lød der ingen Velkomstshilsen; men der var Orden og Fred; ingen Urostifter vovede at forhaane ham ved Kongens Side, og ingen utilfreds Stemme lod sig høre. Toget standsede ved Raadhuset, hvor Forliget paa høitidelig Maade blev stadfæstet af Raadets og Byens udvalgte Mænd med Haandspaalæggelse paa Evangeliebogen.

Den offentlige Rolighed var saaledes sikkret. Den bispelige Regjerings Værdighed var hævdet, og Oprørernes Overmod var dæmpet. De urolige Gildesbrødre havde adspredt sig, og for et nyt Udbrud af Opstanden var der Intet at befrygte, idet Borgerne selv, med Bispens Tilladelse, havde forenet sig med Stadsfogdens Svende og Bispens Tjenere, for at overholde Forliget og hindre alle Uordener. Uagtet sin tilsyneladende Seier, var Bispen dog helt stille og ordknap. Kongens høimodige Beskyttelse lod til at have beskæmmet ham, og han syntes at føle sig krænkende ydmyget ved sin verdslige Beskytters Side. Oprøret og hans overhængende Livsfare havde lært ham at kjende sin Afmagt. Kongen havde vel paa Sorretsløf Gaard behandlet ham som en udmærket Gjest, men med kold Høflighed, uden dog ved noget Ord at give sin Fortørnelse mod ham Luft; kun de Ord, der stode i Forliget, om Bispens Afhængighed af Kapitlets Samtykke, havde Kongen med høi Røst fordret indført, med den tilstedeværende Generalsuperiors Bifald og i en Overherretone, som ingen Indsigelse tillod. Den nys saa trygge og overmodige Roskilde Bisp, der for faa Dage siden sad mellem en Cardinal og en Erkebisp paa sit befæstede Slot og først havde udstedet det oprørende Kirkeforbud i sin egen Stad, maatte nu med stille Harme erkjende, at siden Cardinalen havde forladt Riget, Erkebispen var forviist, og han selv havde været til Spot for den laveste Almue, vilde han med de saa pavelig sindede Prælater og Concilier kun være istand til at hævde Kirkens Myndighed i Landet, forsaavidt Kapitlerne og den hele danske Geistlighed fandt det tilraadeligt, og forsaavidt Kongen selv med den verdslige Magt i Forening med hans egen og Folkets Gudsfrygt, vilde understøtte det geistlige Regimente.

Under hele Forhandlingen paa Raadhuset var Bispen stille og nedslagen. Kongen behandlede ham ligeledes her med kold Høflighed; hans Mine var streng og alvorlig; en anden vigtig

Sag syntes at have ligget ham paa Hjertet siden han havde hørt Erkebispens sidste Ord til Grev Henrik.

Fra Raadhuset red det hele Tog til vor Frue Kirke, hvor der foruden det sædvanlige Ave blev afsjunget et Te Deum i Anledning af Forliget.[1] Derfra red Kongen strax tilbage til Kongsgaarden i Sorretsløf, hvorfra hans Afreise var bestemt til næste Morgen. Bispen med Abbeden fra Skovklostret og de andre geistlige Herrer ledsagede ham af sædvanlig Høflighed tilligemed Raadets og Borgerskabets udvalgte Mænd. Bispen vilde ikke vende tilbage til Axelhus førend ethvert Spor af Slottets fjendtlige Forstyrrelse var udslettet og den ydmygende Opstand forglemt. Han agtede næste Dag at følge med Kongen til Roskild, hvor der ligeledes havde yttret sig nogle Uroligheder i Anledning af deres Herres Forsøg paa at iværksætte Interdictet. Bispen var saaledes denne Aften paa en Maade husvild, og han modtog, som en ham tilkommende Opmærksomhed, Kongens Tilbud til ham og hans Følge, at overnatte paa Kongsgaarden, hvor Enhver, der havde ledsaget Kongen, desuden var indbuden til et festligt Aftensmaaltid.

Da man nærmede sig Sorretsløf, var Solen nylig gaaet ned, og Grev Henrik foreslog Kongen, endnu inden det blev mørkt at besee Bispens veldædige Indretning ved St. Jørgens-Hospitalet for Spedalske og Pestsyge, siden det kun laae nogle faa Bueskud fra Kongsgaarden. Ved dette Forslag bleve Bispen og Abbeden fra Skovklostret kjendelig bestyrtede; dog det bemærkede Ingen uden Grev Henrik, der gav nøie Agt paa dem og netop for deres Skyld saa lydeligt havde gjort dette Forslag, som han vel formodede Kongen vilde afslaae.

„Det er for silde, Greve! og jeg har jo Gjester“ — svarede Kongen. — „Har I Lyst, saa besee Hospitalet selv og beskriv mig Indretningen! jeg veed, den gjør Bispens Barmhjertighed Ære, skjøndt jeg havde fundet det passende, om man havde lagt det Pesthus paa et andet Sted. At der ingen Pestsyge er for Øieblikket, veed jeg.“ Grev Henrik hilsede taus og red strax med et Par unge Riddere hen over Sorretsløf Mark mod Hospitalet.

„Tillad mig at følge med Eder, ærede Herrer! jeg ønsker ogsaa at see hin fromme Indretning“ — sagde den svære Abbed fra Skovklostret og søgte paa sin Pasgænger at indhente dem;

---

[1] Ave, Bønpsalmen til Jomfru Maria. (I.).
Te Deum, Psalmen: „O store Gud! vi love Dig. (I.).

men de hørte det ikke, og førend Abbeden naaede St. Jørgens Hospital, stod Grev Henrik alt i Sygestuen og betragtede med skarpe Blik et Menneske, der syntes at sove, og hvis Hoved saaledes var indsvøbt, at han kunde ansees for maskeret; øverst paa den Syges Pande var dog Begyndelsen af en stor Skramme synlig. „Hvad er denne Syges Navn?“ — spurgte Grev Henrik med streng Røst de forlegne og ængstelige St. Jørgens-Brødre.

„Ingen kjender ham, naadige Herre!“ — forsikkrede Guardianen — „han blev bragt forstødt og saaret hertil imorges af et Par fremmede Kanniker fra Staden; de havde fundet ham halvdød ved Kallebostrand; vi maatte strax lægge ham et Plaster over hele Ansigtet; vi kan nu ikke tage det af, uden Fare for hans Liv og Sundhed.“

„Saasandt jeg lever! det er den fredløse Aage Kagge“ — sagde Grev Henrik, og Alle vege forfærdede tilbage — „I har huset og hælet en Kongemorder“ — vedblev Greven — „de, der bragte ham hid, har været Landsforrædere — det er Enhver, der skjuler en Fredløs.“

„Fredløs eller ei! her har han Fred til at døe eller frelses, hvis det er Guds og Hellig Jørgens Villie; det skal ingen Konge eller Kongetjener formene ham“ — saaledes lød nu en mægtig bydende Røst bag ved dem, og den høie Abbed fra Skovklostret stod i Døren til Hospitalets Sygestue. — „Til dette Barmhjertighedens Fristed naaer ingen Tyrans Haand“ — vedblev Prælaten — „Jeg befaler Eder, Broder Guardian! og enhver Barmhjertigheds-Broder, der her tjener den hellige Jørgen! — jeg byder Eder i Bispens og eders himmelske Herres Navn: pleier denne Syge, som eders gjenløste Broder, uden Menneskefrygt og uden at spørge om hans Navn eller Vandel for Verdens Øine! Maaske lider han Straf for sine Synder; men derom maa den Retfærdige dømme! er han falden for en ren Tugtelsens Haand, staaer han vel snart for sin Dommer; beder da for hans Sjæl og giver ham en christelig Jordefærd! men helbredes han ved Menneskers Hjælp og Bøn eller ved nogen Helgens Fortjeneste og Under, saa lader ham frit udvandre, i den hellige Jørgens Navn! hvad enten han gaaer til Venner eller Fjender — hvad enten han gaaer til Liv og Lykke i Verden eller til

---

Guardianen, Hospitalets geistlige Forstander. (I.).

Skjændsel og Død paa Skafottet! I ere her satte til at læge og husvale; til at saare og plage de elendige Mennesker er der Tyranner nok i Verden.“

Grev Henrik saae forbauset paa den anseelige Prælat, der talte med myndig Fasthed og virkelig syntes bevæget af from Iver og Barmhjertighed. Der foer en hastig Rødme over den stolte Krigsmands Aasyn; det var, som han bluedes over at have forfulgt dette elendige Menneske, der ikke lod til at kunne røre noget Lem, men syntes nærmere Døden, end Livet. „I Guds og St. Jørgens Navn!“ — sagde han og traadte tilbage — „opfylder eders Pligt mod Forbryderen, som mod min og alle Ridderes Helgen! Jeg forlanger ingen Ubarmhjertighed af Jer eller af Nogen; men jeg vil kun sige Jer det endnu engang: I huser en fredløs og æreløs Morder. I være selv ansvarlige for Følgerne!“ Han kastede endnu et Blik til den mistænkelige Syge, der laae ubevægelig og uden nogen synlig Mine i det saa afskyeligt formummede Ansigt. Derpaa forlod Greven Hospitalet og lod Abbeden ride foran. Paa Tilbageveien til Kongsgaarden talte han intet Ord til den geistlige Herre, der red stolt og taus med triumferende Mine. Om sin Opdagelse talte Grev Henrik Intet til Kongen; han kunde ikke være fuldkommen vis paa, om han havde seet ret; men han var den hele Aften usædvanlig taus og betænkelig tilmode. Hin ulykkelige Forbryder forekom ham nu dog saa ussel og ubetydelig, at enhver alvorlig Frygt for en saadan Fjende blev ham foragtelig.

Ved Aftensbordet paa Kongsgaarden underholdt Kongen sig fornemmelig med Mændene af Raadet og Kjøbmandhafns Borgerskab; det var første Gang de sade til Bords med Kongen og deres Herre Bispen; i Førstningen syntes de ogsaa noget undseelige over denne usædvanlige Ære. Kongen gjentog sin Berømmelse over Kjøbmandhafnernes Troskab, Iver og Tapperhed i Marsk-Stigs-Feiden og den norske Krig; han lovede dem Erstatning for ethvert Tab, de fremdeles maatte lide for hans og Rigets Skyld, saalænge de Fredløse foruroligede Landet. Han vidste snart at bringe de jævne ligefremme Borgermænd til at yttre sig djærvt og frimodigt om deres Stads Fordele og Mangler, med Hensyn til Byens Næring. De takkede Bispen og Kongen for deres kloge Bylov og for de mange Friheder, Staden allerede nød; men de toge ikke i Betænkning at omtale hvor vigtigt det kunde være for Byens Opkomst, naar Hansestædernes

Monopoler kunde indskrænkes og Borgerne idetmindste tilstedes samme Handelsfriheder, som de Fremmede.

„Saamænd! det har jeg længe tænkt paa“ — sagde Kongen — „den Sag fortjener at overveies. Jeg vil vente nærmere Betænkning derom fra eders Herre Bispen og eders samtlige Raad.“

Man saae stor Glæde over denne Yttring i Borgernes Miner; men Bispen syntes kun lidet tilfreds med Kongens ivrige Deeltagelse for Bispestaden og dens Anliggender. Med de geistlige Herrer fra Axelhus var Underholdningen helt ordknap. Kongen selv blev ofte taus og faldt i Tanker; han syntes undertiden med Overvindelse at tilbageholde en harmfuld Yttring mod Bispen og Abbeden fra Skovklostret, som han vidste var en af Jens Grands hengivneste Venner. Efter Bordet toge Borgerne en hjertelig Afsked med Kongen, som de endnu engang takkede for deres gode Stads Redning, hvorpaa de vendte tilbage til Byen med store Lovtaler over Kongens Mildhed. Grev Henrik og Ridderne gik til Tavlbordene i den store Høienloftssal, og Kongen blev næsten ene blandt de geistlige Herrer.

Abbeden fra Skovklostret og Minoriternes Provindsialminister sluttede sig hemmelighedsfuldt til Bispen, hvis Myndighed og sjunkne Mod de i Kongens Nærværelse søgte at understøtte. Hverken ved Forhandlingerne i Lønkamret eller siden havde Kongen talt et Ord om Bispens Forsøg paa at iværksætte Interdictet, som man vidste han var høilig fortørnet over. Under hele Forliget var dette vigtige Punkt, hvorom der Intet lovligt kunde afgjøres imod et paveligt Bud, ligesom ved en fælles stiltiende Overeenskomst, forbigaaet, medens Kongen allerede ansaae Folk og Land tilstrækkelig betrygget saavel ved den alvorlige Advarsel, Opstanden havde givet enhver Bisp og Prælat i denne Henseende, som ved de Ord i Forliget, der hævdede Kapitlets Myndighed, da den danske Geistlighed i Almindelighed og især Kapitlet i Roskild og Kjøbmandhafn standhaftig modsatte sig en saa farlig og oprørende Landestraf. Man syntes nu klogelig at undvige enhver Yttring, hvorved Kongens tilbagetrængte Vrede mod Bispen kunde udbryde.

De tvende geistlige Herrer, der fornemmelig havde ledet Forliget og upartisk taget saavel Bispens Rettigheder som Folkets Frihed i Forsvar, holdt sig nærmest til Kongen og søgte fremdeles at forebygge ethvert Udbrud af hans Harme mod den

---

Monopol, Eneret.

forviste Erkebisps Venner; det var Dominikanernes Provindsialprior, den gamle Mester Olaus, der, som Kongens Raadgiver i denne vigtige Sag, havde ledsaget ham fra Vordingborg, og det kjøbmandhafnske Kapitels Generalsuperior, der hørte til Bispens Følge, men lønlig var Kongen hengiven og selv havde vovet at protestere mod Interdictet. Til disse to Mænd henvendte Kongen sig kort før Sengetid med et Spørgsmaal, der den hele Dag havde ligget ham paa Hjertet, og som han netop i Bispens Nærværelse syntes at ville have besvaret, inden han begav sig til Ro.

„Sig mig engang, ærværdige Herrer!“ — sagde han høit — „hvorvidt kan den canoniske Ret med Føie udstrækkes med Hensyn paa Ægteskab i beslægtede Led? og hvorvidt kan Kirkens Dispensation virkelig ansees for nødvendig efter Guds Lov, hvor Slægtskabet er saa fjernt, at det neppe meer erindres?“

„Det er en vanskelig Sag, Eders Naade!“ — svarede Kapitlets Generalsuperior undvigende, med et betænkeligt Sideblik til Bispen og Abbeden fra Skovklostret. — „Til at besvare dette Spørgsmaal retteligt maa jeg udbede mig nogen Betænkningstid.“

„Vil man følge den herskende Uskik“ — svarede den gamle Provindsialprior høit, med et frimodigt Blik til de lyttende Prælater — „er fast ethvert beregneligt Slægtskab hinderligt og kan foranledige Fordring paa Indulgents; dog naar dette udstrækkes altfor vidt, troer jeg, Kirkens hellige Fædre vilde være enige med mig i, at Sligt kun til Unytte besværer Samvittighederne, ligesom det lettelig kan blive til Spot og Forargelse istedetfor til Opbyggelse for christne og fornuftige Mennesker. Vilde man være conseqvent i slige Sager, kunde tilsidst intet Ægteskab finde Sted i Christenheden uden Dispensation fra den pavelige Stol, aldenstund jo alle Mennesker ere kjødelige Frænder, forsaavidt de alle nedstamme fra gamle Adam og Eva.“

„Det er netop ogsaa min Mening“ — sagde Kongen med et veltilfreds Smil — „det kunde blive temmelig vidtløftigt. Hvad er eders Mening herom? renlivede Biskop Johannes!“

Bispen syntes forlegen over den halvt spottende Mine, hvormed Kongen æskede hans Mening; han var ikke forberedt derpaa, og han lod ligesaalidt til at ville træde Pavens Myndig-

---

Indulgents, geistlig eller pavelig Eftergivelse. (I.).

hed for nær, som han i dette Øieblik vovede at bringe Kongen i Harnisk. Han stammede nogle Ord og søgte at undvige en bestemt Erklæring.

„Tillad mig, ærværdige Hr. Broder! at besvare dette Spørgsmaal!“ — tog Abbeden fra Skovklostret Ordet med stolt og rolig Mine. — „Et Exempel vil bedst oplyse Sagen“ — vedblev han og vendte sig til Kongen — „intet ligger os nærmere, end Eders Naades Slægtskabsforhold til eders unge Frænke, Prindsesse Ingeborg i Sverrig.“

„Saamænd!“ — udbrød Kongen og studsede — „I gjør ingen Omsvøb, Hr. Abbed! I gaaer lige til Sagen. Det lider jeg ogsaa bedst. Lad os blive ved det Exempel! det er mig virkelig i alle Maader nærmest.“

„Inden Kirken kan velsigne eders forehavende Ægteskabsforbindelse med denne eders høibaarne Frænke“ — vedblev Abbeden kold og rolig — „er den hellige Faders Dispensation aldeles nødvendig, og det af en dobbelt Grund: *pro primo* formedelst Svogerskabets Baand, *pro secundo* for Blodforvandtskabets Besmittelse. Hvad første Punkt angaaer, høibaarne Herre! da er bemeldte Prindsesse Ingeborgs Morbroder, Grev Gerhard af Holsten, som bekjendt, ved sit Ægteskab med eders høifyrstelige Moder, Enkedronning Agnes, Eders Naades virkelige Stiffader; Grev Gerhards faderlige Forhold saavel til den høie Prindsesse, som til Eder, Herre Konge! fremkalder et hartad søsterligt og broderligt Forhold mellem Eders Naade og den unge Prindsesse — og Ægteskab mellem Søskende eller dem, der kunne agtes for saadanne, forbydes strengelig af alle guddommelige og menneskelige Love.“

„Der fik I os i en Hast til Søskende; det er en egen Maade at bringe Folk i nær Slægtskab sammen“ — afbrød Kongen ham: — „dog spring kun Svogerskabet over med min Stiffaders Søsterdatter, ærværdige Herre! der er ikke en eneste Draabe fælles Blod deri; det tager jeg rolig paa min Samvittighed. Kun et virkeligt og nær Blodforvandtskab erkjender jeg for saa væsenlig en Hindring, at blot Guds egen Statholder paa Jorden kan bortrydde den.“

„Eders Naade har i visse Maader Ret“ — svarede Abbeden — „forsaavidt det visselig er Blodet, der i dette Tilfælde mest besmitter og gjør enhver ægteskabelig Forbindelse mellem Fræn-

---

pro primo, for det Første, *pro secundo*, for det Andet. (I.).

der, som ikke Kirkens Indulgents har helliget, til Utugt, Dødssynd og fordømmelig Blodskam“ — —

„Ha! raser I?“ — opfoer Kongen; hans Kinder blussede; Vreden glødede i hans Blik og paa den høie Pande; men han bekæmpede den opblussende Harme. — „Kunde forfærdelige Ord uden Sandhed og Aand slaae Sjæle ihjel, havde jeg forlænge siden været aandelig myrdet“ — vedblev han med dæmpet Røst — „Nu sig frem, Hr. Abbed! hvor nær regner I da det Blodforvandtskab, der ifølge eders dristige Paastand kan styrte mig i Dødssynd og den fordømmelige Blodskams Afgrund, hvis jeg ikke forventer Brev fra Rom paa at begaae slig Forbrydelse?“

„Det forbudne Slægt-Forhold er let at udregne“ — svarede Abbeden med rolig Kulde — „den høibaarne Prindsesse Ingeborg er, som bekjendt, en ægtefødt Datter af Kong Magnus, der var en ægte Søn af den høibaarne Birger Jarl, hvis Gemalinde Fru Ingeborg var en ægte Datter af Kong Erik den Tiende, hvis Dronning Regitze endelig var en ægtefødt Datter af Eders Naades høisalige Herre Faders — Herre Faders — Herre Faders — Herre Fader — *ergo* er Prindsessen en Datterdatters Sønnedatter af eders Naades kjødelige Oldefaders høisalige Hr. Fader, den gamle Valdemar den Store, høilovlig Ihukommelse!“

„Ganske rigtig, altsaa Barnebarns Barnebarns Barn af min Tipoldefader — det er tilvisse et nær Slægtskab!“ — sagde Kongen og udbrød i Latter. — „Jeg ønsker Eder nu en god og rolig Nat, ærværdige høilærde Herrer!“ — tilføiede han, som det lod til, helt let om Hjertet og med et muntert bestemt Blik — „jeg har ikke ret overveiet den Sag før; nu er den mig fuldkommen klar: nu kan jeg sove saa roligt som i Abrahams Skjød, naar jeg tænker paa den Synd, jeg med modent Overlæg og fuldt Forsæt agter at begaae saa snart muligt. Jeg vil ønske, Ingen af Eder nogensinde maa faae nogen

---

ergo, altsaa. (I.).

sværere Synd paa sin Samvittighed.“ Dermed hilsede han smilende og gik.

Ved Kongens heftige Tale med de geistlige Herrer var Grev Henrik og endeel unge Riddere blevne opmærksomme; man havde nærmet sig og hørt hvad der taltes om. Da Kongen med Latter gjentog Abbedens Beregning, havde nogle af de unge Riddere ret hjertelig leet med. Abbeden blussede af Harme. — „Det er Øientjeneres Kjendemærke“ — sagde han høit — „at lee omkap ved hvad deres naadige Herrer finde latterligt, om saa Latteren kun beskæmmer dem selv og deres kortsynede Herskab. — Den Forhaaanelse skal blive hevnet, Hr. Broder!“ — hviskede han Bispen i Øret med et betydende Blik. Bispen studsede og saae sig ængstelig om; han blinkede til sin opbragte Collega og bemærkede høit, at det nu vel kunde være paa Tiden at begive sig til Ro og sige alle verdslige Tanker god Nat. Hushofmesteren med en Flok Kjertesvende lod sig nu see, og saavel Ridderne som de geistlige Herrer bortfjernede sig til de anviste Gjestestuer i Ridderloftet og Kongsgaardens vestlige Fløi.

FJORTENDE KAPITEL.

enved Midnat stod Grev Henrik i sit Værelse foran Kongens Sovekammer i Kongsgaardens Høienloftsbygning. Han havde slukket Lyset for at gaae til Hvile, men var bleven staaende, halvt afklædt, ved det høie Buevindue, der vendte mod Øst, og hvorfra han i det klare Maanelys saae ud over Sundet og saae fjerne Skibe henglide over det blinkende Bølgespeil. Han havde siden sit Besøg i St. Jørgens-Hospitalet været stille og betænksom. Ved Aftensbordet havde han, for at opmuntre sig, flittig tømt sit Bæger. Hans Blod pulserede stærkt. Fortids-Erindringer og Fremtids-Forhaaabninger fore rask forbi hans Sjæl i skjønne Livsbilleder. Han hengav sig ved Synet af Havet og det Fjerne til længselsfulde Drømmerier om sit fjerne Fædreland, og et kjært Billede syntes at foresvæve ham, idet han trykte det blaae Axelskjærf til sine Læber og hang det omhyggelig over en høi

Stoleryg. Han tog nu en gylden Hæderskjæde, Kongen nylig havde givet ham, af sit Bryst og satte sit Sværd tilside. „Daad, Bedrift, Hæder først!“ — sagde han ved sig selv — „saa vil Kjærligheden vel ogsaa flette mig Krandsen. Nu gjælder det hans Fred og Lykke derinde. Han skal ikke forgjeves have kaldet mig sin Ven. Lad ham blive en Valdemar Seier! og Henrik af Meklenborgs Navn skal skinne som Albert af Orlamündes. Men en ganske anden lystig Karl vil jeg blive.“ Han hørte nu Klirren af Livvagtens Vaaben i Forsalen og saae sig alvorlig om. Paa Høienloftstillien tæt ved hans Værelse holdt en ung Drabant med tolv Landseknegte Nattevagt. Det var ellers ikke sædvanligt, at Kongen omgav sig med Vagt, naar han drog om i Landet i Fredstider og overnattede paa de saakaldte Kongsgaarde; dog her, hvor den forviste Erkebisp og de Fredløse endnu havde hemmelige Venner, og hvor Stadens geistlige Herskab stod paa en spændt Fod med Kongen, havde Grev Henrik formaaet ham til denne Forsigtighed, som temmelig fornøden, efter en saa nylig dæmpet Folkegjæring, hvorved Kongens Mægling dog ikke havde kunnet tilfredsstille alle Misfornøiede. Drostens Lønbrev faldt under Afklædningen Grev Henrik i Haanden, og han overveiede betænkelig de alvorlige Advarsler, det indeholdt. „Hm! Junkeren!“ — sagde han ved sig selv — „hans egen Broder — og dog vist en Forræder — jeg glemmer aldrig hans Aasyn hin Nat paa Kallundborg — den ulykkelige Slotshøvdings Blod var vist over hans Hoved. — Han bliver ingen glad Bryllupsgiest. — Han stod vist hellere ved Brudgommens Grav — saa kunde der endnu falde en Krone paa hans Ravnehoved. — Hm, de er skumle, disse danske Kongsgaarde“ — vedblev han og saae sig om i den dunkle gothiske Stue med det hvælvede Loft og de favntykke Mure. — „Er han sikker her blandt sine Gjester? Den lille lurende Bisp var jo Grands gode Ven; han huer mig ikke; — den stolte mørke Abbed endnu mindre — det er farlige Folk disse hellige Guds Mænd, naar de vil have Fingre i Statssager. — Her sover han under Tag inat med sine Fjender; og hist i Pesthuset ligger en formummet Kongemorder; maaske var han kun dødssyg for et Syns Skyld — og min Barmhjertighed ilde anvendt.“ — Ligesom Grev Henrik stod i disse Betragtninger og tøvede med at lægge sig til Hvile, bankede det sagte paa hans Dør. Den aabnedes, og en geistlig Herre traadte ind. Greven traadte studsende imod ham; det var en stille alvorlig Olding: Maanelyset faldt paa et blegt noget tungsindigt Ansigt,

og Greven kjendte det kjøbmandhafnske Kapitels Generalsuperior. „Et Ord i Fortrolighed, velbaarne unge Herre!“ — hviskede han hemmelighedsfuld — jeg kommer som Nicodemus; dog det er ikke aandelige, men verdslige Ting, der har forstyrret min Nattero. Eders Herre Kongen har idag høimodig reddet mit og mine Collegers Liv, hvorvel han ikke anseer os alle for sine Venner, og vel med Føie; maaske kan jeg nu gjøre Gjengjæld“ —

„Hvorledes?“ — udbrød Grev Henrik — „sig frem, ærværdige Herre! Hvad har I at betroe mig?“

„Da vi undveg fra Axelhus i Dagningen“ — vedblev den Geistlige — „var jeg fast syg af Gru og Uro og mærkede kun lidet til hvad der foregik om mig. Man havde fundet et halvdødt Menneske ved Stranden og af Barmhjertighed taget ham med i Baaden; jeg saae ikke hans Ansigt, og hans Røst var mig fremmed; det kan jeg gjøre min Ed paa; han blev siden bragt til St. Jørgens-Hospitalet her ved Kongsgaardens Vænge. Medens vi af Frygt for Oprørerne laae skjulte under Tjelden i Baaden, var den Syge kommen til sig selv og talede mange forblommede Ord med min Collega Hr. Abbeden. Hvad det var, hørte jeg kun halvt og kan Intet vidne om; men der maa være en Hemmelighed ved dette Menneske, som jeg gruer for; dødssyg forekom han mig ingenlunde, og paa sin egen Afsked med Verden syntes han mindst beredt. Min Herre Bispen lod hverken til at kjende ham eller hans mørke Planer; men, som sagt: Abbeden fra Skovklostret kjendte ham og havde nok tilforn meddeelt ham det høihellige Sacrament. Meer har jeg ikke her at sige; men jeg maatte opsøge Jer, hvor sildigt det var; jeg kunde ikke sove for de urolige Tanker. Vagten her udenfor fandt jeg i dyb Søvn. Jeg veed ikke, om det er med eders Vidende.“

„Hvorledes? det er aldrig muligt! — udbrød Grev Henrik, høist forbauset, og traadte hastig ud paa Høienloftstillien. Her

saae han alle tolv Landseknegte ligge sovende paa Gulvet. Paa Bordet stod en tom Vinkande og nogle Bægere. Den unge Drabant, som havde Overbefalingen ved Vagten, sad ligeledes sovende i en Krog. Grev Henrik ruskede i dem; men de sov Alle som Stene. „Forræderi!“ — udbrød han forfærdet og greb hastig en Landse fra en af de sovende Krigsmænd — „Il til Ridderloftet, ærværdige Herre! væk alle Kongens Mænd og kald dem hid øiebliklig! Jeg kan ikke selv forlade Kongens Dør. Jeg spærrer Døren efter Eder. Bank tre sagte Slag, naar I kommer tilbage! For Guds Skyld, il!“

Den geistlige Herre nikkede taus og gik. Grev Henrik lukkede Høienloftsdøren i Laas efter ham og forskandsede den med Borde og Bænke. Han forsøgte atter at vække de sovende Krigsmænd; dog, det var forgjeves: de syntes ikke berusede af almindelig Vin; men deres Søvn lignede snarere den, man faaer af en Dvaledrik.

Grev Henrik stod ene blandt de Sovende og ventede længe i en pinlig Spæding. Der var dødsstille omkring ham: han hørte kun de Sovendes stærke Aandedræt; men Kongens Mænd fra Ridderloftet udebleve, og den geistlige Herre kom ei heller tilbage. Han stod vel en halv Time med Landsen i Haanden og lyttede. Alt var stille. Endelig syntes han at høre en Lyd, som om Nogen skrabede paa Muren eller krøb op til Vinduet ad de fremstaaende Murkanter ved Høienloftsbroen. Han kastede hastig et Blik til Vinduet og saae et fælt dughvidt Ansigt fladtrykt og ukjendeligt paa Ruden. Han foer til med hævet Landse; men da han kom til Vinduet, var Ansigtet forsvundet. Grev Henrik traadte tilbage, og en Rædsel overfaldt ham, som han aldrig før havde fornummet. Det var ham, som de snorkende Krigsmænd om ham med deres dybe ligegyldige Ro spottede hans lønlige, stedse stigende Uro. Det forekom ham, som der nu skulde aabne sig hemmelige Døre i alle de gamle Paneler, og de fredløse Kongemordere fra Finnerup Lade skulde træde formummede frem af alle Kroge, for at fornye hin St. Cæcilia-Nats blodige Optrin, til Hevn for Marsk Stig og deres henrettede Frænder. Han beholdt Landsen i den ene Haand og hentede sit Riddersværd, som han holdt blottet i den anden. Saaledes bevæbnet, stillede han sig udenfor Kongens Dør, ligefor den aabne Dør mellem hans eget Sovekammer og Høienloftstillien, og han ventede hvert Øjeblik et Overfald af de formodentlig overlegne Stimænd. Det nyttede ikke at gjøre Larm: Ridderloftsfløien, hvor alle Kongens Mænd sov,

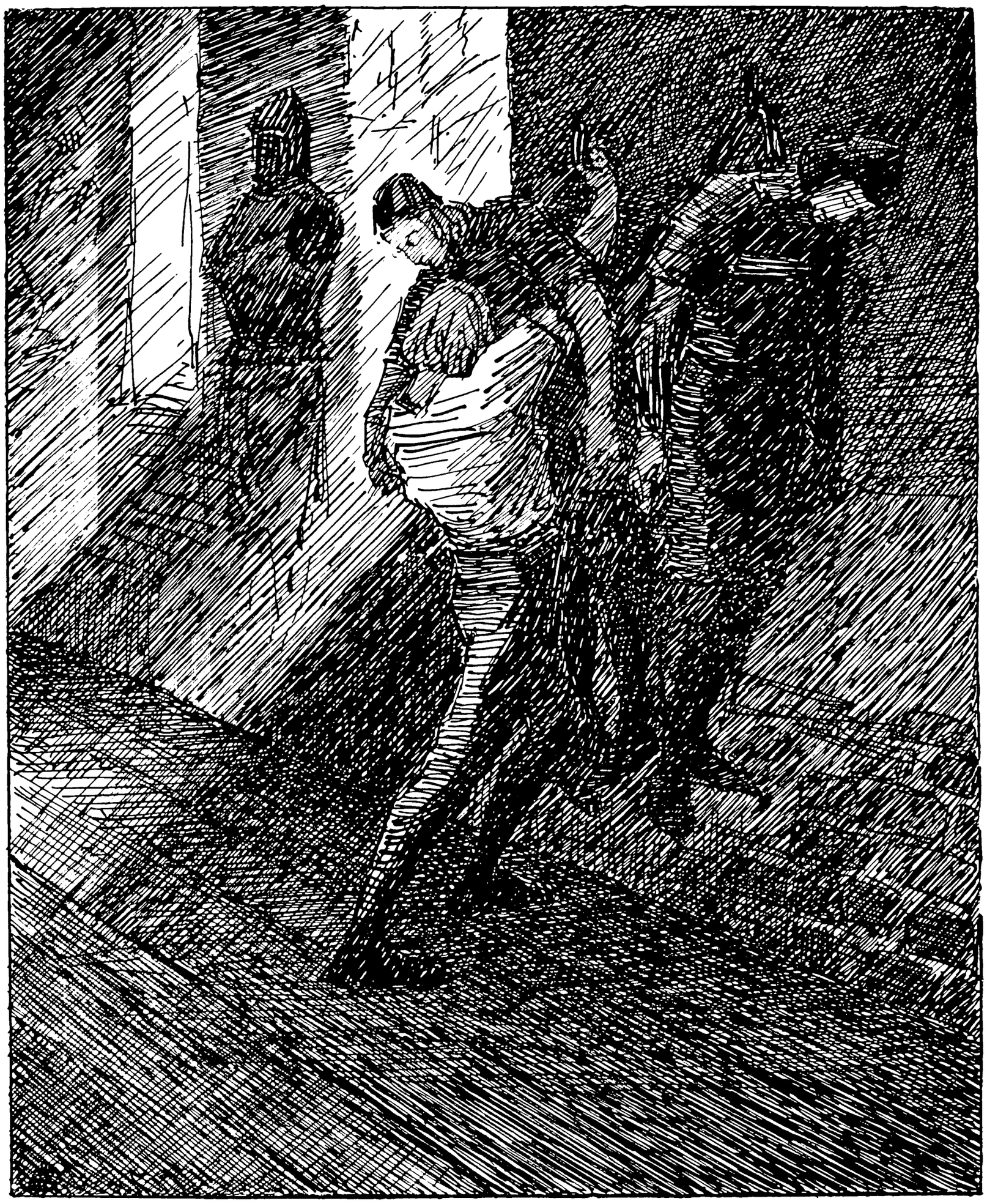

laae for fjent til at hans Røst kunde naae did, og vare Forræderne nær, vilde et Nødraab maaske netop gjøre dem dristigere. Han tænkte paa at vække Kongen; men Alt var endnu stille og han bluedes ved at synes frygtsom i Kongens Øine, hvor ingen Fjende var at see eller høre. Til Kongens Sovekammer var der ingen anden Indgang, end gjennem Høienloftsforsalen og Grevens Værelse. Sovekammer-Vinduerne vare forsynede med Jernstænger; men i Forsalen vare de høie Bue-

vinduer uden alt Værn, og paa den ene Side vendte de ud til den aabne Mark. Herfra ventede han, Angrebet vilde skee, og han befrygtede med Grund, at der maatte være tilstødt den geistlige Herre et Uheld paa Veien til Ridderloftet. Jo længere han overveiede sin Stilling, jo betænkeligere forekom den ham. Han fik nu pludselig et Indfald, som han strax med megen Iver iværksatte. Da han atter stærkt havde rusket i de sovende Krigsmænd, uden at faae dem vaagne, løftede han dem op fra Gulvet og bandt dem ved deres Axelskjærf fast, i næsten opreist Stilling, ved de store Jernkroge i Vinduespillerne, som ellers tjente til at ophænge Vaaben paa. i denne Stilling vendte de Ryggen mod Markvinduerne og maatte udenfor synes vaagne og paa deres Post. Neppe var han færdig med dette besværlige Arbeide, før han hørte hviskende Stemmer og en dæmpet Klirren af Vaaben under Markvinduerne. Han sprang nu plndselig frem med hævet Landse og Sværd mod det Vindue, der stærkest var oplyst af Maaneskinnet, og raabte med høi triumferende Røst: „pas nu paa, Karle! nu har vi dem i Fælden.“

„Fly, fly! vi er' forraadte! de er' alle paa Benene!“ — lød en hæs Stemme udenfor, og han saae i det klare Maaneskin en Flok formummede Mennesker i Graabrødrekapper tage Flugten hen ad Sorretsløf Mark. „Gud og St. Jørgen være lovet!“ — udbrød han og drog atter frit Aande — „saa Mange havde jeg dog neppe faaet Bugt med.“ Landseknegtene og den unge Drabant sov endnu trygt i deres hængende Stilling. Grev Henrik bandt dem endnu bedre fast og lod dem hænge.

Da Kongen ved Solens Opgang traadte ud af sit Sovekammer, saae han med stor Forundring Grev Henrik af Meklenborg gaae halv afklædt frem og tilbage paa Høienloftstillien med Vaaben i begge Hænder, medens hele Vagten hang snorkende ved deres Axelskjærf blandt de tomme Harnisker paa Vinduespillerne. Han udbrød ved dette Syn i en høi Latter, og da han nu hørte det besynderlige Eventyr, rystede han smilende paa Hovedet. „I har drømt, min gode Grev Henrik! eller, rent ud sagt, havt et Bæger Vin for meget i Panden“ — sagde han munter — „jeg mærkede det nok igaar Aftes; men mod disse Karle har I tilvisse været ædru; I har tilgavns havt dem til Gjæk i edes Lystighed.“

„Saasandt jeg lever! Herre Konge! det er ingen Spas“ — — tog Grev Henrik heftig Ordet; dog nu begyndte Landseknegtene, den ene efter den anden, at gabe og strække sig;

men da de fandt sig bundne til Harniskkrogene og saae Kongen og Grev Henrik lige for sig, teede de sig helt underligt i deres Skræk og Undseelse. Kongen vendte sig bort for at dæmpe sin Latter, medens han nu dog maatte være streng; men Grev Henrik harmede sig over hans Vantro og muntre Lune.

„Kast den hele Murmeldyr-Vagt i Taarnet!“ — bød Kongen — „der kan de sove 24 Timer endnu, saa kan de vel faae udsovet og holde Øinene aabne en anden Gang. I selv skal slippe med at finde Jer i min Latter“ — tilføiede han og gik med Greven ind i den anden Stue. — „Herefter kan jeg hverken troe hvad I eller min kjære Drost Aage seer og hører i Maaneskin. Af lutter Kjærlighed til mig seer I Forrædere i alle Kroge og gjør lutter gale Streger omkap. Har noget Menneske seet Mage til Drabantvagt!“ Kongen gav nu sin tilbagetrængte Latter Luft, da Døren var lukket til Vagtstuen; i Grev Henriks halve Paaklædning og forstyrrede Udseende fandt han sin Mening om Sagens rette Sammenhæng bestyrket.

„I fornærmer mig med eders Tvivl, Herre Konge!“ — tog Grev Henrik atter Ordet med dæmpet Heftighed og kastede sin Kappe om sig — „dog saalænge I kan udlee eders troe Tjenere, er I, Gud skee Tak, ved god Helsen, og det bør ikke fortryde nogen ærlig Mand. I kan vidne, Karle!“ — vedblev han ivrig og aabnede atter Døren til Vagtstuen og de forbausede Landseknegte. — „Nei, det er sandt! det lader I nok være, I Søvnetryner!“ — raabte han harmfuld — „I Taarnet med Jer flux! og I med, aarvaagne Hr. Drabant! I fortjener aldrig meer at betroes nogen Vagt om Kongens Person.“

Den unge Drabant, som nu ogsaa forfærdet var vaagnet og havde befriet sig fra den ydmygende Stilling, fortalte til sin Undskyldning, hvorledes han paa en ubegribelig Maade havde tabt sin Bevidsthed, efter at have nydt et eneste Bæger af den Aftendrik, der var sat ind til dem. Saaledes var det gaaet dem Alle. Kongen blev endelig alvorlig og lod Sagen strengelig undersøge. Hvo der havde bragt Dvaledrikken kunde ikke opdages. Ingen af Kongens Folk vidste det Mindste derom. I Ridderloftet var Ingen bleven vækket. Den gamle Generalsuperior maatte være bortfjernet af Forræderne; han var ingensteds at finde. Da Bispen og Abbeden fra Skovklostret hørte hvad der var skeet, syntes de i høieste Grad forbausede. Bispen yttrede høit den Mening, at det vist havde været de misfornøiede Gildesbrødre fra Staden, og at Overfaldet rimeligviis

havde gjældet ham. Siden den sidste Samtale med de geistlige Herrer havde Kongen forandret sin Reiseplan og besluttet strax at drage til Helsingborg, for derfra med Iver at paaskynde sin Formæling og selv berede Alt til sin Bruds Modtagelse. Han frabad sig koldt og høfligt alt videre Følgeskab af Biskop Johan og Abbeden fra Skovklostret, der helt tause og betænkelige begave sig paa Veien til Roskild; hvorimod den gamle Provindsialprior Olaus fremdeles efter Kongens Ønske fulgte ham, for at besørge den fraværende Cantslers Forretninger med Brevveksling og alt Sligt.

Da Kongen faa Timer efter Solens Opgang forlod sin Kongsgaard i Sorretsløf og gik over Høienloftstillien, hvor Grev Henrik havde holdt den besynderlige Nattevagt, greb han Grevens Haand og trykte den hjærtelig. „Har I kunnet slaae mine Fjender paa Flugt her med snorkende Karle paa Knag, maa I kunne knuse dem med vaagne Mænd i Pantser og Plade. I er fra denne Time min Marsk, Grev Henrik af Meklenborg! med samme Myndighed i Krig og Fred, som Marsk Olufsøn Biler“ — med disse Ord rakte Kongen ham en Pergamentsrulle med Brev og Segl paa den nye høie Værdighed. „Naar jeg en anden Gang leer ad eders Heltegjerninger, kjække Greve! og kalder dem Drømmesyner, maa I kalde mig en vantro Thomas“ — vedblev han. „Fra jeg red paa Kjephest, har jeg havt ligesaa mange Dødsfjender, som min Fader havde Mordere“ — tilføiede han alvorlig og med bevæget Røst — „dog — saamænd! jeg takker Gud og vor kjære hellige Frue for mine Fjender: de lære mig fast daglig at kjende mine troe Venner.“

Grev Henriks Øine straalede af Glæde; han takkede Kongen med hjertelige Ord og fulgte ham ned ad Høienloftsbroen til Slotsgaarden, hvor det talrige Følge alt ventede dem tilhest. Grev Henrik svang sig munter i Sadlen med sin nye Bestalling i Haanden og uddeelte strax, som Marsk, de nødvendige Befalinger til at forfølge og efterspore Forræderne.

Da man red ud af Kongsgaarden, savnede Kongen sine to kjæreste Dystløbhingste, og han blev heftig fortørnet. „Saamænd! det er værre, end alt det Andet“ — sagde han og saae sig om med saa strengt et Blik og saa mørkt et Aasyn, at de unge Riddere saae forundrede til hverandre, og den gamle Provindsialprior syntes at have et formildende eller formanende Ord paa Tungen.

„De skjønne muntre Springere! de skulde dandset for Prindsesse Ingeborgs Kirkekarm paa vor Bryllupsdag“ — vedblev

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Kongen og vendte sig til Mester Olaus — „Dette var mig intet godt Forvarsel. De maatte hellere svedet Kongsgaarden af over mit Hoved, end ranet mig de kongelige Dyr.“

Man fik nu at vide, hvorledes Hingstene alt vare savnede den forrige Dags Morgen tilligemed begge Stalddrengene, der skulde passe dem, og man havde søgt dem allevegne forgjeves.

„De skal og maae findes; derfor staaer jeg inde“ — sagde Grev Henrik og sendte strax et Par af sine egne Svende bort for at opsøge dem. Man red videre; men Kongens gode Lune var for nogle Timer forstyrret. „Mage til muntre Dandsere faaer jeg vel aldrig“ — sagde han endelig i mildere Tone og saae ud over Sundet paa den smukke Vei til Ørekrog, medens Lærkerne kvidrede muntert over hans Hoved, og hans lange gule Lokker flagrede i Foraarsluften. „Jeg har altid seet dem dandse for hendes Karm, hver Gang jeg tænkte paa min Brylupsdag. Dog det var en Grille kun, et Drømmebilllede fra min Barndom. Heftige Ønsker kan gjøre os overtroiske og barnagtige, troer jeg. Havde vi kun først Bruden i Karmen, skulde vi vel faae den trukken til Kirke.“

„Dertil kan I faae dobbelt saamange Hænder, som der er Hjerter i Danmarks Rige“ — sagde Grev Henrik og satte en grøn Bøgekvist i sin Hat — „Vi ride nu Sommer i By til Helsingborg, min Konge! See! Danmarks Skove hvælve sig alt til en stor gothisk Kirke og Brudesal.“

„Den Kirke og Brudesal skal man dog lade mig staae helt

aaben“ — udbrød Kongen noget bitter; han opløftede sit Blik over Skoven til den klare Himmel — „hin evige Guds Kirke med“ — vedblev han — „hvor det saa gaaer med dens Afbildning her i Støvet. Ei sandt? Mester Olaus!“

„Aandens rette Tempel er et fromt og kjærligt Hjerte, Herre Konge!“ — svarede den milde rolige Provindsialprior — „hvor der er Kjærlighed og levende Tro, vil med Guds Hjælp Velsignelsen ikke udeblive.“

Kongen nikkede venligt til dem begge, og man red nu rask frem ad Veien til Ørekrog.

FEMTENDE KAPITEL.

Hedens man i Sverrig, som i Danmark, i den skjønneste Aarstid, i Borgene som bag Ploven sang de gamle kjære Folkesange med Omkvædene: „Skoven staaer alt udi Blomster!“ og „Fuglene de sjunge!“ og man ved Hoffet glædede sig med Minnesangerne over „den meget grønne og skjønne Mai“ og den „saa saare tvingende Elskov“, var der stærk Ilbudfærdsel mellem det svenske og det danske Hof i Stokholm og Helsingborg og en almindelig glædelig Forventning over hele Danmark. Det var lykkedes Drost Aage i Forening med den lærde og veltalende Mester Petrus de Dacia at overvinde det svenske Rigsraads væsentligste Betænkeligheder med Hensyn paa den danske Konges Formæling med Prindsesse Ingeborg. Uden i mindste Maade at røbe den Lidenskabelighed, hvormed deres unge ridderlige Konge syntes at ville sætte Liv og Krone paa Spil for sin Brud, og uden i fjerneste Maade at berøre Muligheden af et Fredsbrud ved en Underhandling, hvorved netop det fredeligste Forhold tilsigtedes og det kjærligste attraaedes, havde disse Kongens troe Venner, ved overveiende statskløglige Grunde, først bragt den kloge Rigsforstander Thorkild Knutson paa deres Side, og trods alle de Hindringer, den underfundige Drost Brunke lagde dem i Veien, havde de endelig drevet det saa vidt, at Forestillingen om Bandsættelsen paa Sjøborg og Inter-

dict-Executionen*) i Kjøbmandhafn havde tabt sin lammende og afskrækkende Virkning paa det svenske Hof. Selv den manglende Slægtskabsdispensation fra Pavehoffet blev, ved den lærde Mester Peders Oplysninger og ved Kongens egenhændige Skrivelser og klare Udvikling af Sagen, tilsidst betragtet som en ubetydelig Formalitets-Mangel, der altid siden ved Mellemhandling kunde bringes i Rigtighed. Erkebisp Grands Flugt og formelige Forviisning fra Danmark, saavelsom Folkeopstanden over Kirkespærringen i Kjøbmandhafn, havde glædet enhver kjæk og frisindet Mand i Sverrig, som i Danmark, og betydelig formindsket Frygten hos det svenske Hof og Rigsraad for Følgerne af et muligt Brud med Pavehoffet. Man havde seet et nyt og forbausende Exempel paa den unge danske Konges Djærvhed og hans troe Folks Enighed med ham i at modsætte sig Hierarkiets Anmasselser. Der gaves endog dristige Sjæle, som haabede, den Tid ikke kunde være meget fjern, da den frie selvstændige Folkeaand i Norden vilde gjøre Folk og Fyrster uafhængige af det romerske Hofs Indgreb i Statsforholdene og det borgerlige Liv. Der blev i denne Anledning hørt kjække og mandige Ord i det svenske Rigsraad, som gjorde Thorkild Knutson og hans Landsmænd Ære, men som af Modpartiet udskreges for aabenbart Kjætteri og Ugudelighed, der vilde styrte Sverrig, som Danmark, i stor Ulykke. Drost Brunke og hans Tilhængere forsmaaede intet Middel til at standse Underhandlingerne eller drage dem i Langdrag; han havde mange formaaende Prælater paa sin Side, men den overveiende Stemning imod sig, og han søgte forgjeves, ved at opvække Erindringen om gamle Forurettelser og gjensidige Misforhold mellem Nabofolkene, at oppuste det gamle Nationalhad, som nu syntes at slumre og som man ved en gjensidig kjærlig Forbindelse mellem Kongehusene aldeles haabede at udslukke.

Den ivrige Modstand i det svenske Rigsraad, Drost Brunke stod i Spidsen for, og som man ikke var utilbøielig til at ansee Junker Christopher for at have en vigtig, men hemmelig Deel i, skulde dog snarere fremme, end hindre den afgjørende og endelige Beslutning, idet Sverrigs største Statsmand, Marsk Thorkild Knutson, herved opfordredes til at lægge hele sin aandelige Overlegenhed for Dagen. Han forsmaaede al Tilflugt til sin Myndighed, som Rigsforstander, og enhver Misbrug af

---

*) Udførelsen af Kirkespærringen. (I.).
Hierarkiet, Gejstligheden.

sin Indflydelse, som den unge Kong Birgers Værge og det svenske Folks Yndling. Den Mening, han nu med fuld Overbevisning havde erklæret sig for, vilde han see seire ved dens egen Vægt og ved dens Medhold, saavel i Statsklogskaben, som i Folkenes gjensidige Følelse for givne Løfters Ubrødelighed og Tidsalderens Hang til en kjæk, ridderlig og storsindet Tænkemaade. Thorkild Knutson fremtraadte endelig med en Tale i Rigsraadet, hvorved han viste, at han ligesaavel forstod at finde Veien til sine Landsmænds Hjerter, som til deres Forstand. Ved sit Skrift om „Kongestyrelsen“ havde han tilforn viist, at han ligesaagodt kjendte Ordets Magt og forstod at føre Pennen blandt sin Tidsalders Lærde, som han med Hæder førte Feltherrestaven og Statsroret.

Efter en klar og rolig Fremstilling af Sverrigs statsborgerlige Forhold til Danmark og af de skandinaviske Folks oprindelige Slægtskab samt hvad de ved Forbund og gjensidigt Venskab kunde og burde virke med og for hverandre til fælles Sikkerhed, Kraft-Udvikling og Magt, hævede han sin Røst ved en billedskjøn og begeistret Udvikling af det Store og Opløftende i Kjærlighedens Seier over alle smaalige Betænkeligheder og Nationalfordomme; han gav en ligesaa sanddru som kjærlig Skildring af den unge danske Konges standhaftige og elskværdige Charakteer, saavelsom af den ædle Prindsesse Ingeborgs Personlighed og det skjønne Forhold mellem de forlovede Kongebørn fra deres Barndom; han vidste endelig med ligesaa megen Klogskab som Veltalenhed aldeles at nedslaae Modpartiets Indvendinger og give det danske Gesandtskabs Andragende det lykkeligste Udfald, idet en stor almindelig Begeistring for det kongelige Brudepar tilsidst henrev største Delen af hans Modstandere selv og blandede sig med en opløftende og Sjælen udvidende Følelse af tvende Nationers Tilnærmelse i deres skjønneste og ædleste Repræsentanter.

Formælingen var saaledes, efter Kong Eriks ivrigste Ønske og med Prindsessens Samtykke, bleven fastsat til den allerede nær forestaaende første Juni, og Ilbud fra Drost Aage havde strax bragt Kongen det glædelige Budskab. Hele den svenske Kongefamilie vilde ledsage Prindsessen til Helsingborg, hvor der gjordes prægtige Tilberedelser til Brylluppet, og hvor den ridderlige Kong Erik nu kun ventede hin lykkelige første Skjærsommerdags Frembrud, for med hele sin Hofstat, i Spidsen for det glimrende danske Ridderskab, at ride sin skjønne Brud og hendes kongelige Frænder imøde.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Helsingborg Slot tilligemed Staden og dens Omegn blev nu Dag for Dag mod Mai Maaneds Udgang en stedse prægtigere Samlingsplads for Alt, hvad der i Danmark og Sverrig kunde kaldes stort og glimrende. Det smukke gothiske Kongeslot, med sine Ringmure, Runddele og høie Taarne, kneisede stolt over Byen paa Toppen af den steile Klint eller Bjerget ovenfor Staden. Slottet var omgivet af dybe Borggrave og ansaaes for en uovervindelig Fæstning; men i denne Tid var Vindebroen nedslagen, og den store jernbeslagne Slotsport paa den søndre Side stod bestandig aaben for de inddragende Gjester. Den gamle Stad, der regnede sin Oprindelse fra Kong Frodes Dage og ved Sundets snevre Gjennemløb havde saa skjøn og fordelagtig en Beliggenhed, var ved sin betydelige Handel og sine store Markeder med Heste og Ørne kommen i god Velstand og havde en betydelig Udstrækning, men var dog ingenlunde istand til at rumme de mange Fremmede. Det store Torv, nær ved Raadhuset og ved den prægtige St. Maria Kirke, var, som Stadens Midtpunkt, hvortil mange Gader stødte sammen, nu hver Dag næsten ligesaa opfyldt med Mennesker, som paa de store Markedsdage. Foruden Kongens nærmeste Frænder og de ved Marsken indbudne Bryllupsgjester fra begge Rigers Herresæder og Ridderborge, strømmede der en stor Mængde nysgjerrige og deltagende Mennesker af alle Stænder til Helsingborg, selv fra de fjerneste Provindser, for at see den prægtige Fest og glæde sig ved de offentlige Forlystelser, der ved denne Leilighed skulde gjøre den kongelige Familiehøitid til en Folkefest for tvende Nationer.

Kongen havde alt i nogle Uger holdt Hof paa Helsingborg. Marsk Olufsen var kommen tilbage fra Jylland, hvor han lykkelig havde dæmpet enhver urolig Bevægelse, ved at tage de forvovne Partigængere, Niels Brock og Johan Papæ, med nogle flere af Erkebispens og de Fredløses Venner, tilfange. Oprørerne vare førte til Fangetaarnet paa Flynderborg, og den barske Marsk Olufsen var personlig saa forbittret paa disse Statsfanger, der længe havde trodset ham, at han ikke kunde faae dem straffede haardt nok; men nu tænktes der kun paa Festlighed og Glæde. Kongens Stiffader, Grev Gerhard, var kommen fra Nykjøbing med sin Gemalinde, den forrige Dronning Agnes. Næst Kongen selv, syntes Ingen høiere at glæde sig til hans Bryllup, end hans kloge majestætiske Moder, der nu saae hvorledes en sand og skjøn Følelse havde gjort den lidet naturlige Barneforlovelse, hun med beregnende Statskløgt

havde foranlediget, til en fri og naturlig Pagt mellem beslægtede Hjerter. Grevinde Agnes havde i sit første ulykkelige Ægteskab, som Danmarks Dronning, anseet ægteskabelig Lykke blandt Fyrstinder for en eventyrlig sværmerisk Drøm. Efter sin ulykkelige Gemals Død havde hun opoffret Dronningnavnet for at see hin Drøm forvandlet til Liv og Sandhed. I sin egen Lykke havde hun ofte med Uro og lønlig Anger tænkt paa det Vovelige i hin Tractat, angaaende hendes Børns tilkommende Skjæbne. Hun følte sig nu besynderlig bevæget ved den Tingenes og Hjerternes Styrelse, der havde gjort hendes blot statskloge Beregning til et tilsyneladende rigtigt Blik i Fremtiden, idet hun nu saae den mest lidenskabelige Brudgomsbegeistring i sin kongelige Søns Øine.

Den tappre Hertug Erik af Langeland lod til, ved Forliget i Vordingborg at have glemt alle foregaaende Stridigheder med Kongen og havde indfunden sig til Brylluppet; men hans Broder, Hertug Valdemar af Slesvig, der ligeledes af Høflighed var indbuden, havde undskyldt sig med Upasselighed. Siden Oprøret i Skjelskør, i Kongens Mindreaarighed, og Hertugens uheldige Forsøg paa at tiltrodse sig den skjønne Enkedronnings Haand og maaske Danmarks Krone, havde han saavidt muligt undgaaet enhver Sammenkomst med hende og Kongehuset; han syntes nu ikke at ville forstyrre sin egen Ro og Festens Glæde med sin Nærværelse.

Tre Dage før den bestemte Bryllupsdag, kom Junker Christopher med et talrigt Følge fra Kallundborg. Kongen modtog ham med sædvanlig Høflighed paa Helsingborg Skibsbro, hvor han med sin nye Marsk, Grev Henrik, og sine Drabanter var gaaet ham imøde; men der var et smerteligt Udtryk af tilbagetrængt Harme i Kongens ellers saa livsglade og kjærlige Aasyn, da han rakte den mørke Broder Haanden til Velkomst. At Junkeren nylig ved Rænker skulde have lagt Hindringer i Veien for hans Bryllup, taltes der temmelig høit om, og man troede, Kongen selv havde en bitter Formodning derom, skjøndt der ingen Beviser vare forhaanden for dette nye formeentlige Forræderi. Junkeren selv syntes paa den senere Tid at lide af en nagende Tungsindighed, der ofte udbrød i vild Lystighed. Især siden Bestormelsen af Kallundborg Slot og hans ulykkelige Slotshøvdings Henrettelse havde Prindsens urolige og mørke Sindsstemning taget denne vilde Charakteer. Selv de faa af hans Hofmænd, der vare ham virkelig hengivne, og i hans mørke indesluttede Væsen fandt en stor Aands Kamp med sig

selv og sin Skjæbne, beklagede sig ofte over hans Luner og fulgte ham dog kun med et Slags Frygt og i et hemmelighedsfuldt Haab om engang ved ham at komme til Hæder og Lykke.

Brødrenes Møde og gjensidige Hilsen paa Helsingborg Skibsbro var paafaldende kold, skjøndt Junkeren syntes ved sine Lykønskninger og Høflighedsyttringer at ville bortfjerne ethvert synligt Misforhold. Især lagde Grev Henrik nøie Mærke hertil. I Kongens Følge saae man de tydske Mestersangere, der havde forlagt deres Undersøgelser paa Vordingborg Slot, for at forherlige Festen med deres Sange. De Documenter, Junker Christopher ved Erkebispens Fængsling havde borttaget fra Lunde Sacristikiste og, som det hed, bragt til det kongelige statshistoriske Archiv paa Vordingborg Slot, havde disse Kongens lærde Venner forgjeves søgt efter: de vare ingensteds at finde; de kunde endnu være af stor Vigtighed for Kongen i Processen mod den forviste Erkebisp; men de vare forsvundne paa samme Tid, som det var kommet til aabenbart Brud med Junkeren, og Kongen havde sin Broder mistænkt for at have tilintetgjort dem eller endog tilbageleveret dem til Erkebispen.

Til Kongens Følge sluttede sig ogsaa den unge islandske Skjald, St. Olafs-Præsten fra Nidaros, Hr. Laurentius, der nu havde omskiftet sin røde verdslige Kappe med en ærbar sort Kannikdragt; og nær ved Kongen gik den lille vanskabte Mester Thrand Fisilier, med en vigtig lærd Mine og prydet med en stor Diamantring, som Kongen af Agtelse for hans store Lærdom havde skjenket ham. Siden Kongens Ankomst til Helsingborg havde den lærde Tusindkonstner været paa fri Fod; han havde strax vidst at fængsle den videlystne Konges Opmærksomhed, efterat han med Snildhed og hvastunget Kløgt havde fralagt sig enhver Beskyldning saavel for Leccar-Kjætteriet, som for Trolddom. Denne sidste Beskyldning, der havde paadraget ham hin Forfølgelse og Livsfare i Skanør, følte han sig især smigret ved at beklage sig over, som et indlysende Vidnesbyrd om hans forbausende Kundskaber og det latterligste Bevis paa Tidsalderens Uforstand og den fordomsfulde Almues Uvidenhed. Kongen forestillede ham nu for sin Broder, som en sjelden Lærd og en udmærket Konstner. Det betydende Blik, hvormed Junker Christopher hilste denne vidtbereiste Lykkejæger, syntes at røbe et tidligere Bekjendtskab, som dog Ingen af dem omtalte.

Grev Henrik havde kun liden Tro til Prinds Christophers artige Lykønskninger og afmaalte Høflighed. Han gav nøie Agt

saavel paa Junkeren, som paa den fremmede Tusindkonstner, om hvem Aage havde yttret sig saa betænkelig. Han troede meer og meer at opdage en hemmelig Forstaaelse mellem Prindsen og den hemmelighedsfulde Lærde, og han besluttede at være paa sin Post; men han vovede dog ikke at krænke og bedrøve Kongen ved nogen Yttring derom eller forøge den Mistanke til Broderen, der synlig pinte ham, og som Kongen selv lod til af al Magt at ville bortfjerne.

Mellem Brødrene fandt der hverken denne eller de to følgende Dage nogen fortroligere Tilnærmelse Sted. Den manglende Hjertelighed maatte erstattes af almindelig høflige Talemaader og et stivt Hofceremoniel. Kun naar Christopher var paa Jagt eller sad ved Brætspillet og Drikkebordet, saae man Kongen tale glad med sin Moder og Grev Gerhard eller spøge muntert med Grev Henrik og sine Riddere. De tydske Mestersangere og den lærde Islænder bidroge Meget til at forkorte ham de sidste Aftener før Brylluppet, naar ikke vigtige Regjeringsforretninger sysselsatte hans livlige utaalmodige Sind. Men naar han undertiden syntes i den lykkeligste Stemning, kunde han ofte blive pludselig taus og betænksom ved blot at høre sin Broders Stemme eller betragte hans skye ubestemte Blik under de sorte sammentrukne Øienbryn.

Aftenen før den længselfuldt ventede første Juni sad Kongen i Høienloftssalen paa Helsingborg Slot ved Skakbrættet, hvorved han som oftest var Seierherre. Han havde denne Gang fundet en næsten uovervindelig Modstander i den fremmede Philosof og Naturforsker, der syntes forud at kunne beregne sin Medspillers Planer og kun at behøve et eneste Træk for at tilintetgjøre dem. Uagtet Mester Thrands afgjorte Overlegenhed, havde Kongen dog vundet hvert Spil; men han syntes ligegyldig derved; han var adspredt og glemte ofte at trække. I den modsatte Ende af Høienloftssalen hørte han sin Broder tale om Jagt og Heste med Grev Gerhard; hans Moder hørte paa Mestersangerne og Hr. Laurents's Skjaldesange, medens de unge Riddere talede livligt om næste Dags Turnering og Festligheder.

„Sig mig, Hr. Thrand!“ — sagde Kongen til sin lærde Medspiller og kastede tankefuld et Blik ud af Vinduet mod den

stjerneklare Himmel — „hvad er eders Mening om Forbetydninger og om den forunderlige Stjernetyderkonst, som saa mange lærde Mænd i vor Tid ere hengivne til? Troer I, Menneskenes Liv og Idræt og denne Verdens omskiftelige Lykke kan være saa betydende i den almægtige Guds Øine, at høiere Magter skulde bekymre sig derom eller indblande sig deri? og mener I, de store Himmellegemers Stilling og Bevægelser kunne staae i nogen virkelig Forbindelse med vort Liv og vor Skjæbne?“

„Det er fast Meer, end Videnskaben endnu med Vished kan siges at have udgrundet, stormægtigste Herre!“ — svarede Konstneren med et fint Smil om den spidsfindige Mund, og hans Hoved blev næsten borte mellem Skuldrene — „skulde imidlertid nogen Videnskab bringe Klarhed og Forstand i vore Lærdes Grublerier og de astrologiske Hemmeligheder, saa maatte det være den ophøiede Videnskabernes Videnskab, hvis ringe Dyrker jeg er. Der skeer visselig Intet i Verden, Eders Naade! uden hvad der er naturligt eller en nødvendig Følge af tilstrækkelige Grunde; men disse Tingenes og Begivenhedernes forborgneste Grunde er det netop den verdslige Visdoms store Opgave at udgrunde. *Beatus, qvi potuit rerum cognoscere causas!**) sagde allerede den vise Hedning. Theologerne og Digterne indbilde sig vel paa en nærmere og sikkrere Vei at kunne naae det samme Maal, som vi, eller et endnu langt høiere“ — vedblev han med et haanligt selvtilfreds Smil — „men de bedrage sig selv i deres Eenfoldighed og Sværmeri, ved at forudsætte en umiddelbar Erkjendelse og et Slags overnaturlig Indskydelse af den store guddommelige Visdom, som er Naturens Aand og Liv, og som kun middelbart aabenbarer sig for os i sine Virkninger, saaledes som disse med deres indre Væsen efterhaanden ved Konst og Studium udfolde sig for os gjennem Videnskabens og Forskningens hellige Seerør.“

„Nu mænger I mig atter Tingene formeget sammen, Hr. Thrand!“ — sagde Kongen og rystede paa Hovedet — „I synes mig ofte nær ved at blande vor store levende Gud og Herre sammen med hans Skabning eller hvad I kalder Naturen. Med al min Agt for den verdslige Visdom og for Alt hvad Godt og Nyttigt der af Menneskekløgt kan udgrundes ved de jordiske Tings Betragtning, mener jeg dog, at den Livets og Sandhedens og Skjønhedens Engel, vore Lærde med de gamle

---

Astrologi, Stjernetydning.

*) Lyksalig den, som kunde indsee Tingenes Grunde! (I.).

ANDEN DEL

Skjalde kalde Genius, ligesom især det profetiske Seerblik og de Frommes vidunderlige Henrykkelse i Aanden, langt overflyver al mulig verdslig Vidskab; og for hvad der er os vigtigst at see har vi visselig det helligste og høieste Seerør i Guds eget aabenbarede Ord." — Kongen taug et Øieblik og betragtede den lille Viismands underlige Miner med et skarpt og prøvende Blik. — „I smiler, som I ynkede mig for denne min Hjertens Mening" — vedblev han — „jeg er en læg Mand; men alle de fromme lærde Mænd, jeg har kjendt, vare heri enige med mig. Jeg kan heller ikke indsee, vore Theologer feile, naar de ansee Guds Aand for en sikkrere Veileder til ret Kundskab om de guddommelige Ting, end al menneskelig Kløgt og Visdom."

„Det være langt fra mig at modsige min naadigste Herre eller vor Tids fromme Lærde heri!" — svarede Mester Thrand og saae sig om med et tilbagetrængt Smil og en listig forsigtig Mine — „dog herom vil jeg hellere tale med Eder i eders Lønkammer, Herre Konge! Jeg tvivler ikke paa, at I jo, med eders klare fordomsfrie Blik og eders frie Aands Uafhængighed af vor Tids Usselhed, vil forstaae mig rettelig. Jeg tør vel næsten ubetinget underskrive Alt, hvad den saakaldte hellige Kirke fordrer nødvendigt for Den, der vil kaldes rettroende, naar det kun maa tillades mig at forstaae de gamle Skrifters og Symbolers Ord, som jeg vil, i deres rette og fornuftige Betydning; imidlertid gives der dog Meget i vor Videnskab, der endnu maa være Hemmeligheder for den store Hob og selv for vor Tids Lærde, som kun ere alt for tilbøielige til at finde Kjætteri og Ugudelighed i enhver fri og dristig Tanke. Det aabenbarede Ord, Herre Konge!" — tilføiede han sagte og hemmelighedsfuld — „læser jeg ikke længer med de Skriftkloge i de smaa skrevne Bøger, hvoraf man, som I selv har prøvet, ligesaa ofte henter Forbandelser som Velsignelser, men meget meer i den store Bog, der ikke blev skreven med Menneskehaand, men hvis Bogstaver ere Verdens Grundpiller, og hvis Ord udtone den evige Visdom i Stormens Drøn og Havets Brusen, i Stjernernes Gang over Tordenskyen og i Flammerøsterne fra Afgrundens Dybder. Mærk vel, min dybsindige Konge! I vort Nordens unge Salomon! den Guddommens hellige Aand, der tales saa mange og daarlige Ord om, det er netop den Kræfternes Urkraft, vi gjennem Granskningens Helligdom søge i Naturens store Værksted, i vor egen Sjæls Dybheder og — i de Vises Sten, som vi kalde denne Verdens og

Tingenes Grundkjærne. Hvo der blot kan skimte den — som vi dog kun i visse store Øieblikke tør rose os af — ham er det Dybeste og Høieste aabenbaret: for ham ligger Fremtiden som Fortiden klar; han er Tingenes og de evige Kræfters Mester og Herre; for ham har Livet kun Grændser i hans Villie."

Kongen betragtede taus og alvorlig den lille forunderlige Mands Aasyn, hvori alle Muskler vare i en bævrende Bevægelse, medens der ligesom foer Gnister fra hans smaa dybtliggende Øine. „Følg mig siden til mit Lønkammer!" — sagde Kongen og reiste sig. — Grev Henrik havde nærmet sig og hørt Noget af denne Samtale; han syntes at bemærke ligesom et triumferende Smil i Mester Thrands selvtilfredse Ansigt; men han søgte forgjeves Leilighed til at advare Kongen, der nu helt tankefuld forlod Mester Thrand og nærmede sig til sin Moder og de tre fremmede Sangere.

Den unge Hr. Laurentius havde fortalt Fru Agnes en hel Deel om det herlige Norge og Island og om de mærkværdige Skjalde og Sagaskrivere i hans Fædreland, især om den store Snorro og hans lærde Brodersønner, der i det sidste Aarhundrede havde givet Sagalitteraturen en saadan Overvægt, at Poesien næsten var kommen i Forglemmelse derover. For dog at bevise Fru Agnes og de tydske Mestersangere, at den poetiske Begeistring i hans Fædreland ikke, som de troede, var aldeles uddøet med Hedenskabet og de dybsindige Edda-Skjalde, havde han anført adskillige Draper og Drotkvad fra den christelige Tid, som de ikke kunde negte deres Bifald. Da Kongen traadte til, fremsagde han just nogle Strofer af Einar Skulesøns berømte Helgendrapa „Geisli" eller Straalen, til Hellig Olafs Ære. Kongen standsede og hørte efter. Hellig Olaf kaldtes i denne Sang „en Guds Riges Straale, et Lys eller Glimt af den ædle Naade-Sol," og Christus beskreves som Verdens Lys og Himmelens Herre, der selv „som en Straale af en klar Stjerne (Jomfru Maria) vilde synligen fødes paa Jorden til stor og herlig Baade." Kongen nikkede tilfreds; han syntes i det gudelige Helgendrapa at finde en husvalende Modvægt til hvad der i den kloge Mester Thrands Tale næsten havde foruroliget og ængstet ham. „Bliv ved!" — sagde han opmuntrende til Hr. Laurents, og den unge St. Olafs-Præst, der var kommen i livlig Begeistring ved Digtet til sin Helgens Berømmelse, fremsagde med sin smukke klare Talerstemme endnu nogle Strofer af Digtets Begyndelse om Frelserens og hans Riges Herlighed,

ANDEN DEL

om Menneskeslægtens Liv i ham og Deelagtighed i hans forsonende Død, om hans Opstandelse og den store Helgenskares Udgang af Støvet og Forherligelse med ham, endelig om hans Himmelfart og Ære paa Guds Throne og Christenhedens Oprindelse ved Hellig-Aands-Aabenbarelsen hin første Pintsemorgen, „hvorved Himmelkongen indbød al Verdens Sjæle og Slægter til et himmelsk Liv.“ Derfra gik han over til Hellig Olafs Pris, som den ved Underværker stadfæstede Helgen, „Guds Riges gjæve og mægtige Straale;“ men da han kom til det Sted i Helgendrapet, hvor Skjalden udbryder, at „Svig og Forræderi voldte Kong Olafs Fald paa Stiklestad, men at han nu, som en Guds Ridder i Nøden, kunde erholde hvad han vilde af Solens Herre“ — afbrød Kongen pludselig den begeistrede Hr. Laurentius. „Tak!“ — sagde han — „det var smukt og opbyggeligt; men om Svig og Forræderi vil jeg Intet høre Dagen før min Bryllupsdag. Norriges Konge og Hertug Hakon har forsvaret en slet Sag imod mig“ — vedblev han — „men jeg agter de brave Normænd dog høit; de har fortjent en Konge og Skytshelgen som St. Olaf; han har vel fortjent at kaldes en Himmelstraale i Norden; hvorledes det gik til ved hans Fald, vil jeg nu ikke tænke paa. Besyng hellere Troskaben og Skjønheden og hvad der er vor Tidsalders Pryd og Ære!“

„Tillad mig et ringe Forsøg paa at løse den Opgave, min allernaadigste Herre og Velynder!“ — tog Mester Rumelant hastig Ordet og istemte strax en tydsk Vise til Berømmelse for de nordiske Kvinders Skjønhed og Trofasthed, hvori han ikke forglemte den endnu skjønne og ungdommelige Fru Agnes, endnu mindre Kongens fraværende Brud; men Sangen indeholdt tillige et lønligt Forsvar for Marsk Stigs fangne Døttre paa Vordingborg, hvis Skjønhed og ulykkelige Skjæbne havde gjort et stærkt Indtryk paa begge de tydske Mestersangere. Mester Poppe stemte i med, og de grebe nu denne Leilighed til at indlægge et mildt Ord for de fangne Jomfruer. I Særdeleshed kunde de ikke noksom berømme den stille Jomfru Margrethes Fromhed og Elskværdighed i hendes Fangenskab.

Kongens Aasyn formørkedes. De fangne Pigers Sag havde han henvist til Lands Lov og Ret; selv vilde han Intet høre derom: han vidste, de havde angivet sig selv for Retten, som Medvidere i Aage Kagges forræderske Nærværelse paa Vordingborg. Han taug; men man saae, at Tanken om Marsk Stig og de Fredløse og om hans Faders Mord atter opsteg gruelig i Kongens Sjæl og stemte ham kun lidet gunstig mod

Kongemorderens Slægt og enhver Ven af de Fredløse. Mestersangerne saae betænkelig til hinanden; og Ingen vovede at tale et Ord meer om den Sag.

Det var blevet silde, og Enhver begav sig til Ro. Kongen gik til sit Lønkammer. Grev Henrik saae med Uro Mester Thrand følge ham.

SEXTENDE KAPITEL.

Kongens Lønkammer grændsede umiddelbart til Librariet, hvortil Grev Henrik havde Adgang. Han betænkte sig et Øieblik; det syntes ham uværdigt, uden Kongens Vidende og Tilladelse, at være et skjult Vidne til hans Samtale med den hemmelighedsfulde Lærde; men hans Uro og Omhu for Kongens Sikkerhed overvandt enhver Betænkelighed. Han tog et Lys med sig og gik til Librariet. Paa Gangen udsluktes Lyset, og han ansaae det for heldigt, da hans Nærværelse ellers lettelig kunde røbes, hvis der var mindste Sprække paa Døren mellem Bibliotheket og Lønkammeret. Han traadte sagte ind i den hvælvede fliselagte Stue, hvor et Par Boghylder med Staaltraadsgitter tilligemed nogle Stole og et Læsebord var det eneste Boskab. Maanen skinnede ind gjennem det smalle Buevindue. Han satte sig ved Læsebordet tæt ved Lønkammerdøren, stirrede paa et opslaget Haandskrift og lyttede.

„Her ere vi nu ene og aldeles uforstyrrede“ — hørte han Kongen sige, og den ridderlige Grev Henrik følte, at han rødmede for sig selv: han gjorde en Bevægelse til at bortfjerne sig, men gjorde Vold paa sig selv og blev siddende, da han hørte Mester Thrands hvislende Stemme, men saa sagte og hemmelighedsfuldt, at han intet Ord kunde forstaae.

„Jeg veed det Alt“ — vedblev Kongen — „og det nytter ikke, I negter det, lærde Hr. Thrand! I er hvad man kalder en Kjætter og Leccarbroder; som saadan, er I dømt til Baal og Brand af Paven med jer hele Sect og forviist af alle christne

Konger; ifølge mit Lovbud og paa det pavelige Hofs Opfordring, er I forviist fra mit Land og mit Rige med. Dog — kan I bevise mig, at I har fundet de Vises Sten, som I synes selv at indbilde Jer, og at der gives en høiere Sandhed og Viisdom, end det aabenbarede Ord, saa vil jeg frikende Eder og til Trods for Paven og Cleresiet kalde hint Forvisningsbud mod eders Sect tilbage.“

„Stormægtige Herre og Konge!“ — sagde Tusindkonstneren nu lydelig, skjøndt med usikker Stemme — „hvad I veed om mig, har jeg selv betroet Eder; havde jeg ikke kjendt eders Høimodighed og Agtelse for Gjesteretten, og havde jeg ikke vidst, I var høit opløftet over eders uvidende og aandelig indskrænkede Tidsalder, vilde en saadan Fortrolighed til Magthaveren have stemplet mig som den foragteligste Daare. I har sagt Sandhed, Herre Konge!“ — vedblev han ligesom med tiltvungen Fasthed — „jeg er en Kjetter og Leccarbroder; men jeg sætter en høiere Ære i at være det, selv om jeg engang skal døe paa Baalet derfor — end om hele den blinde bedaarende Christenhed tilbad mig, som den største og beundringsværdigste Helgen.“

„Saamænd!“ — svarede Kongen streng — „det var et dristigt Ord, Hr. Thrand! indeholder det ikke en høiere Viisdom, end tretten Aarhundreders bedste og største Mænd kjendte, maa jeg ansee det for det afsindigste Ord, der nogensinde kom over en menneskelig Læbe. Jeg staaer selv, som I veed, i en farlig Kamp mod den Magt, der i Kirkens Navn vil beherske Fyrster som Folk og gjøre vore Sjæle til Slaver; jeg trodser ethvert Menneskebud, der vil tvinge os til Fortvivlelse eller Ugudelighed og overgive vore Sjæle til Fordærveren; men derfor er Kirken og det Guddomsord, hvorpaa den er bygget, mig lige hellig og urokkelig, og jeg vil see den Viismand eller Daare, der skulde rokke mig et Haarsbred fra denne Tro.

„Saasnart I forstaaer mig fuldelig, Herre Konge!“ — svarede Mester Trand rolig — „vil I see, det heller ingenlunde er min Hensigt: den rette Sandhedens Kirke er den usynlige, som jeg ogsaa knæler for i Aanden, og dette rette evige Guddomsord er det aldrig helt udtalte, som jeg med Andagt lytter til og stræber at tilegne mig gjennem Videnskabernes Videnskab ved Grandskning i hin Aabenbaringens store Bog, den vakte Gudskraft i os kun oplukker. Hører I ikke selv den mægtige Guddoms Røst, Herre Konge! i den himmelske Torden? Seer I ikke Almagtens Finger i det knusende Lyn? og

maa I ikke tilstaae, at Den, der er Herre over hine mægtige Kræfter i Naturen, er den eneste sande og stærke Gud, som vi maae dyrke og tilbede?“

„Nu vel! det forstaaer sig; men hvad følger saa deraf?“ — spurgte Kongen i utaalmodig Tone.

„Naar jeg nu kan vise Eder“ — vedblev Mester Thrand med stigende Iver — „at den samme Kraft ligger i min Haand og i min Villie — at jeg med et Vink kan tvinge Almagtens Røst til at tale og med Tordenraab bebude, jeg er hine guddommelige Kræfters Herre og Mester — vil I da negte mig Ret til at forkynde det Guddomsord, der taler gjennem min Villie, som gjennem Naturen? — vil I da længer tvivle paa, at jeg har fundet og tilegnet mig den Tingenes Grundkjærne, den Kræfternes Urkraft, der skal forvandle Verdens Skikkelse og omstyrte alle Fordommens Afgudstempler og Tyranniets befæstede Borge? — vil I da troe, jeg har fundet Nøglen til Livets store Gaadekammer, og at Guddomsrøsten, der taler gjennem min Villie og mine Værker, ogsaa formaaer at sige: lev! naar Tid, Sot og Alderdom, naar Staal og Gift, naar Krig, Pest og Hunger, naar Baal og Bøddel, naar Paver og Tyranner og alle Livets Fjender raabe: dø!“

Der blev et Øiebliks Taushed i Lønkamret, og Grev Henrik drog ængstelig Veiret. „Besynderligt!“ — lød nu Kongens Stemme igjen — „dog nei! det er umuligt. Min Mening om eders Viisdom, — lærde Mester Thrand! vil jeg opsætte til jeg har seet de vidunderlige Ting, I taler om. Saavidt jeg forstaaer Eder, synes I mig at holde Eder selv, ei blot for Naturens, men for Guddommens Herre og Mester; men Sligt klinger mig som det formasteligste Vanvid.“

„Vanvid og Viisdom, Løgn og Sandhed, Ondt og Godt, Mørke og Lys grændse nær sammen, Herre Konge!“ — hvislede det atter fra Mester Trands slebne Tunge — „det maa især være Tilfældet paa alle Overganspunkter fra Nat til Dag, fra Vildfarelse til Sandhed, fra Tidsalder til Tidsalder. Hvad jeg her dog kun i Tillid til eders kongelige Aands Styrke vover at hviske til Eder i dette Lønkammer, vil engang frit forkyndes selv fra de laveste Lærestole og være Børnelærdom for de Gamle og Modne i Aanden. Hvorledes enhver af os vil forestille sig det Guddommelige, er i Grunden hans egen Sag: det beroer paa hans særegne aandelige Syn og er en Nødvendighed, som alt Andet. Det Evige er og maa tildeels blive en Gaade for de Fleste; men hvad Tiden og dens omskiftelige Hændelser

ANDEN DEL

angaaer, maa det kunne komme til Klarhed: den ligger inden for vor fælles Synskreds; saavidt fortrøster jeg mig til ogsaa at kunne aabne eders skarpsindige Øine, Herre Konge! at ingen Deel af Tiden skal være Eder aldeles forborgen, og at I næsten med samme Klarhed skal skue frem som tilbage i Tingenes og Hændelsernes endelige Verden."

„Nu da!" — sagde Kongen utaalmodig — „saa lær mig at see klarere med Sjæleøiet, hvis I formaaer det! Eders legemlige Glarøine har jeg al Agt for — I har virkelig aabnet mig et friere Blik i Tingenes ydre Verden. Et Slags Fortidsglar kjender jeg alt i Krønikens Betragtning; gives der ogsaa et naturligt Fremtidsglar, saa viis mig det!"

„Der gives tvende, naadigste Herre!" — svarede Mester Thrand med Vægt — „vi kalde dem Providents og Divination; ved skærpet Kløgt og vækket indre Sands kan vi tilegne os dem begge; ved det første kan I see Meget, ved det sidste Mere, ved begge fast Alt. Det høist vigtige Skridt, I netop imorgen har for, Herre Konge! vil I selv kun med en saadan dobbelt Indsigt kunne bedømme."

Providents og Divination, Fremsyn og Forudfølelse. (I.)

„Hvad!“ — udbrød Kongen heftig — „tænker I, jeg nu først vil bruge min Forstaud og betænke det Skridt, jeg alt med velberaad Hu, med Guds naadige Bistand har gjort og som er min høieste Lykke? — Følgerne blive som de vil, og som den almægtige Verdensstyrer vil føie det for mig og mit Rige! her kan ikke den klareste Indsigt i Fremtiden forandre min Villie eller udslukke mit skjønneste Livshaab.“

„Men see, Herre Konge!“ — vedblev Mester Thrand ivrig — „kast et Blik uden Fordom og Lidenskab i de Menneskers Sjæle, I vil sammenknytte med eders! Tre kongelige Brødre, eders tilkommende Svogre, staae hist ved en Throne; den svageste, den mindst begavede blev kaaret til at beklæde den; men Brødrenes overlegne Aand og Kraft og Mod voxer mægtig. Den høiere Aand kan aldrig bøie sig for den ringere; de gjærende Kræfter maae udvikle sig: det Stridende maa afsondre sig; det inderlig Beslægtede maa forene sig; det vilkaarlig Forbundne maa voldsomt opløses, og hvo der kaster sig i den vildt oprørte Strøm — maa bortrives med den og gaae tilgrunde.“

„Ti med den formastelige Tale!“ — afbrød nu Kongen ham med høi Røst og trampede haardt i Gulvet — „her skal ingen smaalig Beregning og Frygt for Fremtiden standse min Gang eller forurolige min Sjæl. Lad der røre sig hvad der vil i hine Kongesønners Sind! — Kroner er ikke henkastede til en Leg for blinde Lidenskaber — Retten og den høieste Magt er ikke bundet til Menneskers Villie og Kraft, men til den Almægtiges. Et Kongespir kan hvile trygt i en Barnehaand, naar Gud er med ham, om end den Umyndige staaer omringet af Forrædere og Mordere; det har jeg selv prøvet“ —

„Men hvor den Umyndige, som hist, aldrig bliver myndig i Aanden, Herre Konge!“ — indvendte Thrand — „hvor den Magt, som kom fra et frit og kraftigt Folks Villie, af daarlig Overtro og Misforstand blev knyttet til det Phantom, eders Theologer kalde Guds Naade — en Ide, som kun faaer Mening og Betydning, naar vi see hin Naade aabenbaret i den frie, skjøndt foranderlige Folkevillie — der er ethvert Forbund med den svagere umyndige Aand ødelæggende“ — —

„Ved alle hellige Mænd! den høieste Magt og Myndighed kommer herovenfra“ — afbrød Kongen ham heftig — „kun i Menneskenes, men ikke i Guds Villie, er der Vankelmod og

---

Phantom, Drømmebillede.

Omskiftelse. Den, der bærer Kronen med Ret, har en Styrke i Guds Villie, som ingen Dødelig skal trodse ustraffet. Dog, nok derom! Jeg kaldte Jer ikke hid, for at raadføre mig med Eder i Statssager. Vidste jeg ikke, I var en lærd Mand, som kun lidet bekymrer Eder om det verdslige Regimente, kunde jeg fristes til at troe, I var en underfundig Udsending fra mine Fjender og dem, der lønlig stræbe at undergrave min Lykke.“ —

„Himlen bevare mig, Eders Naade!“ — udbrød Mester Thrand forfærdet.

„Jeg kaldte Jer hid, for at advare Eder, ikke for at modtage Advarsler“ — vedblev Kongen streng. — „At eders Meninger om de guddommelige Ting ere farlige og forvildende, har jeg mærket. Behold dem for Jer selv! eller jeg nødes til at forvise Jer af Landet. Eders Kundskaber i de verdslige Ting, har jeg al Agt for“ — tilføiede han — „de kunne være mig gavnlige; min Myntmester kan I dog ikke blive for det Første — og min Sjælesørger endnu mindre, siden I hverken er geistlig eller rettroende. Var den vise Roger Baco eders Læremester, vil jeg dog nok kjende hvad Godt og Fornuftigt han har lært Jer! men om de Vises Sten vil jeg ikke høre et Ord meer. Jeg forlanger ikke at see ind i Fremtiden; forstaaer I den Konst, saa behold den for Jer selv! jeg anseer den, om ikke for Trolddom, dog for Synd og Uforstand tillige: den Gave har endnu aldrig gjort noget Menneske lykkeligt. Kan I uddrage Menneskelivet over dets naturlige Grændser, som jeg dog meget tvivler paa, saa behold ogsaa den Viisdom for Jer selv! den tykkes mig ligesaa formastelig og uforstandig: jeg ønsker ikke at leve en Time længer i denne Verden, end Gud Almægtigst har beskikket mig; men kan I, ved naturlige Midler og uden Synd, afsløre mig Naturens Hemmeligheder, kan I selv efterligne Himmelens Torden, som I gjør Eder til af, saa viis mig og vore Lærde den Konst og forklar os den, til hvad Pris I selv finder passende! dog hvorvidt eders Herredom over Naturens Kræfter end strækker sig, indbild Jer ei, I har taget Magten fra ham, imod hvem den viseste og mægtigste Mand paa Jorden kun er en afmægtig Orm! Gaa nu og bed Vor Herre og den hellige Frue tilgive Jer de formastelige Ord, I her har talet! gid I maa engang komme til bedre Indsigt i hvad der er høiere og vigtigere for Sjæl og Salighed, end al jer verdslige Lærdom!“

Hvad Mester Thrand svarede paa denne strenge Tiltale kunde Grev Henrik ikke høre; kun de Ord: „imorgen, stormægtigste

Herre!“ syntes han at forstaae tilligemed nogle almindelige, særdeles ydmyge Ærbødighedsudtryk, og det forekom ham som Konstnerens Stemme var bleven dyb og næsten ukjendelig. Lønkammerdøren gik. Grev Henrik mærkede, Kongen var ene og nu aabnede Døren til sit Sovekammer. Greven traadte

sagte ud af Librariet; han hørte Fodtrin foran sig i den mørke Gang. Det var Mester Thrand, der kom fra Kongens Lønkammer. Grev Henrik blev staaende og bemærkede, at den lille Mirakelmand ofte standsede i den lange Gang og syntes at betænke sig; han mumlede ved sig selv og syslede med Noget i Mørket; hans Gang og sære Skikkelse oplystes nu pludselig ved en klar Lysning, der strax igjen forsvandt; Mester Thrand stod stille ved en Løndør, der førte til Junker Christophers Gemakker, men hvortil ellers ingen Andre havde Adgang, Døren aabnede sig og luktes igjen, og Mester Thrand var forsvunden.

„Hvad var det?“ — sagde Grev Henrik ved sig selv og studsede — „hm! her sniger sig en Nattens Aand mellem de fyrstelige Brødre.“ Han forlod nu ikke den mørke Gang før han havde seet Ildkonstneren liste sig tilbage fra Junkerens Værelser og begive sig til Ridderloftet i den modsatte Slotsfløi, hvor alle de fremmede Gjester havde deres Natteleie. Selv begav Grev Henrik sig ikke til Ro, men vaagede som Drabanthøvding denne Nat paa Høienloftstillien uden for Døren til Kongens Sovekammer.

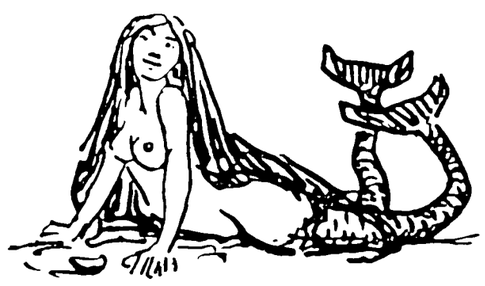

ANDEN DEL

SYTTENDE KAPITEL.

ed det første Daggry var Alt i munter Bevægelse paa Helsingborg Slot. Enhver dansk Hofmand og Ridder kjendte den unge Konges Punktlighed og utaalmodige Heftighed, naar det gjaldt om at være tidlig paafærde, selv om det kun var til et Jagttog. Enhver Ridder og Svend, der ikke havde Foden i Stigbøilen, naar Kongen sad tilhest, kunde vente sig et strengt Blik eller en alvorlig Irettesættelse. Paa denne vigtige Høitidsdag, hvorpaa tvende Rigers Opmærksomhed var henvendt, og som Kongen saa længselfuldt havde seet imøde, var det som Solen var den Eneste, der vovede at sætte hans Taalmodighed paa Prøve. Før Dag stode de prægtige Heste, med deres Tæpper af Baldakin og Syndal alt sadlede i Slotsgaarden; de festlig smykkede Riddere, klædte i Silke, Plys eller Blyant, vrimlede aarvaagne og muntre mellem hverandre, og neppe skinnede den første Skjærsommerdags Solstraale paa den store og glimrende Bryllupsskare, før den kongelige Brudgom traadte ud, med sin Moder under Armen, paa Høienloftsbroen og hilsede venligt til alle Sider; han fulgte hende med blottet Hoved ned til Fruerkarmen og svang sig paa sin Hest. Hans skjønne ungdommelige Ansigt straalede af Haab og inderlig Glæde; han syntes at have bortslumret enhver mørk og forstyrrende Tanke. I sin mest glimrende Ridderdragt, med et rosenrødt Axelskjærf og med hvide Strudsfjær i Hatten, tumlede han en stolt mælkehvid Paradehingst. Hans muntre Stiffader, Grev Gerhard, holdt ved hans høire Side og Junker Christopher ved den venstre. Selv Junkeren syntes oprømt og lystig tilmode, men blev blussende rød og alvorlig, da Kongen slog op med Haanden og hilsede ham med en Hjertelighed i Blik og Miner, som lod til at overraske ham.

Den gyldne Karm, med de sex staalgraae andalusiske Hingste, hvori Kongens majestætiske Moder sad med sine Fruer, rullede i Spidsen for Toget over Slotsbroen; dog snart red Kongen

25*

den utaalmodig forbi, med en høflig og glad optagen Undskyldning. Grev Henrik ledsagede ham med Hælvten af det ridderlige Følge, medens Fruerkarmen og den øvrige store Ridderskare havde Møie med at følge den ilende Brudgom. Alle Diger og Høie ved Stokholmsveien vare besatte med en utallig Mængde Mennesker, der jublede af Glæde over det prægtige Syn og hilsede Kongen med deeltagende Hyldest.

Medens Kongen saaledes red sin Brud imøde, beredtes Alt paa det Prægtigste til det kongelige Brudepars Modtagelse i Helsingborg. St. Maria-Kirken var prydet med Blomstertæpper og Krandse; her saae man alt ved Fromessen Dominikanernes Provindsialprior saavelsom de ærværdige Bisper af Aarhus og Ribe, der med roligt Mod havde staaet Kongen bi under hans dristige Strid med Erkebispen og det pavelige Hof. De stode her fra den tidlige Morgen, i deres Høitidsornat, med deres Krumstave ved Høialteret, for at administrere ved denne Dags hellige Handlinger, og de vare ledsagede af et stort Antal Ordensbrødre, Kanniker og Præster fra alle Rigets Stifter, der paa Kapitlernes og den danske Geistligheds Vegne vilde med deres forenede Bønner og Velsignelser indvie denne Dag til en sand Glædesfest for tvende Folk og tvende Fyrstehuse. De syntes at være komne hid i saa stort et Antal, for ved deres anseelige Tog og forenede Værdighed at bortfjerne enhver ængstelig Betænkning saavel fra Folket, som fra Kongen og hans Brud, med Hensyn paa Formælingens Gyldighed og ubrødelige Kraft, som et helligt Sacrament, uagtet den manglende Formalitet med Dispensationen, og trods det Band og Interdict, de med Kongen og Folket havde protesteret imod.

Paa Grønningen nedenfor Slotsbjerget opreistes der Skranker og Tribuner til Ridderspillet, og der opsloges Telte med Forfriskninger for Tilskuerne. Alle Slottets Husfolk vare i fuld Virksomhed: der dækkedes Borde i de høie Sale; man slæbte Tønder med Mjød, Øl og Vin op fra Kjælderne. I Stegerset havde Madsvendene travlt. En Mængde Spillemænd stemte og prøvede deres Instrumenter; der vare Pibere, Gigemænd, Fiddelspillere, Trompetere og de saakaldte Bombare med deres store Trommer; de havde taget Plads paa Høienloftssvalen, hvorfra de skulde modtage Bryllupsgjesterne med Musik og forlyste den talrige Folkeskare. I den store Slotshave, paa Klintskrænten ved Sundet, behængtes alt fra den tidlige Morgen Træerne i de lange Alleer med farvede Lamper til Aftenens Festlighed. Der foretoges desuden i en afsides Deel af Slots-

haven Tilberedelser til de hidtil ubekjendte Ildkonster, hvormed den hemmelighedsfulde Thrand Fisilier vilde overraske Kongen og Hoffet, og hvormed han selv og hans Amanuensis, den unge Hr. Laurentius, vare ivrigt sysselsatte, medens Mester Rumelant og Mester Poppe gik mellem de store Taxhækker og øvede sig paa deres Festsange. Vrimmelen af de nysgjerrige Gjester og Tilskuere forøgedes bestandig. Alle Skibe i Havnen vare behængte med Krandse og Flag, og Sundet var næsten skjult af tilløbende Skibe fra Sjælland og Smaaøerne. Paa Skibsbroen, i Staden og paa Stokholmsveien vrimlede der af Riddere, Klerker og Kjøbstedsfolk, blandt Fiskere og skaanske Bønder med deres Familier; man saae endogsaa Nationaldragter fra de fjerneste danske Øer og fra mange svenske Provindser. Gaderne vare bestrøede med Blomster. Alle Vinduer vare behængte med Krandse og Silketæpper og besatte med smykkede Damer. Der var en umaadelig Surren af de mange tusinde glade Stemmer og en almindelig Forventning og Henstirren mod den Kant, hvorfra man ventede Brudetoget. Endelig lød det fra Mund til Mund: „Indtoget! Indtoget! Nu komme de! Nu er de der!“ Folkestrømmen bevægede sig i store Masser frem, og Slotsfogden med sine Svende havde Møie med at holde Pladsen ryddelig til Indtoget.

Paa en stor Afviersten, i Nærheden af Vindebroen ved den søndre Slotsport, stod en stærktbygget Karl i en grov Pilgrimskappe, med Muslingskaller paa Slagkraven over de svære Skuldre og den bredskyggede Hat halvt nedtrukken over et Par runde solbrændte Kinder; ved hans Side stod en gammel Fisker og en lille nydelig Fiskerpige i nordsjællandsk Dragt fra Gilleleiekanten. Pilgrimmen var Morten Madsvend, som nylig med sin Fæstemø og hendes Fader var stegen iland fra en Fiskerjolle paa et afsides Sted under Sand-Klinten. Dagen tilforn var Morten sat iland ved Gilleleie fra en Sydkystfarer med røde Seil, der havde lidt Skade paa Søen og maatte bødes under Kullen, og som han havde talt forblommet og hemmelighedsfuldt om. Skjøndt han selv, som deelagtig i Erkebispens Flugt fra Sjøborg, var dømt fredløs af Kongen, havde han dog ikke alene vidst at berolige den gamle Jeppe Fisker og hans Datter over, at han nu atter vovede at lade sig see i Landet, men endogsaa bevæget dem til at følge ham hid, hvor han vilde vise dem, at han ved sin Pilgrimsfart havde faaet Fred baade med Gud og Mennesker og nu „med en splinterny og god

Samvittighed selv turde træde Kongen under Øine paa hans Bryllupsdag.“

„Kom hid, Fader Jeppe! kom, lille Karen! lad mig løfte dig herop!“ — sagde Morten og sprang ned af Stenen — „nu kan I see den hele Stads og Herlighed. Jeg gjør dog nok klogest i at slaae den nyfigne Tand ud, for en Feils Skyld, og holde mig i mit Pilgrimsskind for det Første, for min Smule Hals og Hoveds Skyld.“

„Ak ja! for Guds Skyld, kjæreste Morten!“ — hviskede Fiskerpigen angest og klappede ham paa Kinden, idet hun paa hans stærke Arm lod sig sætte op paa Stenen, som en Dukke — „skjul dig bag min og Faders Ryg! jeg døer af Angest, hvis Kongen seer dig.“

„Bryd dig om ingen Ting og see kun frisk paa Stadsen, lille Fæstemø!“ — hviskede den lystige Pilgrim: — „han har kun seet mig en eneste Gang i sit Liv og kjender mig neppe; idag har han ogsaa Andet at tænke paa, end at lade sine kjære troe Undersaatter hænge.“

„Det skal en Skjelm sige ham paa, han nogensinde har gjort!“ — udbrød den gamle Jeppe Fisker med dæmpet Heftig-

hed: — „lader han dig nu hænge, Krabat, har du vist forskyldt det; kan du ikke rede og klare for dig, som en brav Karl, og som du gav mig Haand og Ord paa før du drog af Land, saa er du reist til Rom som en Nar og er kommen hjem som halvanden.“

„Ei, ei! giv Tid, Fader Jeppe!“ — svarede Morten — „lad os nu see Stadsen i Ro! Om jeg skal hænges eller ei, kan jo tidsnok blive afgjort imorgen; dermed har det jo intet Jag!“

„Du er en fortvivlet Skjelm, Morten!“ — brummede den Gamle. — „Har du lokket os hid, for vi skulde have den Sorg af dig og see dig dingle — saa skal du aldrig faae min Datter — havde jeg nær sagt — men det følger af sig selv, kan jeg troe. Hvor blive de af, de fornemme Herrer, som skulde hjælpe dig? det er Snak og Pral tilhobe, skal vi see, og du er kun en forvoven Galgefugl endnu som altid.“

„Tys, Fader Jeppe! see, der kommer jo fornemme Herrer og Riddere nok; hvo veed, om Ingen af dem vil bryde en Landse med Kongen for Morten Madsvends Ære? — og see! der kommer han selv“ —

„Af Veien, Galning! ham er du ikke værdig at see paa!“ — sagde Fiskeren og stødte den fredløse Pilgrim haardt tilbage, idet han omhyggelig skjulte ham. — „Jeg tør, Gud skee Tak og Ære, see vor brave Konge i Øinene, uden at krybe i Skjul bag ærlig Mands Ryg.“

Nu var Alles Øine kun henvendte paa Toget, og Luften gjenlød af Hyldestraab for Kongen og hans deilige Brud.

Hvor spændt Forventningen end havde været, og hvor høit Rygtet havde opløftet den ædle Prindsesse Ingeborgs Skjønhed og elskværdige Væsen, syntes dog Enhver, som nu saae hende, i høi Grad overrasket. Hun sad imellem sin egen Moder, Dronning Helvig, og Kongens Moder, Grevinde Agnes, i den brede aabne Fruerkarm. Hun var endnu kun iført en simpel, men smagfuld Reisedragt; ingen iøinefaldende Pragt forhøiede hendes Skjønhed; men Ingen spurgte dog, om det var Bruden. Mellem de tvende ældre Damer, der begge med Værdighed og Majestæt indgjøde Ærefrygt og tildroge sig Folkets Opmærksomhed, hævdede den ungdommelige Skjønhed dog sin Forrang og vakte en høi Beundring, der, med Forestillingen om, at hun var Kongens Brud og idag blev Danmarks Dronning, ikke efterlod noget Savn af majestætisk Høihed. Ved Siden af Moderen, den ærlige Grev Gerhards Søster, viste hun fra hvem hun havde arvet det barnlig godmodige Smil og det ædle

Udtryk af inderlig Kjærlighed, der var Sjælen i hendes hele Væsen, og hvo der havde seet hendes mægtige Herre Fader, den store majestætiske Kong Magnus Ladelaas, kunde forklare sig den kjække Stormodighed, man i den skjønne Kongedatters Aasyn saae forenet med saa megen Mildhed og Ynde. Lige-overfor Prindsessen og de to Kongemødre sad to yngre Damer, der hørte til Prindsessens og den svenske Enkedronnings Følge; den mindste var den smukke Jomfru Kirstine, Marsk Thorkild Knutsons Datter, der nylig var bleven forlovet med Kong Birgers yngre Broder, Hertug Valdemar af Finland; den høieste var Prindsessens Barndomslærerinde og troe Veninde, Fru Inge, den danske Drost Peder Hessels ædle Frue, som, under sin virksomme Ægtemands Fraværelse med Gesandtskabet i Rom, havde opholdt sig ved det svenske Hof. Denne ædle Dame af Litlernes og de store Hviders Slægt havde, næst den fromme goddædige Dronning Helvig, havt en væsenlig Indflydelse paa Prindsessens hele Dannelse og tidlig vakt en høi Kjærlighed hos hende til Danmark. Hun havde gjort de Danskes tilkommende Dronning bekjendt med Folkets Aand og Sæder, med dets Fortids-Bedrifter, dets Folkesange og herlige Sagn, og hun havde seet med Glæde og Begeistring hvorledes et helt Folks Liv syntes at gjennemstrømme Prindsessens barnlig fromme Sjæl i den skjønneste Kjærlighed til den unge danske Konge. Fru Inge var endnu en høist indtagende ung Kone med megen Bestemthed og Kraft i Udtryk og Miner; hun var kjendt og agtet af Folket; men hun syntes nu selv med Glæde at forsvinde i den ungdommelige Skjønhedsglands, der med Rette gjorde Prindsesse Ingeborg til Dagens og Festens Dronning.

Prindsessen gjengjældte Folkets Hilsener og begeistrede Jubelraab med det kjærligste Udtryk i Aasyn og Adfærd; hvergang hendes glade Blik foer ud af Vognen til Høire, mødte det Kongens. Han red ved Siden af Fruerkarmen paa sin hvide Hingst, med sin Fjærhat i Haanden, og syntes, næsten overvældet af Glæde, at dele sin Kjærlighed mellem sit troe Folk og sin Brud, idet hans hele Sjæl dog med uendelig Rigdom og Fylde ligesom udstraalede af hans Blik, hvad enten det dvælede i Fruerkarmen eller paa de jublende Folkeskarer. Dog selv i denne lykkelige Stemning var det ham ikke muligt at tilbageholde et flygtigt Suk, og der foer ligesom en truende Uveirssky over den klare Himmel i hans Aasyn, hvergang han fra den modsatte Side af Fruerkarmen hørte sin Broders hule Stemme og saae det umiskjendelige Udtryk af Nag og krænket

ANDEN DEL

Hovmod i Junkerens urolige Blik og lidenskabeligt blussende Ansigt. Christopher red her mellem den svenske Kong Birgers Brødre, den kjække ridderlige Hertug Erik af Södermanland og Hertug Valdemar af Finland, som begge ved deres mandige Skjønhed, Pragt og artige Væsen vakte megen Opmærksomhed. Hvergang Christopher hørte dem benævnes med Hertugtitlen og sig selv kun „høibaarne Herre Junker," syntes han med et bittert Smil forgjeves at ville skjule hvor høilig han følte sig tilsidesat af sin Broder, Kongen, der ikke havde ladet ham stige i Værdighed og Titel, hvorvel han stod i samme Stilling til Kongen af Danmark, som de svenske Hertuger til Kongen af Sverrig.

Den unge Kong Birger selv, der ligesaa lidt i Anstand, som i Aand og Kraft kunde maale sig med sine ridderlige Brødre, fulgte Dronningkarmen i en magelig Reisevogn, hvor han i sin kostbare Purpurkappe sad ved en ung Dames Side. Det var hans Forlovede, Prindsesse Merete af Danmark, Kong Erik Menveds og Junker Christophers Søster, der ifølge den tidlige Forlovelsespagt alt som Barn var indlemmet i den svenske Kongefamilie, som Dronning Helvigs Pleiedatter, og nu ikke havde seet sin Moder eller sine Brødre siden Moderens Bryllup med Grev Gerhard. Den danske Prindsesse talede nu det svenske Sprog som sit Modersmaal og syntes alt at føle sin Værdighed som Sverrigs tilkommende Dronning; hun besad dog hverken Prindsesse Ingeborgs Skjønhed eller indtagende Mildhed, og man fandt, hun havde meer Lighed med Junkeren og sin ulykkelige Fader, end med Kong Erik og den skjønne Fru Agnes.

Den høie alvorlige svenske Rigsforstander, Marsk Thorkild Knutson, fulgte med en næsten fyrstelig Pragt og Værdighed sin Konge tilhest mellem Drost Aage Johnsøn og Grev Henrik af Meklenborg, der ofte nikkede glade til hinanden; og den skjønne Skærsommerdags Festglæde saae og hørte man ikke mindre blandt det prægtige Følge af svenske Herrer og Riddere, der med munter Livlighed ledsagede deres Konge og den høit agtede Rigsforstander. Drost Brunke saae man ikke blandt dem; han var utilfreds med Formælingen og var bleven tilbage i Stokholm med det øvrige Rigsraad.

I Spidsen for det danske Ridderskab saae man den stærke men lidet yndede Marsk Olufsen Biler. Med sit raae barske Aasyn og plumpe Væsen afgav han en paafaldende Modsætning til den lette smalle Ridder Helmer Blaa, der lystig tumlede sin

kjære gjenfundne Araber og uden at vide det ofte nikkede bekræftende, naar han hørte Almuen rose ham selv eller hans Hest; han saae dog undertiden lidt tvivlsom hen til Kongen, som om han endnu ikke ønskede at blive bemærket af ham; og undertiden gav han Drost Aage et erindrende Vink. Ved hans Side red en stille geistlig Herre paa en Pasgænger; det var Kongens Skriftefader, Mester Petrus de Dacia; hans Øine dvælede ofte paa den skjønne klare Sommerhimmel, og han syntes i sin rolige Glæde mere at tænke paa de himmelske og guddommelige Ting eller paa en fjern usynlig Skjønhed, end paa al den verdslige Glands og Herlighed, der omgav ham.

Helsingborg Slot kunde neppe rumme de talrige Herskaber og Bryllupsgjester. Et Par Timer efter Indtoget saae man Brudeskaren med endnu langt større Pragt drage til Kirken. Foran det tredobbelte hvide Spand for Prindsessens luefor-gyldte Brudekarm dandsede nu i løse Liner de to hvide Dystløberhingste, som Kongen med saa megen Fortrydelse havde savnet ved Bortreisen fra Sorretsløf Kongsgaard. De to smaa Stalddrenge, der utrættelig havde eftersporet Dandsernes Vei lige til Stokholm, hoppede nu glade ved de stolte Dyrs Side. Da Kongen saae de to velbekjendte Paradehingste gjøre deres Dandsespring for Brudekarmen, blev han glad overrasket. Drost Aage underrettede ham strax med et Par Ord om Ridder Helmers dristige Eventyr i Kjøbmandhafn og at han var her med blandt hans Brudeførere. Kongen saae sig tilbage og kjendte sin raskeste Ridder: „Saa fri rider han i Sadlen!“ — sagde han og truede til Ridder Helmer Blaa, men med et muntert Smil, og nikkede veltilfreds.

I Kirken fuldbyrdedes Formælingen med alle den romerske Kirkes Skikke ved Bisperne af Aarhus og Ribe, medens Provindsialprior Olaus tilligemed samtlige Ordensbrødre og Klerker med deres dybe herlige Stemmer intonerede et rigt og fuldstemmigt *Gloria in excelsis*. Idet den ene Bisp forenede det kongelige Brudepars Hænder og læste Kirkens Velsignelse over

---

Gloria in excelsis, Lovsangen: Ære være Gud i det Høie! (I.).

dem, satte den anden den danske Dronningkrone paa Brudens lyse deilige Lokker, og nu faldt en mægtig Strøm af Basuntoner ind i Chorsangen, og Folket istemte den høitidelige Choral. Et skjønnere Syn havde ingen dansk eller svensk Mand seet, end da det høie Brudepar Haand i Haand med Andagts- og Glædes-Taarer i de straalende Øine sank knælende ned paa Brudeskamlen for Høialtret med de hundrede Lys, under de dybe herlige Hymnetoner, og næsten den hele store Brudeskare med det begeistrede Folk uvilkaarligt knælede med dem i lydelig Bøn og Andagt. Basunerne taug, og man hørte intet Aandedrag i det Øieblik, da Brudeparret med høi og klar Røst udsagde Løftet om ubrødelig Kjærlighed og Troskab til deres Livs salige Ende. Den gamle Provindsialpriors dybe: „Amen!“ gjentoges af alle Ordensbrødrene og af Mange blandt Folket. Et glædeligt Te-Deum med Trompeter og Basuner sluttede den kirkelige Fest.

Efter Vielsen omfavnedes det dybtbevægede Brudepar af de nærmeste Frænder i det høie Chor. Tilsidst nærmede Junker Christopher sig ogsaa sin Broder, Kongen, og gjorde Mine til en kold og tvungen Omarmelse; men da var det, som den mørke Aand, der saa længe havde staaet fjernt og truende mellem Brødrene, pludselig var traadt dem nær og voxet til et Uhyre: de stirrede tause, fast forfærdede, paa hinanden og lode Armene synke. Det var som de milde Taarer størknede og bleve til Is i Kongens Øine over Broderens frygtelige Kulde. „Ingen Falskhed i denne hellige Time, Christopher! saasandt du har din Sjæl og Salighed kjær!“ — hviskede han strengt advarende: — „nu Brødre for Guds Aasyn! eller — Gud forlade mig det! — Fjender til Døden!“

Christopher bukkede taus og blegnede. Det var, som hans Læber bevægede sig; men der kom ingen Lyd over dem. Kongen vendte sig fra ham med et Lynblik; dog det var, som et Syn i den aabne Himmel pludselig udslukkede hint frygtelige Glimt af frembrydende Harm og Smerte i Kongens livlige Aasyn, da han nu vendte sig om og saae den stille bevægede Brud mild og kjærlig udbrede sine Arme imod ham; han trykkede hende heftig til sit Bryst, og den milde Taare glindsede atter i hans Øie. „Denne Sjæl har du dog givet mig, min Gud og Herre!“ — hviskede han — „og jeg har en Broder ved din høire Haand, som ikke hader mig.“

„Min Erik! hvad er det?“ — spurgte Bruden forundret og

saae ham i Øinene; dog hun saae nu hans tillidsfuldt opløftede Blik dvæle paa Crucifixet over Chorsdøren, og hun gik taus med stille Glæde ved hans Arm gjennem Kirkegangen i Spidsen for den store Brudeskare. Kongen syntes siden rolig og glad; men han var besynderlig stille; dog Ingen lod til at have bemærket det smertelige Skaar i hans Glæde.

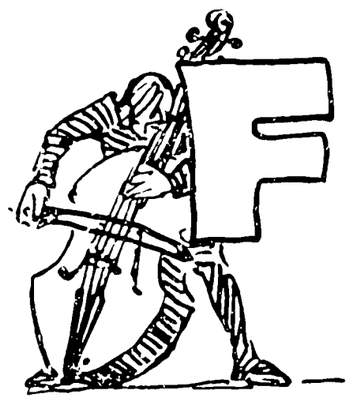

olkets Opmærksomhed var nu henvendt paa Ridderspillet, som nogle Timer efter Kirkefesten skulde tage sin Begyndelse. Den store Turneerplads var omringet af en umaadelig Mængde Mennesker, og det hele Slotsbjerg var som besaaet med Tilskuere. De trappeformigt opstillede Bænke rundt om Pladsen vare besatte med smykkede Damer, der med spændt Forventning glædede sig til dette Skuespil. Endelig bebudede Trompeternes Klang, at Herskaberne vare komne. Paa de høie Tribuner, der vare behængte med Skarlagenstæpper, toge alle de fyrstelige Damer Plads med deres Følge af fornemme Fruer og Jomfruer. Her saae man atter Festens Dronning, den deilige Kongebrud, med Diademet i de lyse Lokker; hun tog, under Folkets Fryderaab, Plads paa Høisædet mellem sin Moder og Dronning Helvig. Kong Birger sad ved sin Moders Side hos Prindsesse Merete; han agtede kun som Tilskuer at tage Deel i Turneringen. Thorkild Knutson og endeel ældre svenske Hofmænd stode i hans Nærhed tilligemed Grev Gerhard, der ikke længer gav sig af med denne Leg; men den unge danske Konge holdt, med de svenske Hertuger og de andre fyrstelige Herrer paa deres Turneerhingste, blandt Dystridderne udenfor Skrankerne. Paa en ophøiet Plads under Fyrste-Tribunen sade Kampdommerne, der alle vare gamle erfarne Riddere, og paa Dystløbsbanen gik Vaabenherolderne med Persevanterne i deres festlige Dragt, med hvide Stave i Hænderne, for at paasee Orden og Skik. Et stort Musikchor af Trompetere, Krumhornblæsere og Bombare aabnede Ridderspillet med Musiken til den folkelige Turneersang:

„De vare syv og syvsindstyve
Der de droge ud fra Hald.“

ANDEN DEL

Under Omkvædet, som istemtes af Folket:

„Det donner under Ros,
De danske Hofmænd, der de udride —“

foer alle Dystridderne i rask Firspring indenfor Skranken og opstillede sig til den muntre Dyst. Turneringen begyndte. Der brødes mange Landser under almindelig Jubel. Ved denne Vaabenleg med stumpe Landser forefaldt der sjelden noget farligt Tilfælde, skjøndt vel en Ridder kunde forvride en Arm eller et Ben, naar han altfor hovedkulds tumlede af Sadlen. Mange Riddere viste stor Færdighed i at tumle Hest og Landse; men Marsk Olufsen, Grev Henrik af Meklenborg og Ridder Helmer Blaa vandt Prisen for alle den danske Konges Riddere. En tilsløret Dame tilviftede ofte Ridder Helmer Opmuntring og Bifald: hun kastede Handsker, Tørklæder og Silkebaand ned til ham fra Fruertribunen. Han hilsede høfligt. Paa hans Skiold stod Devisen: „for Hellig Anna og St. Erik,“ hans kjære Hustrues og hans Konges Skytshelgener, til hvis Ære han denne Gang svang Landsen; ved sit sidste Løb kastede han Marsken af Sadlen; nu tilkastede Damen ham sit Slør. Det var hans unge smukke Hustru, Fru Anna fra Kogsbølle, som her med sin uventede Nærværelse i høieste Grad overraskede og glædede ham; saasnart han kjendte hende, kylede han Landsen høit op i Luften i sin Henrykkelse. Han glemte at modtage den vundne Pris, men sprang som en Stormløber op i Fruertribunen for at omfavne hende, til stor Moro for Tilskuerne og selv for de alvorlige Kampdommere, der gjerne tilgave ham denne lille Afvigelse fra god Skik og Orden.

Blandt de svenske Herrer, som toge Deel i Turneringen, overgik Hertug Erik af Sødermanland Alle; for hans Landse kunde ingen Ridder holde sig i Sadlen, og hans Søster, Festens unge Dronning, glædede sig høilig ved den Berømmelse, hendes kjæreste og mest ridderlige Broder her indlagde sig. Hertug Valdemar af Finland glimrede ogsaa ved denne Festleg og søgte især at vise sig forvoven, naar Thorkild Knutsons skjønne Datter ængstede sig derved. Hvergang en Dystløber faldt i Sandet, løde Trompeterne til Seierherrens Pris, og Folket jublede, medens den Overvundne skyndte sig at hilse sin Overvinder med

---

Ros, Heste.

et høfligt Buk, uden at ømme sig eller yttre noget Tegn til Fortrydelse. Drost Aage, som pleiede at være en lykkelig Seiervinder ved alle slige Kamplege, var endnu ikke kommen

saa fuldkommen til Kræfter efter sit farlige Fald paa Kallundborg, at han kunde deeltage deri; desuden var han, selv i sin Glæde over Kongens Kjærlighedslykke, besynderlig vemodig stemt; han havde nu opgivet alt Haab om at see Marsk Stigs ulykkelige Døttre befriede fra deres Statsfangenskab. Kongen var ogsaa usædvanlig stille, skjøndt en dyb inderlig Glæde lyste i hans Aasyn, hvergang hans Øie mødte Dronning Ingeborgs kjærlige Blik fra Tribunen. Hans Tanker lode ofte til at være fraværende, og han deeltog ikke med den sædvanlige Opmærksomhed og Iver i Beskuelsen af denne sin Yndlingsforlystelse, hvorved han idag, som Brudgom og Prisuddeler, kun vilde være Tilskuer. Den langelandske Hertug Erik, der var berømt som en af de største Dystriddere, syntes ikke blandt de yngre Herrer og Riddere at have fundet nogen Modstander, som han vilde maale sig med, siden Hertug Erik af Sødermanland allerede havde brudt det fulde Antal Landser til høieste Kamppris og var traadt ud af Kredsen. Junker Christopher saae med tungsindig Foragt paa den hele Leg, som et forslidt og barnagtigt Forfængeligheds-Spil. Han forstod selv at føre sin Landse med Kraft; men han lod til at ansee det for under sin Værdighed at beile til en Turneringspris, der var udsat af hans Broder, eller at maale sig med nogen Ringere, end en Konge.

Efterhaanden opmuntredes Kong Eriks ungdommelige Aasyn, medens han betragtede Kamplegen. Den hvide Dystløberhingst dandsede under ham, og saasnart den sidste Turneringspris var vunden, greb han rask en forgyldt Landse, svingede den med Lethed i sin Haand og satte i et forvovent Firspring ind over Skranken, til stor Glæde for de jublende Tilskuere. „Skal vi prøve et Løb sammen til vore Damers Ære? Hr. Fætter!“ — raabte han munter til Hertug Erik af Langeland. Den kæmpehøie langelandske Hertug hilsede høfligt og red indenfor Skranken.

„Hilledød! Langben, Langben!“ — lød det fra den Ene til den Anden blandt den nysgjerrige Almueskare, og der blev en forventningsfuld Taushed. Kongen lod sig bringe Hjelm og Kyrads; et rosenrødt Silkebaand flagrede ned til ham fra Dronning-Tribunen; han befæstede det paa sin Hjelm, hilsede glad sin unge Dronning og foer til sin Plads. Hertugen satte en blaa Sløife paa sin Hjelm. Med stor Færdighed og Vaabenkonst fore nu de to fyrstelige Dystriddere mod hinanden med de fældede Landser og i stærkt Firspring. Kongen svingede

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

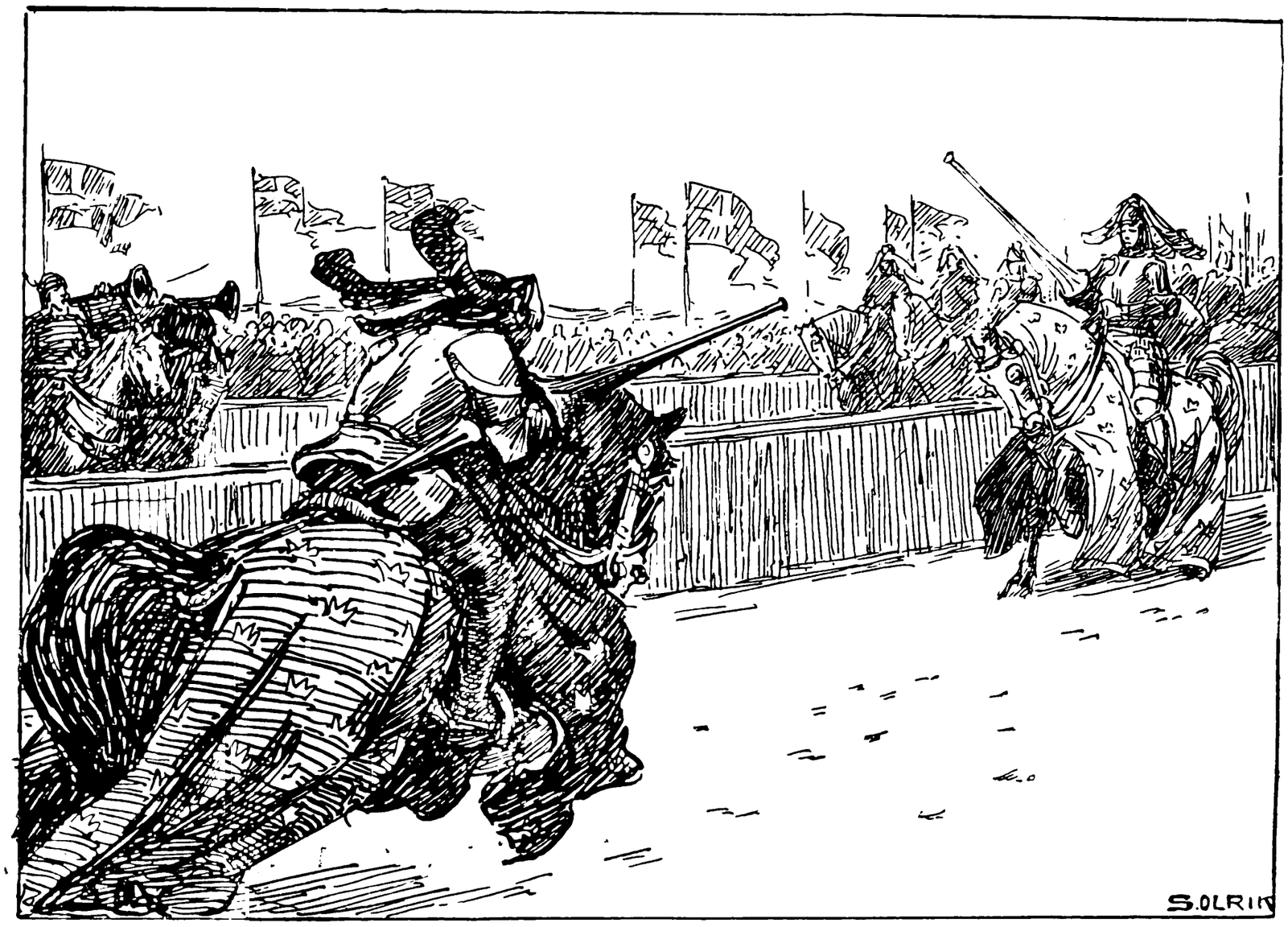

sin Landse behændigt og afbødede sin Modstanders Stød. Hertugens Landse fløi ham af Haanden og drev langt hen ad Rendebanen; men Kongens Landse brast mod Hertugens Brystharnisk uden at have rokket ham i Sadlen.

Saavel Hertugens som Kongens Konst og Færdighed beundredes høilig; dog hørte man tydelig paa mange Yttringer Folkets Forkjærlighed for deres unge ridderlige Konge. „Havde bare Kongens Landse holdt“ — sagde en ung Knøs — „saa skulde vi nok seet Langben vende Mølle.“

„Det var intet Under, den Karl blev siddende“ — brummede en Sømand: — „han kan jo hartad ankre med de lange Skanker i Sandet.“

Trompeterne lød; man hilsede hinanden høfligt, og Kamplegen syntes nu endt; men Musikken vedblev under den almindelige Jubel og Snakken.

„See, om Junkeren tør vove sin Trøie! Nei, han gjør klogest i at see til“ — sagde en dristig høirøstet Stemme tæt bag ved Junker Christopher.

„Han lader hellere sine troe Mænd række Hals for Alvor, end han vover sin egen for Spøg“ — mumlede en Anden.

Junker Christopher lod til at have hørt disse Yttringer; han blev blussende rød. Medens Trompeterne endnu skingrede, og

ANDEN DEL

Kongen var ifærd med at forlade Rendebanen, gav nu Junkeren pludselig sin svære Hest af Sporerne og red med en Landse i Haanden hen imod ham.

„Seer jeg ret, vil min Hr. Broder ogsaa prøve et Løb med mig!“ — sagde Kongen og studsede. — „Nu vel! lad Turneersangen blæse, Herold! En ny Landse, Persevant! men ikke af Glar, som den forrige.“

Hornblæserne spillede nu den gamle høitidelige Kæmpevise. Persevanten rakte Kongen en stor Landse med bred Brikke for Enden. Opmærksomheden var atter i høi Grad spændt, og den unge Dronning syntes noget urolig. Kongen havde taget Plads; hans Aasyn var ikke saa mildt og muntert som før; hans hvide Hingst fnyste og tumlede sig utaalmodig. Junkeren var redet langt tilbage og syntes endnu ikke færdig med sine Tilberedelser.

„Nu gesvindt, Hr. Broder!“ — raabte Kongen — „lad det gaae muntert, som det sømmer sig for vor Fest!“ og nu satte de sig begge i Bevægelse. Kongen red frem i stadseligt Dandseskridt, som det lod til, for ikke at benytte sin Overlegenhed og større Øvelse; men Junkeren jog Sporerne i Hingstens Sider og foer vildt frem. Kongen holdt næsten stille og saae med Forbauselse, at hans Broders Landseplade var stilet lige mod hans blottede Ansigt. „Hvor vil du hen? mod Brystet! mellem de fire Lemmer!“ — raabte han; men det var, som Junkeren hverken hørte eller saae: han foer med blussende Kinder og opspilede Øine frem i samme Retning. Men nu saae man, Kongen blev heftig forbittret: „saa herned da!“ — raabte han, og i samme Øieblik foer Christophers Landse tilside, og Junkeren selv tumlede baglænds af Sadlen. Kongen sprang strax af sin Hest og hjalp ham op, medens Trompeterne skingrede og Luften gjenlød af Folkets overvættes Jubelraab. „Du stødte dig vel ikke?“ — spurgte Kongen — „hvorledes styrer du ogsaa din Landse?“

„Slet mod Eder, min stormægtige Herre og Overvinder!“ — mumlede Christopher — „men det er i sin Orden. Hør, hvor Folket skriger af Glæde over det smukke Skuespil, I gav dem!“ — tilføiede han bitter og halv sagte: — „havde jeg brukket Halsen, kunde Festen blevet fuldkommen.“

„Lad det lille Uheld ikke fortryde dig!“ — sagde Kongen — „Sligt kan hændes den Bedste. En anden Gang kan jeg have værre Skjæbne.“

„Det var vel muligt, Eders Naade!“ — svarede Junkeren

med dyb, fast kvalt Røst og hilsede Kongen med afmaalt Høflighed, medens han traadte tilbage og bortfjernede sig. Han svang sig strax paa sin Hest og red bort gjennem den larmende Folkestimmel, som høirøstet loe og gottede sig over den latterlige Stilling, hvori Junkeren havde vendt Benene i Veiret ved Kongens Landsestød.

Hermed var Dystløbet endt; men den Jubel, hvormed Kongen ledsagedes til Slotsbroen, syntes dennegang kun lidet at glæde ham. Han troede at have seet en Ild i sin Broders Øine, som opfyldte ham med Gru.

ATTENDE KAPITEL.

Efter Turneringen uddeelte Kongen i Riddersalen, med de sædvanlige Høitideligheder, Ridderslaget til nogle Væbnere, der havde udmærket sig i Marsk-Stigs-Feiden og den norske Krig. Der uddeeltes desuden Paradeheste, prægtige Vaaben og andre Hædersgaver til de fyrstelige Bryllupsgjester og nogle af de svenske Herrer, der havde ledsaget Prindsesse Ingeborg fra Stokholm. I Særdeleshed ønskede Kongen ved denne Leilighed at give Marsk Thorkild Knutson et Tegn paa sin udmærkede Høiagtelse, og han overrakte ham det ridderlige Pragtsværd, han selv denne Dag havde baaret. „Bær det paa eders og Sverrigs Hædersdage med Glæde!“ — sagde han — „men før det mod mig selv, ædle Hr. Marsk! som I har ført eders eget gode Sværd mod de hedenske Kareler, hvis jeg nogensinde, som Gud Almægtigst forbyde, kan glemme den Pagt og det Venskab med det ædle svenske Folk og dets Konge, denne Dag har givet mig og Danmark det skjønneste Pant paa!“

Den svenske Statsmand modtog denne Hædergave med en livlig begeistret Tale: han lykønskede saavel Danmark som Sverrig til „en ny lykkelig Tid, hvori deres Fyrsters og Ridderes Sværd kun skulde blinke som Ærens, Fredens og Kjærlighedens Stjernestraaler mod hverandre, men som Nordlys og flammende Kometer mod Nordens fælles Fjender“.

Tilsidst fremtog Kongen et Document, hvorved der i grønne

Silkebaand var vedhængt det store kongelige Segl, Klemme, i Voxaftryk med de tre kronede Leoparder i Skjoldet, paa den ene Side, og Kongens Billede paa Thronen og i Kroningsdragt paa den anden. Uden at vende sig til den Side af Thronen, hvor Junker Christophers Plads var, og hvorhen Kongen under den hele Høitidelighed endnu ikke havde kastet noget Blik, sagde han med høi Røst og, som det lod til, med Overvindelse: „Junker Christopher Eriksøn af Danmark! træd frem og modtag en Høitidsgave af min Haand paa denne min lykkeligste Dag! Jeg har, af oprigtig broderlig Velvillie og med mit Raads Samtykke, alt for trende Uger siden underskrevet og beseglet dette Document, som nu først offentliggjøres, og hvorved du er udnævnt til Hertug af Estland med alle Lehnsrettigheder og Herligheder. Den almægtige Gud give hertil sin Velsignelse!“ Da han høit og tydeligt havde udsagt disse Ord, var det ligesom en tung Sten var falden fra hans Bryst, og han saae sig rolig og freidig om til den Side, hvorfra han ventede at see sin Broder fremtræde; men Junkerens Plads stod ledig. Ingen af de Tilstedeværende havde seet ham siden Ridderspillet. Junkerens Hofmarsk fremtraadte paa sin Herres Vegne og modtog det kongelige Lehnsbrev, idet han bøiede sit Knæ for Kongen; derpaa reiste han sig, bukkede dybt og bortfjernede sig, for at opsøge sin Herre.

Ved Bryllupstaffelet var Christopher ikke heller tilstede. Nogle vilde have seet ham som et rasende Menneske ride bort i fuldt Firspring gjennem Fruerlunden strax efter Turneringen.

Ved Aftenens Festligheder var Prindsen endnu ikke kommen tilbage. Slottet gjenlød af Musik og Glæde. Til Dandsen og Mummespillet i Riddersalen og paa den store Høienloftstillie eller Forsal stod Adgangen aaben for Folk af alle Stænder. Ligesom ved de lystige Fastelavnsoptog morede man sig her især med bizarre Forklædninger og et Slags sceniske Fremstillinger, hvori man uden Forargelse saae den barokkeste Blanding af bibelske og hedenske, af hellige og profane Gjenstande. Selv endeel geistlige Herrer toge forklædte Deel i denne Lystighed og opførte et saakaldet Mysterium eller en bibelsk Farce, hvori en tydsk „Hanswurst“ bestandig gjorde Løier, medens Kampen mellem David og Goliath fremstilledes til stor Glæde for Almuen, der i Kong David troede at see en Hentydning paa Kongen og i den lange Goliathmaskine snart vilde gjenkjende Her-

---

Bizar, løjerlig.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

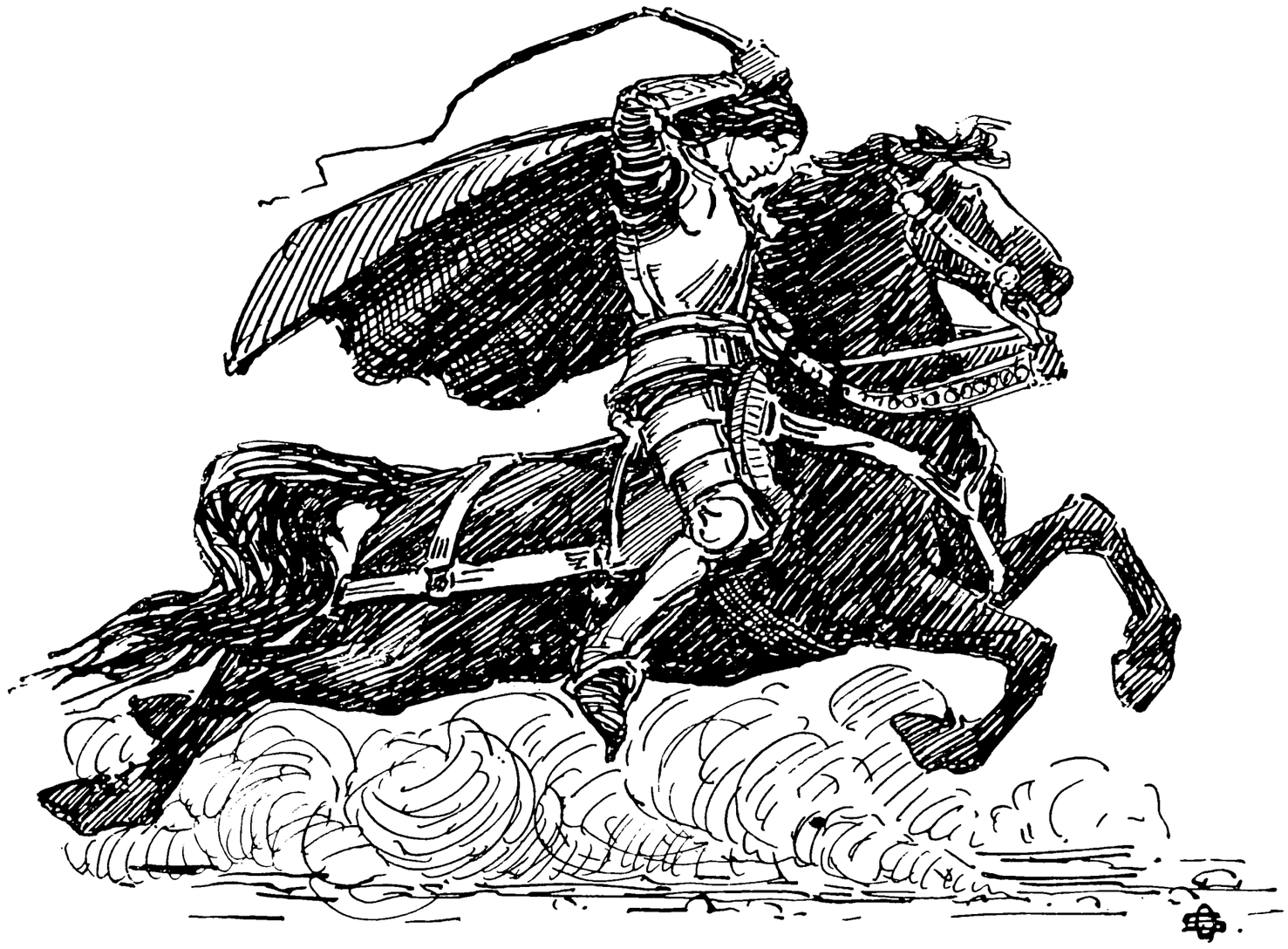

tug Langbens, snart Junkerens Lignelse; dog saasnart Drosten mærkede Udlæggelsen af Farcen, fik han disse Masker bortfjernede. Da Kongen traadte ud blandt de Dandsende paa Høienloftstillien, sang de unge Piger den Vise, hvormed han sædvanlig hilsedes, og som var bleven et Slags Nationalsang; med Begeistring for den unge Konge og med Hentydning til en af de eventyrligste Begivenheder i hans Barndom, sang man glad og lystig:

„Og der gaaer Dands paa Riber Bro;
— Slottet det er vundet —
Der dandse Riddere med udhugne Skoe —
For Erik, Kongen hin unge!“

Kongen hørte med Glæde denne Sang og talede med Aage om sin kjære Drost Peder Hessel, som denne Sang altid erindrede ham om, og da Grev Gerhard hørte Visen om Ribehus, trampede han munter ind i Dandserækken i glædelig Erindring om hin Begivenhed, hvorved han selv havde været med; saavel Sangen, som Stedet og den festlige Stemning bragte ham desuden den Dag ihu, da han selv paa Helsingborg Slot holdt Bryllup med Dronning Agnes.

En ung begeistret Almuessanger begyndte nu en Sang til Berømmelse over Kongens Seier ved det store Slag i Grøn-

sund; men Kongen lod ham give et venligt Vink til at tie, da Erindringen derom maatte saare hans Gjest, Hertug Erik af Langeland. Men nu traadte Kongens Moder og Dronning Helvig ud paa Høienloftstillien med den unge skjønne Brud, og Almuens Glæde yttrede sig endnu lydeligere. Folkesangeren begyndte strax Visen om Dronning Dagmars Bryllup; den istemtes snart af alle Pigerne, og man dandsede dertil. Kongen traadte selv med sin Brud i Spidsen for Dandserækken. Tilsidst sang Pigerne:

„Der var stor Glæde over al Danmark,
At Dagmar var kommen til Lande;
Der leved i Fred baade Borger og Bonde
Uden Skat og Plougpennings-Vaande.
Den Frøken kom af ædle Bøhmer-Land!“

Men da de nu vilde synge det sidste Vers tog Folkesangeren høirøstet Ordet og sang:

„Der er atter stor Glæde i Danmark:
Skjøn Ingeborg er kommen til Lande!
Kong Erik os bragte, som Valdemar Seier,
En Dagmar til danske Strande —
Den Frøken kom af ædle Sverrigs Land!“

Med stor Jubel gjentoges dette Vers. „Tak, Børn! Tak!“ — sagde Kongen glad bevæget — „vil Gud og vor kjære Frue, skal Valdemars og Dagmars Dage vende tilbage!“

Den unge Dronning hilsede rørt og overrasket de mange kjærlige Mennesker, der omgave hende.

Under den almindelige Glæde og Festlarm var der Ingen, uden Drost Aage, som fandt noget Betænkeligt ved den vedvarende Mummeleg og den store Mængde af forklædte Gjester; han lagde især Mærke til tvende Masker, der ofte trængte sig nær til Kongen og forsvandt igjen. De vare formummede som Almuen forestiller sig Havmænd; deres malede Ansigter vare skjulte af grønne Silkehaar, og de bare Pandsere af glindsende Sølvskjæl. Deres urolige Adfærd forekom Aage mistænkelig, og han gav nøie Agt paa enhver af disse Maskers Bevægelser. Dog snart forsvandt hans Mistanke: den ene Havmand saae han ikke meer; en lille smuk Fiskerpige kom den anden imøde, og snart dandsede de to saa kjærligt sammen, at Aage vel for-

modede, her maatte foregaae et lille Elskovseventyr. „Hvi kan jeg ikke saaledes dandse med hende?“ — sukkede han, og hans Tanker fløi til Jomfrutaarnet i Vordingborg. Han saae med Deeltagelse paa den smukke Fiskerpige, som med sit lange Haar og de muntre blinkende Øine i sin Mummedragt havde en fjern Lighed med Jomfru Margrethe Stigs lunefulde Søster Ulrica. „Ak, nei, de Stakler!“ — sukkede Drosten og gik ud paa Høienloftssvalen — „de sidde nu histovre i det mørke Taarn — de høre og see Intet til denne Glæde — og de ere dog uskyldige! — det er Uret! himmelraabende Uret! heri er han dog haard og ubøielig. Iaften er han mild og glad og lykkelig. — Hvo veed“ — det var ligesom Aage pludselig fik et dristigt Haab; han gik atter ind paa Tillien og nærmede sig Kongen, som fandt meer Fornøielse i at see paa Almuens Lystighed i Forsalen, end paa den prægtigere og konstigere Dands i Riddersalen. Men nu saae Drosten atter den ene hæslige Havmandsskikkelse i Kongens Nærhed; hans Mistanke til denne Maske vaktes paany, og han bemærkede et glimrende Dolkgreb mellem Sølvskjællene paa Havmandens Bryst, hvorpaa hans Haand ofte hvilede, naar han nærmede sig Kongen. Aage stillede sig mellem Kongen og den paatrængende Maske og spurgte: „Hvo er du?“

„Rosmer!“ — lod en fremmed ukjendelig Stemme — „haa, haa, haa!“ og nu sang Masken med hæs Stemme:

„Rosmer kom af Søen hjem,
Og han tager til at bande:
Jeg lugter det paa min høire Haand,
At her er christen Mand inde. —“

Dermed greb han Fiskerpigen igjen ved Haanden og blandede sig i Dandsen. Drosten saae bestandig efter ham; han tænkte paa de Fredløse og den æreløse Ridder Kagge. Forestillingen om denne farlige og dumdristige Snigmorder blev tilsidst saa levende hos ham, at han syntes at see ham i Havmanden og næsten i enhver Maske. Han gav nogle Drabanter Vink til at holde Øie med de Formummede og fulgte nu selv Kongen ind i Riddersalen. Han gav ogsaa Grev Henrik et Vink om hvad han befrygtede, og snart saae man en talrig Flok Drabanter i Kongens Nærhed, uden at han selv eller de andre fyrstelige Personer mærkede nogen særdeles Hensigt dermed. Drostens skarpe Blik og de trufne Sikkerhedsforanstaltninger syntes imid-

lertid ikke at have undgaaet alle Gjesterne. Kort efter hørte man paa Høienloftstillien den bekjendte Folkesang om Havmanden og Agnete, og en Dands opførtes derefter, hvori hin Havmandsmaske med Fiskerpigen vare Fordandsere; han sang selv kun hvergang Omkvædet kom og gjentog med hæs og vild Stemme:

„Haa! haa! haa!
Saa førte han hende paa Havsens Bund!“

Tilsidst blev Havmanden og Fiskerpigen borte; de dandsede ud af Døren og ned af Høienloftsbroen i Slotsgaarden, tilligemed en Flok forklædte Personer, der hørte til deres Mummespil og forestillede allehaande Søuhyrer. Ingen vidste, hvor de vare blevne af; en anden Dands begyndte, og man bekymrede sig ikke meer om hine lidet lystige Mummespillere; men det Rygte udbredte sig siden blandt Almuen, at det havde været en virkelig Havmand, der havde ført en Jomfru bort. Nogle vilde endogsaa fra Skibsbroen have seet den glindsende Havmandsskikkelse svømme bort med Jomfruen i sin Arm i det klare Stjerneskin.

Det var en deilig stille Sommeraften. Der var ikke blot Dands og Mummespil paa Høienloftstillien og i Riddersalen; den store Folkefest feiredes med Blus og Fakkellys, med Musik og opmuntrende Forfriskninger i Slotsgaarden og Abildhaven, i Fruerlunden og paa Turneerpladsen. Kongen lod sig see allevegne, hvor der var glade Mennesker forsamlede, som of-

test med sin skjønne Brud under Armen, ledsaget af sine fyrstelige Giester og mange Hofmænd. Allevegne modtoges de med Festsange og Jubel. I Slotshaven hilsedes de af Mester Rumelant og Mester Poppe den Stærke, som med høitidelig Pathos fremsagde et konstigt og vel indstuderet Hædersdigt, hvori de vexelviis berømmede den kongelige Brudgom og hans Brud med begges høikongelige Frænder og alle de tilstedeværende Herskaber og store Herrer. Kongen takkede dem venligt for den velmente Hyldest, skjøndt de overdrevne Lovtaler og forslidte Floskler ikke stort behagede ham. Men nu overraskedes man ved et nyt og prægtigt Skuespil: gjennem de oplyste Buegange førtes Brudeparret og det hele talrige Selskab af en Flok bevingede Børn, der skulde forestille Genier eller Engle, til en afsides Deel af Haven, hvorfra man havde den skjønneste Udsigt over Sundet; her viste sig pludselig mange hundrede Skibe, behængte med Lygter i Navnetræk og Kroner paa Masterne. Hvad der paa Skanør Marked havde opvakt saa megen Forbauselse og selv af Almuen var blevet anseet for Virkninger af Hexeri, saae man nu ogsaa her, men langt skjønnere og mere glimrende; den overtroiske Frygt var forsvunden ved Rygtet om disse Konsters Uskyldighed, og man var forberedt derpaa som et kongeligt Festskuespil. Fra Baade og Flydebroer opsteg der en Mængde flyvende Lys med mange deilige Farver; man saae Luften glimre af mange konstige Sole, Stjerner og flammende Hjul, der speilede sig i den stille Havflade.

Det var et nyt og fortryllende Syn, som glædede Alle i høi Grad. Man forglemte al Stivhed og Hofskik; Enhver opsøgte den Plads, hvorfra han bedst kunde see det skjønne Særsyn.

Kongen var med sin Brud gaaet hen til et dunkelt Sted i Haven, hvorfra det herlige Luftskuespil tog sig allerskjønnest ud. Han havde endnu ikke for de mange Gjester og Festligheder havt Leilighed til at tale et eneste fortroligt Ord med hende uden Vidner, og over i et Aar havde de ikke seet hinanden. Nu saae han sig et Øieblik ene med hende under den skjønne sommermilde Nathimmel, hvor de flammende Stjerner syntes at dandse om dem i Luften, medens den bedøvende Festtummel taug og kun Hornblæsernes dybe høitidelige Toner løde fra en fjern Høi over Sundet. Det var som en Verden af Tanker og Følelser vilde sprænge Kongens Bryst. „Min Ingeborg! min Sjæls Elskede!“ udbrød han og omfavnede hende — „nu har den forbarmende Gud hørt min inderligste Bøn: han har selv

forenet os med et ubrødeligt Sacrament; ingen Magt paa Jorden eller i Himlen kan nu adskille os. Jeg er det lykkeligste Menneske i Verden. Var jeg almægtig, vilde jeg i denne Time gjøre alle Sjæle lyksalige omkring mig.“

„Erik! min kjærlige Erik!“ — svarede Ingeborg og slyngede sine Arme om hans Hals — „jeg har seet ind i den kjære Guds Himmel med dig idag. Det Ord, jeg gav dig i Kirken, det skal jeg gjentage i min Dødsstund; med det skal min Engel vække mig paa den yderste Dag“ —

„Tænk nu ikke paa Døden!“ — afbrød han hende kjærlig: — „nu begynder først vort Liv.“

„I eet Øieblik kan der være tusind Liv!“ — vedblev hun sjæleglad. — „Om nu en af hine flygtige Stjerner knuste mig i dine Arme, vilde jeg dog prise mig lyksalig: du er dog min evindelig, om saa al Verdens Herlighed forsvandt for mine Øine.“

De talede saaledes fortroligt sammen og udgjøde deres Sjæles Inderste for hinanden, uforstyrrede af de fyrstelige Bryllupsgjester, hvis hele Opmærksomhed var henvendt paa det udsædvanlige Luftskuespil. Det lykkelige Brudepar sank dybt bevæget til hinandens Bryst og syntes at forglemme sig selv og den hele Verden i en taus og inderlig Omfavnelse. Da vaktes de pludselig ved et stærkt Knald og en hvislende Susen i Luften; de opløftede deres Øine og saae med Forbauselse, hvor de stille Stjernelys før flagrede, Glandsen af en stor Ildkugle, der foer susende op, som den vilde naae Himlen; den skinnede klar og prægtig over deres Hoveder; men ligesom de betragtede den og fandt den allerskjønnest, sprang den med et Knald og spredte sig i mange tusinde smaa Stjerner, som forsvandt og udsluktes.

„Skjønt! herligt!“ — sagde Kongen — „hvad den menneskelige Kløgt dog kan udfinde! Han har dog Ret i Noget, den lærde Ildkonstner, som giver os dette Skuespil: de dybe Blik i Naturens Løndomme, den store Pater Roger i vore Dage har gjort, vil maaske dog engang ligesom forvandle Verdens Skikkelse; Alt, hvad vi nu finde Stort og Herligt, vil maaske da være som Drømme og Børneleg for vore Efterkommeres Efterkommere. Hvor dog Alt er omskifteligt, min Ingeborg!“ — tilføiede han fast vemodig — „selv denne Aftens forunderlige Glands vil snart forsvinde og bortglimte, liig hint prægtige Luftsyn.“

„Men hvad der var Liv og Sandhed og Aand, min Erik!“

— svarede Ingeborg og saae ham kjærlig i Øinene — „ei sandt, du Hjærtenskjære! hvad der lyste skjønt og herligt for vore Sjæle i Kjærlighed — det vil dog vist aldrig synes os Drøm og Børneleg. Saaledes vil dog aldrig Verdens Skikkelse forvandles, at det Guddommelige og Evige kunde bortglimte, som et forfængeligt Luftsyn“ — —

„Nei, visselig! ved alle hellige Mænd! nei, dertil kan ingen sand Viisdom føre“ — sagde Kongen ivrig og stirrede en Stund tankefuld og ligesom drømmende paa den rolige og uforanderlige Stjernehimmel. — „Sig mig, min kjæreste Ingeborg!“ — tog han atter mild og kjærlig Ordet, idet han med stille Glæde betragtede sin skjønne Brud og trykte hendes Haand til sine Læber — „vil du nu ikke savne din Moder og dine Brødre altfor meget hos mig?“

„Moder og Broder Erik mest“ — svarede Ingeborg med et let Suk; — „dog jeg er jo hos dig og min kjære troe Inge. Moder og mine Brødre vil ofte besøge os, og vi dem — ei sandt? og du vil hjælpe mig og Moder at bevare Kjærligheden og Freden mellem Brødrene?“

„Saamænd! jeg veed det“ — sagde Kongen og trykte hendes Haand heftig: — „Kjærlighed og Fred mellem Brødre, det er et skjønt Klenod, min Ingeborg! ingen Krone opveier dets Tab.“ Han taug pludselig, ligesom han ikke vilde bedrøve sin Brud med at udsige hvad der selv i dette lyksalige Øieblik fordunklede hans Glæde.

„Du vilde i denne Stund gjøre alle Mennesker lykkelige, hvis du kunde“ — vedblev Ingeborg — „opfyld da nu i denne skjønne Time den første Bøn, jeg har til dit Hjerte!“

„Udsig den, min Ingeborg! og den er opfyldt“ — sagde Kongen — „hvad kunde du bede mig om, som jeg maatte negte dig? hvad ønsker du? sig frem!“

„Frihed for hver sorrigfuld Fange i dit Rige, som i denne Time angrer sin Brøde eller lider uskyldig“ — —

„Uskyldig?“ — gjentog Kongen hastig — „uskyldig lider Ingen her i Baand og Fængsel, det jeg veed. Hvor kan du falde paa de Tanker?“

„Skyldig eller uskyldig!“ — svarede Ingeborg og greb hans Haand — „for den Retfærdiges Aasyn er jo Ingen ganske uskyldig, og han tilgiver os dog Alle for sin kjære Søns Skyld og for sin evige Barmhjertigheds Skyld. Tilgiv dine Fjender, min Erik! tilgiv dem, for Guds store Kjærligheds Skyld! Giv

de ulykkelige Fanger Frihed, for den evige Friheds Skyld! — Giv de Fredløse Fred, for den store Freds Skyld i Guds Rige!“

Kongen var bleven blussende rød; hans Øine tindrede; hans Bryst bevægede sig voldsomt; han slap heftig sin Bruds Haand og spændte sin egen fast krampagtig mod sit Bryst. „Jeg svor en Ed ved min Faders blodige Hoved i Viborg Kirke“ — sagde han med dyb dæmpet Røst — „den Ed maa jeg holde eller — være evig fordømt! min Faders Mordere kan jeg aldrig tilgive; Ingen af dem kan jeg give Fred saalænge mine Øine ere over Mulde“ — —

„Ei heller deres Frænder og Børn, som ingen Deel har i hin Misgjerning? — spurgte Ingeborg ængstelig. — „Vær ikke haard! vær ikke ubarmhjertig! Giv dog Marsk Stigs ulykkelige Døttre fri af Fængslet i Vordingborg for min Bøns Skyld!“

„Du nævnede der et Navn, som oprører min Sjæls Inderste, af hvem jeg saa hører det“ — sagde Kongen mørk og stirrede mod Jorden — „hin Forræders Slægt og Afkom ere mine Dødsfjender, som han var min Faders. Dog“ — vedblev han og opløftede sit Hoved — „for min egen Skyld vil jeg ikke hade og forfølge Nogen: dem, der kun hade og efterstræbe mig, kan jeg give Fred for din Bøns Skyld; men, ved alle Hellige, dem, der lagde blodig Haand paa min Fader hin mørke St. Cæciliæ Nat — dem maa Gud tilgive, hvis det er muligt — jeg kan det aldrig!“

Ingeborg stod fast forfærdet over hans Heftighed og vovede neppe at see paa ham.

„Har jeg forskrækket dig? min Ingeborg!“ — vedblev Kongen roligere og greb hendes Haand igjen — „Tilgiv mig! — Der er een Streng i min Sjæl, som klinger forfærdelig; rør aldrig oftere ved den! Marsk Stigs Døtre skal være i Frihed imorgen, for din Bøns Skyld! men Danmark maa de forlade. Kom! lad os gaa til de Andre!“

„Tak, Tak! du kjære heftige Erik!“ — udbrød Ingeborg glad og slyngede atter kjærlig og tillidsfuld sin Arm om hans Hals — „de maae altsaa frit udvandre af dit Rige? Andet vente de heller ikke. — Meer kan Ingen med Billighed fordre. Du glæder ikke blot mig dermed paa min Brylluqsdag: du glæder en tro ærlig Sjæl til, som du har hjertelig kjær.“

„Hvem?“

„Drosten — den stille tungsindige Drost Aage“ —

„Bad han dig om den Forbøn?“

„Ja! — men han bad mig just ikke om at sige dig det“ —

„Hm, Aage — skulde han — dog nei! forelsket er han neppe: han drømmer meer om de himmelske Engle, end om de jordiske; og — saamænd! til det Slags Engle, er han for god. Kom, min Ingeborg! man har vist savnet os.“

De gik tilbage til Selskabet, som endnu glædede sig ved den smukke Belysning paa Skibene og de stedse skjønnere Ildkonster.

NITTENDE KAPITEL.

Da Kongen og hans Brud havde begivet sig til Slotshaven, stod Drost Aage paa Helsingborg Skibsbro og saae tre store Baade med en Hob formummede Skikkelser i de besynderligste Dragter roe bort af alle Kræfter mod et fremmed Skib, der laae i Havnen, og som snart heisede Seil og forsvandt i Maanelyset med de eventyrlige Bryllupsgjester. Da Drosten siden indhentede Selskabet i Slotshaven, savnede han Kongen og søgte ham med stor Uro i de dunkle Gange. Nær ved Stedet, hvor Kongen stod med Prindsessen, saae han den ene af de to mistænkelige Havmandsmasker, som her listede sig om mellem Træerne med en Armbryst i Haanden. I det Øieblik, den store Ildkugle sprang i Luften, saae Drosten hin hemmelighedsfulde Person lægge an med sin Armbøsse bag et Træ og tage Sigte. I eet og samme Øieblik havde Aage opdaget Maalet for Snigmorderens Sigte og kløvet hans Hoved med sit Sværd. Den farlige Armbryst var endnu spændt, da Snigmorderen faldt død om paa Stedet uden at give en Lyd fra sig. Aage tog Masken fra hans Ansigt og kjendte den berygtede Rømningsmand, Johan Kyste med det ene Øie, som man vidste havde været med at hjælpe Erkebispen fra Sjøborg. „Gud bedre hans Sjæl!“ — sagde Aage og vendte sig bort med Gru fra det rædsomme Syn. Han saae endnu Kongen staae rolig paa det samme Sted i fortrolig Samtale med sin Brud, og han gik beskeden tilside.

Da Kongen nu kom tilbage til Selskabet, traadte Aage ogsaa frem af en mørk Gang. Den Spænding, han havde været i, og

ANDEN DEL

det Nødværge-Drab, han lønlig havde udøvet, havde angrebet ham og jaget Blodet af hans Kinder. Han stod nu i den konstige Luftild-Belysning, bleg som en Dødning, og betragtede Kongen med et kjærligt deeltagende Blik.

„Aage! hvad fattes dig? er du syg?“ — spurgte Kongen og lagde Haanden paa hans Skulder.

„Jeg fattes Intet paa min Konges lykkeligste Dag“ — svarede Aage — „de sælsomme Blaalys hist gjør os Alle noget blege.“

„Er du karsk, vil jeg besvære dig med en Reise“ — vedblev Kongen: — „du skal forkynde Marsk Stigs Døttre deres Frihed“ —

„Min Herre og Konge!“ — udbrød Aage sjæleglad, og Blodet foer pludselig tilbage til hans Kinder — „Tak! inderlig Tak for det Ord! Lad mig reise endnu i denne Time!“

„Naar du vil“ — vedblev Kongen og en streng Alvor fremtraadte atter i hans Blik og Miner. — „Du forkynder dem Frihed, ikke fra mig, men fra min Dronning, dog med mit Bifald; men inden tre Dage maae de være ude af mit Land og Rige. Du kan ledsage dem ud af Landet, min Drost! jeg giver dig Orlov af min Tjeneste, med fuld Lønning, saa længe du vil, ja om det saa var for dit hele Liv!“ — tilføiede han sagtere — „men, ved alle hellige Mænd! før jeg seer dig igjen, maa Marsk Stigs Slægt være udenfor Danmarks Grændser.“

Aage stirrede paa Kongen med et forunderligt Blik; der syntes at fare en hel Verden og et helt Liv forbi hans Øie, medens der foregik en svær Kamp i hans Inderste. „Jeg iler, Herre Konge!“ — sagde han endelig og foer op som af Drømme — „jeg følger hende — — jeg følger de værgeløse Søstre ud af Landet“ — han standsede atter, og det var som hans Røst shulde kvæles — „og — jeg vender snart tilbage til eders Tjeneste“ — tilføiede han med tilkæmpet Fasthed. — „Gud holde sin Haand over Eder saalænge!“

Kongen havde rakt ham sin Haand; Aage trykte den heftig bevæget til sine Læber — „Tak, inderlig Tak for eders Mildhed mod de Ulykkelige!“ — hviskede han med bristende Stemme og styrtede bort.

„Hvad var Dette?“ — sagde Kongen ved sig selv og opdagede en Taare paa sin Haand — „hvem gjaldt denne Ædelsten? min Aage! — hm! arme Drømmer! hvad tænkte du paa! — dog, hans Valg er frit. Jeg kan ei Andet. Og I, Marsk Olufsen Biler!“ — vedblev han høit, og vendte sig til sin svære krigerske Marsk — „de Oprørere, I nylig har fanget og kastet i Fængsel, Niels Brock og Johan Papæ“ — —

„Vil I unde mig en Glæde paa eders Bryllupsdag, Herre Konge!“ — afbrød Marsken ham med sin raae Stemme og gned sine store Hænder — „saa tillad mig med min egen Haand at give de Karle deres Livsbrød!“

„Hvad! raser I, Marsk!“ — udbrød Kongen heftig fortørnet — „er I min Ridder og Marsk og vil være Bøddel? — I fører de fangne Oprørere i Baand og Lænker ud af Landet og erklærer dem i mit Navn landsforviste! Selv træder I nu ikke for vore Øine, før I ved ædel Ridderdaad har aftvættet den Skamplet, I ved eders blodtørstige Ønske har sat paa Eder selv og vort Ridderskab.“

Marsken stod, som himmelfalden, i høieste Grad forbauset, med vidt opspilede Øine. „Du min Gud og Skaber!“ — mumlede han ved sig selv; men han saae paa Kongens strenge Blik, at her intet Ord var belejligt. — Han bukkede taus og bortfjernede sig.

Det prægtige Luftskuespil var nu forbi. Der yttredes almindelig Glæde. Kongen udrev sig af den Stemning, den troe Drost Aages Afsked og Marskens Raahed havde sat ham i. „Hvor er Mesteren for dette skjønne Skuespil?“ — sagde han høit — „hvor er den lærde Thrand Fisilier?“

„Her, allernaadigste Herre!“ — lød en ubehagelig og selv-

tilfreds Stemme tæt ved Kongen, og Mester Thrand fremtraadte fra en mørk Gang med sin Amanuensis, den unge Hr. Laurentius, ved Siden — „har mine ringe Konster fornøiet de høie Herskaber, er det mig en stor Glæde og Ære.“

„I har overrasket os paa den behageligste Maade“ — sagde Kongen — „dog hvad jeg har seet vil endnu mere fornøie mig, naar I vil forklare os Maaden og Midlerne, hvorved saa skjønne Virkninger ere frembragte.“

„Det er Altsammen Smaating mod hvad jeg endnu efter Løfte agter at vise Eder, Herre Konge! — svarede Konstneren og bukkede ydmyg: — „det er et Konststykke, som kun kræver et Øiebliks Tid. Maaden og Midlerne, hvorved jeg frembringer det, ere tildeels een af min store Mester Bacos mest hemmelighedsfulde Opfindelser, som han vel i sine Skrifter har omtalt, men ikke tydelig forklaret. Det er en Opfindelse, som let kan misbruges og derfor kun kan betroes til Konstens Indviede. Jeg er hans eneste Discipel, som veed fuldelig Besked dermed; jeg har selv betydelig udvidet og fuldstændiggjort hvad der hos min Mester dog mere var en dyb Anelse, end en virkelig klar Opfindelse, og jeg haaber, det ikke vil kaldes Forfængelighed, naar jeg venter, selv fremfor min høie Mester, at blive udødelig derved i Videnskabernes Historie“ — —

„Godt, godt!“ — afbrød Kongen ham — „hvad er det?“ —

„Den Eneste, som jeg har meddeelt Noget af denne vigtige Hemmelighed“ — vedblev Moster Thrand med stolt Mine, uden at lade sig forstyrre — „er denne min videlystne Lærling, Hr. Laurentius; men jeg har dog endnu ikke kunnet indvie ham i den dybeste Hemmelighed af en Konst, som maaske behøver Aarhundreder, inden den fuldelig kan aabenbares for den fordomsfulde Menneskeslægt. Med Eder, vise Konge! og disse høie veloplyste Herskaber og lærde Mænd gjør jeg en hædrende Undtagelse ved at forevise Eder, hvad jeg endnu ei engang har viist min Lærling og hvad jeg selv første Gang og paa en aldeles ny Maade overfører fra Theorien til et afgjørende practisk Forsøg. Skal denne vidunderlige Konst ikke uddøe med mig“ — —

„I venter jo at blive udødelig, Mester Thrand!“ — afbrød Kongen ham atter noget utaalmodig — „og har jeg forstaaet Eder ret, selv i egenligst Betydning; mægter I ved eders Konst selv at trodse Døden, saa staaer jo eders vigtige Opfindelse aldrig Fare for at uddøe af Verden. Lad os nu see hvad I taler saa store Ord om, og spænd ikke længer vor Forventning!

I formindsker derved selv den Overraskelse, I maaske har tiltænkt os.“

„Strax! stormægtigste Herre!“ — svarede Konstneren med dæmpet Røst og fremtog et Kalveskind, som han rullede sammen og lagde paa Jorden. Han fremtog derpaa af sin Lomme en lille ubekjendt Masse af nogle Tommers Tykkelse, som han skjulte derunder, og han foretog sig endeel andre Tilberedelser, som syntes ligesaa simple og ubetydelige. „Stil Eder nu der, Herre Konge!“ — tog han atter Ordet — „og giv nøie Agt! forlad ikke eders Plads før I seer mig bortfjerne mig! lad Damerne træde tilside! det kunde muligt forskrække de Svage, skjøndt der er aldeles ingen Fare derved. Saasnart jeg antænder denne Fakkel og bringer den i Berørelse med dette simple Apparat, vil I fornemme en Røst, liig den, Naturens store Aand udsender af Himmelens Skyer, for at forkynde sin Majestæt over al Verden, som Livets og Dødens Herre; men denne Røst adlyder mit Bud og min Villie. Giv Agt!“ Damerne traadte tilside og saae nysgjerrige hen til Konstneren. Nogle af Herrerne traadte nærmere, andre vege betænkelige tilbage. Kongen stod taus og opmærksom paa den ham anviste Plads. Den lærde Mester Petrus de Dacia stod ham nærmest; hans Øine vare opløftede til de klare skjønne Stjerner, og han syntes af og til at betragte den lille Tusindkonstner og hans hele Færd med et Slags ringeagtende Medynk. Grev Henrik var ikke tilstede; han var ifølge Drostens Vink ifærd med at sikkre Slottet mod ethvert muligt Angreb af de Fredløse, som man troede at have kjendt nogle af blandt hine formummede, men allerede undvegne Bryllupsgjester.

Alles Forventning var nu henvendt paa det saa høitidelig bebudede Konststykke. Den hemmelighedsfulde Ildkonstner foretog sig endnu nogle Tilberedelser og syntes selv noget betænksom og uvis. Han antændte et Blus i nogen Frastand fra Kalveskinds-Apparatet og tog en Bog op af sin Lomme, hvormed han syntes at raadføre sig. Han havde sat et Par store konstige Glar for sine Øine, og som han saaledes stod oplyst af Blusset, med sin vanskabte Skikkelse og den ildrøde Skarlagenskappe, lignede han meer en forunderlig Kobold eller et Slags Ildgnome, end et Menneske. Han gjemte nu Bogen og tændte sin Fakkel.

Kobold, Trold. Gnome, Aand.

ANDEN DEL

„Tilstop eders Øren med dette, Herre Konge! — hviskede den unge Hr. Laurentius og rakte Kongen et Par Voxkugler — „saavidt jeg kjender dette Konststykke, kan det virke bedøvende og skadeligt paa Hørelsen.“ Kongen nikkede og fulgte hans Raad. Konstneren holdt nu den tændte Fakkel i Haanden; dens røde Flammer oplyste hans Ansigt; det var i en frygtelig Spænding: alle Muskler fordreiede sig hæsligt, fast krampagtigt. Han nærmede sig langsomt med Faklen til det hemmelighedsfulde Apparat, og de Fleste vege ængstelige tilside. Kongen stod rolig og opmærksom paa sit Sted ved Siden af Mester Petrus, med Foden paa det sammenrullede Skind.

„Bort! tilbage! det gjælder Livet!“ — lød nu en vild frygtelig Stemme bag ved dem. — Kongen følte sig voldsomt trukken tilbage af en kraftig Haand og i samme Øieblik lød der et forfærdeligt Knald, som et Tordenbrag, med en Lysning som af tusind forenede Lyn. Med et Rædselsskrig styrtede mange Mennesker til Jorden — Damerne faldt i Afmagt — en Røgsky omhvirvlede dem med en kvælende Svovldamp. Den forfærdelige Ildkonstner laae selv knust og livløs i Græsset med den udslukte Fakkel i Haanden. Hr. Laurentius styrtede sig jamrende over ham. Der var en frygtelig Forvirring.

Kongen stod uskadt faa Skridt fra den Ulykkeliges Lig, og han saae nu først hvo der havde bortrevet ham — det var hans Broder, Christopher, der, med sit Hertugsdiplom sammenkrympet i den venstre Haand og med den høire endnu krampagtig fastklamret om Kongens Arm, stod dødbleg og stirrede paa den døde Ildkonstner. „Guds Dom!“ — sagde han med dyb neppe hørlig Røst og slap Broderens Arm, idet han, som forfulgt af onde Aander, foer ind i den mørke Gang og var forsvunden.

„Broder! Broder! hvad var dette?“ — sagde Kongen med dæmpet Røst og saae med en gruelig Anelse efter ham, men han fattede sig pludselig og ilede til sin Brud og de forskrækkede Damer. „Faren er forbi“ — sagde han rolig — „men det Konststykke har kostet sin Mester Livet. Har han sagt Sandhed, er hans farlige Konst nu død med ham, og den hele Verden er falden tilbage i Barbari og Uvidenhed. Det var en lærd og kløgtig Mand“ — tilføiede han — da han saae de Fleste beroligede, men hørte lydelige Yttringer om Forræderi — „Lad os ikke dømme hans Villie! maaske har han offret Livet, som en Martyr for sin Videnskab. Kun Skade, han vilde lege Vorherre! den Almægtige lader sig ikke spotte.“

Ingen uden den sønderknuste Konstner var beskadiget, og snart gik Selskabet stille og betænksom tilbage til de oplyste Gange i Haven. Ingeborg klyngede sig kjærlig og beroliget til sin Brudgoms Arm. Det var hende og dem Alle, som om en frygtelig Forbandelse var faret hen over deres Hoveder og forsvunden; det var som et ubegribeligt Underværk havde frelst Kongens Liv og sønderknust hans forræderiske Fjende. Rygtet om Kongens Livsfare havde afbrudt den glade Bryllupsfestlighed; men hvor han viste sig, begyndte strax Musikken og Munterheden igjen, og det kongelige Brudepar ledsagedes tilbage til Slottet med næsten bedøvende Jubel.

Medens Brudepigerne førte Bruden til Brudekamret, begav Kongen sig til sit Lønkammer. Han gik taus til sin Bønskammel, bøiede sit Knæ for det hellige Crucifix og hensank i

stille Bøn. Han havde lukket Døren efter sig og troede, han var ene med Gud paa dette Sted, hvortil Ingen uden han selv og hans Skriftefader havde Adgang; men nu hørte han en Bevægelse bag ved sig og reiste sig — Jnnker Christopher stod for ham med det store forvildede Ansigt badet af Taarer — „Broder! Broder!“ — udbrød han og opløftede sine Arme — „jeg har syndet mod Gud og mod dig — jeg er ikke værd at kaldes din Broder. — Kan du tilgive mig — hvad jeg ikke kan nævne? kan du tilgive mig for vor myrdede Faders Sjæl og for den store Forbarmers Skyld, der udsletter alle Overtrædelser!“

„Christopher! Christopher!“ — sagde Kongen i den høieste Forbauselses Tone og stirrede stivt paa ham med et gjennemborende Blik — „du vilde — du vidste“ —

„Sig ei hvad jeg vilde! sig ei hvad jeg vidste!“ — afbrød Broderen ham med kvalt Røst og skjulte sit Ansigt med begge Hænder — „men ræk mig din Haand, hvis du kan, og sig: jeg er forsonet! — og, ved den almægtige Gud, der har slaget mig med Rædsel! — du skal ikke see dette Aasyn meer, før jeg kan sige: Broder! nu har den store forfærdelige Gud tilgivet mig, som du tilgav mig“ —

„Christopher! Broder! min Faders Søn!“ — udbrød Kongen — Taarerne styrtede ham ud af de himmellyse Øine, og han ilede den sønderknuste Broder med aabne Arme imøde — „kom til mit Bryst! — den forbarmende Gud tilgive dig — som jeg har tilgivet dig!“ — Og Brødrene sank i hinandens Arme. „Amen!“ — lød en venlig Røst tæt ved dem. Kongens Skriftefader, den fromme Mester Petrus de Dacia, der havde ført den fortvivlede Christopher hid, fremtraadte af en Nische i Lønkamret og lagde sin Haand velsignende paa deres Hoveder.

„Nu blev denne Dag først den skjønneste i mit Liv“ — sagde Kongen og gik Haaand i Haand med sin Broder ud af Lønkamret.

Nische, Fordybning.

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Blandt den store Skare af Riddere og Hofmænd, der næste Morgen stod paa Høienloftstillien i Helsingborg Slot, for at bringe Kongen og den unge Dronning deres Lykønskninger, saae man tvende vigtige velbekjendte Mænd, der nylig vare stegne iland paa Skibsbroen: den ene var en lille gammel Herre med en besynderlig Kraft og Bestemthed i det strenge, men dog muntre Aasyn; det var den berømte Rigsraad John Little, Kongens ældste og vigstigste Raadgiver, som saalænge havde opholdt sig ved det romerske Hof. En høi kraftig Mand stod ved hans Side i ridderlig Dragt og med en Rulle Documenter i Haanden; det var Kongens forrige Vaabenmester, Drost Peder Hessel. De vare begge komne fra Rom med vigtige Tidender til Kongen. De bleve strax indladte, og man hørte, der var stor Glæde over deres Ankomst. Blandt de glade Røster i Kongens Gemak kjendte man ogsaa Dronningens og den ædle Fru Inges Stemmer.

Nær ved Døren til Høienloftssvalen stod Morten Madsvend i sin Pilgrimsdragt med den gamle Jeppe Fisker og hans Datter ved Siden. Man betragtede ham nysgjerrig. I Førstningen syntes han noget urolig og forsagt; men da man kunde høre Kongen tale høit og veltilfreds i Gemakket, kneisede Morten kjæk og gik med en vigtig Mine frem og tilbage blandt de fornemme Herrer. De Papirer, Drost Peder Hessel havde under Armen, indeholdt vigtige Bevister for Erkebisp Grands Forræderi og Forbindelse med de Fredløse; det var en Afskrift af de samme vigtige Documenter, Junker Christopher ved Erkebispens Fængsling havde borttaget af Lunde Sacristikiste og bragt til Vordingborg. Der havde den listige Kok vidst at bemægtige sig dem, kort før han befordrede Erkebispens Flugt fra Sjøborg. Hans Hensigt havde været at give dem tilbage til Mester Grand; men da Erkebispen havde brudt det Løfte, han paa Rebstigen gav sin Befrier, om at befrie Kongen og Landet for Band, havde Kokken beholdt disse vigtige Documenter og paa sin Pilgrimsfart bragt dem til Cantsler Martinus og det kongelige Gesandtskab i Rom, hvor de nu for en stor Deel kunde tjene til at retfærdiggjøre eller undskylde Kongens Fremfærd mod hin Statsforbryder og idetmindste maatte bevirke Grands Afsættelse fra den lundiske Erkebispestol.

Snart blev Kokken kaldet ind til Kongen. Da han kom tilbage, sprang han lystig ud af sin Pilgrimskappe; han greb den smukke Fiskerpige ved den ene Haand og gamle Jeppe Fisker

ANDEN DEL

ved den anden og dandsede ned med dem ad Høienloftsbroen, for, som en fri og velhavende Mand at holde Bryllup i Gilleleie.

Uagtet Processen med Erkebiskop Grand og den farlige Uenighed med det romerske Hof først efter flere Aars Forløb og ikke uden betydelige Opoffrelser fik Ende, lykkedes det dog Kong Erik Menved at faae Grand afsat og see en anden og fredeligere Prælat paa Erkispesædet i Lund; det var den før saa frygtede Cardinal Isarnus, der af sin Forgængers Skjæbne havde lært at holde Maade med sin Myndighed og klogelig afholdt sig fra enhver Indblanding i Statssager. Ved det endelige Forlig med Pavehoffet blev den manglende Slægtskabs-Dispensation Kongen tilsendt og hans Ægteskab med den ædle Prindsesse Ingeborg af Sverrig erklæret for fuldkommen gyldigt.

Tre Uger efter Kongens Bryllup saae man atter den troe Drost

KONG ERIK OG DE FREDLØSE.

Aage ved hans Side; men han var bestandig alvorlig og stille. Fra sit Band blev han først flere Aar efter befriet tilligemed Kongen. Om sin Reise med Marsk Stigs Døttre talte han aldrig. Nogle paastode, at han kun havde truffet den ældste Søster i Vordingborg Fangetaarn, men at den yngste var flygtet. Nogle vilde have seet hende blandt de formummede Skikkelser paa Helsingborg Slot Kongens Bryllupsaften. Det Sagn udbredte sig endogsaa, at hun var bortført af en Havmand. En Almuesang om denne formentlige Bortførelse har endogsaa bevaret sig hos Folket. Hin Havmand, vilde Nogle paastaae, havde været den fredløse Aage Kagge, som dog kort efter blev greben og dræbt af Borgerne i Viborg. At imidlertid begge Søstre har reist som Flygtninge gjennem Sverrig og først fundet Beskyttelse og venlig Modtadelse ved det norske Hof, derom vidner den skjønne vemodige Almuesang, som endnu har bevaret Erindringen om disse Søstre. Efter denne Folkesang er den yngste af disse landflygtige Søstre bleven gift med en norsk Prinds, formodentlig en Slegfredsøn af Kong Hakon.

Saavel disse Folkesange, som mange dunkle Sagn og hvad Krønikerne have opbevaret om det trettende Aarhundredes sidste Dage, ere mærkelige Vidnesbyrd om hin bevægede Tid, hvori de ulyksalige Følger af det sidste Kongemord i Danmark endnu fore, som fredløse Dæmoner, over Throne og Folk og udbredte saa stærke Skygger selv over den retsindige Kong Erik Menveds lykkeligste Dage.

KOMMENTAR
TIL
„KONG ERIK OG DE FREDLØSE“

FORBEMÆRKNINGER.

I registret er ikke medtaget de personnavne, som kun nævnes flygtigt og ikke har nogen betydning i romanen, ejheller de af Ingemann selv opdigtede navne på almuesfolk f. ex. Jeppe (fisker), Jørgen (tårngemmer), Karen (terne) o. s. v.

Af stednavne er kun medtaget sådanne, som virkelig spiller en rolle i romanen.

Personerne må søges under deres fornavne. Efternavne var ikke i brug i den danske middelalder.

I registret forekommer følgende henvisninger:

Abr. = Abrahamson, Nyerup og Rahbek: Udvalgte Danske Viser fra Middelalderen I—V. 1812 ff.

Breve = Breve til og fra B. S. Ingemann, udgivne af Heise. 1879.

Danske Atlas = E. Pontoppidan: Danske Atlas. 1763—1781.

Suhm = P. F. Suhm: Historie af Danmark. XI, 1812.

ALFABETISK REGISTER OVER DE I „KONG ERIK OG DE FREDLØSE“ FOREKOMMENDE PERSON- OG STEDNAVNE.

„Ingen er berettiget til at betragte nogen historisk Roman som en historisk Lærebog.“

Af Fortale til „Prinds Otto“.

Aage Johnsøn [s. 29] Erik Menveds betroede mand, var drost 1294—95. Allerede inden ærkebisp Jens Grands fængsling havde A. J. pådraget sig hans banlysning på et danehof. På Søborg forelagde han uden resultat den fangne prælat kongens forligstilbud. Senere (1299) var han én af de kongelige udsendinge, der i Kjøbenhavn skulde sé at forhandle med Jens Grand og den pavelige afsending Isarnus, og 1303, da denne blev Jens Grands efterfølger, var A. J. igen med ved den endelige mægling mellem ærkesædet og kongen. Senere synes han at have været mindre fremtrædende, han døde 1317.

Ingemann, der allerede havde ladet A. J. optræde som barn i „Erik Menveds Barndom“, har i „Kong Erik og de Fredløse“ gjort ham til sit ideal af en ung noget tungsindig ridder. I forholdet til den lærde mester Thrand [s. 275 ff] repræsenterer A. J. forfatterens eget standpunkt overfor naturvidenskaben. Drostens kærlighedshistorie har Ingemann digtet ud fra et vers i folkevisen om dronning Ingeborg og kong Erik, hvor kongen — efter dronningens ønske — byder sin drost at befri marsk Stigs fangne døtre og føre dem ud af riget. [Abr. II, s. 161].

Aage Kagge [s. 62] væbner, var en af de 9 adelsmænd, der 1287 kendtes skyldige i Erik Klippings drab. Han tyede med de andre til Norge, deltog i flere røvertog, vovede sig

KOMMENTARER

1296 til Viborg — efter norsk fremstilling i tillid til forliget på Hindsgavl — og blev dræbt af borgerne. — Han nævnes et par gange i „Erik Menveds Barndom“, men kun som „en gammel adelig væbner“; Ingemann har först senere fået den idé at gøre ham til en fremtrædende person i sin næste roman. — Alt, hvad der fortælles om ham, er fri tildigtning. Hvad Ingemann ikke har vidst, er at han 1285 var gift, der er opbevaret et dokument, hvori hans hustru Cæcilia nævnes.

Agnes [s. 37] Erik Menveds moder, hun ægtede 1296 grev Gerhard den blinde af Holsten-Wagrien, men beholdt Lolland-Falster som livgeding efter sin förste mand. Hun døde 1304. Om hendes regeringstid efter kongemordet 1286 handler en stor del af „Erik Menveds Barndom“.

Aldobrandinus Papparonus [s. 31] en italiensk dominikanermunk, med hvem Petrus de Dacia havde en lærd teologisk strid. [Suhm XI, 864].

Aristoteles [s. 268] græsk filosof fra oldtiden, på hvis arbejder middelalderens lærde især byggede.

Arthur [s. 225] rettere Artus, én i middelalderens æventyr meget omtalt heltekonge i England; han levede vistnok i d 5.—6. århundrede.

Arved Bengtsön [s. 204] én af de 9 adelsmænd, der 1287 kendtes skyldige i kong Erik Klippings drab. Han har rimeligvis været den, der personlig ledede morderne, den norske konge nævner ham ikke i sit beskærmelsesbrev, så hans sag har vist ikke været til at forsvare, han blev snart grebet paa grænsen af Halland og henrettet. Han omtales i „Erik Menveds Barndom“.

Axel Thordsen og skjön Valborg [s. 31] er hovedpersonerne i en vise fra den senere middelalder [Abr. III s. 257].

Axelhus [s. 125] er et senere navn på borgen i Kjøbenhavn.

Balders død, hvortil der hentydes s. 225, er her tænkt som Saxo fortæller den: Odins søn B. kæmper med Hother om Nannas kærlighed og falder for hans fortryllede sværd.

Berner Kopman [s. 41] rettere Bernhard K., borger i Rostock; om ham vidste Ingemann kun, at Erik Menved i sit klagebrev mod staden R. nævner, at borgerne der har undsagt ham på Søborg ved B. K. og Henrik Gullænder [Suhm XI, 668]. Undsigelsen, der ingenlunde var så betydningsløs, som Ingemann siger, foregik först 1312, men Ingemann har flyttet den til 1295, da han henlægger alt, hvad han kan i denne

roman til de år, da Erik Menved havde striden med Jens Grand. — Både B. K. og Henrik Gullænder kendes iøvrigt i Rostocks historie som fremragende medlemmer af byrådet, deres senere skæbne i romanen, er Ingemanns egen digtning.

Birger [s. 38] svensk konge, søn af Magnus Ladelås, regerede 1290—1318. I hans mindreårighed og ungdom styrede marsken Torgils Knutson for ham, 1298 blev han myndig og ægtede Erik Menveds søster Margrete, hvem Ingemann altid benævner med den svenske navneform Merete. B.s brødre Erik og Valdemar fik ryddet marsken afvejen og tog B. tilfange, han fik hjælp af Erik Menved, slap også løs, men måtte nöjes med $^1/_3$ af riget. 1318 lod han sine brödre myrde i Nyköping, derefter blev han forjaget og døde i Danmark 1321.

Brunke se Johan Brunke.

Carl Tydsker [s. 44], læremester hos kong Birger; da kongen 1292 blev syg, gjorde C. løfte for ham til St. Olaf, St. Nicolaus og St. Erik, og bestemte bagefter ved lodtrækning, hvem af dem, der skulde have det lovede; — det blev St. Erik [Suhm XI, 131].

Christine Stambel [s. 30], rettere Stumbel, nonne fra egnen ved Köln, hun døde 1312 og æredes som helgeninde. Den Petrus de Dacia, der har brevvexlet med hende og skrevet hendes levnedsskildring, var en Gullænder og ganske forskellig fra den danske lærde P., men det vidste Ingemann ikke [Suhm XI, 690].

Christopher [s. 9] Erik Menveds broder og eftermand. Han fødtes 1276, optrådte förste gang ved Jens Grands fængsling 1294, ved hvilken lejlighed han udviste stor råhed mod ærkebispen. Han var en meget upålidelig og lidet tiltalende person og lå ofte i strid med sin broder, der flere gange højmodig tilgav ham. Förste gang var 1297 (se Kallundborg). 1303 udnævntes han til hertug af Estland, 1307 til hertug af Halland og herre til Samsø. 1307 indgik C. formelig forbund med kongens fjender, ja endog med sin faders mordere, han fik igen tilgivelse. Ved Erik Menveds død 1319 var han forjaget fra Danmark, han blev nu konge, men förte en ynkelig regering og havde ved sin død 1332 sat næsten hele Landet i pant. — Ingemann har tildigtet en del af hvad der fortælles om C. f. ex. hans forhold til ildkonstneren Trand (sé denne), men skildringen af hans karakter er næppe meget forkert. Han optræder som person både i „Erik Menveds Barndom“ og „Prinds Otto“.

David Thorstensön [s. 45] Erik Menveds drost 1289— 90,

døde 1302. Person i „Erik Menveds Barndom“. At han skulde have indtaget Hjelm, der först faldt i kongens hånd 1306, er Ingemanns egen tildigtning.

Einar Skulesön [s. 378] islandsk præst og skjald levede omkring 1150 og opholdt sig mest i Norge. Hans berømteste digt er Geisli d. v. s. strålen, der handler om Olaf den hellige.

Erik [s. 67] svensk hertug, en begavet, men rænkefuld mand, der ganske ledede sin yngre broder hertug Valdemar i alle deres fælles stridigheder med deres broder kong Birger, som fik hjælp fra sin svoger Erik Menved. Efter flere omskiftelser, fik kongen de 2 brødre ombragt 1318.

Erik Langben [s. 220] hertug Valdemar af Sønderjyllands yngre broder, förste gang, han nævnes er 1292, da han dræbte drosten Skjalm Stigsön i Nyborg, han stod i de følgende år snart på kongens side og snart på hans modstanderes. 1296 fik han Langeland, som han gjorde krav på. Han døde 1310. Person i „Erik Menveds Barndom“.

Erik Menved, Erik Klippings og dronning Agnes' ældste sön født 1274, konge fra 1286 til 1319. — Om hans mindreårighed er fortalt i „Erik Menveds Barndom“, der ender ved 1294, det år da Jens Grand fængsledes. — „Kong Erik og de Fredløse“ begynder inden hans undvigelse 1295, og slutter sig således i tid nöje til den foregående roman. Alligevel skal man helst tænke sig, at der er gået ret lang tid mellem de to bøger, kongen selv er nu voxen, og hans omgivelser er stærkt forandrede. Da Ingemann i den tidligere roman allerede havde benyttet en del af de begivenheder, der fandt sted i de nærmeste år efter ærkebispens undvigelse, måtte han denne gang søge længere hen i Eriks regering for at finde stof. Han har således ladet Isarnus' sendelse (1299), Christophers förste oprör (1297), Rostokkernes undsigelse (1312) og de jyske adelsmænds oprör (1313), foregå før kongens bryllup 1296, der efter hans plan skulde danne romanens slutning.

Overalt fremhæver Ingemann kongens retsindige og ridderlige tænkemåde, men undlader ikke at dadle hans glimrelyst, der i virkeligheden blev fordærvelig for det fattige land, som ikke kunde bære de store byrder, E. pålagde det. Ofte taler og tænker E. som Ingemann selv, det gælder især hans ræsonnementer mod banlysning og mod den katolske lære i det hele, sé navnlig s. 152. — Om hans forhold til Ærkebispen se Jens Grand.

Esger Juul [s. 307] sön af en jysk herremand, var kannik

i Ribe og förte 1299 som kongens fuldmægtig forhandlinger med den pavelige afsending Isarnus. 1310 blev han dennes eftermand som ærkebisp og kom siden i strid med kongen, bl. a. støttede han den oprørske hertug Christopher, hvem han siden kronede til konge. Han døde 1325.

Euphemia [s. 153] kaldes af Ingemann hertuginde, fordi hendes senere gemal var hertug indtil 1299, hun var en tysk grevedatter og ægtede 1299 den norske kong Håkon; hun døde 1312. På hendes foranstaltning bearbejdede en svensk hofmand 3 franske ridderdigte deriblandt det om Florez og Blanzeflor, disse digte bærer efter E. navnet Eufemiaviserne; deres tilblivelse falder lidt senere end Ingemann antog.

Flynderborg [s. 36] borg syd for Helsingör. Den omtales nærmere i „Erik Menveds Barndom".

Gerhard [s. 38] kaldet den blinde, greve af Holsten-Wagrien ægtede 1296 enkedronning Agnes af Danmark. Han stod i godt forhold til sin stedsön Erik Menved, han døde 1312. — I „Erik Menveds Barndom" optræder han som en af de mest fremtrædende personer.

Gottfried von Strassburg [s. 150] berömt tysk digter fra tiden omkring år 1200, mest kendt er hans fra fransk overførte digt om Tristan og Isolde.

Grönsund [s. 125], søslaget hér (1296), som hertug Valdemar tabte mod den kongelige flåde, skildres indgående i „Erik Menveds Barndom".

Guido [s. 123] provst, kannik i Ribe sendtes 1296 til paven som en af kongens talsmænd mod Jens Grand. Han døde allerede 1297.

Gundelille [s. 57] navn på en jomfru, der i folkevisen, som Ingemann anfører s. 59 efter Abr. IV, 175 narrer sin påtrængende bejler hr. Palle. — Det er Ingemann selv, der har knyttet dette eventyr til den ene af marsk Stigs døtre.

Hakon [s. 204] den norske konge Erik Præstehaders broder, efter hans død 1299 selv Norges konge til sin død 1319. Han understøttede de danske fredløse indtil 1309, da der sluttedes fred.

Hans Rodis [s. 23] kannik i Kjøbenhavn, det var til ham, Jens Grand ved en koks hjælp fik sendt bud fra sit fængsel, og det var ham, der skaffede Ærkebispen midler til at undvige [Suhm XI, 206].

Hartman von Aue [s. 150] tysk digter fra tiden omkring

år 1200, et af hans digte er en bearbejdelse af det franske heltedigt „Ivain löveridderen“.

Heinrich Frauenlob [s. 127] tysk mestersanger, døde 1318 i Mainz. Hans digte tynges stærkt af lærdom og skruet sprog.

Helmer Blaa [s. 60]. I en folkevise, som Ingemann flere steder anfører efter Abr. IV, s. 251, kaldes helten, der dræber sin fæstemøs brödre i hæderlig kamp H. B. — Det er Peder Syv, der i sin folkeviseudgave har föjet Blaa til det oprindelige „hr. Helmer“, og i sine noter giver han så oplysning om, at slægten Blaa ejede Kosbölle, siden kaldet Ulfeldsholm, Ellensborg og Holckenhavn. — Suhm [XI, 861] gengiver Peder Syvs oplysninger og tilföjer, at det er uvist naar H. B. levede, men han kender en hr. Iver Blaa 1317. — Alt hvad der ellers fortælles, er Ingemanns egen tildigtning.

Helvig [s. 591] kong Birgers moder, hun var en søster til grev Gerhard den blinde af Holsten, hun oplevede sine sönners sörgelige skæbne.

Henrik Gullandsfar [s. 41] var trods navnet ikke fra Visby, som Ingemann antog, men fra Rostock, hvor han hörte til en anset slægt og selv spillede en betydelig rolle, sé iøvrigt Berner Kopman.

Henrik af Meklenborg [s. 37] en krigersk og ridderlig fyrste, der tumlede sig vidt om og deltog i mange fejder. Om ved år 1300 kæmpede han mod Erik Menved, der dengang var ved at tage Rostock, 1311 var han Eriks forbundsfælle mod Rostock, han døde 1329. En stilling, som den Ingemann lader ham indtage hos Erik Menved, har han sikkert aldrig haft, men han optrådte en tid som hans undergivne i de tyske forhold.

Hindsgavl [s. 203] en borg ved Middelfart, hér blev der 1295 sluttet forlig mellem Erik Menved og den norske konge Erik Præstehader, der bl. a. skulde beholde Hjælm og Hunehals, de fredløses 2 vigtigste tilholdssteder.

Hjælm [s. 45], ö i Kattegattet. Om marsk Stigs borg hér er fortalt i „Erik Menveds Barndom“, den stod fra 1290 til c. 1306, da Erik Menved indtog den og lod den nedbryde. — Da Ingemann allerede i „Erik Menveds Barndom“ havde omtalt Hjælms indtagelse, måtte han i „Kong Erik og de Fredløse“ lade den være foregået længe för, den virkelig indtraf.

Holbæk [s. 126] om slottet hér hörte til Christophers lén, vides ikke, men på Ingemanns tid antog man det [Suhm XI, 264].

Hother sé Balder.

Inge [s. 392], drost Peders hustru er en opdigtet person, der spiller en betydelig rolle i „Erik Menveds Barndom“.

Ingeborg [s. 7] Magnus Ladelås' og dronning Helvigs datter, født omved 1276, trolovedes 1288 ifølge tidligere aftaler med Erik Menved. 1296 fejredes deres bryllup i Helsingborg med stor pragt. Hun modtoges med glæde i Danmark, hvor man til hendes ære omdigtede visen om Dagmars brudefærd. — Den pavelige tilladelse til ægteskabet (dispensation), der var nødvendig på grund af brudeparrets indbyrdes slægtskab, fik de först senere, da striden mellem kongen og ærkebispen var endt. Dronning I. blev ikke lykkelig, hun oplevede sine brödres sörgelige skæbne og mistede selv alle sine börn som små. Hun døde 1319 samme år som kongen, der i det sidste år havde forskudt hende, men igen havde taget hende til sig.

Isarnus [s. 7] sydfransk prælat, indtog en betydelig stilling hos pave Bonifacius d. 8de, som 1295 sendte ham til Danmark for at få Jens Grand befriet af fængslet, da I. kom, var ærkebispen allerede undveget, hvilket lettede afsendingen hans opgave, han stævnede nu kongen for pavens domstol og havde også en sammenkomst med Jens Grand i Kjøbenhavn. Derpå drog han bort, og först da pavens dom var falden, kom han igen 1298 medbringende pavens bulle, han havde flere møder med kongen og stormændene; interdiktet fik han gennemført, men hans forsøg på at forlige parterne ved mødet i Kjøbenhavn 1299 mislykkedes ganske. Han rejste atter bort efter at have forkyndt pavens dom. — Da Erik Menved havde ydmyget sig for paven, blev I. 1302 Jens Grands eftermand som ærkebisp i Lund, 1310 forflyttedes han til et italiensk ærkesæde, men døde samme år i Avignon.

Ingemann har digtet lidt om på hans forhold og bl. a. ladet ham have ærkesædet i sine tanker allerede 1295, forhandlingerne 1295 og 1299 slår han sammen, og han lader I. komme på Søborg, mens ærkebispen sad fangen.

Jakob [s. 8] provst i Lund, fængsledes sammen med Jens Grand, efter 27 ugers fangenskab løslodes han, da man frygtede, at han skulde dø i fængslet. Han ilede strax til Rom med klage over kongen. Han døde 1297.

Jakob Blaafod [s. 203] en adelsmand, der c. 1303 nævnes som fredløs, men som ikke hörte til kongemorderne. Först langt senere regnede man ham med til dem. Person i „Erik Menveds Barndom“.

KOMMENTARER

Jens Grand [s. 5] havde lige fra 1280 ligget i strid med kongen, både som domprovst i Roskilde og (fra 1289) som ærkebisp af Lund hörte han til de misfornöjede stormænds parti. Hvor meget han har haft at gøre med kongemordet, er ikke godt at sige, men sikkert nok antog Erik Menved og hans rådgivere ham for at have været én af de allermest skyldige. 1294 lod kongen ham fængsle og sætte på Søborg slot. — Om hans usle tilstand hér og eventyrlige undvigelse ved en koks hjælp er vi særlig godt underrettede gennem et lille skrift fra hans samtid, som Huitfeld har oversat på dansk og optaget i sin historie. Det er fra dette, at Ingemann gennem Suhm [XI, s. 156 ff, 206 ff.] har sin viden. — Noget har han digtet til selv, f. ex. kongens forhandling med J. G., den derpå følgende banlysning og Isarnus' optræden på Søborg. — I virkeligheden var ærkebispen undveget, inden pavens legat kom. J. G. drog strax til Rom (i romanen bliver han endnu nogen tid i Danmark) og undervejs var det, han i Brügge lod falde de ord, som Ingemann lader ham sige i Kjøbenhavn, at for ham måtte hertug Valdemar, eller en Jøde eller en Hedning eller selve Djævelen regere i Danmark, kun ikke Erik eller hans broder. I Rom förtes kongens sag af kansleren Martinus, men pavens dom (1297) gik kongen imod, da denne ikke strax böjede sig; kom Isarnus igen og lyste interdikt, der denne gang blev gennemfört. J. G. opholdt sig mest på Bornholm, han og kongen syntes begge uböjelige og Isarnus' forsøg på mægling i Kjøbenhavn var aldeles forgæves. Endelig böjede Erik Menved sig, — ikke for J. G, men for paven, skrev et ydmygt brev og opnåede formildelse i dommen samt navnlig at J. G. skulde forflyttes til Riga. J. G. var höjst utilfreds med afgørelsen, han drog bort, först til Paris, siden til det ny ærkestift, han fik overdraget, nemlig Bremen; også hér kom han i heftig strid med sin menighed og sit domkapitel og kunde ikke opholde sig i stiftet, han døde 1327 i Avignon. Kongens behandling af J. G. lader sig ikke forsvare, men kan undskyldes ved dennes sikkert meget umedgörlige karakter.

Jesper Mogensön [s. 9] nævnes i beretningen om Jens Grands undvigelse fra Søborg flygtigt som slotsbefalingsmand. Efter ærkebispens flugt siges der, at kongen straffede dem hårdt, der skulde have vogtet ham, derimellem tænker Ingemann sig så J. M. [Suhm XI, s. 207].

Johan Brunke [s. 39] egentlig Brunkow var drost hos kong Birger, men rigtignok först 1317—18. Det skal have været

ham, der fik kongen til at lade sine brödre Erik og Valdemar fængsle og ombringe. 1319 blev han selv henrettet på „Brunkebjærget“ udenfor Stockholm.

Johan(nes) Krag (s. 125) bisp af Roskilde 1290—1300, synes ikke at have stået i særlig fjendtligt forhold til kongen; han måtte 1294 dæmpe nogle uroligheder i Kjøbenhavn og deltog 1299 sammesteds i de mislykkede forligsforhandlinger mellem Isarnus, Jens Grand og kongens afsendinge. — Det er disse 2 begivenheder, der i romanen er slåede sammen. Sé Kjøbenhavn.

Johan Kyste og Ole Ark [s. 25 ff] nævnes i Erik Menveds klagebrev 1314 som 2 Lolliker — sikkert adelsmænd, der havde forladt kongen på hans tog til Sverig (1309) og senere drevet røveri, til de blev fangne „efter greven af Lollands og Menighedens Anklagn“ [Suhm XI, 730]. Ingemann har oversét, at klagen kun rettes mod adelsmænd, han har tænkt sig, at det var et par almindelige römningsmænd og tildigtet deres øvrige skæbne.

Johan Papæ [s. 213] en adelsmand, der 1313 sammen med Niels Brock og andre ophidsede de jyske bønder til oprör, de sejrede over marsken, men måtte senere flygte til Sverig, hvor de 1318 træffer sammen med kongens andre fjender, f. ex. Christopher. — Ingemann har henlagt oprøret til 1296.

Johannes [s. 209] abbed i Skovkloster ved Næstved; han var som nyvalgt tilstede i Kjøbenhavn ved forhandlingerne 1299, næste år fulgtes han med ærkebisp Jens Grand til Lybæk, hvoraf man har sluttet, at han hörte til J. G.s venner [Suhm XI, 336].

Jon Litle [s. 7] kong Eriks trofaste hjælper, der i sin höje alder drog til Rom for at føre kongens sag mod Jens Grand. Han døde 1307. — I „Erik Menveds Barndom“ er han én af de mest fremtrædende personer.

Jonas Friis [s. 211]. I den norske konges klagebrev over at Danskerne ikke overholdt forliget på Hindsgavl, siges, at 1296 „fangede J. F. i sit eget Hus en god Riddersön, den norske Konges Tjeneste-Mand, medens Stilstanden eller Fredeligheden paastod, förte ham til sin Gaard og hængte ham uden Ret og Skjel“. [Suhm XI, 227].

Kallundborg [s. 139]. Slottet hér var opfört af Esbern Snare (c. 1170), det hörte til Christophers lén. „1297 udbrød den förste Uenighed mellem Brödrene, idet Kongen d. 8. September kom med en ret stærk Hær til K. Slot, Christophers

Folk lukkede Porten, hvorfor Kongen lod dem tale til som dem, der havde fört Avindskjold mod Riget. Christopher undskyldte dem og gjorde Ed på, at det ikke var med hans Vilje eller Kongen til Foragt, dog måtte nogle af hans Portvægtere miste Livet, för Brødrene igen blev Venner — ja det lader til at Kongen har belejret K. Slot“ [Suhm XI, 264]. — Mere vides ikke om disse begivenheder, det er værd at lægge mærke til, at da Ingemann ikke fandt noget navn på slotshövedsmanden, nævnes denne heller ikke i romanen ved navn.

Karelerne [s. 45] et finsk folkeslag, der blev overvundne af Torgils Knutson.

Kirstine [s. 392]. Torgils Knutsons datter, hun ægtede 1302 ved kong Birgers kroning hertug Valdemar af Finland, men blev efter faderens henrettelse 1306 forskudt.

Kjøbmandhafn [s. 295 ff.] har Ingemann væsentligt skildret efter 2 kilder: Fra Suhm [XI, 172—78], har han de fleste oplysninger: der gives et udtog af den bylov, som biskop Johannes Krag (hos Suhm blot kaldet Johan) 1294 med sit kapitels samtykke gav K., og af dette har Ingemann benyttet: forbud mod gilder, benævnelsen Ændabooth (Thinghuset), forbud mod at bære våben i byen, bestemmelse om at „hvo der ved at spille i Brettet blev ihjelslaget, skulde ei begraves paa Kirkegaard“, heroldernes dragt og bestilling og Suhms slutning, at K. var en vigtig by og havde „efter Tiderne en god Indretning og et godt Regimente“. — Fra samme værk [XI, 244—45] har Ingemann „Raadets og Menighedens“ tilståelse for at de (1294) havde forbrudt sig mod bispen og nu sluttede forlig med ham. — Det vigtigste stykke lyder således: „. . . nogle af deres Borgere havde saavel i Gierninger som i Ord groveligen forseet sig . . . nemlig ved at lade ringe med de Klokker, som kun ringes med, naar Fienden er forhaanden, hvorpaa nogle, dels bevæbnede, og dels ubevæbnede, vare imod Nattetider komne udenfor Bispens Slot, og havde afskudt spidse Pile af Blider mod det, da dog kun Bispen med sine Tienere var derpaa; men da de intet kunde udrette, vare de blevne en stor Deel af Natten over paa Nicolai Kirkegaard, og havde lagt Raad op mod deres Herre. Dagen derpaa . . . havde en Del Borgere opsat nogle Artikler mod Bispen, og overgivet dem til Kongen, hvis Naade Bispen da ei havde . . . De havde høitideligen holdt Giestebuder og Gilder, som Erkepispen havde forbudet . . .“. Nu gjorde de afbigt og tilskødede bispen nogle jorder, hvis indkomster han så atter skænkede til de fattige i

hospitalet. — Blandt seglene under dokumentet nævnes Minoriternes..

Ingemanns anden kilde er Pontoppidans: Origines Hafnienses (1760) — en „Kjøbenhavns Historie“. Herfra har han især skildringen af byen med dens forskellige kirker, gader og „render“, det er ganske særlig planen s. 46, han har benyttet til sine personers færden i og ved byen. — Det billede, der på dette grundlag er givet, stemmer meget lidt med de senere tiders resultater af studier over det gamle K., byen kan ved år 1300 ikke have haft stort over 3000 indbyggere, om höje pakhuse kan der slet ikke være tale, og pebersvendene endelig, er, som det synes, slet ikke betegnelsen for hanseatiske udliggere (der gerne måtte gifte sig), men for landhandlende; og ordet kendes först fiere århundreder senere. — Ingemann har imidlertid ud fra sit materiale gjort, hvad han kunde for at give en korrekt og anskuelig skildring af K.

Kjöge [s. 263]; hvad der siges om byen, stammer fra Danske Atlas [II 350].

Kogsbölle sé Helmer Blaa.

Laurentius [s. 267] islandsk bisp (1323—30). Som ung geistlig var han i Norge, hvor han 1294 overværede Thrand Fisiliers krudtkunster; mest var han dog knyttet til ærkebispen i Trondhjem, der fik ham til at opgive skjaldekunsten. Det fortælles, at da han kom til ærkebispen, bar han røde klæder, men dette var ikke sömmeligt for en gejstlig, hvorfor ærkebispen skaffede ham sorte [Suhm XI, 186]. — Når Ingemann lader ham være i Danmark, skyldes det en fejltagelse, sé Thrand.

Lekkarbrödre, sé Thrand.

Mads Jyde [s. 47], marsk Stigs svend er en opdigtet person, der også optræder i „Erik Menveds Barndom“.

Margrethe [s. 54] marsk Stigs datter; navnet har Ingemann selv givet hende. Folkevisen om de to jomfruer er oprindelig en indvandret eventyrvise, som en ukendt digter har givet fornyet interesse ved at indsætte marsken som jomfruernes fader. Noget historisk ligger der ikke til grund for den, men det mente både Ingemann og hans samtid, også Suhm [XI, 494]. Folkevisen kendte han fra Abr. II, 146 ff. — Allerede 1812 havde Ingemann behandlet æmnet i et digt, og i „Erik Menveds Barndom“ optræder både M. og hendes søster.

Martinus de Dacia [s. 123] latinsk form for Morten Mogensen (fra Danmark), en lærd gejstlig, der en tid var kansler,

han sendtes 1296 til Rom for at tale kong Eriks sag for paven. Han døde 1304. „I „Erik Menveds Barndom“ optræder han som person.

Merete [s. 39]; denne svenske form for Margrete anvender Ingemann altid om Erik Menveds søster, der efter lang trolovelse 1298 ægtede kong Birger af Sverig. Hun skal have haft sin del i kongeslægtens ulykkelige skæbne, 1318 fulgte hun sin mand i landflygtighed, hun døde först 1341 og begravedes i Ringsted.

Morten [s. 9], navnet har Ingemann selv givet madsvenden på Søborg, og hans videre skæbne har han også tildigtet, men skildringen af Jens Grands undvigelse er rigtig nok: en kok, der længe havde tjent på Søborg bad om afsked, fik den, men blev et par dage, drak med fangevogteren hos ærkebispen og råbte, som i beruselse: „Hejda arme Fange! vil du have bud til Rom! eller til verdens ende, jeg er rede at løbe for dig“, derpå skaffede han fangen skriveredskaber, fil og reb og hjalp ham ud. Ingemanns skildring afviger ikke meget fra Suhms [XI, 206—209].

Niels Brock [s. 25] ridder; han var flere gange under Erik Menveds regering i strid med kongen; 1313 var han hovedmanden for det jyske oprör, han var gode venner med Christopher også da denne var forvist. I dennes regeringstid var N. B. med i rigsrådet, han levede endnu 1330. — Ingemann har ladet hans oprör foregå 1296.

Niels Hallandsfar [s. 203] en af de 9 adelsmænd, der 1287 kendtes skyldige i kongemordet.

Niels Olufsen Biler [s. 29] rettere Bild, nævnes hypgigt som Erik Menveds drost allerede fra 1297, han indtog siden andre höje stillinger, bl. a. som høvedsmand mod Rostock 1309—11, mod oprörerne i Jylland 1313 og 1315; oftest synes han at have været uheldig, men i Jylland fik han tilsidst bugt med opstanden. 1318 kæmpede han mod Christopher, der da var i oprör, samme år faldt han i unåde hos kongen, under Christopher II (1319—32) stod han, skönt landsforvist i en stærk stilling og bekæmpede kongen; han må være død omved 1325. Ingemann har forandret hans stilling fra drost til marsk, fordi Aage Johnsön var drost på den tid, romanen foregår.

Nikolaus Bunkeflod [s. 304] kannik i Roskilde, han forhandlede 1299 i Kjøbenhavn som Jens Grands befuldmægtigede med kongens udsendinge [Suhm XI, 331].

Næstved [s. 207], byens forhold til Skovkloster har Inge-

mann fundet omtalt hos Daugaard: De danske Klostre (1830), hvori der s. 70 omtales, at der hveranden lørdag leveres steg til klosterets kökken. —

Olaus [s. 221] overhoved (provinsialprior) for alle nordens sortebrödeklostre. Han stod på kongens side i striden med Jens Grand, dette viste sig ved at han 1295 protesterede mod Veilekonstitutionens gennemförelse, altså mod interdikt. Han døde 1308. [Suhm XI, 197, 572.]

Ole Ark, sé Johan Kyste.

Palle [s. 56] har Ingemann digtet over 2 forskellige folkevisefigurer, der begge bærer Navnet P. — Den ene er den yngste af de brödre, som kæmper mod Helmer Blaa (sé denne). Han og Helmer bliver forsonede, og når der siges om P. „alle hans Venner var han god", menes dette sikkert som en ros, men Ingemann har udlagt det som det modsatte, vel mest fordi den anden hr. P., jomfru Gundelilles uheldige frier, er en utiltalende person — Alt, hvad der fortælles ud over de 2 visers indhold, er Ingemanns egen digtning. —

Peder Hessel [s. 7] rettere P. Nielsen Hoseöl, en af Erik Menveds afsendinge ved pavens hof under striden med Jens Grand; han døde 1298. Han er en af hovedpersonerne i „Erik Menveds Barndom". —

Petrus de Dacia [s. 30], navn på flere lærde fra Norden i middelalderen. En P. var en kendt matematiker og levede om ved 1300, en anden blev 1327 rektor i Paris, en tredje — fra Gulland — har skrevet om nonnen Christine Stambel — Suhm [XI, 864] mener, at de er én og samme person. —

Poppe den stærke [s. 30] tysk digter „som efter sine egne Vers har draget giennem ganske Tydskland for at forslaae sin Sorg, og ogsaa en Tid lang været i Danmark" [Suhm XI, 864].

Ribolt [s. 117], navnet forekommer i flere folkeviser, men ikke i nogen forbindelse, der forklarer. hvorfor Ingemann har givet slotshøvdingen på Vordingborg det. —

Roger Baco [s. 270], engelsk fllosof; født 1241, død 1294. Han var vel Franciskanermunk, men foragtede sine ordensbrödre og så i det hele ned på den middelalderlige videnskabelighed. I mange retninger viste han de veje, videnskaben senere kom til at betræde, det var da intet under, at han anklagedes for trolddomskunster og måtte tilbringe 14 år i fængsel. Tidligere var det en almindelig antagelse, at han kunde lave krudt, men det er ikke rimeligt. —

Rumelant [s. 30] en tysk minnesanger, der omved 1286

opholdt sig ved det danske hof. Mest kendt er hans digt i anledning af kongemordet, hvoraf det fremgår, at man ikke ret vidste, hvem der var de skyldige. —

Sjöborg [s. 5]. Den forskel, Ingemann gennemfører mellem Sjöborg (slot) og Sjöborg (by), har ingen virkelig værdi; slottet var naturligvis ældre end byen; skildringen s. 5 er gengivet efter Danske Atlas II, 253.

Skanör [s. 279] og det rige marked der nævnes hos Suhm [XI, 44].

Skjelm, drost sé Erik Langben.

Skovkloster [s. 205] Benediktinerkloster ved Næstved er skildret efter Daugaard: De danske Klostre (1830); der omtales s. 268 abbed Johannes, der fra Lund kom til S. og 1299 var tilstede i Kjøbenhavn ved forhandlingerne mellem kongens udsendinge og ærkebispen, hvem han året efter fulgte til Lybæk, hvoraf kan sluttes, at han har hørt til dennes parti [Suhm XI, 336 og 365].

Solbjerg [s. 295] var navnet på den landsby, der lå dér, hvor senere Frederiksberg byggedes.

Sorretslöf [s, 313] en landsby udenfor Kjøbenhavn; dens beliggenhed kendes ikke nøje, men så nær ved byen, som Ingemann efter Pontoppidans „Origines Hafniensis“ lægger den, lå den dog ikke; efter denne beregning skulde den have ligget omtrent på Ørstedsparkens og Grönttorvets grund.

Söborg sé Sjöborg.

Thrand Fisilier d. v. s. Ildkunstneren [s. 133], en Flamlænder, der i julen 1294 opholdt sig hos Kong Erik Præstehader i Bergen og som kunde lave krudt. Han var gode venner med Laurentius, siden bisp paa Island, og gav ham de råd at tilstoppe sine ören før explosionen. Suhm [XI, 186] formoder at T. kunde have lært konsten hos Roger Baco. — Ingemann har for det første forvexlet Erik Præstehader og Erik Menved, det fremgår af hans udtalelser, dernæst har han grebet og udviklet Tanken om at T. kunde være discipel af Roger Baco, endvidere gør han dennes elever til et med sekten Leccarii (Lekkarbrödre), en lidet betydelig sekt, en art selvplagere, der ikke vilde anerkende kirkens lære og forkætredes af flere paver. De nævnes hos Suhm [XI, 13] med en formodning om at de kan have været hér i landet. — Men endelig gør han T. — og med ham tillige Rogers disciple og Leccarbrödrene — til en meget bitter karikatur på sin egen tids naturforskere og först og fremmest på Ørsted; dette siger han vel ikke

med rene ord noget sted, men det kan ligefrem læses ud af hans udtalelser i breve og erindringer. — Til Grundtvig skriver han [Grundtvig og Ingemann s. 152]. „At mester T. gjorde Krudtkonster for Kongen, er historisk vist, og at han tilhørte den superkloge Lollardsekt*), hvortil ogsaa paa en Maade vore nyere Naturforskere höre, er højst sandsynligt[!]; at han som en Lykkejæger . . . . holdt sig til den, han kunde faa mest Indflydelse hos, uden at generes af den Kristendom, han forkastede, det synes mig aldeles i sin Orden; og for denne Karakter havde jeg ventet nogle Komplimenter af dig.“ Til W. Rothe skriver han [Breve s. 283]: „men for Leccarbrødrene venter jeg ikke Tak af ret Mange; den Sect spøger — som Du rigtig bemærker — endnu om iblandt os og kommer bestandig igjen, hvor tidt den sprænger sig selv i Luften . . . . .“ I sit Tilbageblik s. 53 skriver han efter at have gjort rede for sin polemik, bl. a. med Ørsted, I . . . . „Kong Erik og de Fredløse“ . . . . har Skildringen af den naturalistiske Filosof Thrand Fisilier dog uden Tvivl modtaget nogle Træk med polemisk Hensyn til en lignende Aandsretning i vor Tid, dog uden at Skildringen derfor tabte sin objective Holdning.“ —

Thorkild (rettere: Torgils) Knutson [s. 39] ledede under kong Birgers mindreårighed Sverigs regering, kæmpede mod Russere og finske stammer, støttede kongen i hans strid mod hertugen, men blev henrettet 1306, da disse havde fået kongen indbildt, at T. var skyld i striden.

Tule Ebbesen [s. 204] fangede Arvid Bengtsön.

Ulrika er helt igennem Ingemanns egen digtning, at den ene af „Marsk Stigs Dötre“ i virkeligheden skulde være Erik Klippings datter med marskens hustru, er således sikkert hans idé. Sé Margrete.

Valdemar markgreve af Brandenborg [s. 37] var födt om ved 1291, blev 1308 Eneherre i sit markgrevskab, 1312 deltog han med Henrik af Meklenborg og Erik Menved i Kampene mod Rostock. Fra 1314 blev han Erik Menveds fjende og var den, der mere end nogen anden bragte hans planer om herredömmet over Nordtyskland til at strande. Han døde 1319 efter at have levet sine sidste år i evig krig. Hans venskab med Christopher, hvilket Ingemann henlægger til 1295, stammer først fra årene 1316—17, da C. ligefrem hjalp V. mod sin egen broder.

---

*) Lollarderne, Wyclifs tilhængere, forvexles hér med Roger Bacos.

KOMMENTARER

Valdemar hertug af Finland [s. 393] sé hertug Erik.

Valdemar hertug af Sönderjylland [s. 203] havde i sin ungdom været Erik Klippings modstander, herom er der fortalt i „Erik Menveds Barndom“. — 1295 stod han i våben mod kongen, hærene mødtes på Sommersted Hede, nord for Hadersley; en samtidig krönike siger, at „mange sagde, at om hertugen havde kæmpet vilde han have vundet Danmark krone“. Det kom imidlertid til forlig på Hindsgavl, 1295 og da V. fornyede krigen næste år, blev han slået af kongens flåde i Grönsund. — (Ingemann har forandret rækkefølgen af disse begivenheder sé s. 203.). I Erik Menveds senere tid stod han i det hele i godt forhold til kongen og deltog i hans svenske og tyske krige. Han døde 1312.

Veile-Constitutionen [s. 16] var udstedt 1256 under ærkebisp Jacob Erlandsön. —

Vordingborg [s. 116]; slottet hér var vistnok bygget i Valdemar den stores tid, men udvidedes betydeligt af senere konger. Ingemanns skildring stemmer ikke med, hvad man nu véd, og heller ikke med de ældre beskrivelser, fra hvilke han har taget navnene på de forskellige tårne.

At der i V. skulde have været en klædefabrik var allerede hos Suhm omtalt som en misforstaaelse.

Marts 1912.

:: :: :: :: **ILLUSTRATIONS-PRØVER** :: :: :: ::

Ialt bringer Udgaven ca. 500 Billeder.

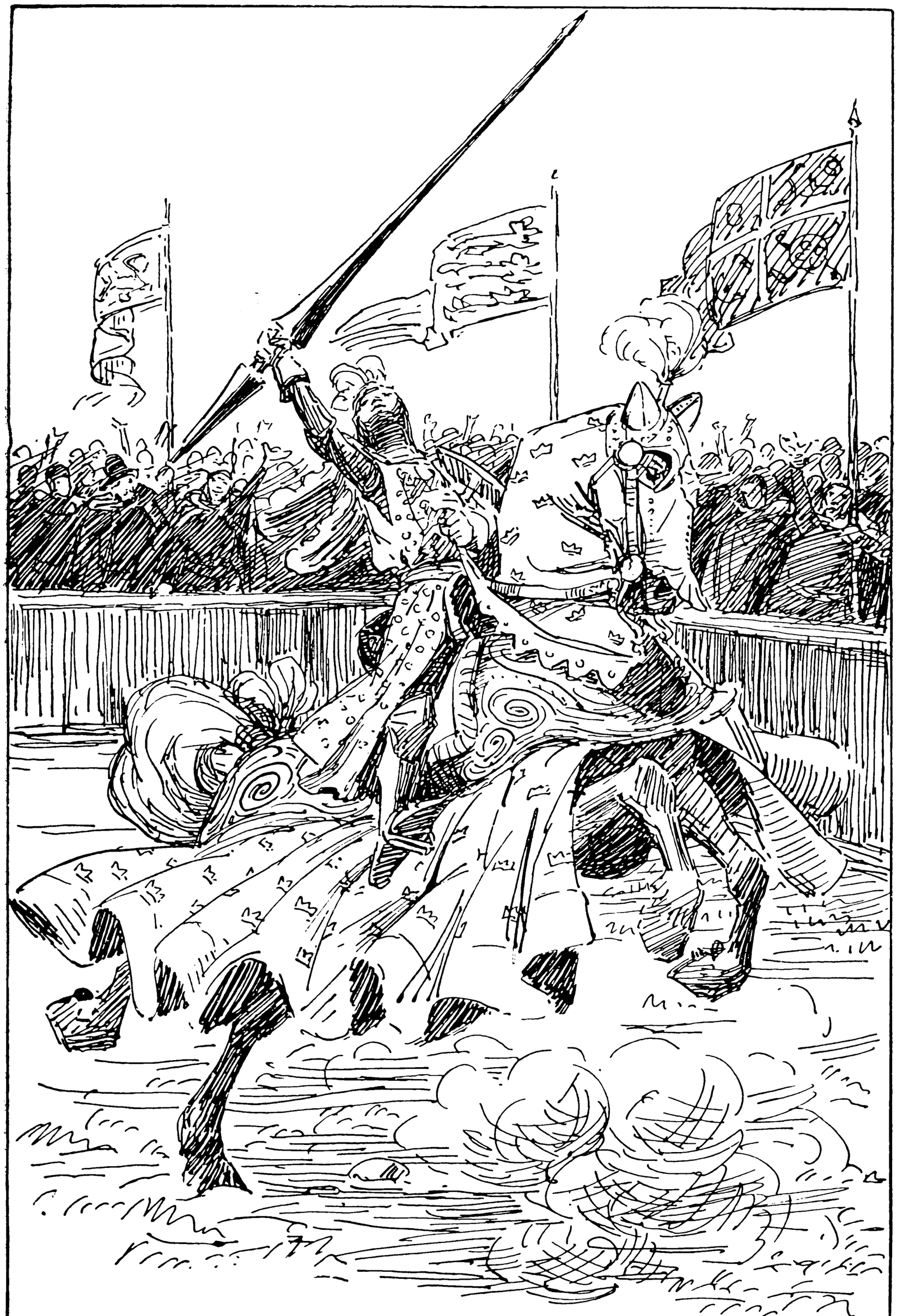

Den lille Kong Erik Menved viser sig i al sin Ridderpragt
for det jublende Folk paa Danehoffet i Nyborg.

(Af „Erik Menveds Barndom")

Kong Valdemar Sejr rider over Randbøl Hede
fulgt af kun femten Svende.

(Af „Valdemar Seier")

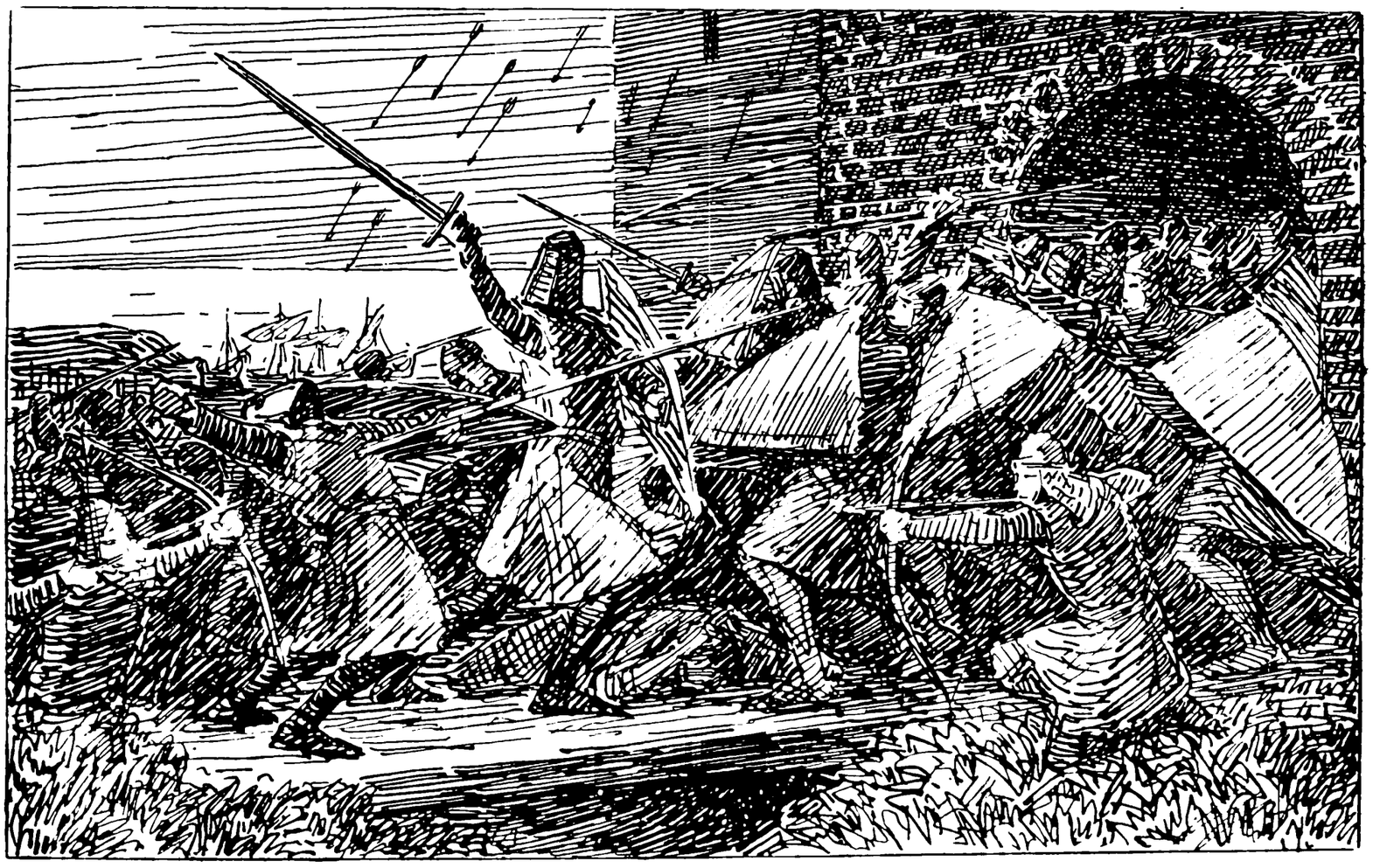

„Marsk Stig tog til Hjelm saa brat,
og saa tog han det ind.
Det vil jeg for Sanden sige:
Der blegned saa mangen Kind."

(Af „Erik Menveds Barndom")

Grev Otto og Absalon Bælg rider om kap til Skibsbroen.
(Af „Valdemar Seier")

Slotsfogeden Jesper Mogensøn udøser sit Hjærte for Morten Madsvend:
„Jeg er en ulykkelig Mand" — sukkede han, „jeg har ikke faaet
Søvn i mine Øine i 3 Nætter".
(Af „Kong Erik og de Fredløse")

Da reiste Saxo sig alvorlig og tændte en Hornlygte, som han gav Drengen i Haanden. Selv tog han sin Farfaders gamle Sværd og Skjold fra Krogen ved Kaminen og tørrede Støvet af med sin Kappe. „Gak foran!“ sagde han til Karl, „og lys mig til Kapellet! hvor Danmarks største Helte hvile, vil jeg see, om du er saa djærv i Gjærning som i Ord.

(Af „Valdemar Seier“)

Jørgen Taarngjemmer lagde Armene paa Bordet og sov snart fast.

(Af „Kong Erik og de Fredløse“)

:: :: :: :: **ILLUSTRATIONS-PRØVER** :: :: :: ::

Ialt bringer Udgaven ca. 500 Billeder.

Grevinde Ida paa Slottet Schwerin sørgende over sin Skæbne.

(Af „Valdemar Seier")

:: :: :: :: **ILLUSTRATIONS-PRØVER** :: :: :: ::

Ialt bringer Udgaven ca. 500 Billeder.

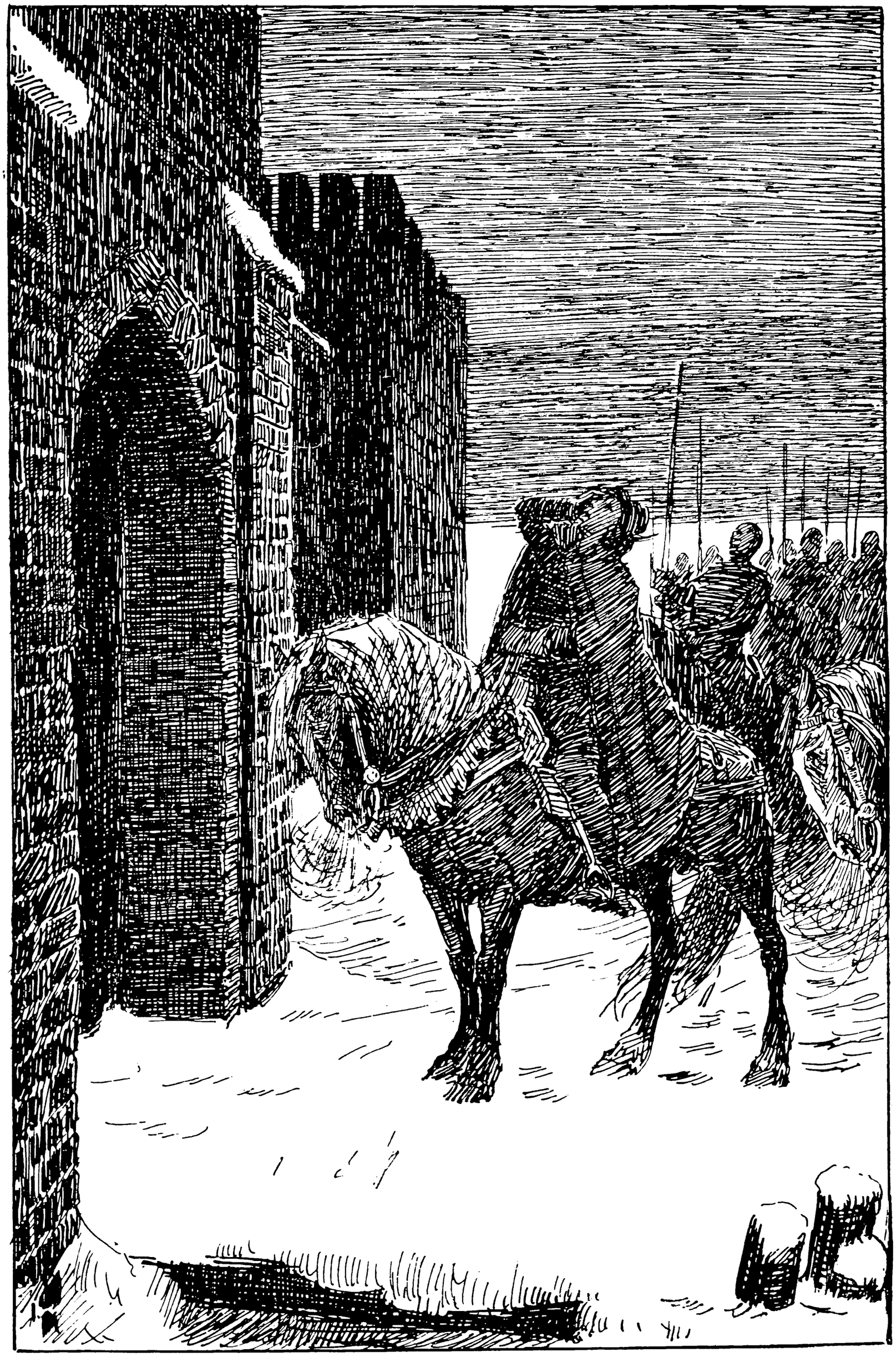

„Sover du paa din Post, Kurt!“ — raabte Aage i en streng Tone. — „Seer du ikke, det er Kongens Folk som skal ind!“

(Af „Kong Erik og de Fredløse“)

:: :: :: :: **ILLUSTRATIONS-PRØVER** :: :: :: ::

Ialt bringer Udgaven ca. 500 Billeder.

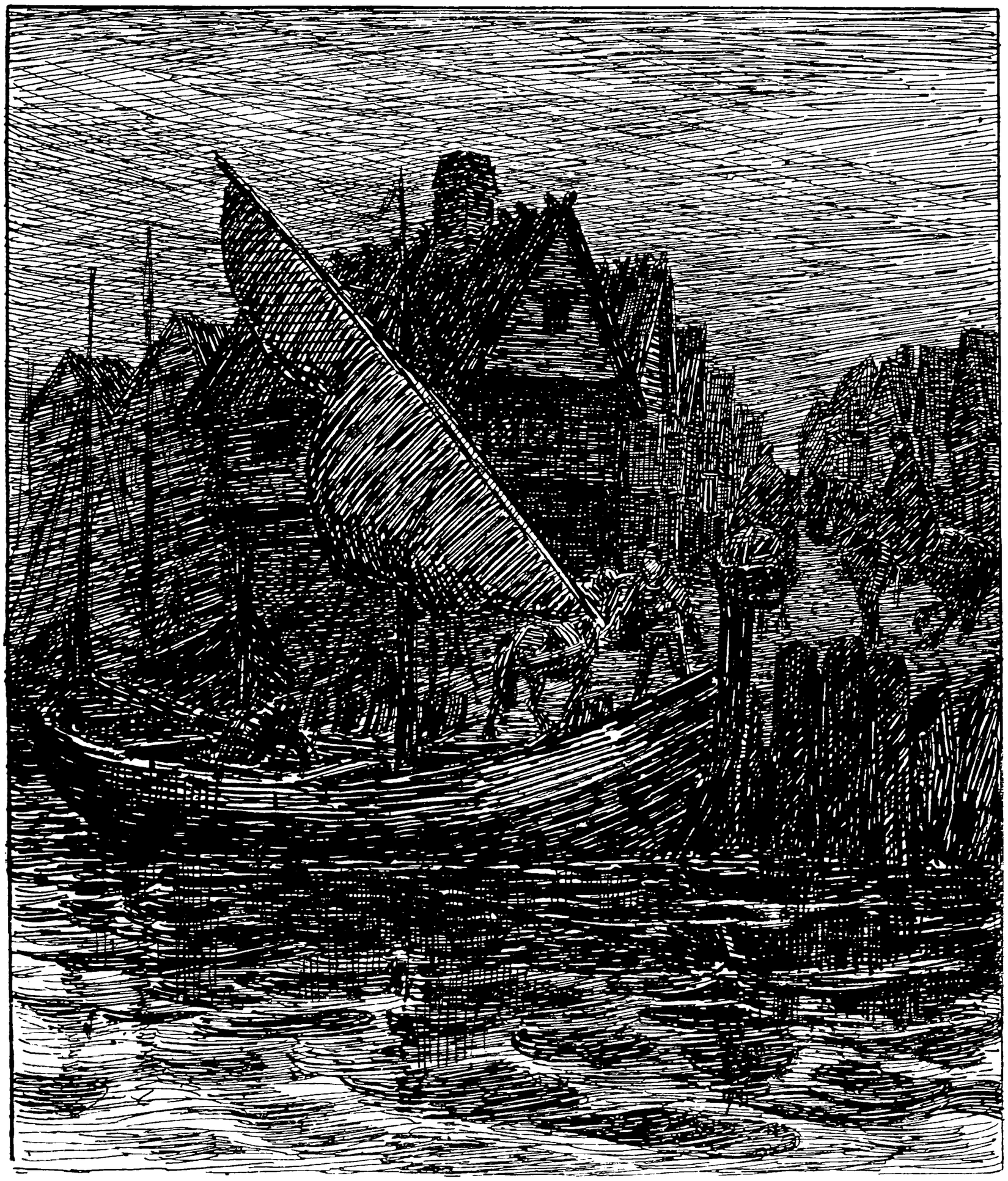

Drost Peder, Ridder Thorstensen og Klaus Skirmen gaar i Land i Korsør paa Vej til Flynderborg.

(Af „Erik Menveds Barndom")

En Dag red Kirstine Spandelsko og Jomfru Inge paa en Sti ved Stranden og saa et Skib for fulde Sejl løbe ind i Tønsberg Fjord.

(Af „Erik Menveds Barndom")

Morten Kok flygter med Jens Grand fra Søborg til Gilleleje, hvor Ole Ark og Johan Kyste venter dem i Jeppes Baad.

(Af „Kong Erik og de Fredløse")

Grev Gerhard bringer Sejersbudskabet til Helsingborg.

(Af „Erik Menveds Barndom")

„Saa danse vi os i Livet ind,
Med Hjærter tro under Skarlagenskind
— Riget det er vundet! —
Aldrig saa jeg i Glædeskrands
Øjne saa tindre i Hjærtedans —
For Erik, Kongen hin unge!"

(Af „Erik Menveds Barndom")

:: :: :: :: **ILLUSTRATIONS-PRØVER** :: :: :: ::

Ialt bringer Udgaven ca. 500 Billeder.

Fru Helene og Erkedegn Arnfred.

Hun begyndte at dandse rundt om ham mellem de tørre Blade i Skoven, saa de fløi ham om Ørene, medens hun som en rasende Furie slyngede Slangesvøben over hans Hoved.

(Af „Valdemar Seier")

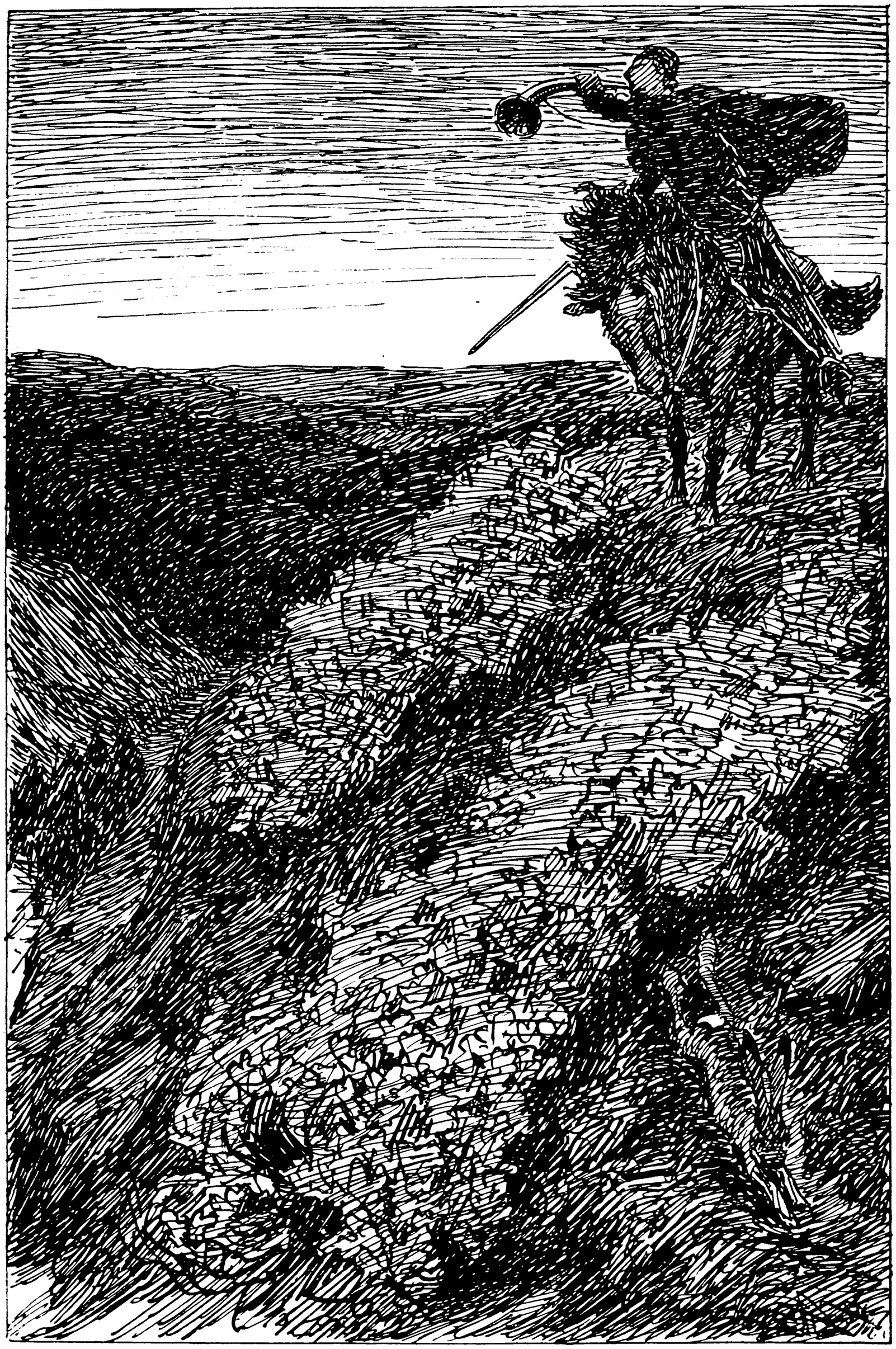

Skirmen blæste paa Høien, som hans Horn skulde briste.

(Af „Erik Menveds Barndom")

:: :: :: :: **ILLUSTRATIONS-PRØVER** :: :: :: ::

Ialt bringer Udgaven ca. 500 Billeder.

Som greben af en forunderlig Følelse, begyndte Domprovsten med sin dybe, klare Basstemme at synge en hellig Vigilie for de dødes Sjæle; Kordrenegene istemmede den, og de vedbleve saaledes at synge til Toget var draget helt forbi. Det standsede ved Fjorden, hvor strax efter et Skib udfoer for fulde Sejl og forsvandt i Natten.

(Af „Erik Menveds Barndom")

SIG. OLRIK.

Jens Grand flygter fra Søborg.

(Af „Kong Erik og de Fredløse")

:: :: :: :: ILLUSTRATIONS-PRØVER :: :: :: ::

Ialt bringer Udgaven ca. 500 Billeder.

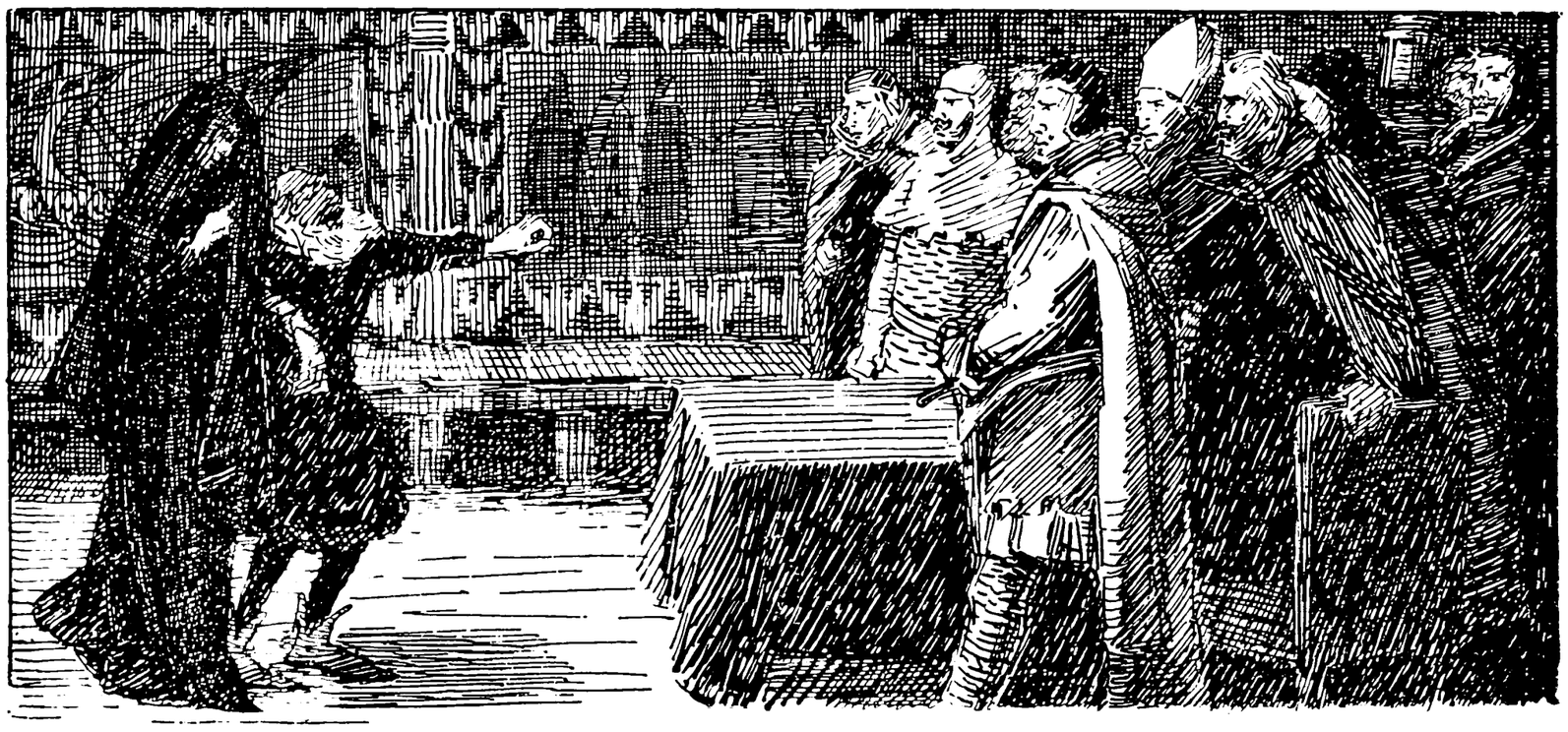

Sammensværgelsen paa Møllerup.

(Af „Erik Menvends Barndom")

Ole Ark, Morten Madsvend og Johan Kyste.

(Af „Kong Erik og de Fredløse")

:: :: :: :: ILLUSTRATIONS-PRØVER :: :: :: ::

Ialt bringer Udgaven ca. 500 Billeder.

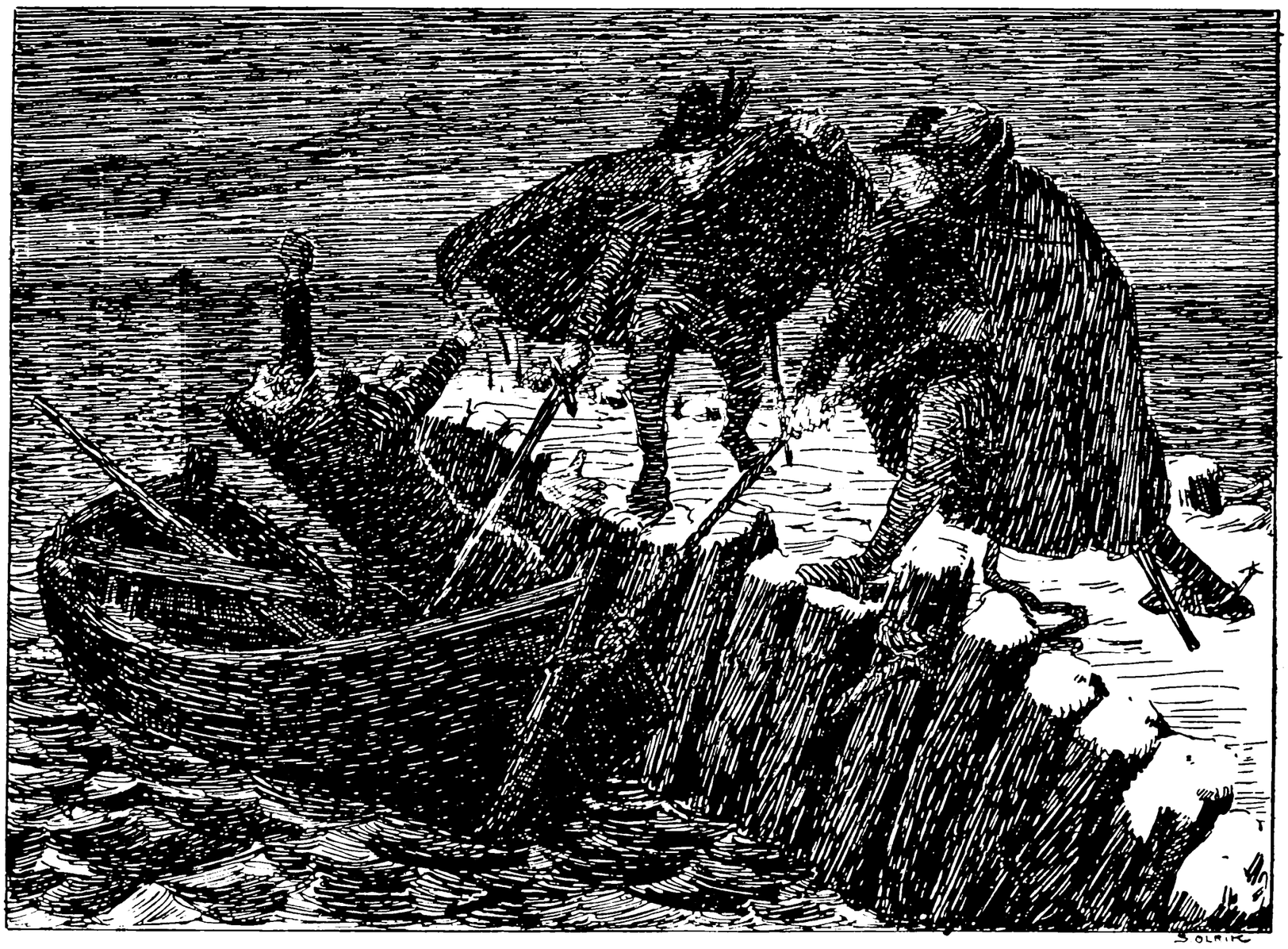

Den fortvivlede Flygtnings Daggert foer blinkende imod ham; men for et Slag af Drostens Sværd faldt Dolken tillige med Stimandens Haand i Søen, og med et forfærdeligt Brøl styrtede den saarede Rømningsmand om i Baaden.

(Af „Kong Erik og de Fredløse")

Idet man drejede om ad en Bivej, foer en lang bondeklædt Rytter paa en lille Bondehest uden Saddel ud af Krattet ved Vejen og forsvandt pludselig igjen mellem Buskene.

(Af „Kong Erik og de Fredløse")

„Mig er det lige kjært!“ svarede Ternen — „men jeg var tilfreds Mads Jyde kun vilde holde sig fra de Store og deres Klammerier. Det gaaer dog tilsidst kun ud over de Smaa“.

(Af „Erik Menveds Barndom“)

Jomfru Inge og Niels Ufred.
„Nei, intet Lys, skjøn Jomfru! — er I ene her paa Borgen?“

(Af „Erik Menveds Barndom“)

GRÆBES BOGTRYKKERI · KJØBENHAVN.

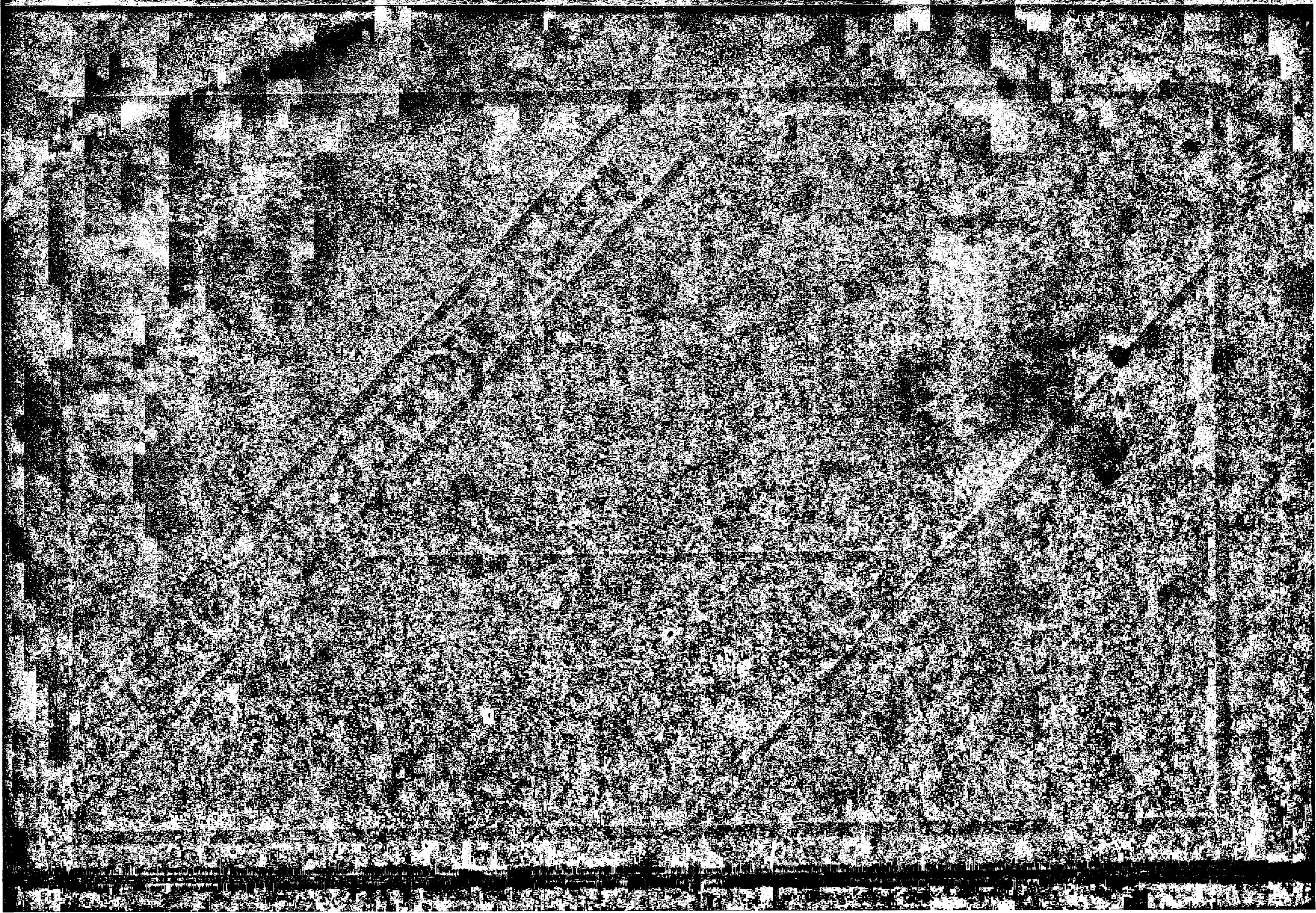

GYLDENDALS SERIER

DE BEDSTE BØGER TIL DEN BILLIGSTE PRIS

EFTERAARS-SERIERNE FORELIGGER NU

UDEN KONKURRENCE!

Den skønliterære Efteraars-Serie omfatter følgende 6 Bøger:

EINAR CHRISTIANSEN: Joppe. En ung Kvindes Historie.

LAURIDS BRUUN: Kronen. En Historie.

KNUT HAMSUN: Victoria. En Kærlighedshistorie.

KRISTOFER JANSON: Hjørdis. Billeder fra Norland.

HARALD MOLANDER: En Lykkeridder. Fortælling fra Trediveaarskrigens Tid.

CARSTEN HAUCH: Vilhelm Zabern. Roman.

Prisen for disse 6 glimrende Bøger er, naar de tages under et, 3 Kr. 60 Øre med smukke farvetrykte Omslag af Lupl. Janssen, 5 Kr. 10 Øre i stilfulde Bibliotheks-Bind, — 6 Kr. 60 Øre i Pragtbind komponeret af Vald. Andersen.

Den populær-videnskabelige Efteraars-Serie omfatter følgende 3 gennemillustrerede Værker i stort Format og paa tykt Billedtryk-Papir (hvert Værk ca. 320 Sider).

SVEN HEDIN: Transhimalaya.
I. Opdagelser og Æventyr i Tibet.

SARAH BERNHARDT: Erindringer.

DYR OG MENNESKER af *Carl Hagenbeck*.
Oversat af W. Dreyer.

I Marts 1912 udkommer Foraars-Serien: *Sven Hedin*: Transhimalaya II; *Bøving-Petersen*: Vor Klodes Saga og *Hertel Wulff*: Penge. . . . . .

Prisen pr. Serie: 3 Kr. 60 Ø., ib. i Pragtb. 5 Kr. 40 Øre. . .

Abonnement er bindende for begge Serier.

GYLDENDALSKE BOGHANDEL :: :: ::
NORDISK FORLAG :: ::